

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 01507

VAYBER BAYM BRUNEN

Knut Hamsun

*Permanent preservation of this book was made possible
by Howard Mappen
in memory of
Lou & Molly Mappen*

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

קנוט האמסון

ווייבער ביים ברונען

(ראמאן)

יידיש י. מייזל

ווילנע - 1928

ווילנער פארלאג פון ב. קלעצקין

PRINTED IN POLAND

Knut Hamsu — „Wajber bajm brunen“
Drukarnia „Wyd. Wileńskie“ B. Kleckina, Wilno

גרויסשטאטישע מענטשן האָבן גאָר קיין השגה נישט און
 זענען בליל נישט תופס די פארהעלמענישן און פארנעם פון דער
 קליינער שטאָט. זיי מיינען, אז עס איז גענוג נאָר אַראָפּצוקומען,
 זיך אהעקשמעלן אין מיטן מאַרק, זיך אַרומקוקן מיט אַ בימול-
 שטייכל, זיך נעמען הווק מאַכן פון די הייזער און גאַסן, היי זיי
 זענען געפלאַסטערט. יאָ, אָפּטמאָל מיינען זיי טאַקע אזוי. אָבער
 קאָנען דען די עלטערע צייט פונם שטעטל זיך נישט דערמאָנען אין
 דער צייט, ווען די הייזער זענען אַסאך קלענער געווען און דער
 פּלאַסטער פון די גאַסן אַסאך ערגער? פאַר זייערע אויגן איז דאָס
 שטעמל אויסגעוואַקסן. יעדנפאַלס, האָט יאָהנסען נאָענט צום האַפּן
 אויפגעשטעלט אַ גרויסאַרטיק הויז, ממש אַ קייזערלעך הויז; פונאַנטן
 אַ העראַנדע און מיט אַ באַלִּקאָן פונאַויבן, מיט שניצערײען אַרום-
 און-אַרום דעם דאַך. ס'זענען אויפגעשטעלט געוואָרן נאָך אַנדערע
 קאָסטבאַרע געבידעס: די שול, דאָס צאַנער-הויז ביים האַפּן, פאַר-
 שידענע געשעפטס-הייזער, די צאָל-קאַמער, די ליי-שפּאַר-קאַסע,
 נײַ, נישטאָ האָס צו לאַכן פון דער קליינער שטאָט! עס איז
 דאָרט אַפילו דאָ אַ שטיקל פאַרשטאַט: אויף דעם פעלדן-בערג
 אין דער ריכטונג פונם ווערף וויינען ציערן אַן עמלעכע און צוואַנג-
 ציק משפּחות; די קליינע געפוצמע שטיבעלעך זענען אָפּגעפאַרבעט,
 נאָכן געשמאַק פון זייערע באַלעבאַטים, מיט רויטער אָדער היי-

סער פארב. איבעריקנס, טרעפט אויך אין די גרויסע שטעט א צייט פון אויפבלוינג און פון ירודה. דאָס איז גאָנץ זיכער; אָבער האָט שוין עמעצער ווען-עס-איז אַזוינס געהערט, אז יאָהי סען זאָל זיך פּרֹוצלינג אינמיטן דעריינען אַזעקשמעלן אויפן פּלאַץ פאַרן האַפּן מיט צונויפגעלייגטע הענט און זאָל זיך נישט קאָנען געבן קיין עצה?

אָט האָבן דאָך אויך די קליינע שטעט זייערע השיבותדיקע און אָנגעזעענע הייזער מיט די פיינע זין און טעכטער, צו וועלכע זיי האָבן דעם פולן צוטרוי און אַכטונג. די קליינע שטאָט נעמט זיך איבער מיט אירע גרויסע לייט, אינטערעסירט זיך מיט אַליין, וואָס איז זיי נוגע; די הוילע קליינשטעטליקע מענטשן זאָרגן, איינגטלעך, נאָר פאַר זיך, פאַר זייער אייגענעם גורל, זיי געפיינען זיך אונטער דער שוין פון דער מאַכט און לעבן אַ גוטן טאָג. און אַזוי דאַרף זיין! די מענטשן געדענקען זייער גוט דעם טאָג, ווען יאָהנסען איז געוואָרן אַ קאָנסול ביים האַפּן; דעמאָלט האָט יעדער איינער, וואָס איז אַריינגעקומען צו אים אין געוועלדיג, גע-קריגן היין מיט פאַרבייסן, אַנדערע האָבן זיך אפילו נישט געשעמט און געפּאָזט אָנגיסן זייער גלעזל אַ צווייט מאָל.

אין יענעם פרימאָרגן האָט דער פּישער יעדגען - מי ער מוט דאָס איצט - זיך אַזעקגעלאָזט אויפן ים און געבראַכט פּיש פאַרן גרויסן מאָלצייט. עס איז געווען אַ גלענצענדיקער יום-טוב-דיקער טאָג; דער נייער קאָנסול איז נאָך געווען אַזוי יונג, דער פאַר האָט ער געהאַט אַזאַ ברייטע האַנט. אַחוץ דעם איז ער געווען אַזוי פשוט און באַחנט, האָט ליב געהאַט ווייך, הייבער און געזאַנג, די גאַנצע שטאָט איז געווען פאַרבעטן צו אים. יא, אַליין איז געווען אויסגעצייכנט. אַלץ איז געווען באַשריבן אין דער ציי-טונג; מענטשן האַלטן נאָך ער-היום אין איין דערמאָנען זיך וועגן דעם, און אפילו די הייבער ביים ברוגען שמועסן נאָך דערפון. עס טרעפט אַמאָל, אַז עס ברעכט אויס צווישן זיי אַ גאַנצע מחלוקת צוליב דעם מינדסטן קלייניקייט, וואָס האָט אַ שייכות צו יענעם מאָקצייט. לדיא קאָן, למשד, זאָגן:

- ווי אַזוי זאָל איך דאָס נישט וויסן? - כ'בין דאָך דעמאָלט

א גאנצן טאָג געווען דערביי אין קיך!

די אנדערע פרוי בלייבט אָבער ביים איריקן:

— דו קאָנסט אפילו גיין ביי יאָהנסענען א פרעג טון.

— דאָס איז גראָד שוין נישט נויטיק, — מענהאט א דריטע —
איך באַזונן זיך מיט דער צייטונג, וואָס כ'האַב אַנומלט געפונען
און איבערגעליינט.

פון יענעס גרויסן טאָג זענען דערהייל אריבער א זעקס-
אַכט יאָר.

אין פונקט אזוי גוט ווי די הייבער — געדענקט אין יענעס
טאָג אויך דער שמיד קארלסען. ער איז געווען זייער א חשובער
מענטש, אן אַלמן מיט דערהאקסענע קינדער, גאָר חייט פון א
יונגן שמיפער — ניין, ער איז זיך שטיל געשטאַנען אין דער קווי-
ניע, געדאַנקט גאָט פאַר דעם יום-טובדיקן טאָג, גלייך ווי פאַר
אַדע אנדערע מעג, וואָס אים איז באַשערט צו לעבן. אזא איז
ער געווען, א גאָטספורכטיקער מאַן. און ביי יעדער גרויסער גע-
שעעניש, ביי א שמחה, פלעגט ער זיך גלייך נעמען דאַנקען גאָט
און איז געווען פעסט איבערצייגט, אז יעדער איינער דאַרף אויך טון
דאָס אייגענע. ער האָט אַנב נישט גערעדט וועגן דעם, ווער-חייסט
צי מען וואָלט זיך שטאַרק צוגעהערט צו ווינע רייד, אָבער אים
אַליין האָט מען געשעצט און געאַכטעט. די מענטשן זענען געווען,
ווי זייער טבע איז, גראָב און נישט-דאַנקבאַר, אָבער קארלסען
דער שמיד איז פאַרט געווען א זעלבנהייט אינס שמעלט.

עס זענען דאָ געווען נאָך אנדערע אָנגעזעענע מענטשן און
פערזענלעכקייטן: אַלאָוס, וועלבער ווינט אויף די לאַנקעס, דער
פישער יערגען, דער סטאַליער מאַטמיס, דער דאָקטאָר, דער
פאָסטמיסטער, א, ס'איז געווען אַסאך. דער צאָן פון צייט בייסט
איין נישט אומעטום אין דער זעלבער מאָס, פאַראַן אַזעלכע, וואָס
בלייבן אומפאַרענדערט, זיי רעדן און רעדן, וויפיל עס לאָזט זיך.
אויך דער פאָסטמיסטער איז געווען גאָטספורכטיק אויף ויין אופן,
אזוי אז ער און קארלסען דער שמיד זענען ביידע געווען די
גאָטספורכטיקע; דערפאַר איז שוין די גאַנצע איבעריקע שטאָט
געווען וועלטילעך און זיך נישט אריינגעלאָזט אין קיין ערנסטע

געדאנקען. מ'האָט געקענט מיינען, אז ס'איז גאָר קיין פּאַסטאָר
נישט אַן דער געמיינדע; כאָטש ער טויפט, קאָנפּירמירט, פּראָ-
וועט חתונות, ריכט אָפּ לוחות. אָבער צו מער נוצט מען אים
נישט, פּפּל רעדט מען זייער חייניק וועגן אים.

אַ, דער קליינער מוראשניק! אַלע מענטשן זענען פּאַרנומען
נאָר מיט זיך, זיי טרעפּן זיך איינער מיטן אנדערן אויף די וועגן,
איינער שמויסט אָן דעם צווייטן אין זייט, אָפּטמאָל שפּאַנט איינער
אַריבער איבערן צווייטן, אנדערש גייט עס נישט, אָפּטמאָל שפּאַנט
איינער איבערן צווייטן.

איצט איז דער פּישער יערגען ווידער אַרויס אויף דער
אָזערע און כאָפּט פּיש פּאַר אַ גרויסן מאָלצייט, פּונקט ווי מיט
זעקס אָדער אַכט יאָר צוריק. כאָטש ס'איז געווען זונטיק אינדער-
פּרי, פּונדעסמאָגען איז ער נאָך געזעסן אין שיפּל און אים האָט
זיך שטאַרק געלונסט ברענגען אַהיים האָט-מער פּיש. אָקעגנאיבער
אויף דעם ברעג האָט צוביסלעך אָנגעהויבן ווערן לעבעדיקער.
עס האָט אָנגערוקט דער מאָרגנדיקער ים-ווינט, און האָט אָפּגע-
טריבן יערגענס שיפּל, ער האָט צוליב דעם געמוזט אַ שפּאַר
ביסל צוריקרודערן, פּרי צו קאָנען שווימען אין דער ריכטונג צום
צייכן ביים ברעג. נו, אַהדאי, גענוג פּונזינעמאָגען, ער איז געזעסן
אינדריסן גוטע צוויי שעה.

אין שטאָט איז נאָך קיינער נישט אויפגעשטאַנען. יערגען
צויט אַרויף די פּיש אויף אַ שנירל און טראָגט זיי איבער די גאַסן.
ער האָט געטופּעט מיט די שווערע שטייח זיינע, און פּסך-הפּל
איז ער געווען אַ האַמעטנער פּאַרשוין מיט אַן איסלענדיש לייבל
און מיט אַ "זיד-וועסט-מיצל" אויפן קאָפּ; געווען איז ער נישט
קיין הויכער, מאָגער און קורץ אינס אונטערשטן טייל פון קער-
פער. יערגען איז אָבער געווען פעסט און אויסהאַלטעוודיק, קיינ-
מאָל נישט נידערגעשטאַנגן, קיינמאָל נישט אומעטיק; אַ פּאַרקילונג
הייַלט ער אויס דערמיט, וואָס ער נעמט זיך לחלוטין נישט צום האַרצן.
ער גייט צו דעם גרויסן הויז פון ק. א. יאָהנסען, הענגט
אויף דאָס בינמל פּיש אויף דער טיר פון קיך און שפּאַנט מיט
שווערע טריט אַהיים.

יא, איצט רויבערט זיך שוין פון זיין קוימען. ליידיא איז, אפנים, שוין אויפגעשטאנען. זי האָט געהויבן אַכטונג געגעבן אויפן שיפּל און צוגעשטעלט די קאָזע צו דער ריכטיקער צייט. ליידיא איז זיין ווייב, זי האָט טונקעלע געקרייזטע האָר, זי איז אפילו בטבע אַ שלאַק אַ ווייבל, נאָר אַ אויסערגעוויינלעך טיכטיקע, אַ פרוי, וואָס פאַסט פאַר זיין שטוב.

יערגען שפאַנט אַריין מיט שווערע טריט. „שטילער!“ — שעפטשעט ליידיא ביז און הייזט אָן מיט שרעק אויף די קינדער, אַ יונגל מיט צוויי ליידלעך, וואָס האָבן זיך איצט נאָך געדרייט אין שלאַק. יערגען ציט אַראָפּ די שמוולל, מוט אויס דאָס לייבל, מרינקט קאָזע, בייסט צו און גייט אַריין אין קאַמער זיך צושפאַרן. „וע, רימע נישט מיט דער טיר!“ צישעט ליידיא אַרויס פון צווישן די ציין.

איצט אָבער מוז שוין דאָס עלטערע מיידעלע זיך אויפבאַן און זיך אויפהויבן. אַזוי פירט זיך שוין אלעמאָר. דערנאָך כאַפט זיך אויף דאָס צווייטע מיידעלע, וואָס לייגט לעבן אַר. די מוטער פאַלט אַריין אין גריטצאַרן, גיט אַ ריס אויף די טיר פון קאַמער און שרייט נאָך דעם טאַן:

— אָט האָסטו דיר, איצט האָסטו מיטאַטאַל אלע אויסגע- העקט! — און זי טומלט שוין אַזוי לאַנג ביז דאָס יונגל כאַפט זיך אויף פון שלאַק.

ליידיא איז געווען אַ היציקע, אָבער איר פעס פלעגט שנעל דורכגיין; בשעת די קינדער האָבן אַביסל געשמועסט, האָט זי דערזייל צוגערוימט אין צימער און צוגעברומט אַ לידל. דערנאָך עפנט זי די טיר פון קאַמער און פרעגט זייער פאַרויבטיק:

— אַזוי נאָר, דו בייסט נאָך נישט געשלאָפן? וואָס האָב איך דיר געוואָלט זאָגן, דו האָסט, מסתמא, אַסאַך פיש געכאַפט? האָסט אפּשר געהערט, וואָס פאַראַ עולם טויעט זיך צוגוּפּקלויבן? — ניין, זיי זענען נאָך געשלאָפן.

— יא, איצט שווייג און שלאַק דיך אויב. — זאָגט זי און טאַכט הידער צו די טיר. דערנאָך באַפאַלט זי מיט אַ געפינדער די קינדער, טיילט זיי אַריין אַ חלק, זיי זאָגן זיך האַלטן רויק.

וי רוימט צו און ברומט אונטער א ניגון, וי טראכט נאך אלץ וועגן דעם, וואָס פאראַ עולם עם וועט דאָרמין זיין. שוין אין די פריערדיקע יאָרן פלעגט ביי יאָהנסענען אין הויז אויפן האַפן זיך צונויפזאַמלען אן עולם; מען פלעגט זיך גאַנצע מעג גרייטן דערויף און ט'האַט געמוזט האָבן העלפערנים אין קיך. מ'פלעגט אויך איינלאָרן לידיאָן; אָבער דאָס מאַל האָט מען זי נישט גערופן, אפשר וועט גאָר קיין עולם נישט זיין. מעגלעך, און דעם זון זייערן, שעלדרופ יאָהנסען, האָט זיך פאַרגלויבט צונויפצו-רופן עטלעכע חברים זיינע.

שפעטער אַביסל, פאַרטימאָג, ווען דער עולם האָט זיך אָן-געהויבן באַזייוון אין די גאַסן, איז מען געוויזן געוואָרן, און היינט שווימט אָפּ אין ים ק. א. יאָהנסענס שיף. לידיאָן האָט שוין מער נישט געענבערט אין מוח; עם איז געווען אַ גרויסער יום-טוב לַכבוד דעם קאַפיטאַן. די אָנגעווענסמע מענטשן פון שטאָט זענען דאָרט געווען. נאָר אין קיך האָט מען זיך געקאָנט באַגיין אָן איר. זאָלן זיי זיך זיין געוונט און שטאַרק! זי האָט אָנגעטון די קינדער זייער שיין, אַרומגעוואָשן זיי, אָפּגעפּוצט די שיבלעך זייערע מיט שוואַרצן שוואַקס און אַליין זיך אויסגעפּוצט אין אַ פּיין קלייד.

נאָכטימאָג האָט מען אָנגעהויבן ערליי-רגל זיין צום וואַר ביים ברעג. מ'האַט שוין געהאַלטן אינמיטן פּרילינג, און דער עולם איז דעריבער געווען אָנגעטון אין לייכטע און העלע קליידער; עם איז געווען אַ שיין בילד. דער דאַמפּער פּיאַ איז געווען שיין אָנגע-לאָרן און גרייט צום אָפּשווימען.

דער דאַמפּער איז שוין נישט געווען קיין נייער. ער איז אויפגעבויט געוואָרן נאָך אין יענע צייטן, ווען אַן אויסגעצייכנט פּראַכט-שיפּל האָט געדאַרפט קאַסטן אַ פּאָר הונדערט טויזנט, נישט מער; איצט האָט יאָהנסען אָפּגעקויפט דעם דאַמפּער אויפן האַפן אין געטעבאָרג. ער האָט אים געלאָזט אָפּפּרישן און אים אַ נאָמען געגעבן מיטן נאָמען פון זיין טעכטערל "מייא". ס'האַט אים אַ שיין ביסל געקאָסט, אַזאַ שיף צו קויפּן, אַריבערצופירן און מאַכן זי צוהויבן ניין! מ'דערציילט, אַז דער נאָמען-געבן אַליין האָט אָפּ-געקאָסט אַ מאַסע מיט געלט. אָבער וואָס באַמערפט אַ הויפּן געלט

פאר אזא גביר ווי יאָהנסען! און איצט שטייט שוין דער דאָמפּער פֿי אַ אונטן ביים ברעג, די איינציקע שיף פֿון דער שטאָט, אַן אמתער הונדער.

פֿאַרשטייט זיך, אַז די אמתע קליינע פֿיאַ איז אויך געווען אויף דעם דאָמפּער דעמאָלט, ווען די שיף האָט געדאַרפֿט אָפּשווי-מען. זי איז געוועסן אין דער קאָוימע מיט אירע עלטערן און מיטן קאַפּיטאַן. אויך איר ברודער, דער יונגער שעלדראָפּ, איז געווען אויף דער שיף. ער איז שוין געווען אַ גרויסער, במעט אַ דער-וואַקסענער, אין אַ העלן אַנצויג מיט אַ שוואַרצן סאַמעטענעם קראָנן צו דער בלווע, וואָס איז גראָד געווען אין דער מאָדע. ער איז אַ ווײַזער יונג, אַן אמתער זון פֿון דער משפּחה יאָהנסען, מיט ברוי-נע אריגן הי דער פֿאָטער זינער און מיט אַ שפּראַצנדיק בערדל אויף די באַקן! מ'האָט פֿאַר אים אַראָפּגענומען די הימלען, און ער האָט זיך אויך געגריסט, אַזוי-אַרום איז ער במעט דעם גאַנצן וועג צו דער קאָוימע געגאַנגען אין בלויון קאַפּ.

די שיף האָט זיך אָנגענומען מיט פֿאַרע, דער רויך האָט זיך געהויבן איבער איר, אויפֿן דעק איז נאָך געווען שטיל, דער שטייערמאַן און די מאַנשאַפֿט זענען געשטאַנען ביים רעלינג, גע-שפּיגן אין וואַסער, זיך אַביסל איבערגעשמועסט מיט די באַקאַנטע פֿון דער שטאָט. אַליווער אַנדערסען האָט שוין געהוסט, וואָס פֿאַראַ אָרט עס קומט אים, ער איז געשטאַנען סאַמע פֿון פֿאַרנט; ער איז יאָרן-לאַנג אַרומגעפֿאַרן מיט אַ זעגל-שיף און איז געווען אַ מאַרשאַס. אַ געוויינלעכער בלוז-אויגיקער זון פֿון פֿאַלק, דערצו אָבער איז ער געווען אַ בראַזער יונג און אַ גבור, אַ זון פֿון אַן אַלמנה. ער איז געווען נידעריקער פֿון מיטל-וואַקס, אָבער פֿעסט און גוט געבויט. אַמאָל האָט ער געהאַט אַביסל ענגלעכקייט צו נאַפֿאַלעאַנס בילד, איצט אָבער האָט ער זיך פֿאַרלאָזט אַ באַרד און איז געווען אַ מענטש פֿאַר זיך. ער האָט פֿונקט היי-יאָר גע-האַט די מעגלעכקייט צו דעקן זיין הייליג מיט רויטע שינדלען און אַרויסבויען אַ שטאָק אויף זיין שטוב. אפֿנים, אַז ער טראַכט וועגן צוקונפֿט.

— יאָ, יאָ, — זאָגט ער צו זיין מוטער די אלמנה, וואָס איז

געשטאנען אויפן וואָל אײנגעהױלײט אין אַ שטאָל - יאָ, יאָ, כ׳העל
דיר שרײַבן פון מיטללענדישן ים.

ארויסגעזאָגט האָט ער דאָס מונטער, גערעדט ווי אַן אלטער.
ער האָט אויך אזוי גערעדט מיט אַסאך פון זײנע לאַנדסלײט, מיט
דעם מײדל, מיט פעטראָן, וועלכע ער האָט איצט געמוזט פאַר-
לאָזן.

- פאַרגעס נישט צו באַגיסן אין גאָרטן! - האָט ער צוגע-
געבן, ווערנדיק זיך צו דער מוטער. פאַרשטייט זיך, אז דאָס איז
געווען נישט מער ווי אַלײזערס אַ שפּאַס, און ער איז גאָרנישט
אויסן געווען, ווייל גאָט און לײט ווייסן, אז ער האָט גאָר קײן
גאָרטן נישט, די מוטער ווײנע האָט בלוז פאַרזעצט אַביסל קאַר-
מאַפל און רעטעבלעך בײ דער וואַנט פון זײער הויז.

אַ צײטער שטייבל האָט זיך באַוווּן אויף דער מוטערס
פנים, זי קען שוין איר זון. ער האָט עס דען שלעכט געמײנט
גאָט באַהײט! מיט אזא מין שפּאַס איז ער נישט אויסן געווען קײן
שום שלעכטס. די מוטער ווייסט וועגן איר זון בלוז גומס, ער
האָט גוטע מירות און ער נוצט זיי אויס אויף אַ גומן אופן.

דער צווייטער שטייערמאַן רוקט זיך אויך ארויס פאַרויס
אויף אַ רגע; ער האָט אויך אַ מײדל שטײן אויפן ברעג. „צי זיי
צוריק“, האָט ער געזאָגט מיט אַן איבערגעטריבענעם טאָן פון אַ
קאָמאָדיר, אַנווייזנדיק אויף די שטריק פון דער שיף.

אַלײזער האָט אַרויפגעווינגן די שטריק. אגב, וואָלט ער זיך
זײער גערן אַראָפּגעבאַט אויפן ברעג, כאָטש אויף אײן מינוט, נאָר
אויף אַ האַלבער מינוט, כדי אַוועקצוגעבן זײן מײדל דאָס פעקעלע
ראָזשינקעס, וואָס ער האָט געהאַלטן בײ זיך אין קעשענע. ער וואָלט
זײער נויטיק געוואָרפן זיך אַראָפּבאַפן אין שטאַט אַרײן. ער וויל
אַבער אויך פונדאָנעט ווײזן, וואָס ער איז.

- קאַרלסען, - רופט ער און מײנען מײנט ער דעם שמיר
קאַרלסען - גוט, וואָס איך זע דו, איך בין אײך נאָך שוואַדיק
פאַר דער רײזע.

קאַרלסען איז אין אַ פאַרלעגנהײט, ווייל פון אלע זײטן זע-
נען די אויגן געווענדט אויף אים, און ער זאָגט:

— לאָז אָפּ, נישט פּדאָן אַרײַנצוקלײַערן, ס'איז צײַט ווען וועסט צוריקקומען.

אַליווער אָבער האָט שוין געוווּן אַרויסצונעמען זײַן בײַמל און ער דערלאָנגט אים דאָס געלט איבערן באַרמ. — דאָס זײַך, אז אַוויפּיל קומט אײַך — פרעגט ער.

אַליווער פּילט זײַך גאָר געהױבן און מעשה-ערנמענטש, האָט ער קאָן פאַר אזאָ עולם אַרויסחײַזן זײַן אַרנמלעכקײַט און פּינקט-לעכקײַט. ווער איז דאָ אַלץ נישט געשטאַנען און צוגעזען זײַן האַנדלונג און באַנעמען זײַך? פעמראַ און די גאַנצע וועלט. דאָרט איז אױך געשטאַנען לײַדיג מיט אירע קינדער, איר איז דאָס גאָר חײַניק אָנגעגאַנגען, זי איז שוין גראַדע נישט געווען קײַן נאַר. איר מאַן, דער פּישער יערגען, איז אױך געשטאַנען פון דער צווייטער זײַט. אָבער ווען די חשובסטע מענטשן פון שטאָט האָבן אָנגע-הױבן צוּבײַסלעך זײַך צוזאַמענצוקומען און זײַך געשפּאַרט אין זײַן זײַט, האָט ער זײַך אָפּגערוקט פּונם וואָל און געזוכט פאַר זײַך אַ זיכערער אָרט.

דאָ האָבן שוין אָנגעהױבן אָנקומען די גרויסע לײַט, די, האָט האָבן אײַגענע שײַף, דער דאָקטאָר, די בכבודיקע סוחרים, אַ טײַל איז געווען אױפּגעלײַנט פון דער סעודה ביים קאַנסול, זײַ טראָגן צײַלנדערס און בלומען אין די לאַצן. אָט קומט אָן דער אַדוואָ-קאַט פּרעדריקסען; דער חײַבטקסטער מאַמענט איז נאָך נישט אָנגעקומען, חײַל דער אַדוואָקאַט וואָרט דאָס שוין זיכער אױסגענוצט און געזאָגט אַ פאַר פּייערלעכע מערער. ער איז שוין געוווּנען געהען צו רעדן. ער פלעגט עקסטראַ אײַנאַרדנען פאַרזאַמלונגען אין שטאָט, פּדי ער זאָל קאָנען האַלטן זײַנע רעדעס.

די משפּחה יאָהנסען שווימט אַרויס פון דער קאַזימע, דער הער ק. א. יאָהנסען אַלײַן, מיט די לעבעדיקע ברוינע אויגן און מיטן קײַלעבײַקן בײַבל פון אַ מענטשן, האָט האָט ליב אַ לעב טון, די פּרוי יאָהנסען פּירט די קלײַנע פּיג פאַר דער האַנט. ווען זײַ זענען צוגעקומען צום ברעג, האָבן אלע פאַר זײַ אָפּגעטרעטן דעם העג, קײַן אײַן מענטש איז זײַ נישט געשטאַנען אין וועג, מענטשן, האָט פאַרמאָגן אַן אײַגענע דאַמפּשיף, קאָנען זײַך פאַרגײַען מ'זאָל

זיי מאכן א ברייטע ווארע אויף זייער אייגענעם האפן, דאָס קומט זיי על-פי-יושר, זיי האָבן דאָס בשר פאַרדינט.

דער קאַפּיטאַן שטייגט שנעל אַרויף אויפן בריקל און קלינגט צו דער מאַשינען-אַפּטיילונג. „פאַרטיק! לאָזן אין גאַנג!“ רופט ער אויס. די פּעק הערן אַריינגעשלעפט אין שיף. דער קאַפּיטאַן פּאַכעט מיט זיין הימל, זיין משפּחה און זיינע פּריינט גריסן זיך, די שיף גיט זיך אַ וואַקל, טרעט אָפּ אויף צוריק. אינם לעצטן מאָמענט האַרפט אַליווער זיין פּעקעלע אַראָפּ אויפן ברעג און גיט אַכטונג עס זאָל פּאַלן דאָרט, ווי עס דאַרף פּאַלן.

און איצט איז אָנגעקומען דער היכטיקסטער מאָמענט: דער אדוואַקאַט פּרעדריקסען שטעלט זיך אַרויס פּון פּאַרנט, הויבט אויף הויך זיין זיידענעם צילינדער און הינטשט גליק און הצלחה דער שיף, די באַלעבאַטים און דער מאַנשאַפט. און פּון דעם וואַל הילכט אָפּ: „הוראָ!“

די דאַמפּשיף „פיא“ איז אָפּגעשוומען צום מיטל-לענדישן ים. דאָס פּאַפּירענע פּעקעלע אַליווערס האָט אפילו געטראָפּן אין ציך, נאָר זייער שלימדריק. דאָס העסלעכע פּעקעלע האָט געפּלאַצט ביים אַראָפּפּאַלן, די ראַזשינקעס ליגן צעשאַטן אויף די ברעמער פּון האַפּן. שוין איינטאָל אַ לאַגע! פּעטראַ האָט בימער-לעך געשטייבלט, נאָר זי איז געווען אַ מינוט צום היינען. אַלי-ווערס מומער האָט זיך גענומען צונויפקלויבן די ראַזשינקעס אין איר טיכל, זי האָט שוין גענומען אויף זיך די טרחה איינצוהאַלטן דאָס קליינזאַרג און זיי נישט לאָזן אַרויפטרעטן אויף גאַטס לייבן געשאנק. די אָנגעוועענסטע מענטשן פּון שטאַט און אויך די משפּחה יאָהנסען גייען פּאַרביי דורך דעם אָרט, דער יונגער שעלדרופּ יאָהנסען שפּאַנט אויך נאָך זיי. ער שטייבט צו פּעטראַן און רוימט איר אַיין: „קלויב צונויף דייע ראַזשינקעס!“ פּעטראַ ווערט פּאַר-לעפּן מיט בלוט; לאָזט דעם קאַפּ אַראָפּזינקען און וואַרט זיכער ליבערשט איינגעוונקען געוואָרן אויפן אָרט...

די הייבער ביים ברוגען האָבן נאָך לאנג גערעדט וועגן דעם דאָזיקן טאַג. זיי האָבן אפילו געקאַנט זיין נישט איינשטימיק וועגן דער אַדער יענער קלייניקייט, אָבער לכּל-הרעות איז די פּרוי

יאָהנסען געהען אָנגעטון אין אַ פּיינעם שוואַרצן זיך, געטראָגן אַן איבערזיכער מיט זייערע פּרענוזלעך איבער די אַקסלען. איר הוט איז געווען גאָר פון אַ באַזונדער מין, מיט אַ דינעם און ברייטן ראַנד, וואָס האָט זיך געוויגט ביים גיין, באַפּוצט מיט אַן איינאָג-איינציקער פּעדער.

דערפאַר האָט מען זיך הייניק-וואָס געזאָגט הענגן דעם, וואָס איז געווען היימער, הייב איצט הויבט זיך שוין אָן דאָס טאַג-געלעכע פון לעבן. אַליינער איז געקומען אין האַרבסט צוריק אַהיים, אָבער אַן דער פּי.א. אַך, יאָ, עס האָט מיט אים גע-טראָפּן אַן אומגליק, ער איז שיר נישט אומגעקומען. ער איז גע-וואָרן אַ קאַליקע. עס איז אַ פאַרפאַלענע זאַך. הען מען פאַלט אַראָפּ פון טאַקעלזערק אויפן שיף און מען צעברעכט זיך דעם רוקן, טראָגט מען דאָס הי סעיט איז איבער, אָבער יעדנפאַלס בלייבט איבער דער רושם, מ'וועט דאָס געדענקען היצאָג מ'לעבט. אָבער אַליינער איז אַרונטערגעפאַלן אונטער אַ פעסל מיט פּיט-איל, זיך צעבראָכן אַ ריפּ און צעשעדיקט דעם דיך, ער איז אזוי צענהרגט געוואָרן אז ער איז קוים געבליבן אַ לעבעדיקער. דערנאָך איז ער געלעגן אין שפיטאַל, אין אַ איטאַליעניש טעמפל ביים ברעג ים, וו מ'האַט אים נישט גוט געהיילט, און מ'האַט געמוזט אים אָפּשניידן אַ פּוס. עס זענען דערהייל דורכגעגאַנגען זיבן חדשים, ביז ער איז געווען בבוח זיך אומקערן אַהיים.

פּעטראַ זיין בלוי, איז געווען זייער פּיין און זיך געהאַלטן איין-שטאַרק ביי אָט דעם שרעקלעכן נסיון. זי איז געווען אַ פּשוט מיינען זי אַלע אנדערע מיינלעך, אָבער זי האָט פאַרט געהאַט פּינערע מידות.

- מאַטמס, וואָס איז פּריער געווען אַ לערן-ינגל ביי אַ סמאָ-ציער, איז איצט שוין געוואָרן אַ געוועלן, מאַטמס מיט דער צאָג-גער נאָז; ער איז געקומען צו פּעטראַן אין געזאַמט:
- דאָס איז אַ גרויס אומגליק.
 - וואָס פאַרט אומגליק - פּרעגט זי.
 - דאָס, וואָס אַליינער איז אזוי אַהיימגעקומען. דו הייסט נאָרנישט וועגן דעם?

קנות האכסון

- גענוי: - איך זאל דאָס נישט וויסן? כ'האָב דען נישט באַקומען
 איין בריוו נאָכן צווייטן?
 - ער איז אַן אומגליקלעכער אויף אייביק. - זאָגט מאַטמס.
 - אונדאָי. - ענטפערט פעטראַ.
 - געהויבט, איצט געהערט ער שוין צו די מענטשן, האָסט
 קאַנען אַזיין נישט דורכקומען, האָסט זשע וועט איצט זיין?
 פעטראַ ענטפערט קורץ: - וועגן דעם דארפסטו זיך צוהלומן
 נישט זאָרגן.
 זי וויינט נישט אַרויס קיין סימן פון האַרצווייטיק און פון
 מיטלייך צו זיך אַזיין אין יענעם מאָג, ווען ער קומט אַהיים. ניין,
 אפשר האָט זי אפילו נישט פארמאָגט קיין ביסל רחמנות צו איר
 אויסדעררהיילטן...?
 - האָסט מאַכסטו? - זאָגט זי צו אים.
 אַזייער שוויגט פאַרלעגן, די מוטער זיינע נעמט דאָס האָרט.
 - יאָ, יאָ, - זאָגט זי - דו זעסט דאָך, ווי ער האָט זיך אומגע-
 קערט אַהיים.
 - אַך, אַזוי, דו האָסט אַ הילצערנעם פוס. - זאָגט פעטראַ.
 אַזייער קוקט אין אַן אנדער זייט און ענטפערט: - יאָ,
 האָסט דען
 די מוטער גיט צו: - ער האָט אויך אַ קליינע.
 - דאָס איז נאָר צוליב דער ערשטער צייט, פּר-זמן איך
 בין נאָך נישט קרעפטיק און שטיי נאָך נישט זיכער.
 - עס מוט הייך - פּרעגט זיך פעטראַ נאָך וועגן פוס.
 - להלומין נישט.
 - נא, איז דאָך גוט. - פעטראַ קלויבט זיך אַזעקצוגיין -
 יאָ, כ'האָב נאָר געהאַלט באַפן אַ קוק. - גיט זי צו.
 עפעס האָט ער איר נישט געקאַנט דערלאַנגען די צוויי מתנות,
 וואָס ער האָט מיט זיך געבראַכט: אַ ווייסע סמאַטע פון אַ מלאַכר
 און אַ הילצערנע פיין-געשניצטע מאַק. פאַרוואָס איז זי געווען אַזוי
 מרוקן און נישט צוגעלאָזן? זי ווייסט דאָך, אַז ער ברענגט עפעס,
 ווען ער קערט זיך אום פון די ווייסע לענדער, און ער האָט זי

איך דאָסמאָל נישט פאַרגעסן. וואָס ס'איז נוגע דעם הילצע נעם פּוס, - האָט ער זיכער נישט געמאַכט אויף איר קיין זייער גוטן איינדרוק, דאָס האָט מען נישט געקענט אויסמיידן. אָבער קאלט און נישט צוגעלאָזן - איז פעמראַ געווען קאלט? אַלץ אין דער וועלט, נאָר נישט דאָס. אָ, הערמ נאָר, וואָס מאַטמיס זאָגט וועגן איר יעדן איינעם, וואָס האָט נאָר חשק אים אויסצוהערן: - די פעמראַ, איך דאַרף זי נישט האַבן! אויב אַ מיידל האָט אַ מבע שווער צו עמעמען, און די נאָזעכער האַלטן אין איין ציטערן, טאָ - זייט מיר גענוגט און שטאַרק!

אָלייזער האָט דערהייל געמוזט אַ טראַכט מון וועגן אַ באַ- שעפטיקונג פאַר זיך. פּל-זמן אין שטוב איז נאָך געווען צום עסן, האָט ער געגעסן און איז געוואָרן שטאַרק און קרעפטיק; ער איז געקומען צו זיך; נאָר הען די מוטער האָט שוין מער נישט גע- האָט וואָס צו נעמען פון זיין רעשט געהאַלט, האָט דאָס מעל און פּלייש אין שטוב אָנגעהויבן קענטיק אויסצולאָזן זיך. איינגט- לעך איז אָלייזער נאָך נישט אזוי אַלט, ער קאָן זיך נאָך עפעס אויסלערנען אַ האַנט-אַרבעט, ער קאָן ווערן אַ זיינערמאַכער אָדער אַ שניידער, אָדער ער קאָן גאָר אַפּשר אַרײַנטרעטן אין אַ סעמי- נאַר און ווערן אַ שול-לערער. אָבער פאַסן דען אַוערלעכע הייבער- שע באַשעפטיקונגען פאַר זיינע הענט? און פון וואָס זאָל די מו- מער לעבן אין דער צייט פון זיין לערנען? אויסערדעם איז דער ים געווען זיין לעבן, דער ים און נישט עפעס אַנדערש.

ער איז געווען יונג און אים איז שווער געווען זיך אַוצו- געהיינען צו זיין פּלוצלינגדיקער הילפלאַזיקייט. ער איז מערסטנס רייק געזעסן אין שטוב, געגעסן, און, ווען ער האָט זיך געוואָלט אַ ריר מון אין שטוב, האָט ער זיך אַרויסגעהאַלפן מיט די הענט און איבערגעוואָרפן זיך פון איין שמוץ צו דער אַווייטער. ער איז מיטן גאַנצן וועגן געווען פאַרנומען מיט די מחשבות וועגן זיין נייעם מעמד אין לעבן; דאָס איז געווען אַ מאַדנע לאַגע פאַר דעם גע- בוירענעם מאַטראָס, און צייטנווייז פלעגט ער די אויסמערלישקייט נישט באַגרייפן, און דער פּאָדים פון זיינע מחשבות פלעגט איג- מיטן איבערגעריסן ווערן. ער - אַ צעבראַכענער שאַרבן, ער -

א קאליקע! דערהייל האָט ער געמוזט קריגן אַ שיפּל און אַנכאַפּן אַביסל פּיז פאַר דער שטוב וועגן. ער האָט איבערגעטרעגן אַ שרעקלעכן אומגליק, פאַרלוירן אַ טייל פון זיין לייב, אָבער נאָכ-דעם ווי מען האָט זיין ברענדיקן פּוס אַרעפּגענומען און ער איז דורכגעקומען דאָס שווערע שטיקל צייט, איז נאָך ביי אים פאַר-בליבן אַ שפּאַר ביסל לעבנס-בוחות.

זיין פּיזפּאַנג איז גראַדע אויסגעפאַלן נישט נאָר גרויסאַרטיק, עס זענען געוואָרן פרעסט, דער איינגוס איז באַדעקט געוואָרן מיט אייז ביזן אָפענעם ים; אַפּילו די פּאַסטשויף האָט נישט געהאַט קיין פּרייען דורכגאַנג און געמוזט יעדעס מאָל זיך דורכשלאָגן דורכן אייז. אַלייזער וואָלט געקאָנט, גלייך ווי די אַנדערע פּיזער, אויסהאַקן אַ לאַך אין אייז און דאָרט כאַפּן פּיז, צו-פּוס - אזוי צו זאָגן, פון דער יבשה, דאָס האָבן געטון יערגען און דער אַל-מער מאַרטיק, וואָס הוינט אויפן בערגל. נאָר אַלייזער איז נאָך געווען יונג אין דעם פּאַך און האָט נישט געהאַט אַנעמען די סאַמע לעצטע מיטלען. זאָלן לייט נישט מיינען, אז ער כאַפט פּיז פון נויט, ניין, בלויז צוליב פאַרגעניגן, בדי צו פאַרמרייבן די צייט.

וויינאַכט-צו האָבן זיך אָנגעהויבן שלעכטע אומאַנגענעמע וועטערן. און צו ניי-נאָר האָט זיך דאָס וועטער געענדערט. עס האָט אויסגעבראַכן אַ שטורם, וואָס האָט אויפגעריסן דאָס אייז אין איינגוס. אַלייזער האָט אָנגעהויבן טאַג-מעגלעך אַרויסשווימען כאַפּן פּיז; ער פלעגט זיך דאָרט פאַרזוימען, פלעגט אַמאָל בלייבן ביז אַהנט און פלעגט אויך ברענגען אַהיים פּיז. אָבער ער כאַפט נישט קיין פּיז פון נויט, אָ, ר'איז זייער הייט, דערפון!

די מוטער זאָגט צו אים מיט אַ גלייכגיטטיקן טאָן: - ווייטט, די יאָהנסענס ביים האַפּן האָבן מיך געפּרעגט, צי דו קאָנסט זיי נישט ברענגען פּיז.

- איך? - זאָגט אַלייזער - אזוי, זיי האָבן געפּרעגט. אָבער איך כאַפּ דאָך נישט קיין פּיז פאַר קיין פּרעמדע.
- דאָס האָב איך שוין אויך געטראַכט. - איז די מוטער מיט אים מסכים. זי האָט שוין מער נישט באַדירט אָט די פּראַ-

גע, שוין מער נישט ארויף אויף דעם ענין, גלייך ווי יאָהנסען
 ביים האַפּן וואָלט אַליין געקאָנט כאַפּן פּיש פאַר זיך. לסוף גיט
 זי נאָר צו: - יאָ, יאָ, זיי האָבן צוגעזאָגט צאָלן אַ גומן פּרייז.
 פּויווע. אַליינער טראַכט נאָך. - זאָל ער פּריער, אָט דער
 יאָהנסען, מיר באַצאָלן פאַרן פּוס - זאָגט ער דערנאָך.

פאַר דער גאַנצער צייט האָט מען גאָר ווייניק געווען פעט-
 ראַן, זיי האָט אפּילו געמאַכט אַ פּאָר קורצע באַזוכן, צוגענומען
 פון אים אירע מתנות, זיך געטוישט מיט עטלעכע גלייכגילטיקע
 הערמער און צוריק אַזעקגעגאנגען. זיי האָט נאָך אַלץ געטראָגן
 אַליינערס רינג און נישט געמאַכט קיין מינע, ווי זיי זאָל האָבן
 בויעה איבערצורייסן מיט אים די באַציונגען. ניין, דאָס האָט זיי
 נישט געטון; אָבער אַליינער האָט זיך געהאַט טרויעריקע מחשבות
 וועגן דעם און יענעם. אין תּוך גענומען, איז ער דאָך איצט קיין
 סך נישט הערט, אַ האַלבער מענטש, אַ מין פאַרזעעניש, פאַרמאָגט
 גאָרנישט. דער איינציקער אַנזאג אויף אים האָט אָנגעהויבן ווערן
 שטאַרק אָפּגעטראָגן. יאָ, ער איז אין זיין מאַטראָסן-לעבן געווען
 צופּיל ליכטזיניק, פּונקט אזוי ווי אַלע אַנדערע, ער האָט קיין
 סך נישט אָפּגעשפּאַרט. דאָס איינציקע, וואָס ער האָט געטון פאַר
 דער צוקונפט און אויף וואָס ער איז געווען ביי זיך זייער שטאַלץ
 ביז דאָס אומגליק איז געשען (איצט האָט עס אַז לי גאָר אַ קאַפּע
 ווערט)-איז: דער צובוי צום הויז. די נייע שטוב און די קאַמער
 אויף זייער צווייטער זייט פון פּאַרהויז. גאָט הייסט, צי וועט ער
 זיך באַנוצן מיט זייער פּראַכט!

דער היינטער האָט גאָר קיין סוף נישט גענומען, דאָס האָט
 נאָך מער דערשלאָגן די געמיטער, און די מענטשן זענען געוואָרן
 פאַרביטערט.

אין איינעם אַ זונטיק פאַרנאַכט-צו איז געקומען פעטראַ און
 איז דאָס טאָל געווען אַסאך פּריינטלעכער ווי אלעמאָל. - כ'האָב
 געווען דיין מומער גיין אין שטאָט, - זאָגט זיי צו אַליינערן - האָט
 זיך מיר פאַרואַלט אַריינקומען צו דיר און כאַפּן אַ קוק.
 אַליינער האָט דערפּילט, אַז ס'איז עפעס נישט גלאַטיק, זיין
 בליה איז געווען אזאַ מאַדנע; זיי האָט אַ זאָג געטון צערמלעך: -

קינט האטסון

אליזענער נעבעך! - און זי גיט צו, אז גאָט האָט זי בייַדן שווער
געשמאַקט.

- יאָ. - האָט אליזענער מסכים געווען.

- דאָס איז אונזער מול אַזא. - מורמלעט זי און זיפצט.

- וואָס מיינסטו דערמיט? - פרעגט ער.

- און דו, וואָס מיינסטו? - ענטפערט זי אָפּ.

ער גיט באַרד נאָך, טיילייוו פון אַמאָליקער גאחה הענג
און טיילייוו דערפאַר, הייל ער זעט, אז זי איז איינגטלעך, גערעכט,
מ'קאָן פאַר דער נאַקעטער ווירקלעכקייט נישט פאַרמאַכן די אויגן.
זי האָבן ביידע אַרומגערעדט די זאַך, זי האָט באַנוצט לוי-
טער פאַרזיכטיקע רייד, אָבער די פּוּנה איז געווען קלאַר.
- איך ווילדער מיך נישט אויף דיר. - זאָגט ער מיט אַראָפּ-
געלאָזטע אויגן.

ווען זי האָט זיך געקליבן אַזעקצוויי, איז, קענטיק, דאָס
שווערסטע נאָך נישט געהאַט אַרויסגעזאָגט געוואָרן, זי גייט פריער
צו צו דער טור, קומט צוריק צו אים, גיט אים אַ גלעט איבער
ביידע באַקן און הייבט אויף זיין קאַפּ.

-- טרעט נישט אַרויס קעגן אונז ביידע און זאָג נישט ניין.
איך האָב שוין וועגן דעם געמראַכט, דו ביסט דאָך נישט אַליין,
דו מוזט אויך באַזאָרגן דיין מוטער. דאָס איז פאַר דיר נישט
קיין לייכטע זאַך.

ער קוקט זי אָן מוטשטש: דאָס האָבן זיי דאָך שוין אַרומ-
גערעדט, איצט וויל ער שוין מער גאַרנישט הערן דערפון.

- דאָס ווייס איך. - זאָגט ער.

- און אָן געוונטע איברים און נאָך אַזעלכע זאַכן...

- דאָס ווייס איך אויך. - האָט ער איבערגעריסן אויפגע-
רייצט.

- ניין, דו דאַרפסט נישט זיין אַזא, אליזענער! - האָט זי
זיך געהנפט.

ווען זי האָט אָבער באַמערקט, אז ער וויל אַ זאָג מון נאָך
עפעס בייסיקערס, האָט זי אויך פאַרקנייטשט דעם שמערן און אָן
אומוועגן אים געמאַלדן: - דייע רייד פירן צו גאַרנישט. דיין לא-
ש.

גע איז איצט נישט קיין גוטע, נאָר עס וועט געוויס ווערן בעסער. איצט לייג איך דאָס אַנידער אָט דאָ, דו קאָנסט דערפון האָבן עפעס אַ נוי. דייע רייד וועלן נישט פּוועלן. איך לייג דאָס אַנידער אויפן טיש. ער איז שווער און טייער, איך בין איבער-צייגט, אַז יעדער איינער וועט אַ בעלן זיין קויפן.

— וואָס איז דאָס דען? אַך אַזוי, דער רינג! יאָ, לייג אַני-דער דאָרטן — זאָגט ער, שאַקלענדיק מיטן קאָפּ.

זי האָט, אפנים, געוואָלט זיך פאַרשאַפּן איבעריקע רייד; אין דעם מאַמענט האָט ער, זעט אויס, גאַרנישט געהאַט קעגן דעם, צוריקצוקריגן דעם רינג. עס איז געווען אַ טייערער הפּך. נאָך פּעטראַס אַוועקגיין האָט ער אָנגעטון דעם רינג אויפן שפיץ פון זיין קליינעם פינגער און אָנגעהויבן אים אַרומקוקן פון אַלע זייטן.

אַבער פּלוצלינג איז ער געוואָרן גערירט. פאַרקויפן דעם רינג פאַרקויפן און פאַר דעם געלט קויפן עפעס אַנדערש? קיינ-מאָל נישט! ער וועט ליבערשט דעם רינג אַריינזאָרפן אין די ים-בוואַלעס. דעם אַנדענק וועט ער באַהאַלטן און היטן ווי לאַנג ער לעבט, אין זונטיק וועט ער דאָס אַרויסנעמען און קוקן דערויף. איבעריקנס, דויערט גאַרנישט אַזוי לאַנג ביז ס'פאַרגייט דאָס לעבן.

II

אליזבער איז שוין פון דעמאָלט אָן נישט אַרויסגעשוועמען און מער נישט געכאַפט קיין פיש יעדן טאָג. ניין, יעדן טאָג נישט. די אויפקלערונג מיט פעטראָן האָט אים אַרויסגעבראַכט פון די פליס, ער האָט זיך נישט געקאָנט נעמען צו קיין אַרבעט, האָט זיך נישט געקאָנט אַנטשליסן. דער מוטער זינע האָט געקאָנט אַריינפאלן פּלוצים: - פאַרסט גאָר היינט נישט אַרויס? ניין, מסתמא נישט? - און אַליזבער ענטפערט גלייך אָפּ: - דו האָסט שוין מער קיין פיש נישט? - אָ, יאָ, נישט צוליב דעם האָב איך געפרעגט - זאָגט די מוטער און ווערט אַנטשוויגן.

אָך, זי וואָרט אונדאי געדאַרפט האָבן אַביסל מער און פּל-ערליי אַנדערע זאַכן: זיף, קאווע, בוימל, האַלץ, פומער, שוועבע-לעך, סיראָפּ, אַלץ נויטיקע זאַכן.

מאַטמיוס דער סטאַליער-געזעלן האָט ערנסט זיך גענומען בויען אַ הויז. ער האָט, אפנים, אַ טראַכט געטון וועגן דער צו-קונפט זינער. אַיינמאָל האָט אַליזבער צוגעהונקען צו אים און בשעת-מעשה געווין דעם פּריושטשענדיקן רינג אויף זיין קליינעס פינגער. זיי האָבן איינער צום אַנדערן לחלומין גאַרנישט.

אַליזבער גיט אַ זאָג: - איך האָב פאַר מיין געביידע געקאָזט מאַכן צוויי טירן. דיין פּאַלעבאָס האָט זיי געמאַכט.

- יאָ, - זאָגט מאַטמיוס - עס איז געווען פאַראַיאָרן היינטער.

- דו קאָנסט די טירן קויפן און זיי דאָ אַריינפאַסן.

- דו ווילסט זיי פאַרקויפן?

- יאָ, איך דאַרף זיי מער נישט. איך האָב עפעס אָן אַני-

דערן פּלאַן.

— איך קען זיי די טירן, איך האָב ביי זיי אַליין געארבעט
 — זאָגט מאַטמס — אזוי, דו האָסט איבערגעאַנדערשט דוין פרויער.
 דיקן פאַשלוס? דו ווילסט בלייבן אַ בחור?
 — דערווייל נישט.

— וואָס הייסטו פאַר די טירן?
 זיי זענען פאַרדורכגעקומען מיטן פרויז; די טירן זענען
 אפילו געזען גענוצטע, נאָר מ'האָט זיי נאָך נישט אָפגעפאַרעמט.
 אַליווער האָט שוין געקויפט צו זיי שלעסער און זאָויעסעס, דער
 פרויז איז געזען אַ צוגענגלעכער.

אַליווער האָט שוין מער נישט געהאַט, וואָס צו פאַרקויפן,
 ער האָט דאָך נישט געקאָנט פאַרקויפן די טרעפּ זיינע. ער מיט
 זיין מומער האָבן אַ לענגערע צייט גאַנץ גוט דורכגעלעבט מיטן
 ביסל געלט פאַר די טירן; דערווייל האָט זיך דערנעמערט דער
 פרויזינג, אַליווער איז געזען יונג און האָט געהאַט אָפגעמאַרגענע
 קליידער. אונדזי וואָלט ער מער צופרידן געזען פון נייע מליבו-
 שים, און דאָ איז ער, נעבעך, געהאַרן אַ שמענדיקער תושב אויף
 דער יבשה. ער וואָלט אַ בעלן געזען אויף אַ שמרויענעם הומ.
 די מומער זיינע האָט אַלץ מער און מער אָנגעהוירן דעם במחין
 און געהאַלטן, אז עס וואָלט נאָר קיין עולה נישט געזען, מ'זאָל
 פאַרדינגען דאָס נייע שטיקל הויז, אויב —

יא, אַליווער דערקלערט, אז ער האָט גאַרנישט קעגן דעם.
 — אָבער עס זענען דאָך איצט נישטאָ קיין טירן דאָרט.
 אַליווער גיט אין דעם מאָמענט אַ טראַכט און זאָגט נאָר אַן

זאָגן:

— טירן? קאָן איך דאָך באַשטעלן צוויי טירן.
 די מומער שאַקלט בלויז מיטן קאָפּ.
 — קיין אויוון איז דאָרט נישטאָ.
 — אַן אויוון? אויף וואָס דאַרפן זיי זומער האָבן אַן אויוון?
 — זיי דאַרפן גאַרנישט קאָבן? זיי דאַרפן גאר קיין פייער
 נישט האָבן? — ענטפערט זי אָפּ.
 אַליווערס קאָפּ האָט אויך, מסתמא, געליטן דאָן בשעתן פאַלן.

קניט האנטון

זיינע געדאנקען זענען נישט געווען מער אזוי פריש און פלינק ווי פריער.

ער שלעפט זיך הידער אזעק צו מאטמיסן, ער שמועסט זיך דורך מיט אים א לענגערע היילע און זאגט דערנאך: - יא, דו בויעסט דיר דיין הויז, פארבסט עס, זעצסט אריין מירן און פענצטער, דו האָסט, אפנים, ברעה ווערן א פאמיליע-מענטש? - איך הייס נישט, וואָס זאָל איך דיר דערויף ענטפערן, - זאָגט מאַטמיס - עס איז טאָקע אזוי, כ'האָב בפירוט נישט גע- מראַכט זיך אָפּזאָגן דערפון.

- דאָס פאַרשטיי איך! - שטימט אַליווער אין און קוקט זיך אַ היילע צו, ווי דער סטאַליער אַרבעט. זיי האָבן אַלץ איינער צום צווייטן גאַרנישט. אַליווער רעדט היימער: - ווער עס זאָל נישט זיין שוין איצט, אָדער ווער עס זאָל נישט זיין שפעטער, וועט זי ביי דיר האָבן אַ שוין לעבן. נאָר וואָס האָב איך דיר געוואָלט זאָגן: האָסט דיר שוין געקויפט אַ רינג? - אַ גאַלדענעם רינג? ניין.

- אזוי, נו, אויב אזוי האָב איך דאָ אַ גאַלדענעם רינג.
- אנו, הייז! - זאָגט מאַטמיס - דיין נאָמען שטייט אָבער דערויף.

- יא, אָבער דו קאָנסט דאָך אויסקראַצן.
מאַטמיס באַקוקט דעם רינג, וועגט אים אויף דער האַנט און שאַצט אים. זיי זענען דורכגעקומען מיט דעם פרייז. מאַטמיס האָט אים געקויפט. - ער זאָל זיך נאָר פאַסן - זאָגט ער.
אַליווער ענטפערט מיט אַ רמו: - וועגן דעם זאָרן איך זיך אַמזויניקסטן, ווי איך פאַרשטיי אָבער...
מאַטמיס קוקט אויף אים גלייך און פרעגט: - יא, וואָס זאָגסטו דערויף?

- וואָס זאָל איך זאָגן? - ענטפערט אַליווער - דאָס גייט מיך שוין מער נישט אָן. און איך וועל מיר, מסתמא, אויך אַן עצה געבן. איך בין נאָך נישט אינגאַנצן טויט.
- ניין, אהדאי און אהדאי נישט. - באַזויליקט מאַטמיס.
- יא, ווי מיינסטו? - פרעגט אַליווער אַביסל געשטאַרקט

פון זיינע רייד - ס'איז שוין דען פאר מיר גאר נישטאָ קיין שום האָפנונגען?

- דו מאַכסט גאר אַ שפּאַס, אַליינער, דו האָסט די זעלבע אויסזיכטן, האָסט אײך.

קענטיק, אז מאַטמאָסן איז עפעס גרינגער געוואָרן אויפן האַרצן. זיי האָבן געפירט צווישן זיך דעם געשפרעך נישט צוריק-געהאַלטן, לייבלעך און אָנגענעם, אָבער נישט איבעריק פאַר-טרוילעך.

- ווי אזוי איז געשען מיט דיר דאָס אומגליק? - פּרעגט מאַטמאָס - ביסט אַרונטערגעפאַלן?

- אײך? - רופט זיך אַליינער אָן באַליידיקט - אײך בין צו-פיל אַרומגעשוומען, אײך זאָל אַרונטערגעפאַלן.

- און אײך האָב געמיינט, אז דו ביסט אַרונטערגעפאַלן.

- ניין, אַ כּוואַליע האָט זיך אַריינגעריסן.

- נאָ, דאָס האָט געמוזט זיין אַ נישקשהדיקע כּוואַליע, האָסט

האַט דײך אַוועקגעלייגט. - האָט מאַטמאָס באַטערקט.

- אַוודאי, אַ טייהאַלנישע כּוואַליע! - האָט אַליינער באַר-י-

מעריש אַרויסגעשאָסן - זי האָט אַוועקגעריסן אַלץ, האָסט איז גע-

ווען אויפן דעק פון דער שיף, אַ שליידער געטון אַ פעסל מיט

פּישאָויל גלייך צו מיר אין די אַרעמס; דאָס פעסל איז געפלייגן

אין דער לופט און געסחויטשעט, ווי אַ קאַנאַנען-קויל, גלייך אויף

מיר.

- אין דער לופטן?

- פּלוצלינג דערהער אײך אַ וואָרנונג פון אַ צווייטן.

- און דו אַליין האָסט נישט געשריגן?

- וואָס האָב אײך געהאַט צו שרייען? וואָס וואָלט אײך גע-

האַט פון שרייען?

מאַטמאָס האָט מיט אַ שטייכל אַ שאַקל געטון מיטן קאָפּ

און געזאָגט:

- יאָ, דו ביסט טאַקע שטענדיק דער זעלבער.

אַוודאי, מאַטמאָסן איז, קענטיק, געוואָרן גרינגער אויפן

האַרצן. מיט אַליינערן האָט מען געקאַנט אַ וואָרט אויסרעדן. ווער

האָט זיך נאָך אזוי געקאָנט האַלטן צווישן מענטשן, ווי אָט דער מעסט? אַ העלפט פּונם אונטערשטן טייל קערפּער האָט ער פּאַר-לויפן, אַלץ פּאַרלויפן, און פּונדעסטוועגן-אַ נאַפּאָלעאָן! ווען מ'זאָג אים אַרײַנזעצן אין אַ וועגעלע און פּונפּאַרנט פּאַרדעקן די פּיס מיט אַ קעדרענעם פּאַרטוך, וואָלט ער אויסגעזען ווי נאָר אַן אַ מום.

אַלייזער מיט זײַן מומער האָפּן ווידער אַ לענגערע צײַט גע-לעבט גוט, ער האָט בײַנו-לײַבניו געכאַפט פּיש, ער האָט געהאַט גענוג פּיש פּאַר זיך, און פּאַר דער קאַץ, פּון דעם געלט פּאַרן רײַנג האָט ער געקויפט מעל און נאַפּט. אָבער איצט האָט ער מער נישט געהאַט וואָס צו פּאַרקויפּן, ער קאַן דאָך נישט פּאַר-קויפּן דעם קוימען פּון זײַן דאָך.

די מאַטער איז געוואָרן אויטריקער, אזוי קאַן דאָך הייַטער נישט גײַן! זי האָט עטוועכע מאָל געלאָזט פּאַלץ אַ וואָרט, אַ רמו, אַז עפעס מוז געטון ווערן, שפעטער האָט זי זיך אָנגענומען מיט דרייַסט אַרויסצוהײַן איר אומצופּרידנקייט. אין שײַסל איז געוואָרן פּוסט. — דו קאַנסט, דאַכט זיך, פּרעכטן, אפּשר וואָלסטו זיך גע-נומען צום פּלעכטן? — אָבער אַלייזער האָט גאַרנישט געקענט און גאַרנישט נישט געלערנט, ער האָט זיך נישט אָנגעטון די מי עפעס צו לערנען; ווען ער האָט געדאַרפט לערנען, האָט ער זיך אַוועקגעלאָזט איבער ימים.

— איך דאַרף זייער נײַטיק אַ קוירל האָפּן, — זאָגט די מו-טער — אפּשר קאַנסטו מיר אַזאַ העלצל מאַכן, אויב דו קאַנסט האַלטן אַ געצײג אין דער האַנט.

אַלייזער האָט דאָס אויפגענומען אַלס אַ נישט געדונגענעם וויץ פּון דער מומערס זײַט און ער האָט אָפּגענטפּערט: — זאָל איך זיך אפּשר נעמען צו פּלעכטן הענטשקעס?
ער האָט אַרומגעטראַכט, אַרומגעטראַכט אַלץ, וואָס פּאַר און קענן, אַודאַ, עפעס מוז געטון ווערן, ער האָט שמענדיק גע-האַלטן אין אײַן טראַכטן.

אויף זײַן הויז האָט ער שוין מער נישט געקאַנט פּאַרגן, עס איז שוין לאַנג געווען פּאַרזעצט בײַם אַדוואָקאַט פּרעדריקסען.

אויף דעם צוגעבויעטן טייל האָט ער נאָך גאַרנישט געכאַרגט, נאָר ווען אַליווער האָט אַהיימקומענדיק זיך געהאַט געזענדט צום אַדוואָקאַט פּרעדריקסען וועגן אַן הילף, האָט ער גלייך אָפּגע-
 זאָגט. אויף דעם פּריש צוגעבויעטן? דאָס, האַלט פּרעדריקסען, געהערט צום הויז. — און דער נייער ציגל-דאַך? — פּרעגט אַלי-
 הער. — דאָס אַלץ איז איין גאַנצע זאַך. — און ווען אַליווער האָט געגעבן אָנצוגעהערן, אז ער קאָן ערגעץ אַנדערש קריגן אַ הילף, און אויף דעם נייעם טייל הויז, האָט דער אַדוואָקאַט געדראָגט, אז ער וועט גלייך דערלאָנגען די פּאַפּירן פון זיין חוב און וועט שמעלן דאָס הויז צום פּאַרקויף. זיי האָבן נאָך לאַנג געשמעסט, און דער אַדוואָקאַט האָט געפרעגט פּאַרוונדערט: — דו ביסט, באַמט, אזוי הויל-נאַקעט? — איך? — האָט אַליווער אַ זאָג געטון און זיך דערלאָנגט אין ברוסט. יא, דער אַדוואָקאַט האָט דאָס טאַקע געהאַט געגלויבט. אַדאנק דעם צוגעבויעטן טייל און דעם ציגל-דאַך, איז דער אַדוואָקאַט ערשט געוואָרן זיכער אין זיין געלט. זאָל אַליווער אונטערשרייבן אַ דערקלערונג, אז אַלץ, וואָס עס איז פּריש צוגעקומען צום הויז, געהערט צום שוין פּאַרוועצטן טייל. — אויב ער איז אַן אַנשמענדיקער מענטש, דאַרף ער דאָס טון. און אַליווער, וואָס איז ערשט געהאַט אַהיימגעקומען פון יום, האָט גערעכט אין אַ פּרייער סביבה און איז געווינט געווען צו אונטערלאָבאַרע באַצוינגען, אַחוץ דעם אַליין בטבע אַ גוטמוטי-
 קער, — האָט אונטערגעשריבן. — און ער האָט זיך געזעגנט מיטן אַדוואָקאַט אויפן פּריינטלעכסטן אויפן.

דאָס איז געווען דעמאָלט.

אום האָט זייער אָפט דערנאָך באַנג געטון אויף דעם נאַ-
 רישקייט, וואָס ער האָט דאָ אָפּגעטון, אָבער מען האָט שוין נאָר-
 נישט געקאָנט ענדערן. זיי קאָן זיין אַנדערש? ער זאָל אַליין פּאַר-
 קויפן דאָס הויז, באַצאָלן דעם אַדוואָקאַט זיין חוב און פון אים פּטור ווערן? וועט דאָס געלט קלעקן? אַך, יעדנפאַלס איז איינס נאָר זיכער, אז ער אַליין וועט בלייבן אַן אַ דאַך-איבערן קאַפּ!
 אַליווערן האָט אַלץ געבויערט אין מוח. טיילמאָל האָט ער געטראַכט, ער זאָל אַפּשר ווערן גוט און פרום, זיך שאַפן אַ קליין

וועגעלע און ארומפארן איבער די דערפער?
 די מוטער האָט אים פון שטאַט געברענגט פארשידענע נייע
 זעגן דאָס און יענען; זי האָט זיך געזען מיט מענטשן מער פון
 אים, האָט געהאַט די מעגלעכקייט אויפצוכאַפן אויף דער גאַס
 אָדער ביים ברוינען: פלאַפּלעריי, פארשידענע געשעענישן, לייגט
 און אמת, זי האָט אלץ מיטגענומען מיט זיך און אים צוגעטראָגן
 אַהיים. אמאָל פלעגט זי דאָס געהערמע אַרייננעמען אין מוח, און
 עס פלעגט באלד פארשוונדן ווערן, אמאָל אָבער פלעגט דאָס
 צופעליק ברענגען נוצן. למשך, בשעת זי האָט אים דערציילט
 זעגן אַדאַלפּ, קאַרלסען דעם שמידס א זון; אַדאַלף איז געווען
 א יונגער בחור, ער האָט זיך פארדונגען און געגרייט זיך ארויס-
 צושוימען.

— וווּ האָט ער זיך פארדונגען? — פרעגט אַליווער.
 — אויף הייבערגס באַרקע. מ'זאָגט, אז ער וויל פאר זיך
 באַשעלן א מאַטראָסן-קעסטל.
 אין א ווילע אַרום שאַקלט ער צו דער מוטער מיטן קאַפּ
 און זאָגט: — ער קאָן דאָך קויפן מיין קעסטל.
 — דאָס אויך? — זיפצט די מוטער.
 — אויף וואָס דאַרף איך דאָס? איך פלעג מיטן קעסטל
 אַרומפארן אַהין און צוריק. איצט שטייט דאָס אויף איין אָרט.
 איצט מעגסטו שוין זאָגן אַדאַלפּ, ער זאָל אָפּקויפן מיין קעסטל,
 איך קאָן דאָס נישט אָנקוקן.
 אַליווער איז געווען איבערצייגט, אז אַדאַלף וועט וועלן נע-
 מען זיין קעסטל. דאָס קעסטל האָט אסאך נסיעות מיטגעטאַכט,
 מיט אים, צוגעפאַסט צו מאַטראָסן-דינסט, הקיצור, א נוצלעך קעסטל,
 האָט ברענגט מיט זיך גליק. אַליווער פלעגט בענקען דערנאָך.
 קיין לעבעדיקע זאך איז דאָס נישט געווען, ניין, אָבער עס איז
 געווען זינס א חבר און א טרייער, אַ, א צערטלעכער פריינט!
 אָבער, א גליקלעכע ריזע, איצט דאַרף מען זיך געזעגענען דער-
 מיט! אין דער לעצטער ריזע זיינער פון איטאַליע אַהיים איז
 דאָס קעסטל פאר אים געווען א שווערע לאַסט; ער איז שוין
 געווען א קאַליקע. האָט דאָס שוין נישט געקאַנט טראָגן מיט זיך

הי פריער, אויף דער באַן האָט ער געמוזט פאַר דעם צוצאָלן, ס'זעט אויס, גלייך ווי דאָס קעסטל וואָרט זיך אָנדינגען צו אים אויף קעסטל, עפעס אַ לעבעדיק באַשעפעניש - זאָל דאָס גיין!
 אַ, מ'קאָן נישט זאָגן, אז אַליווער האָט זיך געפילט אייני-גאַנצן גלייכצייטיק, ווען די מוטער מיט אַדאָלפּן זענען געקומען. זיין קעסטל איז זיך געשטאַנען, עס איז, איינגעלעך, געווען אומ-געלומפערט שווער און העסלעך, אָבער באַקוועם און נוצלעך. מע האָט אַ שיין בייל געמראָטן אויף דעם, גענוג געשמויסן דאָס, צו-ריק מיט יאָרן איז דאָס געווען גרין געפאַרבעט, יאָ, מ'האָט אפּיכו אויף דעם דעקל געשניטן אַ דינעם טאַבעק. פּונדעסמוועגן איז דאָס נאָך אַלץ געווען אַ סחורה!

- דאָס איז עס, ווי דו זעסט, - זאָגט אַליווער צו אַדאָלפּן - עס איז ווייניק-וואָס נתפּעל געוואָרן פאַר די חשובע קאַפיטאַלען, סוחרים און קאָנסולן, ס'איז זיך געשטאַנען דאָ, ווי עס פּלעגט שמענדיק שטייען. האָט זיך נישט גערירט פּון אַרמ, סידן מ'זאָל אַוועקריקן מיט גוואָלט.

אַדאָלף האָט געקויפט דאָס קעסטל און האָט נאָך געמוזט אויסהערן אַליווערס פּלעריי עצה-טובהס. דער געוועזענער מאַטראָס האָט געהאַט וואָס צו דערציילן דעם יונגן פּונם לעבן, וואָס וואָרט אויף אים: אַ, יאָ, אַ פריי און געזונט לעבן, אָבער נישט אין אַלע הינזיכטן, אויסגעלאָסנקייט און פּאַרדאָרבענקייט איז דאָרט געווען. ער האָט פאַרבראַכט אין אויסלענדישע שמעט און האַפּנס אין דער צייט פּון די אורכויבן, איינדרוקן האָט ער אַסאך. אַך, ער אַלעין האָט אויך געהאַט גליק, צו יעדער צייט פּלעגט ער אין די שמעט אַ שייניקע געליבטע קרייז, באַרימט זיך אַליווער, אָבער נישט שמענדיק האָט מען געקאָנט אויסמירן מהלוקתן און גע-שלעגן, ס'האַנדלט זיך בלויז אין דעם: מ'דאַרף יענעם מיט איין האַנט אָננעמען ביים קאָלנער און מיט דער צווייטער אָנבאַפּן ביים רוקן, מיט אים אויסוועצן אַ שויב און איינס, צוויי, דריי, גלייך אין רינשטאַק! אַ, נישט אַלע יאָרן איז מען געווען, ווי אַ קאַזיקע, אויף איין אַרמ!

אַליווער האָט אָנגעהויבן פּילאָסאָפּירן. די מאַטראָסישע פּלוי-

דעריי זיינע איז געווען פשוט און אויסגעדראָשן, נישט בעסער און נישט ערגער פון אַזע אנדערע מאַטראָסן: אמת צוזאמען מיט דראָונגען פון אַ כּוּאַט, באַרימער, גאַטפּורכטיקייט און גלאַט לינגס. ער האָט אַסאַך גערעדט וועגן די נסיונות, וואָס עס וועט אים אויסקומען בייצושטיין, ער מישט אַרײַן אין שמועס אַסאַך ענגלישע ווערטער און וואָרנט אים, ער זאָל זיך היטן פונם טרינק: — דו זעסט, אַדאָלף, ווי אזוי איך בין געקומען אַהײם. דו מיינסט אודאי, אַז דאָס איז מיר געקומען פון הולאַנד און פון פירן אָן אויסגעלאָסן לעבן? אָ ניין, שמענדיק געווען ניכטער, ווי דו ביסט איצט! אָך, דו ליבער. גאָט, אַ שיינע צרה איז פאַרגעקומען דאָרט אויפן אָפענעם שטורמדיקן ים, און מיט וואָס האָב איך מיך דאָס פאַרזינדיקט? דערפאַר זאָלסטו זיך קיינמאָל נישט אָנטרינקען, ווי די אַנדערע, ווײַל דער האַר פון הימל קאָן מיט דיר טון, וואָס ער וויל, מיר זענען ביי אים אין די הענט, און ווען זיי דערוועען נאָר, אַז דו האָסט ביי זיך געלאָט און דו נעמסט אַרויס די פאַר בונט, וועלן זיי שוין נישט אָפּטרעטן און דײַך פאַרפאַלגן, ווי די מעווע פאַרפאַלגט אַ פּלאַטקע, דערפאַר טאַקע מוזטו אײדער דו פאַרסט אַרויס, זיך לאָזן אײנזײען אַ קעשענע אין דײַן וועסטל.

— און דו האָסט געהאַט אזא קעשענע? — פּרעגט די מוטער.
 — צי איך האָב אזא קעשענע? — אַליינער צעשפּילעט זיך, אָבער ס'איז נישטאָ אין וועסטל קיין בוזעם-קעשענע — זי מוז זײַן אויף מיין צווייטן אַנצוג, אויף מיין אורלײַב-אַנצוג.
 — אורלײַב-אַנצוג? — פּרעגט די מוטער.

אַליינער לאָזט דורך די פּראַגע און רעדט ווייטער:

— ווי עס זאָל נישט זײַן, דאַרף אַדאָלף פון די אָנזײַונגען אַרויסנעמען פאַר זיך דאָס ריכטיקע און דאָס נישט-ריכטיקע מעג ער איבערלאָזן. יא, זאָלסט געדענקען, וואָס איך האָב דיר געזאָגט, אַדאָלף, זאָלסט געדענקען אין גאָט, ווען דו ביסט ביינאכט אויף דער וואַך און דו שטייט ביים רודער! דאַרפסט זיך לערנען ענגליש רעדן און מיט דער שפּראַך קאָנסטן זײַן, וווּ דו זאָלסט נישט קומען, זיך פאַרשמענדיקן אוימעטום, אויף דער גאַנצער וועלט, מען וועט דײַך פאַרשטיין, צי דו זאָלסט אַרײַנקומען אין אַ רעם-

מאָרצן אויסטרינקען א גלאָז ביר, צי אין א קירך אָדער אין קאָני-
סולאַט. אַצינד נעם מיין קעסטל און שלאָג זיך מיט אים אָרנט.
לעך דורך אין לעבן, דאָס קעסטל איז אנדערש נישט געהוינט
געהען.

— וואָס איז דאָס עפעס פאַר אַן אורלויב-אַנצוג? — פרעגט
די מוטער הידער. — האָסט דען נאָך אַן אַנצוג, אויסער דעם, וואָס
דו מראַגסט אויפן לייב?

— צי איך האָב נאָך אַן אַנצוג אויסער דעם! — ענטפערט
אַפּ אַלייזער, — כ'האָב געבראַכט פון איטאַליע. וואָס רעדסטו עפעס?
די מוטער איז אין געגנזאָרט פון א דריטער פּערזאָן גע-
ווען דרייטער און האָט מיט א הוק-מינע געשמייבלט. אַך, אין
שיסל איז גאָר פּוסט געהאַרן?

איצט האָט שוין אַלייזער נישט געהאַט וואָס צו פאַרקויפן,
דאָס קעסטל איז געווען דאָס לעצטע, עס איז מער נישט געבליבן
גאָרנישט, מיט וואָס ער האָלט געקאָנט קומען צו א נייעם אַנצוג
און צו א שמרויענעם קאַפּעלע. עס זענען געגאַנגען מעג איינער
ענלעך צום צווייטן, נאָר איינמאָל האָט אַלייזער עפעס ווי אויפגעהאַכט; ער
האָט געלאָזט פאַלן א וואָרט, אַז ער וויל פאַרקויפן דאָס שיפּל.
— דאָס שיפּל! — האָט די מוטער אויסגעשריגן.

ער פאַרענטפערט זיך און דרייט זיך אַרויס: ניין, ער וועט
נישט פאַרקויפן דאָס שיפּל, ער וועט דערפאַר גאָרנישט באַקומען,
עס איז אַן אַלטער קאַסטן, וואָס האַלט זיך נאָר אַדאַנק דעם,
וואָס ער האָט אים אויסגעשמירט מיט דזשענעבן, ער האָט דאָס
געקויפט פאַר אַ שפּאַט ביליקן פּרייז.

— איך מוז אַליין פּרוּוון אַמאָל אַרויסצושווימען דערמיט, —
דראָט די מוטער — וויל איך זע, אַז דו האָסט זיך מיאש געווען
דערפון.

מיט דער גרעסטער מדרגה פון גלייכגילטיקייט און גרינג-
שעצונג צו דער מוטערס ווערמער נעמט אַלייזער זיין קוליע און
הינקט אַרויס אין גאַס.

אַ מיין וועטער! ער ציט איין אין זיך און פּרוּווט די ים-
לופט. אַ סטאַיע טויבן לאָזט זיך אַרצאָפּ אויף דעם ברוק פון גאַס.

קינדער שפילן זיך און שפרינגען איבער א שמריק. אַליווער האָט
 אויך אַמאָל געקאָנט וואַרפֿן מיטן שמריק און אונטערשפרינגען.
 ער האָט געוואַנדערט פֿון איין געוועלדיג צום צווייטן. „אי,
 אַ גאַסט!“ זאָגן אומעטום די מענטשן פֿריינמלעך און מראַגן צו
 פֿאַר דעם קאַליקע עפעס צו ועצן זיך. ער האָט געמוזט דער-
 ציילן איינס נאָכן צווייטן, ווי אזוי עס איז פֿאַרגעקומען און ווי
 אזוי ער איז געקומען צום אומגעליק; אזוי-אַרום האָט ער זיך צו-
 געוויינט צום דערציילן; ער האָט אַלץ מער צוגעפּאַצט די מעשה,
 צוגעגעבן אינטערעסאַנטע דיטאַילן: פֿון דעם קראַנקן-בעט, פֿון דעם
 לעבן אין שפיטאַל, דאָ האָט קיינער פֿון זיינע חברים, האָט האָבן
 זיך אומגעקערט מיט דער שיק פֿיא, אים נישט געקאָנט קאָנט-
 ראַלירן. „אינע פֿון די קראַנקן-שוועסטער איז געווען נוסח מיט
 מיר חתונה צו האָבן —“

— פֿאַרהאַט ביסטו נישט איינגעגאַנגען דערויף?

— זאָל איך פֿלוצים ווערן אַ קאַמפּאַליק?

מיט דער צייט אָבער האָט מען אין די געוועלדיג פֿון אים
 אויפֿגעהערט מאַכן אַ חזון. ער איז פֿאַר די מענטשן מער נישט
 געווען קיין נאָוויינע, האָט ער געמעגט אַליין געפֿינען אַן אָרט זיך
 צו ועצן אָדער געמוזט זיך אָנשפּאַרן מיט די עלטערונגס אויפֿן
 פֿאַרקויפֿטיש, און קיינער פֿלעגט שוין מער נישט פֿרעגן אים וועגן
 דער קראַנקן-שוועסטער.

אזוי איז אַוועק אַ צייט, דעמאָלט האָבן די באַזוכן זיינע
 אין די געוועלדיג פֿון זיך אַליין אויפֿגעהערט, ער האָט זיך ווידער
 גענומען צום כאַפֿן פֿיש. דער קאַנסול יאָהנסען האָט אים פֿערזענ-
 לעך געבעטן ער זאָל אים פֿאַרקויפֿן, וויפֿל פֿיש ער וועט נאָר
 קאָנען אָפּשפּאַרן פֿון זיין פּאַנג. „גוט“, האָט אַליווער געענטפֿערט,
 ער האָט נישט געוואָלט אָפּזאָגן אים. דער דאָזיקער יאָהנסען האָט
 שוין גראַד געוויסט, וואָס ער האָט צו טון, ער איז דאָך דער
 אייגנטימער, און פֿון זיין שיק טאַקע איז ער דאָס אַהיימגעקומען אַ קא-
 ליקע, קאָן ער זיך פֿאַרגינגען צו האָבן פֿון אים אַ שטיקל נויט.
 אָבער נין, אַ שיינעם דאַנק, אַליינער עסט אַליין אויף זיינע אים-
 גענע פֿיש!

אינדרויסן אויפן האסער טרעפט ער זיך מיטן פישער יער-גען; זיי שמעלן זיך אויס מיט די שיפלעך איינס לעבן דאס אג-דערע און מען פארפירט א שמועס. פון וואס זאלן זיי דאס רעדן? פונם העטער, פונם פיש-פאנג, פון די פארדינסטן. יערגען איז געווען אן עבד-פנעני ביי דער ארבעט.

— דו ליגסט אין איינגוס, — זאגט אַליזעווער — ווען איך זאל האָבן דיין שיפל, וואָלט איך אסאך ווייטער אַרויסגעפאָרן. וואָס פאַרדינסטו אַ מאָג?

עס מאַכט זיך פאַרשידן. אַמאָל איז דאָ אסאך און אַמאָל איז דאָ ווייניק, פאַראַן מעג גומע אין שלעכטע.

— ניין דאָס קאָן איך דיר זאָגן, יערגען, אז דו ליגסט דאָ אין איינגוס, פונקט ווי דו וואָלט געבאַט פיש צוויי פאַרגעניגן. פון מיר וויל איך נישט רעדן, וויל איך בין אן אָפגעריבענע מטבע, איך טויג צו גאַרנישט. ווען דו אָבער זאָלט זיין אויפן אָפגענעם ים, וואָלטו געקאָנט כאַפן היילבוטן און גרויסע פיש. — א, אַוודאי, — איז יערגען מסכים — דעמאָלט וואָלט איך אפילו געבאַטט האַלפישן.

זיי לאַכן ביידע, הייל אַליזעווערס פאַרשלאַג איז געווען נישט מער ווי אַ שפּאַס און גלאַט אזוי גערעדט. יערגען האָט נישט געהאַט קיין שיפל און נישט די געהעריקע מכשירים דערצו, דער-ביי איז ער איין מענטש אַכזיין.

— אָבער ווען מיר וואָלטן געמאַכט שותפות און זיך געשאַפט אַ פאַרטיק שיפל, וואָס זאל קאָנען אַרויסשווימען? — שפּאַסט אַלי-זעווער נאָך אַליץ.

יערגען, ווי אלע אַנדערע, איז געווען זייער געדולדיק צום קאַליקע און האָט זיך אַרײַנגעלאָזט מיט אים אין אַ שמועס וועגן פאַרשידענע זאַכן, ער זאָגט: — אַ גוט ים-שיפל, אַוודאי, און אַליע נויטיקע מכשירים, טיפע ים-נעצן, מיר וואָלטן געקאָנט דעם גאַנצן מאַרק פון פיש צו זיך אַריבערציען. — אַליזעווער האָט געהאַט פיל געדאַנקען, זיי פלעגן אים אַרײַנפליען אין מוח, נאָר זיי האָבן גע-האַט אַ קנאַפע ווערט, ער איז אויסגעווען אין פרעמדע לענדער, ער האָט געווען און געהערט ווונדערלעכע זאַכן, אין קאָפּ ביי אים

איו פשוט געהוואָרן אַ קאָשע.

— איך זײַן דאָ און רעד, — זאָגט ער — אָבער עס העמט זיך ענדליקן דערמיט, אז איך העל מיך באַמיען אָנצונעמען אַ שמעלע בעיזש לײכט-טורעם.

יא, דאָס וואָלט נאָך נישט געהען דאָס ערגסטע, וואָס דו קאָנסט טון. — איז יערגען מספּים.

— איך ווײַס נישט, אָבער אזאָ מענטש ווי איך דאַרף דאָך עפעס טון.

— די לאַמפּן באַזאָרגן, פירן דעם זשורנאַל, ווײַזן דעם הענט פאַר די, וואָס פאַרן איבערן ים אין אַ פינצטערע נאַכט. דו זאָלסט נאָר האָבן אַ גוטע פּראָטעקציע. — האָט יערגען ערקלערט.

— איך גלייב, אז עס העמט זיך מיר איינגעבן פּועלן ביים קאָנסול יאָהנסען, ער זאָל זיך פאַר מיר משתדל זײַן. אפשר וואָלטן מיר איצט אַהיימגערודערט?

— נײַן, איך מוז נאָך בלייבן און באַפּן פיש פאַרן שרייבער, ב'האָב אים צוגעזאָגט. לעת-עתה האָב איך אינגאנצן אַ פּאַר פּייעלעך.

— ווי טייער נעמסטו ביים שרייבער פאַר פיש?

יערגען רופט אָן אַ קליינעם פרייז.

אָליווער שאַקלסט מיטן קאָפּ אויף דעם נידעריקן באַזאָלסט און רודערט אַזעק הייטער. ער נעמט זיך הידער באַפּן פיש פאַר זײַן געברויך. ער באַפּט אזוי פיש אַ גאַנצע שעה, דערנאָך שווימט ער אַהיים מיט זײַן געפאַנג.

ער רודערט מיט אַלע כּוחות און ווײַזט אַרויס קוואַזש. עס קאָן אַמאָל זײַן, אז ער וויל זיך באַהיין און איבערראַשן יערגענען מיט זײַן געשיקטקייט. דאָס גיט זיך אים גראָד אײַן. אייגנמלעך, איז אָליווער ווי באַשאַפּן געהוואָרן צום לעבן אויפן פישער-שיפל, אָדער בעסער געזאָגט, איצט ערשט איז ער געהוואָרן דער אמתער פישער; ער זיצט זיך אין שיפל, האַלט אין די הענט די רודערן, וואָס באַזענען זיך ווי אַ שווער געוויכט אַהין און צוריק. די הענט, וואָס מ'דאַרף דערצו, יא, דאָס פאַרמאָגט ער נאָך. און דאָס איז אָליווער ערשט איצט, אפּנים, דערנאָנען מיטן שכל: ער איז גע-

האָרן שמאַרק פליסיק, ער פלעגט אַרויספאַרן באור און געכאַפט פיש אַ גאַנצן טאַג; ער האָט זיך געלאָזט שווימען אַלץ חייטער און חייטער, האָט אויפגעזוכט נייע ערטער, פלעגט זיך ביימאַג אונטקערן אַהיים מיט גאַנצע קופּעס פיש, אַ טייל פלעגט ער אָפּ-זעצן אין שמאַט. דאָס געלט פאַר דעם אָפּגעלייזטן פלעגט ער זיך צונויפלייגן.

— רו רודערסטו חי אַ דאַמפּשיף — זאָגט יערגען. דאָס זעל-בע האָט אויך געזאָגט מאַרטין, וואָס הוינט אויפן בערגל, און מאַרטין איז דאָך דער עלטסטער פישער אין דעם קאַנט. — אזוי טיינט איר? אהראי. איך בין דאָך געשוומען אויף פאַרשידענע ימים אין דער וועלט און האָב געזען בלערליי זאַכן — שיכט אַליינער אַרויס מיט גדלות.

יערגען ענטפערט אים, ווי זיין שטייגער איז, מיט אַ טיפן געדאַנק. אין דער נאַטור זענען נאָך פאַרגראָבן אַסאַך אוצרות, מיר קאָנען נאָך פיל לערנען פון זיי.

אַליינער האָט קיינעם נישט געזאָגט, ווהיין ער לאָזט זיך דאָס מאָל פאַרן קיין גאָר קלאָרן צייל האָט ער נישט געהאַט; ער האָט געהאָלט זאַמלען אייער פון פייגל אויף די אינזלען. ביי דער זעלבער געלעגנהייט האָלט ער אפּשר געקאַנט צונויפשאַרן אַביסל פון דעם שווימענדיקן געהילק פאַר זיין היים. עס האָלט געהען אַ מאָפּלט גוט געשעפט, מיטן געהילק האָלט ער פאַרדעקט די אייער, וועלכע עס איז פאַרבאָטן צו זאַמלען.

ניין, דער פישער יערגען איז גאָר-גאָר קיין שפעקוליאַנט נישט געווען, ער איז געווען אַ פשוטער פישער, ער האָט זיך באַ-גנוגט מיט זיין קליינעם פאַרדינסט און איז מיט דעם אויסגעקוי-מען. ער האָט געהאַט זיין אייגן הויז און דערצו נאָך עפעס, ער האָט געהאַט דריי קינדער, גומע און געוונטע, בכלל איז אים געגאַנגען זייער גוט.

לידיאַ איז אפילו געווען אַ חייב אַ שלאַק און פלעגט זיך שנעל אַנציינדן און ווערן אין פעס, זי איז אָבער דערפאַר געווען אַ בריה, אָהאָ, אַ גאַלמעסער, אַ רייבאייין, אַ זעג, אַ היבעל, אַ האַש-פערשמל, יאָ, אהדאי. אָבער פאַרן מאַן מיט די קינדער איז זי געווען גוט, נישט געווען צו איר דאָס גלייכן. דער עוכס האָט פון איר שטיף הוזק געמאַכט, וואָס זי איז אזוי שטאַרק איינגע-רעדט אין זיך, זי האָט ליב געהאַט זיך צו פוצן, און דאָס פלעגט דערגיין ביז לעבערלעכקייט. אז קיין שענערס פון אירע קינדער איז גאָר נישטאָ אויף דער וועלט, און אז זי אליין איז פיל שטע-נער פון אלע אירע שכנטעס, — דאָס איז ביי איר געווען אַ מין מאַניע. אָט די איינרעדעניש האָט זי געהאַט נאָך אין די מיידלשע יאָרן; ווען זי איז נאָך גאָר יונג געווען, האָט זי געדינט אין לוי-טער אַריסטאָקראַטישע הייזער. צוערשט ביים סוחר הייבערג, דער-נאָך עטלעכע יאָר ביים קאַנסול יאַהנסען; זאָל זי נאָך דעם אלע-מען נישט געהערן צו די העכערע קרייזן מענטשן! האָט דען ק. א. יאַהנסען אין די יינגערע יאָרן נישט געהאַרפן קיין אויג אויף איר! זי געדענקט דאָס זייער גוט, ער האָט זיך אפילו ביי איר

גארנישט דערשלאגן, א ניין, אבער דאס איז געווען נישט זיין שילד.

דעמאָלט האָט זי זיך באַקענט מיט יעדגענען, דריי יאָר דורכאַנאָנד אים געלאָזט וואַרטן אין סוף-בליסוף פאַרט מיט אים חתונה געהאַט. קיין בילד-שיינער איז ער נישט געווען, ער האָט געהאַט געוויינלעכע, דרייבנע שמריכן אויף זיין גוטמוטיק פנים, נאָר זיין הייכע, שוואַרצע פאַרד האָט צוגעגעבן זיין צורה עפעס אַ באַזונדערן אויסזען. בכלל איז ער געווען אומגעלומפערט אין זיי-נע באַזעגונגען, נישט געווען קיין גרויסער מענצער; די הילביקע טרוט זיינע האָט מען געהערט פונתייטנס, דאָס אייביקע זיצן אין שיפּל האָט אים אויך נישט צוגעגעבן קיין פלינקייט דערפאַר אָבער איז ער געווען אַ זיכערער און אַ רויקער מענטש, אויף העלכן מ'האַט זיך געקאָנט פאַרלאָזן, און עס איז נאָך נישט געווען דער פּאַל ליידיג זאָל האָבן חרטה געהאַט, האָס זי האָט אים גענומען. יעדגען האָט שמענדיק געאַרבעט, שמאַרק ליב געהאַט צו אַרבעטן, און ווען ער האָט אַמאָל איבער די שלעכטע וועטערן נישט געקאָנט אַרויסרודערן, פלעגט ער זיך פילן שלעכט; דער פּרילינג און דער אָנהייב-זומער איז געווען די ערגסטע צייט פאַר אים. עס זענען דעמאָלט געווען אָן אַ שיעור חנאות, העלבע מ'האַט געמוזט פּייערן; די צייט פון פּסחא און פון דעם גרינעם חג איז פאַר אים געווען פשוט אַן אַפקומעניש. עס וואָלט נאָך געווען אַ האַלבע צרה, ווען ער וואָלט נישט געהאַט קיין קונים פאַר זיינע פּיש. אָבער דאָס שמעטל - כאָטש ס'איז קליין - איז פונדעסטוועגן דאָרט שמענדיק געווען אַ מאַנגל אין פּיש, און האָס אַ יאָר האָבן די פּרייזן פון פּיש אַלץ מער געשטיגן. אַלייזער קאָן זיך חוזק מאַכן פון זיינע פאַרדינסטן, היפל ער הייל, נאָר ווי קליין עס וואָלט נישט זיין די הכנסה פון זיין פּיש-פאַנג, - פּרנסה האָט דאָס אים געגעבן, און פּיין פּרנסה. און יעדגען האָט געהאַט אַמאָל איבערגעלייטעט אין אַ צייטונג, אַז דער פּיש-פאַנג איז פונקט אזא געבענטשטע אַרבעט ווי די ערד-אַרבעט. ס'איז פון דעם זעלבן מין ווי צונויפּזאַמלען די פּרוכט פונם יאָר, ער, יעדגען, האָט אויך אויף אזא אופן מדי געדינט די ערד.

אצינד אָבער, אין דער צייט פון חנא, מוז ער, נעבעך, ליגן אויפן ברעג און ווארטן. סוף-בל-סוף זענען אריבער די גרוי-סע חנאות, דער הימל-שטייגן, דער זיבענצנטער מאי און דער מאָג פון פאַרנעבונג; אָבער גאָט האָט געגעבן אַ שלעכטן העמער מיט אַ שטורם. דער ים האָט נישט גערוט, גאָט האָט געוואָלט, עס זאָל קומען אַ הפסקה פון דריי וואָכן ביים זאַמלען די יערלעכע פרוכטן פונם ים, ה'לואי ס'זאָל דערפון אַרויסקומען עפעס גוטס! יערגען האָט גאַנצע טעג אַרומגעוואַנדערט מיט זיינע יינגלעך, זיי פלעגן ווערן פיטש-נאַס, זיי האָבן געקלעמערט אויף די בערג, באַטראַכט דעם ים און געציילט די דאַמפשיפן; זיי זענען אַראָפּ-געגאַנגען צום שיפ'ל און זיך אַרומגעקוקט, צי עס איז גוט צונוי-בונדן און צי דאַרף מען נישט אַמאָל אויסשעפן דאָס וואַסער. עס איז יערגענען געווען היי-און-הינד ביים דאָזיקן פוסט-אין-פאסט.

ער פרעפט אַליינערן. קיין אַנדער זאָך צו טון האָבן זיי נישט געהאַט, זעצן זיי זיך אַנידער אונטער אַ דאַך און פאַרפירן אַ שמועס. אַליינער האָט זיך הייניק גענומען צום האַרצן, צוליבן שלעכטן העמער קאָן ער אַרומגיין ליידיק, זיין אַרבעטזאַמקייט האָט זיך פרוצים אויסגעהעפט. מסתמא איז שוין אַזוי באַשערט געווען: אָט האָט ער זיך פאַרלייגט צו פאַרדינען אַביסל געלט אויף אַ נייעם אַנצוג און ער מוז שוין הידער אַרומגיין ליידיק אַזאַ לאַנגע צייט, און פון די שיינע פלענער לאָזט זיך אויס אַ טיך. דאָס איינציקע, האָט האָט אים באַמת געאַרט, איז געווען דאָס, האָט ער האָט נישט געקאָנט אַרויספאַרן הייט און נישט געקאָנט זיין לאַנג אויסער דער היים. איצט האָט ער געמוזט זיין אַ גאַנצן מאָג אינדערהיים און זיך אַרומקריגן מיט דער מוטער.

אין דעם ענין פילאָסאָפירן איז אַליינער מיט דער צייט געוואָרן גאָר אַ מייסטער. ער איז נאָך געווען יונג, און מייכמאָל האָט ער געקאָנט איבער זיין אייגענעם גורל מיט זיכערקייט און פאַרשטאַנד אַוועקלייגן אַזאַ מין דרשה: זעט נאָר, גייט עס טאַקע אַלץ אַזוי גוט און שוין, הי עס שטייט געשריבן אין די הייליקע שריפטן? אָט נעם דעם אַלאָס פון דער לאַנקע, ער האָט איין יאָר געליטן פון אַ מינען-אויפרייס, דאָס פנים איז דערפון אינגאַנצן

בלוי געוואָרן. דאָס צווייטע יאָר, ווען ער האָט געקראָגן אַרבעט אויפן ווערק, ביים בויען שיפן, האָט ער זיך ביי דער מאַשין אַ האַנט אָפגעריסן. איצט הערט ער נישט אויף שיפורן און רייסט זיך אַרום מיט זיין הייב. — זאָג דיר, יערגען, וואָס דו ווילסט, נאָר און עס קומט אָן אומגליק, טוט עס טאָכן פון דעם מענטשן אַ תל, און עס איז שוין דאָן גאַרנישט דער מענטש, כאַטש מיר זענען אַלע גאָמט ברואים".

— יא. — זאָגט יערגען.

— יא, איז דאָס נישט אמת? און ווען דו זאָלסט אפילו פארמאָגן אַ זויבערע נשמה און דיר טרעפט פלוצים אַ קויל פון אַ האַרמאָט גלייך אין רוקן, וועסטו דערפון בעסער נישט ווערן. ניין, ס'הויבט זיך גאַרנישט אָן, דו הערסט הייט נישט בעסער דורך דעם. אפשר מיינסטו טאַקע, אז דו וועסט ווערן בעסער, הא?

— אַך, דאָס איז דאָך, וואָס מען רופט גאָמט-שטראַף. — זאָגט יערגען באַשיידן.

— דו ביסט אַ באַק, יערגען. גאָמט-שטראַף? דערמיט קאָנ-סטו זיך פאַרדרייען דיין קאָפּ, ווען מיט דיר וועט אָן אומגליק טרעפן! — אַלייזער איז פלוצים געוואָרן ווייס הי קרייד פון אויב-רעגונג; נאָר ווען יערגען האָט זיך אָנגעהויבן קלויבן אַוועקצוגיין, האָט ער חרטה געקראָגן און אַריינגעשמעקט די האַנט אין קע-שענע אין אַרויסגענומען זיין פייקע: — ווילסטו דאָס באַקומען? כ'האָב דאָס געבראַכט פאַר דיר.

— האָסטו שוין אויפגעהערט רייכערן?

— שוין לאַנג, זינט איך בין געלעגן אין שפיטאַל. דאָס האָב איך נאָך אַמאָר אין אויסלאַנד געקויפט. איז אויב דו ווילסט זי האַבן —

— ניין, דו דאַרפסט די פייקע אַליין האַבן.

זיי זענען געגאַנגען אַהיים.

— אָ, דו דאַרפסט זיך נישט באַמיען צו מאַכן אַזאַ פרומע מינע, יערגען. האָסטו נישט וואָס צו קרומען מיטן מויל. ניין, דאַרפסט זיך נישט אַנטון קיין מי, — האָט אַלייזער געזאָגט שוין

וידער אן אָנגעצונדנער. – מיט מיר האָט געטרעפן טאקע דאָס, האָס דו זאָסט, נאָר איך האָב מיר מיין פעקל, און דו האָסט זיך דיין פעקל צרות. אָט, צום ביישפּיל, דאָס, וואָס דו האַלטסט זיך אָפּ פון אַרויסצושוימען אויפן וואַסער, נעמט זיך זיכער דערפון, האָס דו ביסט איצט פאַרמעגלעך, און דיר פעלסט איצט נאָר-נישט. איך זאָג דיר: דער האַר פון דער וועלט קאָן השבונען – ס'זעט אויס, ווי ער וואָלט דיך באַגנבעט. אַהראי אַזוי.

יערנען פאַרקנייטשט זיין שמערן, עפנט דאָס מויל, ווי ער וואָלט וועלן ענטפערן. אין דעם מאָמענט האָט ער אַ פנים געהאַט, ווי ער וואָלט שטאַרק אין כעס געווען. נאָר ער בלייבט זיך ביי זיינס און זאָגט קיין וואָרט נישט.

אַליווער האָט זיך באַרויקט און געזאָגט ווייטער: – אָבער אַלץ איז דאָך אין זיין האַנט, דאָס ווייס איך שוין גראָד. און ווען מיר זאָלן פרווון גיין אין זיינע דרכים, וואָלטן מיר גאַרנישט געהאַט צו טון... הייסט עס, נעמסט נישט מיין פייקע?

– דאַרפסט זי נישט אַוועקגעבן, – זאָגט יערנען אַרויסדריי-ענדיק זיך, נאָר אז ער האָט דערזען די בעמנדיקע מינע פון דער קאַליקע, האָט ער גלייך געענדערט זיין באַשלוס.

– צו וואָס דאַרף איך אזא טייערע פייקע?

– דו דאַרפסט זי האָבן! – ערקלערט אַליווער. – איך גיב זי דיר אַוועק מיטן גאַנצן האַרצן, איך האָב די גאַנצע צייט דיך אין זינען געהאַט. אז עס וועט זיך מאַכן, קאָנסטו אויך פאַר מיר טון אַ געפּעליקייט, איך ווייס, העסט דאָס טון.

אין דער לעצטער צייט האָט טאקע אַליווערס הויז גאַנץ אָפט געמוזט אָנקומען צו דער הילף פון די פריינטלעכע שבנים זיינע. אַליווער אַליין איז געווען צוריקגעוואָלטן, די מוטער אָבער איז צו זיי געגאַנגען ביינאַכט, ווען די געשעפטן זענען שוין גע-ווען געשלאָסן, און געבאַרגט אַ טעפעלע טרוקענע קאַזע אָדער אַ טיפן טעלער קאַרן-מער „ביו מאָרגן“. און וואָס האָט זי דען נישט געבאַרגט? איינמאַל אויפדערנאַכט איז זי אפילו צום פישער מאַרטין געקומען באַרגן אַ פישל.

זי האָט אָנגעהויבן אָפטער זיך קריגן מיטן זון: „וואָס האָסטו,

צו אַרדי גומע יאָר, געטון מיטן געלט, האָס דו האָסט פאַרדינט פאַרן שטורם? - פרעגט זי.

- דאָס דאַרפסטו אַליין וויסן! - ענטפערט ער.

די מומער אָבער האָט זיך צוגעקלעבט, נישט נאָכגעגעבן, ביז זי האָט אים אזוי צערייצט און געבראַכט דערצו, אז ער האָט געכאַפט דאָס געלט און אַ וואָרף געטון אויפן טיש, דאָס איינציקע, האָס ער האָט אַרויסגעראַטעוועט פאַר זיך פון דעם גאַנצן מטמוק, איז געווען אַ בלויער שניפס. אַנב איז עס דאָרט נישט געווען קיין גרויסע סומע, אָ, ניין, עס זענען געווען פאַרהאַרעוועטע עטלעכע פעניג, אָפגעשפאַרטע פון איין פיש-פאַנג צום צווייטן; אַסאך צי וויי-ניק, עס איז גענוג געלט אויף אַן אַנצוג און אַ שטרויענעם קאַ-פערוש, אַצינד האָט אַלץ געפאַצט. נאַטירלעך, ער האָלט נישט אַוועקגעגעבן, ווען נישט גאַמט ווילן, האָס האָט זיך אויסגעדריקט אינם שלעכטן וועטער און אים געשטערט אויסצופירן זיין פלאַן; איצט מען ער זיך מיאש זיין פון אַלעמען! ער האָט זיך דרייסט אויפגעשטעלט און געזאָגט צו זיין מומער: - אַצינד לאָז מיך אַ תיילע צורו!

די מומער ווערט ווייניק-האַס נתפעל: איז דאָס אַלץ? - יאָ, איך וועל דיך זיכער פלאַן צורו, - זאָגט זי - נאָר איך זאָל וועלן באַצאָלן אונזערע חובות, ווייסטו גאַנץ גוט, אז דאָס וועט ווייט נישט קלעקן.

דעמאָלט גיט ער אַ זאָג אַרויס דאָס, האָס האָט פון לאַנג געטלעעט ביי אים אין מוח:

- פאַר מיר אַליין האָב איך גאָר אַ קליינע דאָנה, מיינסט אז נישט? איז אויב דו קאַנסט אַליין דורכקומען, וועל איך זיך שוין אויך אַן עצה געבן.

- וואָס מיינסטו דערמיט? - פרעגט זי.

- וואָס איך מיין? איך וויל נאָר זאָגן, אז איך בין אַ קאַ-פיקע און בין נישט ביי דער פולער קראַפט. דו האָסט דען נישט קיין אויגן אין קאַפּ?

- זאָל איך גיין בעטלען?

- נישט גראַד בעטלען... ניין. אָבער קאַנסטו נישט באַקן.

לנוט האמסון

מען א העלבע סינישט איז הילף ביי דער אונטערשטיצונגס-קאסע?
 - אזוי! ענטפערט זי און פרעסט צונויף די ליפן.
 - האלטסט דאס פאר אן אומיון? איך בין דען נישט קיין
 קאליקע?

- א קאליקע? - שרייט זי אויסער זיך. - איצט מוו איך
 דיר זאגן דעם גאנצן אמת. דו חילסט נישט ארבעטן, דו חילסט
 נישט טון דאס מינדסטע. פארהאס האסטו נעכטן נישט געווען
 ארויסצופארן אויפן ים, הען דער ים איז געווען רויק? היינט איז
 שוין הידער נישט רויק אויפן ים.

- א, נעכטן איז אויך געווען נישט רויק.
 - אזוי. אבער צי קאנסטו מיר זאגן, פארהאס איז יערגען
 יא ארויסגעפארן?

- יערגען איז ארויסגעפארן? א, פאר יערגענען איז דאס
 גארנישט שווער. ער האט א ניי און גוט שיפל. - זיפט אליחער.
 א שוויגן. אבער די מוטער איז שטארק אויפגערגענט און
 זי באהאלט דאס נישט.

- דו פארקויפט רי טירן פון הויז, - זאגט זי - עס איז
 נאך גוט, וואס דו פארקויפט נישט די הענט. איך האלט שוין
 ליבערשט געלעגן אין דער ערד!

- יא. איך פריער פון דיר

- דו! - זאגט זי שפאטיש. - נין, דו לייגסט דאך איין-
 דערהיים. איך בין זיכער, אז הען איך זאל נעמען געלט פון דער
 קאסע, וואלט איך דייך געמוזט אויסהאלטן.

דא רייסט איבער אליחער דער מוטערס נישט-קלוגע רייד
 מיט א הילטיק געלעכטער. - נין, איצט שוויג שוין בעסער!
 הא-הא-הא, גאט אין הימל. דאס איבעריקע קאנסטו האלטן פאר
 זיך!

זיין א קורצער צייט ארום האט שוין הידער אויסגעפעלט
 פיש צו די קארטאפּל און האַלץ צו דער קיך. אין משך פון דעם
 טאג האט מען געקאנט געפינען א שטיקל צייט ארויסצופארן אויפן
 אפענעם ים; אבער אליחער פלעגט שטענדיק דורכלאזן די גע-
 לענהיים, און אויף מארגן איז שוין דער אייגנוס הידער פול בא-

דעקט מיט אן אויפגעשלאגענעם שוים, יא, דער שמורם הערט שטארקער, לאזט נישט נאך. וואָס זאָל דאָס באַמייטן? נישטאָ קיין רחמים אין הימל, דער דונער האָט נאָך קיינמאָל אזוי איטהרויק נישט געהילכט איבער דער שטאַט.

אַלייזער איז געזעסן אין שטוב, זיך איבערגעהאַרפן פון איין בענקל אויפן צווייטן, שעהנלאנג געדרימלט, און איינגעשלאָפן ביים טיש, מיטן קאָפּ אויף די הענט. נישט אויפגעהערט זיך רייצן מיט דער קאָפּ, דערלאנגענדיק צו איר מיט זיין הימצערנעם פוס. איינמאָל איז ער ארויף אויפן דאָך. ער איז געווען אַן אלטער מאַטראַס, ער האָט געהאַלט זיין אינדערהויך. ער האָט צוגעקלע-טערט ביזן סאַמע בליצאַפּלייטער. צורעכט געמאַכט אַ פאַר דאָב-ציגל. און איז היידער אַראָפּגעקראָבן.

ר'האַט געליטן גרויס נויט, נישט תמיד האָט ער געהאַט מיטאַג. איינמאָל אַ פרימאַרגן איז די מוטער אַוועקגעגאַנגען און איז נישט געווען אַ גאַנצן מאָג; אַז זי איז אויך אויפן צווייטן מאָג נישט געקומען, איז אַלייזער אַזעק צו אַ מענטשן, וואָס קען זיך אויף אַזעלכע זאַכן, און אים געזאָגט: - דו מוזט מיר טון אַ געפערליקייט און נאָכוען מיין בליצאַפּלייטער, כ'האַב מורא, אַז איך האָב אים קאַליע געמאַכט, בשעת כ'האַב איבערגעלייגט די דאָב-ציגל.

- רעכנסטו, אַז דו מוזט דאָס שוין האָבן? - האָט דער מענטש אַ פּרעג געמון.

- יא, מוזט אזוי גוט זיין און גלייך מיט מיר גיין. - זאָגט אַלייזער - עס זענען אָן איבעררייס שלעכטע העמערן, און איך האָב מורא, עס קאָן נאָך טרעפן אַ דונער.

דער מענטש איז מיטגעגאַנגען; זיי אַלע אַנדערע - האָט ער אויך געמוזט זיין בייהילפיק דעם קאַליקע.

אַלייזער איז געבליבן אונטן און דער מענטש האָט אַרויס-געקלעמערט אויפן דאָך. ער האָט צו אים אַראָפּגערעדט: - יא, ווען דאָ טרעפט אַן אומגליק, האָסטו נאָר זיך אַליין צו פאַר-דאַנקען.

- וואָס איז דען?

— די לייטונג איז צעריסן! זי גייט נאָר ביז צום דאָך, און דאָ הערט זי אויף. עס קאָן פירן דעם דונער גלייך אראָפּ אין אויזן אַרײַן.

— איך טראַכט אַלץ, ווי גוט ס'איז, וואָס די מוטער מיינע איז פונקט אין דער צייט נישטאָ אינדערהיים. גייט אַזעק צו גאַס. קאָן דאָס אומגליק נאָר מיך טרעפן.

דער מענטש פירט דורך אַ נייע לייטונג, און ווען ער הערט פאַרטיק, פּרעגט אַליווער וואָס עס קאָסט. — גאָרנישט.

— דאָך, איך וויל באַצאָלן.

— יאָ, יאָ, אָבער ס'זאָגט נישט. ווען דו וועסט גראַדע האָבן אַן איבעריקן פּיש, קאָנסטו מיר אים אַרײַנברענגען.

— אַ, אויב אַזוי. קאָנסטו קריגן אַ גאַנץ בינטל פּיש. — זאָגט אַליווער.

אַ, אַליווער רעדט אויף אַ קול און צעצויגן, יעדער איי-נער, וואָס גייט פאַרביי, זאָל הערן; דאָס מאָל איז פאַרבייגעגאַנגען. גען פעטראַ. זאָל מען הערן, אז ער וויל באַצאָלן און ער וויל דווקא גוט באַצאָלן. יאָ, באַמת, פעטראַ איז פאַרבייגעגאַנגען, זי איז, אפנים. געגאַנגען צו מאַטמיסעס ניי הויז, צו זיין אייגן ניי הויז. אַליווער איז געבליבן שטיין. ער וואָלט אַנדאָי געמוזט האָבן אַ נייעם שמרוענעם קאַפּעל-ויש. ער זאָל קאָנען ווי געהעריק גריסן. ער האָט אָבער גאָרנישט.

די מוטער איז נישט צוריקגעקומען. צו וואָס אַזוינס האָט זי זיך גענומען? וואַנדערט זי באַמת אַרום און בעטלט? אַליווער האָט ווידער גענומען גיין אין די געוועלדיגן; ער האָט שוין אַ לענגערע צייט דאָס נישט געטון; עס האָט זיך תמיד פאַר אים געפונען אַ קעסטל אויף צו זעצן זיך און זיך אויסרוען, ער האָט אויך באַקומען אַ ים-פלעצל צום גרוזשען. זעט נאָר, ער קויפט זיך מיט זיי, קייט די שטיין-האַרמע פּלעצלעך, ממש אויף חידושים, קיינער ווונ-דערט זיך נישט, פּאַרט אַן אַלטער מאַטראָס, פּילט אַ טעם אין שיף-קעסטל, דערצו האָט ער נאָך געהאַט פּרעכטיקע ציין. אז ער איז שוין אַרומגעגאַנגען אַלע געוועלדיגן, איז ער

אזעק הייטער, ארויף אויפן בערגל און באקומען ביים פישער מארטין א מעפעלע קאזע מיט הייסן ברויט צום פארבייסן. זיי האָבן געפירט א שמועס וועגן דעם וועטער, און אַליינער האָט גע- שמועסט מיט די הייבער וועגן זיין אויפהאלטן זיך אין שפיטאָל און פון דער קראַנקן-שטעטער: ער איז באמת א נאָרישער מענטש, האָט ער האָט זי נישט גענומען, זאָגט ער. אָבער די מעשה איז די, האָט מען חיל ליבערשט לעבן און שטארבן מיט דער זעל- בער אמונה אין העלבער מ'איז דערצויגן געוואָרן. און דעמאָלט האָט ער נאָך געהאט אינדערהיים א מיידל, זיינע א בלה.

— צווישן דיר מיט פעטראָן איז שוין טאקע אינגאנצן אויס? — פּרעגן די פרויען.

— אַך, רעדט מיר נישט דערפון. — ענטפערט ער.
 ער הינקט צו צו א ניי הויז, האָט ווערט ערשט פּאַרעני- דיקט, זעצט זיך צו אויף אַ היילע און פּאַרפירט אַ געשפרעך. יא, דאָס קאָסט געלט, דאָס בויען, דאָס איז קלאָר און זיכער. די גע- ביידע אַליין איז נאָך ווי ס'ניט-איז, אָבער די פענצטער און מירן, ס'פּאַרכאָפט דעם אָמעס, אזוי בלוטיק טייער זענען זיי. — טאָמער הייבט איר קויפן צוויי מירן, איך האָב באַזונדערס שיינע.

פונם בערגל האָט זיך אַליינער אַזעקגעלאָזט צום סטאַלער מאַטמייס. ער איז ווי תמיד געווען באַשעפטיקט מיט זיין אַרבעט, האָט אַזעקגעלייגט דעם היבעל, בדי אַפּצורוימען אַ פּלאַץ פאַר דער קאַליקע. זיי האָבן גערעדט וועגן דעם שטורם, וואָס האַלט זיך אזוי לאַנג איבערן ים און דער יבשה, אזוי אַז דאָס שטיקל אונט- מערשטיצונג, וואָס דער נישט-פּאַרמעגלעכער קאָן זיך פּאַרשאַפן, נעבעך, איז איצט אויסגעשלאָסן. אַלע זענען אין דער זעלבער לאַגע, דער פישער יערגען און מאַרטין פונם בערגל קאָנען זיך אויך נישט אַרויסלאָזן אויפן וואַסער.

— ווען איך זאָל נאָך האָבן מיין פייקע ביי זיך, וואָלט איך דיר זי אַזעקגעשענקט. — זאָגט אַליינער.
 — ניין, דו דאַרפסט דאָס נישט טון.
 — פאַרוואָס נישט, גלייך אויפן אָרט! נאָר יערגען האָט זי שוין באַקומען.

- אך אזוי, יערגען האָט זי שוין באַקומען?
- יאָ, עס איז געווען אַ שפּאַגל-נייע פּייקע. איך האָב זי געקויפט ערגעץ אין אויסלאַנד; וואָס האָב איר דיר געוואָלט זאָגן; ווען הערסטו שוין אַ פּאַמיליע-מענטש?
- יאָ, זעסטו, — ענטפּערט מאַטמס אַביסל הי פּאַרשעמט — גאָר אין דער נאָענטסטער צייט.
- אַך, אזוי-זאָגט אַליווער און בלייבט דערביי נאָנץ רויק. אַליווער האָט געהאַט אַן אומגעהויערע פּאַרשטענדיש אין זיין איי-גענער לאַגע און זיך געקאָנט באַהערשן און זיך אונטערנעבן דעם אומפּאַרטידלעכן. דער סטאַליער האָט אים מיטגעפּילט. ער איז דאָך אַ נאַפּאַרעאָן. אַליווער איז געווען און געהאַלטן אין איין קוקן אויף דער ערד, ער איז געווען שטאַרק דערשלאָגן, ער האָט פּעטט ווי צוגעמאַכט די אויגן, פּלוצלינג האָט זיך אויף זיין רויקער אויבערפּלאַך באַזיין אַ הירבל, ער איז נאָך געווען מיט די אויגן אַראָפּ, נאָר מיט דער קוליע האָט ער ערגעץ אָנגעהויבן און געזאָגט:
- די טירן דאָרט וואָלט איך אַ בעלן געווען האָבן צוריק. מאַטמס האָט אויפגעריסן אַ פּאַר אויגן און אַ פּרעג געטון: — האָס?
- די טירן דאָרט וואָלט איך אַ בעלן געווען האָבן צוריק.
- די טירן? אַך, אזוי!
- אַליווער האָט פּאַמעלעך אויפגעהויבן די אויגן און געזאָגט:—
- דו קאָנסט זיי מיר אומקערן.
- זיי האָבן זיך אָנגעקוקט ווי פּאַרשטיינערטע, דאָן האָט מאַט-מיס געזאָגט:
- איך וועל זען, אז איך וועל צייט האָבן, וועל איך דיר מאַכן אַ פּאַר טירן.
- ניין, — ענטפּערט אַליווער גלייך — אָדער די זעלבע טירן אָדער גאָר קיין טירן נישט.
- איז דאָס געווען אַ דראָונג? אַליווער האָט זיך אויסגעצויגן און איז געבליבן שטיין נאָנץ פעסט, יאָ, די קוליע זיינע האָט ער גענוצט נאָר אַלס אַ שפּאַציר-שטעקל, ער איז ביי זיך אין די

אויגן פלוצלינג געשטיגן, פארשטייט זיך, דאָס קאָן אויפן סטאַליער חירקן און נאָר אינגאַנצן ענדערן זיין מיינונג וועגן דעם קאַליקע. מאַטמיס האָט אויסגעזען, הי ער האָלט די גאַנצע זאַך נישט פאַר-שמאַנען, ער האָט אַ פנים געהאַט, הי די נאָז זיינע האָלט ביי אים לענגער געוואָרן. ער איז קענטיק געווען צעמישט.

— מילא, דו קאָנסט באַקומען די טירן. — זאָגט ער.

— דו מוסט מיר אַ גרויסע געפעליקייט. — זאָגט שוין איצט אַליווער. ער האָט איבערגעלאָזט מאַטמיסן הינטער זיך פאַרוונקען אין זיינע געדאַנקען און האָט אַוועקגעשפּאַנט אַהיים.

דאָ איז ער חירער געווען הי פריער. ער איז געזעסן ביים טיש, געכאַפט אַ דרימל און פלעגט אַנטשלאָפן ווערן, פון צייט צו צייט שענקט ער דער קאַץ אַ שטורך און קוקט אַרויס דורכן פענצטער אין דער פּוסטער גאַס. די מעג האָבן זיך אים זייער לאַנג געצויגן. די טירן האָט מען געבראַכט און זי זענען געשטאַ-נען אין פאַרהויט, מ'האַט זי נאָך נישט אויפגעהאַנגען, נאָר זי זע-נען געשמאַנען אינגאַנצן פאַרענדיקטע. מאַטמיס האָט זי אַליין גע-בראַכט, טראָגנדיק זי אויפן קאַפּ איינע נאָך דער אַנדערער. דער סטאַליער איז בשעת מעשה געווען קאַרג אויף אַ וואָרט, דאָס איז געווען נישט שמאַרק אָנגענעם. אַליווער האָט אַ זאָג געטון:—דו האָסט אַן אומגעהויערע קראַפט, מאַטמיס.

קורץ נאָכדעם איז די מוטער צוריקגעקומען אַהיים. זי איז אַריינגעקומען, זיך נישט געגרוסט און אַליווערן נישט דערלאָנגט די האַנט, זי זעט אָבער אויס צו זיין גאַנץ פריינטלעך. — האָסט צוריקבאַקומען די טירן? — פּרעגט זי און נעמט דאָס קענטיק אויף מיט נחת-רוח.

— וווּ ביסטו געווען? — פּרעגט דער זון.

— אַ, איך האָב אַביסל אַרומגעוואַנדערט.

— יאָ, זעסטו, — זאָגט אַליווער — ווען דו ביסט נישטאַ, שאַף

איך מיר איין דאָס און יענען פאַר דער שטוב. אַצינד האָב איך געקריגן אַ פאַר טירן.

— פונמינעמוועגן קאָנסטו דיר טון האָס דו הילסט, קאָנסט

דיר יאָ האָבן טירן צום הויז און קאָנסט נישט האָבן. — האָט

די מוטער ארויסגעשאַסן און צונויפגעקניפט די ליפן.
 – אַך, אזוי, דו זאָרגסט זיך נישט און ס'אַרמט דיך נישט,
 היי אזוי ס'זעט ביי אונז אויס! זאָל דער טייל דאָן פאַר דיר
 מאַכן מירן!

אַזייער האָט זיך אויפגעשטעלט, גענומען די קוליע און
 ארויסגעהינקט אין דרויסן. אַ, ער האָט געוואָלט אויסנוצן די גע-
 לעגנהייט און אויסברענגען זיין בעס! ער האָט זיך הידער געלאָזט
 גיין צום בערגל, צו דער נייער געביידע. בשעת ער איז נישט
 געווען אינדערהיים, האָט די מוטער פאַר זיך געפראַוועט אַ מאָל-
 צייט. צוריקקומענדיק אַהיים, האָט די אַלמע געהאַט באַהאַלטן אין
 איר שאל פאַרשידענע עסנוואַרגן: וואַפליעס, בלוט-פודינג, גערויכער-
 מע הערנינג, אייער, שמאַלץ און ברויט. אז זי איז פאַרטיק גע-
 האָרן מיטן עסן, האָט זי אַלץ הידער גוט איינגעפאַקט און באַ-
 האַלטן ביי זיך אונטערן בעט.

אַזייער איז צוריקגעקומען מיט נאָך אַ מענטשן. דער מענטש
 האָט אָנגעלאָרן אַ מיר אויף זיין קאַפּ און אַוועקגעטראָגן.
 די מוטער מיטן זון האָבן צווישן זיך גאַרנישט גערעדט.
 דער מענטש איז געקומען נאָכאַמאָל און אַוועקגעטראָגן די צווייטע
 מיר. ער איז געגאַנגען אין דער ריכטונג צו דער נייער געביידע.
 אַזייער האָט פונדעסטוועגן אַ טראַכט געמון, אז ער איז אפשר
 צו הייט פאַרגאַנגען, ער האָט געוואָלט מיט עפעס מפיס זיין די
 מוטער. – ווען דו גייסט קויפן אַ מיר, קאָסט עס דיר בלוטיק
 געלט, און אז דו היילסט פאַרקויפן, באַקומסט דו קוים אויף אַפ-
 צועסן אַ געוויינלעכן מיטאָג.

– כ'קלער פונדעסטוועגן, אז דו האָסט די מירן נישט פאַר-
 קויפט. – זאָגט די מוטער.

– אויף וואָס דאַרף איך זי? – רופט אַזייער אויס. – צו
 אַלדי רוהות! און דו אַליין דאַרפסט זיי אויך נישט האָבן.
 – אַך, זאָל גאָט אויסהיטן פון דיר! – האָט די מוטער
 אויסגערופן.

לכתחילה האָט ער געהאַט בדעה אָנפאַרן און אויף איר
 די גאַנצע שולד ארויפחאַרפן, ער האָט אַרומגעטאַנצט איבערן שמוץ

און צוגעמופעט מיטן הילצערנעם פוס. אָבער ר'איו דאָך פאָרט אַ מענטש מיט פארשטאנד און באנוצט זיך מיט זיין קלאָרן פאר-שטאנד.

— אָט, דאָס איז דאָס געלט פאר די טירן! — זאָגט ער און לייגט אַזעלכע דאָס געלט אויפן טיש. — דו קאָנסט דיר צונע-מען דאָס גאַנצע.

די מוטער איז, קענטיק, נישט שטארק איבערראשט גע-וואָרן; זי האָט פון אַ זיט אַ בליק געטון אויפן געלט און זיך אָפגעקערט.

אַליווער פּרעגט מיט פאַרביטערונג: — וואָס — דו מיינסט אורדאי, אז איך האָב דאָס איבעריקע פאַרטרונקען? איך האָב אַ קליין ביסל ביי זיך געלאָזט פאַר מיין ווייטער נסיעה? — וואָס פאַר אַ ווייטע נסיעה?

— לאָזנדיק זיך שווימען ווייט, מוז איך פריער ביי זיך עפעס האָבן, כדי אָנצוגרייטן אַביסל שפּיז אויפן וועג.

— יאָ, איצט איז פונקט דאָס אמתע וועטער צו לאָזן זיך אין אַ ווייטע רייזע! — זאָגט די מוטער מיט גאָר ווייניק אמונה.

— דער שטורם לאָזט אָפּ, דער ווינט האָט זיך אויסגעקע-רעוועט. איבעריקנס, — מורמלט ער, און ער איז נאָך אַלע דער, וואָס באנוצט זיך מיט-זיין קלאָרן פאַרשטאנד, דערויף פאַרמאָגט ער אים — איבעריקנס, וויל איך זיך מיט דיר נישט אויסמענהן.

— אַך, אזוי. — זאָגט די מוטער באַליידיקט.

— ניין, ווי איך זאָל נישט טון, וועט זיין שלעכט.

דער רוח זאָל אים נעמען, אָט דעם אַליווער, ער האָט גרויס עגמת-נפש פון דער געשיכטע מיט די טירן!

IV

און סוף-בלי-סוף איז געקומען דער שיינער טאָג; נאָך אים
 אַ צווייטער, און דאָס שיינע זעטער, האָט אויסגעזען, בלייבט פון
 איצט אָן שוין אויף שטענדיק.

אַליווער איז אַזעק צום פישער יערגען און אים געזאָגט:
 — דו מוזט מיר טון די טובה, זיך מיט מיר טוישן מיט
 די שיפלעך, און טאַקע מאַרגן.
 — וואָס איז עפעס?

— איך טאָך אַ ווייטע רייזע, מיט מיין שיפל האָב איך אָבער
 מורא צו מאַכן אַ ווייטע רייזע. אי, גיב נאָר אַ קוק, דו באַנוצסט
 טאַקע די פייקע! ווי געפעלט זי דיר?
 — די פייקע איז גוט.

— יא, דו דאַרפסט זי נוצן, ווייל זי איז דיינע.
 לדינא האָט אים געהאַלט מכבד זיין מיט קאַזע, נאָר ער
 האָט גערט אין קעשענע און קאָן זיך פאַרגינגען אָפּצוזאָגן זיך. —
 כ'האַב שוין געמרונקען, אידער איך בין אַרויס פון שטוב. יא,
 וואָס טראַכסטו, יערגען, ווילסטו מיר טון די געפעדיקייט?
 יערגען האָט קיין אַנדער ברירה נישט געהאַט. ער האָט גע-
 ענטפערט: — איך וועל דאָס מוזן טון. אָבער דו מוזט האַלטן
 דאָס שיפל אין אָרדנונג.
 דעמאָלט האָט אַליווער זיך אַזעקגעלאָזט אויף דער ווייטער
 רייזע.

וואָס שפעטער איז געשען, דערמאָנען זיך די אַלטע צייט
 ביזן היינטיקן טאָג, ס'איז געווען נישט קיין קלייניקייט. אַליווער
 איז נישט אונטערגעגאַנגען, קיין צווייטער אומגליק האָט זיך נישט

געמראָפּן מיט אים. ניין, ער איז געקומען צוריק און מיטגעבראכט מיט זיך אַ שיף, וואָס איז אומגעקומען בשעתן שטורם, און פאַר-לאַנגט די פּרעמיע פאַר ראַטעווען אַ שיף. אמת, נישט אים אַליין געהערט דאָס גאַנצע פאַרדינסט, וואָס ער האָט אויפן אָפּענעם ים ביי דעם פּעלזנאינזל דערטאַפּט די שיף אַ שווימענדיקע איבערן וואַ-סער, אָן אויסגעשטאַרבענע, אָן איין לעבעדיקן מענטש פון דער מאַנשאַפּט, האָט ער געמוזט צושווימען צום נאָענטסטן ברעג און רופן צו הייל; אָבער אַליינער איז געווען דער אַנטדעקער און דער געניטער ים-מענטש, וואָס האָט גלייך געקאַנט איבערנעמען אין זיינע הענט דאָס אָנפירן מיט דער שיף. ער האָט גלייך גע-לאָזט די פּאָמפּעס אין גאַנג, די רעשמלעך פון די זעגלען און די נאָכהענגענדיקע שטיקער לייחונט באַהאַלטן, געגעבן די מענטשן די נויטיקע באַפּעלן ביים נעמען דעם שיף אויף בוקסיר, און אַליין האָט ער זיך געשטעלט אויפן שטייער-רודער. אַצינד וואָלט קיינער נישט געזאָגט, אַז ער איז אַ קאַליקע.

ווען ער וואָלט איצט געפירט אַ שיף אָנגעלאָדן מיט קאַזע, וואָלט געווען גאָר עפעס אַנדערש! נאָר עס האַלט נישט אַזוי גוט, די שיף האָט געהאַט בלויו אַ משא פון ציגל. ס'איז געווען אַ דע-נישע שיף, וואָס איז געשוומען מיט די ציגל אין אַ נאָענטער שטאָט ביים ברעג, און אויפן וועג האָט איר געמראָפּן דער שטורם און פאַרטריבן אין אָפּענעם ים דער אַלטער קאַסטן איז קיין סאך נישט ווערט געווען; אָבער פונדעסטוועגן איז דאָס דאָך געווען עפעס אַ געפונענע מציאה, אַ געשענק. זי איז געווען מאַקע-שמאַרק צעשעדיקט, אָן רעמונגס-שיפּלעך, אָן אַן אויסוועג, אַ שטינקעני-דיקער קאַסטן, אָבער קיין שום שברוי-בלי איז דאָס נישט. די שיף האָט זיך, אפנים, די גאַנצע צייט פון דעם לאַנג-דויערנדיקן שטורם געפונען אויפן וואַסער, די מאַנשאַפּט האָט, אפנים, צוליב מאַנגל אין שפּיט פאַרלאָזן די שיף, ווייל אין שיף האָט מען נישט געמראָפּן קיין עסנוואַרג.

עס איז געווען אַ גלענצנד בילד, די גאַנצע שטאָט האָט זיך אַ שטאָט געמון צום ברעג פון איינזום, וואָס האָט געגלאַנצט, הי אַ שפיגל. וואָס איז דאָרט אַזוינס? הי אַ פּראַצעסיע; פּונפאַרנט אַ

קנוט האטסון

שיפל, וואָס שלעפט אין בוקסיר אַ גרויסע שיף, נאָך וועלכער עס שלעפט זיך נאָך אַ שיפל. דערזייד האָבן מענטשן אָנגעפילט דעם האַפן, יערגען איז צוגעקומען און דערקענט זיין שיפל, די שיף אליין איז נישט געווען אַ באַקאַנטע, אַליינער איז אָבער גע- שטאַנען פּונאַויבן.

יאַ, אַליינער איז געשטאַנען אויפן דעק פון שיף פעסט און זיכער, נישט איבערמרייבנדיק מיט קיין צו שטאַרקן אויסדרוק. ער האָט געלאָסן אָפּגעגעבן באַפעלן צו ביידע פּישער, וועלכע ער האָט געהאַט גערופן צו הילף, דערנאָך האָט ער פון די מענטשן אויפן ברעג געשיקט עמעצן נאָכן קאַנסול. יערגען פון ברעג האָט גוטמוטיק אַ פרעג געטון ביי אַליינערן, וועמענס שיף דאָס איז, אָבער ער האָט נישט באַקומען קיין ענטפּער, הייז אַליינער האָט אַסאַך, זייער אַסאַך, וואָס צו טון. אַלאָס פון דער לאַנקע, וואָס לויפט שמענדיק אַרום איבערן האַפן און האָט אַ נישט-געוואָשן מויל, האָט הויך אַ זאָג געטון: - ער האָט געגנבעט אַ קאַנאַל-שיף. אַליינער איז געווען שרעקלעך אויפגעבראכט, וואָס דער קאַנ- סול איז נישט געקומען, נאָר דער זון זיינער, דער יונגער שעלד- רופ. - וווּ איז דער פּאָטער? - האָט אַליינער געפרעגט.

- מיין פּאָטער? וואָס איז דאָס פאַראַ שיף?
- גיי און ברענג דעם טאַטן דיינעם! דו קאַנסט זיך שוין פאַרלאָזן, ער וועט שוין אַלץ אויפנעמען אויפן פּראָטאַקאָל, און אַלץ אויפן שיף מוז ער פאַרויגלען.

- איך פרעג, וואָס איז דאָס פאַר אַ שיף?
אַליינער האָט באַפעלט אַ צוהיי קליינע יינגלעך אויפן ברעג, זיי זאָלן גיין רופן דעם קאַנסול, און נאָכדעם ערשט האָט ער זיך געווענדט צום יונגן שעלד-רופ און אים דערקלערט: - יא, דאָס איז אַ דענישע, אַן אויסלענדישע, ווי ס'זעט זיך פון פאַרשידענע קלייניקייטן.

דעמאָלט ערשט איז געקומען דער קאַנסול ק. א. יאָהנסען אליין, און דער עולם האָט אים געמאַכט אַ וואַרע. ער האָט זיך נישט געאייילט צו קומען, ווי ס'פאַסט פאַר אַ מענטש, וועמען נישט יעדער איינער קאָן רופן; ער איז אָבער געווען אַ מענטש

מיט א גלייכן שבל און האָט אַלץ פאַרשטאַנען שנעל, א פּאַר פראַגן איז פאַר אים געווען גענוג ער זאָל תּוֹסַס זײַן די זאַך.

— איך בין געקומען מיט א זעלטענעם גאַסס. — האָט אַליי-ווער מודיע געווען. דער קאָנסול האָט מיט זײַנע ברוינע אויגן באַטראַכט די שיף, קיין גוואַלטיקן איינדרוק האָט זי אויף אים נישט געמאַכט. קיין דאַמפּשיף איז דאָס נישט געווען, דאָס איז נישט זײַן „פיאַ“. ר'האַט געהייסן דעם זון ברענגען שרייב-געצײג, פאַרצײכנט די ערקלערונגען און צונויפגעשטעלט א פּראָטאָקאָל.

עס האָט געדויערט אַ גאַנצע שעה צײַט, דער עולם האָט אָבער געוואַרט. עס האָט זיך פאַרוואַמלט אַ האַלבע שטאָט אויפן האַפּן. פּעטראַ איז געווען, אויך דער אַרוואַקאַט פּרעדריקסען איז געקומען. ער האָט געזאָגט: — ווער איז דער העלד, וואָס האָט די שיף געראַטעוועט? — דער יונגער שעלדרוף האָט זיך דערלויבט אַ שפּאַס און געזאָגט:

— אַליווער — אויב איר ווילט האַלטן אַ רעדע.

דער יונגער שעלדרוף האָט זיך געוויצלט אויך מיט פּענ-ראַן; אָט דער דאָזיקער שנעק האָט זיך אָנגעהויבן פירן מעשה דערוואַקסענער.

— אין מײַנע אויגן איז דאָס אַ מאַט פון אַן עכטן שיפּס-מאַן. — זאָגט דער אַרוואַקאַט פּרעדריקסען.

באַמת אַ מאַט פון אַן עכטן שיפּס-מאַן! מײַהאַט וועגן אַליי-ווערן געשריבן אין דער צײַטונג, און פיל מענטשן האָבן וועגן אים גערעדט. בײַ אַליווערן אַליין איז דאָס נישט געווען פּוין די גרויסע זאַכן, ער האָט בלויז געמוזט פאַר די יבשה-מענטשן, אָט די קראַפּן, ערקלערן אַלע איינצלהייטן, ער האָט זיך אָבער נישט איבערגע-נומען, נישט גרויסגעהאַלטן, נישט נאַכגעטון די מיוחסים פון שטאָט און זיך נישט געמאַכט דעכערדעך. נאַטירלעך, איז אַליווער גע-ווען זײַער שטאַרק צופרידן פון זײַן העלדנטאַט, ער האָט פאַר זיך געפּאָדערט אַ נייעם אַנצוג, דאָס האָט ער געהײסן פאַרדינט. זײַד און סאַמעט איז נישט געווען לײַט זײַן געשמאַק, אָבער אַ בלױען מאַטראָסן-אַנצוג, דאָס העט אים פאַרגינען יעדער איינער. — ווי אזוי דאָס איז צוגעגאַנגען? — ענטפּערט ער די לאַנד-

ראטן. — גאנץ פשוט, פונקט אזוי ווי דו זאלסט גיין אויף א שפא-ציר און געפינען א גאָלדענעם רינג הויבסט אים אויף און פאר-טיק. — אך, מ'האט זיך געקאָנט אַביסל אַנזאַכן פון זיין שאַרפּווינקייט: אזוי גרינג קומט דאָס נישט אָן, אזא טאט פון א שיפס-מאַן אויס-צופירן! ער איז געווען דער קעניג, וואָס לאָזט זיך אַראָפּ צום פּאַלך און הייזט זיי אַרויס זיין לייטזעליקייט, און ער האָט נישט געקוקט פּונאוויבן אַראָפּ צו די, וואָס זענען געווען אינדערהיים, בשעת ער האָט די שיף געראַטעוועט.

נאָך אין אַ פּאַר טעג אַרום האָט ער אָנגעהויבן אַ טראַכט פון וועגן הכּלית, ער האָט זיך געווענדט צום פישער יערגען: — דו הייסט, איך וואָלט אַ בעלן געווען דאָס שווימענדיקע געהילף צו כאַפּן אויפן וואַסער. עס איז פונקט ווי עמעצער וואָלט צו מיר זאָגן, איך זאל אַרויספאַרן היימער און אלץ היימער אַרויס-שווימען, היימער און אלץ היימער אַרויסשווימען. ווי עס וואָלט מיר באַשערט געווען.

יא, יערגען שאַקלט פאַרטראַכטערהייט מיטן קאָפּ ביי די דאָזיקע הערטער, הייל פיל אונזרות זענען אין דער ערד פאַר-באַרגן, האַלט ער.

— אך, איך וויל עס בשום-אופן נישט גרעסער מאַכן ווי עס איז, — זאָגט אַליינער — איך האָב אין מיין לעבן אויפן הייטן ים אפילו נישט געטרוימט וועגן אַ צעשעדיקטער שיף. נאָר ווי איך זיך מיר אין מיין שוּפּל און רודער, קומט מיר פאַר, ווי מען רופט: היימער, נאָך היימער! און דו הייסט דאָך, איך בין הייט אין דער העלט אַרומגעפאַרן, איך בין פון פּערצן יאָר אָן געווען אין דער פּרעמד. איך האָב דעם העלט-קונגע אויף דער צווייטער זייט גע-זען, און מיר איז אלץ פּרעמד געווען, ווי איך וואָלט דעלזוטן נישט געשטאַמט פון דעם שטעמל. דאָס קאָן איך דיר זאָגן. און איצט מוז איך דאָ לעבן און שטאַרבן, אזוי איז גאַמס היילן, ס'זאָגט זיך גאַרנישט מאַכן!

עס איז געוואָרן אויפפאַלנד, וואָס אַליינער איז געוואָרן אזוי זאָרגלאָז. דאָס צופעליקע גליק מיט דער הרובער שיף האָט ביס-לעבחייו געענדערט זיין קוק אויפן לעבן, ער האָט אויפגעהערט

צו זיין פארבימערט, ער איז געוואָרן פריינטלעכער און געדולדי-
 קער. ער איז אָבער פלייסיקער נישט געוואָרן און נישט אַרבעט-
 זאמער, ער האָט זיך נישט געקאָנט נעמען אין די הענט, ער האָט
 אַלץ הידער אַרומגעוואַנדערט אין זיין גייעס אַנצוג, דער ליידיקער
 הויז האָט נאָכגעוואַנגען און זיך געבאַמבלט אַרום הייצערנעם פּוס,
 נאָר ער האָט שוין מער נישט פאַרשאַלטן זיין אומגליק. - פאַר
 מיר קענסטו קויפן נאָר דאָס, וואָס דיר געפעלט. - האָט ער גע-
 זאָגט צו זיין מוטער, ער איז געוואָרן זייער נאָכגיביק. איינמאָל
 האָט ער באַגענוגט אַן אַלמע פרוי, וואָס האָט געהאַלטן אַ מיטוואַך,
 זי האָט דאָס מיטוואַך אויסגעפּלעט, זי האָט פאַרקויפט קאָמערדיע-
 צעמלעך דערויף. - קאָז מיך אַנקוקן! אי, עס איז דאָך זייער אַ
 פּיין מיטוואַך! - זאָגט אַלייזער און קויפט אַ צעמל פאַר דעם גוטן
 צוועק וועגן. עס איז ביי אים געווען עפעס ווי אַ מין גאָטספּאַרב-
 טיקייט, ער איז לעצטנס דערגאַנגען דערצו.

עס איז אזוי אַריבער אַ וואָך, און ער איז געבליבן ביי דאָס
 זייניקע. דער קאָנסול יאָהנסען האָט אים בתור אַוואַנס אויסגעצאָלט אַ
 סומע אויף דעם חשבון פון דער פרעמיע, דער קאָנסול האָט
 אים אָבער נישט געקאָנט אויסצאָלן די גאַנצע סומע, איידער ער
 האָט פאַרקויפט די שוף מיט דער לאַדונג, האָט אַלייזער מאַקע
 געהאַט בדעה פּסדר צו באַקומען אַוואַנס? ער האָט אפּירט גע-
 מיינט, אַז עס וועט לאַנג דויערן, אַלץ איז געגאַנגען זייער גוט,
 עס איז געווען אַן אויסגעצייכנט שטיקל צייט, אַלייזער האָט גע-
 קאָנט אַרומשלעפּן זיך אויף דער שוף, זי מאַגטענלעך אויספאַמ-
 פען און באַטראַכטן זי כמעט ווי אַן אייגנטום.

פּלוצים איז אַרויסגעשוומען די מאַנשאַפט פון דער דער-
 טרונקענער שוף. אַ, יא, די מאַנשאַפט פון ערגעץ ווייט אין דרום
 איז געקומען אַהער קיין צפון, דער שיפּספירער מיט דריי מאַ-
 טראַסן, די אמתע באַלעבאַטים פון שוף. ניי, עס קאָן גאָר קיין
 רייד נישט זיין, מ'זאָל די שוף אַוועקגעבן אויף שמעלין, זי האָבן
 זיך גלייך גענומען ברענגען די שוף אין אַרדנונג. קוים זענען שוין
 אַריינגעפאַלן אין נאָרוועגיע, האָבן זיי נישט געוואָלט שלעפּן צו-
 ריק די ציגל, און זיי פאַרקויפט דעם קאָנסול. אַנשאַט דעם

האָבן זיי אָנגעלאָרן הילצערנע באַלקנס. דערנאָך האָבן זיי זיך צערעכנט און אַזעקגעפּאַרן.

די גאַרענע טעג זענען פאַרשווונדן. אַליווער איז געבליבן אויף דער טריקעניש. ווי אזוי איז דאָס, אייגנטלעך, פאַרגעקומען? די פרעמיע, ריכטיק, דאָס האָט ער אַוודאי געקריגן, אַליווער האָט אָבער געמוזט זיך טיילן מיט די צוויי איבעריקע, מיט די ביידע פישער, פאַר יעדן איינעם איז דאָס שוין נישט געווען קיין פאַרמעגן. - צי קאָן איך אַמאָר באַקומען מײן טײַך? - פרעגט אַליווער. ער באַקומט זײן טײַל און אויסערדעם באַקומט ער פאַרן פּאַמפּען באַזונדער. אָבער אַלץ מיטאַנאַנדער האָט ער שוין לאַנג באַקומען אַלס אַוואַנס; אַי, ווי איז דאָס פאַרט פאַרגע-קומען?

די קורצע גריקלעכע צייט האָט אים געהיים פיל נוצן גע-בראַכט, אָבער איצט איז אַלץ אַריבער. ער איז געווען אַן אָפּ-געפּאַרענער. וואָס טראַכטן וועגן דעם יערגען און מאַרטין פונם בערגל? ער האָט זיך אַריבערניעכאַפט צו מאַטמסן, פרוי ביי אים געוויזן צו ווערן, וואָס ער טראַכט וועגן דעם.

מאַטמס איז אין דעם מאָג געווען עפעס מאַרנע, נישט צו פאַרשטיין. ער האָט אַליווערן נישט געענטפערט אויף זײן באַגריס, האָט אפילו פאַרן קאַדיקע נישט אָפּגערייניקט קיין אָרט צום זיצן. ער האָט אפילו אויסגעווען צו זײן שטאַרק אין בעס; יא, ווען אַ מענטש קריצט מיט די צײן, איז אומרויק און קאָן זיך קיין אָרט נישט געפינען, קאָן דעמאָלט קיין צווייפל נישט זײן וועגן זײן שטימונג.

אַליווער איז אָבער געווען פול מיט זיינע אייגענע דאגות: מ'האָט אים געפירט ביי דער נאָז, יא, ער איז צוליב דעם אַרייני-געקראַכן אין אַ בלאַטע! - זע נאָר, אַשטייגער, איך בין דאָך געזען דער, וואָס האָט די שוף געפונען און אַרויסגעראַטעוועט, וואָס האָב איך דערפאַר באַקומען? מיר טוט אמת באַנג, וואָס איך האָב גענומען די עמלעכע גראַשאַן, גאָט איז אַן עדות, אַז איך העל זיי די פאַר מענטשן צוריקוואַרפן אין פנים אַרײן!

— שוויג שוין מיט דיין פלאפלקעריי! — האָט דער סטאַליער פּלוצלינג אויסגעשריגן.

אַליווער האָט אים אָנגעקוקט: ער האָט געאַרבעט ווי אַ דולער, און זיינע הענט האָבן געצימערט פון אויפּרענונג. איז ער אפשר שיכור. אפשר וויר ער גאָר פירן מיט אים אַ רונג, מהיכי תיתי. אַליווער האָט זיך גאָר האַזשנע אויסגעצויגן מיט זיין אוי-בערשטן טייל פון קערפּער.

— איך וויל צוריק מייע מירן. — האָט מאַטמס געזאָגט.
— וואָס? — האָט אַליווער אָפּגעענטפּערט. — וואָס האָסטו געזאָגט? די מירן?

— איך וויל זיי ווידער צוריקקריגן, — האָט דער סטאַליער ביזו געזישעט — איך האָב דיר באַצאָלט פאַר זיי. זיי געהערן צו מיר, די מירן! פאַרשטיסט מיך נישט?

זאָג מין אומזין האָט אַליווער נישט געקאָנט באַגרייפן, גע-שמאַנען און נישט געקאָנט אויסרעדן אַ וואָרט, דערנאָך ערשט האָט ער זיך אָנגערופן: — דו האָסט מיר די מירן געשענקט, און דו האָסט דאָס געקאָנט טון; מיר האָבן געהאַט צווישן זיך גענוג בשותפות דאָס.

מאַטמס האָט אַוועקגעוואָרפן דעם געצייג פון האַנט און זיך אויפגעשמעלט: — בשותפותדיקס געהאַט? איך וויל מיט דיר גאָר קיין שום בשותפותדיקס נישט האָבן, קיין קליין ביסל אויך נישט. ניין, אפילו אויפן שפיץ נאָגל נישט. וואָס האָב איך דער-פון? ניין, ס'איז פונקט אזוי ווי איך האָב געזאָגט: אויב דו זעסט אַ מענטש, ביי וועלכן די נאָז-פליגל באַוועגן זיך אַרײַן און אַרויס, זאָלסטו מיט אים קיינע עסקים נישט האָבן. און צו אַלדי רוחות, איך וויל נישט מער, דו זאָלסט זיך מיר דאָ אַרומדרייען. און מייע מירן וויל איך האָבן צוריק.

וואָס פאַראַ אומזין! אַליווער איז אַהערגעקומען אויף אַ גאַנץ פרידלעכען אופן, געוואָלט, אַז יענער זאָל מיט אים אַבסול מיט-פירן. און דאָ פאַרקערט, יאָגט מען אים גאָר אַרויס. — אפנים, אַז ביי אים איז מיט פעטראַן נישט גאָר אין אַרדנונג. — האָט אַליווער געטראַכט. ער זאָגט אים:

— דו האָסט געהאַט עפעס אַן אומאַנגענעמלעכקייט און גע-
לייטן בושע מצד דעם פּאָלק ווייבער, איך האָב דאָס, איינגלעך,
געדאַרפט איבערמאַגן, האָסט זיך דערמיט איבערגענומען. איך
קאָן דיר דערביי גאַרנישט העלפֿן.

דער סטאַליער האָט זיך ווידער גענומען צו דער אַרבעט
און פאַר זיך ביטער געשמייכלט. — מיינט איר אהראי, אַז מ'קאָן
מיך צווינגען דערצו? — האָט ער געמורמלט.

— פון וואָס רעדסטו? — האָט אָליחער אַ פּרעג געטון.

— אַ, דאָס האָט איר אַלע אזוי ביטער צוגעמראַכט. — האָט
דער סטאַליער צוגעגעבן און פאַר זיך נאָך ביטערער געשמייכלט. —
אַבער מאַטטיס האָט זיך אַרומגעזען! מאַטטיס העט זיך נישט
לאָזן, — האָט ער געזאָגט.

אָליחער האָט געוואַרט אַ ווילע, בשעת-מעשה געהאַלטן די
קלאַמקע פון דער טיר. וואָס העט ווייטער געשען? צו זיין פאַר-
ווינדערונג האָט ער דערזען, אַז דער סטאַליער וויינט, זיין גאַנ-
צער קערפער האָט געציטערט. אַז אָליחער האָט געעפנט די טיר,
האָט ער הינטער זיך דערהערט אַ שטיק, וואָס האָט אומדייטלעך
געזאָגט: — אַצינד קאָנסטו זי צוריק באַקומען. און איך העלֿ קוי-
מען נאָך מיינע טירן.

אָליחער איז געווען אַ לענגערע צייט צוגעוויינט, אַז מען
זאָל זיך צו אים באַציען מיט יושר ווי צו אַ קאַליקע, פּלוצלינג
רעדט מען מיט אים, ווי ער וואָלט קיין הילצערנעם פּוס גאַרנישט
געהאַט! דעם סטאַליערס אופן פון באַנעמען זיך האָט אים שטאַרק
ווי געטון, און ער האָט באַדאַרפט פּיך אַנשטרענגונג זיך איינצו-
האַלטן, נאָר ער האָט זיך באַהערשט און געזאָגט: — דו קאָנסט
זיך אויף מיר וואַרפֿן, אויב דו ווילסט נאָר! מיינסטו אהראי, אַז
איך האָב פאַר דיר מורא?

דער סטאַליער איז געקומען צו זיך, גענומען דאָס רעקל
פון דער וואַנט און געזאָגט: — איך גיי שוין מיט דיר, איך וויל
זיי נעמען.

דער ערנסט זיינער האָט אָליחערן אַריינגעבראַכט אין אַ
פאַרלעגנהייט, אָליחער האָט ברייט געעפנט די טיר און איז שנעלֿ

ארויסגעגאנגען. — איך האָב זיי נישט מער, — האָט ער זיך מודה געווען — איך האָב זיי אויפן בערגל פארקויפט.

הינטער אים איז געוואָרן שטיי, דער סטאָליער איז גע- בליבן שטיין אָן לשון. ער מעג זיך דאָרט שטיין, ער מעג זיך בלייבן ביי זיך אין דער אָפענער טיר און קיין וואָרט נישט גע- פינען אַרויסצורעדן!

אליינער האָט זיך, אפנים, געפילט נישט גאָר זיכער; ער האָט אַ לענגערע צייט זיך אַרומגעדרייט אין די גאַסן, איידער ער האָט זיך געלאָזט אַהיים, דעם סטאָליער קאָן נאָך אַמאָל איינפאלן אים אויפצוזוכן. דאָס איז שוין איינמאָל אַ גוטע באַציונג צו אַ מענטשן אַ קאַליקע!

פעטראַ האָט זיך באַהיטן אין גאַס. זי האָט אים דערזען און זיך אַ נויג געמון. יא, מיט פעטראַן איז עפעס פאַרגעקומען, נאָר וואָס ס'זאָל נישט זיין, קלאָר, אַז דעם סטאָליער וויל זי נישט קענען. נין, זי וויל נישט וויסן פון דעם מאַטמיס מיט דער נאָז. האָט ער, מאַטמיס, דען נישט געוויינט אין אַ פרעמדנס אויגן, אַנשטאָט זיך צו האַלטן ווי אַן אמתער מאַנספאַרשוין! אַליינער איז פרוצלינג איינגעפאלן, אַז ער מוז זיין דער מאַנספאַרשוין, און אַז ער דאַרף אַצינד זיך נעמען צו דער הייטער רייע, וואָס איז איבערגעריסן געוואָרן אויף אַזאַ מאַדנעם אויפן. אָבער יערגען וועט היידער מאַכן שטיק, און דאָס שיפּל נישט באַרגן, הי מענטשן קאָנען דאָס זיין מאַדנע! אַצינד איז שוין געווען שפעט צו זאַמלען אייער, ער קאָן דאָך האַלץ צונויפטרײַבן. און בכלל קאָן מען גאָרנישט נישט וויסן, וואָס עס קאָן קומען. דאָס גליק שטייט בסדר אויף דער וואַך.

נאָכמיטאָג האָט ער היידער געזען פעטראַן אויף דער גאַס, און זי האָט זיך היידער גענויגט. און זי מאַדנע, אין די לעצטע מעג מרעפט ער זי זייער אָפט, גאַנץ צופעליק, כאַטש אַמאָר פלעגט ער זי פריער גאַנצע וואַכן און חדשים נישט באַגעגענען! פון זיין זייט איז גאָרנישט געמון געוואָרן זי צו באַגעגענען, אַ ריי. נער צופאַל. יא, ער איז צוריק געוואָרן אַ פאַרשוין, ער האָט גע- ראַטעוועט אַ שיף און מ'האָט וועגן אים געשריבן אין דן צייטונג.

קנוט האַטסון

גען. ער האָט געטראָגן דעם נייעם אַנצוג און זיך געגרייט מיטן געלן שטרויענעם קאפעליוש; אָבער ער איז דעם מיידל פלד נישט פארלאָפן דעם וועג, ער האָט זיך נישט געוואָרפן אין די אויגן. נין, איצט האָט ער פון קיין אנדער זאך נישט געטראכט, נאָר וועגן דער ווייטער נסיעה.

צווישן אים און דער מוטער זענען היידער פון צייט צו צייט פאָרגעקומען מחלוקתן, און איינמאָל איז די קריגעריי געווען גאנץ ערנסט און די מוטער האָט אים א פרעג געטון: — זאָל איך אצינד ווייטער גיין אויסשטרעקן די האנט?

— וואָס גייט עס מיך אָן? — האָט ער זי אָפגעפטרט.

— דיין טאטע האָט דאָס געדארפט הערן ביים לעבן! —

האָט זי צוגעעפן, גרייט ארויסצוישן מיט א געוויין.

— וואָס עפעס?

— יא, ער איז נישט געווען דער מענטש, וואָס זאָל קאָנען זיצן אין שטוב און גאָרנישט טון. ער האָט געארבעט פון איינ-דערפרי ביז אויפדערנאכט און דערצו איז ער געווען א בנימוסדי-קער מענטש.

אָלייזער האָט שפּאַטיש געלאכט. דער טאטע--בנימוסדיק! גיי הויב זיך אָן מיט א פרוי: ווען יענער איז שוין מוים און באגראָבן, דעמאָלט ערשט יאָמערן זיי און קלאָגן, וואָס זיי האָבן אים פאר-לירן. אָלייזער דערמאָנט זיך נאָך איצט פון זיין קינדהייט, ער געדענקט זייער גוט די קריגערייען צווישן טאטע-מאמע; עס איז גאָרנישט געווען קיין קלייניקייט!

— יא, איצט זיצסטו און פייפסט זיך, — זאָגט די מוטער — טראָגסט פאררוקט אָן א זייט א קאפעליוש פון א פאסטוך, און קיין דאנות האָסטו נישט. כ'וואָלט וועלן וויסן, וואָס קלערסטו זיך, וואָס העט ווייטער זיין?

— פאר מיר אַליין האָב איך נישט קיין דאנות, — ענטפערט ער — גאָט באַהיט! אצינד פאָר איך היידער אַרויס אויסן ים. אויסער דעם קלער איך זיך צו באַמיען וועגן א שטעלע ביים ליכט-טורעם.

דעם גרויסן קויש מיט שפייז האָט ער דאָסמאָל נישט גע-

האט מיט זיך, דאָס שיפל ביי יערגענען האָט ער געבאַרגט, ער האָט מיטגענומען מכשירים אויף כאַפן פּיש, אויך אַ טאָפּ צו קאַכן, און ער איז אַרויסגעפאַרן, ער האָט געהאט אין זינען צו כאַפן פּיש פאַרן אייגענעם געברויך. די דריי טעג, האָס ער איז נישט געווען אינדערהיים, איז די מוטער אויך נישט געווען. זי איז זיך אַוועקגעגאַנגען; אַז אַליינער איז געקומען צוריק, איז די שטוב גע-ווען פּוסט.

דאָסמאַל האָט ער נישט געהאט קיין מוז, ער האָט אפילו נישט געקאָנט אַנכאַפן פאַר זיך אַן איבעריק ביסל פּיש. אינדער-היים האָט ער זיך צוגעשמעלט אויפן קיך אַ טאָפּ מיט קאַרטאָפּל. און דאָך, ער האָט אויפן ים נישט נאָר געקוקט אין די בלויע היימקייטן, ער האָט עפעס אויפגעמון אויך, ער האָט גע-בראַכט אַ גאַנץ פּיין אָנגעלאָדן שיפל מיט האַלץ און אויסערדעם האָט ער געברענגט מיט זיך בסוד, באַהאַלטן אונטער דער פּאַב-ווע, אַ הויפּן פּוך פּון איידערן, אַהדאי, אין די פאַר טעג, האָס ער איז געווען ביי די אינזלען, זענען געווען זאָרגלאָזע אָן שום דאַנות.

נאָכן אויפּעסן די קאַרטאָפּל האָט ער זיך דערפּילט זאַט און באַפּרידיקט; ער האָט זיך היידער אַראָפּגעלאָזט צום שיפל און פאַרקויפט די גרעסטע טייל האַלץ מענטשן, וועלכע האָבן זיך מיטן קאַריקע נישט געוואָלט צופּיל דינגען. אַזוי-אַרום האָט ער היידער געקראָגן אַביסל מוזמנים אין קעשענע.

ס'איז פאַרבוי אַ טאָג נאָך אַ טאָג.

איינמאַל אָונט-צייט האָט זיך באַהיזן פּעטראַ. אַליינער האָט רכתחילה נישט געגלויבט זיינע אויגן, זי האָט געטראָגן אַ נייעם גרויען מאַנטל, און אויסערדעם וועט פּעטראַ גלאַט נישט קומען צו אים, צו איר פּריערדיקן חתן, וועלכן זי האָט אַוועקגעוואָרפּן. — אי, האָס פאַר אַ נאַסט! — האָט ער געזאָגט אין פאַרלענגנהייט.

כ'האַב געהאַלט אַמאַל כאַפן אַ קוק, ווי איז די מוטער?

— די פּרענסט מיך און איך פּרעג דיך.

— אַזוי, ווער-זשע קאָכט דיר?

— ווער זאָל מיר קאַכן, — האָט אַליינער געענטפּערט אויס-

מיינדיק. "האָס גייט דאָס דיך אָן?" האָט ער אַ טראַכט געטון. זי
איז זיך געזעסן אין איר פיינעם מאַנטל, אהראי, אָבער ער איז
נישט געווען צו איר צוגעלאָזט, — וואָס איז צוהישן דיר מיט מאַט-
מיסן? — האָט ער אַ פּרעג געטון, פּדי פּטור צו ווערן פון איר.

— מיט מאַטמיסן? האָס איז עפעס?

— ער האָט געוויינט צוליב דיר. — האָט אַלייזער געזאָגט
מיט אַ חזק-שטייבל.

— איבער מיר? דו שפּאַסט. איבער מיר האָט נאָך קיינער
נישט געוויינט.

אַט האָט ער זי אַריינגעברענגט אין אַ פאַרלענגהייט, איר
פנים האָט ערות געזאָגט; ער האָט אַ פּליק געטון אויף איר און
אויף איר נייעם מאַנטל נאָך מיט מער שנאה.

— פאַרוואָס ביסטו עפעס אַזעלכער! — האָט זי געפרעגט
אויפּשטייענדיק.

— יאָ, יאָ, דאָס איז אפילו נישט מיין עסק. — האָט ער גע-
זאָגט, פּדי איר צו ווייזן, אַז אירע עסקים גייען אים אינגאַנצן
נישט אָן.

— כ'האָב געלעזן, האָס עס איז פון דיר געשטאַנען געשריבן
אין צייטונג. — האָט זי היידער אָנגעהויבן.

דאָ האָט ער כּאָטש געדאַרפט זיין דאַנקבאַר, וואָס זי האָט
וועגן אים געליענט אין דער צייטונג, אָבער ניין. וואָס איז געשען
מיט אַלייזערן? אינגאַנצן פאַרענדערט, גאַרנישט דער, געוואָרן אַן
אַנדער מענטש. זי האָט אים נישט געקאָנט באַגרייפן און האָט גע-
פּרוּווט אויף פאַרשידענע אופנים זיך דערנענטערן צו אים, צום
סוף האָט זי געפרעגט, צי ער קאָן איר באַרגן די צייטונג; זי
וואָלט גערן געדען נאָכאַמאָל דעם אַרטיקל.

הייזט אויס, אַז ער האָט די צייטונג געהאַט ביי זיך; ער
האָט אַרויסגענומען די צייטונג פון קעשענע, זי איז געדעגן אין
אַ פאַפירענעם ביימל, און ער האָט געזאָגט: — דו קאָנסט נעמען,
אָבער דו מוזט מיר די צייטונג אומקערן.

אין אַ פּאָר טעג אַרום, אַזונט-צייט, איז פּעטראַ היידער גע-
קומען צו אַלייזערן, עס איז געווען זונטיק, זי איז געווען אָנגעטון

נאך פיינער. ער האט זיך, אפנים, אויף איר געריכט, דעריבער האט ער געמאכט אייניקע אומשודדיקע פארבערייטונגען: ער האט אויסגעקערט די שטוב, ארומגעווישט דעם אויחן, און נישט-געווא-שענע פלים און טעפלעך האט ער ארויפגעטראגן אויף דעם צו-געבויעטן שטיק בוידעם. אויך דער צופאל איז אים געקומען צו הילף. אין קעשענע פון זיין אלטן וועסט האט ער געפונען א פאר איטאליענישע מאבעות, ער האט דאס ביסל מינץ צעשטאן אויפן מיש, ער וועט קאנען אביסל שטאלצירן. דערנאך האט ער זיך אנידערגעזעצט ביים מיש צו כאפן א דרימל. אז פעטרא איז גע-קומען, האט ער זיך גלייכנישטיק אויפגעשמעלט און זיך א לאז געטון צו איר.

— כ'האב אפגעבראכט דיין צייטונג. — האט זי געזאגט. זי האט געקענט אויף אויסווייניק דעם גאנצן ארטיקל און האט דאס פארגעליינט; יא, ער מעג הערן, וואס די צייטונג דערציילט, אן אויסגעצייכענע זאך, ער קאן דערמיט אויספארן א וועלט.
— איך האב שוין ארומגערייזט אין די היימע מקומות. — האט ער געענטפערט און איז ביי זיך געווארן גאר גרויס.
— דאס איז גענוג געווען פאר דיר. ווער האט דאס ביי דיר צוגערוימט?

וואס גייט דאס אן פעטראן? זי איז, אפנים, געקומען הייך, אז זי שטייט העכער. ער האט לוייערנדיק געענטפערט: — די מיידלעך. —

— וואס פארע מיידלעך?

— צוואס פרענסטו? — האט ער ערנסט אפגעענטפערט.

— איך וואלט דיר דאס געקאנט טון. — האט פעטרא א זאג געטון. זי האט נישט אויסגעזען אזוי איבעריקס פריש און געזונט, ס'איז געווען אן אויסזען פון כמעט נישט קיין געזונטער, נייך, זי האט נישט געשמראלט. — אויב דו וועסט גארנישט האבן קעגן דעם, וועל איך פאר דיר פארקאכן קאווע. — האט זי געזאגט דער-שלאגן. — איך האב גראד מיט זיך קאווע.
ביי אים האט דער פארשלאג אלנפאלס קיין גרויס אומצו-

פרידנקייט נישט ארויסגערופן, אָבער... נײַן, דו דאַרפסט זיך
נישט באַמיען. — האָט ער געזאָגט.

— ליבער גאָט, גלייך ווי איך וואָלט דאָס נישט געקאָנט טון.
— זי האָט דאָס אָפגעענטפערט און זיך גלייך גענומען צו דער
אַרבעט.

אים האָט זיך געוואָרפן אין די אויגן, וואָס זי שפאַרט זיך
יעדעס מאָל אָן אין אַ שטול און קערט זיך אָפּ אין אַ זייט און
שפייט אויס. — וואָס גייסטו עפעס אין דעם מאַנטל, קאָנסט דען
נישט אויסטון דעם מאַנטל? — האָט ער אַ פּרעג געטון.

— ס'איז דאָך אַ דינער פּרילינגס-מאַנטל. וואָס פאַרע ווּני-
דערבאַרע מטבעות דו האָסט דאָרמ? וואָס איז דאָס פאַרא געלט?
— דאָס געלט איז פון אויסלאַנד.

— דו ביסט דאָך אויסגעווען די גאַנצע וועלט? — האָט זי
דערקלערט.

— די מטבעות זענען פון איטאַליע. ביי זיי איז אזא געלט,
סאָלדי. וואָלסט עס געוואָלט האָבן?

— נײַן, נײַן, דו ליידיק דיך נישט אויס.
ער האָט צונויפגענומען דאָס ביסל מינץ און אַרײַנגעוואָרפן
אין דער קעשענע פון איר מאַנטל.

דערנאָך איז אַוועק אַ געשפּרעך וועגן זײַן מוטער; זי וועט,
מסתמא, באלד צוריק אַהיימקומען; דערנאָך וועגן זײַן לעצטער
רײזע צו די אינזלען: ס'איז זייער איינגעשמעלט אַרויסצושוימען
מיט אזא קליין שיפל אזוי זײַט. ער האָט צוריק אַראָפּגעטראָגן
די טעפּעלעך, זי האָט אָנגעגאַסן קאַווע, זי האָט ערשט נישט לאָנג
געטרונקען קאַווע, האָט זי מיט אַ שטייכל באַמערקט, דעריבער
קאָן זי איצט מער נישט טרינקען. זי האָט זיך צוגעזעצט אויף
אַ שטול. העלע טראָפנס שווייס זענען אַרויסגעטראָגן אויף איר
שמערן.

אַליינער האָט זיך אָנגעהויבן פילן אַלץ בעסער און היימלע-
כער; ער האָט אפילו אָנגעהויבן מיט איר זיך רײַזן איבער דעם
סטאַליער, נאָר אָן אַ בײַזן געפיל, אָן אַ שטיקל פאַררוס סײַ קעגן
איר און סײַ קעגן דעם סטאַליער. — יא, עפעס איז דאָך פאַרט

פארגעקומען צווישן דיר און דעם סמאָליער?

— דו רעדסט נאָרישקייטן. צווישן מיר און מאַטמיסן?

— יאָ, דו האָסט זיך דען נישט געשדכנט צו אים?

— צו מאַטמיסן? — פעטראַ האָט אַ פאַטש געטון מיט די הענט. זי שווערט זיך, אז זי איז מיט מאַטמיסן נישט געווען פאַר-בונדן און בכלל נישט געהאַט מיט אים קיינע עסקים, זי האָט אפילו אָנגעהויבן חוּק מאַכן פון זיין נאָז.

— דאָס איז דאָך מאָדנע! — האָט אַלייזער געזאָגט; אים איז פונדעסטוועגן זייער אָנגענעם געווען צו הערן אירע שבועות און פאַרויבערונגען. — איך האָב דאָס אָבער פאַרשטאַנען אַנדערש. — האָט ער מוסף געווען.

פעטראַ האָט אַראָפּגעלאָזט די אויגן, געקוקט אויף איר מאַנטל און געמרמלט: — ס'איז געווען נאָר איינער אין מיין לעבן, וועמען איך האָב ליב געהאַט.

אַלייזער איז פאַרוונקען געוואָרן אין געדאַנקען, ער פרעגט פּרֹוציאַנינג: — דו דינסט נאָך אַלץ ביי די יאַהנסענס? און דער שעלדרוף, ווי אזוי איז ער?

— שעלדרוף? וואָס איז דען?

— כ'האָב אַזוי-זיך געפרעגט. בשעת איך בין געקומען מיט דער צעשעדיקטער שיף און דאָ האָט מען געדאַרפט צונויפּשטעלן אַ גענויעם פּראָטאַקאָל, האָט ער זיך געהאַלטן דעמאָלט ווי אַ נישט-ערצויגענער, ווי אַ גולם.

— אזוי. — זאָגט פעטראַ. זי גיסט אים אָן הידער אַ טעפע-לע קאַזע, זעצט זיך הידער אַנידער און הויבט אָן פּונסניי: — הער נאָר, אַלייזער, וואָס וואָרט געווען, ווען...

— וואָס אזוינס — ווען?

אַ שטיל שווייגן.

— ניין, איך ווייס דאָך נישט, — זאָגט זי און שאַקלט מיטן קאָפּ. זי דריקט צו מיט דער האַנט די טטבעות ביי איר אין קעשענע פון מאַנטל. — אָבער ווי מיינסטו, צי עס וואָרט געקאָנט צווישן אונז ווערן, אזוי ווי עס איז פריער געווען? די פּראַגע האָט אין דער רגע נישט געמאַכט אויף אַלייזערן

קין באזונדערן איינדרוק, ער האָט דערויף געוואָרט און ביי זיך געטראַכט דאָס זייניקע. - ווי איז דיר דאָס פֿרוצלינג איינגעפאלן? - האָט ער אַ פּרעג געטון.

- איך האָב דערפֿון די גאַנצע צייט געטראַכט. - האָט זי געענטפֿערט.

- איך טויג שוין צו גאַרנישט. - האָט ער באַמערקט.
- זאָג נישט, דו קאַנסט נאָך קריגן אַ באַשעפֿטיקונג ביים קאַנסול.

- ביים קאַנסול! - האָט ער געשטייכלט. - אַ, ניין, נאָר איך האָב שוין געטראַכט, אפּשר וועל איך קריגן אַ פּאַספּן ביים פֿייכט-טורעם.

- יאָ, עס קאָן דאָס אויך זיין, עפּעס וועט מען שוין גע- פֿינען.

אַ שטייַל שוויגן.

- ס'אוו נישטאָ פֿון וואָס צו רעדן, - האָט ער הידער אָנגעהויבן - אַ מאַן אַ קאַליקע און אַ פֿידיקע שטוב. איך קאָן אפילו קריגן אַ פּאַר טירן אויפֿצוהענגען, אָבער...

זי הערט, אַז די זאַך איז גאַרנישט קיין אוממעגלעכע, האָט זי מער נישט געוואָלט זיין צודרינגלעך, זי פֿאַזט נאָר פּאַר אַן אָנצוהערעניש, אַז אינדערהיים האָט זי גראַדע ליגן אַ פּאַר טירן. דערנאָך ווייזט זי אים, אַז זי טראַגט נאָך זיין רינג, אַלץ איז ווי פֿריער. אַ זיכערע זאַך, בשעת זי האָט גערעדט וועגן דעם רינג, האָט ער זי אָנגעקוקט מיט אויפֿגעריסענע אויגן, ער האָט זיך אפילו געפֿילט אַביסל נישט איבעריק גוט, און ווען ער דאַרף עפּעס זאָגן, וואָרט זיך ביי אים געוויס אַרויסגעריסן אַ קלעב.

- האָ? האָ, יאָ, עס שטייט דאָך גאָר אַן אַנדער גאַמען דערויף!

- ניין, איך האָב געגעבן אויסצוקראַצן. ווילסט זען?
די דאָזיקע פּעטראַ, צייטנווייז איז זי אַ טייהלאַניש מיידל, אַ טיכטיקע און מיט שכל. נאָר דאָס איז שוין איבער דער מאַס. - העסטו אים נישט אומקערן דעם רינג? - האָט ער געפרעגט.

- דעם רינג? דאָס האָט נאָך געפֿעלט?

אַליהער האָט אויסגעשאָסן מיט אַ געלעכטער, בדי זיך אליין

און אויך זי ארויסברענגען פון דער פארלענהייט.
 - אומקערן דעם רינג? - האָט פעטראַ געזאָגט - פרום נאָר,
 זיי שווער דאָס איז! עס איז ריין גאָלד.

אַליווערן אַרמ דאָס זייער: - זיי מאַדנע דו רעדסט! מיינסט
 אהראי, אז איך וועל אין אויסלאַנד קויפן פאר דיר אַ מעשן
 רינגל? ס'איז עכט קאַראַט-נאָלד.
 - יאָ, דאָס ווייס איך. מער וועל איך דעם רינג פון דער
 הינט נישט אַרויסלאָזן.

פונדעסטוועגן קאָן מען עפעס אזוי לייכט אזא זאך נישט
 מאַכן. זי מיינט אהראי, אז דער שידוך איז שוין געשלאָסן, ניין,
 מ'דאַרף זיך נאָך גוט באַקלערן; דער סמאָליער וועט אַלנפאַרס
 דערפון נישט שטאַרבן, ער האָט זיך דאָך אַלעין אָפגעזאָגט, אוי-
 סער דעם איז ער ווערט דעם שמעקן, ער האָט די קאַליקע אזוי
 שלעכט באַהאַנדלט. אָבער נאָך אַלעמען דאַרף מען זיך באַקלערן.
 - איך וויל גאָר! - האָט זי אויסגערופן און אויפגעשפּרוי-
 גען, אַ קוק צו טון אין פענדל - איך באַמערק גאָרנישט, אז דו
 האָסט שוין אויסגעטרונקען.

אַליווער האָט זיך געלאָזט מכבד זיין; עס איז געווען גומע
 שטאַרקע קאָווע, דער-עיקר איז געווען באַמעמט איר דערלאַנגען,
 באַזונדערס אָנגענעם איז אים געווען, בעת זי האָט זיך אָנגעשפּאַרט
 אין זיין אַקסל בשעתן אָניסן. - דאָרט, פּונדאָנען איך גיס די
 קאָווע, איז נאָך דאָ גענוג. - האָט זי געזאָגט און זיך אַנידערגע-
 זעצט אויף זיין קני. - קאָנסמו מיך טראָגן?

- צי איך קאָן דיך טראָגן? - האָט אַליווער אויסגערופן
 מיט גאָהה. - פונקט אזוי גוט ווי פריער.

- זעסטו! אין וואָס זשע איז די מניעה? - זי האָט זיך
 אינם מאַנטל צו אים צוגעדריקט; זי האָט אים געקושט און
 דערמאָנט און אַרזייגעמענהט: - יאָ, וואָס זשע טראַכסטו, אַליווער,
 וועסט מיך נעמען?

נאָ, דאָס איז שוין געווען צופיל, אָבער סיי-זיי, נאָכן איבער-
 זעגן און איבערטראַכטן אַלץ מיטאַנאַדער, האָט דער ענין אויס-

געזען גארנישט אזוי נאריש. ווי שטארק זי וויל דאָס, ווי שטארק
זי וויל דאָס!

המ! – האָט ער אָנגעהויבן, – ווי איך זיך דאָ און לייג
מיר איבער די זאך, איז גלויב איך... – ער האָט זיך אָפגעשטעלט
און ס'איז געהאָרן אַ מויטע שטיקלייט. – אַז עס וואָלט זיך אפשר
לאָזן מאַכן.

– יאָ. – האָט זי אַ שעפטשע געטון.
– אויב דו ווילסט נאָר.
– יאָ. – האָט זי געשעפטשעט.

V

און ווידער איז אַזעק אַ מאָג נאָך אַ מאָג, ערגער איז נישט
געוואָרן, בשום-אופן נישט. אַז פּעטראַ האָט זיך אַריינגעצויגן, האָט
זי מיט זיך געבראַכט דאָס אין יענן, און אַלייזער האָט זיך נאָך
מיט מער פּלייס גענומען צום כאַפּן פּיש. ער האָט נאָך געהאַט
חשק צו שטורמישע איבערלעבונגען; ער האָט געקאַנט אין איינעם
אַ שיינעם מאָג אַרויספאַרן אויפן ים, מיט זיין צעבראַכן שיפּל אין
זייטן ים אַרויס. ער פּלעגט דאָרט פאַרברענגען גאַנצע פּיר-און-
צוואַנציק שעה און דערנאָך ערשט אומקערן זיך צוריק. אַזאָ פּויגל
איז דאָס געהען!

ניין, עס איז געגאַנגען נישט ערגער ווי פּריער. און ווען
נישט די ווירקלעכע נויט, וואָס האָט געדראַט, וואָלט אַלייזער
גאָר געזען צופּרידן. ווער רעדט נאָך, אַז די מוטער איז געקומען
פּון איר וואַנדערן; זי איז געקומען נישט מיט ליידיקע הענט, זי
האָט געטראָגן אַ גאַנצן זאַק אויף די פּלייצעס, שפּיז און מלבושים.
פּריער וואָלט אַזאָ זאך אַריינגעבראַכט אין שמוב אַ קריגער; זי
אַזינד אָבער זענען זיי געהען זאַלבערדיג, זיי האָבן זיך געטיילט
מיט דעם, אפשר דערפאַר וואָס זיי האָבן זיך געשעמט אָדער אי-
בער עפעס אַן אַנדער סיבה. אַלייזער האָט זיך מעשה חתן גע-
האַלטן זייער פּיין.

איינמאל קומט אריין אן אלטע פרוי; אליינער האט זי דער-
קענט און האט שוין געהאלט ביי איר וידער קויפן א לאטעריע-
צעטל, ווייזט זיך גאר ארויס, אז ער האט געוונען. די פרוי איז
אריינגעקומען מיט א מיטשוד אין האנט. — זעסטו, — האט אליינער
געזאגט מיט א שטייכל — גאט אין הימל האט אין מיר נישט
פארגעסן!

אצינד איז שוין זייער מיט געווען באדעקט מיט א מיט-
שוד, און פעטרא האט טאקע געקריגן מירן פאר דער שטוב, פאר
דער קאמער און פאר דעם צובוי פון הויז. אין די פריערדיקע
צייטן, ווען אליינער פלעגט זיך אומקערן פון א רייזע, פלעגט ער
ברענגען פאר זיין בלה פארשידענע מתנות. איצט האט זי מיט
זיך מיטגעבראכט די אלע שיינע זאכן און זיי זענען געווען אויס-
געשטעלט אויף איר קאמאד! דארט איז געווען א ליימען הינטער,
א שפיגל, א ווייס מלאכל, און א טאץ פאר קאווע מיט א היל-
צערנער געשניצטער רעם.

נאך דער חתונה האט אליינער זיך דערלויבט ליידיק צו גיין
א פאר טעג און האט זיך געקוויקט מיט די שיריים פון דער
חתונה-מאליצייט; די מוטער אָבער האט פון געווינהייט אָנגעהויבן
אים צו דערמאָנען ער זאל וידער אַרויספאָרן אויפן ים.
ער האט געלאָזט הערן, אז ער האט סיי-ווי גערעכנט אַרויס-
פאָרן, ווייל ער ווייסט זיינע פליכטן. און טאקע אזוי, דאָס לעבן
איז איצט געוואָרן אַסאך בעסער, ווי ער האט זיך געריכט. אַלי-
ווער האט נישט געהאט וואָס צו באַקלאָגן זיך, ער איז געווען אַ
חתונה-געהאטער און אַלק, וואָס עס געהערט צו דעם, איז ביי אים
געווען אַנטשידן, קיינע ספקות, קיינע נעפּלדיקע זאַכן. עס איז גוט
געווען, וואָס ער האט נישט פאַרדונגען זיין צובוי פּונאוויבן, איצט
איז ער אים גוט צונאָך געקומען.

נאָר אַט, איינמאל שיקט מאַטמס אַ יינגל זאָגן אליינערן,
אז ער האט מיט אים עפעס צו רעדן. אליינער האט מיט דעם
מענטש נישט וואָס צו רעדן, בכל נישט: — וואָס וויל ער פון מיר?
אָג אים, אז ער דאַרף זיך נישט באַמיען, זאָג דאָס דעם מענטשן,
זיי האָבן באַטערקט, ווי דער סטאַליער דרייט זיך אַרום

פאר זייערע פענצמער הין און צוריק, ער האָט חוצפהדיק גע-
שפּאַנט און האָט געהאַט אַן אויסזען, ווי ער וואָלט נישט דאָס
ערשטע מאָל געגאַנגען קעגן „נאַפּאָלעאָנען“, ווי ער האָט אָליווערן
גערופּן. — מ'דאַרף שוין זיין גענוג ווילד אָנצופאַלן אויף אַ קאַלי-
קע. — האָט אָליווער אַ זאָג געטון. — וואָס מיט אים רעדן די,
וואָס האָבן מיט אים צוזאַמען געפּליקט פּעדערן. — האָט ער מוסיף
געזען אַרײַנקומענדיק אין שטוב, און פּעטראַ האָט גלעמנדיק מיט
די הענט זיך צורעכט געמאַכט די האַר, זיך אויסגעפּוצט, זיך
אָנגענומען מיט שטאַרקייט און אַרויס אויף דער גאַס.

די, האָס זענען אין שטוב געבליבן, האָבן געזען, ווי דער
סטאַליער האָט זיך צונויפגעקורטשעט. וווּ האָט זיך אַהינגעטון זיין
גאַנצע גבורה? זיי האָבן דאָרט גערעדט, ער האָט געפּרעגט, און
זי האָט אים דאָרט געענטפּערט, זיי זענען אָבער צווישן זיך נישט
דורכגעקומען; אויב זיי רעדן דאָרט וועגן די טירן, איז מהיכי-
תית, אָבער זיי רעדן, אפנים, וועגן דעם רינג. אָליווער זיצט אַמ-
היימסטן, טיף אין שטוב, ער האָט נאָר אויסגעצויגן די נאָז און
אַכטונג געגעבן אויף דעם אויפּטריט. דאָ איז דער סטאַליער שוין
געוואָרן לעבעדיקער, ער קומט צו זיך, ער קוקט פּעטראַן גלייך
אין פנים אַרײַן, ער קאָן נישט איינשטיין אויף אײַן אָרט בשעתן
רעדן, ער טאַנצט אַרום איר אין אַ קרײַז און פּעטראַ — כאַטש זי
האָט געהאַט אַן אויסשיט אויפן פנים און זי האָט בכלל נישט אי-
בעריק שײַן אויסגעזען, האָט זי פּאַרט מיט איר ווייכער אוימעטי-
קער שטים באַהערשט דעם אויפּגערעגטן מענטשן. נאָ, אָט שטייט
זי פאַר אים און שטייכלט אַזוי מיכד און קאַקעטיש. צום סוף
האָט מאַטטיס מיט אַ צעבראַכן געמיט אַראָפּגעלאָזט די אויגן, און
ווען פּעטראַ האָט אים דערלאָנגט די האַנט, האָט ער איר געגעבן
די האַנט, נישט אויפהויבנדיק די אויגן; ער האָט אַ רגע געהאַלטן
פּעסט איר האַנט אין זיינער, און זי איז אַזעק פּון אים. נאָך איר
איז אויך מאַטטיס אַזעק. אָליווער איז געזעסן אין שטוב, ער האָט
דחמנות געהאַט אויף מאַטטיסן.

נאָך דער מעשה זענען שוין מער קיין אומאַנגענעמלעכקייטן
נישט אַרויסגעשוועען.

טאקע מער נישט?

א, די צייט איז נישט געשטאנען, און רייך איז זי געווען מיט געשעענישן. דאָס שלעכטע וועמער האָט פיל מעג געשטערט דעם אַרויספאַר אויפן ים. פעטראַ איז געווען צוגעבונדן צום שטוב, איבערן קינד, איבערן יינגל, וואָס זי האָט געבוירן. די מוטער האָט אינגאנצן אויפגעהערט זאָרן פאַר דער שטוב; זי האָט שוין מער נישט אַרומגעוואַנדערט איבער דער וועלט און שוין מער נישט געקומען מיט קיין פיל-געפאַקטן זאַק.

דאָך האָט נישט אויסגעמאַכט, אַליווער האָט נישט געליטן קיין נויט, ער מיט דער קאַץ האָבן געלעבט אַ גוטן מאָג. אַ דער אַלטער קאָטער, קיין נוצן האָט מען מער פון אים נישט געהאַט, ער האָט געקאָנט ליגן גאַנצע טעג און עסן פיש; ער האָט פון די פיש באַקומען אַ גראָבן בויד, אזוי אז די הייבער האָבן געמיינט, אז ס'איז גאָר אַ קאַץ. אַליווער איז אויך געוועסן אינדערהיים, ער האָט געוויגט דאָס קינד און זיך צוגעקוקט, וואָס אין גאַס קומט פאַר. די הענט זיינע זענען געוואָרן איידעלער און ווייסער, אויך זיין פנים איז געוואָרן שענער. ער האָט געהאַט נאָר אין זאָרג, וואָס ס'האָט זיך נישט געוויזן אַ מעגלעכקייט צו קויפן פאַר זיך אַ פוטערן הימל אויף היינטער; קאָן ער דען אין אַ ווינטער-טאָג אַרויספאַרן אויפן ים אין אַ שטרויענעם הומל - קאָנסט דאָך דיר קויפן אַ מאַטראַסן-הימל? - האָט די מוטער אַ פרעג געטון. דער שניפס זיינער, וואָס איז אַמאָל בלוי געווען און אויס-געזען אזוי בריהש, האָט אַצינד פאַרכוירן דעם גאַנצן גלאַנץ, מוז מען געפינען אַן עצה; אויב נישט אָפפאַרבן, וואָלט פעטראַ גע-קאָנט איבערקערן אים אויף דער צווייטער זייט. לאָזט זיך אָבער אויס, אז די לינקע זייט איז אויך אָפגעקראָכן. איז אַליווער גע-וואָרן אַביסל שלעכט געשטימט און ער האָט אַרויסגעוואָגט זיין מיינונג: - איך געדענק, ווי דו האָסט דעמאָלט געוואָגט, אז איך וואָלט געקאָנט קריגן אַ פאַרדינסט אויפן לאַנדונגס-פלאַץ ביי יאָהני-סענען, ווי האָלט דאָס איצט?

פעטראַ נעבעך, יא, זי וועט רעדן מיטן קאָנסול.

- פאַרוואָס רופסטו אים כסדר קאָנסול?

– ווען איך בין דאָרט געווען, האָבן מיר אים אין שטוב
שטענדיק גערופן קאַנסול.

– ס'זענען דאָך צוגעקומען נאָך אסאך קאַנסולן, – האָט
אָליווער געזאָגט – הייבערג איז אַ קאַנסול, גריץ-אַלסען איז אַ
קאַנסול.

ס'איז גאָנץ ריכטיק, אין שטאָט זענען צוגעקומען אַלץ מער
קאַנסולן, אַ, אַזויפיל וויצע-קאַנסולן און קאַנסולאַר-אַגענטן, אַזויפיל,
אַז מ'האָט זיך אַזש געריסן פאַר יעדן אונטערגעוואָרפן ביינדרל,
עס האָט פון זיי געווימלט אין שטעמל. נישט אַלע מאָל איז אָפּ-
געגאַנגען אַן קנאה און אַן מתלוקתן. עס האָבן זיך געפירט איי-
טריגעס באהאַלטענערהייט, איין סוחר האָט נישט געוואָלט דער-
לאָזן, אַז דער צווייטער זאָל הינטער זיינע פּלייצעס מאַכן גוטע
געשעפטן. יאָהנסען האָט זיך דערלאָבט צו זען אַרום זיך אסאך,
וואָס האָבן זיך דערשלאָגן צו זיין שטאַנד, און וואָס האָט די פרוי
יאָהנסען נעבעך נישט איבערגעטראָגן צוליב דעם! גאָט איז געווען
איר עדות?

פעטראַ איז אפשר נישט געקומען צו ק. א. יאָהנסענען אין
קײן פּאַסיקן מאָמענט. ער האָט פאַר איר מאַן קײן שום אַרבעט
נישט געהאַט. ס'קאָן אַהראי זײן, אַז ווען זי וואָלט אויסגעזען אַ
קײן ביסל שענער און צאַרטער, וואָלט זי עפעס געפועלט. פעט-
ראַ נעבעך, דאָס פנים אירס איז געווען בראַס, די באַקן איינגע-
פאַרן, און דער קאַנסול האָט גלייך אָפּגעזאָגט, פאַרפאַרן, מ'קאָן
דאָ גאָרנישט העלפּן. אפשר וואָלט זי זיך געפרוּווט ביי די ניי-
געבאַקענע קאַנסולן. איין גאָט הייסט, פאַרוואָס זיי קומט צו ווערן
קאַנסולן? אפשר וואָלט איר מאַן געקאַנט אַנקומען צו אַלסענען
(גריץ-אַלסען) און ביי אים געקאַנט דאָס ביסל „גריץ“ איבערהענגן?
אָבער זי האָט זייער גלייך געטון, וואָס זי איז פריער געקומען
צו אים, צו ק. א. יאָהנסען, ער וועט פרוּוון, שפעטער אַביסל,
פאַר אָליווערן עפעס צו קרייגן, אָבער אַצינד נישט. זי דאַרף
נישט זיין אַזוי נידערגעשלאָגן; אויסער איר זענען דאָ גענוג
מענטשן, וועמען עס גייט די לעצטע צייט זייער נישט גוט, שווע-
רע צייטן, די דאַמפּשיף „פיאַ“ האָט אויך נישט געמאַכט קײן באַ.

זונדערס גומע געשעפטן. און פארוואס זאל אַליינער נישט ארויס-
פאָרן אויפן ים כּאַפּן פּיש?

דער קאָנסוכ האָט באַטראַכט פּעטראַן און איר לאַנגע מיט
זיינע גומע ברוינע אויגן. און ער האָט זי נישט אַרויסגעלאָזט אָן
אַ גוט וואָרט פּון מיטגעפּיל, אָבער זי האָט געטעגט אַזעקגיין מיט
גאַרנישט.

וואָס קאָן מען איצט טון? קיין אַנדער עצה איז נישט גע-
ווען, אַליינער האָט זיך ווידער געמוזט אונטערגארטלען און אַרויס-
לאָזן כּאַפּן פּיש, מאַג-מעגלעך אינדערפרי און ביינאַכט. ער האָט
זיי טאַקע געוואָלט באַווייזן, וואָס ער קען! יאָהנסענען האָט ער
קיינמאַל נישט אַריינגעטראָגן קיין פּיש, ער פּלעגט בבוויין פאַרביי-
גיין און נישט אַריינטראָגן. שפּעטער, אז ער האָט געכאַפט אַ גרע-
סערע צאָל פּיש, וועלכע ער איז נישט ביכולת פאַרטראָגן, האָט
ער אַזעקגעשטעלט אַ פּאַר קאַסנס אַויפן גרעג און איינגעאַרדנט
אַ גאַנצן פּיש-מאַרק, אַ המצאה! ער איז דאָרט געשטאַנען ווי אַן
אמטער אַנגראַ-סוחר. אַ שטיקל צייט האָט זיך דער עולם גע-
קנייטשט, זיך געפּוילט שפּאַנען נאָך פּיש אַזש צום ברעג, איז
אָבער פּונקט געווען אַ מאַנגל אין פּיש, האָבן די קוויים קיין אַנדערע
ברירה נישט געהאַט און געגאַנגען אַהין. די אויגן ביי אַליינערן
זענען געוואָרן טאַט, זיי האָבן אויסגעזען ווי געשוואָרן, מיט אַ
ווילדן קוק פּון אַ צעשלאָגענעם; אָבער נישט בסדר האָבן זיי גע-
האַט אַזאַ אויסזען, ניין, ווען עס האָט זיך געהאַנדלט וועגן עפעס
אָן אויפטו און אַ שפּיצל, איז ער געווען גענוג ביטער און געהאַט
דערביי אַ פּאַר שעלמישע אויגן. ער איז זיך געשטאַנען מיט זיינע
פּיש און האָט נישט צו שטאַרק געלויבט די סתורה זיינע, ער
האַט נאָר געהאַלטן אין איין שרויפן די פּרייזן, פאַרקויפט צו אומ-
געהויער טייערע פּרייזן. — וויכט איר די פּיש? ניין, דאַרף מען
נישט. — אַליינער האָט געוויסט, אז די פּיש וועט ער לייכט קאָ-
נען פאַרקויפן אויף די שיף, וואָס קומען אָן רעגלמעסיק צום
ברעג, און אויסער דעם האָט ער גוט געוויסט, אז אָנ-
שמענדיקע מענטשן דאַרפן זיך נישט אַזוי גענוי רעכענען מיט
אַ קאַליקע.

אין משך פון דעם גאנצן הארבסט האט אַלייזער געלעבט מיט זיין פאמיליע בעסער ווי פריער, די פרויען האָבן געשעצט זייער פארוואַרנער און אים צוגעמיילט דעם בעסערן ביסן, אויפ-דערנאכט האָט דער פארוואַרנער באַקומען סאָך צו דער קאַשע, און זונטיק צו פרישטיק האָט דער פארוואַרנער באַקומען האַפליעס. אזוי האָט געדאַרפט זיין, נישט אנדערש. זיין לאַגע האָט זיך פאַר-בעסערט, ער האָט אין די געוועלדיגן באַצאָלט אַ טייל פון זיינע אַלטע חובות. ער האָט אַפילו אָפגעפאַרבט ביידע טירן אינם צו-בוך; אויך פאַכמענעריש איז ער געשטיגן אין די אויגן פון זיינע קאַלענן פישער: יערגען און מאַרטין. זיי האָבן דאָך אַלע זייערע יאָרן זיך אַרומגעשלעפט מיט זייערע פיש איבער די הייזער אין שטאָט און זיך גאַרנישט באַקלאָגט אויף זייער גורל, ביז אַלייזער איז געקומען און האָט זיי געוויזן, אז מ'קאָן שטיין ביי אַ טיש אויפן ברעג ים און הויבן די פרייזן פון פיש, זיי האָבן אים גע-דאַנקט, וואָס ער האָט זיי אַרויפגעפירט אויפן געדאַנק. יאָ, יאָ, איך בין אַ קליין ביסל אַרומגעפאַרן אויף דער וועלט. — האָט אַלייזער באַמערקט.

די אַכטונג פון די נאָענטע מענטשן און פון די זייטיקע צו אַלייזערן איז אַלץ געהאַקסן, און אים איז דערפון זייער גוט גע-ווען, ווען ער האָט זיך אוימגעקערט פון דער אַרבעט און איז פאַרבייגעגאַנגען די פענצמער פון זיין שטוב, האָט ער געקאָנט הערן, ווי אינעווייניק אין שטוב איז געוואָרן לעבעדיק און פעמראַ האָט געזאָגט צום קינד: — דער טאַטע גייט! — און מערקוירדיק, ווי די אויסגעטראַכטע ווערטער האָבן באַרויקט דאָס קינד, אַלייזער האָט אַפילו געטענהט, אז דאָס קינד אין וויגל פאַרשטייט, וואָס מ'מיינט. און עס קאָן מעגלעך זיין, אז דאָס קינד פאַרשטייט טאַקע: די פאָר ווערטער חורן זיך איבער טאַג-מעגלעך אין אַ באַשטימטער צייט, נאָך די ווערטער הערט מען שמענדיק אַ סקריפּ פון דער טיר, אַ קאַלמער שטראָם לופט און אַ מענטש, וואָס קומט אַריין און בויגט זיך איבער אויפן וויגל. אז דער יונג איז עלטער געוואָרן מיט אַ פאָר חדשים און האָט זיך אָנגעהויבן אַליין שפילן אין וויגל, האָט שוין גאַרנישט געקאָנט זיין קיין ספק.

אז ער האָט מיט פּוֹרן פּאַרשטאַנד איבערגענומען אַלץ, וואָס איז פּאַרגעקומען אין שטוב. איר זענט אַ מבין, אזא וואָרים, אזא קליי-נער באַנדיט! ווען די מוטער פּלעגט נאָר אָנהויבן אָפּקעפלען דעם קאַפּטן אירן, פּלעגט דער קליינער יונג אָנהויבן טשמאַקען מיט די קיפּן, און ווען די מוטער פּלעגט אַ זאָג טון: „דער טאַ-מע גייט!“ פּלעגט ער אָנשטעלן זיינע ברוינע אויגן אויף דער טיר. צווישן דעם יונג און אַלייזערן האָט געהערשט אַ גרויסע פּריינטשאַפט. און ווען דאָס קינד האָט אויסגעשמרעקט די הענט-לעך און געוואָלט צו אַלייזערן, איז די קאַליקע געוואָרן שרעק-לעך געריט. אָט דאָס קליינע נפּש-ל - האָט מען ווען-סנישט-איז אזוינס געזען - דאָס ברעקל, אזא קליינער באַנדיט, הע, הע, אזא כיטערע בחור, צום טייל! שלעכט איז געווען, ווען דער יונג האָט אָנגעהויבן היינען, בעת דער פּאַטער איז אַוועקגעגאַנגען, דאָס האָט דער פּאַטער נישט געקאַנט פּאַרטראָגן, ער צעהיינט זיך נישט שיער מיט אים צוזאַמען און ער שרייט צו פּעטראָן; - גיב אים זייגן, האָב איך דיר שוין געזאָגט! דערביי לויפט ער מיט זיין הילצערנעם פּוס אַרויס פּון שטוב.

אַ, יאָ, אָפּטמאַל פּלעגט אין שטוב זיך אָנהויבן אַן אויס-מענהן זיך מיט די הייבער וועגן דעם, וואָס דאָס קינד פּאַרשטייט יאָ און וואָס עס פּאַרשטייט נישט. אַלייזער פּלעגט זיך שטאַרק אָפּגעבן מיטן קינד, פּלעגט אים ווייזן בילדער און אותיות. פּלעגט אים אַלץ געבן אין הענטל צו שפּילן זיך. זיי זענען ביידע געווען קינדער, נאַריש און קאַמיש. - זייזט אויס, דו ביסט אַראָפּ פּון זיינען! - שרייען די הייבער. - גיסט דעם קינד אַ קאַווע-פענדל אין די הענט! - יאָ, ער טוז דאָך האָבן אויף וואָס צו קלאַפּן! - ענט-פּערט אַלייזער. ער נעמט די שיינע זאַכן, וואָס שטייען אויפן קאַ-מאַד און גיט דאָס דעם קינד; דאָס קינד נעמט דעם קליינעם שפּיגל און שליידערט אויף דער ערד, און אַלייזער זאָגט דעמאַלט, אז ער אַליין האָט אַראָפּגעלאָזט דעם שפּיגל, און נעמט אויף זיך די גאַנצע שולד.

גוטע צייטן זענען דאָס געווען, פּעטראַ האָט אָנגעהויבן אויסזען שענער און איז זונטיק גערן אַרויסגעגאַנגען פּון שטוב.

יא, זאָל זי גיין, אַליווער האָט גאַרנישט קעגן דעם, די באַבע קאָן אויך גיין, ער פאַרשטייט נישט, הלמאי געזונטע רויקע מענטשן זאָלן בלייבן זיצן אינדערהיים.

ער אַליין איז געבליבן אין שטוב, און ווען דאָס קינד איז געשלאָפן, איז ער געזעסן ביים מיטש און געכאַפּט אַ דרימל. האָט ער געטרויטט אפּשר האָבן זיך גאָר דורך זיין שווער-געוואָרענעם מוח געצויגן די ערינערונגען פון די פריערדיקע צייטן? ער וואָלט געוויס געהאַט אַ סיבה אַריינצוגריבלען זיך אין זיין היסטן מול, גאָר דער מצב זיינער האָט פאַרטעמפּט זיינע געפילן.

תהי'ל אַזונט איז פעטראַ צוריקגעקומען אַהיים, זי איז גע-קומען פונקט צו דער צייט, ווייל דאָס קינד האָט שטאַרק גע-שריגן, ווי מען וואָלט אים געשמאַכט מיט שפּיין. די מעשה איז געווען אַזוי: אַליווער האָט אים גענומען לערנען לעזן; אינמיטן לעקציע האָט דער יונג אָנגעהויבן ברילן, דער פּאָטער האָט גע-נומען אים הייגן און באַרויקן. - אַזוי, אַזוי, זייער פּיין, דו דאַרפסט נישט פאַרזירן דעם מוט, דו וועסט זיך מוזן אויסלערנען, הי מיינ נאָמען איז: אַליווער אַנדערסען! - דער יונג האָט אָבער בעסער געוואָלט מילך, האָט ער געשריגן, עפעס אַנדערש האָט ער נישט געוואָלט.

וואָלט כאָטש פעטראַ געהאַט אַביסל עגמת-נפש און אַ קליין ביסעלע חרטה, פאַרוואָס זי האָט זיך אַזוי לאַנג געזוימט אָבער עס הויבט זיך גאַרנישט אָן! און פאַר אַליווערן איז דאָס געווען אַ פאַל פון אַ הויכן באַרג, זי איז געקומען גלייך פונם לעבן אויף דער גאַס און איז אַריינגעפאַלן אין אַ געפילדער פון קינדער-גע-שריי. זי איז נאָך אַזוי יונג געווען און שוין אַזוי געבונדן און ניי-דערגעשלאָגן. - אַך, שווייג שוין, איצט בין איך שוין דאָ! - זאָגט זי צום קינד. אָבער זי האָט נאָך צייט אויסצושון דאָס זונטיק-קלייד, זי האָט זיך גאָר אַוועקגעשטעלט ביים שפיגל און זיך בא-מראַכט פון אלע זייטן; דאָס איז שוין געווען גאָר אַ מיאוסע זאָך, און אַליווער האָט זיך גוט געדאַרפט האַלטן אין די הענט ער זאָל נישט כאַפן זיין קוליע אין האַנט און איר געבן צו פילן. גאַברעם הי ער האָט זי באַמראַכט אַ וויילע, האָט ער ווילד

א רוף געמון: - צום טייל, פארוואס נעמסטו נישט דעם יונג?
 - פארוואס איך נעם נישט דעם יונג? אצינד נעם איך
 אים.
 - יא, נאכדעם ווי ער איז שוין בלוי געווארן פון רייסן
 זיך.

- זאך ער שרייען, ס'איז נישט אזוי געפערלעך.
 אַ עס איז גאר קיין ספק נישט, אַליינער האָט זיך גע-
 דארפט באַנוצן מיט זיין קוליע. ער מעג שרייען, ס'איז נישט אזוי
 נעפערלעך? אזא בהמה! אָבער עסן דארף דאָס קינד! דאָס האָט
 מען געקאָנט זען גלייך. אז דאָס קינד האָט באַקומען, וואָס אים
 קומט, איז עס באַלד אַנטשוויגן געוואָרן. - דו דארפסט האָבן
 אַביסל שכל און פאַרשטיין. - האָט אַליינער אַ זאָג געמון און זיך
 דערפילט מעשה-תקיף.

אַ, יא, אורדאי האָט זי זייער גוט פאַרשטאַנען.
 פעטראַ אָבער האָט פאַרוואָרפן דעם קאַפּ, פעטראַ האָט גע-
 בורטשעט. וואָס איז דאָס אַזוינס געווען? האָט זי אפּשר נישט
 פאַרשטאַנען, ווהיין זי איז אַריינגעפאלן?

זי איז שוין מער נישט געווען קיין פריי מיידל, זי איז געווען
 אַ תּוּמָה-געהאַטע און אַ פאַרלירענע; יעדע האָפּענונג מוז איצט
 פאַרשווינדן! פעטראַ, נעבעך, זי האָט פאַרשפּילט אין קאַן. אַ,
 וואָס פאַראַ שווערן עול זי האָט גענומען אויף אירע פּלייצעס! זי
 קאַן אים נישט דערטראַגן, נישט ווי די אַנדערע פון פּאַלק, נישט
 אַלע מיידלעך קאָנען דערטראַגן אזא עול, צום טייל, ניין! ביים
 קאַנסול האָט מען איר שטאַרק געטרויט, צוויי מאָל האָט מען
 איר געהעכערט דעם געהאַלט, און שעלדרופ איז אין איר פּשוט
 פאַרליבט געווען, און איצטער נאָך אויך. און אַט זיצט זי דאָ!
 יא, אויף אזא אופן האָט זיך פעטראַ באַקלאָגט אויף איר גורל.
 - אפּנים, אז דו טראַכסט גאַרנישט וועגן דעם יונג. - האָט
 אַליינער אָנגעהויבן מיט אַ טאָן פון אַ ריכטער.

- אַ, איך טראַכט וועגן אים בייטאָג און ביינאַכט. זאָל איך
 אים נעמען אויף די פּלייצעס, ווען איך גיי אַרויס פון שטוב?
 פעטראַ האָט געהוּקט. אַליינער האָט זיך אַלץ אויפּמערק-

זאמער איינגעקוקט אין איר, און ווען צו זיין נאָו האָט דערגרייכט דער הויך אירער, האָט ער ערשט אָנגעהויבן באַגרייפן: זי איז געווען דאָ און דאָרט און האָט געכאַפּט אַ טרונק. הא, דאָס איז געווען גרויסאַרטיק און איצט האָט זי באַקומען מוט און לשון.

— וווּ ביסטו געווען? — האָט ער אַ פּרעג געטון.

— אַ, נישט אין קיין סאָך ערטער. — האָט זי געענטפּערט.

— אַלנפּאַלס ביסטו געווען אויף אַן אָרט, וווּ מ'האַט דיך

מכבד געווען מיט משקה.

— האָסט דאָס באַמערקט? אורדאי, איך בין געווען ביים

קאַנסול. זי האָבן דאָרט געהאַט געסט, כ'האַב זיי אַביסל געהאַלפּן.

די פרוי יאָהנסען האָט מיך מכבד געווען.

פּעטראַ איז נישט געווען שטאַרק צוהוט נאָכן טרונק, די

דערקלערונג וואָלט גענוג געווען, ווען דאָס וואָלט אמת געווען. ווען

דאָס וואָלט אמת געווען! זי האָט זיך נישט אָפּגעשטעלט פאַר אַ

ליגן באַזונדער פאַר פאַרשע ערות, פאַרקערט, ווייל זי איז געווען

נישט באַזונדערס ערפינדעריש אין דער זאך, איז זי געוואָרן אַראַנק

דעם הענדעדיק, ליב און פּרעך, און דערמיט דערגרייכט אַסאך.

אַליווער האָט געקאָנט יאָ און געקאָנט נישט גלויבן, אַז זי איז

געווען ביים קאַנסול, נאָר דאָס ענדערט לחלוטין נישט די זאך!

גיט נאָר אַ קוק, אַט זיצט זי פאַרט ביים קינד און שטיילט דאָס

אין, זי איז אַביסל נאַריש, אָבער שוין און יונג. אפשר ווילד

אַביסל, אפשר לייכטזיניק, פאַרוואָס זשע נישט? און טאַקע, קיין

אויסערגעוויינלעכס איז אין איר נישט געווען, זי איז נאָר אַ גאַנץ

פשוטע, נישט-באַדייטנדיקע, אַ ווייב, אָבער אויך מיט גוטע זייטן,

אַ וואַרעמען קערפּער מיט אַן אַ שיעור ווייבלעכקייט. אַט איז זי

געקומען און איז געבליבן אינדערהיים, געהערט האָט זי צו אַלי-

ווערן, זי איז מיינלייז געווען אַ שפּיזערין, זי האָט געטראָגן אין

זיך מילך, ער האָט אָנגעקוקט אירע געשוואַלענע ברוסטן.

אַצינד אָבער האָט פּעטראַ געכאַפּט אַ טרונק, אפשר איז זי

געווען הונגעריק, בשעת זי האָט געטרונקען, דעריבער האָט זי

מער ווי אין גלאַז נישט געקאָנט פאַרטראָגן, און זי איז באַלד

געוואָרן דרייסט, זי איז באַלד געוואָרן נישט-פּריינטלעך און גלייב-

גילטיק. זעט נאָר, ווי זי וויגט דעם יונג, דעם קליינעם פראַנק, האַרפט אים היין און צוריק!

דאָס גראַדע האָט אַליינער נישט געקאָנט פאַרליידן, אָ, דאָס האָט זי זייער גוט געוואָסט. זיי האָבן זיך געקריגט און פעטראַ איז נישט געבליבן שולדיק קיין ענטפער, זי האָט זיך אויך נישט גע-
נומען צום האַרצן, וואָס די באַבע איז דערוויל אַריינגעקומען און געהערט. - וואָס, - האָט די באַבע אַ טראַכט געטון - זיי קריגן זיך אויף אַן אמת? זי האָט געהערט, ווי די יונגע פרוי זאָגט צום מאַן: - מיט וואָס קאָסט זיך גרויסן?

- איך?

- יאָ, דו. און דאָס, וואָס דו שעמסט זיך נישט?

- יאָ, איך בין דאָך פונקט אזוי, ווי דו זעסט מיך אַצינד.

- ענטפערט ער אָפּ.

זי שמייכלט און ענטפערט: - הען דו וואָססט כאָטש געווען אַזעלכער!

די באַבע האָט נישט פאַרשמאַנען די דאָזיקע רייד, זי האָט זיך נאָר געהיירושט אויף איר זון, וואָס ער רעכנט זיך נישט מיט איר אָפּ. פעטראַס ווערטער זענען אַזעלכע מאַדנע, וואָס קאָן דאָס באַדייטן? און אַליינער האָט נאָך דאָס פאַרשוויגן.

- וואָס איז געשען? - האָט די אַלטע געפרעגט.

ביידע האָבן גאָרנישט געענטפערט.

פּלוצלינג האָט אַליינער אַ פּרעג געטון, און עס איז געווען קענטיק, אז פון דעם געשפרעך וועט שוין קיין גוטס נישט אַרויס: - פאַרוואָס זשע ביסטו אַהערגעקומען און האָסט מיך נאָך גענומען דאָס פאַרשטיי איך נישט.

דערויף האָט פעטראַ געענטפערט: - דאָס האָסטו גראָד גע-
מעגט פאַרשטיין.

- איך האָב געמעגט פאַרשטיין?

אַ שמיל-שוויגן.

די באַבע איז דורכגעגאַנגען דורכן צימער, גענומען אויסטון די זונטיק-קליידער, זיי אויפגעהאַנגען און זיך היימער צוגע-
הערט צום געשפרעך. וואָס קאָן דאָס פעטראַ פון איר מאַן היסן

אזעלכס, וואָס די וועלט זעט דאָס נישט? וואָס איז דאָס פאַר אַ סוד? אפשר איז ער געזעסן אין תפיסה, אָדער עס קומט אים צו זיין? די באַבע האָט זיך איצמער דערמאָנט, אז שוין אַ לענגערע צייט האָלט פּעטראַ אין איין שטעכן איר מאַן האַלב אין אַ שפּאַס, און דאָך האַלב מיט אַ חוּק, בשעת-מעשה פלעגט זי לאַכן און מאַכן נישט קיין אַנשמענדיקע באַמערקונגען: ער מוּיג צו גאָרנישט, ווי דער קאָמער אין שטוב, נאָר ער פּרעסט פּיש.

עס ווערט הידער שטייל אין שטוב. דאָס קינד איז אַנטשלאָפּן געוואָרן, און די מענטשן האָבן זיך באַרויקט. — וואָס הערט זיך עפעס נייע אין שטאָט? — האָט אַליינער אַ פּרעג געטון, כדי אַרויס-צוווייזן זיין גרייטקייט צו פּרידן.

פּעטראַ ענטפּערט נישט, און די מומער זאָגט: — וואָס איז נוגע מיר, האָב איך קיין נייע נישט געהערט. אוב, מ'האַלט איצט ביי גרינדן אַ העכערע שול.

— וואָס, אַ העכערע שול היי?

— אווי זאָל דאָס הייסן. און אַ מעכטיקע שטיינערנע געביי-

דע זאָל אויפגעשטעלט ווערן צו דעם צוועק.

אַריווער האָט דורכבוים געוואָלט אַריינציען פּעטראַן אין גע-שפּרעך, האָט ער ביי איר אַ פּרעג געטון: — ווער זענען דאָס גע-ווען די געסט?

— וועלכע געסט?

אהא, דאָס האָט זי גאָרנישט געוויסט. אפנים, אז זי האָט פשוט אָפּגענאָרט. ער האָט אויף זיך גענומען מאָרגן אויפצוקלערן רעם עיין.

— אַך, דו מיינסט ביים קאָנסול. דאָרט זענען געווען די אָנגעזעענסטע מענטשן.

— זי זענען געווען מיט די פּרויען.

— ניין, אַייגנמלעך, כ'וויס נישט.

— דו האָסט זיי, מסתמא, נישט באַדינט?

— וואָס פּרעגסטו זיך עפעס נאָך די גאַנצע צייט? — האָט

זי אים איבערגעריסן מיט אַ שטייכל. — דו גלויבסט מיר אפשר

נישט? — אַ, אָבער זי איז געווען נישט אינגאַנצן רויק, אין איר

לאבן האָט געקלונגען עפעס נישט עכטס. זיי האָבן ביידע בא-
לאַנסירט אויף אַ שאַרף פון אַ מעסער. פּלוצלינג האָט זי אַנט-
שלאָסן זיך אויפגעשמעלט, האָט זיך אַ גלעט געטון איבער די
האַר און זיך גענומען וויצלען: - ווייסט וואָס, דו האָסט געדארפט
נעמען די קראַנקן-שוועסטער פון איטאַליע פאַר אַ ווייב! דאַן
וואָלטו געוויס געוואָרן אַ מאַן!

און אַליווער האָט געענטפערט האַלב אין שפּאַס און האַלב
ערנסט: אודאַ, וואָס מיינסטו, איך באַדויער באַמת, ווען איך
דערמאָן זיך אין דער קראַנקן-שוועסטער.

VI

אַ מאַן נאָך אַ מאַן און דער הינטער איז אַזעק.
אַליווער האָט נישט געהאַט קיין געדולד, ער פּלעגט זיך
שמענדיק צווינגען צו זיין פּלייסיק, איז אים נמאס געוואָרן דאָס
כאַפּן פּיש, האָט ער זיך בעסער פאַרנומען מיטן קינד.
ביסלעכווייז האָט דאָס קינד אָנגעהויבן פאַרנעמען ביי אים
דאָס ערשמע אָרט. ווען ער האָט זיך אומגעקערט פון דעם פּיש-
מאַרק אַהיים, האָט ער זיך גלייך גענומען צום קינד אין וויגל,
ער האָט עס באַטראַכט און זיך צוגעהערט, צי עס עמעמט. באלד
האַט ער אָנגעהויבן שמעלן באַליידיקנדיקע פּראַגן: - זיי האָבן
דאָ, מסתּמא, קיין עסן נישט געגעבן, פּראַנק, זיי האָבן, אפּנים,
אינגאַנצן פאַרגעסן? - לכתּחילה האָבן די פּרויען געלאַכט און
דאָס אָנגענומען פאַר אַ שפּאַס; נאָר אַליווער האָט דערקלערט,
אַז ער מיינט דאָס ערנסט און אַז ער קלערט בפּירוש איבער.
שפעטער האָט ער אָנגעהויבן מיטן קינד באַנוצן זיך פאַר אַן
אויסרייד, ווען אים האָט זיך נישט געלוסט אַרויסצולאָזן זיך אויפן
ים: עס שרייט אזוי האַרצרייסנדיק, ווען איך גיי אַזעק.
זיין אָרט אויפן פּיש-מאַרק האָט ער איבערגעגעבן דעם פּיש-
שער יערעק, ער האָט זיך אַליין אָנגעשלאָגן: - דאָס איז דער
בעסטער פּלאַץ, דו אַליין דאַרפסט אים האָבן. דו ווייסט דאָך:

איך מיט דיר, יערגען, זענען גאָר ווי אנדערע צוהיי!

ער וויל שוין מער נישט כאפן קיין פיש?

נישט צום פארקויפן, ער וועט כאפן פיש נאָר פאַר זיך ועלבסט. אלנפאלס קאָן יערגען האַלטן דעם פּלאַץ איבערן וויי-מער, צו פרילינג צו וועט אים אַליווער אפשר ווידער באַדארפן. יערגען האָט וועגן דעם באַקומען נאָך אַ קלאָרערע דערקלערונג: ער האָט נישט קיין האַרץ איבערצולאָזן אליין זיין קליינעם פראַנק. עס מעג זיין וואָס עס זאָל נישט זיין, דאָס קינד ציט זיך נאָר צו אים. און מאַדנע, אזאָ קליינער בחורעק, און אפשר קאָן יעד-גען געבן צו פאַרשטיין דעם שכל, פאַרוואָס האַלט דאָס קינד פון פאַמער אַסאך מער ווי פון דער מומער און פון אַלע אנדערע?

דאָס איז, מסתמא, ביים קינד אַ זאך פון געבוירן אָן?

פונקט דאָס זעלבע האָט ער אליין געמראַכט: דער פאַמער איז דער באַשעפער פונם קינד, דעריבער האַלט זיך ביי אים אָן דאָס קינד אזוי פעסט; די מוטער איז די ערד, וווּ דאָס קינד ווערט איינגעפלאַנצט. איז דאָס נישט קלאָר ווי דער מאַגז דאָס גראַז וואַקסט, די שיפן שווימען איבערן וואַסער, דער הימל האָט שמערן. דאָס איז אַלץ פאַרשמענדלעך. אָבער דאָס איז גאָר עפעס אנדערש, און, נאטירלעך, ס'איז נישט פאַראַן דער מענטש אויף דער ערד, וואָס זאָל זיין אין שטאַנד אויפצוקלאַרן די טבע פון אַט דעם פראַנקן - פון אַט דעם קינד - „וואָס איז קוים אַ שפּאַן די הויך און פאַרמאָגט שוין פאַרשטאַנד!“

פוסטע רייד, הויזע רעיונות. עס איז געווען אַן אונטער-האַלמונג פאַר ווייבער בשעתן שטריקן זאָקן. יערגען, דער קאַר-גער אויף ווערטער, האָט געפונען פאַר נויטיק קומען צו הילף מיט זיין געוויינלעכער דערקלערונג: אין דער נאַטור איז דאָ פיד פאַרבאָרגנס.

אין שטאַט האָט מען וועגן אַליווערן גאָר עפעס אנדערש גערעדט, די שטאַט, ווי מען האָט געקאָנט דערוואַרטן, איז געווען אין דער מיינונג, אז אַליווערן דאַרף מען אַוועקזעצן פאַר זיין פויסקייט אויף ברויט מיט וואַסער. איז דאָס אַ דרך, צוליב אַ קליין קינד בלייבן אינדערהיים און נישט אַרויסרודערן?

אָבער אַסאך פאַרבאָרגנס אין דאָ אין דער נאַטור, דאָס
 ועלבע איז אויך ביי אַריווערן. דאָס מאָל האָט ער זיין אָפּגעלאָזן.
 קייט אויסגעטייטש אויף אַ נאַנץ איינגארטיקן אופן. נאַטירלעך, איז
 ער געווען פּויל, אָבער ער האָט דען נישט קיין סיבה דערצו?
 איינמאָל אינדערפרי איז אים געוואָרן אויפפאַלנדיק, האָט
 פעטראַ שטייט ביים וואַנע-קאַכן און דער שמערן אירער איז באַ-
 דעקט מיט קלאַרע טראַפּנס שווייס. - ביסט עפעס נישט געזונט? -
 האָט ער געפרעגט. -- יאָ, - האָט זי געענטפערט. ער האָט מער
 גאַרנישט געזאָגט, ער האָט אָפּגעגעסן פּרישטיק, אַרויסגערוודערט
 כּטפּן פּיש און איז צוריקגעקומען ערשט אַזונטצייט. פּון פעטראַן
 איז נישט אויסצוהאַלטן; עפעס ווי זי וואָלט האָבן ציינהייטיק,
 אַריווער זעט, ווי זי קייט פאַרזיכטיק, קיין קאָנע חיל זי נישט,
 אים האָט זי נישט געקאַנט פאַרטראַגן און נישט אַנקוקן, זי שפּאַנט
 אַרום אין שטוב און שפּייט אין די ווינקלען. - פּילסט זיך נאָך
 אַלץ נישט גוט? האָט ער געפרעגט. - יאָ, דו האָסט דאָך שוין
 געהערט! - האָט זי אָפּגעענטפערט צערייאַט.
 ער האָט זי אָנגעקוקט מיט אַ צוויידייטיקן בליק, ער האָט
 זי לאַנגזאַם באַטראַכט, נאַנץ אָפּן זי זאָל דוקא באַמערקן. און
 זי האָט אַרעפּגעלאָזט די אויגן און אַ זיפּן געטון.
 אַ פעטראַ האָט אַ פּאַר אויגן אין קאַפּ, זי האָט באַלד
 פאַרשטאַנען. - ווילסט אפשר נאָך קאָנע? - האָט זי געפרעגט
 און גלייך אָנגעגאַסן פאַר אים.
 ער האָט גאַרנישט געענטפערט, ער, זעט אויס, איז פאַר-
 זונקען געוואָרן אין טיפע מחשבות, ער האָט נישט געזען, נישט
 געהערט. האָט ער זי גערירט מיט זיינע זיפּצן? זי האָט זיך על-
 פּל-פּנים באַמיט צו זיין שטיל, בשעת זי האָט אויפּגעראַמט אין
 צימער. - מרינק שוין די קאָנע, פּל-זמן זי איז נאָך הייס. - האָט
 זי אַ זאָג געטון.
 אַריווער איז געקומען צו זיך, ווי פּון אַ היימן מרחק, אַ
 ער איז אַהערגעקומען אודאי פּון דעם לאַנד, ווי ציטרינען וואַסכן,
 אָדער אפשר נאָר פּון אונטער דער ערד; ער איז אויפּגעשטאַנען.

עס וואָרט אַלץ געקאָנט דורכגיין ערנסט און פאַרטיפט, האָט אָבער דער צופאַל ווידער אַלץ צעשטערט. - יאָ, יאָ, פראַנק, אַזינד גי' איך אַוועק. - האָט ער געזאָגט צום קינד, וואָס איז געשלאָפּן אין וויגל. איז נאָך אַלץ געווען גוט און פיין. אָבער פּלוצלינג האָט ער אָנגעהויבן אַרומטאַפּן מיט די הענט איבער זיינע היפּטן, און נישט געפונען, וואָס ער האָט געזוכט. - צו דיר קום איך צוריק היינט פאַרנאַכט, פראַנק. - האָט ער ווידער גע- זאָגט. ער האָט עפעס געזוכט אויף די פּאַליצעס, ער האָט גע- עפנט אַ שופּלאַד אין דעם קאַמאַר און נישט געפונען. דאַן ערשט געפינט ער דאָס אין וויגל - דאָס מעסער, דאָס שרעקלעכע מע- סער, אָט די שווערד, וואָס ער פּלעגט שטענדיק מיטנעמען אויף דעם פּיש-מאַרק, ער האָט נעכטן אויפּדערנאַכט געגעבן דעם קינד זיך שפּילן מיט דעם און פאַרגעסן. אָ, ממש אומגלויבליך; פעטראַ האָט אַ פּאַטש געטון מיט די הענט און אויסגעשאָסן מיט אַ היל- ביק געלעכטער. דאָס גאַנצע זיפּצן אַליווערס איז אַוועק לאַיבד, און ווי אַ געשלאָגענער מענטש האָט ער בנגבה זיך אַרויסגערוקט און איז אַוועק צו דער אַרבעט.

אָבער וואָס איז דער פּשט פון דער דאָזיקער סצענע? אַ גלויבנידליכע שפּיל! קאָן זיך אַ חתונה-געהאַמע פּרוי נישט דער- לויבן אַמאָל זיך צו פּילן נישט געזונט און שפּירן אַן עקל צו קאווע? אַך, ווי פעסט און נישט באַזיגט אַליווער האָט זיך דאָס געהאַלטן, ווי שווער עס איז אויסגעקומען, און וויפּיל פאַרצווייפּ- צונג; נאָט האָט אים נאָך אַלץ נישט געמאַכט אַביסל פאַרשמענ- דיקער. ער האָט צונויפּגעלייגט דעם זעגל פון זיין שיפּל. אין יענעם טאָג איז ער מיט זיין אייגענער פּוילקייט קיינעם נישט גע- פּאַלן צו לאַסט. ער האָט זיך פאַר קיינעם נישט באַקלאַגט, גיין, ער טוט דאָס נישט, אָבער דאָס קינד האָט ער געשמעלט העכער פון אַלץ. צוליב דעם האָט ער געהאַט אַ גרונט זיך פון זיין אַר- בעט צו באַפּרייען.

דער הינטער איז אַוועק.

און עס זענען אַוועק מער ווי איין הינטער-אין לידיקניין

און אין היימיש ארומרייסן זיך, אין שלעכט עסן, אין דלות און אין פינצטערניש.

אויף פריילינג פלעגט אָליווער אויפּוואָבן און ביוו האַרבסט פלייסיק פאָרן כּאָפּן פּיש; דעמאָלט פּלעגט מען אינדערהיים לעבן בע-סער, ער פּלעגט אָפּצאלן אין די געוועבן פארן געבאָרנטן מעל און טאָרגאָרין אין משך פון ווינטער, און מ'פּלעגט זיך ווי-ס'נישט-איז דורכשלאָגן, און אזוי איז געגאָנגען מיט אלץ און אלעמען. די אַכטונג צו אים, אויף וועלכער ער האָט זיך, אזוי צו זאָגן, איינמאָל אַרויפגעארבעט, איז שטאַרק אַראָפּ, די מענטשן האָבן אים פשוט אינגאָרירט און גרינג-געשעצט, וואָס ער האָט בשר פאַרדינט, גאָט איז אַן עדות!

דאָסמאָל האָט פּראַנק באַקומען אַ קליין ברודערל. אַ זעווי-ריקל מיט ברוינע אויגעלעך איז געלעגן אין וויגל. דער פאָטער האָט דאָס אויפגענומען, ווי זיין פליכט איז, און ער איז נישט אַריינגעפאלן אין קיין פאַרצווייפלונג. ער איז צו בירדע קינדער געווען גוט, פּראַנק אָבער איז געווען זיין בכור, ער איז געבליבן זיין יונג; מיט אַבעלן, מיטן צווייטן, האָט ער זיך קיין סאך נישט אָפּגעגעבן. די מוטער אפילו האָט אויך מער געהאַלטן פון פּראַנקן, אפשר דערפאַר וואָס ער איז שענער געווען; ווען די מלבושים זענען אויף פּראַנקן געוואָרן ענג, האָט זיין ברודער געמוזט זיי ווי-טער טראָגן, איז טאַקע אַבעל שטענדיק אַרומגעלאָפּן אין צעשאַ-סענע הויזן. אַבעל האָט זיך ווייניק-וואָס גענומען צום האַרצן, פאַר-קערט, ער פּלעגט דערמיט געווינען, ער פּלעגט אין די קעשע-נעס פון די אַלמע מלבושים עפעס געפינען, אַ מעסערל, אַ פּייפּל, אַ שטיקל ברייטמיט, קנעפלעך, אַ ווענטקע, טשוועקעס; די אַלע זאכן פּלעגט ער באלד אויסמישן אויף אנדערע, פון פּאַרויכטיקייט וועגן זאָלן די זאכן געהערן צו אַן אנדער באַלעבאָס. דאָס איז געווען ביי אַבעל פון די קונציקע מיטלען צו פאַרגרעסערן דעם פאַרמעגן. ער האָט אויסער דעם געהאַט נאָך פאַרשידענע מיטלען, ער איז געוואָרן אַ גוטער-ברודער מיט עדוואַרדן, יערגען דעם פּישערס זון, וועלכער איז געווען עלטער פון אים און פון וועלכן אַבעל האָט אַסאך געלערנט. בירדע צוזאַמען פלעגן זיי פאַרדינען

א פאַר פעניג ביים אויספירן פאַר עמעצן א שליחות, ביי א גע-
 לעגנהייט געהאַלפן אין דער ארבעט און אַמאָל ביי גילקלעכע
 געלעגנהייטן „געפונען“ מציאות. איינמאָל האָבן זיי טאַקע „געפונען“
 א פעקעלע קאזע ביי גרוין-אַלסענען אין געשעפט; ווי אזוי האָבן
 זיי געקאָנט דורכלאָזן די געלעגנהייט? דאָס פעקל קאזע איז גע-
 רעגן אויף דער ערד, עמעצער האָט, אפנים, איבערגעלאָזן און
 פאַרגעסן, א גאַנצער בייטל, אַביסל געעפנט, די יינגלעך האָבן
 באַלד פאַרשטאַנען, אז דאָס דאַרף האָבן א היפשע ווערט. די
 קעשענעס האָבן אפילו נישט געקלעקט אויף דער גאַנצער קאזע,
 דערפאַר אָבער זענען די קעשענעס נאָך קיינמאָל נישט אזוי צונויך
 געקומען ווי איצטער. אויפן וועג אַהיים האָט עדוואַרד זיך גע-
 וואַקלט, גישט געוויסט, צי זאָל ער מיט זיין טייל סחורה גיין
 אַהיים, אבער אָבער איז געגאַנגען גלייך אַהיים. די מוטער האָט
 צוגענומען ביי אים די קאזע, אים צוגעזאָגט דערפאַר עפעס, פּוּנ-
 דעסטוועגן האָט זי אויף ווייטער פאַרבאָטן „געפונען“ נאָך קאזע.
 ווען אַבער האָט זיך אין א פאַר טעג אַרום היידער אויסגעקליבן
 נאָכן רעשט קאזע און מיט זיך עפעס מיטגענומען אויף קאַנען
 אַהין אַריינשיטן, האָט אים זיין חבר דערצייגט זייער א מיאוסע
 מעשה. פריער פון אַלץ האָט מען אים געצוהונגען, ער זאָל גיין
 און אַריינשיטן צוריק די קאזע, דערנאָך אז ער איז געקומען צו-
 ריק, האָט ער באַקומען די גוטע קלעפּ. עדוואַרד איז שטאַרק
 אויפצופרידן געוואָרן מיט זיינע עלטערן.

אַט די קאזע, וואָס האָט געקאָנט זיין פאַר אַבעלן א קוואַל
 פון פּרנסה און ווילשטאַנד אויף א לענגערער צייט, האָט אים גע-
 בראַכט נאָר עגמת-נפש, די מאַמע זיינע האָט נישט געהאַלטן
 וואָרט און האָט אים גאַרנישט געגעבן פאַר דער קאזע, ער האָט
 געפרוּווט מיט גוטן און מיט בייזן, און גאַרנישט. ער איז אַוועק
 צום טאַטן, צו אַליווערן און זיך צעהיינט.

— אז מ'זאָגט צו א מענטשן, דאַרף מען האַלטן וואָרט. —
 האָט אַליווער געפּסקיט.

— נישט אַנדערש, — האָט פעטראַ געזאָגט — זאָג איך ביי

אים קויפן די קאווע, וואָס ער האָט געגנבעט? לערנסט אים פיי-
נע מידות!

דער פאָטער איז פאָרט געווען צופרידן, וואָס דער זון זיי-
נער האָט זיך געווענדט צו אים נאָך היקף, און אז ער האָט אין
יענעם טאָג געכאַפט גענוג פיש, האָט ער אַבעלן געשענקט א זיל-
בערנעם קראָן. — זאָל דיר נישט געשען קיין עולה, — האָט ער פאר-
אַלעמען אין די אויגן געזאָגט. אדאַנק זיין טאַטנס מתנה געגעבן מיט
דער ברייטער האַנט, איז אַבעל געווען ברוח צו קויפן א גענוצטן
שנור אויף אַ ווענטקע. ער האָט דאָס געקויפט ביי אַלאָוסן אויף
דער לאַנקע, דער זעלבער אַלאָוס, וואָס האָט פון א מינע-אויפרייס
באַקומען בלויע פלעקן אויף זיין פנים און איז געוואָרן העסלעך.
שפעטער האָט ער אויך פאַרלוירן אַ האַנט. ער איז כסדר געווען
טייט-שיבור, האָט אַלץ אויספאַרקויפט, אַצינד האָט ער אַבעלן
פאַרקויפט איינעם פון זיינע מכשירים צו כאַפן פיש.

— געלט האָסטו? — האָט אַלאָוס א פּרעג געטון.

— אודאי, — האָט אַבעל געענטפערט — א גאנצע קראָן.

— איין קראָן? איך ווער זי פאר פינף נישט פאַרקויפן.

זיי האָבן זיך גענומען באַמראַכטן דעם שנור. אַלאָוס האָט גע-
רויכערט און געשפּיגן.

— דער שנור איז, מסתמא, נישט פאַרפוילט? — האָט אַבעל

א זאָג געטון אויספרווינדיק דעם שנור.

— פאַרפוילט? א שפּאַגל-נייער שנור. קאָנסט זיך אויפהענגען

אויף אים; אַבער א קראָן — גיין, צו אַדרי רוחות!

— איך האָב נישט מער, זיי איין קראָן!

— טאָ גיי זיך הייטער. וואָס שטייטו דאָ מיט דיין קראָן?

אַבעל האָט זיך געלאָזט אַוועקגיין.

אַלאָוס האָט אים נאַכגערופן: — דו, הי הייסטו דאָרט —

האַסט טאַקע נישט מער?

— גיין.

— נא, מאַ קום נעם דאָס! ס'איז אַבער ווערט פינף.

אַצינד איז אַבעל שוין געווען אויפן פּערד. ביידע חברים,

אַבעל און ערוואַרד, האָבן פון לאַנג געטרוימט וועגן כאַפן פיש.

זי האָבן שוין אפילו געפרוהט אַרויספאַרן אויפן ים מיט עדוואַרדס פּאָטער, זיי האָבן געווסט ווי מ'כאַפט פיש, אָבער זיי האָבן נישט געהאַט קיין מבשירים. די עלטערן זייערע האָבן אָבער מורא גע- האַט זיי אָנצוטרוען זייערע שוורן און לאָזן זיי אַרויסרודערן אויף אייגענע אחריות. אַצינד זענען זיי, ווי געוואָנט, אויפן פּערד. צו אַוונט-צו זענען זיי אַרויסגעפאַרן אויף אַלייזערס שיפּל.

ניין, זיי זענען שוין איינמאַל געווען געשפּאַנט! איינגעבויגן אין דרייען און באַהאַלטענערהייט ווי גנבים האָבן זיי זיך דורכגע- גליטשט איבערן ברעג, פאַרבייגעפאַרן דעם האַלבאינזל, בדי דער- הייטערן זיך פון אַ מענטשיש אויג; זיי זענען קיין גרויסע נישט געווען, אַ שפּאַן דער הויך, גאַרנישטן, זיי זענען געווען איבער- פּילט מיט זייער זאך. און האָבן געשמידט פּלענער. זיי האָבן נאָך נישט קלאָר געווסט, וואָס זיי וועלן פון דער ערשטער נסיעה האָבן. אָבער וואָס זיי וועלן נאָר האָבן, וועט גיין אויף אַ ווענטקע מיט אַ שוור פאַר עדוואַרדן; דעמאָלט וועט יעדערער האָבן זיינע אַן אייגענע ווענטקע. אַ, זיי האָבן זיך געקאַנט באַגליין מיט אַ שיפּל, זיי האָבן געקאַנט רודערן און האַלטן אַ רודער-האַנט, גע- קאַנט רודערן אויף צוריק, זיי האָבן דאָס געקאַנט שוין זייער לאַנג, וינט זיי האָבן זיך אויסגעלערנט גיין; בכדל, איז נישטאָ וואָס מורא צו האָבן פאַר דעם וועהריקל און פאַר עדוואַרדן. וואָס ס'איז נוגע אַבעלן, איז ער היינט געווען אָנגעטון צוגעפאַסט צו דער אַרבעט; ער האָט באַקומען אַ פּאַר לאַנגע שטיוול. ער איז מיט זיי געווען זייער שטאַרק, כאַטש זיי האָבן פריער גע- הערט צו זיין פּאָטער און דערנאָך האָט זיי געטראָגן פּראַנק.

און זיי האָבן גענומען כאַפּן פיש.

דאָס הייסט, זיי האָבן אַראָפּגעלאָזט אַבעלס שוור ביו צום גרונט און צוריק אַרויפגעצויגן אַ מעטער די הויך; עדוואַרד האָט איינגעהאַלטן דאָס שיפּל אויפן זעלבן אָרט. האַ-האַ, זיי ווייסן אַליין, זיי קאָנען די מלאכה! אַבעל האָט געהאַלטן אין איין אַראָפּלאָזן דעם לאַט ביון גרונט פון ים און אַרויפציען אויף אַ מעטער; צו יעדער צייט האָבן זיי געהאַט די ריכטיקע טיף. האָט ער נאָכ- אַמאָל אַראָפּגעלאָזט, און ווען ער האָט גענומען צוריק אַרויפציען,

איז דער לאַט דאָס מאָל געבליבן זיצן פעסט. ס'איז געבליבן זיצן פעסט. וואָס - רודער צו צפון צו, רודער צוריק! פרוי צו מורה, צו מערב! דער שוור איז געזעסן פעסט ביים גרונט. - מאָ נעם דו די רודערן און לאָ מיר אַ קוק טון! - האָט געזאָגט עדוואַרד, דער גרעסערער צווישן זיי. זיי זענען געפאָרן אַהין און צוריק, ענדלעך האָט זיך דער שוור אַ ריר געטון: - אָט האָב איך דאָס! - האָט עדוואַרד אַ זאָג געטון. ער האָט צונויפגענומען דעם שוור, ער האָט דערזען, אַז דער שוור איז לידיק, ער האָט זיך אין סאמע מיט צעריסן, דער לאַט מיט דער ווענטקע זענען געבליבן אויפן גרונט פון ים.

זיי האָבן זיך אָנגעקוקט, זיי האָבן דאָס נישט געקאָגט פאַר-שמין. דער שוור איז צעריסן געוואָרן אויף צוויי. - צום מיינוד. - האָט געזאָגט עדוואַרד, דער עלטסטער ביי זיי. אבער האָט גע-שוויגן, נאָר זעענדיק הי עדוואַרד שעלט זיך, האָט ער אויך אַזוי אַרום אויסגעדריקט זיין האַרצווייטיק. ס'איז נישטאָ וואָס אַרויפצו-האַרפן די שולד אויף איינעם פון זיי, שולדיק איז געווען נאָר דער אַלאָס פון דער לאַנקע, ער האָט זיי פאַרקויפט אַ פאַר-פויגטן שוור! האָבן זיי איצט קיין אַנדער ברירה נישט געהאַט, זיי פאָרן אַהיים.

- דו וועסט צוריק באַקומען דיין קראַן. - טרייסט אים עדוואַרד.

- איך וועל ביי אים דעם קראַן נישט באַקומען. - האָט אַבער געמורמלט דערשלאָגן.

- נישט באַקומען? איך גיי מיט דיר!

- יא, דו ווילסט? - אַ אַבער האָט זיך געקאָגט פאַרלאָזן אויף זיין טרייען חבר, אויף זיין אויסגעפרוּחטן חבר, און ער איז ביי זיך געוואָרן תקיפער. עדוואַרד איז זיך געזעסן מיט בייז-צו-נייפגעדריקטע לייפן און צוגעשאַקלט צו אַבער'ן מיטן קאַפּ, אַז ער וועט מיט אים מיטגיין און וועט די זאַך ברענגען אין אָרדנונג. אויף מאָרגן האָבן זיי געדאַרפט אויסקוקן, ווען אַלאָס וועט אַרויפ-קומען אויפן האַפן; ער פלעגט זיך דאָרט שטענדיק אַרומדרייען, אורדאי, אַלאָס האָט אַבער נישט געוואָלט מבטל מאַכן די

קניה. - אוועק'ט פונדאנען, קליינע מיז! - אבער האָט אָנגע-
הויבן צו היינען, דאָס האָט אָבער נישט געטויגט. - ס'איז נישט
געווען קיין שטור צום אַראַפּלאַזן, - האָט אַלאַוס דערקלערט-דער
שטור איז געווען נאָר צו כאַפּן פּיש. גייט אוועק, זאָג איך.

דער קליינער עדוואַרד איז פאַרט געווען דער עלטערער
פון די ביידע יינגלעך און איז געווען מער ערפאַרן אין אַזעלכע
פאַרשיטע שטיק. די צוויי חברים האָבן זיך אָן עצה געהאַלטן
און באַשלאָסן בנגבה אַריינצולייגן אַלאַוסן פּולווער אין פּייקע, ער
זאָל באַקומען אָן אויפרייס אין פנים. אָ, די דאָזיקע גאַסן-יינגלעך,
קיום אַ שפּאַן די הויך, און זיי האָבן שוין זיבן רוחות אין האַרצן!
און אָט, עדוואַרד האָט געקויפט מיטן, מיטן האָט ער סיי-ווי גע-
דאַרפט האָבן, ס'וועט נישט גיין לאַיבור; אַ הויפּן מינע-פּולווער
האָט ער געקראָגן ביי די שאַסי-אַרבעטער הינטער דער שטאַט.
איז ער שוין געווען פאַרטיק, האָבן זיך די צוויי חברים אוועקגע-
זעצט ביים ברעג ים אָפּצוואַרטן.

עס איז געווען אַ הויפּש פּעקל מיטן מיט זיבן-ער-פּאַפּיר און
מיט דער פאַבריק-מאַרקע, צוציענדיק, געעפנט, פּולקאָם גרייט צום
רויבערן. דאָס מינע-פּולווער איז געלעגן אינמיטן.

אָט איז אַלאַוס שוין געקומען. - וואָס פאַר אַ שמאַטע האַלט-
סטו דאָרט? - האָט ער אַ פּרעג געטון.

- מיין מיטן מיינסטו?

- מיטן איז דאָס? גיב מיר מיין פּייקע אָנשטאַפּן!

- ניי, דו וועסט נאָך צונעמען אינגאנצן. - האָט עדוואַרד

אַ זאָג געטון און געמאַכט אַ תּנועה, ווי ער וויל אַנטלויפּן.

- וואָס דאַרפן אַזעלכע שנעקן מיטן?

- איבעריקום, קאָנסטו דען אָנשטאַפּן אַ פּייקע, דו האַסט

דאָך נאָר איין האַנט?

אַלאַוס האָט געווען, אַז ער קאָן דאָ בלייבן אינגאנצן אָן מי-

טן, האָט ער אַ זאָג געטון: - נו, נעם און שטאַפּ אַליין אָן, נא-

נעם זי! וואָס פאַר אַ שמוטעריי דאָס איז?

אינדערצייט, וואָס עדוואַרד האָט געהאַלטן דאָס קעפל פון

דער פּייקע אין דעם מיטן, און אַהין אַריינגעראַבלט דעם מיטן.

האָט אַלאָס היימער געשמעקט: - האָט איר, שנעקעס, מיטן?
פונדאנען האָט איר דאָס?

- איך האָב געקויפט.

- געגנבעט האָסטו. דו זאָלסט זיין מיין יינגל! נה, שטאַפּ
אַן די פייקע פול און זיי נישט קאָרג!

עדוואַרד האָט אים אומגעקערט הי פייקע צוריק, אַלאָס
זאָל זי פאררויכערן.

אַצינד האָבן די חברים אָפגעטראָטן צען טריט פון אים
און האָבן גענומען באַטראַכטן אַ פערד, וואָס איז געשטאַנען צוגע-
בונדן צו אַ סלופ. עפעס אַזוינס איינגארטיק איז געווען אין דעם
פערד, כאָטש עס האָט אויסגעזען הי אַ פשוט פערד. געווען ברוין,
און אינגאַנצן גענומען האָט מען דעם גאַרנישט געקאַנט פאַרוואַרפן,
אַבער די יינגלעך האָבן גערעדט וועגן דעם פערד מיט אַ ברען,
און יעדער איינער האָט אַרויסגעזאָגט זיין מיינונג. פלוצלינג האָט
זיך דערהערט אַ צישען, אַרום אַלאָסן האָט זיך אויפגעהויבן אַ
פלאַם, און די יינגלעך האָבן אים געזען אַ שפרונג מן. פלוצלינג
איז זיי איינגעפאַלן עפעס צו זען זייער אַ מאַדנע זאָך אין דער
צווייטער טייל פון שטאַט, מיטן דאָס אומבאַדינט זען. זיי האָבן
אַבער היימער זיך געהעלט הילדע אויסגעשרייען: - כוועל אייך
פאָקן, האַרט נאָר! אַבעל האָט אָבער געטראָגן צו גרויסע שטיהל
און מען האָט אים שיער נישט דערוואַגט.

דאָס איז געווען נישט דאָס לעצטע פאַרשייטע שטיקל אַר-
בעט פון די ביידע חברים, און, אגב, זענען זיי נישט דאָס לעצ-
טע מאָל געפאַרן פיש כאַפן; אין אַ קורצער צייט אַרום האָבן זיי
געקראָגן גאַנץ גוטע שטורן מיט ווענטקעס און האָבן געקאַנט מיט
אַליהערס דערלויבעניש פאַנוצן זיין שיפל. די זונטיקס זענען געהען
זייער גוטע טעג פאַר די יינגלעך; אין די ענינים פון רעליגיע
איז צווישן זיי קיין שום חילוקי-דעותן נישט געווען; זענען זיי, אָן
קינע ספקות, געווען גרייט זונטיק צו כאַפן פיש, ווייל דאָס שיפל
איז דעמאָלט פריי פון אינדערפרי ביז אויפדערנאַכט. יעדער איי-
נער פון זיי האָט געקאַנט קומען מיט אַ בינטל פיש, אודאי אַזוי,
די פיש אַרויספטרן איז שוין געווען גאַר אַ קליינע דאגה, אָך, גע-

היס, ביים דאָקטאָר באַקומען זיי נישט נאָר דעם פּרייז, האָס זיי פּאָדערן, נאָר אויך עפעס איבער דעם פּרייז, דערפאַר אליין, וואָס זיי זענען געגאנגען פּריער צו אים, צום דאָקטאָר, און נישט צו דער פּאמיליע יאָהנסען, מיט וועלכן ער איז שטענדיק אויף מע-סער שטעכן. דערהייל באַקומען זיי אן אויסגעצייכנטן פּוטער-ברויט, דאָס בעסטע, וואָס קאָן געמאַכט זיין נאָך א תּענית פּון אכט שעה. אין קיך ביים דאָקטאָר טוט מען א פּרעג דרך-אגב, צי זיי האָבן א דערלויבעניש צו כאַפּן פּיש, בשעת דער עולם געפינט זיך אין קירך; אָבער זיי זענען, אפּנים, מיטן לעבן פּון דער געמיינדע דאָ אין שטאָט ווייניק-וואָס באַקאנט.

דאָס זענען געווען שוין איינמאָל פּריילעכע, אינהאַלמס-רייכע מעג! נישט געצוימטע שטיפּער און אומפאַרשעמטע שקצים ביי פּאר-שידנארטיקער טעטיקייט! דעם גאַנצן טאָג אויף די פּיס, און אויך אין שלאָף אסאך איבערלעבענישן. האָט אבעל געהאַט א טבע צו פּאנטאזירן, האָט ער ארויסגעוויזן א געפיל פּון ווירדע? א, קיין זכר נישט! א וועווריקל, אזוי קליין און אזוי פּלינק, א, אן אמתער שטיפּער, אלע זיינע איברים זענען געווען אין שטענדיקע באוועגונג, גלייכצייטיק האָט מען אים געזען אויבן ביי דער קירכע און אונטן ביים פּיאָרד, ער איז נישט געגאנגען, אויב ער האָט נאָר געקאָנט לויפּן, ער האָט זיך שטענדיק געאייזט, זיינע גרויסע שטייבן האָבן געהיכט אויף דער גאַס. אט אזא איז ער געווען. ערוואַרד איז אויך נישט געווען קיין מפּיל-קינד, ער איז נאָר געווען עלטער און האָט געפילט א פּאַראַנטוואָרטלעכקייט, אויסערדעם האָט ער אינ-דערהיים באַקומען גענוג עסן, און האָט דערפאַר געהאַט א רונד גופּל. דאָס, וואָס ער איז געווען אויסגעפּאַשעט, האָט אים פּלל נישט געשמערט, ער האָט געקאָנט זיין באוועגלעך אויף א חונדער-באַרן אופּן, בעת דער אפּטייקער האָט אים ארויסגעוואַנט פּון גאָרטן און געשריגן: — צו אלדי רוחות, וואָס טוסטו דאָרט אויפּן עפּל-בוים? — ווען ערוואַרד האָט אויף אן אמת אָנגעהויבן גיין אין שו-לע, איז ער אביסל ארצא פּון פּנים, אָבער נישט שטאַרק, אָן סכּנות; דערפאַר האָט עס געפּילט אבעל. אים האָט ער געפּעלט; איז טאַקע אבעל געווען א שטאַרק איינזאַמער און אָפּגעצערטער

בחור. פון אלטער געווינהייט האָט ער זיך נאָך אַלץ אַרומגעדרייט
 ביי יערגענען, און דאָרט איז פאַר צוויי יאָר צוגעקומען אַ דריט
 מיידעלע, האָט ער זיך מיט איר געשפּילט; אָבער פאַרטרעמן
 עדוואַרדן, דעם מענדלעכן פּרינט זיינעם, האָט דאָך דאָס קליינע
 נפּש'ל נישט געקאַנט, ניין, לחלוטין נישט! דאָס מיידעלע האָט גע-
 היסן לידיאַ, ווי איר מוטער, קליינע-לידיאַ, אַבערן איז געווען מיט
 איר נישט לאַנגווייליק, אָבער צייטנווייז איז זי געווען נישט איבע-
 ריק אָנגענעם, זי פלעגט איבער אַ קלייניקייט און אַ גאָרנישט אויב-
 הויבן אַזעלכע קילות.

יאָ, אַבער איז געוואָרן אַן איינזאַמער, דער ברודער זיינער
 פּראַנק איז אויך געגאַנגען אין שולע און ער איז אַלע זיינע יאָרן
 געווען צופּיל געלערנט און צופּיל גרויס ביי זיך ער זאָל קאָנען
 לעבן גוט מיט אַבעלן, זיי האָבן קיינמאָל צווישן זיך גוט נישט
 געלעבט. מיט די אָנשווינגען זיערע זענען זיי זיך נישט צונויפגע-
 גאַנגען; פאַר איינעם איז פּיש-כאַפּן געווען אַלץ, פאַר דעם אַנדערן
 איז דער עיקר געווען ביכער, צייטונגען און פּיינערע זאַכן. פּראַנק
 האָט פאַר דער צייט אָנגעהויבן גיין אין שולע און ער איז געווען
 געבילדעט מער ווי ליוב די יאָרן. ער האָט געקאַנט ווערן אַ מע-
 לעגראַפּיסט אָדער אַ באַנק-באַאַמטער; דער טרוים פון דער מי-
 טער איז געווען, אַז פּראַנק זאָל זיך לערנען אין דער העכערער
 שולע צווישן בעסערע קינדער און ער זאָל דאָרט לערנען אַלץ.
 וואָס ס'איז נאָר מעגלעך. יעדער איינער פאַרמאָגט זיך זיין טרוים
 און שטרעבונג; זאָל לידיאַ, יערגען דעם פּישערס פּרוי, נישט
 פאַרמאָגן איר אייגענע שטרעבונג אַוודאי, די צרה איז אָבער,
 וואָס איר שטרעבונג איז געווען נישט מער ווי אַ שמוחעריי, און
 אין שטאַט האָט מען געלאַכט פון איר אין די הויפּן: זי האָט
 פאַרשריבן אירע קינדער אין אַ טאַנק-קלאַס. נאַטירלעך, איז לי-
 דיאַס בונד געווען אויפהויבן זיך העכער פון איר שטאַנד.

דאָס האָט נאָר דערפּירט דערצו, אַז די הענדיקסענס פונם
 ווערף, די פאַמיליע פונם צאָל-אינספּעקטאָר און די פּרוי יאָהנסען
 זענען געווען געצוהונגען אַרויסגעמען זיערע קינדער פון דעם טאַנק-
 קלאַס - ניין, נישט צוליב דעם פּישערס קינדער, אַ, בשום אופן

נישט, נאָר דערפאר האָט פיאַ יאָהנסען, צמשל, איז שמאַרק בלאַס געוואָרן, מאַנער און איז אויסגעוואַקסן דערצו, ס'איז פשוט אַ רחמנות אויף איר. דערין איז נישט געווען קיין שום פאַליטיק. די נישט-היגע טאַנק-לערערין נעבעך האָט פאַרבראַכן אירע הענט און נישט געוואָלט וואָס דאָס קאָן באַדייטן, זי האָט דאָ אַלץ געשמעלט אויף דער קאַרט; ענדלעך האָט זי געפונען אַן אויסוועג. דער ערשטער קורס איז געווען איבערפולט - ווי האָט זי דאָס פריער נישט פאַרשטאַנען - זי האָט געמוזט עפענען נאָך איינעם, די נאָכ-פראַגע איז געווען גוואַלטיק גרויס, יאָ, זי האָט אפילו געמוזט נאָך צוויי קורסן איינאַרדנען. אָט איז דאָך אַלץ געווען אין אַרדנונג!

און אָט האָט זיך דאָס שמעטל גענומען צום טאַנצן נאָר אויף אַן אַנדער אופן; פון צידיאַן האָבן די פרויען שוין מער נישט געלאַכט, די קינדער האָבן אָנגעהויבן שמראָמען אין טאַנק-קלאַס. אויב צידיאַס קינדער זענען דאָרט, פאַרוואָס זאָלן אויך בעטבערס און דעם פרויזערער האַלטעס קינדער נישט גיין אַהין? די טאַנק-לערערין האָט זיך געריבן די הענט פון פרייה, זי איז נאָך אין לעבן נישט געווען אַזוי גליקלעך, זי האָט זיך אויסגע-לערנט די פאַליטיק פון טאַנק. אויך עדוואַרד האָט זיך פאַר-שריבן, אויך פראַנק האָט זיך פאַרשריבן, הייל זיין פאָטער אָגו-ווער האָט געהאַלטן אין איין כאַפן פיש און האָט פאַרדינט געלט.

- אודאוי, פראַנק, - האָט אָליווער געזאָגט - דו דאַרפסט אַלץ לערנען, וואָס מ'קאָן נאָר לערנען. - אָבער וואָס ס'איז נוגע עדוואַרדן, איז ער בסך-הבאָר געווען אין טאַנק-קלאַס איין מאָל, דערנאָך איז ער געקומען צו אַבעלן און געבעטן אים, ער זאָל גיין טאַנצן פאַר אים. אָ, יאָ, אַבעל האָט זייער געוואָלט טון אַ טובה זיין חבר; ער איז אָבער נישט געווען אָנגעטון ווי ס'געהער צו זיין און איז געווען נישט אַרומגעוואָשן, האָט מען אים פשוט געשטח געווען; אויף אַזאָ אופן זענען ביידע חברים געבליבן פריי.

VII

אין שטאָט האָט געהיכט פון די טעניק, זענען אפשר אַן-געשטאַנען גומע ציימן, אפשר איז געווען צו באַמערקן, אז די גרויסע מחנות הערינג, וואָס באלאָגערן די גאַנצע לענג פון ברעג, האָבן אָנגעפולט די נעצן, אָדער אפשר איז פאַר ענגלאַנד פּלוצ-לינג נייטיק געוואָרן גרויסע פאַרטייעס געהילף צוליב אַ נייעם קריג? נישט דאָס און נישט יענץ, אויסער דער שטאָט איז אַלץ געווען אין אָרדנונג.

די אָנגעפאַרענע טאַניק-לערערין האָט אַ תל געמאַכט פון דער געמיינדע. די מענטשן אין שטאָט האָבן אָנגעהויבן זיך אַקענג-שטעלן, אין געבעט-זאַל אין איינגעאָרדנט געוואָרן אַ פאַרזאַמלונג פון אַלע גלויביקע, אָבער עס איז שוין געווען שפעט. די מנפה האָט זיך שוין צו שטאַרק פאַרשפּרייט. זי האָט פריער דערלאָנגט צו די עלטערן דורך די קינדער, און שפעטער האָט זי אָנגע-הויבן דראָען די עלטערן אליין. אזא אָגשמעקנדיקע מחנה! תחילת האָט זי אַרומגעכאַפט בעיקר די באַאַמטן-משפחות. דערנאָך האָט זי זיך גענומען פאַרשפּרייטן און דערגרייכט צו די בעסערע מענטשן אין שטאָט. אין עסצימער ביים קאָנסול גרויץ-אַרסטען און ביי העני-ריקסענען אויף דער ווערף האָט מען געהאַלטן אין איין וואַלסירן, די אָנגעזעענסטע פון שטאָט האָבן אפילו אינמיטן גאַס אונטערגע-זונגען טאַניק-מעלאָדיעס.

פאַר דעם טאַניק-קלאָס זענען כּסדר געשטאַנען מענטשן, זיי האָבן זיך צוגעהערט צו דער מוזיק און צום טאַקט צוגעשאַקלט מיט די היפטן און זיך פאַרגעשמעלט. אז זיי זענען אינעווייניק בשעת מעשה. קאַרלסען פון דער פּאַריזיי האָט נישט אָנגענומען קיין מיטלען אַקעגן דעם, ער האָט קיינעם נישט פאַרהאַלטן. מ'האַט אויך געזען פעטראַן אויף די מונקעלע טרעפּ פונם טאַניק-זאַל, זי איז געזעסן מיט אַ שווער געמיט און געטרוימט ביי די מענער פונם פירל און דעם צומופען מיט די פיס אינעווייניק. אַך,

אָבער פעטראַ האָט גאָר אַנדערש געטרוימט, געטרוימט וועגן אַ לעבן אָן אויסזיכטן, זי איז געווען אַ חתונה-געהאַטע און אַ פאַר-לויבטע. און צו דעם אַלעס איז זי הידער געוואָרן זייער גראָב, ס'איז איר שווער געווען שטיין אויף די פיס, זי האָט געמוזט אַלעמאָל זיך צוועצן. יאָרנלאַנג איז איר געלונגען זיך אויסצוהיטן, נישט ווערן גראָב, אָן דעם איז זי געווען שיין געבויט, ווי אַ מיידל, אָבער איצט איז שוין געווען אַ סוף צו דעם אויך. זי וואָלט גאָר געדאַרפט ויצן אינדערהיים און זיך נישט הייזן פאַר מענטשן, און דאָ איז זי גאָר אויף די טרעפּ פונם טאַנק-קלאַס. שעלדרופּ יאָהני-סען האָט זי געטראָפּן.

— דו ויצסט גאָר דאָ, פעטראַ? — האָט ער אַ פּרעג געמון, מיטפילנדיק איר.

— יאָ, — האָט זי געענטפערט — גיי זיך געוונטערהיים, שעל-

דרופּ!

שעלדרופּ איז אָבער נישט אָפּגעשטאַנען און אָנגעהויבן אַרויס-ווייזן אַלץ מער מיטגעפיל, דאָ האָט זיך פעטראַ אויפגעשטעלט אויף די פיס און האָט אים אָפּגעשטעקט אַ גערעכטיקן פּלאַס-פּייערדיקן פאַטש אין באַק, נישט קוקנדיק דערויף, וואָס ער איז שעלדרופּ יאָהנסען. און דעמאָלט פונקט איז עמעצער געשטאַנען אונטן אונטער די טרעפּ, דערהערט דעם קנאַל, זיך אַ לאָז געמון אַרויף אויף די טרעפּ און האָט בלויו געזען: ווי שעלדרופּ איז שנעל אַריין אין זאַל, און פעטראַ האָט אַ היינענדיקע זיך אַראָפּ-געלאָזט פון די טרעפּ און איז אַרויס אויף דער גאַס.

שולדיק איז געווען אין דעם אַלעס גאָר די טאַנק-מיסטערין אליין, מער קיינער נישט, זי האָט געדאַרפט זיך באַזעצן אין אַ שכנותדיק שטעטל, נישט דאָ. דאָס אומרויקע לעבן, וואָס זי האָט אַריינגעבראַכט, האָט זיך נישט איינגעשטעלט, פאַרקערט: אַ שוין ביסל בייז בלוט האָט פאַרשאַפט דער געזענונגס-אַוויט פון דער טאַנק-לעטערין צווישן די פאַמיליעס אין שטאָט; די קנאה און דאָס נישט פאַרגינען איבער די טולענע און זיידענע קליידלעך! די על-טערן האָבן נישט אויפגעהערט צו קוקן אויף די קינדער פון די אַנדערע מיט נישט פאַרגינערישע אויגן.

דעם דאָקטאָרס משפּחה האָט זיך אומגעקערט אַהיים צוזאָ-
מען מיט יאָהנסענס; פּיא האָט זייער גוט פאַרבראַכט דעם אָונט
און איצט האָט זי אַ מידע געדאַרפּט גיין גלייך אין בעט אַריין,
די ערסטערע האָבן נאָך געקאָנט פאַרברענגען צוזאַמען אַ קליינע
היילע. האָט מען מיטגענומען דעם עולם מיט זיך, צווישן זיי דער
אַדוואָקאַט פּרעדריקסען, מיט העלפּן די פּרוי יאָהנסען האָט זיך
אינטערעסירט, הייל ער פון זיין זייט האָט זיך פאַרנומען מיט איר.
אויך די הענריקסענס פון הערף זענען איינגעלאָרן געהאָרן, כאָטש
זיי זענען געווען נישט פון זייער קרייז מענטשן. - יא, נעמט מיט
די פּרוי אייערע, הענריקסען, און קומט צו אונז! און איר אויך,
הער פּאָסטמייסטער! - דעם דאָקטאָרס פּאַמיליע איז גאָר עפעס
אַנדערש, זיי האָט מען איינגעלאָרן גאַנץ פּאַרמעל, זיי זענען גע-
ווען פון דער העכערער געזעלשאַפּט, דאָס האָט דער קאָנסול
געוואָס זייער גוט.

א, די פאַרבאָרגענע שנאה צווישן אָט די פּריינט, די האַרץ-
פּריינט! זי איז זעלמן ווען געקומען צו אַן ערלעכן אויסברוך, זי
איז אָבער געווען געמליעט אונטערן אַש! זיי זענען געגאַנגען
אַהיים צו און געמיטלעך געשמועסט, זיי זענען געגאַנגען צו זאַל-
בעפערט און האָבן פאַרשטעלט די גאַס, זיי זענען געבליבן יעדע
היילע שטיין און האָבן פאַרשפּאַרט דעם וועג, הער עס האָט גע-
וואָלט דורכגיין האָט זיך געמוזט דורכשפּאַרן צווישן זיי. ס'איז גע-
ווען אַ הערלעכער זומער-אָונט!

- איך גראַטוליר אייך מיט אייער פּיא. - האָט דעם דאָק-
טאָרס פּרוי געזאָגט. א, איר איז גראַד נישט שווער געווען צו זיין
אומפאַרמייאיש און זיך באַציען צו אַנדערע עלטערן נישט ווי אַלע
אַנדערע, הייל זיי האָט נישט געהאַט קיין קינדער אין טאַנץ-קלאַס.
דעם דאָקטאָרס פּאַמיליע האָט נישט געהאַט קיין קינדער. - פּיא
איז היינט געווען אזוי שיין. אָבער וואָס מיינט איר, אַ לייבט קלייד
וואָלט איר אפשר בעסער געפאַסט?

- זיי האָט געזאָגט דוקא אַ זיידן קלייד, - האָט די פּרוי
יאָהנסען געענטפערט - און אויסער דעם איז דאָ געווען גענוג

ביליקע קליידער. האָט ער געווען, היי די הייליבערגס האָבן דאָס
אַביסל אויסגעפוצט זייער אליסע?
די אַנדערע זאָגט: - איינע האָט אפילו אָנגעטון אַ שווער
זיגער-קייטל.

- דאָס איז געווען איינע פון קאַנסול אָלסענס טעכטער.
- יאָ, יאָ, זייער מיידעלע נעבעך, די משפּחה גרייך-אָלסען
איז ביי זיך גאָר גרויס. - האָט פרוי יאָהנסען צוגעגעבן. ניין, זי
האָט קיינמאָל נישט געקאָנט מוחל זיין די משפּחה גרייך-אָלסען,
פאַרוואָס זיי האָבן געקריגן דעם קאַנסולאַט און פאַרוואָס זיי זע-
נען רייך. דאַכט זיך, אַז עס וואָלט געדאַרפט הנאה טון? פאַר
דער פרוי יאָהנסען וואָלט געדאַרפט זיין זייער אָנגענעם, וואָס עס
קומט צו נאָך אַ דאַמע פון איר גראַד, מיט וועמען זי קאָן זיך
צונויפקומען, אָבער ניין, זי קאָן דאָס נישט פאַרמאָגן. און פאַר-
וואָס איז זי אזוי געל אויפן פנים? זי איז טאַקע זייער געל, די
פרוי יאָהנסען האָט, אפנים, אַ שלעכטן מאָגן.

- לאַמיר רעדן פון פרייעכערע זאַכן, - האָט אָנגעהויבן
דער אַדוואָקאַט פּרעדיקסען, דער פּאָליקס-רעדנער, און די גאַנ-
צע געזעלשאַפט איז אַנטשוויגן געוואָרן. און זיין שטים האָט גע-
הילבט אין דער שטילער נאַכט, ווי עס וואָלט אַ מאַטראָס אין
שענק געהאַלטן אַ דרשה. - יאָ, לאַמיר רעדן פון פרייעכערע
זאַכן. קומט אייער דאַמפּשיף צוריק אַהיים, הער קאַנסול?
דעם קאַנסול יאָהנסען איז געווען זייער אָנגענעם צו קאָנען
ענטפערן אויף דער פּראַגע: - יאָ, איצט דאַרף פּיאַ קומען אַהיים.
זי איז שוין לאַנג דאָ נישט געווען.

- איך זאָל דאָס פאַרמאָגן, וואָס פּיאַ האָט פאַרדינט! -
האָט זיך הענריקסען פונם ווערף געוונשן. - דאָס איז גאָר קיין
קלייניקייט נישט, אָ, ניין! - הי צופרידן דער קאַנסול יאָהנסען
איז דערפון געווען! ער האָט אָבער געזאָגט. - איך ענטפער דע-
רויף, ווייל מײן שוויגן קאָן שלעכט אויסגעטיימטש ווערן. פּיאַ
האָט ווירקלעך אַסאך נישט פאַרדינט. זייער אָפט בין איך צו-
פרידן, ווען זי האַלט זיך אַליין אויס, און איך קאָן זי האַלטן
אויפן העטער. אָבער אין די לעצטע יאָרן, נאַטירלעך...

— אָהאַ! — האָט הענריקסען אויסגערופן און געשאַקלט מיין

קאַפּ.

— די געוועלשאַפּטלעכע מאַראַל האָט עפעס אַ נישט פאַר-
רינטן שלעכטן נאָמען. — האָט דער דאָקטאָר פּלוּצלינג אַ זאָג
געטון.

— וואָס הייסט?

דער דאָקטאָר האָט ווייטער גערעדט, גלייך ווי ער וואָרט
גאָר די פּראַגע נישט געהערט. — ווייל אויב אַ מענטש ווי דער
קאָנסול יאָהנסען קאָן זיך האַלטן ביי אירע פּרינציפּן, דאַן איז
דאָס אַ זאך פאַר יעדן איינעם.

— די געוועלשאַפּטלעכע מאַראַל? וואָס איז עפעס?

אַ זאַנג, שווער שוויגן; דער דאָקטאָר האָט גאָר קיין חשק
נישט געהאָט עפעס צו זאָגן, אויב אַלע האָבן געקאָנט אויף אזא
זאך שטייבליען מיט בימל. ער וויל זיך גאָרנישט אַרײַנלאָזן אין
אַ לאַנגער חקירה מיט הענריקסענען. דערפאַר האָט ער אין אַל-
געמיין זיך אַרויסגעזאָגט פאַר די פאַרזאַמלטע: — דאָס איז פשוט
רבירות, האַנדלט מיט שפּעקולאַציע גייען שטענדיק האַנט ביי
האַנט.

— אָבער איך האָב דאָך קיינמאַל נישט...! — האָט הענריק-
סען אויסגערופן פאַרווונדערט און אַ הויב געטון מיט די ברעמען,
גלייך ווי ער וואָלט פּוכזים דערהערט עפעס גרויסאַרטיקס.
דער קאָנסול ק. א. יאָהנסען האָט גראַדע נישט געהאַט
וואָס מורא צו האָבן, ער איז אפּשר נישט געווען קיין מוסטער
אין יעדער הינזיכט, דערפאַר אָבער איז ער געווען אַ טיכטיקער
און אַ גרויסער מענטש. ביים פּאָלק האָט מען אים גערופן דער
ערשטער קאָנסול, פרי אים אונטערזושידן פון די איבעריקע קאָנ-
סולן, וואָס זענען שפעטער אויפגעקומען און זענען קיין סאך נישט
ווערט געווען.

— קאָנסול יאָהנסען האָט געענטפערט: — געשעפט איז אויך

אַרבעט, וואָס דאַרף באַצוינט ווערן.

— איך האַלט אויך אזוי. דערפאַר טאַקע איז נישט ריכטיק,

אויב מען רופט אָן אַ געשעפט שפּעקולאַציע.

קנוט האמסון

— דאך, אין א געהיסן זין. מיר שפעקולירן אלע. איידער
א דאקטאָר ווערט א דאקטאָר, שפעקולירט ער אויך. ער רעכנט
זיך אויס, אז דאָס וועט זיין זיין פראָפעסיע, שטרעבט ער דער-
צו. איר שאַקלט מיטן קאָפּ?

— יאָ, מיטן גאַנצן קאָפּ.

— הא-הא! — האָט געלאַכט דעם דאקטאָרס ווייב.

— מעדיצין איז א וויסנשאַפט, — האָט דער דאקטאָר דער-
קערט — אבער צו די פּי אַ האָט אסאך פארדינט, צו זי האָט

ווייניק פארדינט, דאָס...

— ווילט איר גאָרנישט ענדיקן אייערע ריידן?

— און פאָרט, דאָס איז אין א געוויסער מאָס אמת. בסך-

הכל איז דאָס, ווי די געשעפטס-אַנגעלעגנהייטן פון דער פּי אַ-
שטייגער, פאָקע דאָס וואָס מענטשן האָבן דאָס א נאָמען געגעבן-
שפעקולאַציע. נאָך מײַנונג נאָך איז דאָס בפירוש אומגערעכט.

— דאָ וענען קיין חילוקי-דעות נישטאָ. — האָט זיך דער

פאָסטמיסטער, א מענטש בטבע א רודף-שלוס, געפרוּווט אריינמיטן.

„איך וועל אים אריינמיטן א חלק פאר זיין אומגעוואָסן

מויז“, האָט זיך דער קאָנסול קוים איינגעהאלטן נישט אַרויסצו-

זאָגן. ער האָט זיך נאָר אומבאַמערקט צוגעשאַרט צו דער פרוי

הענריקסען און מיט איר פארפירט א געשפרעך; זי איז געווען א

יונגע און א שיינע, זי, ווי איר מאָן, קומט אַרויס פון פאָלק, זי

איז א מוטער פון צוויי קליינע מיידלעך, וואָס זענען שוין גע-

גאַנען אין טאַנקי-קלאַס, כאַטש אַליין איז זי נאָך נישט אלט גע-

ווען קיין דרייסיק יאָר. יענסען דער קאָנסול האָט זיך געהאַלטן

מעשה קאַוואַליר און זיך פּיין אונטערגעהאַלטן, צומאָל האָט ער

גערעדט זייער שטיק, דער איבעריקער עולם זאָל נישט הערן

זייער געשפרעך. זעט נאָר, דער קאָנסול איז אין מאָג-מעגלעכען

לעבן קיינמאָל נישט צוויי ליב און פריינטלעך, נוצט ער איצט

אויס די געלעגנהייט. א געוונטע נאָטור, כאַטש שוין מיט גרוילעכע

האַר, אָבער פאָרט אַ מאָן. ער קאָן נישט ליידן, וואָס זיין דער-

האַקסענער זון דרייט זיך דאָ אַרום און הערט אַלץ;—גיי פאָרויס

זע אז מ'זאל דאָרט אַלע צוגרייטן! - האָט ער אַ זאָג געטון: נו שעלדרופן.

אי, און די פרוי הענריקסען? זי איז אזוי צופרידן מיט דער געזעלשאַפט, אין וועלכער זי איז אין דעם אָונט אַרײַנגע-פאלן, זי האָט זיך געפרייט מיט אַלדאָס שײַנס, וואָס איר וועט אין דעם זעלבן אָונט אויסקומען צו זען, זײַן בײַ דעם ערשטן קאָנסול אין שטוב, דאָס איז שוין אײַנמאַל אַ היכטיקע געשעעניש און אַן אײַבערלעבעניש!

- ווײַלט איר מיר עפעס צוואַנגן? - האָט זי געפרעגט.

דער קאָנסול האָט דערפילט, אז דער רוח נעמט אים, ער איז געוואָרן דרייסטער צו זײַן דאַמע און געענטפערט: - איך האָב נישט די העזה אײך וועלכע נישט איז הבטחה צו געבן, אָבער - פאַרוואָס נישט?

- אַ הבטחה? אײך? איך וועל דאָן מוזן מקיים זײַן מײַן הבטחה.

די דאַמע האָט זיך צעלאַכט און אַ טראַכט געטון, אז דער ערשטער קאָנסול איז אַ הונדערבאַרער מענטש. און דעמאָלט ערשט האָט זי אַרויסגעזאָגט איר בקשה, צי וואָלט דער הער קאָנסול נישט געווען קײַן בעלן קומען צו זײַ, צו די הענריקסענס אויף דער ווערף, מיט אַ וויזט, ער מיט זײַן פרוי?

- פאַרוואָס זשע נײַט איר נישט? - האָט די פרוי יאָהנסען אויסגערופן צו זײַ, שטײַן בלײַבנדיק.

ס'איז קײַן אַנדער ברירה נישט געווען, זײַ האָבן געמוזט מיטגיין מיטן אײַברינקן עולם. דער קאָנסול אָבער האָט זיך גע-געבן דאָס וואָרט, אז ער וועט נאָך געפֿינען די געלעגנהײַט זיך גוט דורכצושמועסן מיט דער פרוי הענריקסען, שפעטער אַביסל, ווען איר מאַן וועט זײַן אײַבערן קאַפּ פאַרנומען מיטן צוגרייטן דעם פונש, ער, פדי צו זײַן אַ מכניס-אורח, וועט זאָגן: - יא, כּײַנעם אײך, הענריקסען, איר מעגט זיך פֿילן דאָ ווי בײַ זיך אײַדערהײַם. - און ער וועט פאַרברענגען מיט דער פרוי הענריקסען. דער פאַסטמײַסטער האָט פאַרפירט אַ שמועס וועגן דעם קומענ-דיקן דור. אַלײַן איז ער געווען אַ דאַרער, אַ פאַרזעעניש, מ'האָט

אים אלע געהאלטן פאר א רעכמן שכימול. מ'האט אים אויך געהאלטן פאר א פרומען, און ער פלעגט מיט גאָר אַ היבטיקער מינע זאָגן: - יאָ, אין עפעס מוז מען דאָך גלויבן! נאָך אלס יונגער סמודענט האָט ער געטראַכט פון קונסט, פון קעניגלעכע פּאַלאַצן און שלעסער, ער האָט געשטרעבט צו אַרכיטעקטור, ער איז אָבער ווייט נישט אַוועק, און זיין באַרוף נישט געקאָנט באַשטי- מען, און סוף-בל-סוף איז ער אַרײַנגעטראָטן אין פּאַסט. אַצינד האָט ער אין אַ פּרײַער מינוט געמאַלן קלױסטערס און הייזער; ער האָט אָנגעצײכנט דעם פּלאַן פון דער העכערער שול און שטאַט, אַ שײן הויז מיט קאַלאָנעס, וואָס מ'וואָלט געקאָנט אַרויס- זען פונם ברעג ווייט אין פּיאָרד; ער האָט פאַר זיין אַרבעט גאָר- נישט נישט גענומען, דערפאַר האָט ער פון דער שטאַט-פאַרהאַל- מונג באַקומען אַסאך קאַמפּלימענטן. אַ פּרוי האָט ער געהאַט נישט פון די ערגסטע. קיין שײנהייט איז זי נישט געווען, נאָר פאַר דער שטוב איז זי געווען אַ ברכה פון גאָט. זי איז געווען עלטער פון איר מאָן, אָבער נישט קיין סאך, עס האָט גאָרנישט אויסגעמאַכט. צווישן פרעמדע איז זי געווען אַ שווייגערין, אַצינד האָט זי זיך אויך צוריקגעהאַלטן און זיך נישט געלאָזט הערן.

„דער קומענדיקער דור“, פלעגט דער פּאַסטמיסטער שמעני- דיך זאָגן. זיין טעאָריע איז באַשטאַנען אין דעם, אַז די עלטערן אין אַלגעמיין האָבן אַסאך ווייניקער באַדייטונג פון די קינדער. געוויס, די קינדער זענען דער צענטער פון אַלץ און אַרום דעם דרייט זיך אַלץ. - היינטיקן אונט זענען די עלטערן געוועסן אויף שלעכטע בענק אַרום די הויצע ווענט, און דאָך איז פאַר זיי גע- ווען אַן אמתע פּרײַד דער נחת פון די קינדער. די מוטערס זע- נען געווען נישט שטאַרק אויסגעפּוּצט, דערפאַר זענען די קינדער געווען זייער פּיין אָנגעטון. די מוטערס זענען אויך אַמאָל געווען פּיין אָנגעטון, ווען זיי זענען געווען קליינע טעכטערלעך, צוריק מיט דרייסיק יאָר, ווען די דאַמען האָבן געטראָגן שטאַרק ברייטע קליידלעך. ליבער גאָט! טראַכט איך און דערמאָן מיך אין די אַלמע צייטן.

— עלעגעי. — האָט אַ זאָג געטון דער אַדוואָקאַט פּרעדריק-
סען, דער אַלטער בחור.

— אוודאי, זייער ריכטיק! — האָט געענטפערט דער קינדער-
לאָזער דאָקטאָר. ס'האָט זיך דאָ געהאַנדלט וועגן דעם אומשער-
לעבן פּאָסטמייסטער, וואָס איז אין גרוינט גענומען זייער אַ פּיינער
מענטש, האָט ער געהאַלט אים זאָגן אַ פּאָר ווערטער: — דער קני-
מענדיקער דור, וואָס ווילט איר דערמיט זאָגן? איז דאָס דען דער
ציף פון דער העלט, מ'זאָל נאָך אויפשטעלן אַ נייעם דור? ווי
לאַנג האַלטן מיר זיך ביים לעבן און צו האַבן מיר אַן אנדער
צוועק, אויסער זיך זעלבסטן לאַזט-זשע אונז, הער פּאָסטמייסטער,
אויסנוצן דאָס שטיקל צייט, דער טויט היט אונז די טויט און אַ
ליאָדע מינוט וועט ער אונז פאַקן. מיר ליגן צווישן דעם אוי-
בערשטן און אונטערשטן מילשטיין. אייניקע צווישן אונז זענען הייך
און נאָכגיביק און ווערן אַן שום תּרעומות צעמאַלן, אַנדערע דרייען
זיך און קאַרטשען זיך, ווי איר, הער פּאָסטמייסטער, פּאַרדרייען
דעם קאַפּ אויף הינטן, האַבן מורא פאַרן אייגענעם אויסזען — אַ,
אַבער אין אַ סעקונדע אַרום וועט איר אויך צעמאַלן ווערן. עס
קער זיין אַ מאָדנע געפיל, נאָר מיר אַלע וועלן איצט מוזן זיך באַ-
קענען מיט דעם געפיל; ווען דאָס הויבט זיך אָן פון אונטן אַרויף,
פילט מען, ווי צוביסלעך פריער די פיס דערנאָך דאָס לייב...

באַמערקנדיק זיין ערפּאָלג ביי דעם אַרומיקן עולם, האָט
דער דאָקטאָר גענומען הייטער טרייבן קאַטאַחעס, אַ גרויל איז
דורכגעגאַנגען איבערן לייב; — סוף-בלי-סוף קאָן געוויס איבער-
בלייבן אַ קליין ברעקל פון איינעם, וואָס קאָן זיך אפילו באַזעהן
אינגאַנצן אומאַפּהענגיק פון אַנדערע. אַלץ איז הערלעך, אַלץ איז
פולקאָם.

אַ שטיל-שטיין.

— עס איז אזוי אומעטיק אַ טראַכט צו טון וועגן דעם, —
האָט דער פּאָסטמייסטער געזאָגט — אַבער אויפן סמך פון די דאָ-
זיקע הנחות איז פאַרט גוט, מען לאַזט נאָך זיך איבער...

— אַ דור! ער זאָל אויך צעמאַלן ווערן! אַ, אומעטיקלעך!
איך הייס נישט. וואָס איז נוגע מיר, האַב איך גענוג מוט זיך

קנוט האמסון

זעלבסט ביי א געלעגנהייט צו דערטאפן, היי איך דעק צו מיט
די האָר מין פליך, כדי חידער אויפצושמעלן היי הייט איך בין
בפוח מין חורבה. נאָר איך שפיי דערויף.

— אהראי. — זאָגט דער פאָסטמייסטער, וואָס נעמט מער
נישט קיין אָנטייל אין דעם געשפרעך.

דער קאָנסול יאָהנסען אָבער האָט זיך אָנגעכאַפט פאַר דעם
געשפרעך, ער האָט נישט געוואָלט בלייבן הינטערשטעליק ביי אַזא
ערנסטן געשפרעך: — אויב בלייבן אָן אַ יורש, וועלן אלע מענטשן
אויסשטאַרבן.

— מיטן גרעסטן פאַרגעניגן, עס גייט מיר לחלוטין נישט אָן.
— אָבער איר זענט דאָך גראַד באַרופן דערצו צו ראַמע-
ווען מענטשן פון טויט, נישט אמת?

— הער קאָנסול, הער ערשטער קאָנסול, הילט איר צום
מענטשן, וואָס געפינט זיך צווישן די צוויי מילשטיינער קומען מיט
לאַגיק? וווּ איז די לאַגיק פון דעם לעבן, וווּ איז די לאַגיק פון
דער גאַנצער העלט?

דער קאָנסול האָט דערקלערט: — איך שמעל פעסט, אַז
איר, הער דאָקטאָר, זענט פּערזענלעך פאַר דער אויסראַטונג פון
דעם מענטשן, אָבער אייער מלאכה, אייער באַרוף איז אַט פון דער
אויסראַטונג צו פאַרהיטן דעם מענטשן.

דער דאָקטאָר האָט לכתחילה נישט געוואָלט צופיל אַרויס-
ווייזן זיינע ידיעות פאַר דעם נישט-געבילדעטן עולם, נאָר דער
ערשטער קאָנסול איז שוין געוואָרן אַזא גרויסער מענטש, ער איז
שטאַרק אויפגעקומען, איז דער דאָקטאָר געצוונגען געווען אים צו
ענטפערן — אַט דאָס שטייגט שוין אפילו איבער דעם באַגריף פון
געשעפט, נישט אמת? דאָ האַנדלט זיך וועגן אַ פּראַגע פון לעבנס-
אָנשויונג. ווען אַ דאָקטאָר שטייט איבערגעבויגן איבערן קראַנקנס
בעמ, טוט ער דעמאָלט דאָס זייניקע בעיקר צוליב מיטגעפיל צו
דער אומגליקלעכער מענטשהייט.

— אַך, אהראי!

— יא, איר קאָנט אייך לאַבן. יעדנפאלס שפּעקולירט ער

נישט.

דער קאנסול האָט אַ זאָג געטון מיט ביטול: - ער פאַרדינט דערביי זיינע פינף קראָן. אַ דאָקטאָר איז ווי יעדער אַנדערער: ער שפּעקולירט אין די פינף קראָן, בשעת איך שפּעקוליר אין די טויזנטער, דאָס איז דער גאַנצער אונטערשיד. - דערביי האָט דער קאָנסול זיך אַרומגעקוקט מיט אַ שמייכל און דערמיט גע- מאַכט די זאָך נאָך פּינלעכער פאַרן איבעריקן עולם.

דער דאָקטאָר איז געצווינגען געווען מיטצולאָבן; ער האָט געזאָגט: - איר האָט אַריינגעבראַכט אַביסל היין, הער פּאָסטמי- סטער.

- איך ?

- מיט אייער קינדער-פּראַגע.

דער פּאָסטמיסטער איז געצווינגען געווען הייטער אָנצוגרייפן - יא, אָבער, לייבער דאָקטאָר, מיר מוזן דאָך האָבן אַ יושר, מ'קאָן וועגן די מילשטיינער זאָגן, וואָס מ'ויל, אָבער זיי קאָנען דאָך נישט זיין אונזער ציב.

אונזער ציב טראָגן מיר אין זיך אַליין. ווען איך שטאַרב אַוועק, איז אַליין, וואָס ס'איז שייך צו מיר, טויט. איר גלויבט אין גאָט, הער פּאָסטמיסטער ?

- אין וואָס דען זאָלן מיר גלויבן? איר גלויבט נישט ?

דער דאָקטאָר האָט אַ שוואַך געטון מיטן קאַפּ: - מ'האַב אים קיינמאָל נישט באַגעגנט. גלויבט מיר, אז ער איז אַ היגער ?

- הוי-הוי! - האָט דעם דאָקטאָרס פרוי געדאַכט.

דער פּאָסטמיסטער האָט געפּרעגט: - וואָס פאַראַ ציל קאָן דאָס זיין, ווען איינער טראָגט דאָס אין זיך אַליין ?

- מען בויעט זיך דאָס לעבן אזוי גוט ווי ס'איז נאָר מעג- לעך. דאָס פאַרגעניגן, אַשטויגער.

- זייער אַן אַרעמער ציב, אַ שטאַרק קורצזיכטיקער ציל. דעמאָלט איז גלאַט נישטאָ וואָס צו רעדן. אָבער מ'קאָן זיך פאַר- שטעלן אַ הייטערן ציל אין דער צוקונפט: די אייביקע פאַרזע- צונג פון אונז דורך די קומענדיקע דורות. ווי וואָלט געווען, ווען איר נעמט ערנסט אַ טראַכט מן וועגן דעם ? איך נעם אָן, אז איר האָט ביז איצט מיט אונז געטריבן קאַטאַוועס.

— בשום אופן נישט.

— נעמט, למשל, מיך: איך בין פאסטמיסטער דא אין שטאט. די לאגע קאן זיין פונקט אזוי גוט ווי אן אנדערע. אבער דער קינדערלאזער, וואס האט נישט דערהארבן קיין איבעריקס, מיט וועלכע האפנונגען שטארבט ער? פאר מיר איז גאר א קליי-נע באסרידיקונג דאס האקסן ביי מיין אמט, פארקערט, איך פריי מיך זייער, וואס איך האב מיך נישט אויסגעצייכנט מיט עפעס, אזוי-ארום האב איך נישט צעטרענצלט מייע פעיקייטן און זיי באהאלטן פאר מייע קינדער. איך זאל פאר מיין שטארבן פלוצים דערווען אין מייע קינדער, אז זיי שטייגן מיך איבער אין אדע הינויכטן, וואלט איך דאן, עס וואלט געווען זייער נאטירלעך, אי-בערפולט געווארן מיט דאנקבארקייט צום האר פון דער וועלט. אין מיין לעבן האב איך נישט געווען קיין מער קלאגעדיקן אויס-זען, ווי די זין און טעכטער פון גרויסע מענטשן. די קינדער פון בארימטע עלטערן. זייער א טרויעריק בילד, עפעס קינדער און עלטערן. און וואס איז שייך מיר, מוז מען מודה זיין, אז ווען איך וואלט אויסגעוואקסן אינערלעך נאכאמאל אזויפיל, האלטן מייע קינדער, גאט צו דאנקען, נאך אלץ געווען העכער פון מיר. אזדאי, און דאס וועט זיין מיין איינציקע האפנונג ביי מיין שטארבן; מיטן דערהויבן זיך פון מייע קינדער, וועל איך ממילא דערהויבן ווערן. כאטש מייע קינדער זענען נישט פון די בני-מלכים.

קינדער האט זיך נישט ארויסגעזאגט קעגן דער מעאריע פון פאסטמיסטער, עס איז געווען א מעאריע און א טרייסט פאר מענטשן און דערפאלג, מענטשן, וואס האבן אין לעבן זייניק דער-גרייכט, די מעאריע האט לחלוטין נישט געטויגט פאר מענטשן מיט א העכערער שמעלונג, אהא!

— איר זענט א ווילער מענטש! — האט געזאגט דער דאק-טאר פריינטלעך. און דער קאנסול אליין, ער האט שוין זייער אסאך געהאט דערגרייכט, יא, ער האט געקאנט דערגרייכן פיל מער, ווי ער האט שוין ביז איצט דערגרייכט, דער וועג פאר אים איז געווען פריי, און ער האט טאקע געהאט עפעס אויפן אויג. אבער דער קאנסול יאהנסען האט געהאלט זיין פריינטלעך

אויך צום פאסטמיסטער און געפרוהט אראפלאָזן זיך צו אים. ער האָט זיך אַ נויג געטון און געזאָגט: - לויט מיין נישט-קאָמפּעטענטי-טער מיינונג זענט איר אין אַסאך זאכן גערעכט, איך בין מיט אייך מסכים, הער פאסטמיסטער.

- לויט אייער מיינונג! - האָט דער דאָקטאָר אַריינגעשמעלט. דער אַדהאָקאַט פּרעדריקסען, וואָס האָט זיך געפּלאָגט אין הענריקסענס געזעלשאַפט האָט זיך אָנגערופן: - אהראי, מיינונג. מיר, אלטע בחורים און קינדערלאָזע, האָבן דאָך אויך אַ שטיקל מיינונג אין דער פּראָגע.

און אין דעם זעלבן מאָמענט האָבן זיך אַלע דערשראָקן, עס איז געהאָרן קלאָר, אַז אַזינד וועט שוין מער קיינער נישט קאָנען אויסרעדן קיין וואָרט. דער קאָנסול האָט פּאַרגיכערט זיינע טריט, אויפגעפּנט די טיר פון זיין שטוב און איינגעלאָדן די געסט אַריינצוגיין: - יעדנפאַלס, וועלן מיר איצט פּראָבירן, צו קאָנען מיר באַטש זיין איינשטימיק ביי אַ גלעזל וויין. - האָט ער געזאָגט מיט אַ שמיכל.

אין מאָמענט, ווען די געזעלשאַפט האָט איבערגעטראָגן די שוועל פון שטוב, האָט זיך שעלדרופ אַרויסגערוקט דורך דער קיך אויפן גאַס. אים זענען ווייניק-וואָס אָנגעגאַנגען אַזעלכע פּוסטע דיסקוסיעס, אויף וועלכע דער פאסטמיסטער האָט אַרויפגעפירט דעם עולם. און קיינער קאָן אים נישט דן זיין דערפאַר, אין זיינע יאָרן איז דאָס לעבן נישט קיין פאַרבאַהאַלטענע זאַך, די זומערדיקע נאַכט געהערט דער יוגנט.

VIII

די עלטערע לייט האָבן שוין אזא טבע, אַז זיי פאַרגעדענ-קען פון דער פאַרגאַנגענהייט גענוי טעג און דאַטעס; זיי האָבן שטאַרק ליב אָפּצוהויטן ביי זיך אין מוח יעדע קלייניקייט, ווי עפעס אַן אַוצר, אַ זאַך, וואָס קאָן זיי נאָך צונויף קומען. זיי באַהאַלטן אפילו די אויסשניטן פון די צייטונגען.

פלוצלינג האָבן מענטשן דערהערט אַ פּיף פון אַ פּרעמדער
דאָמפּשיף אין איינגוס. ס'איז נישט געווען די פּאָסטשיף, אויך נישט
קיין קליינע פּראַכטשיף, וואָס קומט יעדע וואָך אין איינגוס, דער-
פאַר טאַקע זענען אלע אַרויס אויף די דעכער און געהאַלטן אין
אין קוקן.

— דאָס איז פּיאַ! — האָבן זיי געזאָגט. — זעט נאָר, ווי זי
האַט זיך אויסגעפּוצט מיט פּלאַנג!

און אין דער זעלבער רגע האָבן אלע זיך פּלוצלינג דער-
מאַנט אין דער מענגע מענטשן, וואָס האָט געשמאַמט צום האַפּן
אין יענעם זונטיק, אַ לאַנגע צייט צוריק; זיי האָבן זיך געפּאַמט
אין שמערן און לויט די יאָרן פון די קינדער אויסגעריכט אין
וואָסער יאָר דאָס איז געווען. ס'איז דעמאָלט געווען אַן אמתע
פּעקער-איבערוואַנדערונג, דאָס געדענקען זיי זייער גוט, דעמאָלט
איז די פּיאַ אַפּגעשוומען אין דעם מיטלענדישן ים. אַצינד קערט
זי זיך אום פון דער לאַנגער נסיעה איבער די ווייטע ימים, אויפן
דעק פון שיף איז אַרץ פּייערלעך באַפּוצט, און דאָס האַרץ איז
אַנגעפּולט מיט שמאַקן. אויך דער מאַטראַס אַליווער אַנדערסען
איז דאָן געווען אויפן דעק פון שיף.

אַצינד אָבער הינקט אַליווער אַרום איבערן האַפּן, ער אַר-
בעט מיט דער קוליע פאַר זיך, מאַכט זיך אַ וועג און שטרענגט זיך
אַן; ער איז נאָווי, ער מיינט, אַז זיינע חברים קוקן אויס אויף
אים, זיי ווילן אים דעם ערשטן זען אויפן ברעג. ניין, זיי בענקען
נישט נאָך אים, זיי האָבן אים פאַרגעסן. שטייענדיק אויפן דעק,
דערקענען זיי דעם קאַליקע; אָבער קיין גרויסע פּרייד ווייזן זיי
נישט אַרויס, ער מוז פּרייער זיך גריסן און צוגיין צו זיינע אַלמע
פּריינט. שטייט ער, אַליווער; ער איז שוין אַביסל גרוי געוואָרן,
די האָר זענען געוואָרן שימער, כאַטש ער איז נאָך אַ יונגערמאַן,
דערפאַר אָבער איז ער שרעקלעך דיק, מיט אַראַפּהענגענדיקע
באַקן. איז אים טאַקע גאָטס וועלטל אַזוי וויל באַקומען? איז
אפשר זיין אומגליק גאָר פאַר אים געווען אַ גליק? פון דער שיף
אַראַפּ האָט זיך געלאָזט הערן צו אים אַ פאַר ווערטער פון מיט-
לייד, ער איז דאָך פאַרט אַ קאַליקע, די מאַטראַסן האָבן זיך לאַנג

מיט אים נישט געקאנט פארנעמען; זיי האָבן קיין צייט נישט, זייערע אויגן זוכן אויפן וועג ארויף - דאָרט דארף גראָד אַנקו-מען זייער בלה, זייער מוטער אָדער זייערע זייערע און קינדער, זיי מוזן זיך נאָך אויף גיך א פּוץ טון, איידער יענע קומען אָן.

אַלאַס מיט דער פּיינער פּייקע איז, פאַרשטייט זיך, אויך דאָ, און ער איז הי שטענדיק בגילופין און באַרימערש. מאַמער האָט די מאַנשאַפט פון פּיאַ געהאַט בדעה, נאָכן אומקערן זיך פון די אומגלויבליכען זייטע לענדער, זיך אַביסל צו באַווייזן, האָט דאָס זיי אַלאַנס צחלוטין צשטערט; ער האָט נישט אַרויסגעוויזן פאַר זיי דאָס קלענסטע ביסל רעספעקט.

- פּונדאָנען קומט איר? - האָט ער געפרעגט.

- פון אַ לאַנד, וואָס הייסט כינע.

דאָס האָט פאַר אַלאַנסן קיין שום באַדייטונג נישט. - אַך אַזוי, פון כינע. יא, די וועלט איז מער נישט אַזוי גרויס, - האָט ער מוסיק געווען - אַמאָליקע יאָרן האָט אַ מאַטראַס געקאָנט זאָגן, אז ער קומט פון זייט ערגעץ. פאַריקע וואָך זענען צוויי מענטשן אַרומגעגאַנגען אין שטאָט און געבעטלט געליט און עסן. איך פרעג זיי, פּונדאָנען זיי קומען. „פון פּערסיע“. - זאָגן זיי. יא, פון פּערסיע, וועגן וועלכער מיר האָבן געהערט נאָר אין דער ביבלישער גע-שיכטע, און קיינער זייסט טאַקע נישט, ווי דאָס לאַנד געפינט זיך אויף דער ערד. האָסט אַ קאַפּ מאַבאַק פאַר מיין פּייקע?

מ'האַט אים דערלאָנגט אַן אָנגעשטאַפּטע פּייקע; ער באַ-דאַנקט נישט, ער דריקט אויס אָנערקענונג דעם מאַבאַק און זאָגט דערביי: - כ'האַב שוין גערויכערט ערגערן מאַבאַק. און אַרויפ-וואַרפנדיק דאָס שיף-ברעט מיט איין האַנט און אונטערשטופנדיק מיט דער צווייטער האַלבער האַנט, האָט ער באַפוילן: - נו, כאַפּט און באַפעסטיקט דאָרט!

אַמ, דאָס איז אַלאַס! ער איז אויך געווען פאַרפאַנגט פון דעם גורל, אָמ דער אַלאַס אָן דער האַנט און מיטן שטענדיק בלויען געזיכט, אָבער צי איז ער אויך געוואָרן דערביי דיק און רויק! אַהדאי און אַהדאי נישט! ער איז נישט געווען פעט הי אַ חזיר, ער איז נישט געווען טשפּנרט, ער האָט זייט נישט געהאַט

קײן בלאַס אויסגעאײדלט פנים, ער איז געווען און געבליבן א שיכור און א קנאקער. ער האָט געלעבט פון דעם ביסל אָפּנע-שפּאַרטן געלט. יא, צוליב וואָס דען שפּאַרט מען אָפּ, אויב נישט שפעטער צו פאַרלעבן?

אָליווער איז אַרויף אויף דער שיף. דאָס האָט ער נישט געדאַרפט טון, נײן, זײ האָבן אים נישט באַגעגנט מיט קײן גרוי-סער פּרײד, זײ האָבן נאָר אָנגענומען זײן אויסגעשטרעקטע האַנט און געזאָגט אַלץ פון יוצא וועגן. יעדער אײנער איז געווען פאַר-נומען מיט זײנע אײגענע זאַכן. וואָל אָליווער זיך פּלוצלינג נעמען באַזונדערן די מענטשן, וואָס זענען געקומען פון בינע? אָט דער מאַטראָס, וואָס האָט אַרומגערייזט אַ וועלט, איז דאָרט אויך געווען; פאַר אים איז דאָס אַלץ קײן נײס נישט. נײן, אָליווער האָט נישט גע-דאַרפט אַרויפגיין אויפן שיף, ער האָט לחלוטין פאַרגעסן זײן ענג-ליש און האָט שוין מער נישט געקאַנט פּרײ זיך איבעררעדן אויף מאַטראָס-לשון. די קאַיוטע פון דער מאַטשאַפּט איז געווען, הײ פּריער, אַ מונקעלע און אַ שטינקנדיקע גרוב, כאָטש עס איז דאָרט געווען אויסגעוואַשן ווי אויף זונטיק. ער האָט זיך צוגעזעצט צום גומ-באַקאַנטן טיש און האָט געפּלוידערט און געפּלוידערט אָן אויפ-הער און אַלץ וועגן זיך; תּחילת האָט מען זיך אײנגעהערט, דער עולם האָט אָבער בעסער געוואָלט עפעס הערן פון זײערע אײגע-נע דאָרט אויפן ברעג. און עפעס פּרעגן וועגן די אָנגעזעענע אין שטאַט; זײ זענען ווידער אַרויף אויפן דעק און אָנגעהויבן אויס-קוקן זײערע אײגענע.

אָליווער האָט אַ זאָג געטון: - יא, זעט איר, איך בין גע-וואָרן אַ קאַליקע.

- יא, בײ דיר איז דער בויך צעשעדיקט גאָר אויף אַן

אַנדער אופן?

- וואָס, בײ מיר, דער בויך? איך בין אַ מענטש גלייך

מיט אַלע, באַהאַב אַ הײב מיט קינדער. אַ פעסל פּי שאַייל איז נאָך נישט בבוח אזוי שטאַרק צו צעמוקן אַ מענטשן.

- וואָס פאַר אַ פעסל פּי שאַייל? - האָט קאַספּאַר אַ פּרעג

געטון.

אליזעווער האָט אַ טראַכט געטון און האָט זיך פאַרלוירן.
 — ביסטו דען נישט אַרצױגעפאַלן אויפן דעק פון שיף און
 באַקומען אַ קווער-באַלקן צווישן די פיס?
 — נין.

אליזעווער האָט שוין אַזויפיל גערעדט וועגן דעם פעסל פיש-
 אייז, אַז ער האָט אליין אָנגעהויבן גלויבן אין דעם, אָבער דע-
 מאַלט איז גאָר קיין שום פעסל פישאייז נישט געווען. וואָס האָט
 ער מיט דעם צייגן געהאַלט דערנרייבן? האָט ער געהאַלט עפעס
 פאַרבאָרגן? אליזעווער האָט זיך פונדעסטוועגן גענומען אין די הענט
 און אָנגעהויבן הייטער פלוידערן. דעם קאָפיטאָן האָט ער אינגאָנצן
 נישט געווען, און די מאַטראַסן האָבן זיך געהאַלטן פונדערווייטנס,
 אַ, זיי האָבן אפנים, אין די ברייז זייערע פונדערהיים די גאַנצע
 צייט באַקומען יריעות וועגן זיין אַרט לעבן; ער האָט זיך נישט
 גוט געפירט. ס'זענען אַרומגעגאַנגען אין שטאָט אַ שוין ביסל
 רבילותן וועגן אים און זיין משפּחה-לעבן. אליזעווער, נעבעך, אפילו
 ווען ער האָט אַרויסגענומען פון קעשענע די צייטונג וועגן זייע
 גבורות ביים ראַטעווען די שיף און האָט אלעמען געהיזן, האָט
 דאָס אויך קיין שטאַרקן איינדרוק נישט געמאַכט. נין, גראָד זענען
 אָנגעקומען קרובים.

אליזעווערס אויגן האָבן אויפגעלויכטן. וואָס דען, ער איז טא-
 קע געווען דיק און מיט אַ דערשלאָגן געמיט. אָבער אַמאָל שלאָגט
 אַרויס פון אים אַ טיילאַנישע ביטרעקייט. ער איז צוגעגאַנגען צו
 קאַספּאַרן, זיין פריינט און חבּר פון קינדווייז אָן, און אַ זאָג גע-
 טון: — דיין פרוי וועט גאָרנישט קומען אַהער, קאַספּאַר?

— וואָס דען, זי קומט שוין. — האָט קאַספּאַר געענטפּערט.
 — הייסט עס, זי איז שוין, אפנים, הידער צוריק אינדער-
 היים.

— וווּ איז זי געווען?
 — דאָס הייסט איך נישט. זי איז אַ גאַנץ יאָר נישט געווען
 די. מ'זאָגט, אַז זי איז געווען אין אויסלאַנד.
 — וואָס רעדסטו? — האָט קאַספּאַר אַ פּרעג געטון שטאַרק
 געטראַפּן.

— איך? אך, העמען גייט דאס אן, וואָס ס'רעדט דאָרט
אזא שליוול ווי איך. אָבער פאר דיר און פאר די אנדערע
וואָלט געמעגט זיין אַלץ איינס, צי איך בין צעמזיקט געוואָרן פון
א פּעסל פּישיאיל, צי פון א באַלקן.

— יא, דאָס איז אהראי אַלץ איינס, — האָט שוין קאספאר
נאָכגעגעבן — וואָס האָט זי געטון אין אויסלאַנד?

— מ'זאָגט, אז זי איז געווען א באַדינערין אויף א שיף.

— ניין, כ'האָב דאָך יאָר-יערלעך באַקומען א בריוו פון איר.

— יא, יא. — האָט אַליווער געזאָגט.

אהיימגייענדיק האָט ער באַגעגנט קאספארס פרוי; זי איז
געווען אַנגעטון יום-טובֿדיק, זי האָט אויסגעזען אומשולדיק און איז
געגאנגען באַגעגענען דעם מאַן. אַליווער האָט איר פאַרבייגענדיק
אַריינגעוואָרפן א וואָרט, אז דער מאַן וואָרט אויף איר; אַראַנק
דעם, וואָס זי איז געווען זייער אויסגעפּוצט, אָדער אפשר אַראַנק
איר נאָוון אויסווען, האָט זי אַליווערן גאָרנישט געענטפּערט — זי
האָט זיך דורכגעאייילט פאַרביי אים.

אַליווער איז זיך אַוועק אַהיים צו זיין משפּחה. זיין הייזט
אויפן דעק פון פּיאַ איז זיכער געווען א דורכפאַל. אָ, זייט מיר
געזונט און שטאַרק, ער וועט שוין אַזוי גיך אַהין נישט גיין. און
וואָס ס'איז נוגע קאספארן מיט זיין פרוי, האָט ער אויך נישט
וואָס מורא צו האָבן: די גאַנצע שטאַט רעדט דערפון. אויסערדעם,
איז די מעלה פון א קאַליקע, וואָס זיין עלטמקייט שיצט אים תמיד,
אַפילו ווען ער מאַכט אַ ביזן לעבן צווישן א פאַרפאַלק.

ער האָט זיך צוגעזעצט צום טיש און אַנגעהויבן באַפאַלן
די מאַנשאַפט פון דער פּיאַ; עפּעס אַן ערבֿ-רב, ער האָט זי
געדאַרפט גוט אָנברעכן די ביינער, דעמאָלט, ווען ער איז נאָך
געווען ביי די בוחות.

פעטראַ האָט זיך נישט אַנגערופן, זי האָט אַפילו נישט אַ
קוק געטון, זיינע פּרוידערייען זענען איר אַזוי נאָס געוואָרן, און
אים אַליין קאָן זי אויך נישט אַנקוקן. אָ, אָט די קופּע פעטס
דאָרט אויפן שטול, זיצט און סאָפעט, אַנגעטון אין אַ גאַנץ פּינעם
אַנצוו, אַ קאַפעלוש זיצט אויבן-אויף אין אַ זייט אויפן סאַמע אויער.

זי האָט אים שוין גוט געקענט דורך-און-דורך, זיין הילצערנער פוס סטארטשעט ארויס און פארשטעלט די גאנצע שמוץ, זיין רעדן, זיינע לינגס, זיינע בארומערייען, זיין שמים, האָס הערט אלץ מער ענלעך צו א פרויענשמים, די מאמע בלוי-וואסערדיקע אויגן, זיין שמענדיק פייכט מויל! פון יאָר צו יאָר איז ער אלץ נידעריקער, אזוי צו זאָגן, געפאלן, זיין אפטיט איז געבליבן שמענדיק דער זעלבער. און צום עסן איז נישט שמענדיק געווען גענוג.

מאָדנע! דאָס לעבן אין שטאָט איז זיך געגאנגען זיין העג, די לאגע אין שטאָט האָט זיך, אפילו, שטארק געבעסערט. זינט די טאָגן-לערערין האָט געענדיקט איר ארבעט און איז אָפגעפאָרן, זענען אין ראָטהויז אלע שבת-צו-נאכטס פאָרגעקומען מענק, די בעסערונג איז קענטיק געווען גאנץ דייטלעך אין דעם אָנמוזן זיך און אין דעם אַרט לעבן פון די מענטשן. אָבער ביי אַליווערן און פעטראָן האָט זיך גאָרנישט געבעסערט, ניי, פארקערט, עס האָט זיך נאָך פארערגערט, באַרג-אַראָפּ. איר מיינט אודאי, ער איז נישט געווען קיין בעלן, נעמען און פארקויפן די פיגורלעך פונם קאָמאָד, דעם הייסן מלאכל און דעם שפאָרקעסטעלע אין פאָרם פון אַ חוירל, וואָס ער האָט איר געבראַכט פון אויסלאַנד? איינמאָל אין אַ חוינטערמאָג איז ער געגאנגען און פארקויפט זיין הויז, אין וועלכן ער האָט געווינט. דאָס איז געווען זייער אַ גע- מין שטיקל אַרבעט.

ער האָט שוין נישט איינמאָל זיך געקליבן פארקויפן דאָס הויז, דער אדוואָקאט פּרעדריקסען, ביי וועמען דאָס הויז איז גע- ווען פארטשונט, האָט זיך פאָרט געהאַלט האַלטן מעשה-מענטש בנוגע דער קאָליקע. אָבער דער אדוואָקאט פּרעדריקסען האָט זיך געמראַכט ביי זיך, אז ער האָט אַליווערן שוין גענוג געמוז, ער האָט אים באַרימט געמאַכט מיט זיין נאָמיץ איבער אַליווערס גבורות ביים ראַטעווען די שיק; פארוואָס עפעס הייזט ער איצט נישט אַרויס קיין גבורות? נעמען און פארקויפן דאָס הויז, דאָס הויז, וואָס געהערט אָן אַנדערן...

אַליווער איז געווען פשוט אָנגעקלאָגט אין געריכט.

און באמת, על-פיושר האָט מען אַליווערן שוין לאַנג גע-
דאַרפט אַרויסטרייבן פון הויז, די שטאַט האָט אָבער תמיד גע-
שיצט דעם קאַליקע. אַצינד אָבער האָט ער אַליין מיט זיינע הענט
צוגישט געמאַכט יעדע שוך איבער אים,

אַליווער האָט זיך אַוועקגעשליעפּט צום אַדוואָקאַט בעטן ביי
אים, ער זאָל אויף אים רחמנות האָבן, די קנייה זאָל במל ווערן
און אַלץ זאָל בלייבן ווי פריער. ס'האָט אָבער נישט געהאַלפּן,
דער אַדוואָקאַט האָט געוואָלט אויסנוצן די געלעגנהייט און פריי
מאַכן דאָס הויז. ניין, ס'האָט גאַרנישט געהאַלפּן ביז פעטראַ איז
אַליין געאַנגען צום אַדוואָקאַט און שטאַרק געבעטן; אָבער פעטראַ
אַליין האָט אויך נישט געפועלט ביים ערשטן מאָל.

שוין איינמאָל אַ מצב, די היים איז געשטאַנען ביים סאַמע
אַפּורנוט. טאַמער איז פעטראַ איינמאָל אַוועק פון שטוב און זיך
אַוועקגעזעצט אויף די טרעפּ פון מאַנצואַל, פרי צו זיין מיט זיך
אַליין אַ שעה צייט אינאַונט און זי זאָל קאַנען פאַר זיך טרוי-
מען. איז וואָס! אַליווער, דער מאַן, האָט נישט קרעפירט פון צער
און בושה, פאַרקערט, ער האָט געהאַלטן אין איין גרויסן זיך,
אויסגערעדט אַלדאָס ביזן אויפן אַדוואָקאַט, אויפן הויט-שינדער,
וואָס איז זיך נישט באַגאַנגען מענטשלעך מיט אַ קאַליקע. נאָ,
אַלץ איינס, אויב אַליווער איז דאָסמאָל דורכגעפאַלן מיט דער
קאָמבינאַציע צו באַקומען געלט אויף זיין הויז, איז ער דורכדעם
אַרעמער ווי פריער נישט געוואָרן; זיצנדיק אַזוי אין שטוב, האָט
ער גערעדט מיט זיין פאַמיליע, אַז די צאַנע זיינע איז גאַרנישט
אַזוי קאַטאַסטראָפּאַל. די שטעלע ביים לייכט-טורעם, ניין, דערפון
האָט ער זיך שוין לאַנג מייאש געווען, ווער וואָלט דאָס אים גע-
קאַנט אָפהאַלטן, ער זאָל זיך אַשטייגער, פאַרשאפן אַ וועגעלע
און אַרומפאַרן אין די נאַענטע געמיינדעס? און ווי וואָלט געווען,
אַשטייגער, ווען ער פאַרט אַריין אין אַ גרויסער שטאַט און שפּילט
אויף אַ קאַטאַרינקע?

- יאָ, - האָט פעטראַ געזאָגט-דו וואָלט דאָס געדאַרפט טון!

— אזוי. און פון האָס וועסטו מיט דער פאטיליע לעבן?
 יא, פון האָס זאָלן זיי לעבן? אפשר האָלט ער געקאנט
 אזויפיר פארדינען, ער זאל נאָך עפעס קאָנען שיקן אהיים. פעמרא
 אָבער צווייפלט אין דעם. אויך די באַבע צווייפלט, יא, זי האלט,
 אז אַליוועק וועט, מסתמא, אויפעסן דעם גאַנצן פארדינסט.
 און אזוי איז פון דעם פארוואַרגערס ריזע גאָרנישט געוואָרן,
 און די משפחה זיינע איז געבליבן ביים זעלבן מצב ווי פריער,
 זיי האָבן זיך געלעבט און די שווערע צייט הייסנישט-איז אַדורכ-
 געשמופט.

פארוואָס איז זיי געגאנגען אזוי שרעכט? הייל דער פאר-
 זאָרגער האָט געהאט אַ מום, דערפאר זאָל דאָס זיין? האניבאל
 האָט געהאט נאָר איין אויג, אַרעקסאנדער האָט געהונקט אויף אַ
 פוס. אַליווער האָט געהאט גוטע מעלות אויך, האָס הייל מען נאָך?
 אַליווער איז בטבע געווען אַ פרידלעכע נאטור, ער איז נישט
 אַרומגעלאָפן מיט בלוטפארלאָפענע אויגן און מיט מאַימדיק אויס-
 געשטשירעמע ציין און נישט אַפגעוואַרט דעם מאַמענט, אז די
 קליינע קינדער זאָלן רייף ווערן צום קאַמף; ניין, ער איז געווען
 פריינטלעך צו קינדער. אַ פארוועניש? אַדראי, דער לידיקער
 הויז, האָס האָט זיך געבאַמבלט און זיך אַנגעשלאָגן אין דעם
 הילצערנעם פוס בשעתן גיין. אָבער ער איז נאָך נישט ענלעך
 געווען צו קיין הויקערס, האָס בשעתן גיין מאַכן זיי דעם איינדרוק,
 אז זיי טראָגן זיך אַליין אויף די פלייצעס, ער זאָל שוין נישט
 האָבן קיין איין מעלה? ער האָט נישט געטרונקען, אַ ניין, קיינמאָל
 נישט, ער האָט נישט גערויבערט, ניין, אין דער הינוכט איז ער
 געזאָרן ווי אַ פרוי.

פארשטייט זיך, ווען עס איז געבוירן געוואָרן דאָס דריטע
 קינד, אַ מיידעלע, האָט האָט ביינאכט געשריגן און אויפגעוועקט
 דעם מירן פארוואַרגער, איז ביי זיי נישט נאָר בעסער נישט גע-
 וואָרן, נאָר עס איז געוואָרן ערגער. אַליווער האָט היידער געקאנט
 נאָכגעבן זיין שוואַכקייט צום וואַנדערן, צו פארשווינדן פון שטוב,
 הייט אַרויסצושוימען אין זיין שיפל און טעג און נעכט צו זיין
 אויסער דער הייב, איין גאָט הייסט, וואָס ער האָט געזוכט און

קנט האמסון

וואָס ער האָט געפונען. באַזונדערס פֿלעגט ער מאַכן זיינע אויס-
 פֿלוגן נאָך אַ שטורם. ער איז נאָך געהען אזוי קינדיש, אז ער
 האָט הידער געהאַפּט אַנצוטערען אויף אַ דערטרונקענע שיף. איינ-
 מאָל האָט ער, פֿונדעסטוועגן, געפונען אַ האַנט-רענצל, וואָס האָט
 זיך געהיידעט אויף די כוואַליעס; דאָרט איז געווען אַביסל העש
 און דאָסען-קליידער, אַליהער האָט דאָס אַוועקגעטראָגן אַהיים און
 זיך געגרויסט מיט זיין מציאה, דערפֿאַר האָט ער שוין אַ גאַנצן
 מאָג נישט צוגעטון די האַנט צו קיין שום אַרבעט. אָן אַנדערש
 מאָל האָט ער געפונען אַ פּוסטן און אַ פֿאַרקאַרקעוועטן פֿאַראַפּין.
 קאַן, צייטנאָווייז פֿלעגט ער ברענגען אַ הויפּן איידער-פּוך, וואָס ער
 האָט אַרויסגעגנבעט אין די נעסטן אויף די אינזלען. ער האָט גע-
 חוסט, אז דער דאָזיקער פּוך קאָסט זייער טייער, אָבער ער האָט
 מורא געהאַט אים צו פֿאַרקויפּן אין שטאָט, ער האָט געמוזט דעם
 פּוך אויסבאַהאַלטן.

דאָס ערנסטע איז געווען דאָס, וואָס פעטראַ האָט נישט גע-
 האַלטן פֿון זיינע מציאות, אָ, זי האָט געפּייט דערויף. ער האָט
 זיך געקאַנט שלעפּן פֿונם האַפּן אַהיים מיט אַן אָנגעשוואַדענעם
 בוזעם, אויסמיידנדיק אַ פֿרעמדן מענטשן אין העג, אַריינגיין אין
 שטוב און אַוועקלייגן אויפֿן מיט זיין רויב. — אָט, דאָ האָט איר
 הונדערבאַרע זאַכן, ביטע! — פעטראַ אָבער גיט אַ בורמשע: — דאָס
 איז דיין גאַנצער רוה פֿאַר די דריי טעג! וואָס וועלן מיר טון
 מיטן איידער-פּוך! און וואָס וועלן מיר טון מיט דער פֿיריקער
 כּלי פֿון פֿאַראַפּין?

אַליהער האָט זיך האַסטיק אַנדערגעוועצט און געענטפּערט:—
 דו הויבסט שוין הידער אָן מיט דייע שטיק!

פעטראַ צינדט זיך אָן און ענטפּערט: — וואָס פֿאַראַ שטיק?
 זע נאָך דאָס קליינע דאָרט אין היגל, זי ליגט דאָרט אויף פּוך
 פֿון איידערן?

אַליהער האָט אַ קוק געטון אויפֿן קינד; דאָס קינד איז גע-
 פֿעגן אין שטאַמעס, נאָר עס האָט איר גאָרנישט געפֿעלט, עס האָט
 געשריגן פֿון די צינדלעך. אַליהער איז פֿרוצלינג אויפֿגעשטאַנען

און איז צוגעגאנגען נענטער צום קינד, צום ערשטן מאל האָט ער באַטראַכט דאָס קינד פון דער נאָענט.

— צום טייל, ס'האָט בלויע אויגן? — האָט ער געפרעגט.
פעטראַ האָט אַ ציטער געטון און געענטפערט: — דו זעסט

דאָך!

— פונדאָנען נעמט זיך דאָס?

— פונדאָנען דאָס נעמט זיך? קאָן איך דען היסן? ווי קאָן-

סטו פרעגן אזא זאך!

אַליווער איז געבליבן שטיין ווי אַ צוגעשמידטער, געשטאַנען און געקוקט, געקוקט נישט אַפרייסנדיק קיין אויג. ווי הילד און ווי נאָריש דאָס איז: זאָל אַ קינד פון בלויע-אויגיקע עלטערן נישט האָבן קיין בלויע אויגן? אָבער די איבעריקע קינדער, די יינגלעך, האָבן פאַרם ברוינע אויגן, דאָ שטעקט שוין עפעס אַווינס. אַ אַליווער האָט זיך די עטלעכע יאָר אַרומגעטראָגן מיט זיינע איי-גענע געדאַנקען, זיך אַרומגעטראָגן מיט אַ טעמפער גלייכגילטיקייט; אַצינד איז ער געבליבן שטיין פאַר אַ רעטעניש. וווּ פלעגט פעטראַ זיין? אינדערהיים. אינדערהיים. אַ פרוי, וואָס לאָזט אַראָפּ אַ פאַטש שעלדרוף יאָהנסענען, קאָן נישט אַרויסרופן קיין שום חשד.

רופט זי נישט אַרויס קיין חשד — קיין שום חשד?

אַן אומגעהויערע, אומנאַטירלעכע אייפערזוכט האָט זיך דער-זעקט אין דער קאַליקע, צום ערשטן מאל האָט ער דערקענט דעם דאָזיקן פרעמדן, ברענענדיקן שמערץ, און מיט אזא קראַפט, אז דאָס פנים זיינס האָט זיך פאַרקרומט, און פעטראַ האָט זיך אַזש דערשראָקן; זי האָט צוגעדעקט דאָס קינד. אַליווער האָט זיך קוים געהאַלטן אויף די פיס, זיך צוגעשלעפט צום פענצטער און אַרויסגעקוקט. אויב די ברוינע אויגן זענען דאָס די ריכטיקע משפּחה-אויגן, מאַ ווי קומען אַהער בלויע אויגן? ער האָט זייער גוט געווסט פון אלע רכילותן, וואָס מ'האָט געטריבן וועגן אים און זיין שטוב, ער איז גאָרנישט געווען אַזוי נאַיוו, ער זאָל דאָס אַלץ נישט פאַרשטיין, דאָס לעצטע, וואָס ער האָט געהערט, איז געווען, אז פעטראַ האָט נישט שמענדיק געפאַטשט שעלדרוף יאָהן-גענען! און אויב אפילו יאָ — האָט דאָך שעלדרוף יאָהנסען ברוי-

נע אויגן, און דאָס קליינע אין חוגל האָט גאָר בלויע אויגעלעך.
 אין זיין האַרץ האָט זיך פאַרקליבן אַ וואָרם און נישט גע-
 לאָזט צורוּ. ביז איצט איז אים נאָך געגאַנגען גוט, אַצינד אָבער
 איז אים באַפאַלן אַן אומרויקייט. אומרויקייט? דאָס אומגליק האָט
 זיך צו אים פאַרקליבן, און צרות האָט ער געהאַט אָן אַ שיעור.
 ער האָט אָנגעהויבן נאָכצושפּיאַנירן אויף אַלע עקן גאַסן, ער
 פלעגט אַרויסשפּרינגען, אָנבאַפן זי ביי דער ברוסט און פרעגן,
 ווהין זי גייט. טאָג און נאַכט איז ער געווען אויף דער וואַך, קיין
 מנוחה האָט ער שוין נישט געהאַט, ער איז גרוי געוואָרן. דאָס
 איינציקע אָרט, ווהין פעטראַ האָט געקאָנט גיין אָן שמערונגען,
 איז נאָך איצט געווען דאָס הויז פון יאָהנסען ביים האַפן, אַהין,
 אין הויז און אין געוועלפּ, פלעגט זי קאָנען גיין אָן שום מניעה.
 ער איז איר אָבער נאָכגעגאַנגען און צוכטונג געגעבן, צי זי גייט
 באַמט אַהין.

דאָס משוגעת זיינס האָט געדויערט לאַנג; ער האָט פאַר-
 נאַכפּרעסיקט דעם ים, אַלץ פּדי ער זאָל קאָנען פאַרשטעקן זיך
 אין אַ הינקל און נאָכקוקן פעטראַן, ער האָט דערהייל געבעטלט
 פיש ביי די פישער, ער זאָל כאַטש קאָנען עפעס ברענגען אַהיים.
 און פעטראַ, די נאַרישע פעטראַ, האָט נישט פאַרשטאַנען, ווי אזוי
 צו שמילן זיין אייפּערזוכט, זי האָט זיך נאָך מער צעבלאָזן, און
 ווען דאָס האָט לאַנג געדויערט, און זי האָט באַמערקט, אז דאָס
 קאָן איר גאָרנישט שאַרטן, האָט זי אים אָנגעהויבן נאָך מער רייצן
 און אים דערפירט ביז משוגעת. די בלויע אויגן קאָנען נאָר שטאַ-
 מען פון טאַטטיס דעם סטאַליער, האָט ער אַ טראַכט געטון, און
 האָט שוין גאָר קיין ווערטער נישט געהאַט אויסצודריקן זיין פאַר-
 אַכטונג צו אַט דעם מענטשן, דעם דאָזיקן נאָוואַרן, וואָס יאָגט
 זיך נאָך מיידלעך!

פעטראַ האָט זיך גענומען אים פאַרטיידיקן.

— נאָ, ער האָט שוין מער נישט די שרעקלעכע נאָז זיינען

— ניי, די נאָז פאַסט אים דוקא...

— שוויג בעסער! ער איז דאָך אַ סטאַליער, זאָל ער בע-

סער אויסבויען אַ שטאַל פאַר זיין נאָז.

און מאָדנע: אפנים, אז עס זענען געווען נאָך אַנדערע, וואָס זענען צוליב די בלויע אויגן, קאָן מען זאָגן, געוואָרן אייפערזיכ-טיק; קאָנסול יאָהנסען, שמועסנדיק מיט פעטראָן וועגן דעם, - האָט ער זיך געוויצלט און ס'האָט געהאט אַ פנים, ווי ער וואָלט געווען אייפערזיכטיק.

- מ'זאָגט, פעטראָ, אז ביי דיר איז געבוירן געוואָרן אַ

מידעלע?

-- יאָ. - האָט זי געענטפערט.

- און דאָסמאָל מיט בלויע אויגן.

פעטראָ האָט אַראָפּגעלאָזט די אויגן צו דער ערד און גע-

שוויגן.

- נישט אַלע קאָנען האָבן בלויע אויגן. - האָט ער געזאָגט

אין אַ ווייץ. - ניין! - האָט ער פּלוצלינג צוגעגעבן. - איך האָב

נישט קיין שמעלע פאַר דיין מאַן, דו הערסט? פרווה ביי גרויץ-

אַלסען!

פעטראָ איז הידער אַהיימגעגאַנגען מיט ליידיקע הענט, אַהיים

צו איר משפּחה און צו איר עלאַנט. ס'איז געווען אַ מצב, מ'זאָל

נאָרנישט געפרוּווט ווערן, זי פּלעגט אָפט היינען און פּלעגט מיט

אַן אמת אויף זיך רחמנות האָבן; זי איז אָבער געווען צויונג און

צו-געזונט, זי זאָל פאַרלירן דעם מוט, זייער אָפט פּלעגט זי זיך

שמעלן אויף דער שוועל פון איר שטוב, געפליידערט מיט די

דורכגייער אויפן גאַס און געלאַכט צו זי - טיף אין האַרצן איז

ביי איר געווען נאָר עפעס אַנדערש.

די צייטן פון יאָר האָבן זיך געטוישט און די יאָרן זענען

געגאַנגען, אַליווערס יינגלעך זענען שוין גיידע געגאַנגען אין שולען;

פראַנק איז געווען זייער אַ פעיקלער, ער איז געווען באַפרייט פון

אַפּפּאַל און געהאַט גלענצנדיקע צייגנישן, דאָס ווערדיקל אַבעל

איז אויך קיין נאָר נישט געווען, מיט נאָר אַנדערע נייגונגען און

אַ געפערלעכער באַנדיט. עס האָט זיך געצויגן און געצויגן, די גע-

ווינהייט האָט צוגעהאַלפּן, און נאָט האָט די משפּחה מחוק געווען

און געשענקט אַ שמאַרקן חילן נישט אונטערגוייגן. דער קליינער

אַבעל, למשל, האָט זיך אַליין אויפּגעהאַלטן, זיך אַליין געשאַפט אַ

קנוט האמסון

מלבוש. כאָמט פאַר אים אַליין איז זייער אָפט געווען גאָר פון די קליינע פאַרנעניגנס צו זיין אזאָ קליין ווערדיקל: אויפן ברעג-ים, פלעגט אים אַמאָל באַפאַרן אַ הונגער און אים געמאַטערט אָן אַ שיעור. אזוי האָט ער גאַרנישט געקראָגן אין מויל-אַרין און נישט עפעס אָנצומון, ער האָט פשוט געפּרעגט, צי קאָן ער אפּשר פאַר געלט קריגן אַ טעפעלע קאַווע. די מענטשן אָבער אויפן הויף האָבן זיך געהאַלטן קעגן דעם ווערדיקל זייער העסלעך, זיי האָבן געענטפּערט, אז ס'איז נאָך אַ פּראַגע, צי ער דאַרף בכלל טריני-קען קאַווע. האָס, צי ער דאַרף אָט דעם הויף וועט ער אויס-מיידן ביז ער וועט נישט אויסזאַקסן!

דער ברודער פּראַנק איז נישט געגאַנגען אין זיינע דרכים, דערויף איז ער געווען צו-קלוג. ער האָט אפּירט ערנעץ אין שטאָט אַריינגעכאַפט אַמאָל אַ מיטאַג, אַמאָל אַ וועטשערע, ער פלעגט אויך קריגן אַ מלבוש פון עמעצן, איינמאָל אין יאָר פלעגט ער ביי דעם קאָנסול יאָהנסען אין געשעפט באַקומען אַ פולשטענדיקן גאַרניטור און ער פלעגט קומען אַהיים אַ באַנייטער פון קאַפּ ביז פּיס. אזאָ מענטש איז דאָס געווען דער קאָנסול יאָהנסען, אַליין געקאָנט לעבן און אַ צווייטן געלאַזט לעבן.

ס'האָט זיך געצויגן און געצויגן. דערווייל האָט די באַבע זיך הידער אַרויסגעלאַזט אויף דער העלט און זיך אומגעקערט אַהיים מיט אַסאך גוטע זאַכן: קאַרטאָפּל, שמאַקן, מעל, קעו. אַ, מ'קאָן די באַבען נישט אַוועקמאַכן מיט דער האַנט; ווען זיי זאָל נישט דאַרפן אָפּטער אָפּשלאָגן די טירן פון דער אונטערשטיצונגס-קאַסע, און די ווייבער ביים ברונען זאָלן זיי נישט באַרעדן אזוי פיל, וואָלט זיי קאָנען באַזוכן אויך די ווייטערע פאַראַפּיעס און פון די דערפער אָנברענגען אַסאך זאַכן, דאָס וואָלט געהען אַ גוטע הילף. און נישט איינמאָל האָבן זיי באַמת געהאַט דער באַבען צו פאַרדאַנקען, וואָס דאָס גאַנצע הויזגעזינד האָט געהאַט עפעס צו קייען, און עס איז געווען וואָס צוצושטעלן אין אויחן, אָט אזוי פליסיק איז געוואָרן די אַלמע.

אַמערדנסטן האָט זיך געפירט אַליינער, די חולאַת זיינע האָט אים נישט אָפּגעלאָזן, ער האָט אפּירט אַ שטיקל צייט זיך

פארנומען מיט כצפן פיש, און געטון האָט ער דאָס נאָר דערפאַר, הייל ער האָט געקראָגן אַ ניי שיפּל. זעט איר, ער האָט זיך איינמאַל אַזעקגעלאָזן שווימען אין ים, האָט איר פּלוצלינג דערזען אַ שיפּל, אַ ריידיקס, אָן אַ באלעבאַס; דאָס איז געווען אויסגעצייכנט, דאָס שיפּל איז, אַפּנים, פּון ערגעץ אָפּגעריסן געוואָרן און מיט די כּוואַליעס פּאַרטראָגן געוואָרן אַהער, עס קאָן זיין, אַז דאָס שיפּל איז געווען גאָר פּון היים, אַפּשר פּון אויסלאַנד. ער האָט אַפּילו געדאַרפט מעלדן וועגן דעם געפּונענעם שיפּל, אַליינער האָט זיך אָבער גאָרנישט געמאַכט דערפּון און באַהאַלטן דאָס שיפּל. קיינער האָט אים נישט געטשעפעט, דער קאַליקע האָט דאָך געדאַרפט האָבן אַ גוט שיפּל, נישט ער זאָל אין איינעם אַ שיינעם טאָג אונטערגיין אין מיטן ים. לכתחילה האָט אַליינער געהאַט חשק פּאַרקויפּן דאָס שיפּל און אָפּנעמען דאָס ביסל געלט, האָט מען דאָס אין שטאַט נישט דערלאָזט, דאָס איז שוין צופּיל. - ניי, - האָבן די מענטשן פּון שטאַט געזאָגט - האָסטו געפּונען, מענסטו דאָס האַלטן! האָט שוין אַליינער אויף אזא אופן זיך באַנוצט מיט זיין ניי שיפּל אין אַ פּרייער מינוט און געכאַפט פּיש. אין אַ פּרייער מינוט.

ער האָט נישט שטענדיק געהאַט אַ פּרייע מינוט, זיין חולאַת האָט אים צוגעשמידט צו דער יבּשה, צוגעשמידט צו דער היים. פעטראַ האָט ווידער באַקומען אַן עקל צו קאַזוע, און אַרי-זער האָט זיך דערווייל אַרויסגעשלאָגן פּון די כּוחות צוליב דער שטענדיקער האַכצומקייט. ער איז דאָך מאַנאַטן-ראַנג געשטאַנען אין די ווינקלען אויפן גאַס און נאָכגעקוקט, נאָכשפּיאָנירט און זיך צו-געהערט! ער האָט שלעכט געגעסן, זיך שלעכט געקליידט, אָבער זיין אייפּערויכט האָט אים געגעבן כּוח אויכצושטיין שעה-לאַנג, אויף זיין פּאַסטן; ער פּלעגט שטיין מיט אַ קלאַפּנדיק האַרץ, אין געבראַמענע ליידן, דער הינט פּלעגט האַלטן אין איין רייסן דעם הויז אויף זיין הילצערנעם פּיס, ס'האַט אויסגעווען ווי אַ פּאָן היקלט זיך פּלאַמערנדיק אַרום דעם שטאַנג. ער האָט, אייגנטלעך, קיינ-מאַל נישט געהאַט קיין פּרייע צייט, ביינאַכט איז געווען נישט זי-כערער ווי ביימאַג, ער האָט געמאַכט איבערשעהן, ס'איז אים דער-

פון גארנישט ארויסגעקומען. ער זאל לבלי-הפחות קראנק ווערן
און ליגן אויפן טויטן בעט, אבער ניין! די פרוי אויסשפאנירן! פאר-
וואָס איז זי נישט אַנמלאָפּן און צוגעשלאָסן די מיר פון שטופל
וואָס לאָזט זיך טון ביי אַזאַ חוצפה, אַ חוצפה מיט אומשולדיקע
אויגן, וואָס ווערט נמאס פון די פיל ליגנסן ער וואַרט זי אָפּ פון
אין זייט, אין זי קומט פון דער צווייטער זייט, וווּ איז זי געווען?
זי קומט אונטערברומענדיק אַ לידל, זי האָט גאָר קיין דאגות
נישט; וואָס טראַכט זי דאָרט ביי זיך, וואָס שטייכלט זי און וואָס
שאַקלט זי מיט די היפּפּן אירע?

— וואָס שטייטו דאָ און שפּאַנירסט נאָך? — זאָגט פעטראַ
און ווערט נישט איינגעזונקען אויפן אָרט.

— פּונדאָנען גייסטו? ס'איז דאָך שוין ביינאכט.

— כ'בין דען נישט געווען ביים קאָנסול? וואָס האָסטו דאָרט
אין האַנט, דאָס מעסער?

— זעסט דאָך!

— דאָס פּישמעסער! וואָס שטייטו עפעס מיט דעם מעסער

דאָ?

— כ'האָב אים געדאַרפט האָבן אויפן האַפּן.

— ניין, דו מיינסט אונדא, אז דו שרעקסט מיך איבער.

— שווייג!

— אַך, אַן אומזיסטע טירחה!

ניין, פעטראַ איז געווען זיכער; ער איז דאָך אַזיין נישט
קיין גרויסער גבור, ער איז איר נמאס, ער איז אַ גאַרנישט, זי
האַט געקאָנט טון, וואָס זי האָט געוואָלט. זי האָט זיך געלאָזט
גיין פאַרויס, און דער טאָן נאָך איר. זי בלייבט שטיין אויף אַן
אויגנבליק אין דעם קאַרידאָר, זי וויל אים פאַרשעמען אַביסל, יאָ,
פּדי צו ווייזן אים, אז זי, וואָס שלעפט זיך אַרום גאַנצע נעכט,
איז אַן אַנשטענדיקע און מ'קען זיך אויף איר פאַרלאָזן; זעט נאָר,
ווי זי פאַרשליסט דאָס די מיר, נאָכדעם ווי זי גייען ביידע אַרײַן!
— וואָס, דו ווילסט פאַרשליסן, — זאָגט אַליהער — אבעל איז
זיכער נאָך נישטאָ אינדערהיים.

— וועט ער דען נעכטיקן אינדרויסן.

— ער דארף נישט נעכטיקן אינדרויסן! — שרייט אַליינער אויף-
 גערענט, ער דרייט זיך אויס מיט זיין שווערן קערפער און גיט
 פעטראן אַ שטויס אין דער זייט. זי איז אויפגעשפרונגען און אַ זאָג
 געטון: — וואָלסט מיר ליבערשט דערהרגעט אויף טויט!
 עס פלאַקערט אויף דער קאָמף, זיי גייען אַרײַן אין שטוב
 אין באַשיטן איינער דעם אנדערן מיט זינדלערייען ביז איבערן קאָפּ.
 די באַבע לייגט אין צווייטן צימער מיטן קליינעם קינד און מיט
 פראַנקו, זי הויבט זיך אויף, שפאַרט זיך אָן אויף די עלנבוינגס
 און הערט זיך איין, דערנאָך לייגט זי זיך צוריק, דאָס איז נישט
 קיין ניס, זי האָט שוין דאָס נישט איינמאָל געהערט. אַליינער פאַר-
 געסט אויף אַ וויילע זיין אייפעהויבט און פילט זיך באַפרידיקט
 מיט זיין אַרויסטרעטן; לייבט זי אַ קינד איז זי געפלוניגן צו דער
 וואַנט, פאַרט אַ מאָן, האָ-האָ, ער וויגט דעם קערפער זיינעם אַהין
 און אַהער.

דערווייל האָט דער ביינאכטיקער צוזאַמענשטויס צווישן די
 עלטערן אַ גרויסע טובה געטון דעם וועזיריקל אַבעל; ער האָט זיך
 שמיל אַריינגעגעבעט פון גאס און איז אַרײַן אין בעט. ער האָט
 קיין ביז וואָרט פון קיינעם נישט געהערט.

IX

קיין זאך איז נישט צוויי ווילד און פיינלעך, זיי לעבן אין
 אַזאַ אָנגעשטרענגטן צושטאַנד. אַליינער האָט זיך אין משך פון אַ
 פאַר טעג אויסגערוט, ער האָט זיך אַרומגעשלעפט איבער די גאַסן,
 ער האָט אָבער נישט געפילט קיין סימן פון קיין גליקלעכער
 מנוחה. די פענצטער פון זיין שטוב זענען אַצינד פאַרהאַנגען מיט
 קריידלעך און פאַרטוכער, ער האָט נישט געקאָנט אַריינקוקן אין
 שטוב, האָט ער דערפאַר זיך אַרומגעדרייט אַרום שטוב ווי אַ צע-
 דרייטער הין און צוריק.

צום סוף האָט ער געטראָפן די אלטע, און זי האָט צו אים
 געזאָגט: — ווידער אַ מיידל.

דאָס אינטערעסירט אים נישט. אַך, ווי דאָס איז אים גלייב-
גילטיק; אָבער ער רעדט, בדי מ'זאָל אים עפעס ענטפערן. —
אַך, אזוי, ווידער אַ מידל? זענען אַדע איברים ביי איר גאנצע?
פּרעגט ער ביי איר.

— יאָ, כ'האָב גאָרנישט באַמערקט קיין אויסערגעוויינלעכס.

— זי האָט בידע פּיס?

— יאָ.

— נו, דארפן מיר זיך טאַקע פּרייען. ס'איז נישט אזוי צווייב-
צו לעבן, האָבנדיק אַ הייצערנעם פּוס. וואָס האָב איך געהאַלט
זאָגן, האָט זי שוין געעפנט די אויגן, די אויגן אירע?
— ווי, וואָס?

— כ'פּרעג נאָר. פּאַרהאַס שרייט זי נישט? זי איז דאָך נישט
געבוירן מוויט קאָן איך זי זען?

— זי שלאַפּט איצט.

אַליווער האָט ווידער געמוזט וואַרטן, קיין פּיש נישט גע-
כאַפט און זיך אין גאַס אַרומגעדרייט און געוואַרט. פּאַרנאַכט
ערשט האָט מען צוגעלאָזט צו דער קליינער, וואָס האָט זיך שוין
אויפגעכאַפט, ער האָט זי צוגעטראָגן צום פענצטער, בדי צו דער-
גיין, האָס פּאַראַ אויגן זי האָט. פעטראַ פּון בעט האָט רויק צו-
געקוקט, קיין שום שמערונגען, דאָס קינד האָט ברוינע אויגן.

און מאַדנע, ווי אזאַ קלייניקייט האָט געקאַנט באַרויקן דעם
פּאַטער; ער האָט שטאַרק געוויבט דאָס קינד און האָט אפילו
געזאָגט צו פעטראַ אַ פּריינמלעכן וויין. — דו ביסט אַ בריה, אַז
דו הייסט! — כאַטש ס'איז שוין געווען קעגן נאַכט, איז ער אַרויס-
געשוואַמען צו כאַפּן פּיש. די לעצטע חדשים האָט ער געטראָגן
אין האַרצן זייער אַסאך פּאַרדרום קעגן פעטראַן, זי האָט טאַקע
געהאַנדלט שלעכט און נידערטרעכטיק. אַצינד האָט ער אַן אַנדער
מיינונג, זי איז גאָרנישט אזא נאַר, ניין, גרויסאַרטיק, גאָט צו דאַנ-
קען! און זאָל זיך נאָר כאַפּן פּיש! שוין ווידער ברוינע אויגן,
אַמתע משפּחה-אויגן, די נאַטור האָט געוויגט, אַלץ איז אין פּולער
אַרדנונג.

אַך, דער מענטש איז נישט ביים פּולן זין, איין גאָט הייסט,

די אזוי דאָס לייגט זיך ביי אים אויפן מוח
 איינמאל האָט ער באַגענוגט אין גאָס שעלדרוף יאָהנסען און
 האָט צו אים אזוי געזאָגט: - דער היינטער קומט אָן, אַצינד מוח-
 מו זיין אזוי פריינטלעך און אַ טראַכט מוון וועגן מיר אויך.
 - איך זאָל טראַכטן וועגן דיר? - האָט שעלדרוף גע-
 פרעגט.

- יא, אז איך בין אַ קאליקע.
 - האָט גייט דאָס מיך אָן?
 - און אז איך האָב אַסאך קינדער.
 - הי נאָריש מענטשן קאָנען דאָס רעדן? - האָט ער צוגע-
 געבן נישט זיכער.

אַליינער האָט מיט יראת-הכבוד אַ שמיכל געטון און אַראָפּ-
 געלאָזט די אויגן צו דער ערד. - דאָס איז אפילו מעגלעך, אָבער
 אַצינד מוזטו זיין אזוי גוט און מיר געבן אַרבעט.
 - איך? האָט פאַר אַרבעט?
 - אין מאַנזשן. - האָט אַליינער געענטפערט.
 - וועגן דעם מוזטו איבעררעדן מיטן טאַטן.
 אַליינער האָט פאַמעלעך אויפגעהויבן זיינע אויגן, האָט גע-
 וואָרפן אַ פעסטן בליק אויף שעלדרוף און געזאָגט: - ניין, דאָס
 מוזטו מיר טון!

אַליינער דראָט? דער יונגער שעלדרוף רוקט זיך אָפּ צו-
 ריק, ער באַטראַכט די קאליקע. זיין בליק איז שוין אָבער אויס-
 געלאָשן. זעט נאָר, לכתחילה האָט ער געהאַט אַ הייליגן העפטיקן
 אויסדרוק, שפעטער איז ער אויסגעלאָשן געוואָרן. שעלדרוף האָט
 זיך אַביסל פאַרטראַכט, ער האָט זיך דערמאַנט אין זיין אויפפירן
 זיך, אין דעם פאַטש אין באַק, אין די אַלע רכילותן, ער האָט
 דאָס אַלץ זייער נישט גערן אויפגעמישט, ער האָט געזאָגט: -
 נא, יא, איך קאָן אפילו איבעררעדן מיטן טאַטן, אויב דו ווילסט
 נאָר.

- איז גוט, - האָט אַליינער דערויף געזאָגט.
 אין אַ פאַר טעג אַרום האָט אַליינער היידער באַגענוגט
 שעלדרוף און שעלדרוף האָט געפרעגט: - דו רעכנסט, אז דו

וועסט קאָנען נעמען אויף זיך צו פאַרוואַרטן מיטן מאַנאַזין.
פאַרוואַרטן מיט דעם מאַנאַזין? דאָס איז שוין פשוטע גדלות
און באַרימערײ פון שעלדרופן; ביז איצט איז אין יאָהנסענס מאַ-
נאַזין גאָר קיין שמענדיקער אָנגעשטעלטער נישט געווען, נאָר פון
די משרתים פלעגט עמעצער אַרײַנלויפן יעדעס מאָל אין מאַנאַזין
און טון וואָס מ'דאַרף, זאָל אַליווער פּלוצלינג נעמען טון אָט די
קלייניקייטן!

— דער טאַטע וויל מיט דיר רעדן. — האָט שעלדרוף גע-

זאָגט.

אַליווער האָט שוין געשפּאַנט אַהיים מעשה הויכער אָנגע-
שטעלטער פון מאַנאַזין. — ווי איז דאָס פאַרגעקומען, — האָט ער
אַ פּרעג געטון בײַ פעטראָן — האָט דיר דען דער קאָנסול יאָהנ-
סען נישט אָפּגעזאָגט מיך אָנצונעמען?

— אודא. און איך וועל נאָכאַמאָל נישט גיין פּרעגן בײַ

אים.

אַ שווייגן, אָ, אַ שווייגן, וואָס אַליווער האָט דערבײַ אַרויפ-
געצויגן אַ מינע פון וואָניקײט און פּלוצאָנגדיקן ערנסט. — איך וועל
שוין אליין מיט אים איבעררעדן. — זאָגט ער און גייט אַוועק.
די פּרויען האָבן זיך אָנגעקוקט. נאָ, עס וועט נישט העלפן
אַליווערס גיין, מסתּמא גייט ער גאַרנישט. און פעטראָ האָט פּלוצ-
לינג פאַרוואַרפן דעם קאַפּ.

ווען אַליווער האָט זיך אומגעקערט אַהיים, האָט ער אַ היפּ-
שע היילע להלומין געשוויגן, אָ, אַ וואָניק, אַ לענגער שווייגן! די
פּרויען האָבן נישט געוואָלט פּרעגן, זיי האָבן געשמייכלט, פעטראָ
האָט אַ זאָג געטון: — כ'וואָלט וועלן היסן, ווער איז גענאַנגען צום
קאָנסול מיט אים איבעררעדן.

סוף-כּל-סוף האָט אַליווער איבערגעריסן דאָס שווייגן און
געזאָגט: — אין מיין אויסלענדיש לייבט מוז מען נאָך היינט אַרײַ-
נייען אן אונטערפּומער. אין מאַנאַזין איז קאַלט.

פעטראָ האָט אויסגערופן: — דו וועסט פאַרנעמען אַ פּאַסטן

אין מאַנאַזין?

און אפילו די אלטע איז אויך געבליבן שטיין מיט אן אָפן מויל.

אָליחער קוקט זיך אום מיט גרויס פארווונדערונג און פאַר-שטייט נישט, וואָס זיי ווילן, באמת, עפעס זענען די פרויען פאַר אים א רעטעניש. - יא, נאַטירלעך? - האָט ער געענטפערט מיט א פראגע.

זיי האָבן א פאַטש געטון מיט די הענט.

- פאַרשטייט זיך, איך נעם אָן א שטעלע אין מאנאזי, - האָט ער געזאָגט. שוין טאַקע. מאָרגן הויב איך אָן.

זיי האָבן אַרומגעזען די זאַך פון אַלע זייטן: דאָס איז גאָר עפעס אַנדערש, א פּעסן געהאַלט, ער קאָן שטייגן, אָ, דאָס האָט זייער אַסאַך צו זאָגן! און אָט זיצט ער, דער, וואָס האָט די זאַך אויסגעפירט, דער הער, פול מיט שמאַלץ, דאָס היטל אויף-א-זייט מעשה-פראַנט, דאָס איז לויטער באַרימער. ער רעדט היימער: - איך האָב דאָך געזאָגט, אַז איך וועל צו אים גיין און מיט אים איבעררעדן.

- אָבער איך האָב דאָך שוין נישט איינמאַל געפּעטן דעם קאַנסול. - האָט פּערט זיך אָנגערופן.

אָליחער ענטפערט: -- אַז אַ מאַן קומט, איז גאָר עפעס אַנדערש.

דאָס באַטייט אַן ערנסטע ענדערונג אין זייער לעבן, און דאָס אָליחער אָבער, וואָס האָט גוט געוואָס וועגן וואָס ס'גייט, האָט אַ טראַכט געטון: אַז קיין ביכל פון שפּאַר-קאַסע איז עס נאָך נישט און דער גן-ערדן אַליין אויך נישט; יאָהנסען האָט גאַרנישט געהאַט אַזא ברייטע האַנט; אָבער פון דער אַנדערער זייט איז ער גע-ווען דער ערשטער קאַנסול, פאַר דער משפּחה אָליחער איז ער באַמת געווען אַ מין אויסלייזער.

אין מאַנאָזי זענען נישט געווען קיין שווערע אַרבעטן; אַלי-חער האָט זיך געקאַנט אַרומגיין אַהין און צוריק, ער האָט בלויז געמוזט דאָרטן זיין. אַממערסטן באַשעפּטיקונג האָט ער געהאַט אין דעם טאָג, ווען ביים קליינעם האַפּן האָט זיך אָפּגעשטעלט אַ שוּף. מעל און פאַטעקע, קאַזע, פאַרזאַפּן און בוימל האָט מען אויסגע-

קנות האמסון

לָאָדן און אנגעלאָרן אָנשטאַט דעם מיט פּיש זין פּישאָייל. דעמאָלט האָט אַליווער געמוזט פאַר די אָנגעקומענע סחורות שאַפן אַן אָרט אין מאַנאַזין און אין קעלער, ביי דער געלעגנהייט פלעגט זיך וויינס דערגרייכן, אָונט-צייט פלעגט ער באמת זיין מיר. אויסער דעם, האָט ער געדאַרפט וואַשן, ראָמען און אַלץ האַלטן אין געהעריקער אָרדנונג. אַן אָפּענער זאַק קאווע דאַרף נישט בלייבן שמיין אינמיטן מאַנאַזין, קליינע יינגלעך זאָלן זיך צוכאַפן צו דעם און זאָלן דאָס נישט האַלטן פאַר אַ געפונענע זאַך. ווען די קוויטן קומען מיט אַ צעמל פון גע-וועלב, ליפערט אַליווער איינעם אַ זאַק מעל, צוואַנציק מעטער מאַסט-שמריק אָדער אַ צווייטן ליפערט ער אַ האַלבן פּוד פּיש. דער פאַר-וואַלטער פון מאַנאַזין האָט געהאַט אויף זיך אַ חוב, אַלע פּרימאַרגן אָנגו-פילן די שופּלאָרן אין געזעכט מיט קאַלאָניאַל-סחורות פון מאַנאַ-זין; האָט אויך געמוזט פאַרשרייבן, וועלכע סחורות זענען דאָ קנאַפ, בדי די קאַנטאַר זאָל בייצייטנס קאַנען באַשטעלן.

בכלל, איז דאָס גאָר נישט געווען קיין נידעריקע שמעלע, די שמעלע, אויף וועלכער דער קאַנסול יאָהנסען האָט איינגע-וואַרדנט אַליווערן, און מענטשן האָבן ווידער געהאַט אַ גרויס צו-לויבן זיינע מעשים-טובים. איינגעלאָרן איז דאָך אַליווער אויף זיין שיף געוואָרן אַ קאַליקע; אָבער דאָס קאָן צוגריי נישט פאַרפליכטן דעם קאַנסול, העכסטנס קאָן דאָס ברענגען צו אַלגעמיינער באַרמ-האַרציקייט און צו רחמנות-געפילן. און דאָס האָט דער ערשטער קאַנסול פאַרמאַגט אין אַ פולער מאָס, ער איז דאָך געווען אַ גרוי-סער מאַן און אַ בעל-צדקה.

וואָס קאָן מען זאָגן אַקעגן דעם? גאָרנישט. עס טרעפט אפילו, אז אין מאַנאַזין ווערט אַ שרעכטער גערוך פון אַלמע פּיש און פאַרפּוילטע געבערלעך, אַממערסטן פלעגט זומער ווערן דאָס אַ אַ דורכנעמענדיקער פאַרסמטער ריח—אָבער ס'איז אַ קליינער אומ-גליק! אין אַלגעמיין איז אַליווער היי פריער געווען אַ שמה-בחדקו, ער פאַרדינט אויף ברויט מיט מאַרגאַרין, אויף אַ פּולן זונטיק, אויף אויספאַרנטווען זיך אַביסל, אויף אַ הערלעכן, קאַלירענעם שניפּסל, אויף אָפּגעפּוצטע שיך, אויף אַ נייעם, אין אַזויט-אָנגעטו-ענעם קאַפּעליווש. די הסדים, וואָס דער קאַנסול יאָהנסען האָט מיט

אים געמון, האָבן געווירקט אויף די אנדערע קרייזן מענטשן, אַזוי-
ווער האָט דאָס באַמערקט אין קלייניקייטן. די שטאַט האָט אים
שוין מער נישט איינגארירט, און דער אַדוואָקאַט פּרעדריקסען האָט
אויך נישט געוואָלט זיין קיין אויסנאַם ער האָט נישט דערקומעט
וועגן הויז.

אַ, יאָ, דאָס גליק האָט זיך אומגעקערט צו אים! דאָס
בעסטע איז געווען דאָס, וואָס אַזייער איז געוואָרן דער פּאַר-
שטעער פון מאַנאָזיז, פון זיין אייגענער קליינער ממשלה; ס'האָט
אפילו געהאַטן דערביי, ער זאָל ווערן דער הערשער, א פּערוואָן
מיט אַ הויכן שטאַנד. ער איז שטאַרק צופרידן געווען, און ס'האָט
אים ממש געקילט, ווען די מענטשן פון שטאַט זענען אלס קונים
געקומען אַהין און האָבן אים געוואָגט אַ גוט-מאָרגן, נאָך איידער זיי
האָבן אים דערלאָנגט דאָס צעמל. „גוט-יאָר!“ האָט ער צוריקגע-
גריסט, אַזאָ מענטש איז ער געווען, ער האָט קיינעם נישט איינגאַ-
רירט. אַצינד איז שוין עפעס אנדערש. יאָ, ס'האָט זיך שוין גע-
לוינט מיטן קאָליקע צו זיין אַביסל העפּלעכער, ער האָט ביי אַ
געלעגנהייט געקאָנט אַפּרינען, מ'איז געווען ביי אים אין האַנט, אַ
פולע אָדער נישט קיין פּוּלע מאָס, אַ שלעכטע צי אַ גוטע האָג.

יערגען דער פישער איז געקומען מיט אַ צעמל. קאַספּאַר,
וואָס איז געווען מאַטראָס אויף דער פּי אַ און וואָס האָט שוין
מורא צו פּאַרלאָזן זיין חייב, זי זאָל ווידער נישט פּאַרנעמען קיין
נסיכה אין אויסלאַנד - יאָ, אַט-דער קאַספּאַר איז אויך געקומען
מיט אַ צעמל; מאַרטין פונם בערגל איז געקומען, מאַטמס דער
סטאַליער, קאַרלסען דער פּאַליציאַנט זענען געקומען, און שפּעטער
אַלע פון נאַענט און הייט; און אַזייער איז געווען דער, וואָס
האָט ביי דער טיר אויפגענומען און אויסגעהערט זייערע פּאַרלאַנ-
גען. באַמת, אַזוי איז יוסף געוואָרן אַ גרויסער האַר ביי פּרעהן
אין מצרים.

- יאָ, אַצינד ביסטו הויך אויפגעקומען. - האָט געוואָגט דער
פישער יערגען מיט זיין גאַנצער גוטמוטיקייט.

- כ'האָב מיך נישט וואָס צו באַקלאָגן, - האָט אַזייער

אָפגעענטפערט – מיין מזל האָט מיך אַהערצו געבראַכט און אין מיר נישט פאַרגעסן.

יערגענען האָט ער איבערגעגעבן זיין פּלאַץ ביים האַפּן אויף שטענדיק, דעם פּלאַץ, וואָס אָליווער האָט גערופּן פּיש-מאַרק. – נעם זיך אַלץ מיטאַנאָדער, די קאַסטנס מיטן פּלאַץ, און זאָל דיר ווילד באַקומען! דו האָסט מיר נישט אַיינמאַל געגעבן פּיש, ווען איך בין געווען אָרעם און האָב נישט געקאַנט אַרויסשווימען אי-בערן ים, – האָט ער צוגעגעבן אַביסל גערירט – וואָס ס'איז נוגע מיר, האָב איך מיט די מייניקע דאָס שטיקל ברויט אויפן מאָג, און וואָס דאַרפן מיר, מענטשן, מער? און דיינע קינדער הי מיינע קינדער, יערגען, ס'גייט זיי זייער גוט! פּראַנק גייט אין דער הע-כערער שול און ווערט וואָס אַ טאָג געלערנטער, ס'איז פשוט אַ וונדער, ער קאָן לייענען דייטש, ווי דאָס אויג באַפט נאָר.

יערגען באַשטעטיקט מיט אַ שאַקל מיטן קאָפּ, אַז אויך זיי-נע ינגלעך און מיידלעך רעדן וועגן פּראַנקן מיט גרויס אַכטונג.

– יאָ, עס איז אויסערגעוויינלעך, ממש צו באַשרייבן! ער קאָן איצט באַקומען די ערשטע בעסטע שטעלע, וואָס ער וויל נאָר, ער קאָן אַרײַן אין אַ באַנק, אין אַ קאַנטאָר; ס'פּעלט נישט, ווען דו קאָנסט, יערגען, אונטערוואַרפן אַ קליינע ווילע, וואָלט איך מיט דיר צוזאַמען געגאַנגען אַהיים.

אָליווער האָט אַרויסגענומען אַ נאָזיכט און אָנגעהויבן ווישן דעם שווייסלעכער פּון זיין קאַפּעליוש, ער האָט אויך אָפּגעווישט דאָס מעל און שטויב פּון זיין געזיכט, ער האָט אָפּגעפּוגט זיינע שיך, אויסגעבערשטילט זיינע קליידער און יערגענען אַלץ געלאָזט וואַרפן. ער האָט געוואָלט, אַז יערגען זאָל באַמערקן און זיך אי-בערצייגן, אַז ער איז שוין מער נישט דער זעלבער ווי פּריער, אַז זיין נייע שטעלע איז נישט קיין שטעלע פאַר יעדן איינעם. סוף-בלי-סוף האָט אָליווער אָפּגעשלאָסן דעם מאַגאַזין, די טירן האָבן אַ סקריפע געטון, אָבער דאָס איז זייער אַן אָנגענעמע מוזיק פאַר אָליווערן, דאָס פאַרנאַכטיקע שוואַנען-ליד פּונם מאַגאַזין. ער האָט אַריינגעלייגט דעם שווערן שריסל אין קעשענע און איז געווען פאַרטיק.

זי זענען געגאנגען אהיים. יערגען האָט רויק געטראָגן זיין פלי מיט בוימל און זיך צוגעהערט צו אַליווערס רייד, וואָס זענען געווען פראָסט און אפשר צוריקגעהאַלטן, אָבער פאַרט פּוּל מיט באַרימער. — אזוי, דו ווילסט אָפּפאַרבן דיין הויז?

— יאָ.

— דו ביסט אַ גליקלעכער מענטש, דו קאָנסט דאָס אַליין טון. אָבער איך מוז נעמען אַ מאַלער, בדי אָפּצופאַרבן מיין שטוב, איך האָב נישט קיין צייט דערויף.

— ניין.

— אָבער הלמאי זאָל איך לייקענען, ס'איז טאַקע זייער גוט, איך קאָן מיר לאָזן אויסמאַכן דאָס הויז, ווי מ'דאַרף. עס וועט אפילו קאָסטן, אָבער וואָס קאָן מען העלפן.

יערגען האָט עפעס אויפן האַרצן און זאָגט אַרויס: — מיר מוזן זיך סטאַרען צו האַלטן אונזערע יינגלעך אינדערהיים.

— די יינגלעך? וואָס איז עפעס?

— נעכטן ביינאַכט זענען זיי היידער ערגעץ געווען. איך האָב טיילמאַל פון זיי גרויסע צרות.

— פון ערואַרדן און אַבעלן? ניין, יערגען, ס'איז גאַרנישט, — ענטפערט אַליווער און פילט זיך מער בר-דעת — דער חברה וועט גאַרנישט נישט געשען.

— אָפּטמאַל קומען זיי זייער שפעט אהיים. איך וואָלט דיך זייער געבעטן, דו וואָלסט זיי נישט געבן דאָס שיפּל.

— וואָס האָסטו צו די יינגלעך? — זאָגט אַליווער. — ווען איך בין אַרויסגעפאַרן קיין אויסלאַנד און בין אויסגעווען אין אַלע שטעט פון גאָר דער וועלט, האָב איך אומעטום געזען ווי קליינע יינגלעך שווימען אַרויס מיט אַ שיפּל. דו וואָלסט אַרויסקומען אויפן גרויסן אָקעאַן, וואָלסטו געזען, ווי זיי שפּרינגען פון שיפּל אין האַסער אַרײַן און שווימען ממש ווי פּיש.

— לערנען זיי טאַקע דערפאַר נישט אויס די לעקציעס.

ביידע פאַטערס האָבן מיט קאָפּ אַרומגעשמועסט די זאַך פון ביידע זייטן, אַליווער איז געווען דער מער דערפאַרענער פון זיי ביידן, ער האָט דאָך אזויפיל אַרומגערייזט; יערגען האָט טאַקע

קנוט האַמסון

זיך צוגעהערט צו זיינע רייד. אָבער פּלוצלינג האָט יערגען אַ זאָג געטון: - ס'אָ חברה, אַז זיי גנבענען פּיש.

- נאָ, - זאָגט אַליווער. פּלוצלינג איז אים איינגעפאלן, אַז דער ענין גנבה פּאָסט זיך עפעס נישט מיט זיין נייער שמעלע, און ער איז פּלוצלינג געבליבן שטיין. - זיי גנבענען פּיש? - האָט ער געפרעגט.

- נישט ביי מיר, אָבער מאַרטין פּונם בערגל קלאָגט זיך אויף זיי.

- היינט וועל איך איבערשמועסן מיט די יינגלעך? - האָט אַליווער דערקלערט. - אהודאי, און רעדן דאָרף מען מיט זיי ווי ס'געהער צו זיין.

זיי ביידע, דער פּישער יערגען און אַליווער, האָבן אָפּטמאָל געפירט געשפרעכן, נאָר זיי פלעגן אָפרעדן און זיך פּונאָנדערגיין אָן אַ זייגענוגט און אַ גוטע-נאָכט; אָבער אין דעם אַזונט האָט אַליווער זיך געווענדט צו יערגענען: - אפשר ווילסטו אַרײַנקומען צו אונז?

יערגען האָט נישט געהאָט קיין פּלינקן קאָפּ, און יעדע זאָך פלעגט ער תּופּס שווער און פּאָמעלעך: - וואָס מיינט דערמיט מײַן שכן, דער מענטש פּון מאַנאָזין?

- איך ווייס נישט, ביי פּעטראָן וועלן מיר, אפשר, קריגן אַ טעפּעלע קאָזע און עפעס געבעקס; לאָמיר פּרוּווין.

- ניין, איך דאַנק דיר, ס'איז שוין צו שפעט. - ענטפּערט יערגען אויף דער דאָזיקער באַרימערײַ.

- נאָ, יאָ, יאָ. אויב אַזוי, גיב איבער אַ גרוס אינדערהיים! אַזוינס האָט נאָך יערגען נישט געהערט: איבערגעבן אַ גרוס אינדערהיים!

קומענדיק אַהיים האָט ער געפּונען פּאַר נויטיק צו דער- ציילן זיין חייב וועגן דעם, און לידיאַ, די קלוגע לידיאַ איז נישט פּויל געווען אַלץ גוט אַרומטראַכטן. - זיי זענען פּשוט פּון זיינען, - האָט זיי געזאָגט - דאָס איז אַ קלייניקייט, וויל קאָזע קאָסט זיי נישט טייער, זיי קאָנען דאָס קריגן אין מאַנאָזין; אָבער געבעקס! און דאָ ערשט איז פּעטראָ געווען ביים שול-דירעקטאָר פּרעגן.

צי קאן נישט פראנק ווערן קיין פאסטאָר.

די טיכטיקע ליריאָ, זי איז נישט געווען אינגאנצן פריי פון קנאה. נאָ, פעטראַ האָט באמת געהאַט אַ גרונט צו זיין שמאָלץ - מ'דאַרף נאָר האָבן וואָס מער קינדער מיט ברוינע אײַגן, האַהאַ! דאָס איז גראַדע נישט ווערט די מי! דעם גרויען מאַנטל, וואָס זי האָט נאָך פאַר דער חתונה באַקומען, קאָן זי שוין מער נישט פאַדערן; אָבער אַ חתונה-געהאַטע פרוי קאָן דאָך נישט טראָגן אַ העלן רויט-ברוינעם מאַנטל, וואָס די פרוי יאָהנסען האָט איר גע-שענקט; וואָס פאַראַ פנים האָט דאָס? זי מאַכט זיך דערמיט פשוט לעכערלעך.

פעטראַ נעבעך, אַלע האָבן זי באַרעדט, אײַנגלעך, איז זי געווען אַן אומגליקלעך ווען, אַ צוגעבונדענער בעל-חי, וועמען די קיימן פירן אַראָפּ פון זינען. דאָס ערגסטע אָבער פאַר איר און פאַר די אנדערע איז געווען דאָס, וואָס זי איז געווען נישט-צופרידן און זיך נישט געקאַנט באַנגיגען. זי האָט דאָך געהאַט איר היים, געהאַט מיטלען צום לעבן. געהאַט אַ מאַן מיט קינדער, און, בכלל, איז איר נישט שלעכט געגאַנגען, ווי דען אנדערש? זי איז דען מער ווערט געווען? האָט זי דען נישט קיין גרונט צו זיין גליקלעך מיט אזאַ מאַן, ווי אַליווער, וועלכער איז דער-גאַנגען צו דער מדרגה פון פאַרוואַרטער איבער דעם קאַנסול יאָהנסענס מאַגאזין?

אַליווער איז אַרײַן אין שמוץ און אויפגעהאַנגען דעם גרויסן שליסל אויפן טשוועקל ביים פענצטער. ער אַרײַן האָט געגעבן דאָס קליינגעל צו קויפן קיבעלעך, וואָס מ'האַט ערשט געבראַכט פונם בעקער; אַצינד האָט מען די קיבעלעך דערלאַנגט צום מיט, נישט קיין סאָך, נישט קיין גרויסער הויפן איז דערלאַנגט געוואָרן פאַר אים, פאַר דעם פאַרוואַרגער, אויסער דעם איז זיך פעטראַ באַגאַנגען נישט איבעריקס העפלעך, זי האָט די קיבעלעך אַוועקגעלייגט גלייך אויפן מיט. בדי זי אַפּיסל אַנצולערנען, האָט אַליווער אַראָפּגענומען זיין טעפעלע פון דער שאַל, און די קיבע-לעך אַרויפגעלייגט אויף דער שאַל, און אַרויפגעקוקט צו איר. פעטראַ איז געוואָרן ביז און געזאָגט: - איך האָב גאַרנישט גע-

וואס, אז דו ביסט געקומען צו גאסט. - אַליווער האָט אַרויסגע-
 וויזן די וויכטיקייט זיינע. וואָס טויג אים זיך צו קריגן, אויב ער
 קאָן דאָס אויסמיידן? ער האָט ביידע קליינע מיידעלעך געגעבן
 צו קיבעלעך, און פאַר אים איז פאַרבליבן אַ קיבעלע. אונדאָי.
 אַליווער איז אַ נאַשער ווי אַ פרוי, ער האָט געגעסן דאָס זיסע,
 באַטעמטע קיבעלע מיט פאַרגעניגן און האָט פאַרטרונקען מיט קא-
 הע, צו וועטשערע איז ער געוואָרן דרייַסטער און געגעסן ברויט
 מיט מאַרגארין.

- וואָס האָט דאָס יערגען געטראָגן אינם בלעך? - האָט

פּעטראַ געפּרעגט

- פאַרב-אייז.

- וואָס, ער נעמט זיך צום פאַרבן?

- אפנים, אז ער האָט דאָס בדעה.

- יאָ, ביי לייטן פאַרבט מען אויס, פרוי צו מאַכן שוין ביי

זיך! - האָט פּעטראַ געוואָגט.

אַליווער שווייגט אַרץ. באַלד נאָכדעם נעמט זי ווידער אַ

וואָרט. - דער מאַטטיס, ער שטייט גרויס, ער האָט אַ גרויסן ברויט-

קאָסטן ביי זיין הויז.

- פּונדאָנען ווייסטו דאָס? - פּרעגט אַליווער.

- פּונדאָנען איך ווייס דאָס? איך בין פאַרבלייגענאָגען און

דאָס געזען.

- וואָס האָסטו דאָרט צו טון אין יענער געגנט?

פּעטראַ הווקט: - אפשר דאַרף איך ביי דיר נעמען אַן ער-

לויבניש, ווען איך דאַרף אַרויסגיין בון שטוב?

- פאַרוואָס זשע האָסטו בעסער נישט גענומען מאַטטיסן? -

פּרעגט אַליווער - וואָלסטו איצט געהאַט אַ רויט ברויטקעסטל.

אַצינד שווייגט שוין פּעטראַ.

די מעשה איז, וואָס איצט איז אַליווער געווען זייער דאַנק-

באַר דער השגחה פאַר די גרויסע חסדים, וואָס זי האָט מיט אים

געטון; ער האָט שוין מער נישט פּילאָסאָפּירט אויפן אפיקורסישן

שטייגער וועגן זיין אומגליק און ער איז געווען ביי דער מיינונג,

אז ס'איז אַ פאַרבּרעכן און אַ שאַנד, ווען אַנדערע טוען דאָס;

דער איצטיקער אָלייזער איז מאַקע געווען אַ גליקלעכער מענטש. אָבער דער סטאַליער מאַטמיס האָט אים ממש פאַרסמט די פרייד, און ווען דער דאָזיקער מענטש האָלט אומגעקומען ערגעץ אין די הרי-חושר, וואָלט עס פשוט געווען אַ גליק! האָ-האָ, ווי קאַמיש און ווי נאַריש אָלייזער איז געווען, ער האָט דעם סטאַליער שמעני-דיק צונויפגעבונדן מיט זיינע בלוואויגיקע מיידעלעך, וואָרט נאָר, ער וועט שוין נישט אָפלאָזן קיין אויג און אַכטונג געבן, צי וועט דאָס קינד נישט באַקומען אויך אזא פערדישע נאָז.

איינגלטעך, קאָן מען גאָרנישט האָבן צום סטאַליער מאַטמיס, מען קאָן אים גאָרנישט פאַרהאַרפן. דער דאָזיקער סאָלידער מאַן, וואָס האָט זיך איינגעאַרדנט אַ שטוב מיט אַ ווערקשטאַט, מיט אַ געזעלן און אַ לערניונג, צו אים האָט קיין זייב נישט געהאַט קיין שליטה, געבליבן איז ער אַ בחור. ס'האָט אויסגעווען, ווי ער וואָלט צו זיך אַזיין געזאַגט: - נײן, איך דאַנק, איך האָב שוין איינמאַל באַקומען אַ לאַנגע נאָז, זי דאַרף שוין נישט לענגער ווערן, דאָס איז זיכער. - אַזינד האָט ער געהאַטן בײַ זיך די מאַרען סאַלט פאַר אַ באַלעבאַסטע בײַ אים אין שטוב, זי איז שוין געווען אי-בער פערציק, ס'איז נישט געווען וואָס מורא צו האָבן, אז זי זאָל אים אַראַפּפירן פון דרך-הישר. איז ער יאָר-אײן יאָר-אײס געשטאַ-נען בײַ זיך אין ווערקשטאַט, געזעגט, געהיבלט און געהאַט אונ-טערגעצויגענע מויל-ווינקלעך, ער האָט אויסגעווען אַלץ מער און מער טרויעריק און טעמפ, אָבער ער האָט זיך געטון זיין אַרבעט. אָבער גראַדע דאָס, וואָס מאַטמיס האָט נישט חתונה, איז בײַ אָלייזערן אין די אויגן אויסגעקומען שטאַרק פאַרדעכטיק. וואָס האָט דער מענטש זיך געטראַכט, האָט ער געמיינט פּעטראָף און יעדעס מאָל, ווען מ'האָט דערמאַנט דעם סטאַליערס נאָמען, האָט זיך חידער אין אָלייזערן דערוועקט די אייפערזוכט.

- קאָנסטו מיר, אפּשר, זאָגן, וואָס פאַראַ צירונג איז דאָס אַ ברויזקאַסטן ביים שטובל - האָט אָלייזער געפּרעגט.

- נו יאָ, ס'איז אַ פּויץ און ס'פאַרכאַפט דאָס אויג, נישט יעדער איינער האָט אַ ברויזקאַסטן בײַ זײן שטוב.

— א, איך בין דאך אויסגעווען א העלם, האָב איך געזען
באגילדטע ברויחקעסטלעך?

— באגילדטע?

— יא, באגילדט פון אויבן ביז אראפ. און מיט א קרוין
אין סאמע מיט.

א, פעטרא האָט שוין מיוונט מאָל געהערט אַלץ, וואָס אַלי-
ווער האָט געזען אויף דער גרויסער העלם.

X

ער האָט זייער גוט געטון, אַליווער, וואָס ער האָט ביי די
יינגלעך נישט צוגענומען דאָס שיפל. האָט דאָס א זין, מענטשן
זאָלן נעמען און זיך אַליין אַנטון היוקות?

די פיר פיש צום בראָמן, וועגן וועלכע ס'איז געווען אזא
ביוונטדיק געשפרעך, האָבן טאָקע די יינגלעך „געפונען“ אין מאַר-
טינס פישקאסטן, און איצט זענען זיי געקומען און אַליין זיך מודה
געווען. אָבער זיי האָבן דאָס נאָר אַנטליען, זיי האָבן דאָס געדארפט
צו א טון פיש, וואָס זיי האָבן צוגעזאָגט דעם דאָקטאָר. און ביי
טע, אָט האָט איר די פיש צוריק, מיר ברענגען אייך אַליין אָפּ,
און מיר וועלן דיר, מאַרטין, אן אנדערש מאָל דערפאַר נאָך צו-
געבן פיר שטיקלעך.

מאַרטין נעבעך איז אַביסל ממושטש געוואָרן אַנטרעפּנדיק
אויף דער אָרנטלעכקייט פון מענטשן, ער האָט א מורמל געטון,
אז עס איז נישט געווען זיך וואָס צו אַיילן מיטן אומקערן די
פיש.

— דאָך, -- האָבן די יינגלעך געזאָגט -- אָט האָסטו די פיש.
מיר דאַנקען שוין פאַר דער טובה.

יא, אַליווער האָט גערעדט מיט די יינגלעך, ווי ער האָט
מבטיח געווען, ס'הייסט, ער האָט זיי געגעבן א גלאַנצנדיקן קראָן,
זיי זאָלן די זאך ברענגען אין אָרדנונג. א, אַליווער איז נישט גע-
וען אזוי נאָריש, ער איז געווען אויף זיין שטייגער גוט צום יונג.

הארג, און די קינדער האָבן אים דערפאר לויב געהאט. אבער פלעגט אפילו אָפּט קויפן נאַשערייען פאר דעם פּאָטער.

ווי האָט ער גענומען געלט? אָ, אבער האָט פארדינט געלט, ער פלעגט כאפן פיש.

די דאָזיקע קליינע יינגלעך זענען געווען אמת מיכטיק, זיי זענען געווען מיט לייב און לעבן פארטון אין זייער מלאכה. זיי האָבן צווישן זיך נישט גערעדט וועגן די שול-אויפגאבן, נישט וועגן די לערער, נאָר וועגן דעם געלט, וואָס זיי פארמאָגן. זיי האָבן געהאט דעם חשבון אין קאָפּ; אביסל האָבן זיי אוועקגעשענקט זייערן אַ חבר, וואָס איז געווען אויף צרות. אביסל געלט האָבן זיי פארשפילט, די רעשט איז דאָ במומנים. זיי האָבן ביידע גע-האַט נישט ווייניק געלט. זיי האָבן געהאַט זילבער און פּאַפּיר-געלט, זיי האָבן אָבער געהאַט גרויסע הוצאות. עדוואַרד האָט שמענדיק געמוזט באַנוצן רויך-טאַבאַק און אַ זילבערפּאַפּיר, ווייל ער האָט אַ ים-קראַנקייט, האָט ער געטענהט, און אַבעל איז ליי-דער, נישט געווען קיין בעסערער חברה-מאַן פֿין אים, ער איז געווען אַ בעל-הוצאה אויף קיבעלעך מיט קרעם, אויף אַ פּיסטאַ-לעט מיט פּיסטאַנעס, אויף רויטע בלייפּעדערס, מיט וועלכע ער פּרעגט באַשרייבן די ווענט פון די הייזער. דאָס זענען אַלץ נישט קיין קלייניקייטן; די יינגלעך זענען אָבער געווען פליסיק און זענען ממש נישט אָפּגעטראָגן פונם שיפּל.

שפעטער דערנאָך, אַז די שול האָט אָנגעהויבן פארנעמען ביי זיי אסאך צייט, האָבן זיי שוין מער נישט געקאָנט זיך אָפּ-געבן צו זייער אַרבעט, ס'איז געווען באמת אַ סקאַנדאַל, וואָס זיי האָבן אויפֿירט כוחות און צייט געמוזט אוועקגעבן אויף די אויפ-גאַבן אין שול. זיי האָבן דערפאר געמוזט מטיב זיין מיט זיך, זיי פלעגן אין אַ פרייער מינוט זיך לאָזן אין שמאָט און געדורשמ לאַך אַ שטאַרקער איבערלעבונג, און זיי פלעגט זיך דאָס נישט איינמאַל גוט איינגעבן. צוערשט האָבן זיי געוואָרפן אַן אויג אויף די ביזע איינגטימער פון סערער. די גוטמיטיקע מענטשן, וואָס האָבן פארמאָגט סערער, ווי דער פּאַסטמיסטער, אַשטייגער, און גריין-אַלסען, האָבן זיי נישט געמשעפעט, ביי דעם אַפטייקער אָבער

קנט האמסון

האָבן זיי געהאט וואָס אויפצוטון. פאַראַיאָרן, ווען זיי האָבן געיאָגט אַ מויו צו אים אין גאָרטן, האָט ער נאָכגעשאָסן מיט זאָלץ, היינט-טיקס יאָר דערפאַר האָבן זיי זיך אין אים נוקם געווען. זיי האָבן אָן רחמנות געשראָקן זיינע עופות, איבערגעריסן דעם שנור פון זיין פלאַג און אַ תל געמאַכט פון די פרוכטן אויף די בוימער.

צו די אלע שטיפערייען האָבן זיי געהאט נאָך אַ דריטן מיטהעלפער, און דווקא אַ מיידל, די קליינע לידיאַ, שוין איינמאַל אַ פּויליש, דערפאַר אָבער איז זי געווען אַ רירעוודיקע און אַ גע-שיקטע, אַ ביטערע פּיקסל, און ווען עס איז געווען נויטיק, איז זי געשטאַנען אויף דער וואַך און באַצייטנס דורך סיגנאַלן טודיע געווען וועגן אַ געפאַר.

עדוואַרד איז געווען דער עלטסטער פון די דריי, אויך דער מיכטיקסטער ביים מאַכן פּלענער, אַבעל אָבער איז געווען אַ ליכט-טער אויף דער וואָג, אַ דאַרער און דערפאַר האָט קיינער נישט געקאָגט אַזוי קונציק קלעמערן אין דער הויך און דורכשפאַרן זיך דורך דעם קלענסטן לאַך. ס'האָט געקאָסט אָן אַ שיעור מי אַפּאָנ-רייסן די שיינע, שוואַרצע קאַרשן, וואָס זענען געוואָקסן אויף אַ הויכן בוים אין דעם אַפטייקערס גאַרטן, און בדי אויסצופירן די זאך, האָט אַבעל געמוזט אַרויפקלעמערן אויפן דאַך פון דעם דערבייאיקן הויז און פון דאָרטן דערלאָנגען צו די קאַרשן. ס'איז שוין געווען שפעט אין אָוונט, אַ רבנה-נאַכט, אלע דריי זענען גע-שמאַנען אויף זייערע פּאַסטנס, די קליינע לידיאַ איז געשמאַנען און אויסגעקוקט, עדוואַרד האָט אונטערגעהאַלטן די אויפגעשמעלטע ליידיקע קאַסטנס, אויף וועלכע אַבעל איז אַרויפגעשטיגן; אַבער אליין האָט זיך געראַפּעט אין דער הויך. ס'האָט גענוג צייט פאַר-נומען אַרויפצודראַפּען זיך אויף דעם דאָזיקן משופּעדיקן ציגל-דאַך, אַבעל האָט זיך אָבער געהאַלטן מיט די נעגל און געקלעמערט אלץ העכער; ווען ער איז שוין געזעסן אויפן שפיץ-דאַך, האָט ער נאָך געדאַרפט זיך איבעררוקן אַ גאַנץ שטיק דאַך, ביז צו די קאַרשן — און אז ער איז שוין געווען בייה סאַמע ציל, האָט דאָס פּיקסל אַ לייכטן הוסט געטון. די קליינע לידיאַ האָט באַמערקט דעם שטראָם לייכט, וואָס איז געפאַלן אין דרויסן דורך דער

געעפנטער טיר פון אפטייק. אודאן, אזוי איז דאָס. דאָס ווערריקל
 אָבער איז דאָך שוין ביים ציל און ער האָט די העזה איבערצו-
 וואַרטן אַ רגע; דאָס פּיקסל האָט אַ הוסט געטון נאָך העכער -
 דער אפטייקער האָט זיך פּלוצלינג באַוווּן דאָ אונטן, ביים הויז.
 - אַהא! - שרייט ער - קום אַראָפּ, טיחול דו! וועסט שוין זען!
 דער אפטייקער האָט שוין גראָד געהאט וואָס צו זען.

צווערשט האָבן זיך אָנגעהויבן שיטן ציגל אויף אים, דאָס
 ווערריקל האָט זיך אַראָפּגעלאָזט אויף דער צווייטער זייט פון
 דאָך, הויפּנס שטיינער און שטיקער ערד האָבן זיך אויף אים גע-
 שאָטן און זיך אונטער אים אַראָפּגעקייקלט. ער האָט נישט גע-
 טראָפּן מיט די פּיס אויף די ציידיקע קאָסטנס, נאָר געפאַלן אויף
 אַ שטאַכעט, וואָס האָט אים דערלאָנגט אַ גוטן שטאָך, און פון
 דאָרט איז ער לטוף אַראָפּגעשפרונגען אויף דער גאָס, ווי אַ גע-
 ראַטעוועטער, נאָר ער איז אָפּגעגאַנגען מיט בלוט. צו דעם אַלעם
 האָט דורך די שטאַכעטן דערלאָנגט אַ שאָס פון זאַץ, וואָס האָט
 מיט אַ בליאַסק דורכגעשאָסן אַבעלס אַ דינע הויז. דאָס ערגסטע
 איז געווען דער חוּק און געלעכטער פון אפטייקער.

און ווי האָט אויסגעזען דאָס אויפמאַנען פון די חובות, וואָס
 די יינגלעך האָבן געהאט ביי אַנדערע?

זיי האָבן געהאט צוויי חברים, וועלכע זענען געווען אויף
 גרויסע צרות, האָבן די יינגלעך זיי אַרויסגעהאַלפּן, זיי האָבן פאַר
 זיי געעפנט אַ גאַנץ פּיינעם קרעדיט, די צייט איז אָבער נישט
 געשמאַנען, און די בעלי-חובות מאַכן זיך נישט וויסנדיק און צאָלן
 נישט די חובות. זיי האָבן באַשטימט דעם טאָג און די שעה,
 ס'האָט זיך אָנגעהויבן די גרויסע פאַרזאַמלונג, די בעלי-חובות זע-
 נען אויך געווען דערביי, זיי האָבן אָבער געהאט צופיל איינער-
 דעניש, האָבן זיי אויסגעלאַכט זייערע קרעדיטאָרן, זיך מיט זיי
 גערייצט, מער גאָרנישט. אָבער אַבעל מיט ערוואַרדן האָבן זיך
 גענומען צו דערפירן די זאַך ביזן סוף, אין ערגסטן פאַל זיך
 באַנוצן מיט גוואַלד.

ערוואַרד איז געווען דער ערשטער.

ער האָט זיך אַוועקגעלאָזט אויף ריינערטן. דאָס איז געווען

דעם גלחם וון, ער האָט געטראָגן מאָדערנע הויזן ביז די קני, און דעם טאַמנס זייגער-קיימל האָט זיך געבאַמבלט אויף זיין וועסט – אויף אים האָט זיך דאָס עדואַרד געלאָזט, ער איז צו אים צו-געגאַנגען גאַנץ רויק, גלייך ווי ס'וואָלט גאַרנישט פאַרגעקומען, ס'האָט אויסגעזען, ווי ער וואָלט אים וועלן דערלאָנגען די האַנט און גריסן. אָבער עדואַרד האָט געהאַט דערביי אַ מייזקאַניש-כייטרע שפּיצל; פּלוצלינג האָט ער זיך אויף סבנות-נפשות אַ לאַז-געטון אויפן געגנער מיט די פּויסטן.

דער פאַרזאַמלער עולם האָט מיט אַן איינגעהאַלטענעם אַטעם און מיט אַ געשפאַנטער אויפמערקזאַמקייט זיך צוגעקוקט צו דעם געשלעג: זיי האָבן ביידע זיך געראַנגלט, אויף דער ערד לייגנדיק, זיי האָבן זיך אויפגעהויבן און אַרומגעטאַנצט אויפן פּלאַץ, געשפּריצט מיט פּונקען איינער אויף דעם צווייטן. פּלוצלינג, אַ רגע כּמיטרא, ריינערט כּאַפט זיך, אַז ער האָט פאַרכוירן דאָס זייגער-קיימל; אַלע האָבן אָנגעהויבן זוכן, און די קליינע קידיא, דאָס פּיקסל, האָט דאָס געפונען אין זאַמד.

– גיב אַהער! – שרייט ריינערט. אָבער די קליינע קידיא האָט מער שכל. זי לויפט דערמיט גלייך צום ברודער אירן, און עדואַרד באַהאַלט דאָס קיימל צו זיך אין קעשענע. – אַהא. – רופן אויס די פאַרזאַמלע.

ווען ריינערט זאָל האָבן צייט, וואָלט ער, אפשר, געפרוּווט צוריק אָפּשלאָגן זיין קיימל, אָבער ער מוז נאָך לויפן צום בלע-כער פאַרלייטן דאָס קייטלע, ער זאָל נישט דאַרפן קומען אַהיים מיט אַ צעריוסן קייטלע. – איך באַצאָל! – רופט ער אויס, ווען דנדיק זיך צו עדואַרדן. – כּהאַב נאָר געוואָלט מיט דיר זיך אַביסל רייצן. – און דער פאַרזאַמלער עולם האָט הילכיק אויס-געדריקט זיין צופרידנהייט מיט דעם אויסגאַנג פון דער מחלוקת. איצט איז געקומען די רייע פון דעם וועוריקל מיט איינעם אַ פּריילעכן און פעסטן בחור, וואָס האָט געהאַט אַ צונעמעניש צייכנבלייפּעדער. אָבער אויב ריינערט, פון וועמען דער צייכנבליי-פּעדער האָט גענומען אַ ביישפּיל, האָט געמוזט אָפּטרעטן פּונם קאַמפּפּלאַץ, איז שוין מער קיינער נישט געווען, ווער עס זאָל

אים צוגעבן מוט, ער האָט זיך פֿלוצלינג דערפילט פֿאַרקאָן און פֿאַרראַטן, אין ער האָט אַ מורמל געמון: -- איך באַצאָל אויך. אָט אַזוי זענען דורכגעגאַנגען איין איבערלעבונג נאָך דער צווייטער, נישט אַלע גאָר איינפֿאַך און ערלעך, אָבער פֿון די אַלע איבערלעבונגען האָט מען עפעס געקאָנט לערנען, און ס'האָט מער אָדער ווייניקער געהאַט אַ פעולה אויף זייער אַנטוויקלונג.

ס'איז אָנגעקומען אַ צייט, ווען אַבעל האָט אַביסל אויסגע-שאָסן אין דער הויך און זיך שטאַרק גענומען צום עסן, גלייכציי-טיק האָט ער פֿאַרלוירן דעם חשק צו אַרבעטן, עס איז אַ פֿאַר-צייטיקע רייפֿקייט, ס'איז פֿאַר אַבעלן געווען נישט גאָר קיין גוטע צייט. ווען ער האָט אויפֿגעגעבן דאָס ביסל מוזן געלט, האָט ער פֿרוואַט שוין מער נישט געקאָנט איינקויפֿן זיך עסנוואַרג ביים בעקער, האָט ער זיך פֿאַרדונגען אויף די אויפֿדערנאָכטן צום שטאַט-אינושעניער פֿאַר אַ שיק-ינגל און צום האַקן האַלץ. ער האָט דאָן באַקומען גרויס חשק צו אַ בוגנבהשן פֿאַר איבער דער גאַס, ער פֿלעגט זיך נאָכהענגען נאָך אַ וואָגן, ויצנדיק ביים סאַמע עק, בדי יעדן מאָמענט צו זיין גרייט אויף אַרפֿאַצושפּרינגען, אויב מ'וועט אים דערוען. פֿריער איז ער געווען לגמרי גלייכגולטיק צו אַ פֿערד-און-וואָגן, איצט אָבער, ווען ער פֿלעגט נאָר דערהערן פֿונזיימס דעם גערויש פֿון אַ וואָגן, האָט ער שוין אומגעדולדיק אָפּגעוואַרט דעם וואָגן, ס'איז געווען גאָרנישט קיין קליינער קניק אין דעם ריכטיקן מאָמענט אַרויפֿצושפּרינגען.

ביים שטאַט-אינושיניער האָט ער, אויסער דעם קליינעם גע-האַלט, באַקומען יעדן אָונט אַ גאַנץ פֿיינעם בוטערבראָד, וואָס האָט אים דערהאַלטן ביים לעבן און געשטאַרקט זיין גייסט. אויף דער שמעלע איז ער געפֿליבן אַ חודש נאָך אַ חודש און אַזוי דעם גאַנצן ווינטער; ער פֿלעגט זיך דאָן נאָך טרעפֿן מיט עדוואַרדן אין שול. אָבער זיי האָבן אָבער ביידע גאָרנישט מער געפֿלאַנט, זיי האָבן קיין שום איבערלעבונגען שוין מער נישט געהאַט צוואַ-מען. דערפֿאַר איז עפעס פֿאַרגעקומען צווישן אים און דער קליי-נער לידיאַ: ווען ער איז אַלט געווען צוועלף יאָר, האָט ער זיך אָנגעהויבן צו איר שרעכען.

ער האָט די גאַנצע צייט געקענט די קליינע לידראַ פאַר אַ וויל מיידל און האָט זיך צו איר שטאַרק צוגעבונדן; איצט איז זי זינט אַ קורצע צייט, געוואָרן אויסרגעוויינלעך שיין, און ער האָט אָנגעהויבן באַמערקן, אז דעם גלחם זון האָט זיך אָנגעהויבן דרייען אַרום איר מיט זיינע קורצע הויזן. האָט אַבעל באַשלאָסן, אז דאָ מוז ער האַנדלען ענערגישער.

ס'איז זונטיק, זיי זענען ביים פישער יערגען, די הינער לויפן אַרום איבער דעם קליינעם הויף, אַבעל מיט דער קליינער לידראַ פלידערן צווישן זיך. זי טראָגט אַ שיין, געל קלייד, וויל ס'איז זונטיק, ער איז אָבער אָנגעטון זיי נעכטן און אַלע מעג פון אַ גאַנץ יאָר, - אָבער אַבעל טראַכט וועגן דעם גאָר ווייניק, זי דערציילט אים גראָד, אז זי קאָן דאָס גאָר נישט באַגרייפן, וואָס ראַגנאָ גריץ-אַלסענס שפּיגט זיך נאָך ער היום מיט אַ דיאַל. קע: - בשעת, ווען איך קאָן שוין מייַן דיאַקע נישט אָנקוקן.

דאָ האָט אַבעל אַ טראַכט געטון, אז אויב זי איז שוין יאָ געוואָרן אזא דערוואַקסענע, איז דאָך פאַר אים די העכסטע צייט עפעס צו טון, און אָט אַזוי האָט ער פאַר איר אַנטפּלעקט זיינע געפירן, באַטש ער האָט גערעדט גאַנץ אָפּן און געוואָגט אַלדאָס נויטיקע, האָט אים די קליינע לידראַ צוגמרי נישט פאַרשטאַנען, זי האָט געמוזט ביי אים איבערפרעגן, דאָס איז געווען דער שווערסטער מאָמענט פאַר אַבעלן. נישט ווייך ער האָט געצוהן פּלמ אין איר ענטפער, זי וועט געוויס באַלד זאָגן יאָ, זיי זענען דאָך זינט זיי לעבן געווען אינאיינעם, נאָר ווען זי האָט אויסגעהערט די זאך נאָכאַמאָל, האָט זי פאַרקנייטשט דעם שמערן און געוואָגט ניין, פּראָסט און פשוט ניין!

ער האָט אויף איר געוואָרפן אַ פאַרשנדיקן בליק, צי איז זי ניכטער

די קליינע לידראַ האָט נאָכגעקערט און אַרומגעטראַכט די זאך פון אַלע זייטן; זי האָט געהאַט מיטלייד מיטן חתן-בחור, יאָ, באַמת! זיי זענען געווען גוטע פריינט, האָבן זיך גוט געקענט, אָבער נעמען אים פאַר אַ חתן - ניין! ער איז, געוויס, אַ גאַנץ פיינער קאָואַליער, אין דער הינוכט איז נישט קיינע שמערונגען,

אָבער פאַרקנסן זיך מיט אים אויף אַן אמת - דאָס נישט!
 אַ, די פרויען! לידער איז די לאַגע אין דעם מאַמענט
 געווען אזא, אז פאַר זיין קינפטיקן משפחה-לעבן האָט ער געהאַט
 נישט מער ווי זיין שמעלע אַלס שיקיינגל ביים שמאַט-אינושיניער;
 אָבער ער האָט דאָך געקאָנט שטייגן, וואָס קאָן אים שמערן צו
 שטייגן? זי מעג זיין זיכער, אז ער שטייט פאַר איר מיט גאַנץ
 ערנסטע מחשבות, און גאָט הייסט, וואָס זי האָט דערזען אין דעם
 ריינערט אין די קורצע הייזלעך! די פרויען אָבער! - נין! -
 האָט זי אַ זאָג געטון און אַ שאַקל געטון מיטן קאַפּ.

- יאָ, יאָ. - האָט ער נאָר געענטפערט.

ער איז געבליבן שטיין אַן אַפגעקאַכטער, ער האָט זיך
 נישט געקאָנט רירן פון אָרט, ער וואָלט בעסער איינגעוונקען גע-
 וואָרן אויפן אָרט. וואָס האָט ער איצט צו טון? ער דאַרף אַראַפּ-
 געמען דאָס הימל און זיך פאַרנויגן - געדריקע פרייליך! אַצינד
 מוז ער אָבער עפעס זאָגן, אַ פאַר ווערטער צום געווענען זיך,
 ווער רעדט, אז זי אליין איז גאַרנישט אזוי פאַרדאַרבן דורך און
 דורך. - יאָ, יאָ. זיי געזונט! - האָט ער אַ זאָג געטון. ער האָט
 אפילו געוואָלט איר אָפּדאַנקען פאַר אַלץ, האָט ער נישט געקאָנט,
 ער האָט געפילט, ווי זיין פנים ווערט צונויפגעצויגן פון קראַמף;
 אַך, ווי ס'רײַסט אים דאָס האַרץ אויף דער קליינער לידיאָ פאַר
 די אַלע צרות און לידן, וואָס זי וועט, זיכער, האָבן אויסצושטיין
 ביי ריינערטן!

די דאָזיקע איבערלעבונג האָט דערלאָנגט אַ שטאַרקן קלאַפּ
 אַבעלן און זיין געמיט. איצט האָבן שוין נישט געהאַלפן די בוי-
 טערבראָדן ביים שמאַט-אינושיניער, ער איז דאָר געוואָרן, שמענדיק
 דערפריירן און צו דעם אַלעם זייער אומעטיק, ער פלעגט זיך
 באַהאַלטן אין אַ פינצטער היינל און זיך געמאַטערט אין איינזאַם-
 קייט מיט אַ צעריסן געמיט. דאָס זענען געווען די שווערסטע וויי-
 טער-מאָנאַטן, וואָס ער האָט אין זיין קעבן ווען-עס-איז געהאַט.
 די שול מיט די אויפגאַבן אינדערהיים - יאָ, גראַדע וויפיל ס'איז
 גוטיק געווען! פיש-כאַפּן - קיין סימן נישט! ער האָט נישט גע-
 האָט פאַר וועמען אויסצוגיסן דאָס האַרץ, אליין אין אַ מדבר צווישן

הורבות מיט זיינע טיפע ליידן. און די קליינע לידרא, האָט זי גאַרנישט געפרוּחט דערנענטערן זיך אַביסל צו אים? האָט זי אים טאַקע באַרד פאַרגעסן? ס'האָט אויסגעזען, אַז זי וויל אים, אפנים, אויסמיידן. זי וואָלט אפילו אויך אויסערלעך געדאַרפט זיין אומע-טיק און דערשלאָגן; אָבער ניין, איר איז אזא זאַך גאָר אויפן רעיון נישט געקומען און זי האָט גאַרנישט געהאַלטן דערביי, אַז זי זאָל צוויפן צו אים פול מיט הרטהגעפילן און וואַרפן זיך פאַר אים אויף די קני.

ער האָט זיך געבעטן ביי זיין פאָטער ער זאָל אים קאַני-פּירמירן און זאָל אים אָפּגעבן אין מיליטער-שול. דער פאָטער האָט אים נישט אויסגעלאָכט, האָט מיט זיך אים אַליין אָן עצה געהאַלטן; ס'איז נאָך פאַר אים אַביסל צו פריי, האָט ער געזאָגט, נישט קיין סאך צו וואַרטן, נאָר אַ קאַפּעלע, זאָלן נאָר דורכגיין אַ פאַר מאָנאַטן, די צייט שטייט נישט, די מאָנאַטן לויפן, אָבער וועט שוין זען! אַט קומט שוין אָן דער פּרילינג, און אויף פּסח, אָדער אויף דער גרינער הגא וועט ער מיטן מאַטן מאַכן אַ ווייטע נסיעה.

נאָר אַבעלן איז די ווייטע נסיעה זייער ווייניק אָנגענאַמען, ער איז בעסער געזעסן אין אַ ווינקל און זיך געגריבליט. וואָס טויג אַצינד דער ים מיט דעם שיפּל, מיט די אייער אין די נעסטן, מיט דעם שווימענדיקן האַלץ, מיט די אַלע שטאַרקע איבערלע-בונגען? ער איז ווייט, ווייט אַוועק פון דעם אַלעם, אַ קליינע שיף געבעך, פאַרטריבן דורך אַ שווערן ווינט-שטילשטאַנד

ער האָט זיך דורכגעשלאָגן דעם ווינטער. אינדערהיים פלעגט ער זיין נאָר ביינאַכט, די טעג האָט ער פאַרבראַכט אין שול און פון צייט-צו-צייט געמאַכט אָן אויפגאַבע, לאַנגווייליק ווי דער טויט, אָונט-צייט איז ער געווען ביים שטאַט-אינושיניער. ס'איז נאָך גוט, וואָס אַט דער קליינער קעמפּער האָט דאָס געקאַנט אויסהאַלטן? זיין ברודער פּראַנק איז שוין גראַדע יאָ גענאַנגען אין גרייכן וועג, נישט אומקוקנדיק זיך – ווי גרויס ס'איז דער אונטערשיד צווישן די צוויי ברידער! ער איז נאָך אַלץ געווען זייער אַ טיכטיקער שילער און אַלץ געלערנט אָן שבר-למוד, ער איז געווען די שיי-

גענדיקע ליכט, אלע האָבן געזען זיין גלאַנץ און אלע האָבן געהאָט
 הענגן אים די בעסטע מיינונג, אז ער איז עפעס אויסערגעוויינלעך.
 נאָר הי גרויס דער אונטערשיד איז צווישן אָס די צוויי ברידער,
 גלייך הי זיי וואָלטן נישט געזען פון איינעם און דעם זעלבן
 שטאַם. אחראי, פראַנק האָט טאַקע געהאַט די זעלבע עלטערן,
 אָבער די עלטערן זיינע זעען אים הי זיי וואָלטן נאָר זיינע קרובים
 נישט געזען. אויך אין שטוב ביי זיינע עלטערן, האָט ער זיך גע-
 האַלטן באַזונדער, ער איז געזען אַ שטאַרקער איבערקלויבער,
 געזען ערנסט און פליסיק, צו אַבעלן האָט ער זיך באַצויגן
 שלעכט, מעשה דערוואַקסענער: - דו, אין דינע יאָרן, האָסט שוין
 געמעגט חוּסן. - האָט ער געקאָנט אַ זאָג טון מיט אַ טאָן פון אַ
 שול-לערער. ער האָט זיך געמאַכט אַ מאַדע, איינצוהורן מיט אַבערן
 געוויסע העפלעכקייטן: - זען דער לערער קומט אַרין אין קלאַס,
 מוזטו גלייך זיך אויפהויבן און גריסן, נאָכדעם הי דו האָסט דאָס
 געטון, דאַרפסטו נישט בלייבן שטין, נאָר דו מוזט זיך צוריק
 אַזעקועצן. - מאַלפע! - זאָגט אַבער.

זען פראַנק האָט אויסגעהאַלטן די פרוּפונג אין מיטל-שול,
 איז אַנטשטאַנען די פראַגע, וואָס ער זאָל טון, וואָס ער זאָל טון?
 דאָס זעלבע וואָס פריער, וואָס דען קאָן מען דען נעמען אַרײַן-
 רײַסן זיך און אויסלעשן די שיינענדיקע זון? נאָר דאָס איז געשען
 נישט מיט גוטן הילן פון דער געהעריקער פערזאָן. נאָך אידער
 פראַנקס גורל איז באַשטימט געוואָרן, האָבן אים דער דאָקטאָר
 און דער דירעקטאָר פון זיין שול געעצהט, ער זאָל אינאיינעם
 מיט אַ גרופע יונגעלייט, וועלכע האָבן אויך אַסאך געלערנט, מאַכן
 אַ גרויסן אויספלוג אין די בערג, פאַרן אַרויסלאָזן זיך אין העג,
 האָט ער אַזעקגעלייגט אויף דער וואָג זיין רײזעמאַש, האָט עפעס
 אַראָפּגענומען, עפעס צוגעלייגט, פרי צו האָבן די ריכטיקע וואָג;
 ער האָט אָפּגעוויגן זיינע שיך אין דער האַנט און האָט געפונען,
 אז זיי זענען אומדערלויבט שווער.

זען אַבער וואָלט אויך געזען אזוי פליסיק און וואָלט
 אויך געלערנט בײַן יציאת נשמה, וואָלט ער אויך אָנטייל גענו-
 מען אין דעם אויספלוג אין די בערג, עס וואָלט אים שטאַרק

צונוק געקומען און ס'וואָרט אים געשטארקט, נאָר אַבעל איז נישט פון דעם מין מענטשן, ניין, גאָרנישט פון דעם אַרט, און דערצו איז ער גראָה דאָמאָלס געווען אַפּאַטיש און אין אַ שלעכטער שטי-
מונג.

איינמאָל האָט זיך ערואַרד געווענדט צו אים און געוואָגט, זיי מוזן היידער אַרויסשווימען איבערן ים, עס זענען אָנגעקומען גרויסע מענגעס פיש - מערלאַנעס. אַבעל איז אָבער געווען נידער-געשלאַנגן און לגמרי נישט ראוי צו עפעס אַן אַרבעט, דער חבר זייער איז נישט אָפּגעטראָטן און אַ גאַנצע שעה אים געהאַלטן און איין איינרעדן. און נישט קוקנדיק דערויף איז אַבעל פאַרט נישט געגאַנגען. די זאָך איז באַשטאַנען אין דעם: אַבעל פלעגט קאָנען זיך צובינדן צו אַ זאָך, ס'איז אים געווען אויסערגעוויינלעך שווער אָפּצורייסן זיך פון דעם אַרט, ווי ער איז שוין געווען איינגעוועסן; און אויב ער זאָל זיך איצט נעמען כאַפּן פיש, מוז ער אַזעק-וואַרפן זיין שטעלע ביים שטאַט-אינושעניער. ער פלעגט אפילו בא-קומען זייער אַ קליינעם געהאַלט, ער פֿאַרדינט זייער ווייניק געלט, ער פלעגט אָבער באַקומען דאָרט אין שטוב דיקע בומערבראָדן, אַלע זענען געווען זייער פריינטלעך מיט דעם העוועריקל; קאָן דען אַבעל פּרונצלינג אַהין אַריינקומען מיט אַ זיי-געוונט? ער האָט גע-ווסט, אז ער העט דאָס נישט קאָנען טון אָן אַ צונויפגעקלעמט האַרץ, האָט ער דעריבער אָפּגעלייגט פון איין טאָג אויפן צווייטן. איז שוין ערואַרד אין פעס געוואָרן און געוואָגט, אז ער וועט זיך שוין קריגן אַן אנדערן חבר.

- אַך אַזוי אָבער ווי רעכנסטו נעמען אַ שיפֿ? - האָט אַבעל אַ פרעג געטון.

יאָ. ערואַרד איז געווען אין אַ פאַרלעגנהייט, ווייל ס'האָט זיך טאַקע געהאַנדלט וועגן אַבעלס שיפֿל - אַזווערס שיפֿל. און דעם ערשטן מאָל פאַר אזאָ לאַנגער צייט האָט אַבעל געהאַט די געדעגנהייט צו טרוימפירן, געקאָנט אין מיטן גאַס אויס-שפייען מעשה דערוואַקסענער און פילן, אז ער אַליין איז עפעס מער ווי גאָרנישט, ערואַרדן איז דאָס געקומען, דעם ברודער פון דער קליינער לידיאַ.

פונדעסטוועגן איז אבעל פאָרט געווען צוגעבונדן צום חבר זיינעם, און אז ער האָט די זאך גוט אַרומגעטראַכט, האָט ער אָני-גענומען מיט שטאַרקייט און האָט זיך אָפּגעזאָגט פון זיין שמעלע ביים שמאַט-אינזשיניער. עס האָלט אלץ דורכגעצאָנגען שוין און פוין, ווען נישט די באַלעבאָסטע, וואָס האָט אים גאָר מוטערלעך גע-דרוקט די האַנט און געזאָגט: - אַבעל נעבעך, דו האָסט אַזעלכע קלייניקע און דאַרע האַנט! - ער איז אַרויס אינדרויסן. ער האָט גאַרנישט געזען פאַר זיך, ווייל די אויגן זענען געווען פול מיט טרערן.

- האָ-האָ! - האָט עמעצער אויסגערופן - האָסט דאָרט גע-באַפט די גוטע קלעפּ? - דאָס איז געווען דער צייכנבלייפערער. איצט איז ער שוין היידער געזעסן ביי די רודערן און צו-ביסלעך געקומען צו זיך. און באַמת, עס וואָלט פון אים געוואָרן אַ יבשה-מוי, אַ משרת, אַ פּורמאַן, איצט האָט ער פאַרלייגט אַ צוים אויף דעם שיפל און געריטן ווי אויף אַ פּערד, און ווען ס'איז אָנגעקומען אַ גרויסע כּוואַליע, איז ער היידער געזעסן אויף אַ שאַרפּן קאַנט און זיך געהיידעט, בדי צו האַלטן די גלייכגעוויכט. יאָ, דאָס זענען אלץ געווען באַקאַנטע זאַכן. די חברים האָבן ווי-דער געהאַט די וועלט פאַר זיך און פאַרדינט אַביסל מוזמנים. דער סוחר דאָהירסאָן איז געווען אַ נייער און סאָלידער סוחר, מיט אים האָט מען געקאַנט האַנדלען, ער האָט פאַרקויפט די בעס-טע שנירלעך פאַר נעצן און האָט גענומען באַצאָלט מיט פּיש. קיין איין פּישער האָט נישט געהאַט אַזעלכע גוטע מכשירים, ווי די ביידע יינגלעך, אין אַ וואָך אַרום איז שוין אַזוי ווייט דערגאַנגען, אז אַבעל האָט שוין געקאַנט ביישטיין דעם נסיון און קאַלט-בלומיק געקוקט, ווי ס'פאַרט אַדורך אַ פּערד-און וואָגן.

אַבער פונדעסטוועגן האָט ער לאנג נישט געקאַנט פאַרגעסן די קליינע לידראָ; ער פלעגט מאַכן אומוועגן, אַבי זיך נישט צו באַגעגענען מיט איר, און ער האָט זי קיינמאַל נישט דערמאַנט. ניון, אַבער ער האָט עדוואַרדן צוגעפירט דערצו, ער זאָל רעדן וועגן איר, ער זאָל נאָר איר נאָמען דערמאַנען, דאָס איז שוין גע-זוען גענוג. אַבעל גיט אַ פרעג:

- איז דאָס נישט אליסע, האָס גייט דאָרט - אָ?

- ווי?

- דאָרט, אינם געזן קליידל.

- ניין, דאָס איז דאָך די קליינע לידיא.

אין די אלטע צייטן האָט ער געהאַט איין אַרבעט, טראָגן פאַר איר שווערע פעק, ווען ער האָט איר באַגעגנט מיט די איינ-געקויפטע זאכן; אצינד איז שוין עפעס אַנדערש, ער האָט שוין אפילו נישט פאָרגעלייגט. זאָך זי גיין! ווער שמועסט נאָך אצינד, ווען די טאנק-לערערין האָט זיך היידער באַוווּן אין שטאַט, און די קליינע לידיא האָט באַזוכט דעם טאנק-קלאַס. אַבער איז נישט גע-גאַנגען צו דער טאנק-לערערין, זייערע וועגן האָבן זיך צעשיידט. ס'איז אַווי באַשערט.

אין אַ צוויי וואָכן אַרום האָט שוין קיינער פון זיי ביידע נישט געטראַכט וועגן עפעס אַנדערש, ווי נאָר וועגן ים. ס'קאָן זיין. אַז די מיליטער-שול איז זייער אַ גוטע זאָך, און זיי האָבן טאַקע ביידע אַרומגעטראַכט דעם פּלאַן; נאָר שפעטער ווערן זיי געוווּר, אַז אויך די מיליטער-שול באַשטייט אויך פון לערער און אויפגאַבן. אַ ניין, באלד ווי זיי העלן נאָר ווערן קאָנפירמירט, פאַרדינגען זיי זיך אויף אַ שיף און לאָזן זיך איבער די ימים. דאָס איז די איינ-ציקע מלאכה, האָס פאַסט פאַר אַ מאַנסביל.

- וועמען ליפערן מיר היינט די פישל - פרעגט עדוואַרד.

- היינט נעם איך דאָס גאַנצע בינטל צו זיך אַהיים - ענט-

פערט אַבער.

- וויכטס גאָרנישט פאַרקויפן?

- ניין, דער טאַטע האָט אָנגעזאָגט. אַז איך זאָל היינט

ברענגען פיש, הייל פראַנק האָט זיך אומגעקערט.

עדוואַרד פאַרטראַכט זיך אַ היילע און זאָגט דערנאָך: - אַווי.

ער איז אַהיימגעקומען האָס מיינסטו, ווען פראַנק וועט הערן אַ גלח, העט ער אונז פאַרשעלטן.

- אונז פאַרשעלטן? ער קאָן דען?

- יאָ, הייך ער לערנט זיך אויס פאַרשידענע לחשים מיט-

שבועות.

פראנק איז פאר זיי געוואָרן א מין מיסטישע פיגור, וואָס איז טיילווייז פאר זיי ביידע געפערלעך. ס'האָט קיין שום זין נישט אָנצוהויבן מיט אים.

XI

וואָס איז דאָס עפעס פאַר אַ נייע שילד אויף דער מיר פון דעם קאַנסול יאָהנסענס קאַנטאָר? איז דאָס הידער אַ שילד אָדער גאָר אַ הערב-זאָל ער האָבן באַקומען דעם אַרטימיל? נין, ער איז געוואָרן קאַנסול פון בעלגיע.

לייטן האָבן שוין לאַנג באַמערקט, אַז עפעס איז דער קאַנסול שטאַרק באַשעפטיקט, אַפנים, אַז דאָס איז עס געוועזן, דהיינו, ער איז געוואָרן טאַפּלט גרויס און וויכטיק, הי די איבעריקע קאַנסולן אין שטאַט.

און דאָס האָט אַ גרויסע הערט: נאָך אַ הערב אויף זיין הויז, און ביי דער פרוי יאָהנסען נאָך אַ רינג אויפן פינגער, נאָך מיט אַ שטיין!

זען דער שול-דירעקטאָר האָט איבערגעליינט און זיך פונאַני-דערגעקלייבן אין דער נייער שילד, האָט ער אָפגעשלאָגן דעם שטייב פון זיין אָפגעטראָגענעם בנד און אַריבערגעגאַנגען צום טאַפּ-פעלט קאַנסולאַט. ווען ער נוצט איצט אויס די געלעגנהייט און פאַרפירט אַ שמועס מיטן הער קאַנסול, וואָלט דאָס באַמת געווען אַ קונץ.

ער האָט צוגעוואַנטשן מיט גאָר פיינע דערהויבענע הערטער. דער הער קאַנסול אין הייסט עס, אויסדערוויילט געוואָרן פון גאָך איין רעגירונג פאַר איר פאַרטרוינגסמאַן.

יא, יא, אַזדאי. איבעריקנס, איז דאָס נישט קיין קליינע אַרבעט, און פאַרבונדן מיט גאָר נישט קיין קליינע הוצאות. נאָר זיך דערפון אָפּוואַגן האָט מען נישט געקאַנט. - אַזדאי, וואָס האָב איך אייך געוואָלט זאָגן, איך דאַרף אייך אויסדריקן, הער די-רעקטאָר, דעם בעסטן דאַנק פאַר טיין קליינער פּיא. איך פריי

מ'ך, וואָס זי איז איבערגעקומען די פריפונגען. ס'האָט, אַזדאָי, געקאָנט אויספאלן אַביסל בעסער, נאָר ס'איז שוין ממיכא פאַר-פאַלן, און זי העט דאָך סיי-ווי-סיי קיין לערערין נישט ווערן.

זיי האָבן הייטער געפירט דעם געשפרעך אויף דער טעמע: אַזדאָי, פיאַ וואָלט זייער גרינג געקאָנט ווערן אַ לערערין פון פאַרשידענע געגנטשאַנדן. פאַרוואָס נישט? - און אַצינד, הער קאָנ-סול, קום איך צו אייך, ווי צום ערשטן מענטשן אין אלע היינ-זיכטן, איך האָב צו אייך אַ גרויסע בקשה.

וואָס איז?

- אַ וויכטיקע בקשה. ס'האַנדל'ט זיך וועגן איינעם אַ שילער, וועמענס גלענצנדע אַנטוויקלונג דאַרף נישט איבערגעריסן ווערן, און מ'מאָר נישט דערלאָזן, ער זאָל גיין צוגרונט. דאָס איז פראַנק אַליווערס זון.

- וואָס איז מיט אים?

- איר האָט אים יאָר-יערלעך אויסגעקליידט, און צו דער גאַנצער משפּחה זיינער האָט איר אַרויסגעוויזן גרויס אויפמערק-זאַמקייט...

- ס'הייבט זיך נאָר נישט אָן! - האָט אים דער קאַנסול איבערגעריסן.

דער שול-דירעקטאָר האָט אים אָנגעקוקט פאַרווונדערט און דערנאָך האָט ער געזאָגט: - פריער פון אַלען, איז דאָך זיין מו-טער געווען ביי אייך.

- אַלס אַ דינסט. אַזדאָי, פעטראַ, זי האָט ביי אונז געדינט. - יאָ, און דעם פאַטער זיינעם האָט איר באַזאָרגט מיט פרנסה. דערפאַר, מ'יין איך, אַז די חסדים, וואָס איר האָט געטון מיט דער דאָזיקער משפּחה, זענען זייער גרויס. און אַצינד נויטיקט זיך פראַנק אין הילף, ער מוז זי באַקומען זייער דרינגנד, טאָ העלפט זשע אים אויס אויך אויף הייטער, הער קאַנסול!

לכתחילה איז דער קאַנסול פלל נישט געווען אַנטיקומ פון דעם דאָזיקן פאַרשלאָג, פאַרקערט, ער האָט פאַרקנייטשט דעם שטערן. ער איז געווען דער ערשטער אין שטאַט, ער איז אַזוי הויך געשטיגן, ווי הויך נאָר מ'קאָן שטייגן, און ערשט האָט ער

חייניק חשק צו ווערן נאך גרעסער; דעריבער האָט ער געזאָגט:
 – ווען איר האָלט אַ בעלן געווען איבערצוציילן די חסדים,
 ווי איר דריקט זיך פריינדלעך אויס, און די מעשים טובים מיינע, –
 איז וואָס מיינט איר, וואָלט נאָך דאָן געהאט אַ זיין היידער זיך
 צו ווענדן צו מיר?

– מיר האָבן געוואָלט פריער האָבן דעם ערשטן נאָמען
 פון שמאָט, דערנאָך ערשט וועלן מיר זיך פרוּוון ביי אַנדערע.
 מיר הייסן גאַנץ גוט, אַז מיר מיסברויכן איצט – יא, מיר מיס-
 ברויכן איצט – מיט דער גוט האַראַציקייט פון אַ מענטשן, וועמען
 עס איז זייער שווער צו זאָגן ניין.

– צו וואָס שמרעבט דער יונגערמאַן?

– ער קאָן ווערן, וואָס ער וויל נאָר, אַזאַ פלייסיקער און
 פעיקער איז ער. באַזונדערס לייכט געבן זיך אים אַיין פרעמדע
 שפראַכן.

דער קאָנסול האָט זיך פאַרטראַכט, ער האָט געקוקט פאַר
 זיך און געטראַכט, דערנאָך האָט ער אַרויסגעזאָגט די מאַדנע ווער-
 מער: – ס'וועט שלעכט אויסגעטיימט ווערן, ווען איך וועל היי-
 מער געבן הייליך דער משפּחה.

– שלעכט אויסגעטיימט ווערן?

דאָ האָט דער קאָנסול געענדערט זיין מאַן, דער שול-
 דירעקטאָר האָט, אפּנים, קיינמאָל נישט געהערט וועגן אַ באַוווּסן
 פאַטש אין באַק. ער זאָגט דעריבער – אַ אַודא, מ'טרייבט רכיכות,
 מ'שעכט זיך נישט. ס'וועט הייסן, אַז איך טו אַ גוטע זאַך נאָר
 צוליב פאַרימערן.

דער דירעקטאָר האָט נאָך עפעס ענלעכס אין זיין לעבן
 נישט געהערט. – אַך, דערפאַר: מאַקע מוז אַזאַ מענטש הי איר,
 הער קאָנסול, שמיין העכער, ביז צום הימל העכער פון דעם
 אַלעם. אַלע בעסערע עלעמענטן אין שמאָט זענען אויף אייער
 זייט.

מ'עצהט זיך נאָך אַלץ, דער קאָנסול איז נאָך נישט אינ-
 גאַנצן רויק וועגן די רכיכותן, וואָס וועלן זיך געוויס אַרומטראַגן,
 און וועגן דער אַלגעמיינער מיינונג וועגן אים, נאָר לסקוף האָט ער

קנוט האמסון

נאָכגעגעבן און געזאָגט: - אהראי, איך העל שוין מוזן עפעס שענקען.

דער שול-דירעקטאָר האָט זיך אַביסל פאַרלוירן, נאָר ער איז געווען פאַרויכטיק און אָנגעהויבן אויף אַזא אופן: - מייזנט דאָנק, הער קאָנסול, איך האָב פריער געווסט, אז איך וועל שוין מיט דיידיקע הענט נישט אַוועקגיין. אַ, דאָ האָבן מענטשן מיט מאַכט די געלעגנהייט אַרויסצוהייערן זייער גרויסקייט. אין קעגנפאַר גייען די דאָזיקע אויסערגעוויינדעכע פעיקייטן פאַרלוירן פאַר דעם גייסטיקן לעבן און פאַר דעם לעבן.

- נו יא, האָט איר דען נישט געזאָגט, אז איר בעט כ'זאָל עפעס שענקען? - האָט דער קאָנסול געפרעגט.

- אהראי, געוויס, לויט דער מאַס, וואָס איר, הער קאָנסול, רופט אָן: עפעס שענקען. ס'האָנדלט זיך, אויף אַזא אופן, וועגן אַ יערלעכע סובסידיע אויף דער גאַנצער צייט פון דעם יונגמאַנס שטודיען.

ניין, אזוי ווייט, דאָס האָט דער קאָנסול בכל נישט בדעה. ער זאָגט: - אַך, אזוי! - און שאַקלט מיטן קאָפּ אין דעם זעלבן מאַמענט האָט מען אָנגעקלאַפט אין טיר, ס'איז געווען אַ קלאַפּן פון אַ האַנט מיט אַ הענטשקע. די פרוי יאָהנסען איז אַריינגעקומען און געזאָגט: - אַנטשולדיקט, איך גיי שוין אַרויס.

אַ, דאָס ערוסמע איז געווען, וואָס די פרוי יאָהנסען איז פונקט איצט אַריינגעקומען! און דער שול-דירעקטאָר מיט זיין פשוטן שכל האָט גלייך גענומען פונאָדערזויקלען פאַר איר דעם גאַנצן פלאַן וועגן דעם יונגן פראַנקן. - אזוי. - זאָגט די פרוי יאָהנסען. - אַך, אזוי. - זאָגט זי.

נאָר גראַדע איז איר אַריינקומען געווען אַ טובה פאַר דעם גאַנצן פלאַן. אויך די פרוי יאָהנסען האָט היינט-צו-טאָג, ווען זי אַרײַן איז מיט צוויי קעפּ העכער פאַר אַלע אַנדערע פרויען, אין זייען גרויסע עינינים, זי האָט אָנגעקוקט דעם מאַן אירן און גע- זאָגט: - יא, דאָ מוזטו עפעס טון.

דער קאָנסול האָט דערפילט, זי מ'וואָלט ביי אים אַראָפּ-

גענומען א שטיין פונם הארצן, ער האָט געקראָגן זיין ווייב פאר א שוהף אין דער שטיצע פאר אַליווערס משפחה. - ס'איז אַ גרויס גליק, ווען מ'האָט אַ פרוי, וואָס פארשטייט זיך אויף אַזעלכע ענינים. - האָט געוואָגט דער קאַנסול. - כ'וואָלט אַ בעלן געווען הערן דיין מיינונג וועגן דער זאך, יאָהאַנאַ.

- אַ, מיר קענען די געדיקע פרוי! - האָט דער שול-מיסטער אויסגערופן.

דאָס איז שוין געווען פאר דער פרוי יאָהנסען צופיל, זי האָט זיך פארלוירן אין אַ פּרעג געטון: - איז שוין דער יונג קאַנפּירמירט?

- ער דאַרף איצט קאַנפּירמירט ווערן. אין באַנד נאָכדעם דאַרף ער אריינטרעטן אין גימנאַזיע; דאָס ווילן מיר אַצינד דורכ-פירן.

דער קאַנסול פּרעגט: - וועמען נאָך ווילט איר צוציען צו דער דאָזיקער זאך?

- ביידע קאַנסולן, אַלסען און היילבערג...
- איך האַלט, אז דאָס טויג נישט. - מעלדעט די פרוי יאָהנסען.

- ניין, ניין. אפשר נישט, מיר האָבן געהאט בדעה זיך ווענדן צום אדוואָקאַט פּרעדריקסען. אַליווערס הויז געהערט דאָך אים, ער וועט געהיים מסכים זיין אַוועקצושענקען דאָס הויז צו דעם צוועק.

נאָר אַדאָנק דער האַלטונג פון פרוי יאָהנסען, האָט זיך דער קאַנסול געפילט שטאַרק אונטערשטיצט, אז ער האָט אַזש אַ ציך געטון מיט די אַקסען און געוואָגט: - אַך, שוין איינמאָל אַן אַד-האַקאַט! ער פאַרנעמט זיך נאָר מיט פּאָליטיק און וויל דווקא אויסגעקליבן ווערן אין פאַרלאַמענט. זאָל ער זיך מרייבן פּאָליטיק, צו קיין בעסערער אַרבעט טויג ער נישט.

דאָ האָט דער שולדירעקטאָר אַ שטייכל געטון און זיך אויסגעדריקט, אז ער איז מיט אים מסכים. דערנאָך האָט ער אָנגערופן דעם נאָמען פון הענריקסען, יא, זי וועלן פרווון אים געווינען צו דער זאך.

- וועכער הענריקסען? – פרעגט די פרוי יאהנסען.
 – הענריקסען פון דער ווערף.
 – אך, יענער. זיין חייב ההמעט זיך אמאָר הענריקסען.
 – יא, דערפון איז נישטאָ וואָס צו זאָגן. – זאָגט דער
 קאָנסול, פרוי די פרוי זיינע אַביסל איינצוהאַלטן.
 די פרוי יאהנסען אָבער קאָן עפעס היינט קיין זאך נישט
 לידן, זי קאָן נישט פאַרטראָגן, וואָס מ'צוימט זי, איר פנים באַ-
 קומט אַ האַרטן אויסדרוק.
 דער קאָנסול זאָגט ווייטער: – ניין, דער עיקר איז, וואָס
 ס'איז נאָך גאַרנישט געזאָגט געוואָרן וועגן דעם, צי הענריקסען
 האָט איבערהויפּט וואָס צו געבן.
 פרוי יאהנסען פאַרט אַריין אינמיטן: אַודאי, דאָס קאָנען
 מיר דאָך נישט וויסן. מיר האָבן מיט אים נישט געהאַט קיינע
 עסקים.
 דער שולדירעקטאָר איז געזעסן ווי אויף הייסע קוילן. ער
 האָט זייער שטאַרק געוואָלט דערליידיקן די זאך. זיי האָבן אלע
 דריי געשמועסט וועגן דער משפּחה הענריקסען פונם ווערף און
 אַלע זענען געווען ביי דער זעלבער מיינונג, אז זיי זענען גאַנץ
 גוטע מענטשן, לויט זייער גראַד, נאָר זיי זענען נישט גאָר קיין
 קולטורעלע מענטשן אין זענען פון אַן אַנדער שניט, און אז ער
 כאַפט אַ בוסה.
 – אַצינד, – זאָגט די פרוי יאהנסען – בין איך געקומען
 אויף איין מאָמענט נאָך אַ געלט-פאַפּיר?
 דער קאָנסול איז צוגעגאַנגען צו זיין אַסע. – איין פאַפּיר?
 האָט ער אַ זאָג געטון מיט אַ פראַגע.
 – יא, אויב ס'איז אַ גרויס פאַפּיר.
 ווען די פרוי יאהנסען איז אַוועקגעגאַנגען, האָט דער קאָנ-
 סול זיך ווידער אַוועקגעזעצט זיך באַראַטן מיטן שולדירעקטאָר. –
 אַ יערלעכע שטיצע, יא, – האָט ער געזאָגט – דאָס מאַקע האָב
 איך געמיינט, ווען איך האָב צוגעזאָגט עפעס צו שענקען. האָט
 איר שוין גערעדט מיטן דאָקטאָר וועגן דער זאך?

— יא, ער הייז זיך באשטייערן לויט זיינע בוותות. ער האָט
אָבער נישט קיין סאך.

— וואָס פארמאָגט ער דאָרט! ניין, הערט נאָר, איך קאָן,
אייגנטלעך, שוין זאָגן: איך העל דעקן אלע הוצאות. איר קאָנט
אדווינגיין און רויק שלאָפן, הער שולדירעקטאָר.

— א א !

— יא, איך נעם אלץ אויף זיך, — האָט דער קאָנסול גע-
זאָגט אויפשטייענדיק — איך דעק אלעין די יערלעכע אונטער-
שטיצונג.

דער שולדירעקטאָר איז אויך אויסגעשטאָנען פון אָרט און
האָט אַ מורמל געטון אַ פארטימלעכער: — אצינד דערקען איך איך
הידער, הער קאָנסול.

זעט איר, דער יונג פראַנק האָט על-בל-פנים נישט געדאָרפט
אראָפּזינקען צוריק אין זיין סביבה, צוריק אין דער פינצטערניש,
פונדאָנען ער שטאַמט. אלץ איז געווען אין דער בעסטער אָרד-
נונג, דער דירעקטאָר האָט געמעגט טרוימפירן, ער האָט געקאָנט
יעדן לעבעדיקן מענטש אין גאָס פארהאלטן און דערציילן די
דאָזיקע נייע, ער האָט געקאָנט פערזענדלעך גיין צו אַליחערן און
דערציילן אלץ. ס'איז פאר אים געווען אַ גליקלעכער טאָג, ער האָט
זיך געפילט, ווי ער וואָלט איצט איבערגעקומען נאָך אַ טאָג מיט
פריפונגען, וואָס זענען דורכגעגאָנגען מיט ערפאַרן, פאר אים איז
נאָר נישטאָ קיין גרעסערע פרייד, ווי ווען ער מוט גוטס אויף
אַז אופן און קאָן דערזיין די גרויסע מעלות פון לערנען און
פון ביכער; דאָס איז געווען זיין באַרוף און זיין ליידנשאַפט. לבל-
הפחות איין ליידנשאַפט מוז יעדער מענטש האָבן — פאראן מענטשן,
וואָס גייען אין פייער און אין וואַסער, כדי צו קאָניוגירן אַ צייט-
וואָרט.

דער שולדירעקטאָר האָט באַגעגנט אַ גרופע שולדיגונט, וואָס
האָט זיך אונטעקערט פון אַן אויספלוג אין די בערג. די גרופע
איז געווען שטאַרק אויסגעמאַטערט פון די אַנשטערענגונגען, זיי זע-
נען אַנגעקומען מיט פארהונדעטע פיס, אַפגעברענט פון דער זון,
נישט נאָר צופרידן פון די נישט-פריינטלעכע פויערים מיט זייערע

אָקסן, פונחייטן נאָך האָבן זיי דערקענט דעם שולדירעקטאָר, זיי האָבן זיך פאַרנויגט און זיך באַגריסט מיט אים. די עלטערע פון זיי זענען שוין פטור געוואָרן פון אים, די גאַנצע צייט פון זייער קינדהייט האָט ער זיי גוט געמוטשעט, נאָר ס'איז דאָך געווען פון זייער טובה וועגן, ער האָט זיי צוגעגרייט צום לעבן, זיי געגרייט צו אסאך מלאכות: באַארבעטן די ערד, באַפן פיש, האַדעווען פּי; זיי געגרייט צו האַנדל, אינדוסטריע, קונסט, פאַמיליען-לעבן, טרוי-מען און פרומקייט; איצט אָבער זענען זיי שוין פריי פון אים, זיי האָבן שוין דעם עקזאַמען הינטער זיך און דאַרפן מיט זייער צוגרייטונג פירן דעם קאַמף פון לעבן, זיי גייען זיך אזוי און היטן אָפּ געטריי אין זייערע קליינע מוחות דעם גענויעם שטח פון דער אויבערפלאַך אין שווייץ, די דאַמעס פונם פּוּנישן קריג, זיי דראַ-פען זיך אויף די בערג מיט די ידיעות פון נאַטור-געשיכטע: פיש זענען חיות מיט אַ חוט-השדרה! זיי הינקען צוריק אַהיים מיט דער ערשטער דערפאַרונג, אַז זייער בלוט קורסירט ביי זיי זייער שוואַך. דער שולדירעקטאָר באַגעגנט זיי, די דאָזיקע קינדער, פאַר וועלכע ס'האַלט אפשר אַסאך בעסער געווען, ווען זיי וואָלטן זיך אַבסיל געענטער באַקענט מיטן הירקלעכן לעבן; ער אַרײַן איז אַן אַלמער מאַן מיט אַ מוח פון אַ קאַנפירמאַנט, ער איז האַלב אויסגעהונגערט און אָפּגעמוטשעט. זיין רעקל הענגט אַראָפּ אויף אים, היי אויף אַ הייצערנעם קליידער-טרעגער, דער הענגער פון זיין רעקל שטעקט אַרויס פונם קאָלנער; דער שולדירעקטאָר קומט אָן פאַמעלעך, דער דירעקטאָר פון דער גרויסער שטיינערנער שול-געביידע.

— נו, היי איז ביי אײך דורכגעגאַנגען דער אויספלוג?

— אזוי זיך, אָקסן, פּוּיערן...

— מ'דאַרף שטייען העכער דערפון. ביז אונטערן הימל הע-

בער דערפון. ווילט איר אפשר הערן אַ פּריילעכע ניס?

— אהראי, אהראי!

— פראַנק טרעט אַרײַן אין גימנאַזיע!

אייניקע פון די קינדער זענען אזוי קלוג, אַז זיי מאַכן אַ פנים, היי דאָס וואָלט געווען פאַר זיי גאָר אַ פּריילעכע ניס, אַנדערע זענען גלייכגילטיק צו דער ניס, און גאָר אַנדערע זענען

פשוט מקנא. נעמט, למשל, ריינערטן מיט די קורצע הויזלעך, דעם
 איז גארנישט אזוי גרינג ארויסצוהיזן פרייד, ער, וואָס ווייסט וועגן
 דער טבע פון פיש און האָט פעיקייטן צו שפראַכן; פראַנק אליין
 האָט זיך יאָ פאַראינטערעסירט מיט דעם ניס, זיין פאַרברענט גע-
 זיכט איז מאַמענטאל געוואָרן טונקלער, נאָר ער פאלט נישט אויף
 די קני. ניין, נאָך פריער פלעגט ער גאנץ אָפט באַקומען מתנות
 פון פרעמדע, שוין אַ צייט מיט יאָרן, ווי ער באַקומט שמענדיקע
 הילף פון ווייטיקע מענטשן, ער איז קיינמאָל נישט געווען געצוהני-
 גען זיך אליין אַרויסצוהעלפן; אויף אלץ איז דאָ אַן עצה, אלץ
 וועט זיין אין אַרדנונג און אַצינד זאָל אים פּלוצלינג באַפאַרן אַ
 באַזונדערע גרויסע פריידן דורכנעמען פראַנקן? דער יונג איז אויף
 זיין לעבן קיינמאָל נישט געווען פריילעך, אין שול איז ער געווען
 זייער טיכטיק און זיך געפילט באַפרידיקט, ווען מענטשן האָבן
 געשעצט זיין פלייסיקייט און דורשט צום וויסן, דאָס איז געווען
 אלץ; ניין, ער האָט נישט געוויסט פון קיין ליידנשאַפטלעכע אויפ-
 רייסן, ער איז קיינמאָל נישט געווען פונאוויבן, הויך פונאוויבן, בדי
 דערנאָך אַראָפּצופאַלן אין דער נידער, ער איז קיינמאָל נישט אַראָפּ-
 געפאַלן אויף דער ערד, בדי הידער אויפגעהויבן צו ווערן אין דער
 הויך, ער האָט זיך קיינמאָל נישט געלאָזט אין קיין געפאַר און
 אים איז נישט אויסגעקומען צו קעמפן; אַנשאַט אַרויסבאַקומען זיך
 פון אַ קלעם, האָט ער זיך באַמיט לבתחילה אויסצומיידן דעם
 קלעם. ער האָט געטון קלוג, אָבער זייער נעבעכדיק, ער איז גע-
 ווען אַ געבוירענער פילאָלאָג.

ער האָט זיך געוועגנט מיט די חברים און איז אַזעק אַהיים.
 אויף וועטשערע האָט ער באַקומען פרישע פיש, און ס'איז אים
 שטאַרק געפעלן. דער פאַטער איז שוין געווען אינדערהיים, אַבער
 איז צופעליק געוועסן אינדערהיים, דער אַלטער, אויסגעדינטער קאָ-
 מער האָט אַ מיאָקע געטון און זיך אָנגעהויבן דרייען אַרום-און-
 אַרום אין אַ קרייז. ער איז אַלץ נענטער צוגעקומען צום פיש-גע-
 ריכט און געמיאָקעט.

ס'האָט אויסגעזען, ווי ס'וואָלט אַריין עפעס פרעמדע אין
 שטוב - פראַנק, עפעס נישט קיין געוויינלעכע פערזאָן. אַצינד

דארף ער קאנפירמירט ווערן און אהעקפאָרן. די באַבע, אויסהערני-
דיק די ידיעה, בלייבט אָן לשון און זי פילט זיך לעבן אים ווי
אַ זינדיק שעפעלע פון דער געמיינדע קעגן דעם גלח. אפשר
מראַכט זי ביי זיך, אַז ס'וועט אַמאָל צונויף קומען - ביים מתודה-
זיין זיך.

אַליינער זיצט ביים טיש מיט דעם קלענסטן מיידעלע אויף
די קני, און פעטרא מיט דעם עלטערן, מיטן בלוואויגיקן; אלע עסן.
אַליינער איז עפעס נידערגעשלאָגן; ער פלוידערט מיט דעם
מיידעלע, פרי אַביסל צעשמערן די פייערלעכקייט פון דעם מאָ-
מענט. - זי איז אַזוי קליין, - זאָגט ער - און דעם טאַטנס קליין
מיידעלע איז זי, זי איז נישט געפערלעך גרויס, נאָר אַ ליב, קליין
קינד. וועמענס מיידעלע ביסטו דעם טאַטנס, יאָ, דאָס הייס איך
שוין לאַנג - דערווייל שפאָרט ער דעם קינד אַ ביסן אין מויל,
נאָר זאָרן זאָרנט ער זיך פונדעסמחענן מער פאַר זיך אַליין, אָ,
אַליינער קען עסן, ווען נישט פעטרא, וואָס שטייט אים אַנטקעגן -
יאָ, יאָ, פאַר די היינטיקע פיש האָבן מיר צו פאַרדאַנקען אַבעלן.
- זאָגט ער.

גלייך ווי דאָ וואָלט זיך געהאַנדלט וועגן עפעס גאָר היב-

טיקס!

פעטרא איז שטאַרק פאַרטון מיט דער געשעעניש אין שטוב
און זי שטייט צו צו פראַנקן, ער זאָל איר ענטפערן אויף אַלע
פראַגן, וואָס זי שטעלט אים.

די גימנאַזיע. - זאָגט אַליינער און שאַקלט צו איר מיטן
קאָפּ - יאָ, דאָס איז דער ריכטיקער וועג? - דער קאָפּ אַרבעט
ביי אים, ליידער, שווער, און ער האָט מער נישט וואָס צו זאָגן
אויף דער טעמע. און באלד נאָכן עסן נעמט ער זיך צו דער
קליינער, שפילט זיך מיט איר און גיט איר אין האַנט דאָס
מלאַבל-פּיגורל צו שפילן זיך, און זעט נאָר פון די קלייניקייטן
אויף דער קאָמאָד איז שוין נישט געבליבן קיין סאַך, מ'האָט צו
אַפּט באַנוצט אַלס שפּיעלעך פאַר די קינדער, און וואָס ס'איז
גוגע דעם קליינעם קעשענע-שפּיעלע מיטן מעשענעם רעמל, איז
עס נישט אַהעקגעקומען גלייך ווי אַזע איבעריקע, נאָר אַליינער האָט

עס מיטגענומען אין מאגאזין, כדי ער זאָג זיך דאָרט קאָנען שפּיגל-
לען. אַ צעשעדיקטער מאַנסביל, כמעט אַ פּרוי, ער דאַרף זיך דאָס
שפּיגלען!

ער זיצט און וואָרט אָפּ ביו ער וועט קאָנען קומען צום
וואָרט און עפעס זאָגן. מיט וואָס פּאַראַ ניים טראָגט ער זיך אַרום,
אַז יאָהנסען איז געוואָרן אַ מאָפּלמער קאָנסול? דאָס איז אויך, דאָס
איז קורם-בל, נאָר פּלוצלינג גיט ער אַ זאָג צו פּעטראָן-מ'שמועזט,
אַז ביי די יאָהנסענס וועט זיין אַ גרויסע אויפנאַמע פון אַסאַך געזט.
אָליווער פּלעגט פון צייט-צו-צייט קומען אַהיים מיט אַשטיקל
שליחות פאַר זיין חייב, אַז מ'דאַרף זי נייטיק האָבן ביי די יאָהני-
סענס, אַז די פּרוי יאָהנסען האָט געוואָגט, שעלדרוף האָט געללאָזט
פּאַלן אַ וואָרט וועגן איר, אויך דער קאָנסול אַליין האָט עפעס
אַן אַרבעט פאַר איר. אָפּטמאַל איז דאָס גאַרנישט ווערט געווען,
מ'איז נישט מער ווי אַ „מיספּאַרשמענדעניש“ מצד אָליווערן, און
אַמאָל איז דאָס געווען פון אָנהויב ביזן סוף דורך אָליווערן אויס-
געטראַכט פון קאָפּ. אָבער ווי-נאָר פּעטראַ האָט באַקומען אזאַ מיין
ידיעה, האָט זי גלייך אויפן אָרט אָנגעטון די זונטיקדיקע קליידער
און איז אַוועקגעגאַנגען; בכלל שאַדט דאָס נישט, וועט זי דערהייל
האַבן אַ פּרייע מינוט.

— נאָ, זיי האָבן היינט הידער געסטן — פּרעגט זי.

— אַפּנים. ער איז דאָך געוואָרן אַ מאָפּלמער קאָנסול.

מעגסט דאָס הערן.

— אפּשר דאַרף איך גיין העלפּן?

— יאָ, און אפּשר וואָלסטו היינט אויסגעוואַשן דעם בריק

אין קאַנטאָראַ. מ'האַט, דאַכט זיך, גערעדט וועגן דעם.

פּעטראַ גייט אַוועק. די אַלמע בלייבט מיט די קינדער,

צוביסלעך ווערט אין שטוב פּוסט. אָליווער שלעפט זיך נאָך

זיין פּרוי און קוקט אייפּערזיכטיק נאָך, צי זי גייט הירקעך צום

קאָנסול יאָהנסען. פּעטראַ איז אָבער שוין געווינט צו דעם דאָזיקן

גאַבּקוקן. זי הייסט, אַז הינטער איר געפינט זיך ער, און כדי

אויסצומיידן קריגערייען קוקט זי זיך נישט אום, און קערט נישט

אַוועק נישט רעכטס און נישט לינקס.

קנוט האמסון

אויך אבער איז נישט געבליבן אינדערהיים. ער האָט גע-
פונען זייער אַ שוין בייטשל און האָט דאָס באַהאַלטן אונטערן
שווער. אַצינד האָט ער דאָס בייטשל אַרויסגענומען און באַטראַכט.
ס'איז געפלאַכטן פון רימען, ס'איז זייער באַקוועם צו האַלטן,
ס'איז בויגזאַם, אַבעל ווייסט שוין, וואָס ער האָט צו טון דערמיט.
אַנפאַרס, קאָן ער דאָס טראָגן אין דער האַנט און שמויסן אין
דער לופט; אויף דעם צווייטן עק זיצט דערויף זייער אַ פּיין
מעשן קעפל. אַבער קען זייער גוט אַלע רייטער פון שמאַט. ער
שטויסט זיך אָן, ווער ס'האָט דאָס בייטשל פאַרלוירן; אַבער איז
אַבער אין דעם מאַמענט נישט דערצו געשטומט, ער זאָל גיין
יענעם אָפּטראָגן דאָס בייטשל, ער גייט מיט דעם אַוועק צום
פּישער יערגען.

אָד, ער קאָן זיך גאַרנישט אָפּגעווינען, ער דרייט זיך נאָך
אַלץ אַרום ביי דעם הויז, ביי דעם גן-עדרן, פּונדאָנען ער איז
אַרויסגעטריבן געוואָרן! און ערואַרד הוינט אויך נישט ערגעץ-
אַנדערש.

איז דאָס נישט ערואַרד, וואָס גייט דאָרט איבער די גאַס?
איז דאָס נישט דער שמאַט-אינושיניער, וואָס גייט אים אַנטקעגן?
אַבעל קאָן דאָך אים נישט אויסמיידן און דעריאָגן זיין חבר?
- גאָט העלף, אַבעל! - זאָגט דער שמאַט-אינושיניער. - הער
נאָר, איך בין דיר הושר, אַז דאָס האָסטו עטלעכע מאָד אויפגיין-
האַנגען בינמלעך פּיש אויף דער קיך-טיר. איך וויל דיר באַצאָלן
פאַר די פּיש. - זאָגט ער און נעמט אַרויס דעם בייטל.
- דאָס... נין... - שמאַלט אַבעל.

- וואָס? מין פרוי איז איבערצייגט, אַז דאָס ביסטו.
- ס'איז דאָרט געווען נישט קיין סאך. - זאָגט אַבעל.
דער שמאַט-אינושיניער שמעקט אים אַרין אין קראַן אין
האַנט, קיין גרויס עשירות האָט ער דאָך נישט. - ס'איז געווען
זייער פּיין פון דיין זימ, - גיט ער צו.

זי צעשיידן זיך, און אַבער לאָזט זיך אַוועק צום פּישערס
הויז. זיינע אויגן זענען פּייכט פון דעם אינושיניערס פאַר ווערטער.
די הינער האָבן זיך אויסגעזעצט אויף זייערע ערמער, און

אויפן הינטערשטן הויף איז מיטאמאָל געהאָרן שטיי. נאָר ווען אבעל האָט אַהין אַריינגעשטעקט דעם קאָפּ און דערוען די קליינע לידראַ, האָט ער אַ רוף געטון גלאַט אין דער העלט אַרײַן:
— עדואַרד!

די קליינע לידראַ ענטפערט:

— אַך, ווי דו האָסט מיך איבערגעשראַקן, שרייער דו!

— איך האָב נאָר געהאַלט זען, צי עדואַרד איז דאָ.

— קום נאָר אַהער! עדואַרד איז דאָ ערשט הידער אַזעק-גענאַנגען. ער איז געווען אינדערהיים, אָפּגעגעסן און הידער אַזעק-גענאַנגען. קום אַהער, הער נאָר!

— דו ביסט אַליין אַ שרייערין! — שיסט אבעל פּלוצלינג אויס. ער הערט דייטלעך זיינע אייגענע ווערטער, ער האָט נישט קיין מענות.

די קליינע לידראַ איז געשטאַנען אויף די קני פאַר אַ בענקל מיט שרייב-געצייג. זי שטייט אויף, זי איז קיין קאָפּ נישט פּרוגע, זי האָט נאָר חרטה אויף די פאַר שלעכטע ווערטער, וואָס האָבן זיך אַרויסגעכאַפט ביי איר. — בייזער דיך נישט אויף מיר! — זאָגט זי, און זי מאַכט אַ מינע, ווי זי האָלט האַלטן ביי אויסשיסן מיט אַ געוויין.

אבעל האָט אָבער קיין עכץ נישט, ער פּרוּחט זיך נאָר-נישט זי נעמען טרייסטן; ער דערנענטערט זיך אַביסל, ער פּרעגט:
— וואָס האָסטו דאָ געשריבן?

— אַ בריוו! גיב נאָר אַ קוק, וואָס פאַראַ פינער איך האָב! — זאָגט זי און שטרעקט אים אַנטקעגן די פינגער, וואָס זענען אויסגעשפּירט מיט מינע. — אַך, גאָט מיינער, ווי איך זע אויס! — רופט זי אויס און טרייסלט אָפּ דעם שטויב פון איר קליידל.

אַצינד איז שוין אַלץ הידער גוט צווישן זיי, און די קליינע לידראַ האָט שוין הידער אויפגעשרויפט איר מילעכל — דו קאַנסט זיך שעצן גליקלעך, וואָס דו דאַרפסט נישט שרייבן אַזויפיל בריוו. דו קענסט שרייבן בריוו?

— כ'חיים אַליין נישט.

— איך האָב אַזוי פיל חברטעס פון דער טאַנק-קלאַס, צי

וועלכע איך מוז שרייבן. וואָס האָסטו דאָ? אַ שטעקן?
 - זעסט דען נישט, וואָס דאָס איז? ס'איז אזא שטעקל
 אויף אויסצוקלאַפּן מ'בוש'ים.

לידיא בויגט דאָס און פרוּזט פאַכען דערמיט אינדער־לופט.
 זי שאַקלט צופרידן מיטן קאָפּ: יאָ דאָס איז גרויס־אַרטיק.

- קאָנסט דאָס קריגן! - האָט ער געזאָגט.

און אזוי איז עס טאקע געהען.

זי רעדן פון דאָס און פון יענע, און די קליינע לידיא
 האַלט זיך גאָר ווי אַ גרויסע און דערהאַקסענע; זי האָט אזויפיל
 אַרבעטן אין משך פון טאָג און אָונט־צייט ווערט זי אויסגעמאַטערט
 פון דעם בסדרדיקן גייען און שטריקן און אַנדערע הויז־אַרבעט.

- הייסט, וואָס איך קלער?

- נין.

- ע, אַרצאיינס. די מאַמע קאָן מיך נאָך באַלד אַ רוף
 מן, אַחוץ דעם איז שוין צו שפעט, אויב דו האָסט מיר עפעס
 צו זאָגן -

דאָס איז אים געקומען אומגעריכט, ער איז אינגאנצן צע-
 טומלט. וואָס זאָל ער זאָגן? וואָס מיינט זי דערמיט?
 - יאָ. - שרייב לידיא אויס מיט אַ קוויטש צום הויז צו
 און לויפט אַריין.

אַבעל האָט אָבער גאָרנישט געהערט עמעצער זאָל איר
 האָבן גערופן.

ס'איז הידער געהען אַ פאַרשמערטער אָונט און אַן אמתע
 פאַרצוהייפלונג. אין אַ פאַר טעג אַרום איז דער רייטער געפאַלן
 אויף די שפורן פון זיין שיין בייטש, געקומען און אָפגענומען
 צוריק. און אַבעל איז געוואָרן פאַראומגליקלעכט אויף שטענדיק.

XII

די יאָרן גייען זיך. דאָס יונגוואַרג ווערט קאָנפירמירט, האַקסט
 אויס, ווערט לאַנג און גרויס, אויסערגעהיינליעך גרויס אַפילו, ווייל

די לעצמע מאָדע פּאָדערט זייער הויכע אָפּזאַסן.
 פּיאַ יאָהנסען איז שוין געווען פונקט אזוי גרויס ווי איר
 מוטער, זי האָט געהאַט ברוינע אויגן און אַ בלאַסע הויט, אַ שוין
 גאַנץ. די זומערשפרענקעלעך זענען כמעט אינגאנצן פאַרשוונדן
 געוואָרן, און איבערן רוקן האָט ביי איר אַראָפּגעהאַנגען אַ לאַנגער
 צאַפּ, מענטשן האָבן זי געזען אויסוואַקסן, זיי האָבן נאָך גוט גע-
 דענקט, ווי זי איז געבוירן געוואָרן, יא, זיי האָבן געהאַט אַ גוטן
 זכרון, זיי האָבן נאָך, אפילו, געדענקט, וויאזוי זי איז געווען אָנגע-
 טון צו איר קאַנפירמאַציע; זייער אָפּט פלעגן די זױבער אָפּשטיין
 ביים ברונען און ממש צעשמעלצט ווערן פון דער דאָיקער שיי-
 קייט. ס'איז גאַנטישט שלעכט צו זיין אַ פּיאַ יאָהנסען.
 איר ברודער, שעלדורף יאָהנסען, איז אויסגעווען איין לאַנג
 נאָך דעם אַנדערן, געפאָרן זיך לערנען; די לאַנדסלייט זיינע
 פלעגן אים פון צייט צו צייט אַרויסלאָזן פון קאַפּ, פּיאַ אָבער איז
 געווען אינדערהיים, זי האָט זיך געלערנט מאַנצן און שפּילן קלאַ-
 וויר, אָפּטישן דעם שטויב און זיין פריינטלעך. זי האָט ליב גע-
 האָט צו צייכענען און צו מאַלן, זי פלעגט זיך אַריינטון אין די
 צייטונגען און צייטשריפטן, וואָס זענען געווען ביי דעם קאַנסול
 אין שטוב; די אַלע שיינע טעלער, וואָס זענען געווען אויסגע-
 שמעלט ביי די ווענט פון עסציימער, זענען געווען איר אַרבעט. —
 מיין טאָכטערס אַרבעט! — פלעגט דער קאַנסול זאָגן צו די געסט.
 לכתחילה האָט זי אַנטוויקלט איר טאַלאַנט אין שול און
 ביים צייכלערער פון שטאָט, שפעטער איז זי געפאָרן אין גרעסע-
 רע שמעט און הויפטשמעט און אַלץ מער געלערנט, און ווי נאָך
 זי פלעגט ווידער אַהיימקומען, פלעגט זי מיט אַלץ אַ גרעסערער
 מבינות חוק מאַכן פון אירע טעלער. איצט איז זי דערגאַנגען
 אזוי הייט, אז זי האָט אַליין געמאַלט די לאַנדשאַפּט, וואָס האָט זיך
 געזען פון איר פענצטער, און טיילן פון איר גאַרטן. גוט, אָבער
 פּיאַ איז געווען זייער יונג און שרעקלעך דאַר, נישט, חלילה,
 אויסגעהונגערט, אָבער נישט אַנטוויקלט, אָן מוסקולן, נישט אויס-
 געאַרבעט. צו וואָס האָט זי זיך אַייגנטלעך מיט איר טאַלאַנט
 געקאַנט נעמען? אירע עלטערן זענען געווען בכוח זי צו האַלטן

קנות האמסון

אינדערהיים און אויך ארויסצושיקן ערגען, ווי זי האָט נאָר גע-
וואָלט. און סיי זי איז געווען דאָ, סיי דאָרט, איז זי שטענדיק
געווען שוין און צוציענדיק, און זי פלעגט קיינמאָל אַ שפּאַן טון
איבער צוויי טרעפּ מיטאַמאָל, ניין, קיינמאָל נישט. נאָר דאָס איז
געווען אַלץ. זי האָט זיך נישט גענויטיקט אין קיין פּאָך, איר
מאַלאַנט האָט איר נישט געבראַכט קיין נוצן. איר לעבן האָט
נישט געהאַט קיין שום ערנסט.

— זי וואָלט געדאַרפט זיך נעמען צו אַן אמהער אַרבעט —
זאָגט דער דאָקטאָר.

ער זאָגט דאָס שוין זינט עטלעכע יאָר און איז דערמיט
מצער די עלטערן. אַרבעט? וואָס פאַר אַרבעט זאָל טון זייער
מאַכטער?

— זאָל זי, אפשר, ווערן אַ דינסטמידל? — פּרעגט דער
קאָנסול.

— דערצו טויג זי נישט.

— אפילו דערצו אייך נישט.

— ניין, אָבער נעמט ביי איר אַראָפּ די ברויזאַמענע רינג-
לעך און גיט איר אַרבעט אין גאָרטן.

— דערצו האָב איך מיינע געלערנטע גערמאַנער. פּיאַ נעבעך
איז דאָך שטענדיק אַקטיוו; אַצינד וויל זי ערשט אַ שטיקל צייט
פּרײַסיק צוואַרבעטן און דערנאָך מאַכן אַן אויסשמעלונג.
— אוי, גאָט! — זאָגט דער דאָקטאָר.

ביידע מענער זיצן זיך אין קי. א. יאָהנסענס קאַנטאָר, אין
דעם מאַגאַזין קאָנסולאַט, דער קאָנסול קאָן דאָך נישט נעמען און
איבערלאָזן דעם דאָקטאָר אַזײַן. — מײַן מאַכטער מיט איר קונסט
נעמט ביי אייך נישט שטאַרק אויס. — זאָגט ער — אָבער אַ טייל
קריטיקער האָבן זי שטאַרק געלויבט.

— יאָ, דאָס ווייסן מיר, אָבער צוליב וואָס, צום טייל, דאָרף
דאָס קינד די קונסט, אויב אַליין איז עס נעבעכדיק און
קראַנק.

— מיט דער צייט וואַקסט מען אַרויס דערפון.

— דאָס איז נאָך נישט אזוי זיכער.

מאָדנע, הי דער קאָנסול האָט דערלאָזט דעם דאָקטאָר קריכן אין די ביינער! אין משך פון צווייפיל יאָרן האָט ער אים קיין איינמאָל נישט געוויזן די מיר. די אויטאָריטעט פון אַ מעדי-צינער? מיט וואָס איז דאָס פארן קאָנסול בעסער ווי אַן אַנדער מין אויטאָריטעט? אורדאי איז דער דאָקטאָר געווען אין שטאָט שטארק אָנגעזען, געוויס, אָבער צי האָט ער זיך געקאָנט פאר-גלייכן מיטן קאָנסול? פאר יעדן איינעם איז דאָס פשוט געווען אַ רעמעניש, וואָס דער דאָקטאָר האָט זיך געקאָנט דערלויבן צו רעדן מיט אַט-דעם מעכטיקן מענטשן מיט אזא גרינגשעצונג.

און גראָד איצט איז געווען אזא צייט, אז דער קאָנסול האָט זייניקער ווי שטענדיק געקאָנט פארטראָגן איבעריקע דאגות: ער האָט סיי-וויסוי געהאט איבערגענוג. דערפאר שטרענגט ער זיך נישט אָן צו באַליידיקן און זאָגט: - מיר, עלטערן, ווילן האָפּן, אז דער גורל וועט זיין פאר פּיאַן אַסאך מילדער, ווי איר, דער דאָקטאָר. ווילט איר נישט פאררויכערן אַ ציגאַר, איידער איר גייט?

- זייער גערן, ווען כוועל אהיימגיין. ווען איר וואָלט זיך צו פּיאַן באַצויגן אַביסל ערנסטער, וואָלט זי נישט געדאַרפט אָנ-קומען צו דער מילדקייט פונם גורל. וואָס הייסט, זי וועט גאָר קיינמאָל נישט חתונה האָבן?

- אפשר מייג זי אַמאָל דערצו אויך נישט?

- אַ מאָן וויל חתונה האָבן מיט אַ פרוי און נישט מיט קיין מאַלעריין.

דער קאָנסול זאָגט מיט אַ געלעכטער: - נו, וועט זי שפע-טער מוזן זיך סטאַרען צו באַקומען די אייגנשאַפּט פון אַ חתונה-געהאַטער פרוי. דערצו האָט זי נאָך עטלעכע יאָר צייט. איצט איז זי פארנומען מיט דער קונסט.

- לאַמיר זיך פאַרשמעלן, ווען זי וואָלט נישט געהאַט די מעגלעכקייטן זיך צו ערלויבן אַט דעם פאַרגעניגן, וואָלט זי געווען געצווינגען זיך אויסצואַרבעטן פאר אַ מער ענערנישער פרוי. - זאָגט דער דאָקטאָר. - און לאַמיר זיך פאַרשמעלן, אז נישט שמעני-דיק וועט זי זיך דאָס קאָנען דערלויבן.

דער קאנסול זאגט היידער אין א געלעכטער: - דעמאלט
וועט איר זי מוזן פארזארגן.

- איר הערט דאך, איך שמעל מיר נאך פאר.

דעם דאקטארס צודרינגלעכקייט איז געווען ממש נישט ארי-
בערצוטראגן, און ווען דער קאנסול זאל געווען וויסן, פארזאגט ער
האט דווקא היינט אזוי גענודעט, וואלט ער אפשר פארט-פארט-
זיין גאטט געוויזן די טיר.

א, דער נייער ברייאנטענער רינג, וואס פיא האט באקו-
מען; דאס האט ער נישט געלאזט צוויי דעם דאקטארס פרוי. צוואנצ-
דארף זי אים, אזא קינד? אייגנטלעך וואלט זי נאך געדארפט
טראגן קורצע קליידלעך, אודאן. און וואס איז געווארן מיטן ארע-
מען קליינעם ברייאנטענעם רינג, אויף וועלכן דעם דאקטארס
פרוי האט אויסגעקוקט אזויפיל יארן? אך, אלץ צוזאמען איז גע-
ווען אזוי שווער און טרויעריק! דאס טאג-טעגלעכע לעבן איז אויך
נישט געווען אזוי פריילעך, אהא!

אבער דער קאנסול האט גאר קיין אנונג נישט געהאט פון
דעם קאמף, וועלכן דאס דאקטאר-פארל האט צווישן זיך דורכ-
געמאכט, און עפעס א שטיקל געדאנק האט ער, ווייזט אויס, דאך
געפונען אין דעם, וואס דער דאקטאר האט געזאגט, ווייל ער איז
געווארן זייער פארטראכט. ער האט ליב געהאט פיאן און האט
פאר אלעמען געוואלט פון איר האבן נחת, ער איז געווען אביסל
צו נאכגיביק פאר איר. איר אויפהאלטן זיך אין די גרויסע שמעט
האט אלץ טייערער געקאסט, אבער דאס איז געווען נויטיק פאר
איר פולקאמענע אויסבילדונג; ער האט דאך איר נישט געקאנט
מאכן קיין שוועריקייטן אויף איר וועג, זי וואלט דאך פארשעמט
געווארן פאר אירע נייע באקאנטע און פריינט. פון גומסקייט וועגן
האט זי אנגעהויבן אפקויפן ביי אנדערע מאלער זייערע בילדער,
פרי זיי ארויסצוהעלפן; אבער דערויף האט שוין דער פאטער
געמוזט פראטעסטירן, די הוצאות זענען אזוי אויך געווען גרויס,
און זיין קאסע איז נישט געווען אן א דנא. גוט, פיא האט זיך
אונטערגעגעבן און באזייטיקט דעם פעלער, אבער ביי עטלעכע
חסרונות איז זי שטילערהייט געבליבן, א גאנץ קליינע טייך, א

גארנישט אקעגן די אלע מעלות, וואָס זי האָט געהאַט. זי איז גע-
ווען צווישן פרעמדע, פלעגט זי זיך האַלטן פֿיין און געבילדעט,
אַבער אַביסל צופיל גאוהדיק, זי האָט זייער ליב געהאַט געבן
צו היסן, אַז זי שטאַמט פון אַ הויכגעבילדעטן הויז און אַז זי האָט
אַ פאַטער אַ מייליאָנער. דאָס איז געווען אַן אַפּנארן יענעם און זיך.
ווען זי האָט פאַרשפּעטיקט צום פּאַסט-שיף, האָט זי געקאָנט זאָגן
צו די אַרומיקע — ווען איך וואָלט דאָ געהאַט אונזער אייגענעם
דאַמפּער! — אַך, איר אייגענער דאַמפּער האָט געהאַט עפעס אַ-
דערש צו טון, ווי אַרומצופירן דאָס פּרייליך פּיאַ, און אַחוץ דעם
איז דאָס אַ קאַסטן. וועלכער האָט קוים געמאַכט אַכט מייל, דורף-
שניטלעך איינגעטראָגן פּינה פּראָצענט און אַמאָל אַנגעוויזן צוויי
פּראָצענט.

און פונקט איצט האָט דער דאַמפּער פּיאַ הידעראַטאָ אַ-
געוויזן.

דער גומער קאָנסול איז נישט תמיד געווען אַ גומער שיפּס-
מאַן, און שעלדרוף איז גראָד צו דעם צוועק געזעסן אין רוסלאַנד,
בדי זיך אויסלערנען די קונסט פון פירן שיפּן. ס'האָט זיך אַרויס-
געוויזן, אַז אַנפירן מיט אַ דאַמפּשיף איז עפעס אַנדערש, און אַרויסשיקן
איבערן צפון-ים אַ גאַלעאָסע אַנגעלאָדן מיט פּישהייט, בדי צוריק-
צוברענגען קוילן, איז אויך עפעס אַנדערש. פּיאַ האָט נישט געגעבן
קיין רווח ביי יעדער נסיעה, און נישט תמיד האָט זי געמאַכט
אירע אַכט מייל. די פּיאַ איז געוואָרן אַ שווערע לאַסט פאַר זיי
נישט נאָר דערפאַר וואָס מ'האַט צו איר דערלייגט, נאָר אויך צו-
ליב אַנדערע סיבות! פונקט איצטער האָט זיך אַנגעהויבן אַ קאָפּע-
ניש צווישן דער מאַנשאַפּט, די מענטשן האָבן זיך געקלאָגט אויף
די קעסט און אַנגעהויבן זיך צוצעלויפן, און דער קאָנסול האָט
גאַרנישט געקאָנט פאַרשטיין, פאַרוואָס די קעסט זענען אַדע יאָרן
געווען גוט און איצט זענען זיי פּלוצלינג געוואָרן שלעכט. און
דערפאַר איז ער געווען באַוואָרפן מיט צרות.

ס'איז צו אים אויך דערנאָנגען אַן אומגלויבליכע ידיעה,
דהיינו, אַז דער סוחר דאווידסען איז אויך געוואָרן אַ קאָנסול-מאַקע
נישט מער ווי אַן איינפאַכער קאָנסול, אַבער דאָך אַ קאָנסול.

קנות האמסון

אויב אזוי - האָט דאָס דאָך גאָר קיין שיעור נישט. דאָוידסען, האָס איז אַהערגעקומען צוריק מיט צוואַנציק יאָר פונם דערביי-יין שטעמל און ביי די אמתע תושבים האָט ער געהייסן אַ פרעם-דער, אָם דער איז נישט איינמאָל אַ ציין געשטאַנען הינטער דעם געהעל-ב-מיש, פאַרקויפט די קינדער קליינע מכשירים צום פיש-פאַנג, אויך גראָבע שטריק און שווערע זעגל-צייגונט פאַר די שיפן, אַלץ פראָסטע זאַכן, נישט מאַנפאַקטור און גלאַנצענדיקע גאַלצנטערע. ביי יאָהנסענען אויפן לאַדונגס-פלאַץ האָבן די משתתפים גערטראָגן האַרטע קראַנגס, ביי דאָוידסענען זענען זיי אַרומגעגאַנגען מיט פאַרקאַטשעטע אַרבל און זיי האָבן געמוזט זיין געהוינט צו שווערע משאות. דאָס איז טאַקע זייער שייך, אַרבעט איז נישט קיין בויהן, אָבער דאָס איז דאָך נישט קיין זאך פאַר אַ קאַני-סולאַט, פאַר אַ רעפּרעזענטאַנט.

דער קאָנסול האָט מער קיין דאגות נישט געהאַט אַ, ער האָט געהאַט נאָך צרות, ער האָט געהאַט צרות פון אַלייזערן, פון זיין פאַרהאַלטער מיטן מאַנאַזיין. פאַרהאַט עפעס? ער האָט געגעבן אַ פאַלשע וואָג, צורייב זיין אייגענער קעשענע? היללה, פאַר דעם קאָנסול וועגן. דאָס איז גאַנץ שייך, טריי צו דינען איז גאָר קיין בושה נישט; אָבער מ'דאַרף דאָך נישט באַשווינדלען, ס'איז אזוי געהען; מאַטמס דער סטאַליער האָט געדאַרפט באַקומען אַ וואָגע*) מאַנעגרייפלעך, ביים אָפּהענגן האָט אַלייזער, אַפנים, פאַרגעסן אַוועק-צונעמען דעם קליינעם פינגער פון דער וואָג, דער דאָזיקער קליי-נער פינגער האָט געמוזט האָבן נישקשה פון אַ געוויכט. מאַטמס איז איינגעפאַרן אַ חשד, ער איז אַוועק צו גריק-אַלסענען און גע-בעטן מ'זאָל אים איבעררועגן, און דער חשד איז נישט געהען קיין אַומיסטער: אַ גאַנץ פּיין ביסל נישט דערווייגן.

נו, דאָס איז געהען דאָס גרעסטע נאַרישקייט, וואָס דער סטאַליער מאַטמס האָט געקאָנט מוין; ער האָט נישט באַדאַרפט אַוועק מיטן זאָק פון מאַנאַזיין; ער וואָלט זיך געדאַרפט אַ פאַמט מוין אין שטערן פּרומרשט ער האָט, פאַרגעסן דעם ביימל מיט

(* וואָגע-18 קנה. איבערזעצ.)

געלט, פדי אזוי-ארום ארויסצונארן איינעם פון די משרתים, און אים מיטנעמען מיט זיך אין מאנאזין און נאכקאנטראלירן די גע-חיכטן. אָבער מאטמיס איז געווען נאריש און זייער היציק, ער איז גאָבעגאנגען זיין גרויסער נאָז און גלייך אָנגעהויבן שיטן פעך און שוועבל; אָבער וואָס האָט דאָס געקענט העלפֿן? ער איז געלֶאָפֿן איבער דער שטאָט פון איין וואָג צו דער צווייטער און געלֶאָזט איבערוועגן זיין זאק און אומעטום דערציילט די פרטים. צום סוף איז ער הידער צוריקגעקומען צו יאהנסענען אין געוועלעב, די קליי-דער איינגעריכט אין מעל און משוגע פון בעס.

טרעפט זיך פונקט, אז אַלאָוס פון דער לאַנקע איז גראָד געווען אין געוועלעב, און אַלאָוס איז היינט געווען גרויסארטיק, ער איז געווען מלא, ככתחילה איז ער געווען אַפאמיש און אָפגעלאָזן, אָבער ווי נאָר ער האָט דערהערט די מעשה מיט דעם סטאָליער, האָט זיך אין אים פרוצאָלינג דערוועקט עפעס אַן אנדערער בוח, און ער האָט אויסגערופן אויף אַ קול: - וואָס, אַ פאלשע וואָג?
- אַ פאלשע וואָג! - האָט באשטעטיקט דער סטאָליער - שוין דערווייזן.

דער געוועלעב-משרת און בערענטמען דער געשעפטפירער האָבן געפרוּווט אים באַרויקן: - שרייט נישט אזוי, דער קאַנסול זיצט דאָך אין קאַנטאָר.

- זאָל ער אַרויסקומען, כ'האָב גאָרנישט קעגן דעם. - האָט מאטמיס געוואָגט.
- זאָל נאָר דער קאַנסול אַרויסקומען! - האָט אַלאָוס גע-שריען.

- זע נאָר, אַלאָוס, אָט האָסטו דיר טיטן פאַר דיין פייקע און איצט גיי! - האָט געוואָגט דער משרת פון געוועלעב. - קום, מאטמיס, לאָמיר גיין אינאיינעם.

זיי זענען געגאנגען צום מאנאזין.

אַליווער האָט די זאך אויפגענומען זייער ליימיש, ער איז געווען זייער נאָכניביק בנוגע דעם אויפגענומען סטאָליער. וואָס דארפן זיי זיך קריגן? ער האָט געמוזט לאַכן. מאטמיס האָט אפשר געמיינט, אז ער, אַליווער, וועט זיך אַרויפארפן אויף אים ווי

א הילדע היה? ער מוז ווידער לאכן. אויב ס'איז עפעס געווען
נישט אין אַרדנונג, איז דאָס פשוט אַ פאַרזען, דאָס קאָן זיך
טרעפן מיט יעדן איינעם.

— איך האָב דאָס איצט באַמערקט נישט דאָס ערשטע
מאָל. — האָט מאַטמיוס געזאָגט.

אַליווער קוקט אויף אים קרום און זאָגט: — בנוגע דעם
דאַרפסטו נישט פאַררייסן דיין מויל אַזוי ברייט. סוף-בל-סוף וואָלסטו
געדאַרפט ברענגען עדות.

בערענטסען איז זיך מיישב העגן דעם ענין און גיט צו צום
זאָק הויפּט ס'פעלט צו דער וואָג; ער גיט אַ גוטע וואָג. — אָט
אַזוי דאַרף מען וועגן פאַר מאַטמיוסן, — זאָגט ער און פאַרגלעט
אויף אַזאַ אופן דאָס מהלוקת, — ס'איז נישט שוין פון דיין זייט,
מאַטמיוס, וואָס דו האָסט זיך געלאָזט לויפן אין שמאַץ מיט דעם
זאָק; וואָלסטו דאָ אויפן אָרט אויסגעפועלט דייןס.

— איך בין אָבער געווען שטאַרק אויפגעבראַכט, הייל דאָס
איז שוין נישט דאָס ערשטע מאָל.

— איר מענט דאָס הערן, בערענטסען! — זאָגט אַליווער און
פאַרלאַנגט פון בערענטסענען, ער זאָל זיין אַן עדות אויף די רייד.
אָבער בערענטסען איז אַן אלטער סוחר און אַ געוועזענער
מענטש און ער ווייסט וואָס ער מוט; מאַטמיוס דער סמאָליער איז
געווען נישט קיין שלעכטער קונה, ער איז געווען אַ בעל-מלאכה
פאַר זיך מיט אַ לערנינגל און אַ געזעלן. ער האָט אַן אייגן הויז,
קיין ווייב האָט ער אפילו נישט, ער האָט נאָר די מאַרען סאַלמ,
יא, אָבער מ'קאָן דאָך מאַטמיוסן נישט אַוועקמאַכן מיט דער האַנט,
ער איז די לעצטע צייט אויסגעוויילט געוואָרן אין ראַט פון דער
געמיינדע.

— פאַרדריי נישט קיין קאַפּ! — האָט אים בערענטסען גע-
וואָרנט. — לויט מײַן שכל נאָך ביסטו באַגאַנגען אַ גרויסן פעלער,
דו מאַרסט נישט גרינגשעצן די זאָך, דו מאַרסט נישט זיין לייכט-
זיניק בנוגע דער וואָג, דאָס אייגענע וועט דיר אויך זאָגן דער
קאַנסול.

דערמיט איז די זאָך געווען דערליידיקט.

דעם קאנסול האָט מען די זאך צוגעטראָגן; ער איז נא-
טירלעך, געשמאנען אויסער יעדן פארדאכט, אָבער פונדעסטוועגן
האָט עס אים שטארק געארט. אזוי, איז מען פשוט אַרומגעלאָפן
איבער דער שטאָט און געלאָזט איבערוועגן די סתורה, וואָס מען
האָט ביי אים געקויפט און דאָס אַליין, וואָס איינער האָט געהאט
די העזה אינמיטן געוועלב זיך צעשרייען; „זאָל נאָר דער קאנסול
אַרויסקומען!“ פאַרהאָס זאָלן זיי זיין בעסער פון די מאַטראַסן אויף
דער שיף פּיאַ, וואָס האָבן זיך פּלאַצירט גענומען קלאָגן אויף די
קעסטן ניין, דער אַלטער גוטער גייסט פאַרשווינדט פון דער ערד,
אַדעק ווערט גלייך, אַלע גרענעצן ווערן אָפּגעווישט; מ'קריכט אַרײַן
אין די געדערים, מ'דערקויבט זיך אַרײַנצומישן אין זיינע אייגענע
עסקים, אזא דאָקטאָר פּועלט ביי זיך און דערוועגט זיך אין זײַן
געגנזאָרט צו זאָגן, וואָס עס גלוסט זיך אים! היינט די אַלע קאַנ-
סולן, וואָס וואַקסן אויס אויף טריט און שריט!

דער דאָקטאָר האָט זיך געמעגט געפינען אַ פּאַסיקערע צײַט,
בדי אויסצופּרוּוון די געדולד פּונם קאנסול.

מ'האָט אָנגעקלאַפט אין דער טיר פון דער קאַנטאָר, און
אַז דער קאנסול האָט זיך נישט אָנגערופן, האָט דער דאָקטאָר
אַליין זיך אָנגערופן;—אַרײַן!—אַפּילו דאָס ערלויבט ער זיך אויך,
דער דאָקטאָר. צוריק מיט אַ פּאַר יאָר וואָלט דער קאנסול גלייך
געמאַכט אַ סוף צום דעם, פריער מיט אַ צײַט איז ער נישט גע-
ווען אזוי מאַכטלאָז, איצט איז ער עפעס ווי דערדריקט אינער-
לעך. צי האָט ער, צו אַלדי רוחות, געהאט עפעס פאַרוואָס מורא
צו האָבן? האָט עפעס דער דאָקטאָר געווסט וועגן אים, דער
קרייז-דאָקטאָר, דער שאַרלאַטאָן, ער האָט עפעס געהאט אַ געווער
אין דער האַנט אַקעגן דעם טאַפּלען קאנסול?

אַרײַנגעקומען איז דער אַפּטיקער, ער איז געווען אַ קורצער
און אַ נערוועזער, פּטעט לגמרי אָן אַ באַרד, אַ פאַרמעגלעכער, אַ
חתונה-געהאַטער, אָבער גאָר אָן קינדער, מיט מאַניערן פון אַ בחור;
ער האָט געטראָגן פאַרפּלעקטע בגדים, און ס'האָט זיך געטראָגן
פון אים אַ ריח פון מעדיקאַמענטן און טימן.

—גוט מאַרגן!—זאָגט ער.

קנוט, האמסון

— אזוי מיינט איר? — ענטפערט דער דאָקטאָר. — איך מײן, ס'איז אַ שלעכטער מאָרגן.

דער אפטייקער האָט זיך באַגריסט מיטן קאָנסול, דערלאַנגט די האַנט. דערנאָך דערלאַנגט ער אויך דעם דאָקטאָר די האַנט און זאָגט: — קען איך אויך מיט אייך זיך באַגריסן?

— איר צווייפֿלט, צי איך וועל דערויף איינגיין?

דאָס איז שוין געווען דעם דאָזיקן מענטשנס טבע צו ווערטן. זען זיך, און ער האָט נישט גענומען ביים אפטייקער די האַנט.

— אַ ציגאַר, הער אפטייקער! — איז מכבד דער קאָנסול. דערנאָך הייבט ער אויף עטלעכע גרויסע בויגנס פאַפיר פונם מיט, לייענט אין זיי אביסל, זייגט זיי צונויף לויט די ציפערן פון די זיימלעך און זאָגט זיך הידער אַרויס פון האַנט.

— איר זענט פאַרנומען ווי איך זע, — זאָגט דער אפטייקער — איך גיי גלייך אַוועק.

— דאָס זענען אַלץ די קאָנסולאַטן, וואָס זיצן מיר אויפן קאַפּ. — זאָגט דער קאָנסול.

— זיי זענען, אפנים, אויך נישט בלויז צוליב ריינעם פאַר-גינגן?

— איך האַלט איצט גראָד ביי צוגרייטן די באַריכטן פאַר טיינע מלוכות, און דאָס איז, דעם אמת זאָגנדיק, גאָר נישט קיין גרינגע אַרבעט.

ס'קאָן זייער זיין, אז דער קאָנסול זאָגט עס האלב אין אַ היק, ער זאָגט עס אָבער דאָך מיט שטאַלץ און עס מאַכט דעם איינדרוק, ווי זיינע ערן-פאַסמנס וואַלטן פאַר אים געווען אַן אמתע משאַ.

— אייערע מלוכות? — פּרעגט דער דאָקטאָר. — דאָס איז מאַדנע, איר האָט עטלעכע מלוכות? איך האָב נאָר איין און איינ-ציקע מלוכה: די נאָרזעגישע.

באין-ברירה האָט דער קאָנסול געקאָנט טון איין זאַך: ער האָט געקאָנט זיך מאַכן נישט-הערנדיק, וואָס דער דאָקטאָר זאָגט, און פּרעגן דעם אפטייקער, צי ער וואַלט נישט געווען קיין בעלזן אויף זייער אַ גוטן היין, מאַדעראַ, פון דעם און דעם יאָר.

— חויפל קאָסט ער? ניין, דער איז פאַר דער אַפטייק צו
טייער. איך קאָן נאָר נעמען אַ פּופציק פּלאַש פאַר מיין אייגענעם
געברויך.

— מיך איז ער נישט מכבד, — האָט דער דאָקטאָר אַ טראַכט
געטון — דער קרעמער, דער ייד! — האָט ער, אגב, געטראַכט. —
ווי איז איצט שעלדרופ? — פּרעגט ער אויף אַ קול.
— אין האַזר. פאַרוואָס פּרעגט איר עפעס?
— ווען קומט ער שוין אַהיים?
— דאָס ווייס איך נישט. ער וועט נאָך דאָרטן, מסתמא,
בלייבן אַ שטיקל צייט.

— ס'איז שוין ניין חדשים זינט ער איז דאָ לעצטנס געווען.
דער קאָנסול גיט אַ קלער און זאָגט: — יאָ, ס'שטימט.
— יאָ, ס'שטימט. — זאָגט אויך דער דאָקטאָר. דערנאָך גע-
נעצט ער געמיטלעך, שטייט אויף און טרייסלט אָפּ דעם אַש-
פּונם ציגאַר אויפן געפּוצטן בלאַט ביים אויחן.
— זייט מוחל, דאָ האָט איר אַן אַש-בעכער! — זאָגט דער
קאָנסול.

— אַך, אַנטשולדיקט!

דער דאָקטאָר גיט צו צום פענצטער, קוקט אַרויס אינ-
דרויסן. ער האָט געדאַרפט פאַרמאָגן אַ שוין ביסל חוצפה און אַ
הויכע מיינונג וועגן זיך, ער זאָל קאָנען פּראָסט און פּשוט נעמען
און זיך אויסדרייען מיט די פּלייצעס צום טאָפּלמן קאָנסול!
— מיט וואָס קאָן איך היינט דינען? — האָט דער קאָנסול
געפּרעגט.

דער אַפטייקער האָט דאַנקענדיק זיך אָפּגעשאַקלט און אַ
רוף געטון: — קומט, הער דאָקטאָר! מיר דאַרפן דעם קאָנסול
טער נישט שטערן.

— איך קוק מיך צו צו די קינדער דאָ אונטן, — זאָגט
דער דאָקטאָר, נישט איילנדיק זיך און נישט אויסדרייענדיק זיך
אפילו: — אַ קליין מידעגע, אויך מיט ברוינע אויגן, דאָס איז
געוויס אַליווערס. — דאָן דרייט ער זיך אויס, און ווענדנדיק זיך
צום אַפטייקער, זאָגט ער: — באַמערקט איר נישט, ווי ס'מערן

זיך דאָ אין שמאָט די קינדער מיט ברוינע אויגן?
 דער אַפטייקער זאָגט אויסמיידנדיק: - צוויי? נין, איך ווײס
 דערפון גאַרנישט.

- און נעכטן איז נאָך איינס צוגעקומען.
 דער אַפטייקער ווערט נשתומם און זאָגט נאָך אַלץ אויס-
 מיידנדיק, אָבער נערוועז: - נאָך איינס? וואָס קאָן מען דערויף
 זאָגן?

- ביי הענריקסענען אויף דער ווערף ווידעראַמאָל. דאָס
 הייסט ביי דער פרוי הענריקסען, ביי איר איז עס דאָס צווייטע,
 וואָס האָט ברוינע אויגן.

דער אַפטייקער איז זייער אומגעדולדיק, און פדי צו דער-
 פירן דעם דאָקטאָר דערצו, ער זאָל ווייטער רעדן, זאָגט ער: -
 וואָס רעדט איר! דאָס איז די מעשה מיט יעקבס שמעקעלעך.
 איז דאָ נישט עפעס אַ געשיכטע ווי מיט יענע שוואַרצע און ווייסע
 שמעקעלעך?

דער דאָקטאָר פאַרקנעפלט זיין מאַנטל און לאָזט זיך אַוועק-
 גיין מיט דער גרעסטער גלייכגילטיקייט. - וואָס קאָן מען דערויף
 זאָגן, פרעגט איר? נו, דאָ דאַרף מען שחייגן. קיין נסים זענען דאָ
 נישט געשען, נישט אין דעם הויז, נישט אין דעם צווייטן, ס'איז
 אַ גאַנץ נאַטירלעכע זאַך. דאָס דאָזיקע בלויאויגיקע מאַן-און-ווייב
 האָט ברוינאויגיקע קינדער פון אַ ברוינאויגיקן פאָטער, ער מעג זיך
 זיין, ווער ער איז.

- וואָס רעדט איר?

- איך מאָר דאָס נישט זאָגן דאָס איז דאָך נישט קיין
 אַטאַוויסטישער צופאַל, כ'האָב אַביסל נאָכגעפאָרשט, אין דער משפּחה
 זענען נישטאָ קיין ברוינאויגיקע, אַלנפאָלס נישט דאָרט, וווּ די
 קרובהשאַפט קאָן האָבן עפעס אַ השפּעה.

- איר זאָלט מיר מוחל זיין, אָבער דאָס איז דאָך עפעס
 אַ מאַרנע געשיכטע!

דער קאָנסול באַמיליקט זיך איינס געשפרעך נאָר מיט אַ
 שטייבל און מיט אַ ברום: "המ!" ער שטייט און וואַרט דערויף די

הערן זאָלן זיך וואָס גיבער געזעגענען.

— נו יא, הער קאָנסול, אַנטשולדיקט, — געזעגנט זיך סוף-בל-סוף דער דאָקטאָר — ס'איז אַן עבירה, הער אַפטיקער, וואָס איר האָט נאָך נישט דעם מאַדעראַ-וויין, איך וואָלט מיט אייך גע-גאַנגען פאַרווכן דעם וויין.

— כ'וועל אים היינט נאָכמיטאָג אָפשיקן צו אייך. — איז דער קאָנסול מבטית.

שוין ביי דער סאַמע מיר זאָגט דער דאָקטאָר: — גיט אַ טראַכט, הער קאָנסול, וועגן דעם, וואָס איך האָב אייך געזאָגט וועגן פרייליין פיא. זי דאַרף ביי אינו זיין געזונט און שטאַרק. כ'האָב עפעס אַ באַזונדערע סימפּאַטיע צו דער שיינער קליינער דאַמע.

איצט זיצט דער קאָנסול אַליין אין זיין קאַנטאָר און קוקט אַריין אין זיינע גרויסע קאַנצלאַריע-בוונגס; לייגט זיי צונויף צוויי די נומערן פון די זייטלעך און לאָזט זיי הידער אַרויס פון דער האַנט. וואָס האָבן דאָ די פאַרשווינען געוואָלט פון אים? האָט זיך ביי אים דערוועקט אַ חשר צוליב דער „צופעליקער“ באַגעגעניש דאָ ביי אים? אָדער זיי האָבן צווישן זיך אָפגעמאַכט, אָפצוטון דעם טאָפּלען קאָנסול אַ שפיצל?

זיין פנים באַקומט אַלץ אַן ערנסטערן אויסדרוק. ווען דער אַפטיקער האָט אָנגעקלאַפּט, האָט אים דער דאָקטאָר גלייך אַריינגערופן, זיין בכבודיקער חבר זאָל חלילה נישט אַזעקניין. מרידה! פאַרשווערונג!

פּרִוצצלינג האָט דער קאָנסול אַן עפן געטון די מיר אין גע-וועלט און געזאָגט צום געשעפּטס-פירער בערענטסען: — רעגולירט דעם דאָקטאָרס חשבון, ער האָט דאָס געבעטן.

אָבער נאָכן אַזעקגעבן דעם באַפעל אפילו איז דער קאָנסול יאָהנסען נאָך אַלץ נישט געווען פאַרטיק מיט דעם ענין; ער האָט אין קאָפּ בערלליי זייטיקע מחשבות אין קאָפּ. זעט איר, ער קאָן שוין נישט מער, ווי אין די פריערדיקע צייטן, נעמען אַלץ אזוי צייכט. עפעס אַ הינמער-געדאַנק קאָן זיך פּרִוצצלינג אַריינרייסן און

קניט האמסון

צורויבן דעם גאנצן חשק צו ארבעט. די באריכטן מוזן צווארטן
בערענטסען קאָן זיי, אפילו אויך אָנשרייבן.
ער איז צוגעגאנגען צום שפיגל, אָנעמט זיין קאפעריוש; ער
באמיט זיך, אז זיין פנים זאל אויסזען ווי פריער נישט-פארדאנהמ,
און ער לאָזט זיך אַוועק אין פאָסט מיט אַ פאָר פארטיקע ברויט.

XIII

דער קאָנסול איז, אפנים, אין אַ געדריקטער שטימונג, אויב
ער קאָן זיך דערקויבן אינמיטן דרינען איבערצולאָזן די קאָנסאָר
און אַוועקצוגיין; ער קאָן זיך קיין אָרט נישט געפינען. ס'איז נאָר
אַן אויסרייד, אז ער דאַרף די ברויט אַוועקטראָגן אין פאָסט, דאָס
מוט געהיינלעך אַ שיקיינגל. ס'איז אויך אַן אויסרייד, דאָס וואָס
ער שטייט אין פאָסט און שטודירט דעם ריזעפּאָן פון די דאָמ-
פּערס אויף דער וואַנט, ער מוט דאָס נאָר, כדי די אָנגעשמעלטע
פון די אינעווייניקסטע צימערן זאָלן צייט האָבן צו דערוויסן זיך,
אז דער קאָנסול אַרײַן שטייט דאָ פונפּאַרנט.

דער פאָסטמיסטער לויפט אַרויס אַ פאַרווינדערטער, און
מיט זוכנדיקע אויגן פרעגט ער ביים קאָנסול, צי קאָן ער נישט
מיט עפּעס דינען דעם הער קאָנסול?

ניין, אַ דאַנק! נאָר אויב ער האָט צייט, זאל ער אַזוי גוט
זיין אַרײַנקוקן אין די ביכער וועגן אַן אײַגעשריבענעם ברויט, אין
וועלכן ס'איז געווען אַ טשעק, און דער קאָנסול האָט פון דאָמאָלס
אַן קיין שום ידיעה נישט באַקומען.

זיי גייען אַרײַן אין די אינעווייניקסטע צימערן, און די זאָך
ווערט גלייך אויפגעקלערט; דערנאָך פאַרברענגען זיי אַביסל. דאָ
איז קיל, ס'פילט זיך פון לאַק און שמעמפל-פאַרב, און אויף די
ווענט הענגען פאַרביקע בילדער פון הייזער פאַר גאָט און פאַר
לייט, פון אײַנצלע טורעמס, פון אײַנצלע פאַרטאלן, פון
פּרויזן, פון שניצערײען, פון שיינע טירן, קאָמינען, אַלץ — ווערק
פון דער פּרייער פאַנטאַזיע. אין גאָרטן פאַרן פענצטער הייגן זיך

אויפן חיינט די געדיכטע צווייגן פון די בען-קוסמעס.
 זיצט ער זיך, דער קאנסול, און הערט זיך צו צו דער
 מאדנער פליידעריי, עפעס גאָר אינגאנצן אנדערש, נישט דאָס,
 וואָס קלינגט אים טאָג-טעגלעך אין די אויערן. איז ער צוליב
 דעם געקומען? געהיילעך, פארנודעם דער פאָסטמיסטער שמענדיק
 די מענטשן ביזן טויט, דער קאנסול אַנטלויפט פון אים: - גאָט
 האָט מיך נישט געבענטשט מיט קיין געדולד, איך וואָל קאָנען
 אויסהערן אזא פליידעריי, מענהט ער. איצט ועצט זיך דער קאָג-
 סול אַנידער, ער איז, אַפנים, מיד און שמאַרק דערשלאָגן.
 אַך, אָט דער פּלאַטער, דער פאָסטמיסטער! ער איז גע-
 ווען במבע אַ גוטער און אַ ווילער, אָבער אַ נורנער, פונקט ווי
 דער שמיד קאַרלסען, מיט דעם הייליק נאָר, וואָס דער שמיד
 האָט במעט קיינמאָל נישט גערעדט און קיינעם נישט געמושמעט,
 ער איז נאָר געווען תמיד נאָריש און צופרידן. צופרידן עפעס
 מיט דער העלט! זיי ביידע זענען געווען ענלעך צו די הייבער
 ביים ברוגען, אַך, זיי זענען געווען פונקט ווי צוויי זייבער ביים
 ברוגען, נאָר געפּלאַט האָבן זיי וועגן פרומקייט, אָבער די
 נשמות זייערע זענען געווען פול מיט דער ועלבער פשוטקייט. זיי
 זענען אליין דערגאנגען צו אַ באַזונדערן מין דענקען וועגן דעם
 מהות פון דער העלט און האָבן זיך דער מיט דורכגעשלאָגן אין
 לעבן: דער פאָסטמיסטער איז געקומען צו זיין שמאַנדפונקט
 דורכן פּויליאָסאָפּישן וועג. אַמאָל פּרעגט טרעפן עפעס אין לעבן,
 וואָס פּלעגט זיין פאַר זיי אַ פאַמט אין פנים, אָבער דאָס האָט
 זעט אים, נישט געהאַט קיין הירקונג אויף זייערע איבערצייגונגען.
 אָט, דאַמאל, האָט דער שמיד קאַרלסען געהאַט נישט קיין געראַ-
 טענע קינדער, נאָר ער האָט פונדעסטוועגן זיך געהאַלטן ביי זיין
 פרומקייט, האַלטנדיק אין איין מענהן, אַז נאָט דאַרף מען דאַנקען
 אי פאַרן גוטן, אי פאַרן שלעכטן. איז דאָס דען נישט די יידישע
 אמונה? און מענטשן האָבן אַ טראַכט געטון, אפשר זענען זיי,
 אָט די צוויי מענער, גערעכט, אפשר קאָנען זיי מאַקע דינען
 פאַר אַ מוסטער, אפשר קאָן מען זיך פון זיי אָפּלערנען. די שמאַט
 איז אָבער געבליבן די ועלבע, די שמאַט איז געבליבן דער זעל-
 בער.

בער קליינער הויפן פון אַרומקרייבנדיקע מוראַשקעס, און דאָס איי, אפשר, דער בעסטער באַווייז, אז דאָס לעבן גייט זיך מיט זיין איי-גענעם וועג, קעגן אלע מעאַריעס, און באַזונדער קעגן אלע מעאַריעס, וואָס זענען פאַרבירדן מיט דער רעליגיע. אָט די געציילטע צוויי גערעכטע מענטשן אין דער גאַנצער שטאָט זענען געווען אין אַ גע-פערלעכער לאַגע; וואָס אַזוינס האָט זיי נישט צוגעלאָזט נענטער צו אלע אַנדערע מענטשן?

דער פּאָסטמייסטער האָט, אַפּנים, היינט געהאַט אַ גוטן טאָג, איין גאָט ווייסט וואָס אַזוינס, נאָר אויסגעשלאָסן איז עס נישט; ר'איו אַלפּאַלס געווען אין דער בעסטער שטימונג, בדי אים אויפצומומערן האָט מען קיין סך נישט באַדאַרפט, ער האָט זיך געקאָנט באַגנוגען מיט אַ שיבוש. דער עלטסטער זון זיינער האָט מיט אַ קורצער צייט צוריק אָפּגעגעבן די פּריפּונג פון אַ רודער-מאַן און באַלד געקראָגן אַ שמעלע, דערפאַר טאַקע איז דער פּאָסטער געווען זיך פון פּרייד. איז דען אַ שמעלע פון אַ רודערמאַן געווען אַן אויסערגעוויינלעכע זאַך? - ער איז באַמט אַן אינטערעסאַנטער ביהור, - זאָגט דער פּאָסטמייסטער - וואָס פאַר אַ בריוו ער שרייבט אונז! אייגנלעך, ווייס איך אַזיין נישט קלאָר, ווער פון אונזערע קינדער איז דאָס בעסטע. כ'האַב נאָך איינעס אַ זון, וואָס אַרבעט ביי דער ערד. ער שפּאַרט אָפּ פון זיין לויב און שיקט זיינע שוועסטער געלט צו קויפן זיך שיינע שיך, שוין איינכאַץ אַ יונגאַמט! איך טאָר אים גאָר די האַנט נישט דערלאַנגען ביים באַגריסן זיך, ער קוועטשט זי אַזוי שטאַרק, האַ-האַ, ער איז אַן אמתער בער! איר וואָלט געמעגט זען, ווי ער בינדט אויף אַ קניפּ פון אַ שטריק! ער האָט נעגל ווי צוואַנג-גען; אָפּטמאַל נעמט ער אָבער צו היקף אויך די ציין. אַזעלכע ציין האָט נישט יעדער איינער. - שעלדרופּ איז נאָך אַלק אין האַזר?

- יאָ. - ענטפּערט דער קאַנסול.

- דאָס זע איך פון זיינע בריוו; נעכטן האָט דער דאָק-מאָר צו אים געשריבן.

- אַזוי?

- יאָ. און ווי שוין און פּיין מיט איז דאָס געוואָרן! מײן

פרוי האָט זי היינט דערוען דורכן פענצטער און מיך אויך צוגע-
רופן. איר העט מיר מוחל זיין, איר האָט מיר געוואָלט עפעס
זאָגן?

— ניין, ניין.

— היינט אינדערפרי האָב איך געמאַכט אַ ווייטן שפּאַציר
אויפן העג, וואָס פירט צו דעם װער קאָנסולס וויילע. איר
דאַרפט וויסן, אַז דער שלאַק פּאַלץ פּלוצלינג אַרײַן אין וואַלד,
עס זעט אויס, ווי די וועלט ענדיקט זיך דאָרט, אין דעם וואַלד
גופא הויבט זיך אָן גאָר אַן אַנדער וועלט, עפעס אַזאַ פּריינטלע-
כע און אַ מאַדנע, אינגאַנצן איינגעטונקען אין שמידקייט, און דאָך
פול מיט איידעלע קלאַנגען. איך האָב אָפּגעקערט פון העג, בדי-
מיט קיינעם זיך נישט צו באַגעגענען, און האָב אַוועקגעוואַנדערט
אין וואַלד אַרײַן. מיך אין וואַלד איז געווען אַ מענטש, ער האָט
מיך דערוען, איך האָב אים שוין נישט געקענט אויסמיידן, ער
איז דאָ געווען און געשפּילט אויף אַ מויל-האַרמאָניקע. אַ מאַדנער
מענטש, אַן אַרבעטער, אַ נע-וונדיק. איך האָב מיט אים זייער
לאַנג פּאַרבראַכט. ער איז געווען באַזונדערס אויפגעוועקט, ער
האַט גערעדט וועגן געלט און עסן, און דער נפש נעבעך איז
דאָ געווען און האָט געשפּילט אויף דער מויל-האַרמאָניקע. —
וואָס זיצטו עפעס דאָ? — האָב איך געפרעגט — איך טאָר אפשר
נישט? — האָט ער געענטפערט. — יאָ. — וואָס איז דיין עסק? —
פרעגט ער. — גאָרנישט. שפּיל דיר ווייטער! — וואָס באַקום איך
דערפאַר? — האָט ער געפרעגט. — אַ פּאַר גראַשן. איך בין פּאַסט-
מייסטער דאָ אין שטאָט. דורכן יאָר גייט איבער דורך מיינע
הענט אַסאך געלט, דאָס געלט איז אָבער נישט מיינס. — נאָ,
איר העט שוין איין געלט-בריוו און אַ צווייטן צונעמען פאַר זיך. —
האַט ער געזאָגט. — ווי קאָן איך עס טון? איך וואָלט באַכר
אַרעסטירט געוואָרן. — ניין, — מענהט ער — די לייטישע מענטשן
האַלטן זיך אַלע אינאיינעם. נאָר אַזעלכע ווי מיר, וואָס וואַלדערן
זיך אַרום, ווערן אַרעסטירט. — דאָס איז געווען אַ נאַריש גע-
שפּרעך, און איך האָב אים ערקלערט, אַז איך האָב מײַן פעסטן
אַעהאַלט, און אויב ער קלעקט מיר, האָב איך, אין גרונט גענוי-

קניט האנסון

מען זאלץ וואָס איך דארף. נאָר דאָס האָט ער נישט פאַר-
שטאַנען, אים האָט קיינמאָל נישט געקלעקט, האָט ער פאַרדינט
אויף אַ פּאָר שוין, האָט ער נישט געהאַט אויף קיין הויזן און
פאַרקערט. די פּויערן האָרעווען אייביק, האָט ער געוואָגט. ווען ער
פאַרלאַנגט עפעס עסן, מוז ער דערפאַר אַרבעטן, און אפילו
שווער אַרבעטן. האַלץ האַקן, ס'איז די שווערסטע אַרבעט אין
זומער. אינאַוונט באַקומט ער מילך מיט קאַשע, אָן אַ ברעקל
ברויט, און די מילך איז אַפּגענאַסענע, אָן שטאַנט. ״ווייל זיי האָבן
דאָך אַלץ גענוג, אָט די ערד-ווערים!״ דאָס איז געווען אָן אומ-
צופרידענער, איינער פון די פּוילע און פינאַטערע אַרבעטער. בשעת
מיר גייען אַרויס פון דער הנחה, אז מיר מענטשן געפינען זיך
אַלע אונטער איין און דעם זעלבן געווען פון אַנטוויקלונג. איז דער
דאָזיקער מענטש דערנאַנגען נישט הייט; אפשר האָט ער שוין
נישט איינמאָל געלעבט אויף דער ערד, ער האָט זיך אָבער קיין
קאַפּ נישט אַ רוק געטון פאַרויס. און אָט, אזוי זיי ער איז געקו-
מען, אזוי קערט ער זיך אום צוריק אין דער פינאַטערניש, און
דערנאָך מרעט ער נאָכאַמאָל אַרויס אין צווייטן גלגול און הויבט
וידער אָן פון אָנהויב.

— און איר גלויבט טאַקע, אז אזוי גייט עס צו מיט אונז?
— האָט דער קאַנסול אַ פּרעג געטון מיט אַ שמיכל.

— אין וואָס דען זאָלן מיר גלויבן? מיר קאָנען דאָך נישט
דערלאָזן, אז די סיבה פון אַלע סיבות איז אַן אומגערעכטע, דאָס
ברענגט אונז צו אָן אַ שיעור סתירות, מיר מוזן מודה זיין, אז זי
איז דווקא אַ גערעכטע. מיר קאָנען נישט אָננעמען, אז אָט די
גערעכטע סיבה פון אַלע סיבות האָט פון אַמאָליקע צייטן נאָך
פאַרמשפּט דעם דאָזיקן נע-וונדיק אויף אייביקן דלות. מסתמא
שמייען מיר אַלע אויף דער זעלבער מדרגה און האָבן די זעלבע
מעגלעכקייטן, אַ טייל פאַרברויכן זיי און אַ טייל מיסברויכן מיט
זיי. דאָס וואָס מיר האָבן דערגרייכט ביי אונזער אייגענער אַרבעט
אין דעם גלגול, וועט אונז צונויף קומען אין צווייטן גלגול. אויב
אָבער מיר הייזן נישט אַרויס קיין גרויסן אינטערעס צו דער אַר-
בעט, בלייבן מיר שטאַרק הינטערשטעליק. דאָס איז טאַקע די

סיבה, פארוואס מיר באמערקן נישט זיידער קיין שום ענדערונג
 ביי די מענטשן פון די היסטארישע צייטן. מיר האָבן אַרײַן צע-
 שטערט די מעגלעכקייטן.

— איר גלויבט טאקע, הייסט עס, אז מיר שטארבן פיל מאָל

און ווערן צוריקגעבוירן אויף דער ערד?

— אין וואָס דען זאָל מען גלויבן? יעדעס מאָל באַקומען

מיר אַ נייע מעגלעכקייט. און צייט האָט זי, די סיבה פון אַלע
 סיבות, זי איז די אייביקייט אַרײַן, און הייל מיר זענען אַ טייל
 פון איר, ווערן מיר קיינמאָל נישט פאַרשהינדן דגמרי. אָבער מיר
 קומען נישט אויף דער וועלט תמיד אין איינעם און דעם זעלבן
 צושטאַנד, דאָס איז ביי אונז אין די הענט. מיר האָבן די ברירה
 אונזער מול צו פאַרבעסערן צום צווייטן גענאָס.

— אַלץ פרי יעדער מענטש זאָל זיך באַקומען זיין ביסל

מילך מיט שטאַנט?

דער פּאָסטמייסטער האָט געשטייכלט. — אַזעלכע זאָכן קאָ-

נען האָבן אַ באַדייטונג נאָר אין זיין איצטיקער לאַגע. איך האָב
 אָבער אין זינען זיין גייסטיקן אינהאַלט, זיין מאָראַלישן צושטאַנד,
 און איצט קומען מיר צו עפעס חובביקערס: דער דאָזיקער מענטש
 איז געזעסן אין וואַלד און געשפּילט אויף דער האַרמאָניקע. מעג-
 זעך, אז ער האָט אין זיינע פריערדיקע פאַרקערפערונגען דאָך
 געאַרבעט אויף זיך. ער האָט אויסגעשפּילט לידער און מעלאָדיעס,
 ער האָט געשפּילט גרויסאַרטיק, איך האָב נאָך אין מיין לעבן
 אַזוינס נישט געהערט. איך רעד נישט וועגן זיין מעכניק פון שפּילן,
 איך מיינ דעם פאַקט אַרײַן, וואָס ער איז פּבלי געזעסן אין וואַלד
 און געשפּילט. און איר מעגט דאָס הערן: ער האָט דערציילט
 וועגן אַן עאָליהאַרפע, וואָס ער האָט געזען ביי איינעם אַ ייד,
 אַ האַרפע מיט סטרונעס פון פאַרשידענער גרעב און פאַרשידענעם
 מעטאַל, קופּער, מעש, זילבער און שטאַל, און איבער זיי זענען
 אַרפּגעהאַנגען קליינע קיקעלעך, וואָס האָבן זיך באַוועגט פונם
 הינט, אָנגעקלאַפט זיך אין די סטרונעס, און די עאָליהאַרפע האָט
 געשפּילט. ס'איז געווען אַ חיות צו הערן, ווי דער מענטש דער-
 ציילט דאָס. נין, ער איז אין משך פון זיינע פאַרשידענע לעבנס
 אויף דער ערד נישט געבליבן שטיין אויף איין אָרט, ער האָט

אין זיך געבלעגט א שטיק גערטנרל מיט איין-און-איינציקער בלוט.
איצט איז די פראגע, צי נעמט ער אן מיטלען, אז ביי זיין צווייטן
גרוגל זאל דאס גערטנרל מער אויסהאקסן?

— אָט די גאַנצע מעאַריע הענגט אָפּ דערפּון, צי ס'איז
בכלל דאָ אַ סיבה פּון אַלע סיבות אַלס אַזעלכע.

— זאָגט נאָר מיר, כ'בעט אייך, פּונדאָנען ווילט איר אָנ-
הויבן בכלל? צי הענגט נישט אָפּ אָט די סיבה פּון אַלע סיבות.

פּון נאָך אַ סיבה? מיר וועלן בעסער דאָ זיך אָפּשמעלן און אָנ-
נעמען, אז ס'איז דאָ אַ סיבה פּון אַלע סיבות אַלס אַזעלכע. אָן

דעם איז אַסאך שווערער זיך אָן עצה-געבן. מיט אונזערע מוחות
קאָנען מיר נישט באַנעמען אַזאַ מין פּראָגע, דערפּאַר האָבן מיר

דעם גרויסן ווילן און דראַנג נאָך אַ גלויבן אין עפעס אַ מאַכט.
און אַ כּוח, וואָס פירט אָן מיט אַלץ, מיר האָבן אַפילו זייער אַ

קנאַפּן באַגרויף וועגן דעם, אָבער עקוויסטירן עקוויסטירט דאָס ביי
אונז, אַלץ אַדאַנק אונזער דראַנג נאָך גלויבן, און דער דאָזיקער

דראַנג איז אַליין אַ מייַל פּון דער סיבה פּון אַלע סיבות, פּון
וועלכער מיר הענגען אָפּ. ער איז פּון סאַמע אָנהויב אין אונז

איינגעפלאַנצט, און וואָלט ער נישט געהאַט עפעס אַ צוועק, וואָלט
ער אינגאַנצן נישט עקוויסטירט. זענט איר אַפּשר נישט מסכים מיט

מיינע אויספירן?

— איך ווייס נישט, כ'פאַרשטיי מיך נישט דערויף.

— איך ווייס אויך גאָרנישט, קיינער ווייסט גאָרנישט. מיר
פאַרמאָגן אַ ליכט, וואָס ווערט קיינמאַל נישט אויסגעלאָשן. אַנישט.

וואָלט אַלץ געווען פאַרגראָבן אין חשכות.

— וואָס איז דאָס פאַראַ ליכט?

— דאָס זענען די מענטשן שלעכע געדאַנקען. זיי פלאַנ-
טערן זיך און גייען אַראָפּ פּון וועג. אָבער מיר זענען זיכער, אז

זיי זענען דאָ. זיי זענען אַ טייל פּון אונזערע מכשירים, זיי זענען
אונז געגעבן געוואָרן פּון דער גאָטהייט.

אַ פּויווע. ביידע מענער זיצן פאַרטראַכט.

דער קאַנסול פּרעגט: — די גאָטהייט? וועלכע? ווען אונז-
זערע מענטשלעכע געדאַנקען וואָלטן צו עפעס געמוגט, וואָלטן

זיי דאָך סוף-בל-סוף געקאָנט געפינען די עצם גאָטהייט.

— זי איז שוין געפונען געוואָרן: דורך און אין אונזער דראַנג צו איר.

— אָבער די מענטשן בייםן דאָך זייער גאָטהייט און נעמען יעדעס מאָל אַן אַנדערע. די גריכן פלעגן בייםן, די עגיפּטער פלעגן בייםן, מיר, די איינזוינער פון צפון, פלעגן בייםן, אַצינד רופן מיר אָן די אַלע פישער-שיפלעך מיט די נעמען פון די אַלע געמער.

— זייט, ב'בעט אייך, מוחל, — זאָגט דער פּאָסטמיסמער — איר רעדט פון געמער, און איך פון דער גאָטהייט. אייערע ווער-מער געהערן צו מעאַלאָגיע. חידער אַ פּויווע.

אין תוך גענומען איז דאָס געווען אַ נודנע געשפרעך. און דער קאָנסול וואָלט געוויס בעסער געגאנגען זיין וועג; ער האָט אָבער אין דער מינוט נישט געוויסט ווהין צו גיין, און גיין אַרויס האָט זיך אויך אַמייניקסטן געגלויבט. און דאָך איז עפעס געווען אַ מעשה דערביי, וואָס דער פּאָסטמיסמער איז אַלע זיינע טענע און יאָרן געווען אין דער זעלבער מאָס צופרידן, ווער איז דען גע-ווען צופרידן אַהויך אים? אַלט און יונג, קליין און גרויס, אַלע זענען געווען אונטערן יאָך, נאָר דער נישט-דערבאַקענער אַקאַדע-מיקער, דער קליינשמעטדיקער פּאָסטמיסמער איז געווען אַן אויס-נאָם. איז ער געווען אַ נאַר, אַ קליינקעפלדיקער? מעגלעך. אָבער מיט דעם אַליין איז מען מיט אים נאָך נישט געווען פארטיק, אַ, ניין! ער איז, אַשטייגער, נישט שמענדיק געווען באשיידן און נב-נעדיק, דער קאָנסול האָט געהערט, מיט וואָס פאַראַ זיכערקייט ער האָט זיך פאַרטידיקט. ער האָט פריער פון אַלץ ליב געהאַט רב. און טאָמער האָט ער זי נישט באַקומען, האָט ער זי גענומען מיט פּוה, אַ, ניין, ער האָט זיך נישט געלאָזט שפּיען אין קאַשע! דאָס פּוילעכטמע ביי אים זענען געווען זיינע פּילאָסאָפּישע גריבלערייען, מיט וואָס ער פלעגט פאַרשיטן די זייטיקע מענטשן, און פאַר מענטשן, וואָס קענען זיך דערויף, איז ער געווען ממש אַ שרעק. פאַרוואָס האָלט ער נישט צו דאָס מויל? געוויס נאָר דער-פאַר, וואָס ער איז געווען זיכער, אַז ער האָט טאַקע אויף אַן

קנוט האמסון

אמת וואָס צו זאָגן. אָבער ער איז דאָך געווען נישט מער היינט
 אין קול אין שטאָט. אין זיין היים איז געווען זייער שטיק, זיין
 פרוי האָט הייניק גערעדט, זי פלעגט נאָר ענטפערן, ווען מ'פלעגט
 זי פּרעגן, און זי האָט זיך פארנומען מיט באלעבאטישקייט; אָבער
 אין דעם פּאָסטמיסטערס מוח האָבן געטליעט פלערלי גריבלע-
 רייען; ער פלעגט מורמלען פאר זיך און רעדן צו זיך אַזוי; נישט
 תמיד אָבער האָט דאָס אים באַפרידיקט, אָפּטמאָל פלעגט אָן אומ-
 שולדיקער בירגער פון שטאָט מוזן אָפּקומען און אויסהערן זיינע
 דרשות, וואָס האָבן קיין שום שייכות נישט געהאט מיט די פּרייוו
 פון האַלץ און פּראַכטן פון די שיפן.

ווען דער קאָנסול יאָהנסען וואָלט נישט געווען עפעס אומ-
 רויק און וואָלט געהאט זיין געוויינלעכן דראַנג צו אַרבעט, ווען ער
 וואָלט נישט קיין חשק געהאט, צו זוכן רו און פרידן ערגעץ אַני-
 דערש, וואָלט ער זיך געגאנגען זיין וועג, אהראי, אָבער אַצינד איז
 ער געבליבן זיין. ער האָט געמאַכט דעם אָנשטעל, ווי ער וואָלט
 אינגאנצן קיין צייט נישט געהאט דערצו, און ער מוז דאָס נאָר
 פון העפּלעכקייט וועגן, בנוגע אַ נאָענמן מענטשן; ער האָט אַ קוק
 געטון אויפן זייער, פּלוצלינג אויפגעמאַכט זיין בריוואַס און אַני-
 געקוקט, צי האָט ער דאָרט נישט פּאָרגעסן אַ בריוו. דערנאָך האָט
 ער גלאַט-זווי אַ זאָג געמוזן; אַך די מענטשלעכע געדאַנקען זיי
 זוכן און זוכן און געפינען גאָרנישט. קיין גרויסן ווערט האָבן זיי
 נישט, דער פּאָסטמיסטער, וואָס זאָגט איר?

זיי זענען די איינציקע, אויף העלבע מיר קאָנען זיך פאַר-
 לאָזן, אהראי. זיי זענען דאָס ברענענדיקע ליכט, וואָס ווערט פאַר-
 לאָשן צוזאַמען מיטן לעבן. דאָס האָט פאַר אונז באַמת אַ גרויסע
 באַדייטונג. וואָס פאַראַ ווירקונג דאָס ליכט האָט, וואָס פאַראַ פיני-
 צמערניש עס באַלייכט - דאָס איז שוין אַן אַנדער פּראָגע...
 אפּשר איז טאַקע דאָס אַרומבלאָנקען אונזערס אין די אומענדלע-
 כע קרייזן פון טעותים גראַד די באַוועגונג, דאָס לעבן. דער גלאַ-
 טער, אומגעשטערמער לויף פאַרויס וואָרט נישט געהאט קיין ריי-
 בונגען און וואָלט געמוזט אָפּשטעלן די באַוועגונג. ווען ס'וואָלט
 אונז צו עפעס גענוצט, וואָלטן מיר געדאַרפט אַנדערקניען פאַר

די מענטשלעכע גערטנקען, פאר דעם ליבט, יא, ווען מיר וואלטן פריער געווען, ווען מיר וואלטן רחמנות געהאט אויף זיך אליין, וואלטן מיר פון יראת-הכבוד וועגן אָנערקענט די מענטשלעכע גע- דאַנקען. מיר זענען אָבער צו קלוג, מיר וועלן נישט בייגן דעם קאָפּ. מיר לערנען צופיל די ערדישע מעכאַניק; איר זאָגט אפילו, אז מיר זוכן און זוכן און געפינען גאָרנישט, אָבער איך בין מיט אייך נישט מסכים, ניין איך האָלט אויך, אז מיר געפינען גאָרנישט, אָבער איך קאָן נישט זאָגן, אז מיר זוכן. ניין אויב מיר געפינען נישט, איז וואָס טויג אונז דאָס זוכן יא, ווען דאָס זוכן אליין וואָלט מאַקע געווען אַ באַהענגונג נאָר אין דער ריכטונג צום ציל. נאָר מיר זוכן נישט קיין סך, ס'זוכט בכלל אַ קליינער טייל פון אונז; אָנשטאַט צו זוכן, גיין מיר אין דער אַרײַן, מיר פּוילן די מוחות. ווי נעבענדיק און נישט-פּראָדוקטיוו דאָס איז! קוקט נאָר אָן אַט די בר-דעתן, יעדער איינער האָט זיך זיינס געלערנט, דאָס קענען מיר, דאָס איז דער ערפּאָלג פון דער שול, פון זיין שטוד- יום, אָבער דאָס איז שוין אַ זאך פון זכרון.

דער קאָנסול האָט געשמייכלט: — בנוגע מיין פּערזאָן, בין איך לגמרי נישט קיין געלערנטער. ס'הייסט, כ'האָב געהאט עפעס אַנדערש צו לערנען, נאָר דאָס האָב איך קיינמאָל נישט געלערנט. — האָט ער געזאָגט.

— אזוי גאָר? זענען מיר דען נישט גענוג פּעיק, נישט גענוג ערדיש פּלייסיקן אַ, יא, אויף דעם געביט זענען מענטשן נישט אָפּגעשטאַנען. און אזוינע זאכן האָבן מיר נאָך אין די היסטאָרישע צייטן זייער אַסאך דערגרייכט און זיך דערפירט צו אַ געפּערלע- כע מדרגה, מיר האָבן אָבער נישט באַוויזן איינצובויגן דעם קאָפּ! אַצינד האָבן מיר צונויפגענומען אַלע פּוחות און מיר ראַטעווען זיך נישט נאָר מיט וויסן און מיט אויסערלעכער שליחות, נאָר מיט אַרײַ- מראַכטן זיך און מיט צימזום.

— אָבער מיר קאָנען דאָך נישט אַלע ווערן פּילאָסאָפּן.

— פּונקט אזוי ווי מיר קאָנען נישט אַלע ווערן איינזייטיקע מעכאַניקער. אָבער פּונדעסטוועגן שמרעבן, אַלע דערצו. ס'איז און ס'בלויבט אַ הויכער ציל. אין די לעצטע יאָרהונדערטער האָט מען

קײן שום זאך נישט אזוי געאכטעט, ווי דאָס קולטיווירן די וויסני-
שאפט. דער העכערער קלאַס האָט אָנגעשמעקט דערמיט דעם ניי-
דעריקערן. אין ס'איז געוואָרן אַן אַלגעמיין שטרעבן צו האָבן אַ
הילק אין דער וויסנשאַפט. וואָס פאַראַ וויכטיקע באַדייטונג האָט
די מעכאַניק פון לעזן און שרייבן אין דער וועלט! ס'איז אַ בושא, אַ
אויב מ'באַהערשט זי נישט, ס'איז אַ ברכה, אויב מ'האַט זי באַהערשט
אינגאַנצן. אַמאָל האָט קײן איינאיינציקער גרויסער גרינדער פון רע-
ליגיע זיך נישט פאַרנומען מיט דער דאָזיקער קונסט, און ביי
היינטיקן טאָג איז אַט די קונסט געוואָרן אומבאַדינגט נויטיק פאַר
אלט און יונג. קיינער וויל שוין מער נישט ביינן דעם קאַפּ און
פאַרטיפּן זיך אין געדאַנקען, מע לעזט און מע שרייבט נאָר אויף
יענע געדאַנקען, וואָס זענען נויטיק פאַר אַ היינטיקן מענטשן. — ס'איז
אַסאך פיינער צו לייענען און צו שרייבן. איידער עפעס צו טון
אַן ארבעט. — זאָגט דער העכערער קלאַס. דער נידעריקער קלאַס
הערט זיך גוט אײן. — מײן זון דאַרף נישט באאַרבעטן די ערד,
וואָס שפייזט יעדן נחות-דרגא אין דער וועלט. — זאָגט דער הע-
כערער קלאַס, און דער נידעריקער. קלאַס הערט זיך גוט אײן.
און אַט, אין איינעם אַ שיינעם טאָג רייסט זיך ארויס אַ געשריי,
אַ געשריי פון דער מאַסע, וואָס האָט שוין באוווּן גענוג זיך אויס-
צולערנען ביי דעם העכערן קלאַס פון דער קונסט, זי קען שוין
שרייבן און לעזען! נעמט אײך אַלע רייכטימער פון דער וועלט, זיי גע-
הערן אײך! צו אַלדי רוחות אזא ארבעט אויף זיך אליין צוליב אַ
קינפטיקן לעבן, דער העכערער קלאַס פאַרשפאַרט זיך די דאָזיקע
ארבעט אײך.

— ווי רעכנט איר, ס'וואָלט געווען בעסער, ווען נאָר אַ

קליינער טייל קען לייענען און שרייבן?

— דער דאָזיקער געדאַנק איז נישט ניי. אָבער אַמבעסטן
וואָלט געווען, ווען מען קאָן אויסראָמן דעם טיפּן יראת-הבבור
פאַר די אויסערלעכקייטן, ווען אַלע מענטשדעכע קלאַסן פאַרלירן
דעם גלויבן און דעם אַבערגלויבן אין דעם דאָזיקן מעכאַנישן
וויסן. מ'פאַרוימערט, אַז דאָס געשריי וועט אויפהערן, ווען די גע-
לערנטיקט וועט ווערן גרעסער און אַלגעמיינער, און נאָך קונסטן

וועלן זיך באזייוון, און ס'וועט דערגרייכט ווערן אלץ א גרע-
סערע שלמות אין די דאזיקע קונסטן. און די קעפ הויבן
זיך אין דער לופט אלץ פוסטער און פוסטער, און קיין שום סיפע
מחשבה בויגט זיי נישט אראפ. ניין, אויף דעם וועג וועלן מיר
ווייט נישט פארגיין, אפילו מיט די ערדישע באגריפן קאָן מען
פארשטיין, אז מיר גיין אראפ פון וועג. איך האָב אָפּט גענימען
אין האנט די שול-ביכער פון מיינע קינדער, ווען זיי, די קינדער,
זענען נאָך קליין געווען - איך מוז מודה זיין, אז איך האָב פאר-
שטאנען נאָר אַ טייל פון די קונסטן. גיט זיי נאָך מער דערפון,
שפּאַרט נישט, שטאַפט זיי, היפּף איר קאַנט, כ'בעט אייך זייער!
אָבער דאָס געשריי וועט נישט אויפהערן, ס'וועט נאָך הייליקער
ווערן. מילך מיט שמאַנט! וואָס מער טעפּלעך מיט מילך, אַסאַך,
זיי געהערן אייך! דאָס צוקונפטיקע לעבן? מיר ליינען דאָך
אומעטום, אז דאָס צוקונפטיקע לעבן איז נישט מער ווי אַ טרוים
פאר פרומע הייבער, אונז גיט דאָס אינגאַנצן נישט אָן. אַך, ווי
ווייניק מ'האַט רחמנות אויף זיך אַליין? - זאָגט דער פּאַסטמיסמער
און שאַקל'ט מיטן קאַפּ. - זיי האָבן אַפילו דאָס קליינע גערמנדל
מיט ברומען, אָבער צום צווייטן גלגול וועט איר אפשר קומען
אויף דער וועלט אין גאַנץ אנדערע אויסערלעכע אומשטענדן, אָפּ-
הימנדיק דאָך זיין אינערלעך ווען.

דער קאַנסול טאַכט דעם אָנשמעל, ווי ער וואָלט געווען
נאָך מער אויסגענודעט, און ער דערפירט עס אזוי ווייט, אז ער
הויבט אָן זיך צוצוקוקן צו די בילדער אויף די ווענט. מיטאַמאָל
ווערט ער פאַראינטערעסירט מיט אַיין בילד, שטייט אויף, מוט אָן
די ברילן און באַטראַכט אַ שיינעם מויער אויף אַ בילד. אוודאי
אזוי, דער קאַנסול יאָהנסען האָט זיך געוונשן, אז די מענטשן
זאָלן שעצן אויך זיין, דעם קאַנסולס, מיינונג, און ער אַליין קאָן
דאָך נישט מיטאַמאָל אָננעמען די נייע תורה וועגן אַסאך לעבנס-
כאַטש די דאָזיקע מעאַריע איז אַ מייחל'אָניש זיסע און אַ באַטעמטע.
ער וואָלט גאַרנישט געהאַט קעגן דעם, ער זאָל נאָכאַמאָל מגולגל
ווערן אויף דער וועלט און האָבן די מעגלעכקייט צוצעפירן די
הענט, נאָך אַביסל זיך נוקם צו זיין אין די שונאים, וואָס שטייען

איה אויפן העג, איינלאדן געסט, מרייבן קאטאָהעס מיט יונגע מיידל' לעך, אָנסירן מיט די דאָמפערס, פארדינען געלט, אָפּמער זיין דער מאַטאָדאָר פון שמעטל ביים ברעגים, ער האָלט זיך גאָר בעסערס נישט געוונשן. דערווייַל דערמאָנט ער זיך אָבער אין דעם פריקערן צוגאָב אין דעם פּאָסטמיסערס הקירות, אז מ'קאָן זיך אומקערן אויף דער העלט און אַרײַנפאַרן אין גאַנץ אַנדערע ערדישע פּאַרהעלמישן, און דער קאַנסול הערט מיטאַמאָל היידער אָפּהענטיק, און ער קאָן זיך קיין עצה נישט געבן. האָס האָלט געהען ווען ער קומט צוריק אלס מאַטראָס, אַלס האָגלער; הען ער, אַ שטייגער, קומט און הערט אַ גאָרנישט, ער, האָס אזו אין עצם זייער אַסאָך! ער זעצט זיך היידער אויף זיין שטול און אייַלט זיך איבערצובעטן פאַר זיין נישט-אויפּמערקזאַמקייט. - דאָס איז אַ פרעכטיקער טויער, אַ טויער אין גן-עדן. יאָ, האָס האָב איך גע- האָלט זאָגן: מיר זוכן נישט, האָט איר זיך אויסגעדריקט? אָבער אַסאָך זענען דאָך זיכער, אז זיי האָבן געפונען די ישועה נישט זוכנדיק. אַנדערע גאָר האַלטן, אז עס בלייבט גאָרנישט איבער, פאַכרעם ווי דער טענטש שטאַרבט אַהעק.

דער פּאָסטמיסער, נאָך אַלץ אויפגעלייגט, נאָך אַלץ מוכן ומזומן, זאָגט: - אויסער זיין לעצטן געשריי, דעם אויסגעשריי פאַר דער פינאַטערניש, האָס ווייזט זיך פאַר אים. צוליב האָס זשע זענען מיר געהען אויף דער ערד? נאָר צוליב די צוועקלאָזע באַזעגונגען? צוליב האָס?

דער קאַנסול, האָס צימערט פאַר אַ נייער דרשה וועגן אָט דער טעאָריע, האָס אינטערעסירט אים אגב לגמרי נישט, רופט שטעל אַויס: - די קריסטן גלויבן אין דער גאָלדע נאָכן טויט.

- אַהוראי, - ענטפערט דער פּאָסטמיסער - די גאָלדע אַלס אַזעלכע איז בעצם גאָרנישט קיין שלעכטער געדאַנק, זי איז גע- ווען אַ טרייסט פאַר אַסאָך ערדישע איינווינער אין די נעכט. אָבער אויך די דאָזיקע גאָלדע דערגרייכט מען נישט, אויב מ'איז נישט זוכה, נישט אמת? ס'הייסט, אז נאָר זייער הייניק מענטשן זענען צו איר ראוי, און האָס זאָך דערנאָך פון אונז ווערן? דאָס קריסטנטום באַפרייט קיינעם נישט פון דער אַרבעט איבער זיך,

צ'ליין, פארקערט, דאָס קריסטנטום איז זייער שטרענג אין זיינע פאָרערוגען. ס'הייסט, אז אומזיסט, נישט פאָרדינערהייט, דער-גרייכט קיינער נישט צו דער גאולה. אזוי פאָדערט דאָס געזעץ. אין דאָס עוואַנגעליום איז אויף זיין אָרט נאָך שטרענגער: מען מוז גלויבן אין דער בלוטיקער פאָלטיק פון מכפר זיין אויף די זינד, מיט וואָס עס באַנוצט זיך די השגחה, בדינד גלויבן, גלויבן, נישט פאָרטראַכטנדיק זיך דערויף. „הללויה, היינט איז דאָך גע-בוירן געוואָרן אַ געמלעך קינד!“ אזוי זינגט מען זיינאכטן, נישט יעדער קאָן זינגען, אָבער יעדער איינער קאָן איבער זיך אַר-בעמען לויט זיינע בוחות און מעגלעכקייטן. אין דעם שמעקט נישט קיין שום אומזין.

און דאָ גיט דער קאָנסול אַ זאָג: - איך זיך דאָ אלץ און טראַכט, אז לויט אייער מיינונג נאָך, מו איך גאָר אַ קליינע טובה דערמיט, וואָס איך העלף אַ יונגמאָן צו פארנעמען זיך מיט היסנשאַפט.

וואָס איז שייך, - ענטפערט דער פאָסטמיסטער - אפער איז דער יונגערמאָן פאָקע נישט בעסער צוגעגרייט צום לעבן און קאָן נישט דערלאנגען צו אַ העכערער מדרגה. דאָס קאָנען מיר נישט וויסן. אייער היקף האָט אים זייניק-וואָס לייכטער געמאכט דעם קאָפּ צו בויען. איר צ'ליין אָפילו גלויבט נישט אין דעם? אייער רצון איז גראָד געווען, אַרויסנעמען דאָס קינד פון דעם המון און זיין קאָפּ אויפהויבן אין דער הויך. אַצינד זיצט ער זיך אויף דער באַנק און לאָזט אין זיך שטאָפּן די תורה, ביז ער וועט זיך אַלץ אויסלערנען, און דערנאָך וועט ער אויפשטיין אַ שטראַלני-דיקער פון מאָראַלישער פוסטקייט און וועט אַדעקגיין אין לעבן צו לערנען אַנדערע די דאָזיקע פוסטקייט. ווער, צו אַזוי גוטע יאָר, קאָן אויבן געבן די ריכטיקע אויפקלערונג, וואָס דאָ טוט זיך מיר צ'ליין - מער קיינער נישט. אַנדערע קאָנען אויב אויסלערנען נאָר די מעכאניק, וואָס טויג פאר קיין שום אַנדער זאָך נישט, ווי נאָר פאר דער ערדישער געשיקטקייט. גראָד אָט דאָס קאָן מען באַמערקן אינם המון: ער האָט זיך שוין אויסגעלערנט די מעכא-ניק, פונקט אזוי ווי דער העכערער קלאַס אין די אלטע צייטן -

אודאי, אָבער דאָס גייסטיקע לעבן זיינס איז געבליבן אויף אַן אָרט. דאָס געשריי? גלייך ווי דאָס האַלט נישט געווען דער אַנטער אויסדרוק פון דער ערדישער צוהיימנס אינערלעכן גליק, ער האָט קיינמאָל נישט געפרוּווט איינפלאַנצן אין זיך דעם מאָראַלישן געמיינשאַפט-געפיל. דער סאָציאַלער אינסטינקט ווערט טאַקע נישט איינמאַל דערמאָנט, אָבער ער איז נישט בנמצא. דער המון וויל נאָר שרייען און מאַכן איבערקערענישן, און ווען עס דערגייט צום קלאַפּן, זע-נען זיינע פירער נישט בבוּח זיי איינצוהאַלטן. ס'פאַסט אַרץ, זאָל עס פאַלן!

דער קאָנסול יאָהנסען שאַקלט צו מיטן קאַפּ. די זאך איז אים שוין מער פאַרשטענדלעך, ס'האַנדלט זיך שוין מער נישט וועגן מאָראַל און וועגן די דערהויבענע פלאַפּלערייען, די צעצמע ווערטער זענען שוין די פאַליטיק פון די רעכטע, ס'איז שוין אַ געשעפט, דער פּאָסטמייסטער איז גאָרנישט אַזא נאַר! דער קאָנסול גיט אַ זאָג פאַרענטפערנדיק זיך: — וועגן דעם בחור האָבן מיך שטאַרק צוגערעדט דער שולדירעקטאָר און אַנדערע.

— אודאי, — זאָגט דער פּאָסטמייסטער — נעמט טאַקע אַט דעם בחור, שויקט אים פון איין העכערער שול אין דער צוהייטער און זעט, ער זאָג ווערן פולקאָם אין זיין אויסערלעכער געשיקטקייט. ער וועט דערנאָך צוריק אַהיימקומען, די נאָענטע זיינע וועלן פון אים האָבן פיל נחת, און ער וועט מיט זיי איינקעלן נאָך מער מי-פערע גייסטיקע סיגנפּים. אָבער דעם געשריי זייערן וועט ער נישט געמילן. בשום אופן נישט, און ער וועט זיי אַלץ מער אָפּציען פון זייער אינערלעכן צעבן. נאָר אפשר האָט ער גראָד געטויגט צו דעם און נישט צו עפעס אַנדערש, דאָס קאָן קיינער נישט וויסן. אפשר האָט ער זיך אין אַ רייע פריערדיקע לעבנס פונקט אַזוי אויפגעפירט, אַז אין דעם איצטיקן לעבן קאָן ער העכער נישט שטייגן. אויף אַזא אופן מוז די השגחה אויף אים און אויף זיין גלייכן אַביסל צוואַרטן, ביז ס'וועט איינטרעטן אַ שניי, די געדול-דיקע השגחה, — זי האָט גענוג צייט, גענוג אייביקייט אין איר רשות.

דער פאָסטמייסטער האָקט שוין היידער אַ טשייניק, און דער קאָנסול הייל שוין מאַכן אַ סוף. צוליב וואָס איז ער, בכלל, אַהער געקומען? צוליב עפעס אַ צופעליקער זאָרג, נישט צוליב אַ צווייטן גלגול, נאָר טאַקע צוליבן איצטיקן לעבן. אַביסל מער פּאָליטיק וואָלט אים מער פאַרכאַפט; ער איז געווען פאַר דער געזעלשאַפט אַ גרויסע שטיצע, נאָר די קנאה האָט אָט די שטיצע געוואָלט אומברענגען, די אויפגעקומענע האָבן אים נאָכגעקרוםט, די מאַ-טראַסן אויף דער פּיאַ האָבן אים נאָר גורם געווען צער און אַני-געמאַכט אַ קלאַפּאַט – וואָס פאַר אַ מיטלען האָט ער געדאַרפט אַני-נעמען אַקעגן דעם? אַרבעטן איבער זיך אַליין? דער פּאָסטמייסטער איז פשוט אַ שוטה!

– יאָ, יאָ, – האָט דער קאָנסול אַ זאָג געטון, אויפהויבנדיק זיך – דאָס אַלץ איז פאַר אונז פאַרבאָרגן סיי פאַר דעם לעבן, סיי פאַרן אַנדערן לעבן, דער עיקר טאַקע פאַרן אַנדערן לעבן. ווען מיר וואָלטן געוואָלט עפעס זיכערס וועגן יענער וועלט, וואָלטן מיר זיך שוין געקאָנט איינאַרדענען.

– מ'דאַרף אונז מוחל זיין, – ענטפערט דער פּאָסטמייסטער מיט אַ שטייכל – אויב מיר טראָגן אין זיך אַביסל ערדישע נייגן-ריקייט. אָבער וואָס ס'איז שייך אונזער פריערדיקן גלגול, האָט זיך דער האַר פון דער וועלט אַ גרונט צו האַלטן אַלץ פאַרבאָרגן. דאָס לעבן איז אפּשר געווען אַזוי פינצטער פון די עברות, אַז דאָס דערמאָנען זיך אין דעם וואָלט אונז אינגאַנצן באַהערשט און דערדריקט. דאָס איז מעגלעך, הייל מיר האָבן אַ נישט-זיכערע האַפּנונג, אַז מיר האָבן זיך פאַרט נישט אַזוי שלעכט אויפגעפירט, און אין דעם ליגט אַ גרויסע טרייסט פאַר אונז.

– איז דאָס אין דעם פאַל געווען אַזוי אומבאַדינגט נויטיק, אַז מיר זאָלן פון אָנהויב אָן זיין אַזעלכע שלימוזניקעס? – האָט דער קאָנסול געפרעגט.

– אויב מיר גייען אַרויס פון דער הנחה, אַז דאָס לעבן באַשטייט פון איין זאָך: פון באַזעגונג צוליב עפעס אַ ציל, וואָלט געווען נישט לאַגוש אָנצונעמען, אַז ס'האָט אונז פון אָנהויב אָן גע-פעלט די האַפּנונג, און מיר האָבן זיך איינגעאַרדנט אָן איר. אָבער

אזוי איז עס נישט זיין שלימולניקעס, ווי איר זאגט, קאָנען מיר נאָר צוליב דעם, פּדי צו דערגרייכן גרויסע מעשים דורך קליינע. אָבער דאָס, וואָס מיר זענען נאָך אזוי שלימולדיק ביזן היינטיקן מאָנאָ, האָבן מיר צו פּאַרדאָנקען זיך אַליין; ווייל מיר האָבן אַליין נישט דערשעצט אונזערע מעגלעכקייטן...

— יאָ, יאָ, יאָ! — שלאָגט אים דער קאָנסול איבער. — איך מײן נאָר, אז ס'וואָלט אונז געשטיסן צו פּאַרבעסערן דאָס איצטי-קע לעבן, ווען מיר ווײסן אויף געוויס, וואָס אונז וואָרט אינם צוהיימן לעבן.

— ס'וואָל זיך אונז נאָר סוף-בל-סוף נישט מאַכן נאָך ערנער, דער קאָנסול, ס'איז שוין אזוי אויך גענוג שלעכט. איר רעכנט, אז מענטשן וואָלט זיך פּאַרשאַפט אַ זאַפּאַס פון גוטסקייט, ווען זיי האָבן די זיבערקייט, אז מ'פּאַדערט דאָס נישט אזוי שטרענג. און פאַר גלעמען, אז ס'איז נישטאָ זיך וואָס צו אײלין דער מענטש וואָלט ליבערשט געהויליעט, וואָלט געווינדיקט אויף קרעדיט, געזיג-דיקט ביזן לעצטן גראָשן און וואָלט זיך אַליין אַרױבערגעוואָרפן אויף עטלעכע לעבנס צוריק. ס'וואָלט אים נאָך שווערער געווען ווי איצט זיך אַרױפצוצארבעטן און לייכטער אַראָפּצווײנקען נאָך נידע-ריקער. אין צוהיימן גלויב וואָלט ער דאָן געקאָנט הידער פון אי-בעראַניס אָנהייבן. אַלץ וואָלט געווען פּאַרשיידן, ס'וואָלט נישט געווען קיין גאַרטן, קיין פּלום, נאָר די באַוועגונג וואָלט נאָך געווען... אז דער קאָנסול יאָהנסען איז שפּעטער צוריקגעקומען אין זיין קאַנטאָר, האָט זיך אים געדרייט אין קאָפּ, ווי אין אַ מילך ער האָט געמוזט אַביסל קומען צו זיך. „שעאַלאַגנעו“ האָט דער פּאַסטמיסטער געזאָגט מיט אַן איראַניע, אָבער זיינע רעדעס איז דאָך געווען בפּירוש די אמתע מעאַלאַגנעו דער קאָנסול האָט זיך נישט געקאָנט מוחל זיין דעם גאַנצן באַזוך, ער איז נישט געווען קיין ניקאָדעמוס, וואָס זאָל ביינאַכט קומען צו זיין מייסטער, ער איז אַרויסגעגאַנגען אַביסל, פּדי זיך אַביסל צעשמרייען און נישט פּדי צו גאַזן זיך פּאַרדרייען אַ קאָפּ, דאָס איינציקע רעאַלע מיט וואָס ער איז צוריקגעקומען איז געווען די ידיעה, אז דער דאָקטאָר האָט געשריבן שעלדרופן קיין האַזער. רבילותן און

געמיינהייטן אפילו, אינטריגעס, א פינף-קראָנענדיקער באַזוך ביי א געווינערן אויף דער הערף - דער רוח זאָל אים נעמען, דעם דאָקטאָר!

דער קאָנסול האָט נישט פאָרגעסן אַרויסצוגעבן דעם באַפֿעל זיין געשעפטפירער בערענטמען צו שיקן דעם אַפטיקער פּופציק פּלאַש מאַדערע. און פּרוּצלינג האָט ער ווידער גענומען טראַכטן וועגן דעם פּאַסטמייסטער. זאָל גאָט אויסהיטן, אַ היפש ביסל מוז זיך אָנלײדן די פּרוי זיינע פון זיין פּלאַפּלעריי! וואָס וואָלט גע-ווען, ווען ער שיקט צו אויך דעם פּאַסטמייסטער פּופציק פּלאַש מאַדערע? אָבער מ'וואָלט עס געוויס צוריק אָפּגעשיקט דורכן זעלבן שלוח.

אַן אַ ספּק, דער ווײן וואָרט צוריק אָפּגעשיקט געוואָרן דורכן זעלבן שלוח - דער קאָנסול האָט געמוזט אַ שמיכל טון איבער די אויסערגעוויינלעך באַשיידענע מענטשן. אַרבעטן איבער זיך אַלײן? וויאָזוי צי האָט מען אַמאָך געזען, מ'וואָל כּאָמט דער-פאַר קריגן אַ דאַנק פון דער השגחה? מיר האָבן דאָ אין שטאָט אַ שמיד קאַרלסען, אַ פרומער מאַן, וואָס שטרעבט נאָר צו גוטס און איז שטיל, טוט קיינעם קיין שלעכטס נישט, פאַרמאָטערט קיי-נעם נישט צום טויט מיט זיינע גלגולים - אָבער דאָס אומגליק פאַרפּאָלגט אים, ער האָט נישט קיין שלום-בית, האָט נישט קיין געראַמענע קינדער, איינער פון זיינע יונגען איז, אפנים, אַ וואָגלעך. איז דאָ גערעכטיקייט? דער שמיד קאַרלסען האָט אַ ברודער, דעם פּאָליציאַנט קאַרלסען, אַן אַלטן שווינדלער, אַ פּוקס מיט אַ רייכער פּרוי, וועלכע פאַרמאָגט אַ קלאַוויר, אַ זון אינס קירכן-דעפּאַרטאַמענט, אַ טאַכטער אין דער שריידער-מיסיע* - אַלץ בּסך-הבד אפּשר נאָר דערפאַר, ווייל דער פּאָליציאַנט קאַרלסען האָט נישט געאַרבעט איבער זיך אַלײן?

דאָס אַרבעטן פאַר זיך אַלײן!

(* מיטאָנערן-געזעלשאַפט, (איבערזעצ.)

XIV

הענריקסען אויף דער ווערף האָט געהאַפּט צו גאָט, אַז זיין פּרוי וועט אויך דאָסמאָל בשלום איבערקומען, כאָטש זי איז גע-
ווען זייער קראַנק, ס'איז געווען אַ תּפּילת-שוא. און אידער ער
האָט זיך געדאָזט גיין אַהיים צו מיטאַג האָט ער באַקומען די
ידיעה: ער איז געשטאַנען צווישן די אַרבעטער זיינע און פּאַרני-
מעוועט אַ טשוואַק; האָט ער איבערגעדאָזט דעם טשוואַק הי ער
איז, אַזעעקגעוואָרפן דעם האַמער און אַזעקלויפּנדיק אויסגערופן: —
ס'ווערט איר ערנער? — יאָ, זי ליגט אינגאַנצן שטיי.

זי איז געלעגן לוגמרי שטיי. אינדערפרי איז דער דאָקטאָר
פול מיט האָפּנונג, פאַרמיטאַג-צייט האָט מען שוין געשיקט נאָכן גלח,
אַבער ער איז געקומען שוין צו שפעט.

אַט אַזוי קאָן אַמאָל פּאַסירן.

איצט האָט זיך געהאַנדלט וועגן דער לחיה, וועגן דער
סעודה, וועגן די בלומען, וועגן די שוואַרצע קליידער, וועגן דער
פּאָן ביזן האַלבן מאַסט; הענריקסען האָט דאָס אַלץ נישט געמוזט
אליין באַזאָרגן, לידיא יערגען דעם פישערס ווייב און פעטרא האָבן
אים געהאַלפן, נאָר ער האָט געמוזט זוכן אַ טרייסט ביי אַ גלעזל
שטאַרקע משקה, ער זאָל זיין בבוח דאָס אַלץ אַריבערטראָגן. העני-
ריקסענען איז געווען נאָך שווערער צווייב דעם, וואָס זיין פּרוי
האָט דעם גאַנצן שרעקלעכן פאַרמיטאַג, ווען זי האָט זיך געראַנגלט
מיטן מוים, נישט געלאָזט רופן דעם מאַן. זי האָט אים געשאַנע-
וועט, זי איז שמענדיק געווען אַזא גוטע. — רופּט דעם גלח! —
האָט זי געשעפּטשעט; און דער גלח איז אויך נישט געקומען איני-
דערצייט.

און איצט איז זי געלעגן, אָפּגעהאַקט אין סאַמע מיטן פּון
לעבן, אין די בעסטע יאָרן פון איר געזונטער יוגנט, עטלעכע און
דרייסיק יאָר אלט. ס'איז געווען אַזוי טרויעריק, און כאָטש די
הענריקסענס זענען געווען פּראָסטע מענטשן, וואָס האָבן זיך אַרויפ-

געארבעט, האָבן איר די אָנגעזעענסטע מענטשן פון שטאָט געוואָלט אָפּגעבן דעם לעצטן כבוד, יא, זיי האָבן דאָס געוואָלט טון, די פּרוי יאָהנסען האָט זיך אַביסל געקווענקלט: - מיר זענען אפילו ביים סוחר דאָוירדסען נישט געווען, ווען ער איז געוואָרן קאָנסול. - האָט זי געזאָגט. - ניין, אים האָט מען דאָך נישט געדארפט באַגראָבן. - האָט געענטפּערט איר מאַן. - אָט די הענריקסענס, - האָט זי געזאָגט - מיר האָבן זיך מיט זיי ווייניק וואָס באַגעגנט, נאָך וואָס זשע דארפן מיר גיין אויף דער לויה? - די שטאָט וועט דערנאָך האָבן וואָס צו רעדן. - האָט דער קאָנסול אָפּגע-ענטפּערט.

די פּרוי יאָהנסען האָט נאָכגעגעבן, זי האָט אָבער פאַרוי-כערט, אז זי טוט דאָס באַמת נאָר פון העפּלעכקייט וועגן. די פּרוי יאָהנסען נעבעך, זי איז במעט ווי נישט אַרומגעגאַנגען און די לעצטע צוויי יאָר איז זי אין אירע באַוועגונגען געוואָרן אַלץ שווערער און שווערער, בכלל, איז דער בוי פון קערפּער נישט געווען צוגעפאַסט צו העלבע-נישט-איז גימנאַסטישע איבונגען, א, ניין. דער קאָנסול, פאַרקערט, האָט זייט תמיד געהאַלטן ביי זיין באַ-לעבאַטישן קיילעכיקן בייכל, און די האָר ביי אים זענען זייער לאַנגזאַם געוואָרן שווערער און שווערער, ער איז געגאַנגען אויף דער לויה מיט אַ הויכן ציילינדער און מיט אַ גלאַנצדיק געקראַכמאַליעט העמד.

די גרויסע לויה האָט אין אַ געוויסן זין געשטאַרקט דאָס האַרץ פון הענריקסענען, ער האָט זיך פאַרנויגט פאַר די יאָה-סענס, פאַרן דאָקטאָר און פאַר אַלע, און זיין פנים האָט אַביסל צופיל געשטראַלט, ער האָט אויסגעלערנט זיינע קליינע מיידעלעך מאַכן אַ קניקס מיט דאַנקבאַרקייט. די אַרבעטער פון ווערף האָבן געטראָגן דעם ארון, נאָכן ארון איז געגאַנגען די גאַנצע שטאָט; אויף יעדן שטאַנג האָט אין טרויער געפלאַטערט די פּאָן, די גלעקער פון קירך האָבן געקלונגען, אפילו אַלאַוס פון דער לאַנג-קע איז אויך געווען אויף דער לויה, און ער האָט יעדן איינעם גערקלערט פאַרוואָס: אמת טאַקע, אז אויף דער דאָזיקער ווערף איז אים אָפּגעריסן געוואָרן זיין האַנט; די פּרוי הענריקסען איז

אַבער געווען לכּל הדעות אַ גוטער מענטש. — אַ העכסט פינע פּרוי, אַ ליבליקן גן-ערדן זאָל זי האָבן! אפשר האָסטו אַ שמעק טאַבאַק? און דאָרט ביים ברוגען שטייען אַצינד אַ פּאָר וויבער מיט די הענט אונטערן פּאַרטן, זיי באַלייטן מיט די אויגן די לוויה און שמועסן שטיל וועגן די שיינע באַפּוצונגען פון די בלוטען און וועגן דעם גאַנצן פּאַראַד. — גאָט זאָל מיך נישט שטראָפּן פאַר די רייד, זע נאָר, אַלאָס פון דער לאַנקע איז אויך דאָ, ער מעג זיך שעמען ביזן טיפּן האַלד! ער ווייסט אפּנים, וואָס ער טוט, ער קוקט אַרויס אויף דער משקה מיטן פאַרבייסן; זיין בלויע נאָז האָט פּונדערהייטנס דערשמעקט, — און הענריקסען וועט קיין פיבוד נישט קאַרגן. דאָס איז זיכער; ער איז נישט קיין חויר, די אַרבעטער זיינע זענען געווען פּרוי פון דער אַרבעט. און אַלע מענטשן פון שטאָט, וואָס האָבן נאָר געוואָלט, האָבן זיך גע-קאַנט זעצן ביי לאַנגע מישן, וואָס זענען געווען אויסגעשמעלט ביי אים אין גאָרטן.

אַליווער האָט זיך אויך נאָכגעשלעפט הינקענדיק. ער האָט נישט געטרונקען און האָט זיך נישט געקוואַפּעט אויף דעם שטיקל פיינקוכן; די נאַשערייען און געבעקסן, וואָס ער האָט ליב געהאַט, פלעגט ער זיך סיי-ווי-סיי קויפּן. נאָר אַליווער איז נאָכגעגאַנגען, ווייל ער האָט געוואָלט גיין מיט די בעסערע מענטשן פון שטאָט. אין יענעם פאַרמיטאָג איז אַזוי-אויך קיין שום האַנדל נישט געווען אין מאַנזוי, די מענטשן זענען געווען, ווי מען וואָלט זיי אויס-געקערט. אַליווער האָט מיט אַ בערשמל אויסגעפּוצט זיין אַנצוג, האָט זיך אָנגעקוקט אין שפיגל, פאַרשלאָסן די טיר און איז מיט-געגאַנגען.

אַ לוויה, אין וועלכער ס'האָבן זיך באַטייליקט פיר קאָנטוכן און די גאַנצע שטאָט, איז גאַרנישט פון די אַלמענגלעכע זאַכן, אפילו די שוועדישע ברייג, וואָס איז געשטאַנען ביים האַפּן און אויסגעלאָרן מעל פאַר גרוין-אַלסענען, האָט אויך אַרפּאַנגעלאָזט די פּאָן ביי העלפט מאַסט.

וואָס האָט מען געקאַנט טון? די לוי-אַרבעטער זענען זיך צעלאָפּן, דער ברעג איז געווען פּוסט. די דאָזיקע ברייג האָט ביי

זיך געהאט א קראנקן, און מ'האט געשיקט נאָכן דאָקטאָר, דער דאָקטאָר האָט געקאָנט קומען ערשט נאָך דער קבורה, און דאָן וועט ער קיין איבעריקע רגע נישט פאַרזאַמען.

דער דאָקטאָר האָט פון בית-עלמין אַ קוק געטון און געזען, אַז אויף דער בריג הענגט אַ טרויער-פּאַן, האָט ער אַ טראַכט געטון: דער קראַנקער מאַטראַז איז, אפנים, געשטאַרבן. אַן אומ-גליק האָט אים געטראָפן צוליב דער פרוי הענריקסען. ס'איז אים באַפאַלן אַן אימה; ער אַנמטשולדיקט זיך שעפטשענדיק הענריקסע-גען אין אויער און גייט אַוועק.

ער גייט גלייך צו דער בריג, ביי גריין-אַלסענס האַפן, און גייט אַרויף אויף דער בריג. ס'איז דאָרט ווי אויסגעשטאַרבן, סוף-בל-סוף געפינט ער אַ מענטשן לייגן אין דער קאָיטע פון דער מאַנשאַפּט, ער גייט צו צו אים. - איך בין דער דאָקטאָר, - זאָגט ער - קאָן איך ביי אייך פרווון דעם פּולס?

דער שווער דערלאַנגט אים זיין האַנט.

- וויזט מיר אייער צונג.

דער שווער עפנט דאָס מויל.

- האָט איר אַפעטיט?

- אַ יאָ, געוויס.

- שלאַפט איר גוט?

- אַ יאָ.

דער דאָקטאָר לייגט צו דעם אויער צו דער ברוסט, קלאַפט מיטן פינגער, הייסט דעם מענטשן זיך איבערדרייען אויף דער צווייטער זייט, קלאַפט מיט די פינגער אויך איבערן רוקן. - איר שוויצט שטאַרק, ווי איז ביי אייך מיטן מאַגן?

- ניין, נישט איבעריקס גוט, נעכטן אַ גאַנצן טאָג האָב

איך זיך געמאַמערט, נאָר ס'איז שוין אַסאַך בעסער.

- יאָ, דאָס דאַרפט איר נישט פאַרלאָזן. - האָט דער דאָק-

טאָר געזאָגט.

- וואָס הייסט?

- איר דאַרפט זיין געהיט. איך וועל אייך עפעס צושרייבן,

איר וועט דאָס לאָזן מאַכן אין אַפטיק.

— וואָס איז עפעס? — האט דער מענטש געפרעגט.
 — וואָס הייסט? — פרעגט אויך דער דאָקטאָר און קוקט
 אים אָן מיט אַן אידיאָמישן בליק.
 אָ, דער דאָזיקער שוועדישער טייוול, דער וויצלער, ער האָט
 געטריבן קאָמפּאָזיטן מיטן דאָקטאָר? פּלוצלינג האָט ער אין צוויי
 ווערטער דערקלערט דעם דאָקטאָר, אז ער איז גאַרנישט קראַנק.
 קראַנק איז גאַר איינער פון זיינע קאַלעגן.
 — וואָס? וווּ איז דען דער קראַנקער?
 — זעט איר — אָבער ער איז אויך נישט אזוי געפערלעך
 קראַנק, ער האָט זיך צעשניטן מיט אַ פּלאַש, ער איז אָפּגעגאַנגען.
 גען מיט בלוט, נאָר דער דאָקטאָר איז לאַנג נישט געקומען, האָט
 ער זיך אליין פאַרבונדן.
 דער דאָקטאָר איז געווען אויסער זיך, מ'האָט דאָס געקאָנט
 באַמערקן אויף זיין פנים. ער האָט שאַרף אַ זאָג געטון: — וווּ
 זשע איז דער קראַנקער, פרעג איר, דער מענטש, וואָס האָט זיך
 צעשניטן?
 ער איז אַוועקגעגאַנגען צום דאָקטאָר אַהיים, ער מוז דאָרט
 זיצן און וואַרטן אויפן דאָקטאָר.
 פאַרן אַראָפּגיין פון שיף, האָט דער דאָקטאָר זיך נישט
 געקאָנט איינהאַלטן און מלאַכעס אַ פרעג געטון: — אָבער וואָס
 האָט איר זיך, צום טייוול, געלאָזט באַטראַכטן?
 אָבער אויך דערויף האָט דער מענטש געהאַט גרייט אַ גאַנצן
 אומשולדיקן ענטפער; ער האָט דערמאָנט דאָס וואָרט קאַראַנטיין,
 ער האָט געמיינט, זאָגט ער, אַז דאָס האָט ער אים באַטראַכט,
 כדי צו וויסן דעם אַרגעמיינעם געוונט-צושמאַנד אויף דער שיף, נישט
 מער.
 נו, איז דער מענטש, אַפנים, נישט געווען קיין וויצלער און
 קיין רמאי, ער איז געווען אַן אַנשטענדיקער מענטש. ווען דער
 דאָקטאָר וואָלט לבתחילה אויסגעשאַסן מיט אַ געלעכטער און
 וואָלט נאָך אַרײַנגעוואָרפן אַ פּאַר לוסטיקע ווערטער, וואָלט ער
 די גאַנצע זאַך געמאַכט צו גאַרנישט; אָבער ער האָט געטון
 עפעס אַזוינס, וואָס איז אַסאַך ערגער געווען: ער האָט אַרויסגע-

היין זיין עגמתי-נפש, ער האָט געבורטשעט און איז געווען פאר-
 ביטערט, און דורכדעם איז ביי אים דערפון געוואָרן אַ גאַנצער
 עסק. דער שווער איז אויך נישט געבליבן שולדיק קיין ענטפער,
 ס'איז קיין ווונדער נישט, ער האָט זיך נישט איינגעהאלטן און גע-
 לאַכט אויף אַ קול, און דערנאָך האָט ער זיך פּלוצלינג אַ הויב
 געטון פון זיין געלעגער. דער דאָקטאָר האָט געמוזט אַוועקגיין.
 די דאָזיקע געשיכטע האָט זיך באַלד צעטראָגן איבער דער
 שטאָט, איבערן קליינעם שטעטל, און דער עולם האָט נישט גע-
 קאָרט פאַרן דאָקטאָרס וועגן און זיך באַמיט נאָך מער אַרומצו-
 פּונן די געשיכטע, וואָס איז אָן דעם אַווי אויך געווען גענוג קאָ-
 מיש. אַזע די, וואָס האָבן זיך געוואָלט נוקם זיין אין דעם דאָק-
 טאָר, ווענען געווען אויפן זיבעטן הימל, און דער קאָנסול יאָהנסען,
 למשל, האָט פאַר דער לעצטער צייט איצט דעם ערשטן מאָל
 היידער האַרציק געלאַכט.

— אַ מאַדנער, אַט-דער דאָקטאָר, — זאָגט דער קאָנסול צום
 אַדוואָקאַט פּרעדריקסען — עס איז, אייגנליעך, גאַרנישט נויטיק
 אויסצופרעגן דעם קראַנקן, וואָס ער מאַכט. ער, אַלס דאָקטאָר,
 מוז דאָס אַליין גלייך דערקענען. אַהאָ, מיטן ערשטן בליק. ער
 איז פשוט אַ נאַר. נו, ער איז גלייך דערנאָנגען, אַז דער שווער
 האָט קימפעט-פּיבער?

— יאָ. גאָט ווייסט, צי ס'איז נישט כּמעט אַווי געווען!
 — האַהאָ, דאָס איז גרויסאַרטיק. קומט אַרײַן, הער אַדוואָ-
 קאַט און לאָמיר אויסטרינקען אַ גלאָז וויין לכּבוד די זיגרייכע וואַלן!
 די הערן זענען אַרײַנגעגאַנגען.

זיגרייכע וואַלן האָט ביי יעדן איינעם פון זיי געהייסן עפעס
 אַנדערש, דער קאָנסול אָבער איז נישט געווען קיין פּאַנאַטיקער
 און, אייגנליעך, אויך נישט קיין פּאַליטיקער. ער איז נאָר גע-
 ווען אַ שמיצע פאַר דער געזעלשאַפט. פּאַנאַטיקער און פּאַליטיקער,
 ער? אַ, נײַן, נאָך צוריק מיט יאָרן האָט ער געקאַנט זייער לייכט
 אויסגעוויילט ווערן צום סטאַרטינג*, נאָר ער האָט זיך אָפּגע-
 זאָגט דערפון, ער האָט פשוט קיין צייט נישט געהאַט, און אוי-

(* גאָרועגישער פּאַרלאַמענט. (איבערזעצ.)

סערדעם איז ער פון פריער נאך שוין געווען א מאַפּטער קאַני-
 סול און א גרויסער מאַן. שפעטער אָבער האָט אָן אַנדער ווינט
 אַנגעהויבן בלאָזן. און היינטיקס יאָר, ווען ער זאָג אפילו שטארק
 וועלן, וואָלט ער קוים אַנגעצויגן די נויטיקע זאַג שטימען פאַר
 זיך, אזוי ענערגיש האָט אין דעם קרייז געארבעט אָט דער אַד-
 וואָקאַט פּרעדריקסען, ס'איז איינגלעך אַלץ איינס, ווער ס'וועט
 געוויילט ווערן; פאַר ק. א. יאָהנסען, דעם טאַפּלטן קאַנסול קאַן
 דאָס קיין ענדערונג נישט אַריינברענגען. דער דאָזיקער פּרעדריק-
 סען האָט פּאַר נישט געהערט צו זיינע מענטשן, זאָל ער דאָרט
 געוויילט ווערן, געזונטערהייט! און אין דעם פאַר איז דווקא גע-
 ווען אַ הכמה, וואָס ער האָט אים פּרוּוואַט מכבד געווען מיט
 אַ גלאַז וויין, אָט דעם אויפגעקומענעם נחות-דרגא קאַן נאָך אייני-
 פאַרן צו מאַכן אַ גאַנצן ציימעס פון דער אומצופרידנהייט ביי דער
 מאַנשאַפט אויף דער שיף פּיא. נו, זעסטו, אַ גרויסע דאגה, מיטן
 גרעסטן פאַרגעניגן, דער טאַפּלטער קאַנסול וועט ס'ווייסי בלייבן
 דער זעלבער, וואָס איז געווען. - אָבער פאַרוואָס עפעס נישט -
 ביטע, נאָך אַ גלאַז וויין, הער אַדוואָקאַט! איר זענט ביי מיר
 אין שטוב אַ זעלטענער גאַסט.

אַ, דער אַדוואָקאַט פּרעדריקסען ווינטשט זיך גאָרנישט צו
 זיין אַ זעלטענער גאַסט אין דעם דאָזיקן הויז, ניין, דאָס האָט ער
 זיך נישט געוואונשן. האָט ער זיך דען די לעסטע פאַר יאָר נישט
 אַרומגעטראָגן מיט אַ יוגנטלעכע געדאַנק, צו זיין אין דעם דאָזיקן
 הויז אַ יוצא-ונכנס, ווי איינער פון דער פאַמיליע, יא, מעשה אָן
 אייגענער מענטש! דאָס איז אָבער געווען שטארק באַהאַלטן פון
 דער וועלט, און ס'וועט זיך אזוי גיך נישט אַרויסווייזן אויף דער
 ליכטיקער שיף, בל-זמן ער איז נישט מער, ווי אַן אַדוואָקאַט אין
 אַ קליין שטעטל ביים ברעג ים; אָבער די וואַלן - די וואַלן
 קאָנען אים עפענען דאָס מויל. פון דעם הענט אַלץ אָפּ.
 - כ'האָב געזען, ווי די פּריילן פּיא האָט זיך אומגעקערט
 אַהיים מיט געסט.

- יא, כ'פאַרשטיי! - ענטפערט דער קאַנסול. - זיי זענען
 אויך מאַלער, קאַלענן, צוויי שטיק, ווען מיר וואָלטן, הילדה,

נישט געווען פארזארגט מיט אַרדאָס גומס אין שטוב, ווען מיר, האַלטן נישט געהאט קיין אָרט, וואָלטן מיר געדארפט גיין פּרעגן ביי עמעצן און עצה-טובה.

— זיי זענען נאָך גאָר יונגעלייט, קענען זיי עפעס?

— דאָס ווייס איך נישט, זיכער. מע רעדט פון זיי זייער אַסאך און מע שרייבט וועגן זיי. אין שטוב האָבן זיי אַרײַנגע-בראַכט אַ מאַסע לעבן.

— אזוי?

— אָ, זיי האָבן די גאַנצע שטוב פאַרפּלייצט מיט קונסט; איינער מאַלט מיין פרוי, דער אנדערער מיר, מיר פּאַזירן; מיר זיצן אויסגעשטרעקט. דאָס ערנסטע איז, וואָס מיין פרוי מוז זיין אויסגעפּוצט אין די שענסע קליידער, זי איז אזוי פאַרקאָכט אין דעם עסק, אַז זי ויצט פאַרמיטאַג און נאַכמיטאַג, און זי טראָגט אַ גאַנצן טאַג אַ דעקאַלטירט זיידן קלייד. איר רעכנט גאָרנישט חתונה צו האָבן אמאָל, הער אַדוואָקאַט!

— איר זאָלט דאָס זאָגן?

— האָבן ווייב. און קינדער, דאָס איז בלויז הוצאות, האהא! נו, דאָס איז געווען בלויז באַרימערײ, און דער אַדוואָקאַט האָט נישט געקאָנט פאַרטראָגן אָט דעם טאַג, ס'איז געווען אַן אומפאַרשעמקייט פון זיין זייט צו געבן אַנצוגעהערן, אַז ער, דער אַדוואָקאַט, זאָל שוין פון היינט אָן בלייבן אַ בחור. פאַרוואָס עפעס? איבער די הוצאות? דער אַדוואָקאַט האָט ביי זיך גע-טראַכט, אַז דער קאָנסול האָט אַזדאי און אַזדאי נישט דערלייגט צו זיין אייגענער חתונה; די פרוי יאָהנסען האָט מיטגעבראַכט אַ סאָלידן נידן און האָט געגעבן דעם מאָן די מעגלעכקייט פון דעם ערשטן מאָמענט אָן צוצעפירן די הענט. פאַרוואָס האָט ער דען גענומען די יאָהאַנאַ האַלם? קיין שיינהייט איז זי נישט געווען און קיין גרויסער בר-דעת אויך נישט. אָ, נײַן, הער טאַפל-טער קאָנסול, אָן דיין פרוי וואָלטו ביזן היינטיקן טאַג געווען אַ קליינהענדלער און קיינמאָל אין דער וועלט נישט — יאָהנסען ביים האַפּן, דו דאַרפסט עס נישט פאַרגעסן! נאָר דווקא אין דעם פּלענט זיך דער קאָנסול זייער נישט גערן דערמאַנען; דער דאָקטאָר, ווי געוויינלעך די טבע איז זיינע צו געבן אַ שמאַך,

האָט איינמאַל אים דערמאָנט אין דעם, און טאַקע פון דעם מאַמענט אָן האָט זיך אָנגעהויבן די אמתע שנאה צווישן זיי בידן. דערפאַר אָבער האָט די פרוי יאָהנסען דאָס קיינמאַל נישט פאַר-געסן, כאַטש זי האָט דאָס בפירוש נישט אַרויסגערעדט אַזוי אָפט און דעם מאָן נישט מצער געווען. אין די יונגע יאָרן, ווען זי האָט עטלעכע מאָל געכאַפט איר מאָן ביי נישט-פאַרויכטיקע סצע-נעס מיט די דינסטמייַדלעך, און זי האָט געוואָלט מיט אים זיך צענין, האָט זי דעמאַלט געפאַרערט אירס; אַזוי-היי אָבער דאָס געשעפט האָט נישט געקאָנט עקזיסטירן אָן איר אונטערשטיצונג, האָט איר מאָן געמוזט זיך אויסלערנען צו זיין אַביסל מער פאַר-זיכטיק - ער האָט נישט געהאַט קיין אַנדער ברירה.

מהאי טעמא וואָלט דער אַרוואַקאַט אַצינד געהאַט ביר געבן אַ תשובה מיט אַסאך רמזים און ער וואָלט דעם קאַנסול אַזוי-אַרום אַביסל אונטערגעהאַקט די פּליגל; ער האָט אָבער נישט געהאַט די העזה דאָס צו טון, ער האָט בלל נישט געדאַרפט אַן-קומען דערצו, ווייך ער האָט דאָס אַלץ געקאָנט מאַכן מיט גוטן. ער האָט דערפאַר ציטירט: - האָב חתונה, וועסטו דערנאָך חרטה האָבן! ס'איז אָבער דאָס זעלבע, וואָס מיטן טויט, מיר מוזן אַלע דורכגיין דעם וועג.

- איר אויך, הער אַרוואַקאַט? יאָ, יאָ, ס'איז נישט צושפעט. יאָ, יאָ, ס'איז, נאָטירלעך, אויך פאַר אייך נאָך נישט צושפעט. לחיים!

דער אַרוואַקאַט האָט געטרונקען און געשוויגן. צושפעט? אַדנפאַלס איז ער געווען אַ שפּאַר ביסל ייַנגער פונם קאַנסול, וועלכער האָט זיך מיט ערפאַלג אַרומגעיאָגט נאָך פרויען. דער קאַנסול האָט זיך, אפשר, נישט געכאַפט, אַז ער האָט פאַר זיך אַ מאָן, וועלכער קאָן אויסגעוויילט ווערן צו סמאַרטינג, זיין מאָן איז געווען אַביסל צופיל פון אויבן אַרפּאָ.

-- אין דעם פאַל האָב איך בלל נישט בדעה צו וואַרטן ביו ס'וועט זיין צושפעט. - האָט געוואָנט פּרעדריקסען - מיר מוזן דאָך זיך אַלע היטן פאַרן איבערשפּאַנען אַ געוויסן עלטער! - אַז אַזוי האָט ער דאָס אַרייַנגעוואָנט דעם קאַנסול!

דער ארוואַקאָט⁶ איז אַזעקגענאַנגען. אַ דאַגה, זאָל זיין זיך
 ס'איז! אזוי זאָל ער נאָך אויסגעוויילט זיין אין סטאַרמינג, זייער
 אַ פאַרשטייער פון די ברייטע מאַסן, אַ מיטגליד פונעם עלטערן-
 ראַט אין לאַנד. ניין, דער קאַנסול וויל שוין ליבערשט בלייבן זיך
 ער איז! ער האָט שוין ווידער באַקומען זיין הומאַר און זיין ליבע
 צו אַרבעט, ער האָט אָפגעשיקט די פּרעמדע מלוכות זיינע באַריכטן,
 האָט זיך אויסגעאַרבעט אַ פּלאַן, וויאזוי צו האַלטן זיך אין דעם
 סיכּוּך מיט די מאַטראָסן, האָט אויך באַשלאָסן צו האַלטן זיך
 שטרענגער אַקעגן דעם דאָקטאָר; ער האָט געוואָלט זיין מער
 בעסן ווי פּהרן, ער איז געוואָרן מער קריגעריש געשטימט - יאָ,
 זאָל שוין זיין, וואָס ס'וועט זיין!

איז עס נאָך אַלץ נישט גענוג געווען?

ער איז אויך געוואָרן אויסערגעוויינלעך גאַסטפּריינטלעך בנוגע
 די געסט פון זיין מאַכטער; ער האָט מיט זיי פאַרבראַכט, האָט
 זיי פּאַזירט, האָט זיי פאַרזאָרגט מיט וויין צו זייערע אויספּלוגן אין
 זאַנד, ווי אויך מיט ויסע זאַכן פון זיין געוועלצ, ער איז געווען
 צו זיי זייער פּריינטלעך און געשיקט פאַר יעדן איינעם אַ געל-
 זידן האַלזמיכל, ווען זיי האָבן פאַרבראַכט ביי שפּעט אין אָונט
 ביי אים אין גאַרטן.

דער קאַנסול האָט זייער גוט פאַרשטאַנען, אז אויב זיין פּיאַ
 האָט מיט זיך געבראַכט געסט פון דעם מין, האָט זי עס געטון
 נאָר צוליב דעם, פּריו צו העלפן זיי אויך אויף אַן אַנדער אופן,
 און נישט נאָר פּריו צו קויפן זייערע בילדער. זי איז נישט געווען
 קיין פשוטע דאַמע, ער האָט דאָך געמוזט צונעמען זיינע און זיין
 פּריוס פאַרטרעטן, און ער האָט אַפילו נישט געטאַרט פּרעגן אויף
 אַ פּריו, נאָר גלייך אַזעקגעבן זיי אַ סומע געלט. האָט ער גע-
 קאַנט אַנדערש טון?

סוף-בל-סוף איז דאָס אַלץ איינס, דער קאַנסול האָט זיך
 נישט גערעכנט מיטן געלט, ער איז נאָך אַפילו עטוואָס שטאַלץ
 געווען מיט דעם. ס'איז באַלד געוואָרן באַקאַנט אין טאַמאָ, וואָס
 די הערן טוען דאָ, יאָ, ס'איז באַקאַנט געוואָרן נישט נאָר אין
 זיין אייגענעם שטעטל, נאָר אַפילו אויך אין דער הויפּטשטאָט. אין

די צייטונגען איז געשמאנען, אז ביידע יונגע קינסטלער האָבן זיך דערווייל אויפגעהאלטן ביים קאנסול יאָהנסען, דעם מאַטאָדאַר פּונם האַפּן, כדי צו מאַלן די פּאַרטערטן פּון דער פּאַמיליע.

— וואָס האָט איר מיך עפעס אַרײַנגעגעבן אין די צײַטונגען? — פּרעגט ער מיט אַ געמלעך שײַכעלע בײַ די קינסטלער. — איך וויל נישט האָבן קײן סקאַנדאַל, — גיט ער צו — און אַחוץ דעם, זענט איר דאָך דאָ בײַ מיר געהיים, פּאַרגעסט דאָס נישט! קומט אַרויס, אַז דערפאַר, וואָס איר מאַלט מיך און מײן פּרוי, מוז איך בלוז צאָלן גרעסערע שײַערן!

אָה, ווי ער האָט דאָס געקענט רעדן מיט די יונגעלייט און דערבײַ שײַכען צו זײ פּון אויבן אַראָפּ און אויסהערן פּון זײ געשיכטעס פּון זײערע ײַנגלשע שטיק! זײ האָבן חלילה נישט געטון קײן געפּערלעכע זאַכן, זײ זענען געווען גאָר אָנשטענדיקע בחורים, אויף וויפּל ער איז געווען אַ מבין אויף זײ, אָבער זײ זענען אַמאָל רוחות, הע הע! זײ זענען אויך אַרויסגעפּאָרן אויף זײ. מערווייניג און האָבן דאָרט איבערגעקערט די וועלט, אַנב, האָבן זײ אײנמאַל בײנאַכט אָפּגעפּאַרבט דאָס קאַרע פּערד מיט גרויער פּאַר. צי איז דאָס געווען כדי איבערצושרעקן, צי ס'איז געווען נישט מער ווי אַן אָנשטעל, אַ געלונגענע שפּיד — דער שטאַל-יונג איז אַ גרעסערע ווילע געווען ווי משוגע, און ער איז געקוי מען צו זיך ערשט דעמאַלט, ווען ער האָט באַקומען אַ פינף-קראַנען-שטיק מיטן באַפּער אָפּצוואַשן די וואַסערפּאַרב פּונם פּערד. נו און פּיא, האָט זי געהאַט וועלכע-ס'נישט-איז פּונות בּנוגע אײנעם פּון די ביידע יונגעלייט, איז זי געווען, אזוי צו זאָגן, פּאַר-ליבט אין זײ? אויב יאָ — האָט דאָס געמוזט פּאַרקומען אויף זײער אַ רויקן, אויף גאָר אַ לײַמישן אופן. זי איז געווען צו זײ זײער פּרײַנטלעך און חבּרײַש, אָבער שטענדיק אַביסל צוריקגעהאַלטן, זי האָט שטענדיק געהאַלטן קאָפּ, זיך געהאַלטן אין די ראַמען. די באַלער פּלעגן זי רופן: די גרעפּין. זי האָט גאָרנישט קעגן דעם צונעמעניש. ס'איז געווען אַ גאַנץ פּאַסיקער צונעמעניש, זי האָט זיך אפּילו מיט דעם צונעמעניש גאַנץ גוט געפּילט. האָט זי אים אַזער נישט פּאַרדינט? דעם פּאַטערס אַ מאַכטער פּון בּמײַא-שטאַט,

פון דעם אָנגעזעענשטן הויז, א קינסטלערין, א פּאָעטישע דאַמע, אַ טאַלאַנט-הער קאָן זיך צו איר גלייכן. אַליסאַ הייבערג איז אפילו אויך אַ קאָנסול אַ טאַכטער! אָבער נאָר אָן אַ טאַלאַנט, זי איז נאָר דערצויגן אויף באַלעבאטישקייט און אויף די פּדיכטן פּונם מאָג-טעגלעכן לעבן, גריין-אַלסענס טעכטער זענען דווקא געווען זייער פּעיקע מיידלעך, האָבן די נארישע ערטערן זייערע געוואָרט מאַכן פון זיי אַריסטאָקראַטקעס, זענען זיי געוואָרן שרעקלעך געפיעשטשע-טע מיידלעך! וועמען האָט מען נאָך אין שטאַט? די צוויי מיידלעך הענריקסענס זענען נאָך געווען צו יונג, נאָך גאָר קינדער, און פון זיי וועט מסתּמא קיינמאַל קיין רעכטס נישט אַרויס.

פּיאַ איז טאַקע געווען די גרעפּין, הויך און שלאַנק, מיט פּיינע מאַניערן, אַלץ ווי ס'דאַרף צו זיין, און די לעצטע צוויי יאָר האָט זי אָנגעהויבן טראָגן גרויסע הוטן און מער לעבעדיקע פאַרביגן אָבער נישט איבערטריבן, אַזויפיל, וויפל ס'האָט געפאַסט פאַר איר. ווען זי האָט זיך אַרויסגעלאָזט אין גאַס אָנגעטון ווי אַ מאַלעריין, איז גאָר קיין חידוש נישט, וואָס אַן אַנדער קינסטלער, דער פּאַסטמייסטער, איז ביים פּענצטער געבליבן שטיין און האָט אָנגעקוועלט פון איר אויסזען.

ניין, דעם קאָנסול איז גאָרנישט אַרויף אויפן רעיון, אַז זיין פּיאַ האָט עפּעס אַ מייַן, אין דעם פּאַל וואָלט ער דאָך אַלס פּאַטער געמוזט מיט איר האָבן אַן ערנסטן געשפּרעך. די דאָזיקע צוויי יונגעלייט זענען נישט געווען פאַר איר, ווייל איינער פון זיי איז גאָר געווען אַ זון פון אַ געמיינדע-שרייבער און מער-הייניקער פון אַן אינטעליגענטער, געבידדעטער משפּחה, דער אַנדערער אַ זון פון אַ שטוב-מאָדלער, און ביידע זענען זיי געווען גלייך אַרעם, דער קאָנסול האָט זיך קיינמאַל נישט באַצויגן שרעקט צו די מענטשן פון אַן אַנדער קלאַס, דאָס האָט ער באַמט קיינמאַל נישט געטון, אָבער דאָ האָט ער זיין איין-און-איינציקע טאַכטער, זיין געליבט קינד, און ער האָט געוואָלט ווי אַמבעסטן זי אָפהיטן, אַ סוחרס אַ זון פון אַן אַלט, גרויס הויז וואָלט אודאי בעסער געפאַסט פאַר אים.

דעריבער איז דעם קאָנסול געווען גאַנץ אָנגענעם, ווען די

יונגע קינסטלער האָבן אים איינמאַל ביי מיטאָג דערצײלט, אַז זײ האָבן בײדע פאַקומען באַשטעלונגען — און דאָס האָבן מיר אײך צו פאַרדאַנקען, הער קאַנסול — האָבן זײ געוואָגט.

— אײך גראַטוליר! — האָט דער קאַנסול געענטפערט. — וואָס איז דאָס פאַר אַ באַשטעלונגען?

— מיר זאָלן מאַרן פאַרטרעטן פון קאַנסול אַלסען און זײן פרוי.

— פון גריק-אַלסען! — שרייט אויס די פרוי יאָהנסען. — נײן, חײס-אײך-וואָס!

אַלע בײם מײש האָבן זײך צעלאַכט, און דער קאַנסול האָט אַ זאָג געטון פריימלעך: — אַ באַשטעלונג בלייבט אַ באַשטעלונג, פאַרשטייט דאָך, יאָהאָנאַ!

— הײבער און דאַזירכען האָבן נאָך נישט באַשטעלט זײערע פאַרטרעטן? — האָט פרוי יאָהנסען געפרעגט. — זײ וועלן זיכער נאָכטון.

אַלע האָבן זיידער געלאַכט.

דער קאַנסול ווענדט זײך צו בײדע קינסטלער און גיט זײ אַ קורצע ערקלערונג: אין שטאָט זענען דאָ אַזויפיל קאַנסולן, און די זײגערע ווילן שמענדיק נאָכטון די עלטערע. — פון דעם איז נאָר דאָ צו לאַכן, יאָהאָנאַ! — פון דער אַנדערער זײט איז געווען אַביסל נישט אָנגענעם, ס'איז גענוג געווען מ'זאָל דאָ אין שטוב פרווון מאַכן וועלכע ס'נישט-איז באַוועגונג, אַז די אַנדערע זאָלן מאַכן פונקט די זעלבע באַוועגונג און אַזוי-צו-זאָגן אין טאַקט. — אָבער ס'איז גאַרנישט ווערט די מי, אַזעלכע זאָכן צו נעמען ערנסט, יאָהאָנאַ!

די פרוי יאָהנסען ערקלערט, אַז זײ נעמט עס לַגמרי נישט ערנסט, ס'איז פשוט אַ מיספאַרשטענדניש. קײנער האָט נישט גע-קוקט מיט אַז איראַניע אויף די איבעריקע קאַנסולן זײ זײן דער אויסרוף אירער איז מער נישט געווען זײ אַן אויסדרוק פון פרייד. — און וואָס ס'איז נוגע דאַזירסענען, — האָט דער קאַנסול זײער גערעדט — איז ער גאָר פון אַן אַנדער טײג געקנאַטן; אָן קולטור, אָבער אויך נישט קײן נאַר. ער איז אַ מענש פון אַר-

בעט, ער שטייט זיך הינטער זיין פארקויף-טיש און פארקויפט גרינע זיף. איך האלט פון דאוויסענען.

— הע הע, — לאכט די פרוי יאהנסען — איך טראכט אלץ: אויב מען מאַלט מיך אין א זידן קלייד, וואָס וועט די פרוי אַל-סען אָנמון, פדי אויסצווען נאָך גרויסארטיקער ז אויף אַ ווילע גייט אַוועק אַ שמועס וועגן פארבן, קאָסטיו-מען, צירונג, צי אַ גאַלדענע קייט האָט מער עפעקט פון אַן אַנדער צירונג. די פּערזענלעכקייטן פון פּאַריקן יאַרהונדערט האָבן גאַר-נישט מורא געהאַט זיך צו לאָזן צייכענען אין גאַנצן פראַכט, מיט שפּיצן, מיט גאַלדענע קייטן, מיט טייערע שטיינער, איצט אָבער פּאַזירט מען נאָר אין אַ פראַק, הי דער קאַנסול, לטשל, און ס'באַ-קומט זיך זייער אַ פּיין דיפּלאָמאַטיש בייד.

— יא, — זאָגט דער קאַנסול, אויפהויבנדיק זיין גלעזל — איך ווינט אייך איר זאָלט דעם קאַנסול אַלסען צייכענען מיטן זעלבן ערפּאָלג און מיט דער זעלבער באַגייסטערונג, הי איר האָט געצייכנט מיך און מיין פרוי; מיר זענען ביידע אין העכסטן גראַד באַפּרידיקט און מיר זענען אייך טיף דאַנקבאַר.

און דערביי האָבן זיי אויסגעטרונקען זייערע גלעזלעך.

— ווען הויבט איר אָן צו אַרבעטן ביי אַלסענען? — האָט פּיאַ געפּרעגט.

— ווען מיר וועלן נאָר חשק האָבן, אפילו באַלד! — און זיי דערציילן, אַז זיי וועלן, מסתמא, צייכענען אויך ביידע יונגע אַלסענס טעכטער.

— אַט האָסטו דיר, ס'וועט זיין נאָך גרויסארטיקער! — האָט די פרוי יאהנסען הידער אויסגערופן, — און איצט הייס איך שוין, וואָס די פרוי אַלסען וועט איצט אָנמון; זי וועט פּאַזירן אָנגע-טון אין צוויי זיידענע קליידער.

מ'האַט אויסגעשאָסן מיט אַ געלעכטער, די סטעליע האָט זיך געשפּאַלטן פון די קולות. די פרוי יאהנסען האָט זיך זעלבן-ווען געווערמלט; קיינער האָט זיך נישט געריכט דערויף. דער קאַנסול האָט באַלד ערקלערט, אַז זי איז געווען גרויסארטיק, אויסערגעוויינלעך!

אָבער די פרוי יאָהנסען האָט זייער שלעכט פאַרמאָגן שבחים, און זי האָט קאַליע געפאַכט אינגאַנצן, פּרעגנדיק הייטער, וואָס די פרוי אָלסען וועט אָנטון אויף די פיס - צוויי פּאָר שידן דער עולם האָט ווידער געלאָכט; נאָר די מאָלער האָבן זיך געוונשן, זי זאָל שוין וואָס גיכער אויפהערן זיך וויצלען. ס'האָט זיך אַרויסגעוויזן, אַז אויסצוהאַלטן זיך ביים קאַנסול אָלסען און צייכענען אין געווען זייער גוט און אָנגענעם; די ביידע קינסטלער זענען גאָרנישט געווינט געוואָרן, זיי זאָלן צו פּרישטיק באַקומען וויין מיט קוכן און נאָכמיטאָג - קאַווע מיט מיכיקע קיכעלעך. און דערצו זענען „די טוידן“ ביידע יונגע מעכטער, געווען אויסרגעוויינלעך געווינט און לוסטיק, ממש אַ ביס צו מון. דעם מאָלערס זון האָט זיך באַלד פאַרליבט אין ביידע מיטאַמאַל, אָבער ער האָט גאָרנישט געפּוּלצט, ס'איז פאַרט נישט געווען אַזוי ליכט, אַריינצוקריגן זיך צום קאַנסול אָלסען; וואָלט דאָס כאַטש געווען דער זון פון דעם געמיינדע-שרייבער! די מיידלעך זענען געווען גאַנץ נישקשה, זיי האָבן זיך, אפשר, אַביסל צופּיל געפּוצט און זיך געפּליסט צו רעדן פּייער, היי זיי זענען געווען געווינט. אָבער זיי זענען פאַרט געווען שיינע און יונגע מיידלעך, ס'האָט זיי גאָרנישט געפּערט, פאַרקערט, זיי האָבן פון אַלץ געהאַט אַביסל צופּיל, זיי זענען געווען צו גרויס, זיי האָבן געהאַט שטאַרק גע- דיכטע אַש-בלאָנדע האָר און שטאַרק פּולע ליפּן. דער חסרון זייערער איז געווען אין דעם, וואָס אַלץ איז ביי זיי געווען איבער דער מאָס; זיי האָבן זיך געוואַקלט בשעהן גיין. די פרוי אָלסען האָט מען אַ שוין ביסל באַרערט, זי איז אַפּילו געווען זייער אַ ווילדע דאַמע, גוט-האַרציק ביז צו גערירט- קייט, מוטערלעך, מיט פּריינטלעכע אויגן, די איינציקע זאָרג אירע איז געווען, אַז זי זאָל זען אירע מעכטער פּיין און גליקלעך. היי ציב זיי האָט זיי געהאַט! זיי האָט זיי געלאָזט מון, וואָס זיי האָבן געהאַלט, זיי האָט זיי געלאָזט ווערן ליידיקגייערינס און נישט-ערצוי- גענע, ליאַלקעס מיט פּוסטע קעפּ. ניין, די פרוי אָלסען האָט פּלץ נישט פאַרלאָזט מ'זאָל זיי צייכענען, פאַרקערט, זיי האָט זיך יעדן טאָג געווערט אַקעגן דעם

און האָט געוואָלט, אז אָנשטאַט איר זאָל מען בעסער צייכענען אירע מעכטער, ביידע אויף איין פּאַרטערט, אַ טאַפּלטן פּאַרטערט. דער קאַנסול אָלסען האָט געמוזט יעדעס מאָל איינרעדן זיין פּרוי, זי זאָל זיצן רויק - הערסט דאָך, הענריעטע, מ'האַט דאָך שוין אָנגעהויבן. דעם טאַפּלטן פּאַרטערט וועט מען מאַכן שפעטער!

אזוי איז זיך געוועסן דער קרבן אין אַ זיידענעם בגד, באַ- צירט מיט רינגען און מיט אַ קייטל און האָט געטון דעם מאַנס ריצן.

ער אַליין האָט זיך געהאלטן מיט אַסאך מער גלאַנץ און פּראַכט בשעתן פּאַזירן; ער האָט פון זיין קליינשטעמלידיקער עשירות באַקומען אַ בייכל, - אַן אויפגעקומענער, אַ גליקליכער ספעקוליאַנט. ער האָט ליב געהאַט אַמאָך צו זינגען בשעת-מעשה גאַסן-לידלעך און צו מאַכן פאַרשידענע העוויות, נאָר פּלוצלינג האָט ער געקאָנט אַנטשוויגן ווערן, בלייבן זיצן אַ לאַנגע היילע ערנסט און נאָר ענטפּערן דורך אַ שאַקל אָדער דורך אַ דריי מיטן קאַפּ. ער האָט געמאַכט דעם אָנשמעל, ווי ער וואָלט געהאַט אַרומצוטראַכטן זייער גרויסע געשעפט-ענינים. - שטיל, - האָט געזאָגט די פּרוי אַלסען - לאַזט נאָר דעם טאַטן צורו, מיידלעך!

און דער פּאַטער איז געווען ליב און גוטמוטיק, נאָר אַ פּוסטע בלי. ער האָט זייער ליב געהאַט, ס'זאָל זיין שטיץ אַרום אים, בשעת ער איז געווען פּאַרטון אין די גרויסע געשעפטן.

- ריכטיק! - האָט געזאָגט דער מאַלער. - איצט האָבן מיר פּונקט דעם ריכטיקן אויסדרוק, אַט אזוי איז גרויסאַרטיק, דאָס פעסטע מויל די חכמה אַליין. בלייבט נאָר זיצן אַ היילע, הער קאַנסול. - האָט ער געזאָגט, ווי ער וואָלט געהאַלטן ביים פּאַטאַגראַ- פירן.

און דער קאַנסול אָלסען האָט זיך מחמת פּוסמקייט געסטאַ- רעט צו טראַכטן וועגן דעם גרויסן מסחר מיט קאָרן אין אַרגענטינע, אָנשטאַט צו זיצן און צו זינגען און צו פאַרקרומען דעם פעסטן מויל און מאַכן העוויות.

דער פּאַרטערט האָט זיך פּאַרמאַסטן גאָר אויף אַן אַנדער אופן, און דער מאַלער, דער זון פּונם מאַריער, האָט זיך געבעטן

ביי זיין מ'זאָל אים דערלויבן אויסשמעלן דאָס בילד אין כרום-
מיזאניע. ביטע, יאָ, אהראי!

דער קאָנסול אליין האָט אפילו נישט געהאט קיין השק צו
זיין אויסגעשמעלט, נאָר אויב ס'האָנדלט זיך וועגן אַ טובה פארן
מאָלער, דאָן — ! ער האָט זייער געוואָלט מטיב זיין מיטן יוגן
קונסטלער, די גאנצע משפחה האָט זיך זייער גוט באַצויגן צו
אים, אפילו די טעכטער אויך, כאָטש זיי האָבן זיך נישט פאַר-
ליבט אין אים. אין דעם זין האָט שוין זיין חבר, וואָס האָט גע-
צייכנט די פרוי קאָנסול, געהאט בעסערע אויסזיכטן, אָ, אָבער
ער איז איינמאָל אויך גוט אַרײַנגעפאלן! סאַרע מאָדנע דאַמען זיי
זענען דאָס, זיי האָבן געשטאַמט פון אַ סותריש'דיגן זיין און האָבן
אַמליבסטן געוואָלט בלייבן ביים סותרישן שטאַם; דערפאַר האָבן
זיי אזוי אָפט דערמאַנט שעלדרוף יאָהנסענען. קאָמישע מיידלעך
און אפּשר נישט קיין גרויסע חכמות. וואָס דען? איינמאָל, ווען
דער זון פון דעם געמיינדע-שרייבער האָט געדאַרפט אָנהויבן ציי-
כענען, האָבן זיי מיטאַמאָל איבערגעריסן דעם סעאַנס. זיי האָבן
זיך פאַרענטפערט דערמיט, אַז זיי האָבן אויף דער גאַס דערזען
פלוצלינג אומגעריכט שעלדרוף יאָהנסענען, האָבן זיך אָפגעשמעלט
מיט אים און אַביסל געשמעסט; ער איז געקומען אַהיים אויף אַ
קורצע צייט.

דאָס האָט געדאַרפט זיין אַ תירוץ! דער מאָלער האָט דאָס
אַנגענומען אַלס אַ גרינגשעצונג — אַ באַליידיקונג.

XV

שעלדרוף יאָהנסען איז אומגעריכטערהייט געקומען אַהיים און
האָט פונקט אזוי אומגעריכטערהייט געמוזט צוריק אַוועקפאַרן.
ער האָט מיט זיך מיטגענומען דעם פאַמערס געשעפטפירער
בערענמסען און איז אַוועק גלייך צום דאָקטאָר, ער איז אַרײַן
אין זיין אויפנאַמע-צימער, האָט זיך קורץ באַגריסט און געשמעלט
די עטלעכע פראַגן: — וואָס באַדייטן די ברייז, וואָס איר האָט

מיר געשיקט? איך בין געקומען אהער דאָס דערגיין.
 דער דאָקטאָר האָט געזאָגט אַביסל אָן איבערראַשמער און
 האָט געענטפערט האַלב-לאַבנדיק: - די בריוו? אַ די...
 - איר האָט מיר איינמאַך געשריבן, אַז ס'איז אויף דער
 וועלט געקומען אַ נייער ברוינאוויגיקער עקזעמפּליאַר פון אַ קינד,
 און אין עטלעכע טעג אַרום, אַז די מוטער איז געשטאַרבן.
 - יאָ.
 - יאָ, איך וויל וויסן, פאַרוואָס האָט איר מיר צווייטן געטון
 העגן דעם געשעעניש.
 - קאָנען מיר נישט בלייבן אַליין? - האָט דער דאָקטאָר אַ
 פּרעג געטון מיט אַ הכנעהדיקן טאָן.
 - ניין, כ'ווייל האָבן אָן ערות קעגן אייך. - ענטפערט שער-
 דרופ.
 - אָבער דאָס, וואָס איך וויל זאָגן, פאַסט זיך נישט פאַר
 פּרעמדע אויערן.
 - אָבער דערפאַר הייס איך, וואָס ס'פאַסט זיך פאַר אייערע
 אויערן. - זאָגט שעלדרוף און גייט צו אַ פאַר טריט נענטער. דער
 דאָקטאָר רוקט זיך אָפּ אויף צוריק, זיינע ליפּן ציטערן און ער
 זאָגט: - ניין, וואַרט אַ רגע, איך זע, איך האָב מיך טועה געהען,
 בעט איך אייך איבער. איך האָב עס געטון, כ'האַב מיך טועה
 געהען, סיי וועגן אייך, סיי וועגן נאָך עמעצן, אַנטשולדיקט מיר!
 אייגנטלעך האָב איך גאָרנישט געמיינט קיין שרעכטס.
 - אייגנטלעך האָב איך געדאַרפט אייך פשוט געבן אַ פאַר
 פעטש, - האָט שעלדרוף אַ זאָג געטון מיט אַ שטימע, וואָס האָט
 געציטערט פאַר בעס - איר זענט אַ רכילותניק, א...
 - וואַרט נאָר אַ רגע, לאַזט מיך...
 - אַ געמיינער יונג, אָן עקלהאַפּטער פּלאַטקעמאַכער! יאָ,
 איך וואָלט נאָר געדאַרפט אייך דעם קאַפּ פּלעטן.
 דער דאָקטאָר איז אַביסל געקומען צו זיך: - וואַרט אַביסל,
 איך האָב געשטעלט פּראַגעצייכנס, איר דערמאָנט זיך? אייגנטלעך
 האָב איך נאָר געהאַלט פּרעגן צוליב וויסנשאַפט-צוועקן, צוליב
 מיין אייגענער וויסנשאַפט. איר האָט אפּשר די בריוו ביי זיך?

— ווען איך וואלט זי ביי זיך געהאט, וואלט איך אייך געצווינגען זי צוצעקייען און איינצושלינגען.

— ניין, ניין, מיר מוזן וועגן דעם רעדן, רויק וועגן דעם רעדן, נישט אמת? כ'בעט מיר מוחל זיין, ס'איז געווען צו-ליב דער היינשאפט, איך האב גערעכנט, אז איך מעג דאס טון, מיר קענען זיך דאך. איר געדענקט דען נישט, ווי איך האב אייך געפרעגט, איך האב דאך געשמעלט פראגעצייכנס? ס'איז טאקע נישט קיין זיכערער פונקט אין דער היינשאפט...

שעלדרוף ווערט נאכש משוגע, ער ווערט אלץ מער אויפ-געבראכט, דעם דאקטארס הארטן זיך קילט אבער אפ זיין בעס. — אייער היינשאפט און אייער פליידעריי! אהוץ אלעמען וענט איר א פחדן און א מנוחל, איצט ווילט איר מיר פאררעדן די ציין מיט אייערע בריוו, איך וואלט אייך געדארפט אנטפרייען א פול פנים.

דערווייז האט זיך דער דאקטאר נאך מער געשמארקט: — איר דארפט נישט זיין אזוי אין בעס, ס'לוינט זיך נישט, אכסא-לום נישט. ס'איז גאר קיין חכמה נישט, איר וואלט מיר מוחל זיין. — וואס מיינט איר מיט די ווערטער, ס'איז קיין חכמה נישט? — מיר וואלט זיין אונטער פיר אויגן, וואלט איך אייך גע-זאגט. ס'איז קיין חכמה נישט, ס'קאן זיך נוקם זיין. — אייער נקמה ארט מיר, ווי פארציאקער שניי, פאר-שטייט איר מיר! — שרייט שעלדרוף. — איך בעט ביי אייך מחילה! — חורט איבער דער דאק-

מאָר.

נאָר אַט די דאָזיקע קולות אין דעם צימער, ווי ס'איז תמיד זייער שמיל, האָבן אויפגערודערט דאָס גאַנצע הויז, אַזש אַראָפּגע-בראַכט די באַלעבאַסטע, און געצווינגען שעלדרוף זיך שטום צו פאַרנייגן, נעמען זיין באַגלייטער און אַוועקגיין.

ובכן האָט זיך צוליב דעם בעטן מחילה און צוליב דעם ביסל פּוסטע רייד געלוינט די גאַנצע נסיעה פון האַזר אַהער! אַחט-צייט האָט זיך שעלדרוף הייטער פאַרגלוסט אַפּצושטאַמן אַ הויזט דעם דאָקטאָר, ער האָט אַפילו וועגן דעם גערעדט מיט-

בערענטסענען, ער האָט אים אָבער געעצהט, ער זאל בייציימנס אויפהערן, דער דאָקטאָר האָט שוין געהאַט גענוג, געהאַט איבער-גענוג, אָן קאָנסול יאָהנסענס געשעפטירער, ער האָט געגעבן גוטע עצה, ער האָט געוואָסט, וואָס ער טוט. ער האָט אַרומגעטראַכט אַ זאָך פון אַלע זייטן; ס'קאָן אפילו זיין, אז ער האָט דאָרט אין אויסנאַם-ציימער גוט פאַרשטאַנען, וואָס דער דאָקטאָר איז יעדעס מאָל אויסן געווען. וואָס איז דאָ געזען צו פאַרשטיין? גאָרנישט, פליידעריי. שעלדרוף וואָלט געדאַרפט שוויגן אי צוליב זיך אַליין, אי צוליב זיין גאַנצע משפּחה.

— ניין, לאָזט שוין אָפּ, איר האָט שוין אויף אים אָנגעיאַגט אַ מייט-שרעק, גענוג שוין, ער וועט דאָס נישט איבערטראַגן. — האָט בערענטסען געזאָגט.

שעלדרוף האָט זיך באַרויקט. זיין בעס האָט זיך געשטילט. ער האָט באַשלאָסן צו באַנוגען זיך מיט דעם דאָקטאָרס תירוצים. ס'איז שוין אפילו אַמאָל געווען אַ מעשה מיט אַ פאַטש אין באַק, ער אַליין האָט צוריק מיט יאָרן באַקומען אַ פאַטש אין באַק, דאָס איז פאַר אים געווען דאָן גאָר אַ קליינער בכור, יענער שענדלע-כער פאַטש אין באַק פון פעטראָן, ער קאָן דאָך נישט אייביק זיך לאָזן פאַטשן.

אויף מאָרגן גאַנץ פרי האָט זיך שעלדרוף הידער אַראָפּ-געלאָזט צום ברעג און אַוועקגעפאַרן צוריק קיין האַוזר. אָבער דאָ איז דער דאָקטאָר הידער אַריין אין אַן אַמטע צרה.

אַט האָט ער זיך גאַנץ פרי, ווי אַסאך אַנדערע, אַוועקגע-לאָזט צום פּאַסטראַטפער, ער האָט זיך געוואָלט אָפּפּרושן נאָך דעם איבערגעלעבטן — נאָר דאָס איז אים געווען אַ פאַרשאַלטע-נער שפּאַציר! האָט ער זיך געקאַנט פאַרשמעלאָן, אז שעלדרוף וועט אזוי גיך פאַרן צוריק? ווען ער פּלעגט קומען אַהיים, פּלעגט ער דאָך פאַרברענגען אַ פאַר וואָכן! ער איז פּונקט איצט אָנגע-קומען צום ברעג, אַרומגערינגלט מיט פאַטער און מוטער, שוועס-טער און צוויי פּרעמדע מאָלער. האָט דער דאָקטאָר געדאַרפט זיך באַגריסן? דער ערשטער זיך באַגריסן? אַודאי, ס'ווענען דאָך

פאראן דאמען צווישן זיי. ער איז געשמאנען גענוג זייט פון זיי, אָבער ער האָט זיך דאָך באַגריסט, און נאָכדעם ווי ער האָט דאָס געטון, האָט ער זיך נאָכמער דערווייטערט.

נאָר פּלוצלינג האָט זיך געדוכט, אז שעלדרוף הערט ווי- דער איינפונדאָס פון פעס, ער האָט זיך אַ לאַז געטון צום דאָק- מאַר. ער האָט געהאַלטן, אז ס'איז אַ גרויסע חוצפה און פשוט אַ צו-להכעיס מצד דעם דאָקטאָר פונקט איצט צו קומען אַהער. וואָס נאָך? ער גייט גלייך אויפן דאָקטאָר, נאָר ער קוקט נישט אויף אים, אָ, מיט קיין איין אויג נישט! צי וויל ער אים אומ- האַרפן, צי וויל ער אים אַרײַנזאַרפן גלייך אין ים אַרײַן? ס'איז נאָך געבליבן צווישן זיי אַ פיר שפּאַן.

נאָר פונקט אין דער רגע האָט זיך פּלוצלינג באַוווּן דער מערקווירדיקער געשעפטפירער בערענטסען, ער איז אַרײַן צווישן זיי ביידע און אַ זאָג געטון צו שעלדרוף: — איר זעט, דאָס האָט איר, אפנים, פאַרנעסן! ער האָט אַזעקגעשעלעפט שעלדרוף מיט זיך אַ פאַר שריט אין אַ זייט און אים עפעס געגעבן אין האַנט, נאָט זייסט, וואָס דאָרט איז געווען, אפּשר איז דאָרט געווען נישט מער ווי אַ שטיקל שטאַטע. אָבער באַלד נאָכדעם האָט שוין בערענטסען נישט אָפּגעלאָזט פון אויג שעלדרוף, ער איז געווען פאַרנומען ביים ברעג, געווען אומעמוס און דאָך די גאַנצע צייט נישט אָפּגעטראָטן פון שעלדרוף: — איך קוק דאָ אים אויף סחורות, — האָט ער געזאָגט — מיר וואַרטן דאָ אָפּ פאַרשידענע סחורות. — יא, ווען שעלדרוף איז מיטן שוף-בריקל אַרויף אויפן שוף, איז אים בערענטסען נאָכגעגאַנגען, כדי דאָרט אויפן שוף זיך צו דערוויסן וועגן די סחורות.

שעלדרוף איז געשמאנען ביי דער פאַרענטשע אויפן דעק פון שוף און האָט מיט אַן איינגעהאַלטענער שטים גערעדט צו זיין משפּחה אויפן ברעג. און די גאַנצע משפּחה זיינע שטייט דאָ און קאָן גאַרנישט פאַרשטיין, וואָס ער איז עפעס פּלוצלינג געקו- מען און פאַרט פּלוצלינג אַזעק. דער פּאָטער האָט אים גאַרנישט געפּרעגט, אפילו קיין וואָרט נישט, און פאַר דער מוטער מיט דער שוועסטער האָט ער געהאַט נאָר איין תירוץ: — געשעפטן!

אלע אָבער זענען אין דער זאך קלוגער נישט געוואָרן.
 בשעתן שטיין אזוי ביי דער פּאַרענטשע אויפן דעק פון
 שיף, האָט שעלדרוף פּלוצלינג אָנגעוויזן מיט דער האַנט אויפן
 דאָקטאָר, וואָס איז געשטאַנען אויפן ברעג, און האָט דייטלעך און
 אויף אַ קול אויסגעשריגן צו בערענטסענען: - הערט איר, בערענ-
 טסען, איך וואָלט נאָך, אייגנטלעך, געדאַרפט אָנברעכן די ביינער
 אָט דעם ליידאַק! ער האָט נאָך געהאַט די העזה צו קומען
 אַהער!

אַ פּויווע. ס'הערט זיך נאָר אַ שטים אויפן ברעג. - וואָס
 צום טייל - וואָס האָט ער געמיינט? - דאָס איז געווען אַלאָוס
 פון דער לאַנקע. ער האָט עפּעס דערשמעקט, אז דאָ וועט זיך
 נישט גוט ענדיקן.

- אז איר וועט קומען קיין האַהר, וואָלט איר נישט פאַר-
 געסן שיקן שטאַפּן, - האָט בערענטסען געוואָגט - ביינורל-שטאַפּן מיט
 שיינע מוסטערן, אַ האַלבע מאַה שטיקלעך.
 - יאָ.

- ווילט איר נישט אויפשרייבן?

שעלדרוף האָט שוין געמוזט אַרויסנעמען דאָס נאָמיין-ביבל
 און פאַרשרייבן.

די שיף האָט גערירט פון אָרט, בערענטסען איז אַראָפּגע-
 שפּרונגען אויף דער יבשה.

דער דאָקטאָר איז דאָ געשטאַנען, ווי דער שלאַג וואָלט
 אים געטראָפּן, ער האָט זיך געוואַקלט, און זיין פנים האָט קיין
 שום אויסדרוק נישט געהאַט. דאָס האָט געדויערט בלויז אַ וויילע,
 דערנאָך איז ער געקומען צו זיך, האָט אויסגעשטעלט די ברוסט
 און זיך געלאָזט גיין, אַ, ס'איז אוממעגלעך, אז דער יונגער קרע-
 מער וואָר אים אזוי אויסוידלען און עפנטלעך אויפן סאַמע האַפּן!
 דער דאָקטאָר האָט די לעצטע צייט געהאַט אַ שוין ביסל
 עגמט-נפש, נאָר אַצינד איז ער געגאַנגען צוריק פון ברעגים און
 האָט געהאַט אַן אויסזען, ווי ער וואָלט ביי זיך געפועלט אלץ
 מקבל-באהבה צו זיין, אַלאָוס פון דער לאַנקע האָט אים נאָכגע-

קניט האמסון

געקוקט און אים בארערט, ווי ער גייט דאָרט מיט אַ פאַרריסע-
נער נאָז:

אין דעם מאָמענט זענען אָנגעדאַפן די ביידע פריילינס אַל-
סען; זיי זענען געווען יונג און שיין, זיי האָבן נישט געקאָנט כאַפן
דעם אָמעס - אַך, מיר זענען צו שפעט געקומען, - האָבן זיי גע-
זאָגט - ס'איז עפעס געווען אינטערעסאַנט היינט ביים שיף, וואָס
זענט איר עפעס אַלע דאָ, וואָס פאַכעט איר עפעס צו דער שיף,
פיאַ?

אַ, זיי האָבן זייער גוט געוויסט; די פריילינס אַלסען האָבן
עס נאָך געהערט אין בעט און האָבן זיך געאַרלט אַריינצופאַרן -
האַט פיאַ געזאָגט.

- שעלדרוף איז ווידער אַוועקגעפאַרן. - האָט פיאַ געזאָגט.
- שעלדרוף - וואָס רעדסטו! שוין אַי, מאַקע אמת?
מער רעדן האָבן זיי אפשר קיין דרייט נישט געהאַט, זיי
זענען צוגעגאַנגען צו די ביידע מאַלערס און זענען מיט זיי אַוועק
אַהיים פאַזירן.

זיי האָבן אָנגעיאָגט דעם דאָקטאָר, וואָס איז שטיין געבליבן
מיטן אַדוואָקאַט פּרעדריקסען און צו אים גערעדט: - נו, - האָט
דער דאָקטאָר זיך אָנגערופן צו די יונגע מיידלעך - זענט איר
געקומען צו שפעט צום געזעגענען זיך? האָ-האַ, דעם דאָקטאָר
איז אַראָפּ אַ שטיין פונם האַרצן, ער איז אַרויס פון געפאַר, ער
האַט זיך ווידער דערפילט תקיף.

- געזעגענען זיך? וואָס פאַראַ געזעגענען זיך? - האָבן גע-
פּרעגט די פריילינס אַלסען, זיי זענען זיך אָבער גענאַנגען הייטער.
דער דאָקטאָר האָט זיי נאַכגעקוקט מיט אַ חזק-שמיכל און
דערנאָך זיך ווידער געווענדט צום אַדוואָקאַט: - מ'האַט אונז אי-
בערגערסין אינמיטן, קאָנט איר מיר נישט געבן קיין תשובה אויף
מייע שאַלדן?

- ניין, נישט אַזוי גרינג.

- אַזוי, - זאָגט דער דאָקטאָר - ס'איז דאָך אַ ריין בירגער-
לעכע און געזענדשאַפטלעכע פּראַגע.

- אַ יאָ, אָבער ס'איז אויך אַ פּרוּוואַטע זאַך.

דער דאָקטאָר שמיכלט איראַניש: - איך האָב גערעכנט, אז איר אלס אזעלבער, וואָס איז באַקאַנט מיטן געזעץ, און מיט גאַטס הילף און מענטשנס הילף וועט איר מסתמא אינגיכן ווערן א גע-זעצגעבער אויך, איז ווי זאָלט איר דאָס נישט קאָנען געפינען קיין עצה קעגן אזא סאָציאלער פּלאַן.

- א פאַרגרעסערטע צאָל געבורטן אין לאַנד ווערן בלויז נישט פאַררעכנט פאַר א סאָציאלער פּלאַן. - זאָגט ווייטער דער אַדוואָקאַט.

- אַמ האַסטו דיר ווידער! דאָס איז דאָך שוין דעם פּאַסט-מייסטערס עלעגיע איבער די קומענדע דורות!

- ניין, איך בין נישט מסבּים מיט אייך.

--- איך באַטראַכט זיי אלס אַ פּלאַן. איבעריקנס, האַנדלט זיך דאָ וועגן אַ באַשטימטער פּערוואָן, וואָס פּילט אָן די שטאַט מיט זיינע נישט לעגאַלע ממזרים.

- איר זאָגט דאָס?

- און איך ווייס עס.

- ס'איז זייער שווער פעסטצושמעגן אזא זאך.

- אהראי, און דערעיקר, ווען די לעבעדיקע עדות שטאַרבן אויס. אָבער דאָ האַלט זיך געקאַנט אַריינמישן די וויסנשאַפט, די געניטע וויסנשאַפט איז דער בעסטער עדות.

- איר זאָגט דאָס אויך?

א, דער אַדוואָקאַט האָט דאָס אַרויסגעזאָגט גאַנץ דרייַסט, ער וואָלט נישט באַדאַרפֿט אויפֿרייצן דעם לייב אין שטייג. דער דאָקטאָר פּרעגט צעטומלט: - איר צווייפֿלט אין דער וויסנשאַפט? איר האַלט זיך ביי איער שטאַנדפּונקט פעסט?

דער אַדוואָקאַט, דער פּאָליקס-רעדנער, האָט גענומען טראַכטן ביי זיך: - ער ווייסט וואָס ער זאָגט, ער זאָגט, אז איך האַלט מיך פעסט ביי מייַן שטאַנדפּונקט, דאָס איז אַן איינפאַל. - ס'איז מער גאַרנישט געבליבן, ווי איבערצווייַסן דעם דאָזיקן געשפּרעך, וואָס איז אזוי שווער און ערנסט: - איר פאַרשטייט מיך שוועבט, די וויסנשאַפט - דאָס וועט קיינער נישט לייקענען! נאָר הערט נאָר, הער דאָקטאָר: ברוינאוויקע קינדער זענען זייער שיינע קינדער.

אויב ס'איז ריכטיק, האָס איר זאָגט, מוז דער פּאָטער זיין זייער
א טיכטיקער און אויסגעבומער מענטש, ער פּאָסט זיך פּאַר אַ
שטאַם-פּאָטער. אין אונזערע ליבעראַלע צייטן...

— איר טאכט פון מיר חוקן? — פרעגט דער דאָקטאָר — אַ
גוטן טאָג, הער אַדוואָקאַט!

אַ, ער האָט געוואָלט שרייען, ער האָט שיער נישט גע-
פּלאַצט פון בעס! אַלע און אַלץ אַרום זענען קעגן אים. אזא אַד-
וואָקאַט אפילו אויך, אזא באוואַקסענער, נישט קיין געגאַלטער, אַ
מיט אזא דעמאָקראַטישן אויסזען, דערצו נאָך האָט ער זיך אַרייַן-
געשטעקט אַ פּעדער אין זיין הוט, ווי ער וואָלט זיך קלייבן אויף
אַן אויספלוג אין די אַלפּן. נישקשה פון אַ יונג!

די אַלע עגמת-נפשן האָבן דעם דאָקטאָר געמאַכט שטאַרק
אומגעדולדיק, ער וואָלט מיט זיי געדאַרפט לערנען אַביסל דרך-
ארץ, יא, מיט אָט די מנוחלים וואָלט ער געדאַרפט לערנען דרך-
ארץ! פאַרשטייט זיך, אז זיין מעמד איז נאָך געווען ענוג פּעסט,
אַבער דער עולם האָט אים גראָד אָפּגעגעבן הייניק פּבוד, מ'האַט
אים גאָר הייניק געשעצט. ווען ער וואָלט טיף אין האַרצן נישט
געטראָגן אויף זיי קיין שנאה, ווען ער וואָלט זיי נישט פאַראַכטעט,
וואָלט ער זיך צו זיי אויסגעדרייט און וואָלט ביי זיי געפרעגט,
וואָס, צו אַלדי רוחות, צאָכן זיי, בשעת ער גייט פאַרבײַ זיי?

און דאָ האָט אים דער קאַנסול יאָהנסען גאָר אַרייַנגעשיקט
אין דער לעצטער וואָך אַ גרויסן חשבון, אָט דער יאָהנסען אויסן
האַפּן, דער טאַטע דער קרעמער. יא, ער מוז באַקומען זיין געלט,
ער מוז אַמגיכסטן באַקומען זיינע פּאַר גראַשן, ביטע זייער, טאַקע
אין די נאָענטסטע טעג. האַ-האַ, דער דאָקטאָר האָט זיך צעלאַכט,
ער האָט געוואָלט דאָס געלט אָפּשיקן דורך דער פּאָסט, אַלע
זאָלן זען; איז דאָס נישט קיין שפּיצל! און פון דעם טאָג אָן,
פון דער שעה אָן און הייטער זאָל ער מער נישט געבן צוליון
אין אָט דעם געשעפט, אין אָט דער שענק. ס'איז דאָך געווען
אזא אַרמ, ווי אַ געוויסער געאַכטעמער בירגער פון שטאַט האָט
אפילו קיין ריכטיקע וואָג נישט באַקומען, ווען ער האָט עפּעס
געקויפט!

פלוצלינג פאלט אים איין א געדאנק; ער וויל עפעס רעדן מיטן סמאָליער מאַטמיס, דערוויסן זיך די פרטים פון דער מעל-קניה. ער גיט א קוק אויף זיין זייגער. ס'איז נאָך נישט שפעט.

דער סמאָליער מאַטמיס האָט זיך גאָרנישט געדריכט אויף-אזא חשובן גאסט ביי זיך אין הערקשטאט, ער האָט דעם דאָק-מאָר גלייך אַריינגעפירט צו זיך אין שטוב, די שטוב איז געווען פארשטעלט מיט בענקרעך, שאַקל-שטיבלן, עטאזשערקעס און מיטן מיט פלושענע דעקן. אינמיטן איבערן מיט הענגט דער הענגלאַמפ, וואָס דערלאַנגט כמעט ביזן מיט, אויף די ווענט הענגען פאָמאָ-גראפיעס פון עמיגרירטע קרובים און א בילד פונם סמאָרינג און יאָר 1884. אויף דעם געזימט פונם אויחן זענען געהאַנגען צווייגן מיט פארטריקנטע בלעטער. ס'איז געווען ענג און דושנע אין דעם. אַנגעשטעלטן צימער, און דער שמועס האָט זיך אויך נישט גע-קלעבט. מאַטמיס האָט זיך שטארק געענדערט פאר דער לעצטער צייט, ער איז געווען גאָר אנדערש ווי פריער, ער איז איצט גע-ווען עפעס נישט אויפגעלייגט.

דער דאָקטאָר האָט געזאָגט, אז ער האָט אַ האַנט-שירם, וואָס מ'דארף צורעכט מאַכן.

דער סמאָליער וועט שיקן דאָס יינגל נאָך דעם.
— דאָס שפאָליר-ווענטל איז איינמאָל געשטאנען ביי אַן אָפּע-נער מיר קעגן אַן אָפענעם פענצטער אויף אַ צוגווינט, האָט דער ווינט אומגעוואָרפן דעם האַנט-שירם און אים צעשפאָלטן אויף צווייען.

— יאָ, אזוי איז דאָס געשעען.
— אָבער ס'מאָר אזוינס נישט געשעען, בשום אופן נישט. עס מאָר נישט זיין קיין צוגווינט אין שטוב. די נאָרישע דינסטן זענען אין דעם שולדיק. און ווי איז ביי אייך, מאַטמיסל אפּשר איז אייער שטוב בעסער פארזאָרגט; פונדעסטוועגן דינסטמיידלעך בלייבן דינסטמיידלעך.

מאַטמיס ווערט פלוצלינג אויפגעלעבט און היציק, ער שאַקלאַ האַסטיק מיטן קאָפּ עמלעכע מאָל נאָכאַנאַנד; דאָס וואַקלען זיינס קאָן באַדייטן אַלץ, נאָר נישט יאָ. ס'איז געווען ביי מיר אַלץ אין

בעסטער אָרדנונג, נאָר אַצינד פּאַרט זי אַזעק.

— זי פּאַרט אַזעק? האָס איז דען?

— איך וויל העגן דעם נישט רעדן. די פרוי איז פּראַסמ
און פּשוט משוגע.

— ווי הייסט זי?

— מאַרען סאַלט. זי איז שוין גענוג אַלט, אפשר פּופציק
יאָר, און פּונדעסטוועגן ווילד און משוגע. אַך, שוין איינמאָל אַ
צייט! ביי זיי בלאָזן זיך אויף די נאָזלעכער, ווי ביי די יונגע
פּערדלעך.

— ס'וועט זיך איינאָרדנען מיט דער צייט.

— ס'וועט זיך איינאָרדנען? זאָל שוין דער רוח זיך אייני-
אָרדנען! — איז דער סטאַליער מודיע אָן אויפגערעגטער. — ס'איז
שוין פּאַרחתמעט אויף אַלע זיגלען. — גיט ער צו.

דער דאָקטאָר וויל שוין אַזעקגיין. די אַלע שמוץ-זאַכן פּון
אָן אַרבעטער-משפּחה האָבן דעם אַקאַדעמיקער נישט געקאָנט
אינטערעסירן, און ער האָט זיך געפילט געמראָפּן דורך דעם
סטאַליערס פּרזיען האַלטן זיך, ער איז דאָך סוף-בל-סוף נישט
זיינס גלייבן. ער האָט צו אים אָן ענין.

— הערט נאָר אויס, מאַטמיס, — זאָגט ער — האָט איר נישט
באַקומען ביי יאָהנסענען אין מאַנאָזין אַ פּאַלשע וואָג?

— וואָס?

— איך פרעג דאָס, וויל מיט אַנדערע האָט זיך דאָרט
אויך געמראָפּן אזוינס און אַזעלכס.

— ניין. — ענטפּערט מאַטמיס קורץ און שאַקלט מיטן קאָפּ.

— ניין, זאָגט איר?

— נישט ביים קאָנסול איז דאָס געווען, נאָר אין מאַנאָזין.

— האָט מען אייך אין מאַנאָזין טאַקע באַמת נישט ריכטיק

אַפּגעוויגן דאָס מעל?

— דאָס האָט געטון אַריווער. נישט קיין אַנדערער, נאָר

אַריווער האָט דאָס געטון, איך פּאַרשטיי אָבער נישט, צוליב וואָס

איר פּרעגט דאָס; איר'ט מיר מוחל זיין, הער דאָקטאָר.

— הען וועט איר שיקן נאָכן וואנט-שירם? — פּרעגט דער דאָקטאָר און שטייט אויף.

— שוין, אין דער רגע, מאַרגן קאָן ער שוין זיין פארטיק. יא, כ'חעל אים גערן צורעכט מאַכן. ביטע, דורכדאָנען, הער דאָקטאָר!

אומזיסע מי. און אָט גייט דער מענטש צוריק מיט דעם זעלבן וועג, מיט וועלכן ער איז געקומען, ער, דער דאָקטאָר פונם שטעטל, א היכטיקע פּערזענלעכקייט, אן אויטאָריטעט, אָט גייט ער מיט אן אַנטישטער מינע צוליב עפעס אַ קלייניקייט, צוליב אַ גאָרנישט. ער האָט אויך אַמאָל אין דער יוגנט געהאט טרוימען, ער האָט געהאַפּט, אַסאך געוואַרט פונם לעבן, האָט זיך געהאַלטן פאַר אַ גדול, דעמאָלס איז זיין הויט געווען דעליקאַט, זיין בלוט רויט, ער איז געווען פאַרליבט, ער האָט געקאָנט אַזאָן — און אַצינד, וו איז דאָס אַלץ צוהינגעקומען? דאָס לעבן — דאָס לעבן האָט זיך אויף דיר געוואָרפן און דרך הרוב געמאַכט! ער איז אַלץ מער און מער פאַרקראַכן אין די קליינלעכע ענינים מיט זייערע קליינלעכע דאגות, פון יאָר צו יאָר האָט זיין שטערן באַ-קומען מער קנייטשן, און אַליין איז ער געוואָרן אַלץ מער פאַר-בוסן; ביי יעדער מאַלצייט בלויז מיט זיין פרוי, אין אַ ליידיק הויז, אָן קינדער, אָן משפּחה, איינער אַליין מיט זיין געלערנטקייט, מיט זיין שטענדיקן דורכפאַל ביי די מענטשן אַרום זיך, אַ נייג-ריקער, אַ רביצותניק און אַ קליינלעכער. ער האָט אויך אַמאָל געהאַט יונגע טרוימען, ס'איז שוין אָבער זייער לאַנג, איצט איז שוין קיין זכר פון דעם נישטאָ, דאָס איינציקע, וואָס אים איז פאַר-בליבן, איז געווען דער זשאַרגאָן פונם סטודענטן-שענקל, דער סטודענטישער ראַדיקאַליזם, די פריידענקעריי, די חוצפּה, אָבער קיין סימן נישט פון דער יוגנטלעכער שיינקייט און האַרציקייט, יא, אַפילו נישט פון די אַמאָליקע פעלערן. ער איז אַראָפּ פון זיין מדרגה, באַקומען אַן אַנדער אַרט דענקען, ס'איז אים נישט געגאַנגען גוט, ער איז געוואָרן אַ גאָרנישט. זעט נאָר, אַצינד מוז ער זיין זייער שפּאַרזאָם, כדי צו קאָנען באַצאָלן דעם חשבון ביי יאָהנסענען. דאָמאָלס וועט ער זיך פאַרבינדן מיט אַן אַנדער סוחר

און דאָרט נעמען אויף באָרג, אפשר ביי דאָוידסענען, יאָ, מאַקע ביי דאָוידסענען, ער איז דאָך אַ פּרוּשגעבאַקענער קאַנסול און ער נויטיקט זיך מאַקע אין קוּנים פון אַ בעסערן סאָרט מענטשן. דאָס איז אַ פּלאַן, אַ המצאה, וואָס פּאַסט פאַר אַ באַלעבאַסטע, ווען זי איז שטאַרק פאַרפּאַרעט!

ער קומט אַהיים און טרעפט דאָרט נישט זיין ווייב, ער גייט אַרײַן אין שלאָפּצימער און געפינט דאָרט דעם וואַנט-שירם גאַנץ. נו, האָט אים, אפנים, דאָס פּאַלץ נישט געשאַדט? וואָס-ווע האָט אים געטויגט אזוי שטאַרק צו זיילען זיך? עס באַפּאַלט אים פּלוצלינג אַן אמת-טרויעריקע און ביטערע אַנטוישונג און גריכציי-טיק אַ ווילדער בעס, ער וואַרפט אום דעם וואַנט-שירם און טרעט אויף אים מיט די פיס. און אַצינד מעג שוין קומען דעם סטאַ-זיערס לערנינגל! קיין איינציקע באַפּרידיקונג, קיין איינציקע זוני-קע פּרייד האָט ער נישט געהאַט אין זיין לעבן. אין אַ צוואַנציק יאָר אַרום, אין אַ צען יאָר אַרום וועט ער זיין טויט, און באַלד גאַבדעם וועט ער פאַרגעסן ווערן. ער גייט הידער אַרום פון שטוב, זיין אויפנאַם-זימער קאָן זיך באַגיין אָן אים. דאָ קומט אים אַקעגן, זיין דער שטייגער איז, דער פּאַסטמיסטער נעבעך, וואָס רעדט שטיל צו זיך אַלײַן, דעם דאָקטאָר קאַסט מי אַראַפּצונעמען דאָס הימל פאַרן פּאַסטמיסטער און ער גייט אים פאַרביי.

און אָט טרעפט ער הענריקסענען פון דער ווערף - זעט באָרג, זיין קליין די שטאַט איז און אויך זיין קליין ס'זענען די מענטשן, זיי האָבן אזויפיל פּלאַץ אויף דער גאַס, אז זיי קאָנען אַזש איינער ביים אַנדערן פון די פּלייצעס אַרויסלײענען די גע-דאַנקען, דער דאָקטאָר האָט געמוזט באַגריסן הענריקסענען, ס'פּאַסט גישט אַנדערש, יענער קוקט דאָס אויס, אַנב וואַלט דער דאָק-טאָר, ווען ס'גייט הענריקסענען אַביסל אַנדערש, געקאַנט ביי אים מאַנען האַנאָראַר. דעם אמת זאָגנדיק, וואַלט דער האַנאָראַר גע-קאַנט דעקן דעם גרעסטן טייל פונם חשבון ביי יאָהנסענען. איצט אָבער איז די פּרוי הענריקסען געווען טויט, דער פּאַציענט איז געשטאַרבן, דאָס איז געווען אַ מיאוסער קלאַפּ, אַן אומגליק.

— בכלל גייט אייד נישקשה, איז דאָס געבוירענע געזונט? —
פרעגט דער דאָקטאָר.

— יא, דאָנקען גאָט, ער איז געזונט, ער איז גרויסארטיק.
דער דאָקטאָר פארשטייט גאנץ גוט, אז דאָס איבערגעבלי-
בענע קינד מילדערט אביסל הענריקסענס ווייטיק; ער איז טאָקע
געוואָרן און אלמן, אמת, אָבער זיין פרוי האָט אים פאר אַ טרייסט
איבערגעלאָזט אָט דעם גרענצנדן קליינעם יונג. הענריקסען איז
נישט אינגאנצן דערשלאָגן, ער איז נישט אזוי צעבראָכן, און דער
דאָקטאָר קאָן נאָך האָבן אַ האַפנונג אויף זיין האַנאָראַר.
— איך וועל מיט אייך אַרײַן אַ קוק געבן אויף דעם קינד.
— זאָגט ער.

— אַ, יא, אויב איר ווילט אזוי גוט זיין, הער דאָקטאָר —
באַפּט הענריקסען אונטער פּריילעך און מיט דאָקבאַרקייט.
— דאָס טו איך טאָקע, איך גנבע אַראָפּ אַ האַלבע שעה
ביי מײַן אויפּפאַס-צימער און גיי מיט אייך. און איר אליין, הענ-
ריקסען, ווי פּילט איר זיך?
— אַ, יא, אַ שיינעם דאַנק, הער דאָקטאָר, יא, ס'פעלט מיר
גאָרנישט.

— נאָמירלעך, ווי אַ פעלז! האָט אייער פרוי גאָרנישט אָנג-
געזאָגט פאַרן טויט? האָט זי מיט אייך נישט געהאַט קיין אינטימע
זאַכן אַרומצורעדן? ס'רוב טוט מען דאָך אזוי.
— ניין, — ענטפערט הענריקסען און שאַקלט מיטן קאָפּ —
איר מיינט, צי זי האָט מיך געבעטן צו זאָרגן פאַר די קינדער,
פאַר דעם קליינעם צו זאָרגן? ניין.

— הען מענטשן האַלטן ביים שטאַרבן, האָבן זיי איין פאַר-
לאַנג, צו בעטן מחילה פאַר דאָס און פאַר יענען, זיי האָבן בסודי-
סודות געקאָנט אָפּטון עפעס נישט קיין גוטע זאַך, אַ פעלער, צי
עפעס וואָס. נישט איינמאָל האָבן מיך מיינע קראַנקע פאַרן טויט
געבעטן אַזעלכע מיני זאַכן איבערצוגעבן.

— ניין, אַ, ניין. און אויסער דעם, האָט זי נישט געהאַט פאַר
וואָס ביי מיר צו בעטן מחילה, אַ, ס'הויבט זיך גאָרנישט אָן, און,
צום באַדויערן, בין איך נישט געווען דערביי.

— כ'האב געהערט, אז זי האָט געפאָדערט דעם גח. הענריקסען ענטפערט אָן אַ שאַטן פון פאַרדאַכט: — יאָ, זי האָט, מסתמא, געהאַלט אָפּוואָגן די לעצטע תפילה. דער יונג איז גרויס און פּרעכטיק, פון אים קאָן עפעס הערן; ער איז שוין געהאַקסן, באַמט ער איז אויסגעהאַדעוועט אָן דער ברוסט, נאָר מיט אַ פּלעשענע, ער איז אַ שיינער און אַ בעסן!

— ער האָט דאָך ברוינע אויגן. — זאָגט דער דאָקטאָר.
— יאָ, איז דאָס נישט מאָדנע! — ענטפערט הענריקסען.
זי האָט די אַלע חדשים זיך געוונשן אַ קינד מיט ברוינע אויגן, פונקט ווי דאָס פּריערדיקע. „נאָט זאָל אים נאָר געבן ברוינע אויגן, ברוינע אויגן זענען דאָך אזוי שוין!“ האָט זי געזאָגט. און איר הונט איז דערפילט געהאַרן.
— נו, יעדנפאַלס, איז דאָס געווען זייער גוט. — זאָגט דער דאָקטאָר מיט אַ געצוונגענעם שמייכל.

הענריקסען אָבער האָט עס אָנגענומען פאַר ערנסט: — יאָ, נישט אמת? אָ, ס'איז, אפנים, אזוי באַשערט געווען! אַ גלאַז ווין, הער דאָקטאָר? אפשר אַ גלאַז סאָדע-וואַסער מיט וויסקי? זיי גייען אַרײַן אין צימער און זיצן יעדער פאַר זיך מיט זיין גלעזל, הענריקסען טרינקט גלייך אויס צוויי גלעזלעך. ער רעדט פון זיין פרוי, פון זיין איינזאַמקייט, ס'איז נישט אויסצוהאלטן. ביימאָג, בשעת דער אַרבעט, איז נאָך נישקשה, נאָר אז ס'קומט די נאַכט, די נאַכט...! ער איז אויסערגעוויינלעך פּריינמלעך און שטאַרק אויפּטערקואַם צו זיין פּפּבודיקן גאַסט, ער איז אים אַלץ מער דאַנקבאַר פאַר דער הילף — יאָ, פאַר דער גאַנצער הילף, האָס ער האָט אים דערקאַנט.

— ס'איז, צו באַדויערן, געווען נישט אין מיין מאַכט צו ברענגען אייך די ריכטיקע הילף. — ענטפערט דער דאָקטאָר.
— אַהראי, אָבער איר האָט געטון, וואָס איר האָט געקאָנט, דאָס זאָג איך אייך אָפּן. איר זענט אָפט געווען ביי איר, זי באַטראַכט, געשריבן רעצעפּטן, מיר האָבן אַלץ געטון, וואָס מיר האָבן געקאָנט, מיר האָבן נאָר די טרייסט, אז פון אונזער זייט

האַט איר גאַרנישט געפעלט. אָבער, מסתמא, איז איר צייט גע-
קומען. נאָך אַ גלאַז, הער דאָקטאָר?

— איך הייס נישט — יא, אז איר בעט מיך אזוי שטאַרק.
הענריקסען שטראַלט. — ס'איז פאַר מיר אַ גרויסער פּבור,
הירקלעך, ס'איז אַ פּבור פאַר מיין הויז, ווען מיין פרוי וואָלט
דאָס דערלעבט! און איצט וואָלט איך זייער געוואָלט, איר, הער
דאָקטאָר, זאָלט מיר צושיקן אַ חשבון, אַן אמתן חשבון. יא, איך
פאַרלאַנג דאָס! אָדער אפשר וואָלט איר מיר איצט אָנגערופן די
סומע, נאָר די סומע, דאָס איז גענוג.

— ס'קאָן דאָך זיין שפעטער.

— אַך, אלץ, וואָס מ'האַט געקאָנט טון, איז געטון געוואָרן.
דאָס איז מיין טרויסט! — האָט הענריקסען געמורמלט, פאַרוואַנקען
אין טיפע מחשבות. — דאָך, איך וויל באַמת — דערלויבט מיר
שוין גלייך...

הענריקסען שטייט אויף און עפנט דעם שופּטאָד אין זיין
שרייבטיש, ער קומט צוריק מיט אַ געלט-פּאַפּיר, אַ גרויס, רויט
פּאַפּירל און גוט אים אַוועק דעם דאָקטאָר: — אָט דאָס אַ, אויב
איר ווילט אזוי גוט זיין, שטימט עס מער אָדער ווייניקער, איז
דאָס גענוג?

דער דאָקטאָר איז גאַרנישט אזוי צוהוט נאָכן געלט, ער
יאָגט זיך נישט נאָך געלט; וואָס ער האָט פאַרדינט, האָט ער
אויסגעגעבן, ער האָט אויסגעגעבן אויף עסן און טרינקען, אויף
„פאַרגעניגנס“, ניין, ער איז נישט אזא שלעכטער, ער זאָל דורך
דעם רייכן פּאַפּירל ווערן צעמוטלט, דאָס פּאַפּירל איז דאָך נישט
מער ווי אַ מתנה, און ער ענטפערט: — דאָס איז צופיל, מיר קומט
נישט אזוי פיל, די העלפט איז גענוג!

הענריקסען שאַקלט מיטן קאָפּ; ער איז גוטהערציק, ער
האלט זיך מעשה נדבן, ער וויל זיך אַרויסווייזן, אז ר'איו טאָקע
ראוי צו באַקומען פון דעם דאָקטאָר אַ דאַנק: — נעמט נאָר, הער
דאָקטאָר, ס'איז פון איר און פון מיר. און דאָמיר מער וועגן דעם
נישט רעדן.

— איך בין יעדע רגע גרייט צו קומען, הענריקסען, צום

קליינעם. בימאג און ביינאכט, צו יעדער צייט!
 דער דאקטאר האט זיך אומגעקערט אהיים ייגער מיט
 אסאך יארן. האָס איז געשען? זעט נאָר, ערשט האָט ער זיך
 געפילט אזוי מצבטלאָז, און איצט האָט ער פּרֹוצלינג באַקומען
 אַ מאָפּן אין דער האַנט: — ביטע, הער קאָנסול יאָהנסען, איר
 האָט מיר געשיקט אַ חשובּון, איך האָב ביו איצט פּאַרגעסן אין
 דעם קלייניקייט, דאָ האָט איר אַ צעמל פון פּאַסט אויף דעם
 געשיקטן געלט-בריוו צו אייך.

יאָ, ער איז געווען צופרידן, אָבער ס'האָט נאָך נישט גע-
 האַלטן ביי תשובה טון, און פון דאָנקבאַרקייט וועגן איז ביי אים
 נישט געקומען צו קיין שטורם און נישט צו קיין קרויזים. דאָס
 לעבן איז געבליבן נישט פּאַרענדערט, די פיינט זענען די זעלבע האָס
 געווען, דער צופאַל האָט אים געגעבן די מעגלעכקייט אויף אַ
 ווידער-נאַרשן אופן צו טרוימפירן איבער זיי, און ער וויל זיך נישט
 אָפּזאָגן פון דעם פּאַרגעניגן. אין פּלוג וואָלט ער געדאַרפט אַריי-
 גיין צו יאָהנסענען אין געוועלב און ביי בערענטסענען דעקן זיין
 חוב, אָבער ער טוט עס נישט, ער רייבט זיך בעסער די הענט
 פון פּאַרגעניגן, ווען ער גיט אַ טראַכט פון דעם בייסיקן בריוו,
 האָס ער העט אַריינלייגן אין דעם ווערטבריוו, בשעתן אָפּשיקן
 דאָס געלט.

ער זאָל זיך אָפּזאָגן פון דעם פּאַרגעניגן! זעט נאָר, אָט
 איז חידער איינער פון די ברוינאוויגיקע, ס'ווימלט פון זיי אין
 שטאָט. ער פּאַרהאַלט דאָס יינגל און פּרעגט:

— דוכט זיך, אז דו האָסט מיר אַסאך מאָל געבראַכט פישן?

— יאָ. דאַמאָלס.

— דו האָסט אויפגעהערט כאַפּן פיש?

— יאָ.

— האָסט טוסטו איצט?

— איך — איך וועל נאָך אַמאָל אַרויספאַרן אויפן ים.

— אָבער האָסט טוסטו אַצינד? דו זעסט עפעס אויס אזוי

נישט געזאָשן.

— אַצינד בין איך ביים שמיד, אָבער...

— אָבער דו האָסט דערצו קיין חשק נישט. ניין, בעסער פאַר אַרויס אויפן ים! ווי הייסטו?
— אַבעל.
— דו וועסט זאָגן דיין טאַטן — דיין טאַטן אינדערהיים, — ער זאָל זיך צו מיר אַרײַנכאַפּן אין אויסנאַם-שעהן. איך דאַרף זיך מיט אים דורכשמועסן.

XVI

נן, נישט געהאַשן איז אַבעל אַרומגעגאַנגען דאָס גאַנצע לעבן זײַנס, אָבער ביים שמיד איז ער, נאַטירלעך, נישט רײַנער געוואָרן.

איינגטלעך איז דאָס געווען פאַר אים נישט גאָר נאַטירלעך זוועקצושמעלן זיך אין קוזשניע, צוזאַנקערן זיך צום לײַמענעם באָ-דן פּדי צו באַהעגן דעם בלאַזזאַק און שמידן דעם אייזן צום טאַקט צום קלײַנעם טאַנצנדיקן העמערל. אָבער ער האָט דאָך גע-מוזט זיך נעמען צו עפעס. ער איז שוין לאַנג קאַנפּירמירט און דערצו איז ער געווען אַ גרויסער און אַ שטאַרקער יונג. און דאָ האָט אים איינמאַל קאַרלסען דער שמיד אַרײַנגערופּן צו זיך אין קוזשניע און זאָגט אים: — קום נאָר, קענסט, אפשר, נעמען דעם גרויסן האַמער און געבן אַפּאַר זען פאַר מײַנעמוועגן? — אַבער האָט געזעצט מיטן האַמער, ס'איז געווען גאַנץ אָנגענעם צו שמיין דאָ און צו באַנוצן זיך מיט דעם אייגענעם קראַפּט און אַרויסצו-האַמערן פונקען פון דעם גליענדיקן אייזן.

אַבער האָט געהאַמערט ביז סאַמע מיטאַג, דער שמיד האָט אים גענומען צו זיך און געגעבן אַפּצוועסן.

— היינט האָב איך אַן אייליקע אַרבעט, — האָט דער שמיד געזאָגט — אפשר קאַנסטו מיר צוהעלפּן אויך נאַכמיטאַג?

— אַודראי קאָן איך. — האָט אַבעל געענטפּערט.

אַזונט-צײַט האָט ער ווידער באַקומען אַפּצוועסן. און בשעתן אַזעקניין האָט ער באַקומען אַ קראַץ. — דו ביסט אַ כּוואַט אַ יונג,

זאגט דער שמיד - אפשר קאנסמו מאָרגן אויך קומען?

- אורדאי. - זאגט אבעל.

ער האָט עס אליין באשלאָסן, ביי קיינעם נישט געפרעגט.
ער איז שמענדיק געווען ביי זיך אין די הענט - די זעלב-
שמענדיקייט זיינע האָט ער באקומען פון זיין פאָטער, פון אַלי-
ווערן, אָדער ער האָט זי אויסגעארבעט ביי זיך אליין, ווייל די
גאנצע צייט זינט ר'האָט אָנגעהויבן אונטערוואַקסן איז ער געווען
געצוונגען אַלץ אַליין צו טון פאר זיך, אַלץ צו באשליסן.
ער איז די גאנצע וואָך געווען ביים שמיד.

- וווּ ביסטו איצט? - האָט אים דער פאָטער אַ פּרענע געטון.

- ביים שמיד. איך באַקום דאָרט קעסט און אַ קראָן אַ מאָנ.

- אַך, אבעל, דו אבעל! - האָט דער פאָטער אויסגערופן.

און ס'איז געווען גאנץ מעגלעך, אז ביי דער קאליקע אין האַרצן
האָט זיך אַרײַנגעטונבעט אַביסל שטאַלץ. - וויססטו שוין בלייבן ביים
שמיד אויף שמענדיק?

- אינגאנצן ניין, נאָר איבער דער צייט, ווען ער האָט

אַסאך ארבעט.

נאָר דער שמיד קארלסען האָט אַסאך ארבעט וואָכנלאנג,

גאנצע חדשים, און ער האָט אַזויפיל צו שמידן, צו פארענדיקן.

אבעל האָט געמוזט בלייבן, נישט ווייל ער האָט געדארפט אַזויין

א צייט אויף אויסצולערנען זיך די ארבעט און האָט שוין אינגאנצן

פארגעסן דעם ים, אַ, ניין, נאָר ס'איז פשוט געווען גוט ביים שמיד

און ער האָט גאנץ פוין פארדינט אויף עסן און אויף קליידונג; די

ביידע זאכן האָט ער זייער נויטיק געדארפט האָבן.

צווישן דעם שמיד און זיין צערנינגל זענען געווען פריינטלעכע

באציונגען; פון צייט צו צייט פלעגן זיי זיך אינמיטן דער ארבעט

אועקוועצן און פאררויבערן אַ פייקע, קארלסען פלעגט דערבוי ער-

קלערן, אז ער פילט זיך אויסגעמאָטערט און קאָן שוין נישט מער

ארבעטן שווער. בכלל האָט אבעל געהאַט דעם איינדרוק, אז

קארלסען איילט זיך גאָרנישט אַזוי שטאַרק מיט זיין ארבעט; ס'וע-

נען אפילו צוועקומען נייע ארבעטן, אָבער נישט אַזויפיל, אז דער

שמיד זאָל מיט זיי אליין נישט קאָנען פארטיק ווערן. איינמאָל

אָוונט-צייט האָט אַבעל אַ פּרעג געטון, צי זאָל ער מאַרגן קומען?
דער שמיד האָט לכתחילה געמיינט, אז ער האָט נישט גוט גע-
הערט, ער האָט נאָך קיינמאָל נישט געהאט אַזאָ דרינגענדיקע
אַרבעט, ווי די אַרבעט פון מאַרגנדיקן טאָג.

דער שמיד איז געווען אַן אַלמן מיט דערוואַקסענע און
אויסגעגעבענע קינדער, ער איז געווען דעם פּאָליציאַנט קאַרלסענס
אַ ברודער. אַ מענטש, וואָס האָט געאַרבעט נישט מיר ווערנדיק
און טאָג-טעגלעך אָפּגעטון זיין אַרבעט, מער האָט ער נישט גע-
האַלט, אָט אזוי האָט ער געהאַלטן זיין קווינע אַנדערט-האַלבן דורות
צונוי. ער האָט ביי זיך געהאַלטן זיין טאָכטער, אַן אַלמנה, וועל-
כע האָט אים געפירט די באַלעבאַמישקייט. פון צייט-צו-צייט פלעגט
ער דערציילן פון זיינע איבערלעבענישן, בלויז קלייניקייטן, מעשים
פון אַ גאַנץ יאָר; ער האָט דאָך קיינמאָל נישט פאַרלאָזט זיין
קווינע, דערפאַר האָט יעדע קלייניקייט ביי אים באַקומען אַן אי-
בערגעטריבענע באַדייטונג, פאַרוואָס האָט ער נישט פאַרגרעסערט
זיין קווינע מיט געוועלן און לערנטינגלעך? ער האָט זיך קיינמאָל
נישט באַמיט דאָס צו טון, ער האָט נישט געהאט די נויטיקע
מיטלען דערצו, נישט דאָס הויז, נישט די ענגע קווינע האָט גע-
טויגט דערצו, די גרויסע צאָל קינדער האָט אים אויך אַביסל
געשטערט צו פאַרגרעסערן זיין קווינע.

— גיב נאָר אַ טראַכט, פינף מיידלעך, — האָט ער געזאָגט —
פינף שטיק בלויז מיידלעך, און אחוץ דעם, נאָך צוויי יונגען! —
און דאָ איז נאָך איין שמיד פאַראַן אויפן ברעג, פונקט אויפן
וועג אין שטאָט אַרײַן, יענער טאַכט אלע אַרבעטן פאַר די פּויערן,
פאַדקאָזעס, אַקער-אייזנס און קאַסעס, קאַרלסען איז געווען דער
שטאַמישער שמיד, ער האָט געשמידט קלייניקייטן פאַר דער שטוב
און פון צייט-צו-צייט — ווי איצטער, ווען ער האָט אַבעלן גענומען
צו הילף — אויך גרעסערע זאַכן פאַר די שיפן.

— אַ, יאָ, וואָס טויג דעם מענטשן אַריינצולאָזן זיך אין
הקירות? — זאָגט קאַרלסען, — איך האָב מיך די גאַנצע צייט דורכ-
געשלאָגן מיט דעם-אַ! — גיט ער צו מיט אַ שטייבל און ווייזט
מיטן פינגער אויפן האַמער. — מער דאַרף איך נישט, און מער

בין איך נישט ווערט. נאָר פריער אָדער שפעטער וועל איך מוון שטארבן, פונקט אזוי ווי מײן פאָטער איז געשטארבן, און ווי מײנע קינדער וועלן שטארבן. סײ-ווי מוז איך אלץ איבערלאָזן, איך זאָל אפירן פארמאָגן מער. אדאָלף איז אויפן ים, ער האָט אין ענג-לאַנד חתונה געהאַט, ער פארדינט אַקוראַט פאַר זײן משפּחה, איבעריקס אויף צושיקן אַהיים האָט ער נישט, איך שרייב אים יעדעס מאָל, אז איך קאָן אים עפעס שיקן, אויב ער נײטיקט זיך. ער פאַרט זיך אַרום איבערן ים, און פריער אָדער שפעטער וועט ער איך שטארבן. יאָ, יאָ, קליינער אַבעל, אויף דעם וועג מוון מיר אַלע גײן. זעסטו, אדאָלף איז געווען דער יינגסטער, ס'איז שוין אַכצן יאָר זינט ער איז אַוועקגעפאַרן מיט דער שיף, פון דאַמאַלס אָן איז ער נישט געווען אינדערהיים. אַכצן יאָר איז אַסאַך צײט, ס'איז נישט פאַר דײנע יאָרן, ער האָט דאַמאַלס אָפּ-געקויפט בײ דיין פאָטער זײן שיף-קעסטל. ער פאַרט און פאַרט איבער ימים, צום סוף מוז מען זיך סײ-ווי אַנידערלאָזן! ס'איז מאָדנע, ווען איך גיב אַ טראַכט, ער איז געווען אזא קלייניקער, בעת ער איז דאָ אין קווינע אַרומגעקראַכן, מיר דאַכט זיך, אז דאָס איז ערשט נישט קאַנג געווען.

דעם שמידס שטים האָט אָנגעהויבן צימערן, ער האָט זיך אויפגעהויבן און איז צוגעגאַנגען צו דער באַנק ביים פענצטער און אַרויסגעקוקט דורך די פאַררױכערטע, נישט-דורכזיכטיקע שױבן. — הם! — האָט ער אָפּגעהוסט און זיך באַמיט צו שטאַרקן זיך — אייגנטלעך וואָלט מען ווען-ס'נישט-איז געמענט אָפּהאַשן די שױבן — האָט ער געזאָגט אין אַ וויין. — אָדער, ווי מײנסטו, אַבעל ק'איז שוין אַהראי אַ יאָר פּערציק, וואָס זײ האָבן די ליכטיקע שיין נישט געווען.

ער. לאַכט און זעצט זיך ווידער צו צו אַבעלן — יאָ, יאָ, אמת. און מײן עלטסטער זון מוט פלערליי אַרבעטן דאָ אין די קאַנטן. ער האָט נישט געוואָלט נעמען זיך צו אַ מלאכה, נאָר האַנדערן פון איין אָרט צום צווייטן; דאָס קאָן אַפּשר אויך גוט זײן, אָבער איך ווײס נישט. ער קומט קײנמאַל נישט אַהיים, נײן, ער איז אַ מאָדנער, ער האָט זיך אַרײנגענומען אין קאַפּ, אז ער

וועט אהיים נישט קומען, ביז ער וועט נישט האָבן קיין געלט אויף אויסבויען אַ הויז, מיר זאָלן אויפגעריכט ווערן; דער יונג האָט זיך אין דער פרעמד נאָך מער פאַרדרייט. אין דער הייך – מינט ער, אפשר, מיר זאָלן פליען? איך האָלט אַ בעלן געווען נעמען אַ שעה-צייט מיט אים זיך אַדורכצושמועסן. זיין שוועסטער, די, האָט הוינט דאָ מיט מיר, טרעפט זיך דווקא מיט אים אָפּט, זי זענען שטאַרק באַפריינדט, ער שפילט איר אויף זיין מויל-האַר-מאַניקע. נאָך אַלס קליין יינגל האָט ער זייער גוט געשפילט אויף דער מויל-האַרמאַניקע, איצט קאָן ער, מסתמא, נאָך בעסער שפילן, איז עס נישט מאָדע, ווען איך גיב אַ טראַכט! ערשט נישט לאַנג איז ער מיט זיין שוועסטער צוזאַמען געווען און איר פאַרגעשפילט אויף דער מויל-האַרמאַניקע; ער איז אָבער אזוי באַהאַקסן, עס איז ממש געווען נישט צו דערקענען, ער האָט שוין אפילו גרויע האָר, אָבער ניין, ער הייל נישט גיין אַהיים, ביז ער וועט ווערן רייך, זאָלן מיר אים טאַקע נישט זען! דאָס איז דאָך אַ מין משוגעת. ער איז דאָך אַמאָל געקומען אין קוושניע, געזעצט מיטן האַמער, געשלעפט די אייזערנע שטאַנגען און גערעדט צו זיך אַליין. דאָס איז געווען נישט לאַנג, צוריק מיט אַ פאַר יאָר. און באַגעגנטו אים נאָר אין גאַס, נעמט ער באַלד אַרויס זיין מויל-האַרמאַניקע און שפילט. און די מוטער זיינע, ווי לאַנג זי האָט געלעבט, פלעגט אים אָפּט אַריינשמעקן אַן איבעריקן ביסן, הייל ער איז זייער שטאַרק געוואָקסן, און ווען ער האָט באַקומען עפעס אַ נייעס מל-בוש, פלעגט ער באַלד דערלאַנגען די האַנט און דאַנקען. האָ!

דער שמיד שפרינגט אויף מיט אַ טומל: – ניין, דאָס טויג נישט! ביסט גרייט, אַבעלך הע-הע, יאָ, מיר זענען טיכטיקע גע-זעלן! אזוי, צו דעם בלאָזזאָק!

ער ווערטלעט זיך און טוט לוסטיק זיין אַרבעט, אָבער ער איז פריער פון אַלץ אַלט און מיר, צעשרויפט, אויסגעשעפט. ער איז שוין מער נישט געווען ביי די כוחות, אַבעל, דער יינגער בחור, האָט געקאַנט אויפהייבן אַ מאַפּלמע משא און אַרבעטן אַ גאַנצן טאָג. אים, דעם שמיד, האָט אַרויסגעהאַלפן די געשיקמקייט פון זיינע הענט און די אויסגעבמקייט. די אַרבעט איז אים גע-

גאנגען לייכט פון דער האנט, אָבער אָפט פּרעגט ער זיך אייני-
קוקן מיט די מאַטע און פאַרשטאַרטע אויגן אויפן האַמער און זיך
נישט געקאָנט באַשליסן זיך צו נעמען צו דער אַרבעט.
אָ, ניין, פּרילעך איז ער זיכער נישט געווען. ער האָט נישט
געהאַט קיין גרויסן נחת פון זיינע קינדער. נישט פון אַלע. איין
טאָכטער זיינע האָט מען אַמאָל שטאַרק באַרעדט, איצט האָט זי
שוין חתונה געהאַט מיט קאַספּערן, וועלכער האָט צוליב איר
„ברייטן פאַרנעם“ געמוזט פאַרלאָזן זיין שטעלע אַלס מאַטראַס און
האַט געמוזט אָנגעמען אַרבעט אויף דער ווערף. איצט איז די
פרוי און אויך די רייך וועגן איר שטיק געוואָרן, אָבער צוריק
מיט אַסאך יאָרן, בשעת דער מאַן איז נישט הי געווען, איז זי אַזעק
פון דער היים און זיך אויך געלאָזט איבערן ים, ס'איז געווען אַ
פּרילעכע און אויסגעלאָסענע נסיעה. אָ, זי איז געווען אַ פּרייער
פייגל – מען האָט דאַמאָלס רחמנות געהאַט אויף דעם מאַן און
נאָכטער אויף דעם פּאַטער.

און פונדעסטוועגן – דער שמיד קאַרלסען האָט צוהילפן נישט
געפירט קיין האַפּנונגלאָז צעבן, ער איז געווען צופרידן מיט זיין
גורל. יעדן אָונט דאַנקט ער גאָט פאַר דעם פאַרגאַנגענעם טאָג.
ער ווונדערט זיך, וואָס דער טאָג איז אזוי גוט דורכגעגאַנגען, און
ס'איז נישט געשעען קיין שום שרעכטס. ווי לייכט ס'האַט געקאָנט
טרעפן אַן אומגליק! און נאָכדעם ווערטלעך ער זיך אַן אויפגעלייג-
טער און אַ הרחבהדיקער מיט זיין טאָכטער: – יאָ, מיר ביידע מע-
נער האָבן היינט באַמט אַסאך באַוווּן, אָבער וואָס האָסטו געטון?
איך זע גאַרנישט, דו זאָלסט זיך האָבן גערירט פון אַרט, די בענק-
צעך שטייען זיך פונקט ווי פּריער.

ביידע צאָבן, און די טאָכטער זאָגט: – כ'האַב גראָד היינט,
צום באַדויערן, צעבראַכן צוויי טעקער.

– אויך מיר אַ זאָך? – זאָגט דער פּאַטער – ווען איך וואָלט
דאָס געווען געטון, וואָלט איך צעבראַכן אַ גאַנצן טוין.

ווען זיי זענען אזוי גוט געשטימט, נעמט זיך אַבעל די העזה
צו פּרעגן, צי קאָן ער מאַרגן נישט קומען צו דער אַרבעט, צי
דאַרף ער בכלל נאָך קומען? איצט ווערט דער שמיד ערנסט: ער

קוקט אן דעם יונג און איז זיכער, אז דאָס איז דאָס סאַמע ער-
גסטע, וואָס ער האָט אַמאָל געהערט פון אים: צי וויל ער דווקא
אזעקניין פונקט אינטימן דער גרעסטער אַרבעט, און ווהיין דאַרף
ער דאָס גיין?

אַבער האָט זיך געוואָלט אַנדינגען אויף אַ שיף.
אַנדינגען זיך? איצט, אזוי שפעט אין זומער, ווען ס'גייט
שוין צו ווינטער? פריילינג איז די בעסטע צייט. אפשר וואָלט ער
געקאָנט בלייבן כאַמש נאָך איין חודש? וויל פונקט איצט האָבן
זי אַסאך אַרבעט; זי מוזן איצט מאַכן אַ גראָב-אייזן און מינען.
בויער פאַרן שטאַט-אינזשינער, פאַרן קאָנסול הייבערג צורעכט
מאַכן צוויי שלעסער, פאַר הענריקסענען אויף דער ווערף אַריי-
שמעלן אַ נייע שפּרינגפּערער אין וועגעלע; פאַר דער פּומער-
מאַשין ביים קאָנסול יאָהנסען אין געוועזענע אַריינעצן אַ נייע אַקס
און פאַר דעם מאָלער, וואָס מאָלט די קירך, שטיין אַלע נוימי-
קע האַקנס. די אַרבעט וואָלט געסטאַיעט פאַר אַסאך געזעלן אויף
אַ לאַנגע צייט.

אַבעל איז געבליבן.

אָ, דעם ים אָבער, ס'וואָלט מער נישט געפעלט, נאָר ער
זאָל פאַרגעסן דעם ים! זיין חבר ערוואַרד, וועלכער איז, לויט
די געצטע ידיעות, געווען אין דרום-אַמעריקע, איז שוין צוויי יאָר
אויפן ים, און אַבער זיצט דאָ אויף דער יבשה און שטייט נאָר
אין אַ קווינע! ניין, אַ דאַנק! אמת מאַקע די קווינע איז אים אַביסל
געפעלן; ער איז געוואָרן טיכטיק און שמענדיק איינגעשמירט אין
סאַושע, אזוי אז מענטשן האָבן פאַלד דערקענט מיט וואָס ער
פאַרנעמט זיך, עס איז אים אויך געווען אַ גרויסער כבוד ביי די
אַנדערע יינגלעך אין זיין עלטער, ווען ער פלעגט גיין דורך די
גאַסן, ווי אַ דערוואַקסענער, מיט די קליינענדיקע שטאַבעס אייזן
אויף זיינע אַקסלען. און זיי, די קליינע יינגלעך, האָבן זיך דען
נישט געדאַרפט היטן און אָפּטרעטן אין אַ זייט פאַר די אייזן-
שטאַבעס, זיי זאָלן נישט כאַפּן אַ זעץ פון די אייזנס?

איז דאָס, הייסט עס, גאַרנישט געווען אזוי שלעכט. דערצו
נאָך האָט אַבער באַקומען אינדערצייט עסן, און געשמאַקע עסנס,

ער איז זיך געשלאָפֿן רעגלמעסיק, ער איז זיך געוואַקסן פעסט
אין זיכער, בכלל, געפירט אַ בעסער לעבן. ביי דעם בעל-מלאכה
אין שטוב איז געווען זייער געמיטלעך, אַלץ איז געווען אויפן
אַרט, די בריק רײן, די בליענדיקע בלומענטעפּ – אויף די פענצ-
טער. זונטיק פלעגט דער שמיד אַנטון אַ פיינעם אַנצוג און פלעגט
פאַמעלעך אַרומשפאַצירן אין שטאָט, אויפן פעלד און אין וואַלד.
אין קירך פלעגט ער נישט גיין, אָבער ער איז געווען אַן ערלעכער,
פרומער מענטש מיט מויונט עברות, אויף וועלכע ער האָט חרטה,
און מויונט מצות, מיט וועלכע ער האָט זיך געפרייט. אַלץ איז
געווען גוט און נישט-פאַרדינט.

איינמאָל זונטיק טרעפט אים אַבעל אויף דער גאַס. – קום
מיט מיר! – זאָגט דער בעל-מלאכה. – ווהיין גייסטו?
אַ, אַבעל האָט אין ערגעץ נישט געוואַלט גיין, ער האָט
זיך נאָר אַרומגעדרײט, ער איז געווען איינזאַם, די קליינע לידיא
האָט כּוגמרי אויפגעהערט זיך צו הייזן פאַר אים. נו, זייט מיר גע-
זונט און שטאַרק! איצט וואָלט איר אויך נישט געווען שלעכט,
און ער האָט אפילו דעם קאַפּ נישט אויסגעדרײט אין איר זייט!
איר פרודער עדוואַרד איז אַמאָל געווען זייער אַ גוטער חבּר,
אָבער איצט איז ער געווען אַ גאַנצער מיוחס, ער האָט אַבעלן
קיינמאָל קיין וואָרט נישט געשריבן, און אַצינד איז ער אין
דרום-אַמעריקע. און ווהיין האָט אַבעל געקאָנט גיין אין אַ זונטיק?
אינדערהיים האָט ער אַלנפאַלס נישט געקאָנט בלייבן, רײן אַרומ-
געוואַשן, אין זיין נייעם אַנצוג, מיט אַ בלאַנקענדיקן מעסער אין
אַ גלאַנצנדיקן שיידל, וואָס ער האָט זיך געקויפט; זיין ברודער
פראַנק איז געווען אין דער העכערער שול און איז קיינמאָל
נישט געווען אינדערהיים, און זיין פאַטער אַליווער האָט אַרויסגע-
רודערט צווישן די שכערן: ער האָט דאָס געמון יעדן זונטיק
אַן אויסנאַם; ער האָט נאָך אַלץ נישט אויפגעהערט צו זוכן
אויסערגעוויינלעכע פאַסירונגען. ניין, אַבעל האָט אין ערגעץ
נישט געוואַלט גיין. ער ווייסט אָבער אַ גוט אַרט אויף די פרייע
פלעצער. וו ס'געפינען זיך שלאַנגען, און איצט גראָד גייט ער

אהין, צו הרגענען צו עמלעכע פון זיי. אַלט איז ער נאָך נישט, ער איז נאָך אַליק געווען א יינגל.

אָדער ער האָט גאָר געוואַרט אויפן שמיר? ער האָט אפשר געוואָלט, אז מענטשן זאָלן אים זען אין אַ בכבודיקער געזעלשאַפט. אויב זי זיצט ביים פענצטער, בשעת ער גייט פאַרביי מיטן בעל-מלאכה, וועט דאָס נישט שאַדטן. נאָר זאָל זי זיך טון, וואָס זי היל – ווי הייסט זי דאָרט? די קליינע לידיא – נו, אַלנפאלס, גייט ער דאָ איצט ווי אַן אמתער שמיר-געזעלן און קאַרלסען דאַרף אים נויטיק האָבן...

ווען זיי זענען פאַרבייגעגאַנגען דעם פישער יערגענס הויז, האָט דער שמיר באַמערקט, אז ער רעדט די גאַנצע צייט, און אַבעל ענטפערט אים אפילו נישט, דער שמיר האָט נישט גע-וואָרפן קיין בליק-שנעלן זייטיקן בליק אויף אַ געוויסן פענצטער, האָט דאָרט גאַרנישט נישט אַנטדעקט און האָט נישט באַקומען קיין שטאַרקן האַרצקלאַפן, ער האָט נאָר דערפילט, אז ער איז פאַר אַבעלן אַ צו אַלמער חבר. ער האָט אַ זאָג געטון מיט אַ שטייכל: – יא, אַצינד דאַנק איך דיר פאַרן באַגלייטן, אַבעל, דאָ דאַרף איך מיך איצט פאַרקערעווען.

אַבעל איז געגאַנגען צו די שלאַנגען. אויף אַ שטיינערנעם אָפּהאַנג פלעגן זיי זיין אַסאך; זיי זענען געלעגן אויפן זאַמדיקן באָדן און זיך געבראַטן אויף דער זון מיט גרויס הרחבה, אַבעל און אַנדערע יינגלעך האָבן אין משך פון די לעצטע יאָרן זייער אָפּט איינגעאַרדנט אַ יאָגד אויף זיי. אזא יאָגד איז געווען אי אַ סבנה אי אַ כבוד; איז די שול-יאָרן פלעגט מען דערמיט שטאַרק אויסנעמען.

אַז ער האָט זיך דערנענטערט צום אָפּהאַנג, האָט ער דער-הערט שטאַרקע רופן און געשרייען פון אַנדערע יינגלעך, וואָס זענען שוין דאָרט געווען פאַר אים; ער איז ווייטער נישט גע-גאַנגען. ניין, דאָס זענען נאָך קינדער אַכטיעריקע, און זיי זענען זייער נאָריש. פאַרשמענדיקע מענטשן שרייען נישט, בשעת אַ יאָגד אויף שלאַנגען, נאָר זיי האַלטן אײן דעם אָמעם און גייען אַרום ווי אויף רויזן-בלעטער.

וואָס זאָל ער איצט טון? ער ווייסט, אז אויף דער צהיי-
 מער זייט פונם בערגל איז דאָ אַן אָרט, ווי מ'הערט אַ גוט חיי-
 דערקול, אַהין לאָזט ער זיך גיין; ער איז נאָך פאַרט אַ יינגל.
 דאָ איז שטיל און פּוּסט, און קיין לעבעדיקער נפש געפינט
 זיך נישט אין דער נאָענט. ער גיט אַ געשריי - יאָ, מ'הערט אַ
 ווידערקול. נאָר ער איז, אייגנטלעך, פאַרנומען מיט אַסאך היכטי-
 קערע זאַכן, ווי אויסצופרוּוּן אַ ווידערקול. ער וואַרפט זיך אַנידער
 אויפן גראָז און לעבט נאָכאַמאָל איבער אין זיינע מחשבות די
 מעשה מיט אַ געוויסן פענצטער. נו, וואָס האָט ער, בכלל, דער-
 גריכט מיט דעם דאָזיקן איינפאַל? דאָס מעסער מיט דעם ני-
 זלבערנעם שוידר איז ביי אים געהאַנגען אין דער זייט און האָט
 זייער שיין געגאַנצט, אָבער צי האָט זי דאָס אויך געזען? און
 אויסערדעם האָט די געשמאַלט ביים פענצטער געקאַנט גאָר זיין
 איינע פון אירע שוועסטער און נישט זי אַליין. קיין שום זאך איז
 נישט זיכער.

אַבער איז נאָך לאַנג געבליבן ליגן און האָט נאָכאַמאָל און
 נאָכאַמאָל איבערגעלעבט דאָס אַלץ; ער האָט אַרומגעטראַכט אַלע
 מעגלעכקייטן, אַמאָל ווערט זיין האַרץ שיער נישט צעשפרונגען, אַזוי
 שטאַרק קלאַפט עס פון לויטער גליק, באלד קאַרטשעט ער זיך
 פון אַנטציקונג, אַמאָל איז ער האַפּטונגסלאָז און ער הויבט זיך
 אויף מיט עקשנות און שרייט: - נו, אַ גליקלעכע ריזע!

- ריזע! - קרימט דאָס ווידערקול נאָך.

ער שרייט: - אַוודאי, אַ גליקלעכע ריזע!

- גליקלעכע ריזע! - ענטפערט דער ווידערקול.

ער רופט אויס דייטלעכער און העכער. ער ליינט פאַר
 דעם ווידערקול און צווינגט עס אַרויסצורעדן יעדעס איינציקע
 וואָרט. אַ ווילע איז ער מיט דעם פאַרנומען; ער וועט דאָך איי-
 ביק נישט ויצן אין די בערג און פאַרברענגען מיט דעם פאַפּוטי,
 דערהייל פאַרזינקט ער אין זיינע געדאַנקען איבער דעם ווידער-
 קול גופא, אָט די רייד אָן אַ טויל, דער קלאַנג אָן אַ שטימ, בוי-
 ברעדנעריי פון אַ קונצטמאַכער, וואָס געפינט זיך אפּשר אין
 יענער זייט גרענעץ פון לעבן. ער האָט זיך שוין צוגעווינט אַלץ

אליין צו דערגיין מיט זיין אייגענעם שכל, אלץ וואָס ער באַגעגנט
 און מרעפט אויף זיין וועג; קיינער האָט אים דאָס נישט געלערנט
 און נישט געשליפט זיין מוח, נאָר ער אליין מיט זיינע אייגענע
 כוחות. אָ, ער האָט נישט איינמאָל באַמת אָנגענעם פאַרבראַכט
 מיט זיך אליין. א פאַר אָנגענעמע שעה! אַמאָליקע צייטן פלעגט
 ער זיך ווענדן צום פאָטער און בעטן ביי אים אַן ענטפער אויף
 די אומפאַרשמענדלעכע זאַכן, און אַליווער איז נישט דער מענטש,
 וואָס זאָל נישט וועלן אַריינטראַכטן אין ערנסטע פראַגן, ער איז
 דאָך פאַרט אויסגעווען די גאַנצע וועלט. די לעצטע צייט אָבער,
 באַזונדערס זינט די אומגליקלעכע נייגונג צו דער קליינער לידיאַ
 איז ביי אַבעלן געוואָרן אזוי מעכטיק, האָט ער ליבערשט געזוכט
 די איינזאַמקייט און האָט זיך אליין געבויערט דעם מוח מיט זיינע
 פראַגן. אויך דער שמיד קאַרלסען האָט געהאַט אויף אים אַ וויר-
 קונג, די קלוגע עניווח פון דעם אלטן און זיין צאַרטקייט האָבן
 אויף אים געווירקט צו גוטן, און אויך זיין פריילעכקייט פלעגט
 אים אויפמונטערן.

— בומס! — רופט אים אַבעל ווי אַ שאַס.

— בומס! — ענטפערט דאָס ווידערקול.

אַ גאַנץ קורצער, שאַלנדיקער ענטפער, ס'האָט געקלונגען ווי
 אַ ווייטער קנאַק. ס'איז מאַדנע, אַבעל מאַטערט זיך שטאַרק אי-
 בער דער פראַגע, און זי דרייט זיך מיט אים אין אַ קרייז; דער
 טייל אַליין קאָן דאָס פאַרשטיין! אַבעל איז אַרומגערינגלט מיט
 רעטענישן, זאַכן נישט צום באַגרייפן; אָט איז ער, אַשטוייגער,
 אַרויסגעגאַנגען אויפצווכן שלאַנגען, טאַקע אויף אַן אַמת, און דער-
 וויל הערט ער גאָר אַ ווידערקול. אויך דאָס דאָזיקע אָפהילכן איז
 נישט צו באַגרייפן און געהיימנישפול, אויך וועגן דעם וואָלט ער
 געקאָנט גריבלען זיך ביו אַוונט. אָ, ער קאָן זיך גריבלען! דאָס
 איז אָבער נישט אַ מין תּאוּת-אַביליט, נענערן-ספּאַרט אַדער גאָר
 דאָס יאָגן זיך נאָך אַ פאַרדינסטל, חס וחסלילה! אָבער וואָס ס'זאָל
 נישט זיין, די קליינע לידיאַ האָט נישט דערפון קיין אַנונג, זי
 זיצט זיך אַיצט אינדערהיים ביים פענצטער און קוקט אַרויס אינ-
 דרויסן, און זי זאָל כאַטש וויסן, ווי נאַריש זי איז! ער זעט פאַר

זיך גרויסע שטחים ערד מיט בהמות, ער זעט בערג, וועלדער, ימים, אן אין-סוף, יארהונדערטער...

איז ער געשלאָפן?

ער כאַפּט זיך אויף, הוסט זיך אויס, גענעצט. וואַרפט מיט די אַרעמס, ציט זיך. אין דער זעלבער רגע האָט אַרויסגעהאַנגען און זיך געבאַמבלט פון אַרבל ביי זיין העמד אַ טונקעלער צו-ניפּגעדרייטער שטריק מיט אַן אָפּן מויל, אַ לאַנגע חיה, האָס האָט זיך בליק-שנעל אַריינגעשלענגלט אין דעם הויכן גראָז. אַהאַ-דאָ שרייט מען נישט און מען נעמט נישט צונויף די קליידער ביי די פיס, ווי פאַר מייז. אין איין סעקונדע איז מען אויף די פיס און מען לאָזט זיך לויפן נאָך דעם, האָס ווערט אַנטרונען, טאַנעפינט אים, מ'צעטרעט און מ'צעפּלעט אים דעם קאַפּ. און פאַרטיק!

אַ, אָבער ווער האָט דאָס געזען? הימל און ערד, און מער קיינער נישט. אומזיסט אָפּגעטון אזא זאך.

ער הויבט אויף דאָס הויזלע ביים היידל און נעמט עס מיט, ער הייל אויפן וועג דערלאַנגען אַ מתנה אַ הייפל מוראַשקעס. ס'איז אַ פּרעכטיקע זאך, מיט שטרייפן, מיט אַ צלם אויפן רוקן, אַן אמתע שיינהייט, אַ, אזוי עקלאַפּט! ער געפינט נישט קיין הייפל-מוראַשקעס, ער שלעפּט הייטער מיט דאָס מויטע פאַרזעע-ניש, קיין מענטשן באַגעגנט ער אויך נישט, קיין קינד אפילו באַגעגנט ער נישט.

אַבעלן ווערט האָס אַמאָל אַלץ נורדער, ס'איז נאָך הייט צום שמעצל. פּלוצלינג דערפילט ער אַ שטאָך אין האַנט, אין דער רעכטער האַנט, וואָס טראַגט די שלאַנג, און ער זעט, ווי די האַנט איז טונקל געהאָרן און געשוואַרץ, ס'הייזט זיך אַרויס, און ער האָט פריער פאַרט געכאַפּט אַ ביס. מען איז דאָך אָבער נישט קיין יונג מיידל, וואָס צעשרייט זיך און שיסט אַרויס מיט טרערן; כאַטש קיין לעבעדיקער מענטש זעט נישט, האַלט מען זיך פאַרט מעשה-מענטש שטאַרק ווי אייזן, און אַזעלכער איז ער טאַקע באַמת. אָבער לאָזט אָפּ די מויטע שלאַנג, זוכט אויס די וויג און הויבט זי אָן אויסצווויגן, ער הייסט. ווי מ'מוז דאָס, ער האָט

דאָס שוין אַמאָל געטון. מאָדנע, הי ער האָט נישט געפילט דעם
ביים פון דער שלאַנג, און איצט האָט ער דעם גיפּט ביי זיך
אין קערפּער שוין עטלעכע מינוט, און ס'ווערט אים אַלץ שווערער
דאָס אַרויסצוווינגן. ער גייט הייטער און נעמט מיט די מוימע
שלאַנג.

ס'הויבט אָן אַלץ שטארקער צו שמעכן, נו דאָס איז שוין,
יעדנפאַלס, נישט קיין לאַנגזייענדיקער זונטיק. ער באַטראַכט יעדעס
מאָל זיין האַנט, וואָס הייז נישט ווערן הייסער, ער באַטראַכט די
וונד - אזאָ לעכערלעך קליינער ביים. נישט פּדאי זיך צו באַמיען.
ער גייט אזוי הייטער און אויף דער האַנט ווערט אים נישט בע-
סער, ער קוקט זי אָן אומגעדולדיק, נאָכאָמאָל, גרינטלעך, הי ער
וואָלט זי באַטראַכט, צי איז עס אויף אָן אמת אַ וונד, און דער
עיקר, צי דאָס איז זיין וונד. אַ, יאָ, אַ מעות איז דאָ אויסגעשלאָסן,
און ס'ווערט אים נישט אומאָנגענעם, ווען ער דערוועט נישט הייט
פאר זיך אַ מענטש. אַבער זייגט נאָך אַלץ די וונד און גייט
הייטער.

ער האַרפט איבער זיין האַנט מיט דער שלאַנג אויף זיין
רוקן, פּדי נישט איבערצושרעקן דעם מענטש. דער שמיד קאַרל-
סען זיצט דאָ ביים עק פּעלד. אַהער איז ער, הייסט עס, גע-
גאַנגען, דאָ זיצט ער אָן איינזאַמער אויף אַ שטיין, די הענט צו-
וויפּגעפּלאַכטן אַרום זיין אויסגעלאָשענער פּייקע.

- דו ביסטו הידער דאָ, אַבער? - זאָגט ער. - איך זיך
דאָ לידייק, באַטראַכט די בערג און מאָלן און איך הער נישט
אויף זיך צו ווונדערן, נאָך אַ מין ווונדערן. זעסט דאָרט דעם
שפיץ-באָרג, דעם פעלז? בע-כע, אַ קאָלאָסאַלער יונגמש, קוק נאָר
אָן די אַלע שטיינער, מיט העלכע ער האָט זיך באַהאַנגען! אוי,
ווי שוין די העלסט איז! הייסט גיין אַהיים?

- יאָ, אַהיים. - זאָגט אַבעל און שאַקלט צו מיטן קאָפּ.
אַבער ער האָט דאָך דאָ די שלאַנג, און ער האָט דאָך געכאַפט
אַ ביים...

דער שמיד שפּרינגט אויף, אָן אַלמער, אַ צעמישטער, אַ צי-
טערניקער.

— ניין-ניין-ניין...

— אָך, ס'איז נישט געפערלעך. — דערקלערט אבעל.
 אָבער ווי גוט ס'וויקט דאָס דאָזיקע מיטגעפיל, מ'איז דאָך
 פאָרט נישט אלס, ווען מ'איז נאָך אַ יינגל; די צעמישטקייט און
 די שרעק ביי אַן אנדער מענטשן צוליב דער אייגענער פּערזאָן
 איז נישט אָפּצושאַצן, דאָס האַרץ וואַקסט אין אים דערפון, און
 מען לאַכט, כדי זיך אַרויסצוווייזן אלס מאַן, און מ'זאָגט נאָך: אָך
 וואָס, ס'איז דאָך גאָרנישט, דער באַלעבאָס זאָל נאָר אַזוי גוט-זיין
 און פאַרשנורעווען דאָס געלענק ביי דער האַנט, אַביסל ווייטער
 אויבן, אַזוי, יאָ...

זיי גייען אַהיים, — איך האָב נאָך נישט געווען אַזאַ קאַלט-
 בלוטיקן און פעסטן מענטש, ווי דו, — האָט געזאָגט דער שמיד —
 און ס'טוט נישט וויי?

— ניין, קיין סימן נישט, זייער ווייניק.

אבעל לייגט אָן וועג, כדי אויסצוזוכן דאָס הייפל-מוראַשקעס,
 וועלכעס ער געדענקט פון זיין אַרומבליאַנקען; דער שמיד דרייט
 אפּיכו מיטן קאָפּ, אָבער ער גייט מיט. פון דעם הייפל-מוראַשקעס
 פירט ער אים אָפּ אַהיים, דער אַלמער איז באַמת שטאַלץ מיטן
 יינגל. ער ווייזט אים דעם און יענעם, וועמען נאָר ער באַגענט,
 ס'רופט אַרויס אַ גרויסע שרעק.

זיי קומען אָן אין שטאָט, דער פּישער יערגען שטייט ביי
 זיין טיר. — קוק נאָר אָן דעם יונגס האַנט!-זאָגט שנעל דער שמיד.
 אבעל אָבער איז ביי זיך שטאַלץ צו דעם גאַנצן כּבור, פאַר-
 האַלט זיך נישט ביי דער דאָזיקער טיר, גראָד ביי דער דאָזיקער
 טיר, ער שטייכלט נאָר און גייט פאַרביי. און דער שמיד שרייט
 אים נאָך, טרייבט אים אונטער: — יאָ, גיי נאָר שנעל! גלייך צום
 דאָקטאָר! שוין טאַקע!

אבעל איז אפילו באַגאַסן מיט קאַלטן שווייס, ער פּילט זיך
 זייער שלעכט, אָבער ער איז איבערגליקלעך. זעט, ווי די צוויי
 מענטשן זענען געבליבן שטיין און דערציילן איינער דעם צווייטן
 וועגן אים טאַקע; זאָלן זיך נאָר געוויסע מענטשן דערוויסן וויאָזוי

ס'האלט זיך א מענטש פון איין, ווען ער באקומט א בייס פון א
שלאנג!

— איך האָב דיר נישט אָנגעזאָגט, זאָלסט הייסן דיין טאָטן
קומען צו מירן — האָט דער דאָקטאָר געפרעגט.

— איך הייס נישט.

— גיב אים איבער, ער זאָל תיבה קומען! אַנישט, ווער איך
נאָך אים שיקן. גיב דאָס איבער! הייז נאָר דיין האַנט! פע, הייז
זעט אויס!

דער דאָקטאָר קאָן די מלאכה; אים קומט אויס יעדן זון-
מער צו היילן ביסן פון שלאַנגען, און קיינער איז נאָך ביי אים
נישט געשטאַרבן דערפון. — דאָס איז אָבער אין א שווערער פאַרב.
— חורט ער עטלעכע מאָל איבער; און דאָס מאַכט דעם קראַנקן
זייער שטאַלן, ער קען דאָך יעדן איינעם דערציילן, אז ער איז
שוין געווען האַלב אויף יענער וועלט, און דער דאָקטאָר האָט גע-
האַלטן אין איין טענהן, אז דאָס איז זייער א געפערלעכער פאַל.

XVII

ניין, אַליינער איז נישט דער מענטש, ער זאָל באלד לאָזן
לויפן, ווען דער דאָקטאָר רופט אים, ער איז א היבטיקע פערזענ-
לעכקייט, זיין פאַסטן אַלס פאַרוואַלטער מיטן מאַגאזין שטעלט אים
אזעק צווישן די בעסערע מענטשן, אויף איין שטופע מיט די אַני-
געשטעלטע פון קאַנסול יאַהנסענס געוועלב, יאָ, מיט דעם גע-
שעפטירער בערענטסען. און אַליינער איז אפילו נאָך אביסל אַני-
געווענער פון זיי, ער טאַנצט נישט אַרום די קונים אין געוועלב
און לויפט נישט אין קעלער, ער שטייט אויף איין אָרט, און דאָס
איז טאַקע זייער אַ פאַסנדיקע שטעלע פאַר אַ מענטש היי אַליינער.
ער האָט זיך געפונען זיין געהעריק פאַך. אַ, ס'איז גרויס-
אַרטיק צו פאַרוואַלטן מיט אזאַ מאַגאזין, ווערן באַגריסט פון יעדן
איינעם, וואָס גייט אַרײַן און אַרויס, פאַרדינען צום לעבן און אויף
אַ בגד, ווען מ'דאַרף, האָבן צייט אויף אַרייַנצוקוקן אין שפּיגל

און זיך צו פוצן. דערביי קאָן ער זיך דערלויבן פאַרשידענע זאַכן; זונטיק פאָרט ער רעגלמעסיק אַרויס צווישן די שבוערן. קוקט אין הימל אַרײַן, טרוימט און בענקט, אײַן גאָט ווייסט, נאָך וואָס ער בענקט, אפשר נאָך אַ בעסער לעבן, נאָך אַ נייער ירושלים, און ער קערט זיך אום אַהיים אָנגעלאָרן מיט אַלדאָס גוטס, וואָס נאָר ער געפינט דאָרט, ברענגט ער מיט, אַ באַלקן פון אַ שיק, עטלע-כע נישט-דערלויבטע אײער פון אַ מײַה, און אַ זשמעניע אײער-פוך, וואָס איז אַמײנסטן פאַרבאַטן, מ'האַט אים אָבער קײנמאָל נישט געכאַפט דערביי, קײנער וועט נישט גײן אויסטון די קאַריקע נאַ-קעט, כדי צו געפינען בײַ אים אויפן נאַקעטן לײב אַ זעקעלע פוך. אַליווער האָט מאַקע אין משך פונם יאָר צונויפגעזאַמלט אַסאַך פוך, די פראַגע איז נאָר, ווי זעצט מען אָפּ אַט דעם פוך. ער זאָל דאָס אפילו קײנמאָל נישט קאָנען פאַרקויפן, וועט ער אויך נישט אויפהערן צו זאַמלען, ווען ער קוקט נאָר אָן אַט דעם אַרטיקל, באַקומט ער תּיכּף חשק דערצו.

אין שטוב בײַ אים איך אויך גענאַנגען בעסער, די יאָרן אַלײן האָבן די פרוי זײנע געמאַכט רויקער און באַשיידענער, זי האָט מער לײב געקריגן די שטוב, זי האָט גערן געטרוניקען קאַ-ווע, און קאַווע האָט זײ נסחמא טײער נישט געקאָסט; איצט דאַרף שוין אַליווער מער נישט אַזוי אָפט איר נאָכגײן מיטן פּיש-מעסער אין אַרבלי, זי איז אפילו אָפט נאָך געווען אומדערטרעגלעך, אהודאי, אַזעלכע איז זי שוין געווען, זי פלעגט אָפט נעמען שמאַ-רען מיט דער נאָז און איראַניש קײטשן מיט די נאָז-פלייגל, אַרײַן-ציענדיק די לופט. פּעטראָן איז קײנמאָל צו-גוט נישט געווען, און זי האָט קײנמאָל נישט געהאַט גענוג, זי איז, בכלל, געווען אַן אומ-גליקלעך באַשעפעניש, זי איז געווען נישט באַפּרידיקט פון געבוירן אָן, זשערנע פון געבוירן אָן, פונקט דער היפוך פון אַליווערן, וואָס פלעגט זיך באַפּרידיקן מיט אַ שיבוש, יא, ער האָט אפילו געקאָנט זײן צופּרידן פון אַזא ווייב, ווי זי. ס'איז אָבער קײן ספק נישט, אַז זי איז געווען אויף איר שטײגער אַ שראַק אַ ווייב, אַ, ווען זי וואָלט נאָר נישט גע-ווען אויסגעלאָסן — און זי איז פאָרט קײנמאָל נישט געווען אויסגע-לאָסן; זי פלעגט עס נישט איבערטרייבן, די זײטיקע האָבן איר גע-

קענט נאָכקוקן וויפל זיי האָבן געוואָלט, זי האָט נאָר איינמאָל גע-
 האַט אַ בלויזאויגיק קינד. אין אַלגעמיין האָט אַלייזער געמעגט זיין
 צופרידן, זי איז תמיד געווען אין זיין רשות, ער האָט זיך ביי
 איר געוואַרעמט, ער פלעגט עסן מיט איר צוזאַמען, ער פלעגט
 ליגן ביי איר אין בעט, אין שלאָף פלעגט איר אָמעס גיין אי-
 בער אים, מינט נישט, דאָס איז נאָר נישט אזוי ווייניק! אַלע
 פאַרס איז זי, ווי ווייט ס'איז געווען באַווסט, געווען זיין ווייב
 און נישט עמעצנס אַנדערש.

איז זי נישט שוין? אדרבא, זי איז גוט געבויט, נישט קיין
 דאַרע, אַ פיינער אויסזען, הנענדיק, אַביסל ווילגאַר – אַנדערש
 וואָלט ער זי נישט גענומען, דאָס פאַרשטייט מען! אָבער זי
 צעוואַרפט זיך נישט אויף אַלע זייטן; וואָלט נאָר דער סאַ-
 ליער מאַטמס נישט געשמאַנען אין וועג, וואָלט אַלייזער געקאָנט
 זיין אינגאַנצן רויק! צעוואַרפן זיך אויף אַלע זייטן, זי? פעטראַ,
 וואָס האָט געקאָנט אפילו שעדדרופ יאָהנסענען אַראַפּלאָן אַ
 פאַטש אין באַק! גלייך ווי זי וואָלט יעדן איינעם איינגעלאָרן
 און געזאָגט: „קום, מיר וועלן זיין זונדיק און אויסגעלאָסן, מיר
 וועלן הנאה האָבן פון דער וועלט!“ נין, נין, קיין סימן נישט!
 זי האָט גיכער אויסגעזען ווי אַ הייליק בילד; אַך, ליבער נאָט,
 זונטיק טראָגט זי אויפן האַרץ אַ גאַלדן צעמל, וואָס זי האָט
 ערגעץ געקריגן, עס איז ביי איר געהאַנגען אויף אַ סאַמעטן
 בענדעלע. און קיינעם וואָלט נישט איינגעפאַלן אזא שמת צו
 זאָגן, אז מ'קאָן זי לייכט אָפקויפן. ס'הייבט זיך גאַרנישט אָן!

פעטראַ איז אין איר גראַד געווען די ריכטיקע פרוי פאַר
 אים, פאַר אַלייזערן, זייער אָפט האָט ער זיך נישט געוונטשן
 קיין אַנדערע. די ברוינאויגיקע קינדער? אמת טאַקע דאָס קליינע
 מיידעלע זיינס האָט פון אים דאָסמאָל געמאַכט אַ תל און חדשים
 לאַנג האָט זיין חשד וועגן איר, געברענט פלאַס-פייער; אָבער ער
 איז געוואָרן הייכער און הייבלעכער, האָט לאַנג דעם חשד נישט
 געהאַט און נישט געטראָגן אין האַרצן קיין שנאה צום קינד;
 דאָס טאַג-טעגלעכע לעבן האָט אים געבראַכט דערצו, אז דאָס
 מיידעלע זאָל זיך צו אים דערגינגערן; ווען קיין אַנדערער

איז נישט געווען אין שטוב, האָט ער עס געמוזט ווייגן. און צום סוף האָט זיך פון זיין חשד אויסגעלאָזט גאַרנישט: ער איז גע-ווען זיכער, אז דאָס קליינע פּנימל וועט האָבן אַ פּערדישע נאָז, דאָס קינד איז אָבער אויסגעהאַקסן און באַקומען אַן אוי-סערגעוויינדעך שיינע נאָז. דאָס קאָן נאָר דער טייוויל פּאַרשטיין! אַליינער האָט דאָסמאָר איבערגערעדט וועגן דעם ענין מיט דעם און מיט יענעם: הי אזוי איז ער דאָס פּלאַצלינג געוואָרן אַ טאַטע פון אַ בלוואויגיק קינד, אינדערציט ווען די איבעריקע קינדער האָבן ברוינע אויגן; הי זאָל מען דאָס פּאַרשטיין? ער האָט באַקומען אויסמיידנדיקע תּשובות, דער פּישער יערגען האָט זיך בכלל נישט געווינדערט, אַ, ס'זענען פּאַראַן אסאך ווונדער-לעכע זאַכן, און, בכלל, זענען דאָ אין דער נאַטור פּיל פּאַר-באַרגענע ענינים.

הייסט דאָס, אז אַליינער איז אין פּלאַג זייער אַ גליקליכע-כער פּאַטער. פון אזוינע קינדער וועט געוויס עפעס ווערן. ס'איז נישטאָ קיין סאך מענטשן, וועלכע ס'זאָל גיין בעסער ווי אַליינערן און ווען ער וועט ווערן אַלט און וועט זיין אויסגעמאַ-טערט פון דער אַרבעט אין מאַנאָזין, וועגן זיינע קינדער שוין זיין דערהאַקסענע און אים שמויזן. פון אַבערזן וועט ער קיין גרויסע הילף נישט האָבן, אָבער פון פּראַנקן - אַ, פּראַנק גייט אין העכערע שולן און איז געוואָרן אַ געלערנטער, און מיט דער צייט וועט ער באַקומען אַ הויכע שטעלע. ער איז שוין איצט אַ סטודענט און שטודירט נאָך אַליין הייטער.

און ענוואָנד נאָך עפעס: מ'האָט אויך נישט געקענט אַזעקמאַכן מיט דער האַנט דאָס, וואָס יאָהנסען איז געוואָרן אַ מאַפּלער קאַנסול, אַליינער רעכנט דאָס זיך פאַר אַ פּבור. מ'האָט אפּידו געשמועסט, אז גרוי-אַלסען האָט שוין אויך השק צו נעמען זיך אַ פאַרהאַלטער צום מאַנאָזין, בלוויז פּדי זיך צו מאַכן פאַר אַ גרויל, און מאַרטין פּונם בערגל, דער אַלטער פּישער, האָט אַרויסגעקוקט אויף דער שטעלע. אַ, בימע, קאַנסט זי אָננעמען, גרוי-אַלסען איז אויך אַ קאַנסול און איז אויך אַ רייכער מאַן, אפּשר איז ביי אים אויך גוט. אָבער איז ער דען

אויך צוויימאָל קאָנסולד? בע-כע! מאַרטין פּונם בערגל, דו וועסט
דערגרייכן פּונקט די העלפּט. בימע!

אזוי זענען אַזעק די טעג און אזוי זענען אַזעק די יאָרן,
און אַליינער לעבט זיך ווי ער קאָן, און שפּאַנט זיך זיין וועג,
גלייך ווי ער וואָלט גאָ-נישט געווען קיין קאַליקע מיט איין
פּוס. אַט האָט ער גאַנצע אַכצן יאָר געשפּילט די ראָג פּון אַ
מענטשן, אזוי גוט ווי יעדער אַנדערער, אפשר בעסער ווי יעדער
אַנדערער.

אַיינמאָל שבת פּאַרנאַכט האָט אַליינער אויסגעפּוצט זיינע
מלבושים, אָפּגעפּוצט די שיך און גרייט געווען צו גיין אַהיים.
די לעצטע צייט האָט ער עפּעס אַרויסגעוויזן אַ מאָדנע אונטפּאַר-
שטענדלעכע פּאַרוויכטיקייט. צוליב וואָס טוט ער דאָס? ער טוט
אַ קוק אינדרויסן אַרויס, און אַז ער דערזעט דעם דאָקטאָר, ציט
ער זיך צוריק און וואַרט איבער. פּאַרהאַט מיינט ער אויס
דעם דאָקטאָר, בשעת אַדע אַנדערע רעכענען דאָס פּאַר אַ כּבוד,
איז ער פּאַרהאַלט זיי אויף דער גאַס?

דער דאָקטאָר דרייט זיך אַרום מיטן פּאַסטמייסטער, וועלכן
ער פּלעגט שטאַרק אויסמיידן, זיי גייען צו ביי דאָוידסענס גע-
וועלב און הידער צוריק, אזוי עטלעכע מאָל היין און צוריק,
אַליינער ויצט פּאַרשפּאַרט. דער דאָקטאָר טשאַטעוועט פּשוט אַפּ
די קאַליקע? הייל ער קאָן אים דאָך פּערזענלעך נישט באַ-
זוכן אין מאַגאַזין. אַליינער הערט אָפּגערויסענע ווערטער פּון
דעם פּאַסטמייסטערס רייד, ער פּאַרשטייט אָבער קיין וואָרט
נישט, דער דאָקטאָר, הייזט אויס, פּאַרשטייט אַלץ, אָבער ער
מאַכט דעם אָנשטעל, ווי ער וואָלט זיך נישט אויפּמערקזאַם
צוגעהערט, ניין, ס'ווייזט אויס, אַז ער האָט דאָ דעם פּאַסטמייסט-
טער געדאַרפט צוליב דעם, ער זאָל קאָנען טשאַטעווען אַליינערן,
ס'איז נישט פּיין.

ס'האַט מיט אַליינערן גראָד געטראָפּן אַ מאָדנע זאַך: דער
דאָקטאָר האָט נאָך אים צוויי מאָל געשיקט, און ער פּאַרשטייט
אפשר נישט, וואָס דאָס באַטייט. וואָס דען? אַליינער איז ניי-
גריק ווי אַ פּרוי און ער פּרעגט ביי זיך, צי האָט דאָס שיקן

נאָך אים נישט קיין שייכות מיטן קאַנסול יאָהנסען? ער האָט באַשלאָסן מיט גרויס הבנעה צו לאָזן פאַר אַ האָרט וועגן דעם פאַרן קאַנסול: ער איז אַ פשוטער, נישט געלערנטער מענטש, דער דאָקטאָר האָט אים אויפגעפאָדערט ער זאָל קומען צו אים, וואָס זאָל דאָס באַטייטן?

דער קאַנסול פּרט אים אָפּ מיט אַ פאַרווונדערטן שטייכל און זאָגט: - וואָס קאָן איך וויסן? - אָבער פּלוצלינג פאַרטראַכט ער זיך און פּרעגט: - ער האָט נאָך דיר געשיקט?

- יא, צוויי מאָל.

- אזוי. וואָס הייל ער פון דיר?

- כ'ווייס נישט.

- נעם דיר נישט צום האַרצן!

אַט אזוי האָט אַלייזער טאַקע געטון און זיך דאָס נישט גענומען צום האַרצן.

אָבער איצט דרייט זיך דער דאָקטאָר אַרום אינדרויסן אַרויף און אַראָפּ און ס'ווייזט זיך אויס, אז ער טשאַטעוועט אויף אים.

דער דאָקטאָר פירט זיך דאָרט זיכער נישט גוט, ער האַרט נאָך פון צייט צו צייט אַריין אַ האָרט, דער עיקר, ווען עמעצער קומט זיי אַנטקעגן און ער וויל זיך היכטיק מאַכן און טענהן דעם פאַסטמייסטער אַ געלונגענע פּראַגע. ווען אַלייזער וואָלט עפעס פאַרשטאַנען דערפון, וואָלט אים דאָס גע- שפּרעך געווען שטאַרק צונוצגעקומען.

- יא, מ'האָט גערעדט וועגן די קומענדיקע דורות. איר האָט דערויף נישט געענטפּערט.

- איך האָב מיך אפשר נישט גוט אויסגעדרוקט. - האָט דער פאַסטמייסטער געזאָגט. - ס'איז דען נישט אזוי. - די עלטערן הערן אויף צו זאָגן פאַר זייערע דערהאַקסענע קינדער און גיבן זיך מער אָפּ מיט די קינדערס קינדער, די אייניקלעך, און אַסאך הייטער? דאָס וואָלט געקאָנט הייסן, אז אין דעם מענטשן ליגט אַ קערנל פון דער אומענדלעכקייט.

- און צוריקגעשמועסט, איז דאָס נישט קיין עזרה פון

דעם קערענדר אינם מענטשן, וואָס פאַרגרעסערט די צאָל קיני-
דער אין די גרעסערע באַדינגונגען, צו שאַנד און צו אונטערגאַנג?
ווען זיי וואָלטן כאָטש אַלע געבוירן געוואָרן אין גוטע הייזער?

— ב'ווייס נישט, צי די פראַנע קאָן אזוי געשטעגט ווערן. —
ענטפערט דער פּאָסטמיסטער. — ס'קאָן דאָך מעגלעך זיין, אז
מען ווערט געבוירן מיט אַזא מוז, וועלכן מ'האַט זיך פאַרדינט
אין פריערדיקן גלגול, ס'איז פאַראַן טאַקע אַ שטיקל באַווייז:
אַ טייל קינדער ווערן דערצויגן אין די בעסטע הייזער און זע-
נען נישט קיין געראַטענע, אַנדערע קינדער קומען אויף דער
וועלט אין אָפגעשטאַנענע משפּחות און זיי ווערן שפעטער גרויס-
אַרטיקע מענטשן, זיי דערציען זיך אַזיין, אפילו דאָ אין שטאַט
פעלן נישט אזוינע ביישפּילן. די וועלט איז אַן עולם-התורה, אַ
מישמאַש פון אַזעלכע צופאַלן, אונזער לאָגיק איז נישט אין
שטאַנד דאָס צו דערקלערן.

— פונדעסטוועגן מוזן מיר לאָזן געוועלטיקן די לאָגיק,
אויב נישט, וועט דאָס אַלץ זיין, איר זאָלט מיר מוחל זיין, אַ
פוסט פּלאַפּלעריי. איר האָט ערשט געזאָגט, אז קינדער פון
בעסערע משפּחות קאָנען אַמאָל זיין נישט קיין געראַטענע. דאָס
איז ריכטיק, אָבער גלייכצייטיק האָבן זיי פאַרדינט דאָס היינטיקע
מוז אין דעם פריערדיקן גלגול. ווי ס'זאָל נישט זיין האָבן זיי
זיך דאָך אַרויפגעאַרבעט און פאַרדינט, געבוירן צו ווערן אין
בעסערע משפּחות. דאָס מיינט איר אַוודאי?

— פאַרוואָס נישט? נאָר דאָס הייסט נאָך נישט, אז אַ גוטע
משפּחה און אַ גוטע עולם-הזה איז שוין דאָס בעסטע אויף דער
וועלט, אז אַ לעבן אָן צרות איז אַ גן-עדן. לאָמיר זען פון
דער אַנדערער זייט; אַנדערע קאָנען דורך ליידן פשוט אויפ-
געריכט ווערן און זיך מיט די ליידן אויסהאַלטן, אין די ליידן קאָ-
נען זיי געפינען זייער גליק.

דער דאָקטאָר האָט נישט געקאָנט איינהאַלטן זיך און אַ
זיפּץ געטון, ס'איז געווען זייער שווער אַרומצורייען זיך דאָ
אַרויף און אַראָפּ און צו זיין שטאַרק העפלעך קעגן זיין אייגענעם
וילן. ער האָט אַ קוק געטון אויף זיין זייגער, זיך היידער שנעל

א לאָז געמון צו דאָוידסענס הויז און געמאכט אַן אויפגערעגטן שפּאַן; אָבער דער פּאַסמייסטער איז מיטגעגאַנגען. אַז זי זענען ווידער צוריקגעקומען, האָט שוין דאָס געשפרעך ווידער אָנגענומען אַן אנדערע ווענדונג, דער פּאַסמייסטער האָלט אַ דרשה אויף אַ סאַציאַלע מעמע.

— פּאַרשטייט זיך, אַז נאָר דער אַרבעטנדיקער מיטשטאַנד האָלט איין דאָס לעבן און לאָזט נישט אויסשטאַרבן, איך פּאַר-שטיי נישט, ווי קאָן מען דאָס זיין קעגן דעם. נישט נאָר די מאַ-סע, די וואָס זאָגט: „מיר, אַרבעטער!“ אָ, די מאַסע, זי האָט זיך אויסגעלערנט די שטיקלעך, זי קאָן לייענען איר פּילדערנדיקע צייטונג און האָט זיך פּאַרשאַפן דעם געראַנקען-גאַנג, וואָס זי דאַרף. מיר, אַרבעטער! מיינט מען דעם פּויער, דעם פּישער? נישט אמת, דערמיט מיינט מען נישט קיין אַנדערן, ווי נאָר דעם אינדוסטריע-אַרבעטער. דאָס איז דער, וואָס שרייט אַזוי הויך. געדענקט איר, הער דאָקטאָר, אַז מיר ביידע, איך מיט אייך, האָבן געלעבט אין אַ צייט, ווען ביי אונז זענען נישט געווען קיין אינדוסטריע-אַרבע-טער, אָבער יעדעס הויז האָט געהאַט זיין אינדוסטריע? מיר זע-נען דעמאָלט לחלוטין נישט געווען אַזוי פּאַרנומען, אַז מיר זאָגן אַזש נישט האָבן קיין צייט צו פייערן דעם זונטיק; דאָס לעבן איז דאָן געווען פּשיטער, די צופרידנקייט — גרעסער. דערנאָך האָט די מעכאַניק איבערגענומען די ממשלה, ס'האָט זיך אָנגעהויבן די מאַסנפּראָדוקציע, ס'האָט זיך באַוווּן די אינדוסטריע-אַרבעטער — פון וועמעס טובה וועגן, פון וועמעס הנאה וועגן? פאַר די פּאַפּרי-קאַנטן, פאַר די אַרבעטגעבער, און מער פאַר קיינעם נישט. ער האָט געוואָלט פּאַרדינען מער געלט, ער און זיין פּאַמיליע האָט געוואָלט געניסן אַ גרעסערן ערדישן לוקסוס, ער האָט נישט גע-גלויבט, אַז ער וועט טון שטאַרבן...

— ניין, הערט נאָר, — זאָגט דער דאָקטאָר מיט אַ שמיכל-האַט ער דען נישט געצוונגען פּיל מענטשן צו זיין טעטיק, האָט ער דען נישט געגעבן ברויט פאַר אַסאך הונגערנדיקע מאַגנס? — ברויט? איר מיינט געלט אויף ברויט. ער האָט זי גע-געבן אַרבעט אין פּאַבריק — אָבער די ערד אין לאַנד ליגט נישט

באארבעט. יא, דאָס האָט ער געטון. ער האָט אָפגעריסן די יונגט פון איר נאטירלעכן אָרט און לעבן און האָט אויסגענוצט אירע בוחות צוליב זיין אייגענעם נוצן. דאָס האָט ער געטון. ער האָט גענרינדט א פערטן שטאנד אין דער וועלט, וואָס האָט שוין אזוי אויך געהאט גענוג שטאנדן, אַ גאנצן קלאַס אינדוסטריעלער. דער אַטוויניקסמן נויטיקער עלעמענט אין לעבן. און דערנאָך זעט מען, וואָס פאַר אַ קאַריקאַטור פון אַ מענטשן ס'ווערט אזאַ אינדוסטריע-אַרבעטער, ווען ער לערנט זיך אויס אַלע שטק פון דעם הע-בערן קלאַס: ער פאַרלאָזט דאָס שויפֿל, ער פאַרלאָזט די ערד, פאַרלאָזט די היים, די עלטערן, די משפּחה, פאַרלאָזט די באַהות, די בוימער, די בלוטען, דעם ים, דעם הויכן געטלעכן הימל — דערפאַר באַקומט ער טיהאַלי, אַ פאַרײן, קאַפּע-הייזער, ברויט און אַ צירק. צוליב אָט די גומע זאַכן קלויבט ער זיך אויס דאָס פּראָלעטאַרישע לעבן, און דעמאָלט ברייט ער: — מיר, אַרבעטער! — הייסט דאָס, אַז מ'דאַרף נישט קיין אינדוסטריע? — וואָס הייסט? אַמאָל איז גאָרנישט געווען קיין אינ-דוסטריע?

— דאַרף מען נישט, הייסט דאָס, קיין שום פאַבריקאַציע?
 — וואָס זאָגט מען דערצו? מיר קאָנען דאָך זיך פאַרשטעלן אייניקע קליינע אויסנאַמען!
 — איז דאָך אזוי!
 — למשל, די פאַבריקאַציע פון שוויבן-גלאָז.
 — כאַ-כאַ-כאַ!

— אין הייסע געגנטן איז די סחורה נישט נויטיק, אָבער ביי אַנווער קלימאַט מוזן מיר זי האָבן. אָט דאָס האָב איך געמיינט.
 — אַ, איר דאַרפט זיך נישט פאַרענטפערן דערפאַר, וואָס מיר מענטשן דאַרפן צווישן אַנדערע זאַכן האָבן אויך שוויבן-גלאָז.
 דער פּאָסטמייסטער האָט זיך צייטנווייז געפילט לחלוטין הילפֿלאָז, ער איז געווען זייער הייניק באַהאַונט אין די ענינים, דערפאַר איז ער זייער אָפט געווען צוגעשפּאַרט צו דער וואַנט. ביי אַ געלעגנהייט האָט ער זיך באַנוצט מיט דער מלציה: די לעצטע וועלן זיין די ערשטע! דער יונגער יוריסט, וואָס איז אַ

געהיקף ביים געמיינדע-שרייבער, איז פונקט פארבייגעגאנגען, און דער דאקטאָר האָט גראָד אַ פּרעג געטון איראַניש, גלייך ווי ס'וואָלט פאַר אים געווען אַ רעמעניש: - אָבער וואָס, אין גאָטס ווילן, זאָג ווערן דאָס ערשטע? - דער פּאָסטמיסטער האָט ווידער געענטפּערט געמייטלעך: - די ערשטע וועלן זיין די לעצטע.

- כאַ-כאַ-כאַ! - האָט זיך דער דאקטאָר ווידער צעלאַכט. - אַי, צו אַלרײ רוחות! זאָגט מיר נאָר, הער פּאָסטמיסטער, ווי קאָנט איר נאָך אַלעמען שמענדיק זיין אזוי גליקלעך?

דער פּאָסטמיסטער האָט זיך איצט געכאַפט, אַז מען מאַכט פון אים חוק, און ער האָט געענטפּערט: - דאָס בין איך נישט שמענדיק און נישט פון אַלען. - ער איז אַנטשוויגן געהאַרן.

- ס'מוז זיין אַ רגילות, - זאָגט דער דאקטאָר - איר קאָנט זיך נישט באַגיינן אָן גליק. מיר, אָבער, אַלע אַנדערע אויף דער וועלט, מיר מוזן לעבן אָן דעם. פאַרשטייט זיך, אַז דאָס אַלען איז אַ רגילות.

דער פּאָסטמיסטער האָט געשוויגן. - דער דאקטאָר האָט ווידער געמוזט זיך אומקערן צו דער פּראַגע וועגן די קומענדיקע דורות, פריי אים צו עפענען דאָס מויל, אָבער אַצינד האָט דער פּאָסטמיסטער נישט געלאָזט אויף זיך טרעטן, ער איז מיט-אַמאָל געבליבן שטיין. - צי זענט איר דאָס געווען, הער דאָקטאָר, וואָס האָט דעמאָלט צווישן אַנדערע דערמאָנט די ליבע? וואָס מיינט איר אונטער דעם וואָרט? איר וואָלט דאָס געדאַרפּט אַנרופּן: תּאוּה, חיהשע פּונקציע, איר וואָלט געדאַרפּט זאָגן: זנות, אָ, אָבער אפילו דאָס זנות מעג אויך זיין מיט שכל, גענוג פאַר-זיכטיק, קינדערלאָז, ווי היינט ס'איז מעגלעך.

- אַי, דו גרויסער גאָט! - רופּט אויס דער דאקטאָר פאַר-וונדערט. אָבער באַלד אויפן אָרט ווערט ער ווידער די הויכע פּערזאָן און האָט לגמרי קיין חשק נישט צו פירן אַ חיפּוח. ער טוט אַ קוק אויפן זייגער. מיטאַמאָל הערט דער פּאָסטמיסטער אויף פאַר אים צו עקזיסטירן, ער שרייט אַריין אין מאַגאזין: - קום אַרויס, אַליינער, איך וויל מיט דיר עפעס רעדן!

אַליינער איז נישט קיין נאָר, ער וועט זיך נישט לאָזן יאָגן.

דער דאָקטאָר מיינט, אז די מניעה איז נאָר אין אים! ער איז טאָקע געבליבן זיצן אין זיין באַהעלטעניש, אין מאַנאָזין, ביז וואַנעט דער דאָקטאָר איז זיך אַוועקגעגאַנגען, דאַמאַלס ערשט האָט ער צוגעשלאָסן און האָט זיך געלאָזט גיין.

ס'איז אים אָבער נישט באַשערט געווען אויסצומירן דאָס דאָזיקע באַגעגעניש; דער דאָקטאָר האָט אים אָפּגעהאַרט אויף דער ערשטער גאַס, האָט אפילו אויסגעהויבן אַ פינגער צום קאַפּעליוש און געזאָגט אין נאָר אַ פאַרענדערטן טאָן: -- גוטן אָונט, אַליינער, גוט, וואָס איך טרעף דיך דאָ, קאָנסטו אפּשר אַרײַנגיין מיט מיר אין מיין אויפנאַס-צימער?

אַליינער איז געגאַנגען; פון נייגיריקייט וועגן אָדער דערפאַר, וואָס ער האָט שוין געוואָלט דערפון פּטור הערן?

-- דו וועסט גאָרנישט האָבן קעגן דעם, ווען איך וועל באַטראַכטן דיין דרך?

-- וואָס הייסט...?

-- ס'איז צוליב דער חוישנשאַפט. דו ביסט אָן אינטערעס-סאַנטער עקוועמפלאַר פאַר דער מעדיצין, טו זיך אויס!
אַליינער איילט זיך נישט.

-- ס'וועט גאָרנישט געדויערן, נישט מער פון פינף מינוט, יאָ, אפּשר צוויי מינוט. כ'חיל נאָר אָנקוקן דיין דרך. זי טוט דיר טיילמאַל נישט וויי?

-- נין.

-- אַזוי, קאָז טיך אָנקוקן!

ניין, אַליינער וויל נישט. ס'איז שבת אויפדערנאַכט, ער מוז ארײַט גיין אַהיים.

-- ס'לוינט גאָרנישט צו רעדן וועגן דעם, אינגאַנצן צוויי מינוט!

אַליינער האָט נישט מסכים געווען, אָ, נין, ער האָט צו-געלאָזט ביז דעם, אָבער ווייטער וויל ער נישט. דער דאָקטאָר איז טאָקע געווען זייער חשוב אין שמאַט, אָבער די מעשה מיטן שוועדישן מאַטראַס האָט אים קיין גרויס פּבור נישט צווע-געבן, פאַרקערט. פּונדעסטוועגן וואָרט אים אַליינער נאָכגעגעבן

און וואָרט זיך אויסגעטון; אָבער ער האָט, ווייזט אויס, פאַר
עפעס מורא געהאַט, ער האָט, מסתמא, געהאַט עפעס אַ גרונט,
דאָס נישט צו טון. וואָס איז דאָס געווען? זיין פנים האָט איצט
געהאַט דעם אמתן ביזן און כיטערען אויסדרוק, ער האָט פאַ-
טעלעך אָנגעקוקט דעם דאָקטאָר און אַ זאָג געטון: - ניין, דאָס
טו איך נישט.

- דו ביסט אַ נאַרישער קאַפּ, - האָט דער דאָקטאָר געזאָגט -
ס'וואַקסט דיר נישט מער קיין באַרד, פאַרוואָס איז דאָס? און
דו ווערסט עפעס פעט און גלאַטיק ווי אַ פרוי.
- ס'פעלט מיר גאַרנישט. - זאָגט אָליווער.

- טאַקע דאָס האָב איך געוואָלט זען, דו וועסט דערביי
גאַרנישט פאַרלירן, כ'האַב נאָר געוואָלט עפעס קלאָר מאַכן, דעם
אונטערשטן טייל פונם בויך, ס'וועט דויערן איין מינוט.
- ניין, כ'וועל דאָס נישט טון.

דער דאָקטאָר לאָזט אָבער נישט אָפּ. - ווי אזוי האָסטו דאָן
באַקומען דעם קלאָפּ?

- אַ פאַס איז אויף מיר אַרויפגעפאלן.

- דאָס פאַרשטיי איך נישט.

- דאָס האָט מיר דאַמאָס צעבראַכן דעם פוס, וועלכן
מ'האַט מיר דאָן געמוזט אָפּשניידן.

- ווייז מיר, ווי הויך מ'האַט דעם פוס אָפּגעשניטן.

אָליווער האָט באַזיין מיט דער האַנט.

- כ'מיין דו זאָכסט אויסטון די הויזן.

-- ניין, - האָט אָליווער געענטפערט צום דריטן מאָל. - דאָס
וועל איך נישט טון.

דער דאָקטאָר זאָגט און צייגט אַריין אַ טיפּן זין אין זיינע
רייד: - ווי דו ווילסט, איך האָב נאָר געוואָלט דיר טון אַ טובת.
אָליווער שפאַנט אַהיים; ס'איז געוואָרן שפעט, און ער
הערט די מוזיק פון טאַנק-זאַל, ס'איז דאָך שבת אויפדערנאַכט.
עס פאַלט אים איין, אַז ער איז אפשר נישט גענוג שיין אָנגע-
טון פאַרבייאַגוין די בחורים מיט די מידלעך אין זייערע יומ-
טובדיקע קליידער, און ער גייט מיט אַן אַנדערן הענט. אָבער

וואָס פאַר אַ צופאַל - דאָ שמיט זיין פעטראַ און רעדט. נישט מיט קיין אנדערן, נאָר מיט דעם סטאַליער מאַטמיס. ביידע זענען שטאַרק אויפגערגעגט, דער סטאַליער זעט אפילו אויס צו זיין צעקאָכט אין העכסטן גראַד; און אַליוער דערפיקט חידער, הי' ס'מוט אים אַ שאַרפן שמאַך אין האַרצן, ער דערנענטערט זיך און קריצט מיט די ציין. מאַטמיס דערזעט דערווייל אַליוער, ווערן, וואָס קומט אָן, מאַטמיס ציט זיך צוריק און גייט אַריין אין זיין הערקשטאַט. ער טוט, אַ חכמה, וואָס ער ציט זיך צוריק און פאַרשווינדט, הייל אַליוער דערנענטערט זיך און קריצט מיט די ציין. און פעטראַ טוט אויך קלוג, וואָס זי וואַרט אויף איר מאַן, ווייל מאַטמער וואָלט זי נאָר איין רגע אַ טראַכט געטון צו אַנטלויפן זי אַ הונט, וואָלט דער דאָזיקער מענטש, איר מאַן, זי צוריקגערופן מיט אַ דונערנדיקע שמים.

זי גייען איינער לעבן אנדערן. אַליוער שוויגט און קריצט מיט די ציין.

פעטראַ פילט, אַפנים, אַז באַלד וועט אויסברעכן אַ שטורם, גייט זי איבער אין אַן אַפענסיווע און מורמלט: - הם! ס'איז שוין איינמאָל אַ מצב!

- יאָ, - זאָגט אויך אַליוער - ס'איז אַ מצב. - און ער דרייט אויס דעם קאָפּ צו איר.

- ביי מאַטמיסן, מיין איך. דו האָסט, מסתמא, געהערט? - פרעגט זי.

- געהערט? וואָס? - ער האָט גאָרנישט געהערט, ער איז דורכגעדרוינגען מיט זיינע צרות און ער ענטפערט: - דו, דו וועסט שוין הערן!

- וואָס גרומסטו דאָרט אינטער? - זאָגט זי אומשולדיק און רויק. - נו, האָסטו, מסתמא, נישט געהערט?

ס'מוז זיין עפעס אויסערגעוויינלעכס, די נייגיריקייט שטייגט ביי אים אַלץ איבער, ס'שמעכט אים שוין נישט אזוי אין האַרצן. - וואָס ווילסטו דאָ מיר איינרעדן? - פרעגט ער.

איצט איז אָנגעקומען אַ גינסטיקער מאַמענט פאַר פעטראַן, זי קאָן זיך אַביסל רייצן, זי מאַכט דעם אַנשמעק, זי וואָלט געזען

באליוויקט און זאגט: -- כ'האָב גאָרנישט ברעה דיר עפעס איין-
צורעדן, איך וועל בעסער שוויגן.

אָליווער האָט געמוזט ביימן דעם טאָג, ער האָט זי געדאַ-
בעטן ביז זי האָט נאָכגעגעבן, אָ אָבער דאָס נייעס איז נאָך צו
גרוע, און זי וויל דווקא זיין די ערשטע, וואָס דערציילט; פעטרא
קאָן דאָס מער נישט האַלטן ביי זיך. -- ס'איז מאַרען! -- זאָגט זי.
-- וואָס איז מיט איר?

-- טאַרען סאַלט.

-- איך הער דאָך...

-- יאָ, זי ליגט אין בעט. זי האָט געהאַט אַ קינד.

אָליווער האָט נאָך, אַפּנים, אַליין נישט געוויסט, הי אַזוי ער
דאַרף אויפגעמען דאָס נייעס, אַלנפאַלס, האָט ער אָנגעהויבן אַגע-
לעגנהייט זיך גוט אויסצומענהן מיט זיין ווייב. ער זאָגט האַרב
ברוגז: -- וועגן דעם האָסטו מיט אים אַזוי לאַנג גערעדט.

-- לאַנג גערעדט? ער איז אַרויסגעקומען פון זיין שטוב און
האַט דאָס מיר דערציילט. ער איז אויסער זיך.

-- אַ מצוה אויף אים.

-- אָך, דיר פאַרמ, אפשר, איין, אַז מאַטמיס איז דער
פאַטער?

-- נו, דאָס ווייסטו שוין בעסער.

זיי האָבן זיך צעווערטלט און באַרד זיך אָנגעהויבן ערנסט
קריגן. אויב מאַטמיס איז טאַקע נישט דער פאַטער, ווייסט אָליווער
נאָך הייניקער, ווי אַזוי ער זאָל זיך האַלטן. אָבער ס'איז דאָך
שבת אויפדערנאַכט און זייער שפעט, אָליווער איז הונגעריק און
נישט אויפגעלייגט, ער האָט געוואָלט וואָס גיכער זיין אינדערהיים.
אַז ער האָט באַקומען עסן און דערצו נאָך אַסאַך עסן, איז אים
געוואָרן בעסער צו לעבן אויף דער וועלט, ער האָט געלאַכט און
פעטראַן גענוי אויסגעפרעגט וועגן מאַטמיסן, וואָס ער האָט געזאָגט
און ווי אַזוי ער האָט דאָס אויפגענומען.

פעטרא האָט דערציילט. זי איז זייער צופרידן, וואָס דער
שטורם איז שוין אַריבער, זי איצט אויך געוואָרן גוט געשטימט.
אַ, יאָ. זי האָט געקענט זיין גוט געשטימט, זי האָט נאָכגעמאַכט

מאטמיסן און האָט פון אים חווק געמאכט: מאטמיס האָט גלייך גע-
פאָדערט, אז מאַרען זאָל אַזעקגיין פון שטוב. איידער נאָך זי וועט
זיך דאַרפן לייגן אין בעט, מאַרען אָבער האָט אָנגעגעבן אַ שפע-
טערע צייט און האָט אים נישקשהדיק אָפגענאַרמ, אַ ס'איז נאָך דאָ
גענוג צייט. און פּלוצלינג הערט מען אין מיטן נאַכט געשרייען פון
אַ קינד, מאטמיס שפּרינגט אַרויס פון בעט און לויפט נאָך אַ היי-
באַס, לויפט אויך צום דאָקטאָר, דער דאָקטאָר האָט נישט קיין
אמנה אין דער גאַנצער זאַך און זאָגט: - מאַרען סאַלט, זי איז
דאָך אַלט אַ פּערציק-פּופציק יאָר? דאָס איז דאָך אומטעגלעך. -
מאטמיס האָט געענטפערט: - אויב אַזוי, מיינט איר, אפּשר, אז
איך האָב געהאַט אַ קינד? - ביסמו זיכער, אז דאָרט איז טאַקע דאָ
אַ קינד? - פּרעגט דער דאָקטאָר. - יעדנפאַלס שרייט עס, ס'ליגט
דאָרט אין שטוב, קומט מיט מיר און איר וועט אַזיין זען!
פּעטראַ לאַכט, און אָליווער לאַכט, און די אלטע לאַכט,
די ביידע קריינע טיידעלעך אפילו פאַרשטייען זייער גוט, ווי לע-
כערלעך דער סטאַליער מאטמיס זעט אויס. און זי קאָנען אויך
נישט בלייבן ערנסט.

- איר האָט געדאַרפט זען מאטמיס, - זאָגט פּעטראַ - ער
איז זיך געשטאַנען, אונטערגעטענצלט און געשטאַרעט מיט דער
נאָז; ער איז געווען פאַרצוהייפּלט, האָס ער האָט בייציימנס נישט
אַרויסגעפּטרט די אלטע מכשפה. „ס'הייסט אַזוי, אז זי איז בלומטשט
צווישן פּערציק און פּופציק יאָר, אָבער אינדעראמתן איז זי שוין
ביי די זעכציק“, - האָט ער געשריגן - „איז דאָס מענטשעך?
אַרומצוגיין און באַזעגן מיט די נאָז-רעפּלעך, ווי אַ קראַציק מיט
די אויערן, ווען מ'איז שוין מיט איין פּוס אין קבר.“

דערנאָך האָט פּעטראַ כימרע אַ זאָג געטון: - יא, דו וואָלסט
געטון זייער קלוג, ווען דו נעמסט זי, מאטמיס. - זי נעמען! -
שרייט ער - איך? פאַרוואָס עפעס דאַרף איך זי נעמען. סיידין
דער רוה וועט מיך נעמען! און אז עס וועט קומען דער טאַג,
ווען איך וועל האַלטן ביי חתונה האָבן, הייסטו אַזיין, אז איך וועל
נישט נעמען אַזאַ מויד! דאָס איז מער ווי זיכער.
די גאַנצע שטוב האָט געלאַכט.

אַבער בדי אָנציען אויף זיך אַביסל ערנסטקייט, נעמט זיך אַליווער אָן מיט דרייסטקייט און גיט אַ זאָג: - אַפּשר איז דאָס אַלץ געווען, נאָר בדי דו זאָלסט קאָנען רעדן מיט אַ פּרעמדן מאַנספּאַרשוינ און דערצו נאָך אינמיטן גאַס?

איצט איז פּעטראַ ביי זיך זיכערער. - איך האָב געקאָנט אַרײַנגיין צו אים אין שטוב, נאָר דאָס האָב איך נישט געהאַלט.

- פּרוּוו נאָר!

- פאַרהאַס נישט? ער איז אַזא גוטער און פשוטער, קיין בעסערער פון אים איז נישטאָ, ווער ס'וואָלט מיט אים התונה געהאַט, וואָס זיך אָן אים געקאָנט האָבן איין קינד נאָכן צווייטן מן הצד, און ער וואָלט זיך גאָרנישט אָנגעשמויסן.

- דאָס געפּעלט דיר, אפּנים... גייט שטאַפּן, קינדער! - שרייט אַליווער פּלוצלינג אָן אויף די צוויי קליינע מיידעלעך, העלבע ווערן באַלד נעלם. אפילו די אַלמע גייט אויך אַרויס פון צימער. - יא, דאָס וואָלט דיר געפּעלן. - חורט אַליווער איבער.

- מיר? - ענטפּערט פּעטראַ. - ס'לוינט זיך נישט צו רעדן דערפון.

- דו רעכנסט, אידאיי, אַז דו האָסט צו ווייניק פאַרגעניגנס, אַז דו קאָנסט זיך נישט אַרומיאַגן ווייט איבערן האַפּן?

- איך? - פּרעגט פּעטראַ מיט אַ געלעכטער. - בע-בע-בע! ניין, איך האָב אַ מאַן, וואָס גיט אויף מיר גוט אַכטונג. דאָס בין איך גאַנץ זיכער.

אַליווער קוקט זי אָן פאַרדעכטיק, צי מאַכט זי נישט חוּק פון אים, ער באַקומט אַ פינגערע מינע.

נאָר פּעטראַ קאָן אים אַרומזיקלען אַרום איר פינגער, זי זאָגט צו אים מיט אַ שטייכל: - איבעריקנס, וואָלסטו געדאַרפט זיין מענטשליך און מיך לאָזן גיין, ווהיין איך וויל. יא, דאָס וואָלסטו געדאַרפט מוין, אַליווער. דו ווייסט דאָך, אַז איך מו גאָרנישט קיין שלעכטס, איך קוק מיך נאָר אַרום, כ'קוק מיך נאָר אַרום, כאַפּ אַ קוק דורך אַ פּענצטער און גיי מיר ווייטער.

- ס'פאַסט נישט פאַר אַ התונה-געהאַטער פּרוי, וואָס רעכנט זיך צווישן די בעסערע מענטשן, - ענטפּערט אַליווער - ווהיין

וויססטו דען גיין, אין טאנק-זאל? איך שמעל מיר פאר.
 — און אויב אפילו אין טאנק-זאל? דען איך גיי טאקע אהין
 אויף א ווילדע א קוק מוז?

— יא, און דו נעמסט נאך מיט דאס קליינע טיידעלע, —
 מאכט אַליינער חווק — אָבער ווילאנג איך הייס אַליינער אנדערסען
 און ווי צאנג איך האָב די דאָזיקע שמעלע, העט דאָס נישט גע-
 טען. דאָ האָסטו מיין תשובה.

— ניין-ניין! — ענטפערט פעטראַ נאַכגיביק. — דו קאָנסט בא-
 פעלן, און אז דו זאָנסט ניין, איז ניין.

— יא, אזוי איז עס. — ענטפערט אַליינער מיט נאָך מער
 זיכערקייט אין זיך.

— נאָר איך דארף דאָך כאַמש אייגנאָל צוגיין צו טארען
 סאלט א קוק מוז.

אַליינער שפּרינגט אויף: — ס'וואָלט מיר געווען זייער ניהא,
 דען דו האָסט אַליין פארשטאַנען, אז דו קאָנסט נישט גיין אַ
 צועלבע מענטשן, הערסטו, און אז דו קאָנסט בכלל אהין אין
 שטוב נישט גיין. אז דוין מאַן איז אַ פאַרוואַלמער, מאַרמאָ נישט
 גיין אומעטום, נאָר דארפסט זיך האַלטן אין דער מעלה. איך קאָן
 דאָס נישט פאַרמאָגן, און דו מוזסט זיך פּשוט קלאָר מאַכן, אז
 איך קאָן דאָס נישט ליידין.

— ניין-ניין! — זיפצט פעטראַ, און לאָזט אים האַפן דאָס לעצ-
 טע האָרט.

נאָר אַליינער פילט זיך אמת גדולדיק, האָס זיין פרוי בעט בי
 אים אַפּיטל מער פּרייהייט, יא, דאָס איז ער. הייל נישט אַלע
 פרויען הענדן זיך מיט אזא ביטע, דערפאַר אָבער דערלויבן זיך
 פיל פון זיי צו טון שלעכטע מעשים, און מ'רעדט נישט קיין איין
 האָרט נישט העגן דעם.

XVIII

נאך דער ערשטער פאסירונג מוז שמענדיק קומען א צווייטע. די פרוי קאנסול יאהנסען איז איינמאל געגאנגען מיט דער טאכטער איבער דער גאס; זי זענען ביידע געווען צופרידן מיט זיך אַליין און מיט אנדערע, מיטאמאל האָבן זיי אויף א זייטיקער גאס דער-זען דעם מאָלער, וואָס האָט געצייכנט די פרוי יאהנסען, דעם זון פונם געמיינדע-שרייבער; זיי האָבן אים געזען גיין אונטערן אַרעם מיט איינע פון קאנסול אַלסענס טעכטער. פרוי אַלסען איז דיק און שווער. זי וואָלט זיך אמליבסטן אנדערגעזעצט אויפן אַרט. פיאַ זאָגט: - יאָ, זיי האָבן זיך פארקנסט, כ'האָב געהערט זאָגן. ס'איז געווען דאָס ערגסטע, וואָס פרוי יאהנסען האָט נאָר געקאָנט איבערלעבען; וואָלט דאָס כאָטש געווען מיט אנדערן מאָלער, מיט דעם מאַליערס זון. פיאַן וואָלט סיי-ווי קיינער פון זיי נישט באַקומען, נאָך דאָס האָט געפעלט! אָבער פונדעסטוועגן אַרומגיין דאָ און אָפּטן אַזוינס - און פונקט פאַר פיאַן אין די אויגן, פאַר איר נאָז! וואָס זאָגט זי דערצו? זיי האָט דאָס גאַנץ רייק אויפגענומען און דערקלערט: - יאָ, זיי האָבן זיך פארקנסט, היי כ'האָב געהערט. - וואָס פאַר אַנפּש איז דאָס געווען די פיאַ. עפעס גאָר אַ קאַלמע בריאה? און אַצינד וואָלט שוין מער נישט געפעלט, נאָר אז דער אנדערער אויסגעהונגערטער בחור, דעם מאַליערס זון, זאָל איצט נאָך קומען צוגיין און בעטן פיאַס האַנט; אָ, דאַמאָלט וואָלט די פרוי יאהנסען ברייט צעעפנט די טיר, אַהדאי, אויסגעפראַלט.

אָך, שוין איינמאל אַ העל'ט, ווי לעבט מען דאָס אין אזו העלט!

דער קאנסול יאהנסען האָט זיך נישט אַזוי שטאַרק גענומען צום האַרצן, ס'האָט אויף אים כמעט קיין שום איינדרוק נישט געמאַכט, ער האָט געזאָגט כמעט דאָס זעלבע וואָס די פרייליך פיאַ: - זיי האָבן זיך פארקנסט? נו, שמער מיר נישט! - דערב,

האָט ער זיך ווידער אויסגעדרײט צו דער צײטונג און געלייענט חײמער.

— דערמאָן זיך נאָר, אָט די יונגע בחורים, פאַר וועלכע מיר האָבן אזוי פיל געמון! — זאָגט די פרוי יאָהנסען.

— אַזוי. אָבער שמער מיר נישט, דו הערסט?

דער קאָנסול האָט געהאַט וועגן עפעס אַנדערש צו מראַכטן. אָט האָט איצט דער אַדוואָקאַט און דעפוטאַט פּרעדריקסען דער-לאַנגט אָן אינטערפּעלאַציע צו דער רעגירונג וועגן די פאַרשידענע אָנקלאַגעס פון די מאַנשאַפטן אויף די שיפן. ער האָט אַפילו נישט דערמאַנט אויסדריקלעך דעם סיכסוך אויף דער שיף פּיא, אָבער ער האָט דאָך נישט פאַרשוויגן די קלאַנגען, וואָס גייען אַרום אין זײַן קלײַן שמעטל אַפּיל, וועגן דער שטאַרקער אומצו-פרידנקייט קעגן די שיף-באַלעבאַטים. און אָט די באַצײונגען מוז מען קלאַר מאַכן.

ווי אַ דונער אין מיטן העלן מאַג האָט דאָס געמראַפן דעם קאָנסול יאָהנסען. זײַן פּראָקוראַטאָר, אָט דער נישט גענאָדערט, אויפגעקומענער פאַרשוין, פלעגט בײַ אים אין שטוב אויפגענומען ווערן מיטן בעסטן הײַן און פּרײַנמלעכקײַט, און אַצינד דאַנקט ער אָפּ מיט אַזאַ אָנפאַל! דערפאַר איז מען דאָך דער מאַפּלער קאָנסול און דער גרויסער מאַן, וואָס מוז אַלץ איבערטראַגן!

ווען דער קאָנסול יאָהנסען וואָרט געמוסט, וואָס ס'איז פאַר-געקומען פריער, פאַר דעם, וואָלט ער זיך אזוי נישט געוונדערט; דאָס מיוואַסע שטיקל אַרבעט פון דעם דעפוטאַט האָט ער נאָר צו פאַרדאַנקען זײַן טאַכטער. קוקט נאָר אָן, אָט גײט זי זיך אַרום אָט די יונגע דאַמע, די פּרײַדן פּיא, זײער פּרײַנמלעך, אומשויל-דיק און מיט אַ פּרומער מינע, און אין פאַרלאַמענט ווערן דווקא בולדב איר געמאַכט אינטערפּעלאַציעס. אָט אזוי איז דאָס. ווייל דער אַדוואָקאַט פּרעדריקסען האָט נישט נאָר באַקומען פון איר אָן אַפּאָג אויף זײַנע צײַבע-דערקלערונגען, זי האָט אים נאָך דער-צו טײַף באַלײדיקט. זי האָט דאָס געמון אָן אַ שום בײַזער פּונדל. אָט אזוי האָט עס געמוזט געשען. איצט האָט שוין געפּעלט אין קלײַניקײַט, דעם אַדוואָקאַט פּרעדריקסען אויפצורעגן.

ער איז באמת נשתומם געוואָרן, הען ער האָט אויפן אָרט באַקומען פון איר דעם אָפּזאָג אויף זיינע דערקלערונגען. אָט איז ער שוין סוף-בל-סוף איבערגעקומען די האַלן צום פּאַרלאַמענט, איצט איז ער שוין נישט בלויז אַן אַדוואָקאַט; אָבער דאָס האָט, אפנים, קיין שום איינדרוק אויף איר נישט געמאַכט, זי האָט אַפילו נישט געבעטן קיין צייט זיך צו באַטראַכטן. „ניין“, האָט זי גע- זאָגט און דערביי אַ דריי געטון מיטן קאָפּ.

ער האָט דאָס, פאַרשטייט זיך, אויפגענומען רויק און גע- פּרעגט: — זענט איר, אפנים, שוין מער נישט פריי, פריילין פיאַף יאָ, זי איז עס.

— נו, — זאָגט ער און שטייגט.

ער האָט זי נישט פאַרשטאַנען, דאָס גאַנצע מידל נישט פאַרשטאַנען, ער האָט אַ פּראַכט געטון, אַז זי אַליין, מיט אירע אייגענע הענט פאַרשטעלט זיך דאָס ליכט. ער האָט זיך צוריק- געצויגן.

אין אזאַ מאָדנער לאַגע הייסט די גרעפּין אַליין נישט הי זיך צו האַלטן, זי גייט אַראָפּ פון העג, רעדט נאַרישקייטן, באַ- ליידיקונגען. זי האָט דאָס זיכער געטון, אַלץ בדי צו זיין אין אָרדנונג, בדי אַפּיפּל צו פאַרהוישן דעם גראָבן ענטפּער אירן, און זי האָט אָנגעהויבן זאָגן, אַז זי שטאַמט פון אַ גומער היים, און זי קאָן זיך נישט פאַרשטעלן, הי אַזוי העט זי קאָנען פאַרלאָזן די היים.

— איר העט זיך קאָנען שאַפן אַ צווייטע גומע היים.

ס'העט אָבער זיין נישט דאָס. אַלץ פינדט זי מיט דער היים, זי האָט אַ געבילדעטע סביבה, זי איז אַרומגערינגלט מיט אָנגעזעענקייט, אילוסטרירטע בלעטער און אַלגע קולטור.

דער אַדוואָקאַט האָט זי אָנגעקוקט. דערנאָך האָט ער עס שוין נישט געקאָנט אַזוי רויק אויפנעמען, ער האָט אָנגעהויבן צו לאַכן, זי האָט אים געלאָזט לאַכן, זי איז גאַרנישט צעמישט גע- האָרן. אַז ער איז ווידער ערנסט געוואָרן, האָט ער געזאָגט: — אָבער, ריבע פריילין פיאַף, דאָס אַלץ וואָס איר רעכנט אויס, קאָנט איר דאָך ווידער באַקומען, וואָס, ניין?

- הוי? - פרעגט זי.

- נו. - דאָס האָט ער שוין נישט געקאָנט מער פאַרמאָגן און ער איז אַנטשוויגן געוואָרן, אַנטשוויגן געוואָרן אויף שטענדיק. פֿון דאַמאָלס אָן האָט מען אים אַ לאַנגע צייט נישט געזען אין גאַס, ער האָט מיט קיינעם זיך נישט אַרײַנגעלאָזט אין קיין געשפּרעך, ער איז געווען פאַרשלאָסן אין זיך, געזעסן אינדערהיים און זיך געגריבלט, ער האָט אפשר געמראַכט פֿון פּרעכטיקן נרו, האָט ער האָט געקאָנט באַקומען. דאָס איז געווען אַ גענוגדיקע סיבה. אויך אין סטאַרטינג איז ער אין די ערשטע פּאַר וואָכן גע-זען צוריקגעהאלטן, ער האָט טאַקע ריכטיק געשטימט און נישט געמאַכט קיין פּעלערן, אָבער ער האָט געשוויגן. בײַ ס'איז געקו-מען די מאַטראַסן-פּראַגע, דאָס האָט אים געעפּנט דאָס מויל און אַנטפלעקט דאָס פּייער, וואָס האָט געטליעט בײַ אים אין האַרצן. אַ, ער האָט גערעדט גרויסאַרטיק, און די רעדע זײַנע האָט געריט דעם סטאַרטינג, דאָס פּאַלק, און דאָס גאַנצע לאַנד. זײַן באַשיצן דעם אונטערדריקטן איז געווען גרויס, זײַנע געדאַנקען זענען געווען העכסט הומאַניטאַר: ס'איז געווען אַנגעמערקט, אַז די זאַך האָט צוויי זײַמן, יא, אַזוי איז דאָס. און ס'העט גאַרנישט שאַרפֿן, הען די חשובּע שײַף-באַלעבאַטמים פֿון די געבילדעטע קרייזן, פֿון דער פּלומרשט-קולטורעלער סביבה, וואָלטן זיך ממריה געווען אַ קוק צו מן אויך אויף דער צווייטער זײַט. די שיפּן מאַכן לעגענע-דאַרע נסיעות, שאַרן גאַלד, אין דער זעלבער צײַט באַקומען די טאַנטאַפּען די זעלבע קעסט און באַקומענליכקייטן, ווי אין די אַר-טע צײַטן. הען די מענטשן זענען געווען אַסאַך מער פאַרהאַרטע-זעט און מיט מער אויסדויער ווי היינטיקע מענטשן, און די אַר-בעט אַרײַן, זי איז דען נישט מסובֿל איז דאָס אַ שפּילעכל? די רעגורג-דאַרף אײַנמאָל פאַר אַלעמאַל צוקוקן זיך צו אונזערע האַנדלס-שיפּן און אַרײַן זען, אין וואָס פאַר אַ צושטאַנד די מאַטראַסן קער-זיך אום אַהיים, די, וואָס זענען נאָך נישט אינגאַנצן אויסגעשעפּטן קומען אַהיים הינקענדיקע אויף אײַן פּוס אָדער מיט אײַן האַנט. דאָס לעבן אויף דער שײַף האָט זי געמאַכט פאַר קאַליקעס. אין אַזאַ מין צושטאַנד קערן זי זיך אום צו זײַערע אײַגענע, דער רעד-

גור הייסט אסאך ביישפילן פון זיין היימיש שטעמל. אבער הען ס'האט זיך געהאנדלט העגן פארבעסערן די לאגע פון די דאזיקע מענטשן, האט מען ביי די גרויסע הערן אָנגערופן א שטארקן הידערשטאנד. אנדערש האָרט געווען, הען ס'הערשט ביי אונז אין לאנד מענטשלעכע באציונגען, הען רעכט און גערעכטיקייט! און אויב די רעגירונג קאָן זיך נישט קיין עצה געבן אין אָט די מיאוסע פארהעקטענישן, דארף דער סטאַטינג זען אריינצוברענגען אין דער זאך די נייטיקע ענדערונג - אויב דער סטאַטינג האָט נאָר דעם אמתן ווילן דערצו".

עפעס א קאנסערוואטאר, א שאַטן פון די אלטע צייטן, האָט נאטירלעך, גערעדט קעגן אים, ער האָט אָנגעוויזן, אז די גאנצע זאך איז שטארק איבערגעטריבן; לידער, איז טאקע געווען אַמאָל א פאָל, האָט א מאַטראָס איז פאראומגליקט געוואָרן, אָבער ס'איז נישט די ארבעט, האָט זאָל זיין אינגאנצן אָן געפאָרן; ער איז אין דער יוגנט אַזיין געווען א מאַטראָס, וויל אַלע יונגעלייט אין שטעטל האָבן געטרוימט נאָך מאַטראָסן. און ווי ער געדענקט, האָט ער זיך נישט געקענט באַקלאַגן אויף שלעכטע קעסט און אויף שלעכטע באַדינגענען.

אַלע רייד, פארעלטערטע פלאַפּלעריי! דער אַדוואָקאַט פּרעדריקסען, האָט גאָרנישט געהערט, האָט ער רעדט. ער האָט אויך נישט געהערט די רעדע פון דעם צווייטן רעדנער, דעם צווייטן ראַטגעבער. דער דאָזיקער מאַן האָט נישט געהאט קיין באַ-שטימטע זאך צו זאָגן, ער האָט געשוועבט איבער די האַסערן. פונדעסטוועגן האָט ער געשענקט זיין אויפטרעקזאמקייט דער דאָזיקער פראַגע.

- דאָס איז שוין עפעס ווערט! - האָט געזאָגט דער הער פּרעדריקסען, ער האָט געוואָלט צווי-אָרום אויסדריקן זיין דאנקבאַר-קייט דעם הער פאר זיין גומן ווילן. ער האָט זיך דערביי מיט א גלייכגילטיקער מינע צוריק אוועקגעזעצט, ער האָט, אפשר, דערמיט געוואָלט אַרויסווייזן, ווי ווייניק דאָס אַלץ אימפּאָנירט אים.

דער רעפּערטאט איז נאָך נישט געווען געענדיקט. דער פּאַרזיצער האָט געוואָרפן אַן אויג אויף דעם גרויסן זינגער

און דערקלערט, אז די פראגע איז שוין, בלומרשט, גענוג אויפגע-
קלערט. דער פאָרשטייער פון טעלעמארק הויבט זיך אויף און
מיט אַ צעהרנעטער שפראַך שטעלט ער זיך קעגן פארענדיקן מיט
דער פראגע, ער וויל אויך נעמען אַ וואָרט אין דער פראגע.

— יא, איך האָף, אז מיר וועלן מיט דער פראגע אזוי גיך
נישט פארטיק ווערן! — זאָגט דער קאָנסערהאפטאַר מיט אַ שמייכל.
דאָס האָט געהאט אַ הירקונג. אָבער די מערהייט האָט דאָס
אַביסל אויפגערייצט. וואָס הייסט, דער פאָרשטייער פון די בערג
זאָל גאָרנישט קאָנען אונטערשטיצן דעם אדוואָקאַט פון דעם שמעמל
ביים ברעני, דעם נייעם מענטשן, וואָס באַהאַנדלט זייער ריכטיק

די פראגע וועגן די באַעוואַלטע מאַטראָסן?

און נאָכמיטאָג האָט דער אדוואָקאַט פּרעדריקסען אינגאַנצן
געזיגט, ער האָט דורכגעפירט די פארלאַנגטע רעהיזיאַנס-קאָמיסיע.
דאָס איז געווען פאַר אים אַ גאַנץ פייער אָנהויב, און זיין וואָל-
קריז האָט געקליבן נחת.

דער קאָנסול יאָהנסען האָט געלייענט די צייטונג, ער האָט
זי אַהעקעוואָרפן און הידער גענומען, ער איז שוין אַ לאַנגע צייט
נישט געווען אזוי אויפגערעגט.

ענדלעך האָט ער דערלאַנגט בערענטשענען די צייטונג און
געזאָגט: — ער מעג איבערלייענען די פּליידערייען! — אזוי אויס-
געבראַכט איז ער געווען. דאָ אין זיין שמעמל האָט ער געקעניגט,
מיט דער ברייטער האַנט געשטיצט אויף רעכטס און אויף לינקס,
אַנגענומען אַ קאָליקע אויף אַ שמעלע, צאָלט פאַר די קינדער זיינע
אויף די העכערע שולן, האָט רחמנות, טוט צדקה — וואָס האָט
ער דערפון? אָנפאַלן! וואָלט באַמט שעלדורף געווען אינדערהיים,
וואָלט ער איבערגענומען די פארטיידיקונג, ק. א. יאָהנסען איז
שוין מיר, דעם קאַמף פאַרן לעבן. מוז מען יעדן מאָג אָנהויבן
פונקט, ער איז שוין נישט בבוח.

וואָלט ער באַמט געהאט אַן איין-און-אינציקן אַרט, ווהין
ער וואָלט זיך געקאָנט ווערן! הידער צום פאַסטמיסטער? יא,
אויב ער האָט חשק אויסצוהערן די רעליגיעזע פּליידערייען! ניין,
בעסער וועט ער מאַכן אַ טאַפּיר ביי זיך אין נאַרטן, ער וועט

ג'ין אויף א שעה צייט, דערנאך וועט ער זיך אומקערן צוריק אין זיין קאנטאר אין וועט זיך נעמען מיט פרישע כוחות צו זיין ארבעט. ווער הייסט, אפשר איז דאס געהען נישט מער, ווי א גע-לונגענער איינפאל, א שטיק ישועה, א גליקלעכער געדאנק, אפשר איז דאס מן השמים, ס'קאן אלץ זיין!

און דער קאנסול האט זיך טאקע שטארק בארויקט אין זיין גארמן; דארט איז געזעסן זיין טאכטער מיט אן אומשולדיקער מינע, געמאלן בעז און געפלוידערט מיט אים, ס'איז געהען א פארנעניגן צו קוקן, ווי די בלומען געבן זיך איר איין, אמתע בלומען, און אויפן פאטער ווירקט דאס זייער גוט, דערעיקר איר צופרידנהייט מיט זיך אליין.

— זיגט זיך דא און ארבעטסט פליסיק, פיא?

— יא, דאס איז פאר דער גרויסער אויסשטעלונג. האלטסט נישט, אז איך קאן זיין שטאלץ מיט דעם בילד, פאפא?

— אהראי.

— איך האלט אויך אזוי. און דאך איז דאס ערשט דער

אנהויב.

א פרייליך פיא איז געהען א מאדנער פארשוין, זי האט זיך געלעבט איר אייגן לעבן און האט גרויסארטיק געקאנט אפהיטן פאר זיך די פרייהייט, מיזאל זי לאזן זיין, אזוי ווי זי איז, דאס איז ביי איר געהען פון די וויכטיקסטע זאכן! די גליקלעכסטע מאמענטן פון איר לעבן זענען געהען די פאר שעה, וואס זי איז געזעסן אין דער נאציאנאלער גאלעריע און קאפירט די בילדער, און די געמאלטע בילדער פלעגן וואס אמאל הערן אלץ מער ענלעך. ווען עמעצער זאל זיך פאראינטערעסירן מיט איר מאלעריי און וועגן דעם דערמאנען אין די צייטונגען, וואלט זי זיך דאמאלס נישט געהונטן צו זיין נאך גליקלעכער ווי זי איז. זי האט געהאט א גוטן באראקטער, זי האט נישט געהאט קיין האר פארביטערונג, זי איז געהען זייער גוט געשטימט צו יעדן איינעם, די אמביציע אירע האט איר נישט פארשאפט קיין יסורים.

יא, א מאדנער פארשוין, זי האט אפילו געהאט עטלעכע סרונות, אבער ס'האט אויסגעזען, ווי אלץ וואלט געהען פון איר

מוזה וועגן, אפילו די חסרונות. האָט זי זיך אין עפעס געפילט שולדיק? דאָכט זיך - נישט! זי איז געווען אויף אַ רויקן אומן צופרידן מיט זיך, נישט געטון קיין שום שלעכטס, קיינמאָל נישט געהאָט קיין חרטה און נישט געוויסט פון קיין צרות. וואָס נאָך האָט זי זיך געקאָנט הינטשן? זי האָט געצייכנט און אַרומגעפאַרן, מער גאַרנישט געטון, אומעטום האָט זי געהאָט גוטע פריינט, זי האָט איבערגעגעבט פאַרשידענע זאכן, אָבער נישט קיין סאָך. אַני-דערע האָבן געהאַלטן, אַז איר געלערנטקייט און אומנאַטירלעכקייט האָבן זי אַוועקגעהרגעט. - הער נאָר, קינד איינס, - פלעגט מען איר זאָגן - דיין געלאַסנקייט איז ביי דיר פון געבוירן אָן ס'זע-נען פאַראַן דערלויבטע און דערלעבטע פרייהייט, גרעפּין, דו וואָלט געמעגט זיך פאַרלייבן אין אַ בחור, מיידל! - וואָס איז דען? - האָט זי געקאָנט ענטפערן.

וואָס האָט זי זיך נאָך געקאָנט ווונטשן וואָלטן דען די יאָרן, וואָס זענען ביי איר פאַרלוירנענאַנגען אויף די שטרעבונגען נאָך מאָלעריי, נישט געקאָנט פאַרהענדלען ווערן אויף עפעס אַנדערש? וואָס איז דען? עס זענען געווען יאָרן פול מיט ליבע, מיט פאַע-מישער מיסיע, זי האָט געהאָט אַ באַרוף; די דאָזיקע יאָרן היט זי אָפּ ביי זיך אין זכרון, ווי ירושה-זילבער. זי האָט מאַקע גע-שטרעבט, אָבער זי איז נישט גענאַנגען פאַרויס, אָ, ניין, זי האָט אָבער נישט אויפגעהערט אַרבעטן, ס'איז געווען ביי איר אַ מין עקשנות, ס'איז איר קיינמאָל אַפילו אויפן רעיון נישט אַרויף אי-בערצורייסן די אַרבעט און אָפקערן פונט וועג. זי האָט זיך נישט גענויטיקט אין קיין דערלויבונג פון איר אידעע-פיקס, הייל זי איז באַשאַפן געוואָרן דערצו. ניין, זי האָט זיך נישט געפילט שולדיק און האָט נישט געוויסט פון קיין צרות.

דער מאַטע אירער איז שוין אַלמ, זיצט ער זיך לעבן איר, הערט זיך צו צו אירע רייד, וואַרעמט זיך ביי איר פריינטלעכ-קייט און ליבליכקייט, און טראַכט, אפשר, דערביי: - נאָט ווייסט, צי פּיאַ איז נישט די קלוגסטע פון אונז אַלע! דער גורל פאַר-פאַלגט זי נישט און שטרעפּט זי נישט, בשעת מיר אַלע ווערן פאַרשטאַרצט אין דעם אייביקן קאַמף.

— אין סמארטינג האָט מען אונז, די באַלעבאָטיס פון די שופן, אַרײַנגעטיילט אַ חלק, — זאָגט דער קאַנסול — זײ האַלטן, אז די מאַטראָסן ווערן בײַ אונז פאַרמאַטערט פון הונגער און ווערן קאַליקעס.

זי ווערט נישט אויסער זיך, נעמט דאָס אויף גאַנץ געלאַסן, זי לאַזט נאָר אָפּ דעם פענזל און זאָגט: — אמת מאַקע?
— יאָ, פאַרשטייט זיך! ס'גײט זיך זײ אויס, די וואָס שטייען אין אַ זײט.

— ס'ארט דיך שטאַרק?

— גראַד אַרט דאָס מיך נישט. אָבער שטאַרק אָנגענעם איז דאָס מיר אויך נישט, איך ווער אַלט און מיר, און שעלדערפּ איז נישטאַ. נו, אַ דאַנקען גאָט, וואָס איך האָב דיך, פּיאַ. — ענדיקט ער.

— איך זאָל נאָר קאָנען דיר מיט עפעס בײַהילפּיק זײן!
זײ זענען דאָך אויף דיר פּערווענלעך נישט אָנגעפאַלן?
— זײ דערמאַנען נישט קײן נעמען. ס'איז אָבער געמײטלט אויף מיר מיטן פּינגער, און לידער דורך אונזער אײגענעם דע-פּוטאַט.

— אונזער...

— יאָ, פּרעדריקסען דער אַדהאַקאָט.

— אזױ? — זאָגט זי און פאַרטראַכט זיך.

— איך ווײס נישט, וואָס האָב איך אים אזױנס געטון, וואָס ער איז אויף מיר אש-כהבה.

— ס'איז נאָר פון מאַנגל אין קולטור.

איז דאָס געווען אַנטווישונג אָדער ישוב-הדעת, וואָס האָט דורכגעשוועבט איבער איר געזיכט, בשעתן ענטפּער? דער קאַנסול האָט נישט מסבּים געווען מיט איר מײנונג; ער זאָגט: — קול-טור? — איך ווײס נישט, וויפּיל קולטור ער האָט. נאָר היינטיקע צײטן נױטיקט מען זיך זײער ווייניק אין אַזעלכע זאַכן. אַצינד זענען מיר אַלע מענמשן.

זי שווייגט. איר געזיכט באַקומט אַן עקשנותריקן אויסדרוק,

ער קען שוין ביי איר דעם אויסדרוק, און זי וועט שוין נישט נאָכגעבן.

— איך גלויב, אז עס איז דאָס שענסטע בילד, וואָס דו האָסט געמאַלט, — זאָגט ער — אזוי, מיינסטו מאַקע, אז עס נעמט זיך פון מאַנגל אין קולטור? ס'קאָן אפשר זיין, אז דו ביסט גע-רעכט. זאָג דו אליין — נישט אמת, דו טראַכסט אַפילו נישט פון דעם אַדוואַקאַט?
— איך?

— ניי-ניין, דאָס הייס איך. ער איז אַוודאי אַ טיכטיקער מענטש און וועט זיך צו עפעס דערשלאָגן... נאָר חיבאַרד אז נישט דו און נישט די מאַמע אינטערעסירן זיך נישט מיט אים, האָט דער מענטש ביי אונז נישט וואָס צו טון. פון היינט אָן לייזן מיר אים מער נישט איין, רעד איבער מיט דער מאַמען וועגן דעם, זי האָט פריער שטאַרק געהאַלטן פון אים.
די זאך איז דערליידיקט, און דער קאָנסול קאָן שוין אייגנט-לעך, אַוועקגיין.

— ס'איז אמת, — האָט ער היימער אָנגעהויבן — דער מאַלער, ווי הייסט ער דאָרט, האָט זיך פאַרקנסט. איז דאָס די עלטערע צי די יינגערע פון די מעכטער? יאָ, דו האָסט, מסתמא, וועגן דעם געהערט, פיאָ?

זי שמייכלט. — כ'בין געווען די ערשטע, וואָס האָט דאָס געהערט. צווישן אונז גערעדט, פאַפּא, בין איך געווען זייער שרכן.

— אַי, זע נאָר! דו, פיאָ! אַ שדכנטע!
אַט אזוי האָט זי דאָס אויפגענומען די דאָזיקע ניס.
ווען דער קאָנסול האָט זיך געלאָזט צוריק אין זיין קאַנ-טאָר, האָט ער, אמת זאָגנדיק, קיין עצה-טובה אין דעם ענין מיטן אַדוואַקאַט נאָך נישט געהאַט, ער האָט אויך נישט געהאַט פאַר-דינט קיין צען טויזנט גולדן ביי אַ געשעפט, נאָר געהאַלטן האָט ער זיך, ווי ער האָלט עפעס דערגרייכט; ער האָט זיך געריבן די הענט, ווי ער האָלט איצט געהאַט גרויס השק צו אַרבעט. אָבער דאָס איז אפשר געווען נישט מער ווי אַ ברעקל קינסטלעכע

ענערגיע. אין זעג האָט ער געגריסט דעם און יענעם, ער האָט אויך פריינמלעך געגריסט די דאַמען; אודאי, זיי האָבן געגריסט דעם קאַנסול, זיי מען גריסט אַ גרויסן מאַן, זיי האָבן נאָך נישט געליינט די מעשה אין סטאַטינג, און פונדעסטוועגן, ענטפערן נישט די דאַמען אויף זיינע באַגריסונגען, זיי אין די אַלמע צייטן, זיי האָבן נישט אַראָפּגעלאָזט די אויגן מיט פאַרלעגנהייט, זיי אַמאָל, בשעת ער פלעגט זיי באַגעגען, ער איז שוין אַלט, די היינטיקע יונגע דאַמען וואָרפן בעסער אַן אויג אויף אַ נישט גרויען קאַפּ, מוז דער קאַנסול שוין זוכן אין די אונטערשמע רייען, ער געפינט זיך שוין, אפניט, גאָר אונטן ביים סאַמע דנאָ. אָט וואָס! ער איז געזען דער, וואָס ער איז.

דער קאַנסול איז אַרײַן אין זײַן קאַנטאָר, ער האָט אַ קוק געטון אויפן זײַגער און זיך אַראָפּגעלאָזט אין זײַן פאַטערל. — ס'איז הײַנצערלעך, אין אײַן פערטל שעה זיך אַזוי גוט אָפּגעפרישט! — ער וואָרט דאָס געקאַנט זאָגן, זען ער וואָלט אַלײַן אין דעם גע-זען געגלויבט. אָ, דאָס האָט אים אָפּגעפרישט נישט אויף קײַן לאַנגער צײַט. דעם אַדוואָקאַט פּרעדריקסענס אינטערפּלעאַציע גײַט אים נישט אַרויס פון קאַפּ. אַ מאַנגל אין קולטור? פּיאַ איז אפּשר גערעכט. זי איז טאַקע די קליינסטע, אויב דער אינטערעס אירער צו די אַלע ליבע-געשיכטעס איז נאָר, זיי דער אינטערעס פון אַ שרעקלעך; אַ מײַהאַלציג קלוג מײַדל, אָט די פּיאַ! ער האָט גאָר-נישט קעגן דעם, אַז זי זאָל נאָך אַ שטיק צײַט אײַנזאַרעטן די חברה באַצײגונגען מיט בהורים, ער ווייסט זײַער גוט, וואָס פאַראַ אומבאַגריפענע מאַכט די ליבע איז; דאָס וועט זי נאָך צײַט האָבן צו וויסן.

מאַטראָסן, וואָס זענען געוואָרן קאַליקעס? דוקא די, וועלכע מ'פאַרזאָרגט, וועלכע מ'נעמט אויף די שוים און מ'גײַט זיי עפעס אין מײַל. זען שעלדרוף וואָלט דאָ געזען! אָבער שעלדרוף איז געזען פון דעם מאָדערנעם מײַפ האַרטע מענטשן, ער האָט גע-טראַכט נאָר פון זיך און נישט פון עמעצן אַנדערש, אַצינד האָט ער געשריבן זענן פאַרברענגען אַ יאָר אין נײַ-אַרלעאַנס. און אָט דאָ אין קאַנטאָר לײַגן גאַנצע בערג נישט-אָפּגעטוענע

ארבעטן, דער גאנצער שרייבטיש איז פארחאלגערט מיט בריה, מעלעגראטעס און פראכטבריוו. בערענטסען וואלט אויך געקאנט אריינקומען, זיך נעמען צו דעם גרויסן הויפן פאפיר און דערליידיקן א טייל. דער קאנסול איז אכט? אביסל איבער-געארבעט, אביסל אפגעמוטשעט; ס'איז דען א הונדער? אבער אלט? און אויב ער איז אפילו אלט, איז ער אויך דאס, האָס ער איז. הען די האָר זיינע ווערן שימערער, פאָטאָגראַפירט ער זיך אין קאָפּעליוו, יאָ, אין דעם ציילנדער...

ער שטייט אויף און רופט אַרײַן בערענטסענען פון געהעלב. — האָס פאַר אַ יונגערמאַן שטייט דאָרט אין אַ סטודענטישן הוט? — פרעגט ער.

— פראַנק. — ענטפערט בערענטסען.

— פראַנק?

— פאַר אים צאָלט דאָס דער הער קאָנסול. אַליווערס זון.

— אַך, אזוי, דער!

— ער באַקומט גראַד איצט זײַן נייעס אַנצוג, דעם אַנצוג, האָס ער באַקומט יאָר-יערלעך.

— אזוי. הערט אויס, בערענטסען, וואָלט איר נישט גע-קאָנט פונדאָנען עפעס איבערנעמען און מיר אביסל אַרויס-העלפן? טוט נאָר אַ קוק, האָס פאַר אַ קופּע דאָ איז, שוין הע-כער פון מיין קאָפּ. ביי אײַך גײט דאָס פון דער האַנט, אַסאָך שנעלער.

בערענטסען זאָגט אָן, אז אָהנט-צײַט העט ער זײַן פריי, העט ער שוין עפעס טון.

— איך דאַנק אײַך זייער, פריער פון אַלץ שיקט אָפּ די פאַרויכערונג פאַר פּיאַן. דאָ איז אַן אמתער כאַאָס, און איך האָב אזוי פיל זאכן אויפן קאָפּ. האָט איר שוין געליענט די צײַמונג? האָס טוט מען מיטן אַדוואָקאַט?

— דאַרפן מיר דען עפעס טון? — פרעגט בערענטסען.

— איך הייס נישט. ניין, איר זענט אפשר גערעכט, מיר דאַרפן גאַרנישט טון. אָבער ס'העט אפשר קומען אַ קאַמיטיע און העט שמעלן בלעזלי פראַנק.

— וועלן מיר דאן ענטפערן.

— ריכטיק! מיר וועלן ענטפערן א פונקט נאך א פונקט. און, בערענטסען, קאנט איר דאס איבערנעמען, כ'מין צו ענטפערן דער קאמסיע?

— פארוואס נישט.

אָט אזוי איז דער ענין אריבער אין די זיכערסטע הענט, און דער קאנסול פילט זיך באפרייט פון א שווערער משא. אים איז אזוי לייכט געוואָרן, אז ער פילט זיך הידער אלס האר, ער הייל הידער זיך מיט עפעס ארויסווייזן: — שיקט מיר, בערענטסען, אויף א היילע אריין דעם סטודענט!

פראנק קומט אריין און בלייבט שטיין פאר דעם גרויסן מאן.

— דאָס געפעלט מיר, וואָס איר קומט נישט אָפּט אַהיים, — זאָגט דער קאָנסול, און ווענדט זיך צו פראַנק: איר — ס'אָ סימן, אז איר זענט זייער פליסיק צו לערנען, כ'האָב אייך גאָרנישט דערקענט, כ'האָב ביי בערענטסען געפרעגט אויף אייך. איר זענט אין די לעצטע עמלעכע יאָר שטאַרק אויסגעוואַקסן. זענט איר, הייסט עס, א סטודענט. גייט אייך גוט?

— יא, א דאנק.

— ס'פרייט מיך. מיר אלע דארפן צו עפעס דערשלאָגן, איר אין אייער פאך און איך אין מיינעם. וואָס האָב איך גע-וואָלט זאָגן: איר, אַלס א יונגער מענטש, היט זיך, מסתמא, פון אויסגעלאַסנקייט? — גיט פליצלינג א זאָג דער קאָנסול.

— פון יעדן מין לייכטזיניקייט? — זאָגט ער. א, דער דאָ-זיקער קאָנסול, ער קאָן דאָך אפילו א מצבה-שטיין דערפירן צום לאַבן, און רעדט הייטער: — יא, דאָס דאַרפט איר טון אויף אַן אמת, איר דאַרפט זיין א פאַרשמענדיקער יונגעראַמאן און אויס-מידן די אַלע זאַכן, איר זאָלט נישט דאַרפן ביישטיין קיין נסיון. דאָס דערוואַרט איך פון אייך.

פראַנק שמייכלט נישט. א הויכער, א דאַרער איז ער גע-ברייבן שטיין א טיף-פאַרנויגמער, הי ער וואָלט געשמאַנען אין קלויסטער, ער האָט אייך און ריכטיק געענטפערט יא צי ניין

אויפן ריכטיקן אָרט, ער האָט אויפן קאָנסול געמאַכט דעם בעסטן איינדרוק. האָט ער געהאַט ברעה, אז דער דאָזיקער יונגעראַן זאָל פון אים, פון זיין בעל-טובה, אַרויסטראַגן די בעסטע מיינונג וועגן דער דאָזיקער באַגעגעניש? ווער ווייסט, ס'קאָן נאָך אַמאָל אין דער צוקונפט דעם בעל-טובה צונויף קו-מען, בשעת ס'וועלן אים דראָען נייע אָנפאַרן. אַלנפאַרס קאָן אזא קורצער געשפרעך נישט שאַרמן.

דער קאָנסול האָט גאַנץ גוט געקאָנט אויסנוצן די געלעגנהייט אַרויסצוווייזן זיינע פינע מידות: - ס'זענען פאַראַן איידעלע פאַרגעניגנס און פּוסטע פאַרגעניגנס, - זאָגט ער ווייטער - אין שפע-טערע יאָרן מיינע בין איך געקומען צו דער איבערצייגונג, אז די פאַרגעניגנס אין דער אייגענער היים, אין דער משפּחה זענען די ריכטיקסטע. מ'קאָן די איבעריקע פאַרגעניגנס אויסמיידן, מ'דאַרף נאָר מיינען ערנסט. דאָס איז מיין איבערצייגונג.

אָך, אָט דער קאָנסול יאָהנסען! ער איז איצט, אַפּנים, געווען אין דעם פעריאָד פון אָפּקילן זיך; פּונקט איצט, ווען די ליידנשאַפטן זיינע האָבן אים אָנגעהויבן פאַרלאָזן. האָט ער נישט געהאַלט דורכלאָזן דעם מאַמענט, בעת ער האָט די מעגלעכקייט אַרויסצוווייזן זיין זיג איבער זיי. אַ סתּר איז ער געווען אַ גוטער!

פונדעסטוועגן איז דער קאָנסול נישט געווען נאָר קיין פּוסטע פּלי; ער איז געווען אויך אַ מענטש פון געפיל; בהרף-עין האָט ער אפילו אַ טראַכט געמון; אפשר געבן אַ בענקל דעם יונגן סטודענט, נאָר ער האט דאָס נישט געמון, ער האָט אָנשטאַט דעם געמון עפעס בעסערס: ער איז צוגענאַנגען צו דער קאַסע און איז צוריקגעקומען מיט אַ געלט-פאַפּיר. אַ גרויס, רויט פאַפּיר; ער האָט דאָס דערלאָנגט פראַנקן מיט די ווערטער: - ביטע, דאָ איז אַבויסל קליינעלט אין קעשענע!

און פראַנק האָט זיך פאַרנויגט מיט אַ טיפּן בוקן זיך, וואָס ער האָט זיך אַמאָל אויסגעלערנט ביי דער טאַניץ-דערערין.

- מ'דאַרף דאָס נישט צעפויקן, - זאָגט דער קאָנסול - הי

ס'שטייט דאָרט געשריבן—דיין לינקע האַנט זאָל נישט וויסן, וואָס
די רעכטע האַנט טוט; איז עס נישט אזוי?

— אַזדאי!

— אַ, יאָ, מיר, מענטשן! אָבער מיר מוזן זיך סטאַרען.
מיר מוזן פרוּזן טון גוטס, הי מיר קאַנען נאָר. איר ווילט דאָכט
זיך הערן אַ גלח?

— נין, איך ווייס נאָך נישט...

— איר וויסט נאָך נישט?

— איך האָב מער פעיקייטן צו שפראַכן.

— צו שפראַכן?

— צו פילאָלאָגיע.

— אזוי. האָט איר עפעס אויסזיכטן? יאָ?

ס'האָט אָבער דעם קאַנסול געקלונגען פרעמד אין די
אויערן; צי האָט ער בשעת מעשה געטראַכט, אז ער האָלט
זיך דאָס טאָל געקאַנט באַגיין אָן דער מאַראַלישער רעדע זינער,
אָדער ער האָט פראַסט און פשוט מורא געהאַט, טאַמער העט
אים דער שפראַכן-קענער אין דער צוקונפט נישט קאַנען אזוי צו-
נוץ קומען ווי אַ גלח?

ער געזעגנט זיך מיט דעם יונגמאַן זייער פּיין: — יאָ,
אַזינד פוז ער זיך נעמען צו דער אַרבעט. — נאָר ער מרייבט
אים, הלילה, נישט אַרויס, ער רעדט צו אים הייטער זייער
פריינטליך: — איר דאַרפט זיך באַקלערן, צי זאָלט איר פאַקע
בעסער נישט הערן גיכער קיין גלח. איך האָב דאָך קעגן
דעם פאַטער אייערן און קעגן אייך נישט שלעכט געהאַנדלט,
איך האַנדל קעגן קיינעם נישט שלעכט, אָבער וואָס איר ווילט
סוף-כּל-סוף ווערן, דאָס דאַרפט איר אַזיין באַשליסן, איך
קאָן אייך נאָר דינען מיט מיין באַשיידענער עצה. אַדיע, יונג-
גערטאַן!

XIX

דער יונגערמאן איז צוריק אהעק און זיך הידער גע-
 נומען צו די פארטיקע אנצונג, אויסקלויבן פאר זיך אן אנצונג.
 ער איז געווען דאר און האָט געהאַט אַ שמאַצע פּליצע, אים
 האָלט געווען נישט שווער צוצוקלויבן זיך אַ רעקל, האָט זאָר
 זיין גוט אויף אים, ער איז אָבער געווען לאַנג, זענען די הויזן
 פון דעם אנצונג געווען קורץ. ס'איז דאָרט אפילו געווען אַ גאר-
 ניטור מיט אַ סורדום, האָט אים זייער גוט געלעגן, האָט בערענט-
 סען געהאלטן, אַז ער איז צו טייער.

דער גומער בערענטסען איז נישט שמענדיק געווען אזא,
 ס'האָט זיך אויסגעוויזן, ער איז געווען גאנץ פריינטלעך, געווען צו-
 געלאָזן צו יעדן איינעם, אָבער ער איז גאָרנישט געווען קיין גאָר.
 ער איז געווען אַ מענטש, אויף וועלכן מ'האָט זיך געקאָנט פאַרלאָזן,
 דאָס געשעפט איז ביי אים געשטאַנען העכער פון אַלץ, אָבער
 דאקא מיט אָט די אלע מעלות זיינע פלעגט ער אָפטמאָל ווערן
 שווער אפירן פאַרן שטף. אפילו די פרוי יאָהנסען פלעגט נישט גיין
 גערן צו בערענטסענען, איר איז געווען ליבער צו גיין צו אן אַני-
 דערן אָנגעשטעלטן, ווען זי האָט געדאַרפט עפעס נעמען אין גע-
 וועלב. ס'איז פאַר איר געווען גאָר אַ קליינער פאַרגעניגן, צודער-
 קלויבן שטאַפן אָדער צוראַטן צו קיידער, בשעת בערענטסען איז
 געווען דערביי, ער איז אָבער געווען זייער אַ פּעיקער סוחר.

— לויט מיין מיינונג, ביסטו צו יונג פאַר אַ סורדום, — האָט
 ער געזאָגט צו פראַנקן — דו האָסט נאָך צייט אַ פאַר יאָר.

ריינערט מראַגט שוין אויך אַ סורדום, כאַטש ער איז
 יינגער, — האָט זיך פראַנק געשפּאַרט.

ס'האָט אָבער גאָרנישט נישט געהאַלפן, ריינערט דעם גלחם
 זון מראַגט טאַקע אַ סורדום, אָבער דאָס איז נאָך אַ קליינע ראיא,
 אַז אַלע דאַרפן אים נאָכטון, הילמאי האָט ער אַמאָל שפּאַליצירט
 מיט זיינע הויזלעך ביזו צו די קניען. — און, איבעריקנס, — זאָגט

בערענטסען זייער פריינטלעך — ביי ריינערטן איז גאָר-גאָר עפעס אנדערש, זיין פאָטער באַצאָלט דערפאר.

דער יונגער פראַנק איז זייער פרי צוגעווינט געוואָרן צובאַ-קומען אַן אָפּוואַג; ס'האָט אים הייניק-האַץ געארט, דאָס האָט אים נאָר אָנגעהויבן זיין ריכטיקן אָרט, אַזוי אז גאָר זעלמן פלעגט ער פאָרגיין צו ווייט, ער פלעגט זיך אָבער באלד כאַפּן און מיט דער מינוט אָפּטרעטן צוריק אויף זיין אָרט! ער האָט געוואוסט, אז מ'קאָן זיך אַן עצה געבן אין אַלע צייטן. אַצינד האָט ער גענומען דעם אַנצוג, וואָס מ'האָט פאַר אים אויסגעקליבן, און האָט באַ-דאַנקט. וואָס פאַר אַ ווערט בבילל האָט ביי אים דער אַנצוג צי אַן אנדערער? ער טראַגט אויפן קאָפּ אַסאַך וויכטיקערע זאַכן.

ריינערט האָט אינדרויסן געוואַרט אויף אים, זיי זענען ביידע געגאַנגען איבער די גאַסן זאַלבגענאַנד, נישט הייל זיי זענען געהען צווישן זיך שטאַרקע גוטע פריינד, נאָר דערפאַר הייל זיי זענען ביידע געווען סטורענטן. ניין, קיין גוטע פריינט זענען זיי נישט געהען. זיי זענען ביידע געווען באַגאַבט, זיי האָבן ביידע געהאַט אויסערגעוויינלעכע פעיקייטן צו שפראַכן, אָבער פראַנק האָט געשטמט פאַר אַסאַך אַ פעיקערן, און דאָס טאַקע האָט ריינערט נישט גע-קאַנט פאַרטראַגן, ער האָט זיך אַרויסגעשלאָגן פון די פּוהות און נישט געקאַנט אים דעריאָנג; ער איז צוליב דעם געוואָרן פאַרבי-מערט און פיל מיט קנאה, אָבער אין איין זאַך איז ער געשטאַ-נען העכער פון פראַנק, כאַטש ער איז געווען אַסאַך יינגער פון אים; ער האָט געהאַט אַ גרעסערן ערפּאָלג ביי יינגע מיידלעך, ביי דאַמען, ציי האָט די קליינע לידיא געקאַנט זיך הידערשטעלן; האָבן דאָס געקאַנט טון די קליינע מיידלעך, וואָס אויף דער ווערף? אים האָט אַסאַך צוגעהאַלפן דאָס, וואָס ער האָט זייער שטאַרק ליב געהאַט זיך שיי אַנצוטון, געטראַגן טיינע בגדים, געפרעסטע העמדער און שפיציקע שיך, און צו דעם אַלעם איז ער געווען דרייסט און נישט שעמענדיק; זעט נאָר, ער האָט זיך קיינמאַל נישט גענומען צום האַרצן, ווען ער האָט געקראַגן אַן אָפּוואַג. מהאי-מעמא איז ריי-ערטן גאָרנישט איינגעפאַלן אַפּצוקערן אין אַ זייטיק געסל, ווען זיי האָבן ביידע באַגעגנט די אַליסע הייבערג, פאַרקערט, ער האָט זי

באגריסט און געבליבן מיט איר שטיין; יא, אזוי האָט ער געמון.
 און איצט איז שוין פראַנק געווען ביי זיך געפאַרן, די דא-
 מע האָט אים נישט מוכה געווען מיט קיין איין-און-איינציק וואָרט, קוים
 געשענקט אַ בליק. אַ, איר האָט זיך מסתמא געמוזט היטן, נישט
 וואָרפן קיין אויג אויפן קירך-טורעם און זען, וויפל ס'האַלט דער
 זייגער, ווייל ריינערט האָט געהאַט אַ טבע אַרויסצונעמען אַלע זיי-
 לע זיין זייגער, און מיטן נייעם מעדאַליאָן, אין וועלכן ס'איז געלעגן
 אַ לאַק-האַר, צו באַרימען זיך, און ממילא האָבן די דאַמען באַרד
 אָנגעהויבן בעמען, ער זאָל דערלויבן אַנקוקן דעם לאַק, זיי זענען
 געווען אזוי נאַריש. פראַנק האָט געמאַרן זיין נייעם אַנצוג אונטערן
 אָרעם און אַ געלט-פאַפּירל אין בועם-קעשענע, ער האָט זיך פּלוצ-
 לינג דערפילט גדולדיק, און אַ פּרעג געמון די דאַמען-זיי איז אייך
 צוגעגאַנגען, זינט מיר האָבן זיך דאָס לעצטע מאַל געזען?—א דאַנק,
 זייער גוט. — האָט זי געענטפערט דירעקט ריינערטן. — אַ אליסע
 הייבערג איז נישט געווען אזוי נאַריש ווי די איבערוקע!

— כ'וועד נאָר אָפּטראָגן מיין פעקל אַהיים און קום באַרד
 צוריק. — האָט פראַנק ביטרע אַ זאָג געמון.

ריינערטן איז אפילו נישט איינגעפאַרן צו זאָגן: — וויססט
 שוין גיין אַהיים? ס'איז נאָך גאַרנישט אזוי שפּעט, וואָרט צו, כ'וועד
 זען! — ריינערט איז נישט דער זיידענער מענטש מיט דער גאָר
 צאַרמער נשמה, לגמרי נישט; ער ענטפערט: — איך גיב דיר אַ
 האַלבע שעה צייט, — און נעמט בשעת-מעשה ארויס זיין זייגער.
 אַ פראַנק וועט, מסתמא, אין האַלבע שעה אַרום זיין צו-
 ריק, געוויס!

אינדערהיים איז אים אַסאך גרינגער אָנגעקומען צו דערשלאָגן
 זיך צו זיינע רעכט, ער איז סיי-ווי געווען דער האַר פון הויז.
 אַלע זענען אַרום אים געגאַנגען אויף די שפּיק-פינגער, — לאָז מיך
 נאָר זען, וואָס פאַר אַ אַנצוג האָסטו באַקומען! — האָט די מומער
 געזאָגט. — טו אים אָן, נאָר שוין!

פראַנק דערציילט, אַז דער קאַנסול האָט אים אַריינגערופן,
 די מומער און די באַבע זענען געווען שטאַרק נייגיריק און אָנגע-
 הויבן שטעלן פראַגן. וואָס האָט ער געזאָגט? אַ, דער קאַנסול!

פראנק האלט זיך גלייכנילטיק, אמאָר ענטפערט ער, אמאָל ענט-
פערט ער נישט, ניין. שווייגן איז אמאָל דער בעסטער ענטפער.
זי זענען שטארק אנמישט, האָס ער וויל נישט זיין קיין גלח, די
אלטע קאָן דאָס לגמרי נישט פארשטיין, ער האָט דאָך אַ גומן
קאָפּ אויף זיך. פראַנק שטייבט; זיין שטייבל איז בלאַס און אומע-
טיקלעך, ס'איז אייגנטלעך, גאָר קיין שטייבל נישט, נאָר אַ שאַמן
פון אַ שטייבל. די שוועסטערלעך זיינע גלעטן מיט די הענטלעך
דעם נייעם אַנצוג זיינעם - שיינע קנעפּ. - זאָגן זיי. אַ קליינער
זרייעק פון רויטן זייד שטעקט אַרויס פון דער זייטיקער אייבער-
שטער קעשענע. דאָס איז פעסט צוגענייט, אָנשטאַט אַ טיכעלע, די
הויזן זענען צו קורץ, און די מאַמע נעמט זיך אונטער אַרויסצו-
לאָזן אַביסל און מאַכן לענגער; זי נעמט זיך גלייך צו דער אַר-
בעט, וויל פראַנק מוז נאָך גיין מיט אַ חיווט צום שול-דירעקטאָר.
די אלטע אָבער זיצט טיף פארטראַכט, זי שאַקלט מיטן קאָפּ.
מורמלט עפעס און איז נישט צופרידן.

- דאָ העלן זיי שוין קאָנען רעדן אַביסל. - מורמלט זי.

- וואָס זאָגסטו?

- אז דו קאָנסט נישט ווערן קיין גלח! - זי טראַכט, מסתמא.

פון די ווייבער ביים ברונען.

פראַנק שווייגט און דאָס איז שוין אַ גומער ענטפער.

- פראַנק דאַרף זיך נאָך גוט אָנטראַכטן. - זאָגט פעטראַ,

וואָס האָט נאָך נישט פאַרלוירן די האָפנונג.

אַ, אָבער פראַנק וועט זיך, מסתמא, נישט לאָזן איבער-

רעדן, דאָס איז ביי אים אַ פעסטער באַשלוס, קיינער וועט דאָס

נישט איבעראַנדערשן. ס'איז שוין אַרײַן אין זיין בכומ, מאָג און

נאַכט טראַכט ער וועגן דעם און ער שווייגט; ער הייסט זיין

באַרוף.

ער גייט צום שול-דירעקטאָר. די הויזן זיינע זענען נאָך

אַלץ געבליבן קורץ, דאָס רעקל זיינס הענגט אַראָפּ הי אַ זאָק.

ער גייט מיט אַ פאַרריסענעם קאָפּ, זעט מאָדנע אויס, ער טראַגט

אַ מיצל, וואָס מאַכט אים ענטעך צו אַ כינעזער, ווי ער וואָלט

געהערט צו עפעס אַ קאַסמע. דער וועג צו דער שולע איז פאַר-

בוים געהאָרן, זינט ער איז געווען דאָס לעצטע מאָל, — בליַאָנדונט
 ער: אַבוסל און בליַיבט פּלוצלינג שטיין פאַר אַ הויז. ער זאָגט
 צו זיך אַליין און צו דער פרוי, וואָס שטייט הינטער דער מיר:
 — איך בין שמאַרק פאַרטיפט אין די געדאַנקען...

— ווהיין היילסטו גיין?

— אין שולע. — ענטפערט ער און דרייט זיך אויס.

— מוזטו זיך לאָזן גיין אַרויף, דאָרט אַהין! — שרייט אים
 די פרוי נאָך.

יאָ, ס'איז מאַדנע, וואָס זי האָט נישט געוואָסט, ווער ער
 איז. און אפשר האָט זי יאָ געוואָסט? אַלנפאַלס, האָט זי אים נישט
 געקענט אַזוי נאָענט, זי זאָל אים זאָגן „דו“ און אומגעפרעגטער-
 הייט הייזן דעם העג.

דער שול-דירעקטאָר איז אויסגעמאַמערט פון די עקזאָמענעס,
 ער זיצט אין שלאָפראַק און אין די שמעקשיך אויסגעצויגן אין
 זיין פאַטערשמוץ און קויקט זיך מיט גראַמאַטיק און מיט אַ שטיקל
 סינטאַקסיס. נישטאָ קיין בעסערע זאך אויף דער וועלט, ווי דורכ-
 צוגיין דעם סינטאַקסיס פון אַ פּרעמדער שפּראַך, אַזוי ריין, אַזוי
 הייט פון אויפּרעגונג, הייט פון אויסמראַכטענישן!

— ביטע! דאָס ביסטו, פּראַנק? איך בין זייער צופרידן,
 וואָס דו ביסט געקומען! דו האָסט שוין געווען דאָס ביכל, פּראַנק?
 איך האָב דאָס ערשט איצט באַקומען, גרויסאַרטיק! אָט דעם
 סינטאַקסיס וואָלט איך געדאַרפט נויטיק האָבן פאַר די עקזאָמע-
 נעס, וואָלט איך נישט געדאַרפט זיך גרייטן לויטן אַלען סינטאַק-
 סיס. די מאַכטער מייע האָט אַ גאַנץ יאָר געלערנט פאַר מיר
 פּראַנציוזיש, פאַר די עקזאָמענעס האָב איך געמוזט זיך הידער
 צוגרייטן. אַזוי איז שוין אין אונזער פּאָך, אויב מיר איבן נישט
 אַ שטיקל צייט, פאַרגעסן מיר, וואָס מיר האָבן פריער געקענט.
 נאָר דערפאַר איז גאָט צו דאַנקען זייער אָנגענעם זיך הידער צו
 פאַרטיפן אין דעם לימוד, נישט אַזוי? ס'איז זייער אָנגענעם צו
 קניען אין דעם הייליקן היכל פון חיסנשאַפט און צו זיין געזאַלמ
 מיט דער געמלעכער חכמה.

דער שול-דירעקטאָר איז פאַר די יאָרן אַלט געוואָרן, אַ גרוי

קינד מיט אָפגעבליאַקעוועמע אויגן הינטער די ברילן. ער איז שטאַרק צופרידן פון פראַנקן, ער האָט וועגן אים געהערט לויט מער גוטס, ער האָט געלייגט אויף אים גרויסע האַפנונגען. אָ, מיט זיין התמדה וועט ער אין דער צוקונפט פיל דערנרייכן, ס'איז נישט אויסגעשלאָסן, אז ער זאָל נאָך אַמאָל ווערן דירעקטאָר פון דער זעלבער שולע, ווי ער האָט געלערנט.

דער אַלטער פילאַלאָג איז געווען אַן עניו, דאָס לעבן אַליין און די גאַנצע קאַריערע זיינע האָט אים געבראַכט דערצו, ער זאָל דענקען באַשיידן, ער האָט זיך קיינמאָל נישט געגרויסט מיט זיינע פילאַלאָגישע קענטענישן. ער האָט קיינמאָל נישט אָנגערופֿן ביים נאָמען די נרויסע פּאַרשער, די שפּראַך-גאונים. ער האָט, אַפילו, פון דעם נישט קיין סאָך פאַרשטאַנען, ער האָט קוים געוואָסט זייערע נעמען, וואָס פאַר אַ שייכות האָט ער צו די גאונים? ס'איז נישט געווען זיין פאך צו מאַכן אַנטדעקונגען, ער האָט געדאַרפט נאָר לערנען, נאָר לערנען: לערנען פונקט אזוי פיל, וויפיל ס'איז נויטיק צום לעבן, לערנען אזוי פיל, אז ער זאָל אַנדערע צוגרייפן צום עקזאַמען. דער שול-דירעקטאָר האָט ווי-ס'איז געמון דאָס זיי-ניקע. אַ מאָגער און אומעטיק לעבן - דחקות און אַ דערטלאָגן געמיט, ירידה, עבודת-הפרך און פינצטערניש. איז דאָס געווען אַ גייסטיקע קראַנקהייט, איז דאָס געווען דער גורל, די נאַרישקייט פון הימל? נין, דאָס איז די נאַרישקייט פון דעם מענטשן, פון דער מאַלפּע.

אַצינד האָט, אגב, דער שול-דירעקטאָר דערציילט פון זיינע אַנדערע פעיקע תלמידים, פון צוויי תלמידים, זיי האָבן גוטע קעפּן; פראַנק איז שוין אזוי ווייט דערנאַנגען, אז דער שול-דירעקטאָר האָט שוין געקאָנט שענקען זיין אויפמערקזאַמקייט נייע באַגאַבמע קינדער. - אַדיע, פראַנק, גאָט זאָל שטאַרקן דיין האַרץ!
פראַנק גייט אַהיים, ער איז אויך צופרידן, ער איז אין אַ געהויבענער שטימונג. ער האָט גראַד נישט געהאַט קיין געלייגעהייט צו דערקערן דעם שול-דירעקטאָר, וואָס פאַר אַ באַרוף ער האָט זיך פאַרגענומען, דער אַלטער שפּראַך-לערער האָט געהאַלטן פאַר זעלבסטפאַרשטענדלעך, אז זיין באַרוף וועט זיין פילאַלאָגיע, ווי

דען אנדערש? אין תוך גענומען איז דאָס געהען אלצאיינס, דער-
עיקר פראַנק זאָל לערנען און אסאך לערנען: דאָס איז, אייגנטלעך,
געזען זיין צייל. פראַנק האָט זיך געזענגט מיטן דירעקטאָר פון
דער שולע, מיטן דירעקטאָר פון דעם גרויסן שטיינערנעם הויז,
און איז אַזעק אַהיים.

אַזונט-צייט קומט דער פּאָטער פון מאַנאָזין און אַבעל פון
דער קוזניע; דאָס שטערט נישט פראַנקן. ער האָט זיך זיין קא-
מער אין אַלטן הויז: דאָרט איז זיין היינקל, זיין היים. ער האָט
געהאַט ברעה צו שטודירן אויך אין פעריען, זיך לערנען, אָנ-
שטאַפּן דעם מוח, זיך טובל זיין אין שפראַכן, און דאָס האָט ער
טאַקע געטון. ווען מ'האַט אים גערופן צום עסן, פלעגט ער קומען
נאָך מיט מער חכמה, נאָך מער געלערנט, נאָך מער נישט-פון-
דער-חעלט. אָבער אָם די אלע סעודות האָבן ביי אים צוגעגולט
זיין צייט.

אַמאָל פלעגט ער אַריינקומען מיט אַ ליידיק קאַנסערווין-פּו-
דעלע, האָט ער האָט מיט זיך פון ערגעץ געבראַכט און פלעגט
א פּרעג טון: - האָס, מיינט איר, איז אויף דעם בלעבל אָגע-
שריבן? - אַך, דאָס ווייסט קיינער נישט. די מוטער אָבער געדענקט,
אפנים, אין דער קאַנסערווין-מאַרקע פון די צייטן, ווען זי האָט
געדינט ביי די יאָהנסענס, און האָט אויסגערופן: - מסתמא, לאַקס?
- יא, אָבער דאָס איז דאָך נישט אויף ענגליש. - זאָגט פראַנק
מיט עגמת-נפש, די מוטער זיינע האָט מיט איר פראַקטישן וויסן
צו-נישט געמאַכט זיין גאַנצע לימודות. - דאָ איז אָנגעשריבן Alias
ka Salmon - דאָ האָט זיך דער פּאָטער אויך אַריינגעמישט. ער
איז דאָך געווען אַ מאַטראַס און האָט אסאך געוויסט - אַלאַסקאַ
איז אַ לאַנד, איך ווייס דאָך, האָט אַלאַסקאַ איז.
דאָס קאַנסערווין-פּודעלע האָט נישט געבראַכט פראַנקן קיין
שום נצחון.

מ'פלעגט קומען צו אים מיט אנדערע נישט-פאַרשטענדלעכע
זאַכן. די מוטער פלעגט קומען מיט אַ קלעצעלע פּאָדים, ביטע:
Brook Brothers, fünfzig Jarde. דער פּאָטער האָט זיך היידער
אַריינגעמישט, אָן אַ קאַפּ דרין-אויף פאַרן זון, און דערקלערט דעם

מייש פון די ווערטער, ארויסשמעלנדיק בשעת-מעשה די ברוסט. „מאטראָסן-ענגליש!“ זאָגט פראַנק. אַליינער, דער פּאָמער פון הויז, איז געווען זייער נישט פינקטלעך מיט זיינע ענגלישע פּאַרטיי. טשוונגען, ער האָט אָפּגעשוואַכט די גרויס און דאָס געהיימיגשפּילע פון דעם מאָמענט, בשעת ער האָט זיך גענומען פאַר זיין הייב פאַרטייטשן די אויפּשריפט אויף דעם ברייחל-נאָרלען: „Silver Eye, Cast Steel“ — דאָס שרייבט זיך מיט קליינע אותיות — דערקלערט פראַנק. דאָס האָט דער פּאָמער נישט געקאָנט תּומס זיין — האָס עפעס דאַרפן די אותיות זיין קלענער? — האָט ער אַ פּרעג געמון. דאָ האָט פראַנק געגעבן די איינציקע ריכטיקע תּשובּה: ער האָט געשוויגן. און פּלוצלינג האָט ער באַקומען זיין שכר אויפן אָרם, האָס ער האָט פּשר פאַרדינט. די מוטער האָט געבראַכט מיט זיך אַ שאַכטל, האָס זי האָט ערגעץ אין אַ געוועלעב געקראָגן, און אויפן שאַכטל איז געווען אָנגעשריבן: „Toilet Soap. Superior.“ ניין, איצט איז אָן עק צו אַליינערס צומדות, יעדעס וואָרט באַ-זונדער איז געווען פּרעמד, פראַנק האָט געמוזט פייערלעך אַרויס-העלפּן.

זיין ברודער אַבעל איז געווען דערביי, ער האָט גאָרנישט פאַרשטאַנען, האָס דאָ קומט פאַר, און ער האָט געשוויגן. האָס פאַראַ אונטערשיד צוהישן די בידע ברידער! אויף איין רגע האָט זיך דאָס האַרץ פּונם געלערנטן ברודער אָנגעפּולט מיט רחמנות אויף אַבעל, ער איז דאָך ערשט געקומען, און ער האָט זיך נישט געוואָלט שטעלן העכער פון דעם ברודער. — יאָ, יאָ, אַבעל, — האָט ער אַ זאָג געמון — דאָ איז נישטאָ קיין שום בישוף, די וואָלסט פּונקט אזויפיל געקענט היי איך, ווען די וואָלסט שטודירט. — אַבעל האָט צעמישט אַ שמיכל געמון און אַ שאַקל געמון מיטן קאַפּ.

אין אַסאך פּאַרן האָט מען געהאַט אַ נויץ פון פראַנקס שפּראַך-ידיעות. די געלערנטקייט האָט זיך אַריינגעקליבן צו אַליי-ווערן אין שטוב. מאַדנע, הי קיינעם פון די שכנים איז גאָר קיינ-מאָל נישט איינגעפּאַלן, מיטאַמאָל גיין זוכן דעם מיישט פון די נישט-פאַרשטענדלעכע און אויסלענדישע ווערטער, האָס מ'האַט גע-

מראָפּן אין דער צייטונג און אויף אַ פעקל מיי! זיי האָבן קיין שום השגה נישט געהאט פון בידדונג און פון העלבע ס'איז גייס-טיקע ענינים, זיי זענען געווען פויל און נאָריש. אָט אזוי האָט אויסגעזען די סביבה, אין וועלכער פראַנק האָט געדעבט.

איינמאָל אָהנט-צייט האָט זיך אַליינער אומגעקערט אַהיים און געזאָגט: — אז דו העסט אָפּעסן און העסט זיין אינגאָנצן זאָט, העל איך דיך עפעס פּרעגן. — זיי האָבן אלע געגעסן מיט אַ גע-וויסער שפּאַנונג, נאָר איין פראַנק איז געווען רויק, אים איז גאָר קיין ספּק נישט געווען, אז ער העט קאָנען ענטפּערן.

און אָט איז געקומען דער גרויסער מאָמענט. אַליינער האָט עפעס אַנידערגעלייגט אויפן מיט. דער אַלטער בעל-עברהניק האָט אַוועקגעלייגט אַ מעשע קאַרטן אויפן מיט און פּרעגט פראַנק, וואָס ס'מיינט אָנגעשריבן אויפן פּומעראַל. ס'איז דאָך אַ מעשל קאַרטן! די פרויען זענען אים באַפאַלן, אָבער ער האָט אַביסל איינגעשטילט דעם שטורם. — פאַרמאָכט ס'מיינט! — האָט ער אַ געשרי געטון — וואָס איר העט זאָגן, הייס איך שוין פּונלאַנג, איך אַליין וואָלט צו דעם די האַנט נישט צוגערירט און וואָלט דאָס אַהיים נישט געבראַכט, ווען אַלאָס פּונם בערגל האָט מיך גע-בעטן.

פראַנק האָט דחאָק נישט געהאַט קיין פאַראַיביל, פאַרקערט, ער האָט דאָס גוט אויסגענומען. ער האָט אין דער לעצטער צייט נישט געהאַט קיין געלעגנהייט אַרויסצוהייען זיינע שפּראַך-ידיעות און ער האָט גאָרנישט געהאַט קעגן דעם, זיך הידערמאָל אַרויס-הייען. Whist à 52 Blatt. Verzierte Asse — יא, אַבער, וואָס מיינסטו, וואָס קאָן דאָס באַדייטן? — האָט פראַנק אַ פּרעג געטון נאָך אַלץ פריינטלעך. אַבער האָט צעמישט געשמייכלט און געמוזט לאָזן די פּראַגע אָן אַ תּשובה. פראַנק האָט אָנגעהויבן: — אייגנטלעך זענען דאָס דריי פאַרשידענע שפּראַכן. — דערנאָך האָט ער דער-קלערט דעם זין פּונם ערשטן ביזן לעצטן אות, און ער האָט אַלץ גערעדט מיט אזא זיכערן טאָן, ממש צו באַווינדערן! בינו-צו בינו האָט אַבער גענומען אין האַנט דאָס גאַנצע שמוציקע מעשעל

קארטן און באזיון, אז דאָס זענען געוויינלעכע טון; הי זאל מען דאָס פארשטיין? פראַנק האָט זיך פארטראַכט, ער האָט זיך נישט געוואָלט אַרײַנגלאָזן אין לאַנגע הייבוחים. — איך קאָן אָבער באַראַגן מירן פאַרן טעקסט. — האָט ער געזאָגט.

אַליהער האָט די גאַנצע צײַט געשוויגן און זיך צוגעהערט צום געשפּרעך, אַצינד גיט ער אַ רוף אויס: — גרויסאַרטיק!
צײַט האָבן אים אָנגעקוקט, ער האָט, אפשר, נאָר אַביסל מגומ געווען, פראַנק האָט נישט אויסגעוויזן צו זײַן אזוי גליקלעך. אַליהער אָבער האָט שױן דעם זון זײַנעם נישט איינמאַל דערנײַ דעריקט און ער איז מיט זײַן ענגליש פראַנקן געקראָכן פון האַלס, איצט האָט ער ווידער געוואָלט אים הויבן, ער האָט געקאָנט זיך באַגײן מיט קינדער. ער האָט געמאַכט דעם אָנשמעל און געטון דאָס מיט אַנטזיקונג: נײַן, וואָס פאַראַ קאָפּ זײַן זון פראַנק טראַגט דאָס אויף זײַנע אַקסלען, גרויסאַרטיק!

איז פעטראַ אייפערזיכטיק געוואָרן? זי האָט זיך אַ קרום געטון בײַ אַליהערס רײד און פאַרהאַרפן דעם קאָפּ: — דײַן זון!
אַליהער איז הי אַ דונער וואָלט אים געטראָפן, זײַן פנים ווערט תּמעהאַטע, די לײפּן הענגען אים אַראָפּ, און זײַנע פעטע פינגער ליגן אָן שום באַוועגונג אויפן מיש.

פעטראַ דערקלערט נאָך גענויער: — ער איז דאָך נישט נאָר דײַן זון אַליי, ער איז דאָך אויך מײנער!

צובײסלעך איז אַליהער ווידער געקומען צו זיך: — יא, ווער זאָגט דען אַנדערש? נו, אהראי איז ער אויך דײַן זון! און אַצינד איז אַליהער ווידער אויסגעצײכנט, ווי אין די אַלטע צײַטן, ער האָט ווידער געוואָלט זײַן אין אַרדנונג בנוגע זײַנע קינדער, נישט געוואָלט מאַכן קײן שום אונטערשיד צווישן זײַנע זין, ער האָט אַבערן אויך אַרײַנגענומען אין קאָן און זאָגט: — יא, ווען איך וואָלט אייך נאָר, יונגער, געשמעלט אויף די פיס, געהאַלפן אַי זאַמלען דאָס נויטיקע וויסן, געמאַכט אייך פאַר געלערנטע, וואָלט איך דאַמאַלס מײַנס אָפּגעטון. מער קאָן איך נישט אויפשוין.

אויף מאַרגן אויפדערנאַכט האָט אַליהער שױן געקאָנט דערקלערן, וואָס איז פאַרגעקומען מיט די טון. אָט דער אויסוואַרף

אלאום פונם בערג' האָט אין אַ גע'עכטער אַריינגערייגט אַ פּאַלש טעשל קאַרטן אין פּומעראַל און האָט געמיינט, אז ער וועט אָפּ- נאַרן פּראַנקן. אָבער פּראַנק איז אינגאַנצן גערעכט געווען. — און דו, אַבעל, ביסט אויך געווען גערעכט, ס'וועגן נישטאָ קיין אַנדע- רע טוזן, גאָר הי אַלע אַנדערע אויף דער גאַנצער העלט. הי הייט איך בין נאָר אַרומגעפּאַרן, און ס'איז אזוי, הי איך זאָג: געלערנט זענט איר, אַ דאַנק גאָט!

פונדעסטוועגן איז פּראַנק נישט געווען גליקלעך, מ'הייסט נישט פאַרהאַסן; די אַלע געשפּרעכן אין שטוב זענען אים נישט געווען שטאַרק צום האַרצן, וואָס דען, איז דאָ געווען דער גרויסער קרייז מענטשן? ס'הויבט זיך גאָרנישט אָן, אָן ענגער קרייז, פּאַטער און מומער, נאָך דריי קינדער און די באַבע. אים איז איינמאָל איינגעפּאַרן אַרויסנעמען זיינע געלערנטע שול-ביכער. — מאַמעמאַמיק-האַט ער גע- זאָגט — איז אַ הימל-הויכע רעכנונג. — וואָ, ער האָט געלייענט אויף אַ קול העגן געאַטעמירע, אַלגעברע, אָפּשטאַמונג-געווען, אינטערגראַד-רעכע- נונג — אַ קרייז, וואָס זיין ביוגונג איז גלייך צו דער געבויגטער ליניע פון אַ בויגן אין אַ געגעבענעם פּונקט, ווערט אָנגערופן ביוגונגס- קרייז פונט בויגן אין דעם געגעבענעם פּונקט. זיין ראַדיוס הייסט ביוגונגס-ראַדיוס...

אַליווער בלייבט מיט אָפּגעהאַקטע פּינגל און גיט אַ זאָג: — ס'זעט אים, הי נישט קיין מענטש וואָלט דאָס גערעדט. איר מוזט דאָס לערנען?

— מיר מוזן אַלץ לערנען.

פּראַנק איז שטאַרק איבערגעהאַקסן זיין שטאַנד און האָט גערעדט ווי אַ היילדער. זיך אַלעין איז ער געווען פאַרשמענדלעך, ער האָט זיך שוין נישט געקאַנט פאַרשמענדיקן מיט די נאָענטע אפילו הי איין סראַקע מיט דער צווייטער. הי הייט העט עס דער- גיין? ער פּרעגט אַבעלן: — מ'קאָן גאָר דאָ אין שטאָט נישט קרייגן קיין איין-אין-איינציקע אויסלענדישע צייטונג?

— דאָס הייסט איך נישט, — דער שטאָט-אינוווינער האַלט צייטונגען.

— אויסלענדישע? אין אויסלענדישע שפּראַכן?

- דאָס הייס איך נישט. נאָר די נאָרהענישע.
 - די נאָרהענישע! - האָט פראַנק אַ מאַך געמון איראָניש.
 אין דעם דאָזיקן קליינעם שטעטל ביים ברעג ים האָט יע-
 דער איינער געקענט ענגליש, דער קען דאָס נישט קיין ענגליש?
 נאָר דער יונגסט פראַנק האָט צופיל געקאָנט, ער האָט געמוזט
 מיט זיך אַזיין רעדן, ער האָט געמוזט זיך אַליין פּרעגן און ענט-
 פערן, צושאָקלען. דרייען מיטן קאָפּ, צווייפּלען און גלויבן שטומער-
 היט. פון צייט-צו-צייט פלעגט דערלאַנגען אַזש צו דער באַבעס
 צימער אַ טיפּער זיפּן, האָס גייט אַרויס פון דער קאַמער, גייט
 אַרויס פון אַ פעדל, פון אַ געשמידטן אין קייטן.
 אַבער איז געווען מאָדנע נאָריש; ער האָט געקאָנט נעמען
 אַ בוך אין האַנט און פּרעגן: - האָס איז דאָס פאַר אַ בוך?
 - לאַטיין. דאָס פאַרשטייטו נישט.
 - אַזוי, הייסט דאָס, אַז ס'איז געדרוקט אויף לאַטייניש
 פראַנק שווייגט.
 - אפּשר ווילסטו זונטיק צוזאַמען מיט אונז זיך דורכפּאַרן
 אויף אַ שיפּל? - פּרעגט אַבער.
 פראַנק דרייט מיטן קאָפּ אויף ניין: - דער פאַרט נאָך?
 - מיר זענען אַ גאַנצע חברה.
 - עמעצער פון דער הערף?
 - וואָס, פון דער הערף? זיי זענען דאָך נאָר גאָר קליין.
 די קליינע לידיאַ פאַרט אויך
 - די קליינע לידיאַ. - גיט פראַנק צו איראָניש.
 אַבער איז מאָדנע נאָריש. ער האָט זיך קיינמאָל נישט אַנט-
 ציקט פון אַ ביכל בשעתן לייענען, ער האָט געמאַכט ווי אַ
 שמיד. - די קליינע לידיאַ - האָט ער געזאָגט. פראַנק איז קיינ-
 מאָל נישט געווען קיין שטאַרקער ליבהאַבער פון שיפּן זיך. איצט
 איז ער געווען נאָך אַ קלענערער ליבהאַבער פון אַזעלכע זאַכן,
 ער פלעגט בלייבן אַליין מיט זיך. אפילו מיט ריינערטן איז ער
 אויך שוין מער נישט געזאָגט, ביידע סטודענטן זענען שוין איצט
 געווען יעדער איינער פאַר זיך. דער גוטער ריינערט פלעגט זיך
 זייער אָפט באַהייזן אין גאַס, ער איז געווען ביי זיך שטאַרק גע-

דילדיק. ער האָט געטראָגן אַ זומערדיקן מאַנטל און אַ מעדאַליאָן און גערעדט נאָר ווי אַ דערהאַקסענער, איינמאָל האָט ער באַ-געגנט די פרוי יאָהנסען, ער האָט זיך באַגריסט מיט איר און איר בשעת-מעשה געמאַכט אַ קאָמפּלימענט העגן איר הויט. דאָס איז שוין געווען צופיל, פרייליך פיאַ איז שמוס דורכגעגאַנגען פאַרביי. פראַנק איז פונקט דאַמאַרס געשטאַנען נישט הייט. ריינערט האָט געוואָלט אַרײַנגיען אין דעם סקאַנדאַל, ער האָט זיך צע-לאַכט אויף אַ קול און הויזיונגעריש אויסגעשרווען: — האָסט געווען, פראַנק? — פראַנק האָט זיך אָפּגערוקט אַהיים.

— ניין, ער האָט געהאַט עפעס אַנדערש צו טון, איידער אַרומשליעפן זיך מיט ריינערטן, באַגריסן זיך מיט מיידלעך, מיט די דאַמען, באַגלייטן זיי אַהיים. אַ פאַרגעניגן פון אַ פוסטעפאַסטניק! דערפאַר פליעגט ער אַרויסגיין אויף דער ווערף און דאָרט זיך אַרומדרייען, הענריקסען האָט אים אָפּגעגעבן גרויס בבור אַלס אַ געביידעטן מענטשן, פראַנק האָט אָפּטמאַל שפאַצירט מיט דער ער-טערער פון די קליינע מיידלעך, מיט קאַנסטאַנצען. ער פלעגט איר דערציילן וועגן אַן אַנדער גרעסערער העלט, גרעסער פון איר העלט. קוקט נאָר אָן, קאַנסטאַנצע איז נאָך געווען נאָר אַ קיין מיידעלע און נאָך נישט אינגאַנצן קיין דערוואַקסענע, ניין, אָבער אין דער אמתן, איז זי געווען זייער פאַרשטענדיק און זי האָט מיט דאַנקבאַרקייט זיך צוגעהערט צו זיינע מעשיות וועגן דער גרוי-סער העלט. דאָס זענען געווען גאַנץ אָנגענעמע שפאַצירן. פראַנק איז זיך באַגאַנגען ביי הענריקסענען זייער אינמעליגענט, ער פלעגט זאָגן, ״הויב תית' און ״אַנטשולדיקט!״. דעם באַקומענעם פאַפיראַס פלעגט ער אַרויסנעמען פון מויל, דען ער פלעגט רעדן, ער האָט געטרונקען קאַווע און בעת-מעשה געבילדעט פאַרריסן זיין קליינעם פינגער. וועגן דעם, ער זאָל זיך דאָרט שטאַרק פאַרליבן, איז נאָר קיין רייד נישט געווען, נאָר עטוואָס אָנגערייט זיין האַרץ, אַן אָנגענעמער געשמאַק אין מויל. מ'האַט געזען, ווהין ריינערטס טעם-פערזענעם האָט געקאַנט פאַרפירן, זיין האַרץ איז געווען גענייט צו פאַרשידענע העוויות, אפילו אויף דער גאַס און אינמיטן העלן מאַג, ער פלעגט הערן לייכזיניק און באַקומען חשק צו פייפן

אויף אַ קול און זינגען. פראַנק האָט די ליבע געהאַלטן אַ שפּאַן
ווייט פון זיך.

זונטיק איז אַבער געקומען אַהיים, פרי צו נעמען זינע
שוועסטערלעך זיך שיפן; ער האָט נאָכאַמאָל אַ פּרעג געטון ביי
פראַנק, אויב ער וויל נישט מיטגיין.

— ניין.

— מיר נעמען מיט שפּיז, מיר וועלן אַרויסגיין אויף אַ
ברעג און דאָרט טאַנצן. דער שפּאַנאַגל נעמט מיט זיין צי-האַר-
מאַניקע.

— ניין.

פונדעסטוועגן האָט זיי פראַנק צאָגט נאָכגעקוקט, ווען זיי
זענען אַזעקגעגאַנגען, ער האָט דערפילט אין זיך אַ שוואַכן גלאַנץ,
דעם אָפּגלאַנץ פון דעם צעבן אויסער אים. ער האָט נעבעך
פון אָנהויב אָן געבלאָנדזעט. אויף זיין האַנט זעט ער, ווי עס
שלאָגט דער בלויער דופק, זיין ברוסט האָט זיך געהויבן און
אַראָפּגעלאָזן, אין זיין אַכצניערדיקן קינדערשן מוח האָט געברענגט
אַ מאַרנע פייער.

דער באַבען אין שמוב איז שטאַרק געפּעלן געוואָרן, וואָס
ער האָט זיך אָפּגעזאָגט פון דעם שיפן זיך; דאָס איז דער קינפ-
טיקער גלח! די באַבע האָט באַקומען אַ באַפעל, נישט צו
שמערן דעם סטודענט, אַצינד אָבער האָט זי מיט יראַת-הכבוד
געעפנט די מיר מיט אַ טעפעלע קאַזע אין דער האַנט און
בעט אים, ער זאָל איר פּבוד נישט פאַרשעמען.

דאָס איז געווען אין דער צייט.

— דו האָסט זייער גוט געטון, וואָס דו ביסט געבליבן
אינדערהיים. — זאָגט זיי.

— וואָס האָב איך דאָרט צו טון?

ביי אים איז גאָר קיין ספק נישט געווען, אז ער האָט
געטון גוט, וואָס ער איז געבליבן אינדערהיים, און גייט מיט
טבל אויפן ריכטיקן העג. ער האָט גאָרנישט געוואָלט, אז נאָר
די וואָס טוען גאָרנישט, מאַכן נישט קיין פעלער.
דאָן האָט ער ווידער אַריינגעשמעקט די נאָז אין די

ביכער. די סעודות אָבער פארנעמען ביי אים אסאך צייט. דאָס רופן עסן האָט אים הידער אריינגעבראַכט אין דער ווירקליכע-קייט און אים קלאָר געמאַכט, אז ער איז נישט הונגעריק; אָבער דאָס האָט ער נאָך פריער געוויסט.

ס'קאָן זייער זיין, אז אַבעל איז באַגאַנגען אַ פעלער, וואָס ער האָט איינגעאָרדנט דעם אויספלוג מיטן שיפּל. די קליינע לידראַ איז נישט געקומען, און דער מאָג איז געגאַנגען אַ גע-פטרמער. ביז פארנאַכט איז ער געווען אויף אַ גרינעם אינזל, ער האָט געשריגן און זיך נאַריש געמאַכט, און אז ער איז צוריקגע-קומען, איז ער באַלד געלאָפן אויפּוובן די קליינע לידראַ, דער-היסן זיך, וואָס האָט געמראָפן. ער האָט זי נישט געמראָפן אינ-דערהיים; ס'איז געווען זונטיק, די קליינע לידראַ איז געווען ביים פּאָליצואַנט קאַרלסען און געאיבט אויפן קראַחיר. גוט.

אויף מאָרגן אויפדערנאַכט האָט ער זי הידער געזוכט און הידער נישט געפונען; זי איז ערגעץ צוועקגעגאַנגען. די שווע-סטער אירע זענען געווען אינדערהיים.

די קליינע לידראַ האָט זיך, אַפנים, דערוואַסט, אז ער וויל זיך מיט איר דורכשמועסן, האָט זי אים נישט מיטגעהאַלפן אין דער זאַך, זי האָט אים אויסגעמיטן. נו, אויב אַווי, איז דאָס פאַר-שטענדלעך, פאַרוואָס זי גייט צוועק, אָבער דעם דריטן אויפדער-נאַכט וועט זי שוין זיכער זיין אינדערהיים. גיין.

דאָמאָלס איז אַבעל געוואָרן ביי זיך געפאַרן. ער האָט אפילו פון תמיד געהאַלטן די העלט פאַר אַ מקום, וווּ ס'לאָזט זיך לעבן, אָבער די העלט אַליין איז נישט קיין אינטערעסאַנטע, און דאָס לעבן איז עקלהאַפט און צוועקלאָז. היינט האָט ער גראַד געמראָפן די קליינע לידראַ און נאָך אַנדערע מיידלעך

נין צוזאמען מיט ריינערטן - אָט דאָס גלחיש זונדל, וואָס האָט זיך שטענדיק אַרומגעשלעפט מיט מיידלעך - מיט אים האָט דאָס אַבעל געזען די קליינע לידיא אַרומגיין. זייער פּיין! ער האָלט געדארפט ריינערטן אונטערהאַקן די פּליגל פאַר זינע שיינע מעשים, און אַזוי-אַרום ראַטעווען די קליינע לידיא. אָט דאָס האָט מאַקע אַבעל געוואָלט טון, ער האָט זי געוואָלט אַרויסראַטעווען. אָבער אזא מיין זאך לאָזט זיך נישט טאָבן מיטן האַמער, דערצו מוז מען האָבן גערולד און אסאך איידלקייט. קאָן די שיף גלייך נישט אַריינפאַרן אין האַפן, מוז מען זי אַריינשלעפּן אין האַפן. ער האָט אויף זיך גענומען אָפט צום מיידל נישט גיין, בשום אופן נישט, ער האָט נאָר גערעכנט זי טרעפן צופּע-ליק אין גאַס. און אז ער האָט זי אין משך פון אַ פּאַר טעג אַרום נאָך אַלץ נישט געמראָפּן, האָט ער זיך אַריינגעכאַפט אין זיין באַקאַנטן הויף.

אין די עטלעכע טעג האָט ער זיך באַרויקט, הידער אויפ-געפּלאַקערט, געוואָרן הידער רויק, און שבעטער מער מאַל אויפ-געפּלאַקערט, אין דעם מאַמענט איז ער געווען הייליג אין בעס, אז ער האָט אָבער דערזען דאָס מיידל, האָט ער איר מער נישט געקאַנט זאָגן, היי: - נו, ווי האָסטו זיך דאָס אַרומגעשלעפט? אז מיר וועלן חתונה האָבן, וועט עס זיין גאָר אַן אַנדער טאַנק. פאַר-האַט ביסטו נישט געקומען זונטיק צום אויספלוג?

די קליינע לידיא האָט אים אפּשר אין דעם אָונט אָפּ-געוואַרט, זיך האָט זי אָנגענומען מיט שטאַרקייט צו זיין שטאַרק העפּלעך, זי האָט געשמייכלט, זי האָט זיך אַ נויג געטון, היי זי אַלץ ענטפּערן אויף זיין באַגריסונג, און געזאָגט: - א, דאָס ביסטו, אַבעל?

דאָס האָט אים געמאַכט הייכער, אייגנטלעך, האָט ער זיך געדארפט אַפּרעכענען מיט אַ געוויסן מענטשן; אָבער מאַדנע, היי ער האָט נישט געהאַט קיין מוט אויסצופירן דעם פּלאַן, ער איז געבליבן שטיין אַ דערשלאָגענער און האָט געקוקט מיט אַ פאַרגליווערטן בליק.

לידיא פון איר זייט האָט זיך בלל נישט געשראַקן צו

קוקן דעם אמת גלייך אין די אויגן: — פארהאָס איך בין זונטיק נישט געקומען? איך האָב געמוזט איבן אויפן קלאַוויר, און טון ביידע זאכן מיטאַמאָר האָב איך דאָך נישט געקאָנט.

— ניין. — האָט ער געזאָגט. אָבער ער האָט גאָנץ גוט גע-
וואָס, אז זי האָט נישט געקאָנט אַ גאַנצן טאָג שפּילן אויפן
קלאַוויר. מסתמא האָט זי געשפּילט ערשט אויפדערנאַכט. אַחוץ
דעם האָט זי צוגעזאָגט זיינע שוועסטער צו קומען, און זי האָט
זי פשוט פאַרפּירט. דאָ קאָן נאָר דער רוח עפעס פאַרשטיין!
די קליינע צידיאָ איז געוועסן אויף די שמאָלע הילצערנע טרעפּ-
לעך און גענייט, זי האָט געלאַטעט אָדער איבערגענייט עפעס
אַ קלייד, זי איז געווען אַן אמתע בריה, און הייטער איז די
זאָך צוגעגאַנגען, היי אין אזוינע פּאַרן קאָן צוגיין. צוביסלעך
האָט זי אָנגעהויבן טראַכטן, אז מ'איז זי אומזיסט באַפּאַלן, און
האָס האָט זי דערלעבט? סוף-מל-סוף מיינט ער טאַקע, דער
שמיד-יונג, מיט זיינע שוועסטער, אז זי איז זייערס גלייבן, אָבער
זי וועט זי שוין הייזן, וויאזוי מ'דאַרף זיך האַלטן—איך האָב אַביסל
מער וואָס צו לערנען היי דו, —האָט זי געזאָגט—דו מיינסט, מסתמא,
אז קלאַוויר-שפּילן איז גאָר אַ גרינגע זאַך?

— ניין. — זאָגט ער.

— די נאָטן אַליין זענען שרעקלעך שווער. און דערנאָך די
איבונגען.

— אָבער צוואָס לערנסטו דאָס?

אָך, היי נאָריש ער איז דאַמאָלס געווען! צוליב וואָס זי
האָט זיך געלערנט שפּילן קלאַוויר! הייט אַלע בעסטע מענטשן
האָבן זיך געלערנט שפּילן. זי האָט זיך געלערנט טאַנצן, זי האָט
אויך געמוזט זיך לערנען שפּילן, אויסנייען, העפּטן און העקלען
שפיצן פאַר אירע העמדער, אָך, צוואָס זי האָט דאָס אַלץ גע-
דאַרפט לערנען! וויאזוי צו האַלטן דעם שירם אויף דער זון,
דערמיט הערט מען נישט עבויירן, זי האָט זיך דאָס ערשט
געמוזט אויסלערנען און אויסאיבן זיך, דאָס איז געווען אַ גרויס-
אַרטיקע זאַך. אויך אירע שוועסטער האָבן געלערנט און גע-
לערנט, זיי זענען אויך נישט געווען אַבי-הער, און זיי האָבן

נישט געהאט בדעה זיך ווארפן אויפן האלד דעם ערשטן בעסטן,
זיי זענען נאָר געזעסן אינדערהיים און געהארט אויף אַ רודערער, אַ
געוועלב-משרת, אָט אזוי פירן זיך די בעסטע מענטשן.

די קליינע לידיאָ האָט זיך פון אַבעלס ווערמער נישט
גענומען שטארק צום האַרצן, דערצו נאָך האָט זי געשוויגן.
אַבער איז דערהייל געשטאַנען הי אַן אָפגעשטיסענער.
זי האָט אויף אַ רגע אַוועקגעלייגט דעם פינגערהוט אירן
אויפן טיש; ער האָט דעם פינגערהוט גענומען אין האַנט און
אַנגעהויבן: — וואָס איז דאָס, ס'האָט עפעס אזוינע אָדערלעך?
— דאָס? ס'איז עלפאַנטביין.

זיינע ידיעות וועגן עלפאַנטביין זענען געווען זייער קנאַפע,
ער האָט עפעס געהערט וועגן גאָר הערלעכע זאַכן, דאָס איז
געווען דער בית-המקדש, וואָס שלמה המלך האָט געבויט, אָבער
נישט וועגן קיין עלפאַנטביינערנע פינגערהוטן, פּלוצלינג האָט
עפעס ווי דער רוח פון אים אַרויסגערעדט. האָט אַוועקגעלייגט
דעם שווערן פינגערהוט פון דער האַנט, האָט אַ גלעט געטון
דעם בלויען פּערקאַל פונם קלייד, וואָס זי האָט גענייט, און האָט
אַ זאָג געטון: — דאָס איז בראַקאַט, אויף וויפּל איך פאַרשטיי.
זי האָט דאָס גלייך אויפגענומען הי אַ שמעכזוערטי, און
אפשר איז דאָס טאַקע אזוי געווען, און זי האָט געזאָגט: — אין די
זאַכן פאַרשטייסטו גאָרנישט.

אַ פּויווע.

— אפשר האָסטו נאָך אַ טרעפל פאַר מיר אויך? — האָט ער

געפּרעגט.

— אַ טרעפל? הייליגט זיצן? בימע!

זי איז אויפגעשטאַנען און געמאַכט אים אַן אָרט צו זיצן.
— ניין, נישט דאָס האָב איך געמיינט, — האָט ער זיך גע-
ווערט — אויב ס'איז נישטאָ קיין אָרט פאַר אונז בייך, קאָן איך
דאָך שטיין. — בכלל איז ער אַצינד געווען פול מיט ענערגיע און
ער האָט געזאָגט ווייטער: — וואָס האָב איך געוואָלט זאָגן — ס'איז
דאָך אַ נאַרישקייט, דיין קלאַזיר-שפּילן, אַז מיר וועלן חתונה
האַבן, וועסטו דאָס גאָרנישט דאַרפן האָבן.

זי האָט זיך אַרָאָפּגעלאָזט אויפן טרעפּל, ס'האָט געדויערט אַ לאַנגע וויילע, ביז זי האָט געקאָנט אויסרעדן אַ וואָרט: - התונה האָבן? איך מיט דיר?

ער האָט זי אָנגעקוקט מיט אַ פּאַרשנדיקן בליק, ווי ער האָלט געוואָלט מאַכן דעם אָנשמעל פון אַ זייטיקן מענטשן. ער האָט געהאַט דעם איינדרוק, ווי ער האָלט אַליין נישט פּאַרשטאַ-נען, אַז דאָס פירט זי אים ביי דער נאָז, פּאַרשטייט זיך - נישט קיין סאָך, אָבער דאָך פירט זי אים ביי דער נאָז, פירט אים אין דער ריכטונג צו דער טיר און הייסט אים גיין.

- מיט דיר וועל איך קיינמאָל אין מיין לעבן נישט התונה האָבן. - זאָגט די קליינע לידיא.

פון די דאָזיקע ווערטער ווערט אַבערן קלאָר, אַז זי זאָגט אים אָפּ; ער איז פּונדעסטוועגן געבליבן שטיין און זי אָנגעקוקט; ער קאָן נישט אָפּרייסן קיין אויג, און פּינטלע פון צייט-צו-צייט מיט די וויעס. שוין איינמאָל פּיין גערעדט, אַזאַ טבע האָט זי געהאַט, הייזט אויס, אַז זי וויל טאַקע נישט! זי קאָן זיך טון, האָט זי וויל, אַ גליקלעכע ריזע! ער איז געשטאַנען אַ היילע שטאַרק פּאַרצוהאַט.

די קליינע לידיא קוקט אויף אים ארויף, שאַקלט צו אים לאַבנדיק מיטן קאָפּ און זאָגט: - ס'איז אמת, וואָס איך זאָג! - אַך, דאָ האָט שוין גאָר קיין ספק נישט געקאָנט זיין, אַז זי איז געווען אַביסל צו שאַרף. און דאָס איז לגמרי געווען נישט נוי-טיק, זי האָט געמעגט זיין אַביסל פּריינטלעכער - דו האַלטסט מיר, אפּשר, געקאָנט אַביסל העלפּן און דאָ צוהאַלטן פעסט. - זאָגט זי און דערלאַנגט אים אַ פּאַרד פון איר קלייד.

ניין, ער האָט זיך נישט גערירט פון אָרט.

- הער גאָר! - האָט זי אַ רוף געטון און אים אַ שטאָך גע-טון מיט דער נאָדל אין פּיס.

ער איז אונטערגעשפרונגען און, איר וועט גלויבן, ער איז געוואָרן אויפּערעגט, מלא כּעס. ער האָט גאָרנישט געזאָגט, ער האָט נאָר דאָס איינציקע מאַל אויסגעשריגן: - אַי! - ער איז גע-בליבן שטיין, פּאַרביסן די לייפּן, ער איז געוואָרן טויט, ווי די

וואָנט און איז גרייט געווען אַרויסצושיסן. און ווען די קליינע
 לידע האָט אויסגעבראַכן מיט אַ געלעכטער, איז אים נישט
 גרינגער געוואָרן אויפן האַרצן. גאָט אין הימל - ער, וואָס האָט
 זיך גאַרנישט געמאַכט, ווען די שלאַנג האָט אים אַ בייס געטון,
 ער, וואָס צענהרגט זיך די הענט אין קווינע, זאָל פּלוצלינג
 אונטערשפרונגען אינדערלוסטן פון אַ שטאָך מיט אַ נאָדל; נאָר
 אזוי איז, פּונדעסמועגן, געשען. זי האָט זיך תּיבּה געכאַפּט, און
 זי מוז עפעס טון צו מאַכן אים גרינגער: - דו, - האָט זי אַ זאָג
 געטון - דער ריינערט איז שוין איינמאָל אַ מאַלפּע!
 דאָס האָט שוין אַבעלן צוריקגעענטערט און אים דער-
 מאַנט אין זיין פּריכט אַרויסצוראַטעווען די קליינע לידע. - יאָ. -
 האָט ער אויך געזאָגט.

- אַ גאַנצער קנאַקער!

- יאָ, דו האָסט דאָס ביי אַיצט נישט געוויסט?

- ער איז אָבער אַ לעבעדיקער בחור, און וואָס פאַר אַ שיי-

נע האָר ער האָט.

- נו, געפּעלט ער דיר, אַפּנים?

- מיר? טיין מאַמע זאָגט, און ער האָט זיך אויסגעאַרבעט.

און, אויסער דעם, האָט ער דאָך זייער אַסאך געלערנט.

- כאַ-כאַ-כאַ! - האָט אָבער געלאַכט. - פּוּסטע רייד! - זאָגט

ער. - ער האָט אַסאך געלערנט? אויב דו ווילסט וויסן, קען איך

הוידערט טאָל מער פון אים. איך קען נישט פּונקט דאָס זעלבע

האָס ער, נישט דאָס, וואָס ס'שטייט אין די ביכער, אָבער אַנדער-

רע זאכן וויסן איך הונדערט מאָל מער פון אים.

- יאָ, אַנדערע זאכן! - חורט זי איבער מיט אַ הוּק.

- יאָ, מענסט דאָס טאַקע געדענקען, הונדערט מאָל מער!

און דו וועסט שוין זען, ער וועט קיינמאָל נישט ווערן קיין גלח.

מיט אים איז דאָס זעלבע, ווי מיט פּראַנקן, ער וועט אויך נישט

זיין קיין גלח, שוין איינמאָל אַ גלחס אַ זינדל! און אויב דו ווילסט

זיך פּאַרבינדן מיט אַ מענטשן, וואָס אויסערדעך זעט ער אויס אַ-

סאך פּיינער, ווי ער איז באמת, ביסטו פשוט אַ נאַר, דאָס זאָג

איך דיר.

— איך ? ער אינטערעסירט מיך גאר הייניק.

דאָס ענדערט די לאַגע, און אַבער האָט מיטאַמאָל דערפילט
 הי אַ שטיין איז אים אַראָפּ פון האַרצן, ער האָלט איר דערפאַר
 אַ קוש געטון. באַמת, ער האָלט איר אַ קוש געטון אין די ליפּן,
 אָט דאָ זיצט זי. אָבער פּלוצלינג באַפאַלן אַ מיידל און כאַפּן זי
 קישן, איז אַ שווערע זאַך, דערצו דאַרף מען זיין געשיקט, מ'דאַרף
 קענען טרעפּן דעם מאָמענט. אָנשטאַט דעם נעמט ער דעם שאַרפּ-
 שטיין, האָט איר געשטאַנען ביי דער האַנט, ער הויבט אים אויף
 שטיפּעריש, מיט אַן אוממענטשליכער קראַפט פון אַרמ און לייגט
 אים אַוועק ביי דער קליינער לידיאַ אויף די הענט.

נאָ, יאָ, מ'רעדט זייער אָפט וועגן פאַרשוממט ווערן, אָבער
 פון אַ שטומקייט האָט פאַרהילכט און פאַרטייבט האָט ער נאָך
 נישט געהערט, דערנאָך האָט זי זיך גענומען שרייען, די קליינע
 לידיאַ שרייט, רעוועט, איר צאָרן מאַכט זי פּרעמד און העסלעך.
 ער האָט נישט געהאַט קיין אַנדער ברירה, ער האָט אַראָפּגענומען
 ביי איר דעם שאַרפּשטיין און צוריקגעשטעלט אויף דעם אַרמ.
 — חזיר דו! — האָט זי געקוויטשעט — הי האָסטו געהאַט די

העזה...

— כע-כע-כע! — האָט ער געלאַכט צעמישט און דערשלאָגן.
 — האָסטו שוין געזען, האָט איך קאָן טון? — איבעריקנס, מאָדנע,
 הי גרינג ס'איז געווען איינצושטילן איר בעס, ער דערפאַר איז
 שוין נישט געווען אַזוי לייכט זיך איבערצובעטן. דאָס האָט ער צו
 פאַרדאַנקען דער מוטער זייער.

— גיב נאָר אַ קוק, הי דו האָסט איינגעריכט מיין אַרבעט! —
 האָט זי געזאָגט. — אַ פּריש אויסגעוואַשן קלייד!
 — כ'וועל דאָס נעמען צום ברונען.

— נאָרישער קאַפּ!

דערנאָך האָט זיך אים הידער פאַרוואַלט זי צו באַרויקן,
 ער האָט אָנגעהויבן רעדן מיט אָנצוהערענישן, געבן צו פאַרשטיין
 וועגן זיינע געפילן צו איר, ער האָט איר געזאָגט, אַז ער האָט
 זי ליב, ער קאָן איר צוליב גיין צו אַלע ברונעס פון שטאַט, זי

זאל אים נאָר מוחל זיין פאר דעם נאָרטישן שפיצל מיטן שאַרפּ-
שטיין ...

זי איז אויפגעשטאַנען און אויסגעשאַקלט דאָס קלייד, אַראָפּ-
געשאַרט דאָס זאַמד און זיך אַראָפּגעלאָזט אויפן טרעפל, דאָס
טרעפל האָט אַזש אַ סקריפּ געמון. זי האָט געשחויגן.

— און איבעריקנס, האָב איך דאָס גאָרנישט געהאַלט מן, —
האָט ער אַ זאָג געמון — ס'איז נישט פּדאי דערפון זיך נעמען צום
האַרצן.

— אַזוי! — האָט זי אָפּגעענטפּערט און אים אָנגעקוקט מיט
פּעס; זי האָט אים דורכגעשטאַכן מיט איר בליק.

— איך האָלט אַ בעלן געווען צו וויסן, וווּ ס'געפינט זיך
אַצינד דיין ברודער עדואַרד? — זאָגט ער.
— שחויג!

— ווען קומט ער אַהיים? וויססטו אפּשר?

— שחויג, דו הערסט, וואָס איך זאָג, פאַרמאָך ס'מויל!

— זייער פּיין! — האָט ער געזאָגט און זיך פאַרניגט. — דו
דאַרפסט נאָר באַפּעלן, ווי דו ווילסט, אַזוי וועט זיין. — האָט ער
געזאָגט און זיך צונויפגעקאַרטשעט.

אַזוי בלייבן האָט דאָס דאָך נישט געקאַנט. אין אַ היילע
אַרום איז זי אויפגעשטאַנען און הידער אָנגעהויבן אָפּשאַקלען דאָס
זאַמד פון קליידל, הי זי וואָלט נאָך אַלץ נישט גענוג ריין געווען.
אַבער זי איז כּמעט הידער פּריינטלעך געהאַרן און אָנגעהויבן
אַביסל צו שטייכלען.

קיין גאָר אַלטע מענטשן זענען זיי נאָך נישט געווען. אויב
ער איז אַלט געווען ניינצן יאָר, איז זי אַלט געווען לערך אַ זיבעצן
יאָר; אָבער ווען מ'זאָגט אויס דעם אמת, אַז ער איז ערשט אַלט
נישט מער ווי זיבעצן, איז זי געווען נאָך יינגער. דאָס איז דאָך
גאָר קיין עלטער נישט! אָט שטייען זיי אַזוי.

— וואָס האָסטו געמיינט דערמיט, דו נאָר איינער! — האָט זי
אַ פּרעג געמון מיט אַ שטייכל.

— געמיינט? דאָס ווייס איך אליין נישט.

— פארוואס זעצסטו זיך נישט? הער נאָר. — האָט זי פֿלוצ-
לינג אַזאָג געטון און אַליין זיך אַנידערגעזעצט.

איצט איז שוין געקומען זיין רייע צו שוויגן. ער איז נאָר
געשטאַנען און זיך אָנגעשפּאַרט אויפן אָנלעך פון די טרעפּלעך.
נאָר אז זי האָט אים ווידער דערלאָנגט אַ פּאַרד פון איר קלייד צו-
צוהאַלפּן זי זאָל קאָנען נייען, האָט ער פּונדעסטוועגן צוגעהאַלפּט.
זי האָט פֿליצלינג אָנגעהויבן אויף זיין האַנט און געזאָגט: — ווי דיין
האַנט איז דאָס מאָדנע פּאַרוואָקסן מיט האָר.

— מאָדנע? ס'איז גאַנץ געוויינלעך.

אָט די האָר אויפן לייב! ס'איז פון דער היץ אין דער קווי-
ניע, אַ שוואַרצע פעל, ער האָט דערמיט שמאַלצירט, די חברים
אין זיין עלטער האָבן דאָס נישט געהאַט, ער איז זיי איבערגע-
וואָקסן, זיי געלאָזט הינטער זיך. און בכלל: וואָס פאַר אַ מענער-
שע הענט ער האָט דאָס געהאַט!

— איך טראַכט אַזקי, צי זאָל איך בלייבן ביים שמיד די
כערנצייט ביזן טערמין, — האָט ער אַזאָג געטון, — ווי מיינסטו?
— כ'ווייס נישט. ווי לאַנג דויערט דאָס די לערנצייט?
— אָ, נישט זייער לאַנג, און דערנאָך וועל איך קענען די
קוויניע אָפּקויפּן פאַר אַ קליינעם פּרייז, אזוי זאָגט קאַרלסען. ער
וועט מיר אַליין באַהילפּיק זיין!

— די קוויניע? אויף וואָס דאַרפסטו זיך נו, יאָ, ווילסט דאָרט
אַרבעטן, יאָ, דו ווילסט דאָרט פאַרבלייבן אויף שטענדיק?
— קיין שום אַנדערע אַרבעט איז אויך נישט אַסאַך בעסער.
מיר דאַכט זיך, אז די אַנדערע מייסטערס זענען נישט פיינער.
— ווערסט אָבער אזוי שוואַרץ אין דער קוויניע. — זאָגט די
קליינע ליריאָ.

און ווען די גוטע שעה וועט קומען און מיר וועלן חתונה
האַבן...

זי איז שוין מער נישט אין בעס געהאָרן, ניין, דאָס נישט,
זי האָט אים נאָר איבערגערויסן די רייד מיט אַ זיכערן טאָן — ניין,
ס'וועט גאָרנישט זיין דערפון.

— דאַמאָלס וועט שוין קלעקן אויף אַ באַזונדער הויז.

- קיינמאל נישט!
 - האָס הייסט ז - פּרעגט ער און פאַרשטייט נאָך אַלץ נישט.
 - כ'האָב דיך נישט ליב. - ענטפערט זי.
 ער האָט נישט אָפּגעריסן קיין אויג פון איר האַנט, האָט גע-
 קוקט איר אין פנים און זיך פאַרטראַכט. - אָ, דאָס וועט שוין
 קומען ממילא. - האָט ער אַ זאָג געמאָן מיט אַ טאָן, ווי די זאך
 מוז סיי-היי-סיי אָפּגעטון ווערן. די קליינע לידיאַ אָבער איז הידער
 געוואָרן די טאָכטער פון איר שטאַרק אויסגערעכטער מוטער און
 נישט געוואָלט דערקאָן צו עפעס. - לאַז אָפּ! - האָט זי געגעבן
 אַ באַפעל און אַ שלעפּ געטון דאָס קלייד פון זיין האַנט.
 אָבער אַזעלכע הענט לאָזן אַזוי גיך נישט אָפּ.
 - דו הערסט נישט! כ'האָב געזאָגט, דו זאָלסט אָפּלאָזן!
 - נו, אַז דו זאָגסט איז גענוג.
 ערשט דאַממאָלס האָט ער אָפּגעלאָזט, ס'איז שוין הידער נישט
 געווען קיין שלום צווישן זיי.
 - דו מענסט זיך שעמען! - האָט געזאָגט די קליינע לידיאַ.
 ער האָט געענטפערט מיט אַ טאָן פון זייער אַ דערהאַקסע-
 נעס מענטשן. - איך בין, הייסט עס, נישט עלטער פון צוואַנציק
 יאָר, אויב דו ווילסט היסן, אָדער אפשר נאָך נישט די גאַנצע
 צוואַנציק יאָר.
 - גאָט מיינער, ווי דו ביסט דאָס מגום! - האָט זי אַ גע-
 שריי געטון. - דו ביסט טאַקע דער אמתער גאָרנישט. דו ביסט
 נישט קאָנפירמירט געוואָרן אין לעצטן יאָר, נאָר פאַרן לעצטן
 יאָר. דו מיינסט, איך הייס נישט, ווען דו ביסט געבוירן געוואָרן?
 דאָ האָט זיך אַבעל שטאַרק צעלאַכט: - נין, לידיאַ, אַנט-
 שולדיק, ווען איך בין געבוירן געוואָרן, האָט מען נאָך פון דיר
 אפילו נישט געטראַכט. כ'בין שוין נישט אַזוי הייס פון צוואַנציק,
 מען מענטשן זאָגן, האָס זיי ווילן. ווער הייסט דאָס נאָך אַזוי גוט,
 ווי איך.
 - נו. - די קליינע לידיאַ האָט אַ מאַך געטון מיט דער
 האַנט און געזאָגט: - פּרילינג וועל איך קאָנפירמירט ווערן.
 - איז דאָך גוט.

— איז גוט, וואָס הייסט דאָס?

א פּוּזע. ער האָט אַהראי געמיינט, און ס'איז גוט, ווייל נאָכדעם ווי מ'וועט דאָס ערליידיקן און דערמיט פּאַרטיק ווערן, וועט זי שוין זיין פּריי, ער האָט עפעס נישט געקאָנט זי נאָכאַמאָל מצער זיין.

— אזוי, איצט האָב איך שוין געענדיקט מיין געניי. — האָט זי אַ זאָג געטון און אויפגעשטאַנען.

— נו, איז אַ גוטע נאַכט! — האָט ער צוגעגעבן. אָבער באַלד נאָכדעם איז ער געוואָרן דרייסטער און געבעטן אַביסל וואַסער.

— ביטע, אויב ס'איז נאָר פּאַראַן וואַסער. — האָט זי געוואָנט און זיך אַרומגעקוקט. — קאָנסט דאָך אַרײַנגיין און זיך אָנמרינקען.

אַבעל ענטפּערט דערויף: — ניין, איך קאָן גיין אַהיים און דאָרט מרינקען, ס'איז דאָך אַלצאיינס.

— בשום-אופן נישט! — האָט די קליינע לידיא אַ געשרי געטון. — כ'וועל אַרײַנגיין און דיר אַרויסברענגען אַביסל וואַסער. — האָט זי אַ זאָג געטון, גלייך ווי ער וואָלט ביי איר געווען דער פּיערסטער אויף דער וועלט.

נאָכדעם ווי ער האָט אָפּגעטרונקען, האָבן זיי נאָך צווישן זיך גערעדט אַ וויילע, און פּאַרן אַוועקגיין האָט ער פּונדעסטוועגן געקאָנט זי אַרומגעטען עטלעכע מאָל און קושן. וואָס פּאַראַ בויגעוויקע און געפּערלעכע אַרעמס ער האָט, אָט דער קאָוואַל-יונג!

ער האָט געמאַכט מיט די הענט, ווען ער איז אַהיימגעגאַנגען, גען, דער וועלט-באַהערשער, דער אויסדערהוילטער ביי די מייד-לעך, דער קינפטיקער באַלעבאָס פּון אַ קווינע. יא, ס'וועט אַלץ זיין גוט. ער וואָלט איצט אַמליבסטן געוואָלט זיין מיט זיך אליין, אָבער אז ער איז געקומען אַהיים, האָט ער געמראָפּן אַ גאַסט; מאַרען סאַלט איז געזעסן אין שטוב.

אחוץ דעם סטודענט זענען אַלע געווען אין שטוב, און פּאַר דער קורצער צייט האָט מען אַסאך זיך אָנגערעדט. מאַרען סאַלט האָט זיך געאייילט, זי האָט נאָר געדאַרפט עפעס באַוואַרען

אין שטאָט, און דערחייל האָט זיך איר פאַרגלויבט, אַ קוק געבן, האָט ס'מאָכן אירע באַקאַנטע, אַליינער האָט באַחיליקט אַרייַנצו-וואַרפֿן פֿון צייַט-צו-צייַט אַן ערנסט וואָרט, בשעת דער גאַסט האָט געטרונקען איין טעפעלע קאַווע נאָך דעם צווייטן און פֿאַרביסן מיט קיכערעך.

— קאַנסט דען איבערלאָזן די שטוב? — פֿרעגט פֿעטראַ. —
דער קליינער שראָפט?

— ניין, כ'זייס נישט. מאַטמיס איז ביי אים.

— מאַטמיס?

— אויף מאַטמיסן קאָן איך זיך גאַנץ רויק פֿאַרלאָזן.

— וועסט דאָך נישט גיין זאָגן, אַז מאַטמיס פֿאַרנעמט זיך

מיט דיין קינד?

— יאָ, פֿאַרוואָס נישט? הי קאָן דען אַנדערש זיין? — האָט

מאַרען סאַלט אַ פֿרעג געמון. — כ'האַב געמוזט היינט ביינאַכט אַרויסגיין און איינקויפֿן פֿאַר דער באַלעבאַטישקייט, און מאַטמיס בלײַבט אינדערהיים. אַזוי טוט ער שטענדיק, אַנדערש קאָן דאָך נישט זיין.

אַליינער רעדט מיט אַ בכבודיקן טאָן: — צווייט מיין מיינונג,

וועט דיך מאַטמיס נעמען, ווען ס'וועט נאָר קומען דער טאָג און ער וועט נאָר האַלטן ביי התונה האָבן.

מאַרען סאַלט האָט גאַרנישט קעגן דעם, כ'זאָל דערפֿון

רעדן, אָבער פֿעטראַ איז, ווייזט אויס, געהאָרן אַזיסל אייפֿער-זיכטיק — איך גלויב נישט, — האָט זי געזאָגט — נו יאָ, מיר איז דאָס אַלצאיינס.

— דאָס האַלט נאָך נישט געהען אַזוי נאַריש, ווען ער

האַלט דאָס טאַקע געמון — האָט געמענהט אַליינער, וועלכער איז געשטאַנען לעבן מאַרען. — אַ יינגל האָט ער שוין. ער וואָלט אים מיט דער צייט געקאַנט צולערנען, און אַז די צייט וועט קומען, וועט ער אים קאַנען איבערגעבן דעם ווערקשטאַט.

— אַך, דאָס יינגל איז דאָך ערשט געבוירן געהאָרן, —

וואַרפט מאַרען אַריין אַ וואָרט — ביז דאַמאָלט וועט נאָך אַסאַך וואַסער דורכלויפֿן.

— כ'וואָלט אים אמאָל געהאָלט זען. ער איז, מסתמא, זייער גרויס. — זאָגט פעטראָ.
 — יאָ, נישקשה. דער דאָקטאָר זאָגט, אז ער איז איינער פון דער ראַטע.
 פעטראָ ווערט אויפּמערקזאָמער. — האָט דאָס דער דאָקטאָר געזאָגט?

— יאָ. איז אין דעם דאָ עפעס באַזונדערס?
 פרויע. פעטראָ פארטראַכט זיך. — ניין, — זאָגט זי דערנאָך — דאָס איז עפעס אזוינס, וואָס דער דאָקטאָר חוזר דאָס איבער זייער אָפּט. וועגן מינע האָט ער אויך דאָס זעלבע געזאָגט, אז זיי זענען פון דער ראַטע. איך הייס נישט, וואָס ער מיינט דערמיט. אַליינער רעדט הייטער: — אויף היפּל איך פארשטיי, מיינט ער דערמיט זאָגן, אַשטייגער, אז דאָס קינד איז גרויס, שטארק און פּריש. יאָ, גאָט צו דאַנקען, אונזערע זענען אלע געווען קרעפטיק.

פעטראָ פרעגט: — וואָס פאַר אַזויגן האָט ער דען?
 — ברוינע אויגן. — ענטפערט מאַרען.
 פעטראָ ווערט הידער עפעס אייפּערזיכטיק און מאַדנע, זיי קאָן זיך נישט איינהאַלטן און גיט אַ געשריי: — הוי האָסטו דאָס גענומען די ברוינע אויגן?
 — כע-כע, דאָס האָלטו געמעגט פארשטיין! — ענטפערט מאַרען און לאַכט קאָקעטיש.
 — איך שמעל מיר פאַר, — זאָגט פעטראָ שאַרף און פאַרביטערט — ער איז אומעטום פאַראַן!

מאַרען קוקט זי אָן. — וואָס רעדסטו? וואָס מיינסטו?
 — אַך, קיינעם נישט. איך מיין קיינעם נישט.
 — באַמי דיך אפילו נישט, וועסט סיי-ווי נישט טרעפן! — זיי גיט דערביי פיפיק אַ קוק, מאַכט אַ געהיימינישפולע מינע און שווייגט. פאַרשאַלטענע אַלמע מויד, ווער איז פאַרט דער טאַמע פונם קינד? ס'האָט אויסגעזען, ווי זי אליין וואָלט ערשט איצט געדאַרפט באַשליסן. יאָ, גלייך ווי זיי קאָן אויסקלויבן און דער-הייל קווענקלט זיי זיך נאָך.

ס'איז שוין מער נישטאָ אין משייניק פאר מאַרען? - פּרעגט אַליווער.

מ'דערקאָנט איר דאָס פּערמע טעפעלע, און זי טרינקט אויס, און דערהייל שמועסט מען פון דאָס און יענץ, פּעטראַ וואָרט שוין הידער געדאַרפט זיין גוט געשטימט, ווייל ס'האָט זיך אַרויסגעוויזן, אז מאַרען אַליין האָט ברוינע אויגן - איז דען אַ הונד-דער, וואָס איר קינד האָט אויך אַזעלכעז ס'האָט אָבער אויסגעזען זיי פּעטראַ וואָרט אַ באַשטימטן חשד איינמאָל פאַר אַלעמאָל באַ-קומען, און זי האָט שוין פון דעם חשד נישט געקאָנט פאַר ווערן, דאָס איז ער, - האָט זי ביי זיך באַשלאָסן - ער איז אזאַ כּיט-דער, און דאָס מאָל האָט ער גענומען איינע מיט ברוינע אויגן, בדי צו זיין זיכער.

- אַיך פאַרשטיי אינגאַנצן נישט דינע נאַרישע פּליידערייען, פּעטראַ! כּימו דאָס אָפּן אַרויסזאָגן, אז דאָס זענען נאַרישע פּליי-דערייען, - דערקלערט מאַרען נאָך אַלץ מיט אַ פּריינמלעך גע-לעכטערל.

פּעטראַ איז מלא רציחה און קאָן זיך אפילו נישט באַ-הערשן צו האָבן גענוג טאַקט בנוגע דעם גאַסט. - דו רעכנסט אהדאי, אז ער האָט דיך גענומען צוליב עפעס אַן אַנדער סיבה און נישט צוליב דינע ברוינע אויגן? ניי, מאַרען, דאַרפסט דיר קלאָר מאַכן, אז דו געהערסט שוין נישט צו דער יוגנט.

אז מען איז שוין דערגאַנגען צו דעם פּונקט, האָט אַליי-ווער פאַרשטאַנען, אז יעצט איז געקומען די ריכטיקע צייט, ער זאָל זיך אַריינמישן, נאָר אַנשמאַט דעם האָט ער גענומען זיין קאַ-פּעליוש און אַרויסגעהונקען. אַבעלן האָט ער אויך מיטגענומען מיט זיך, און אַצינד זענען געזעסן פינף פּרויען, יונג און אַלט צוזאַמען, אַלץ אינאיינעם. פּעטראַ איז אָבער געווען שטאַרק אויפגערעגט און איז געווען זייער נישט צופרידן פונם גאַסט. און מאַרען וואָרט אויך איצט אַמליבסטן אַ שלידער געמון דאָס טעפעלע און עס צעקאַקט אויף שטיקלעך, זי האַלט זיך אָבער אין די ראַמען, און מיט אַ טיפּן ווייטיק אין האַרצן גיט זי אַ זאָג: - אַיך בין שוין געוויסן נישט גאָר קיין יוגע, ניי, אָבער דו ביסט שוין אויך

נישט קיין הייאָריק העור, פעטראַ, פאַרגעס נישט! און וואָס ס'איז שייך צו דעם ענין, האָסטו, דאַכט זיך, אַסאַך מער באַקומען פון דעם מענטשן מיט וועלכן דו ביסט מיך הושר.

איצט האָט פעטראַ באַמערקט, אז די קליינע מיידעלעך האָבן איצט געשפּיצט די אויערן, און זי האָט אָנגעהויבן צו לאַכן, בדי אוי-אָרום צו מאַכן אַ סוף צו דער זאַך. - איך, באַקומען? קיין איין איינציקע ערע האָב איך נישט באַקומען פון קיין שום אנדערן מאָן, אויסער פון מיין אייגענעם מאָן, דאָס מעגסטו מיר גלויבן. נאָך וואָס דארפן מיר אנדערע מענער געבן געלט? מיר קומען, גאָט צו דאַנקען, גאַנץ גוט אויס מיט דעם, וואָס אַלי-ווער פאַרדינט.

דאָס איז געוואָנט געוואָרן, נאָר בדי אַריבערצוגיין אויף אַן אנדער געשפּרעך; ס'איז איבערגעוואָרפן געוואָרן אַ ברויך, איבער וועלכן אלע האָבן געקאָנט גיין, און אפילו ביידע צעקרוגטע מו-טערס האָבן שפּעטער אַבוסל אויך געקאָנט מאַכן שלום צווישן זיך. זיי זענען אַריבער אויף דעם שטאַט-נייס, און מ'האָט דערלאָנגט דאָס פינפטע מעפעלע קאַווע, אלע פרויען האָבן זיך אַריבערגע-בויגן היינט איבערן מיט און זיך איינער דער אנדערער געקוקט אין פנים. אָט איז הידער געווען אַ סקאַנדאַל ביי קאַספּאַרן, וואָס אַרבעט אויף דער ווערף, ער האָט געשלאָגן זיין הייב, מאַרען האָט דאָס געהערט געכטן אויפדערנאַכט.

פעטראַ איז געוואָרן אָנגעצונדן אויף קאַספּערן - וואָס האָט

זי אַזוינס געמון?

- אַך, ס'איז, ווייזט אויס, ביי איר געווען עפעס מיט אַן אַני-

דערן ווערף-אַרבעטער.

- ער וואָלט געדאַרפט האָבן די העזה אויף מיר אַנידער-

לייגן אַ האַנט! - האָט פעטראַ געדראָט.

- פונדעםמוועגן, וואָס פאַר אַ הייב ער האָט! - זאָגט די בא-

בע, וואָס איז שוין אַלט און אויסגעלאָשן. - וואָס זי האָט אַלץ אָפגעטון פאַרן יאָר, וואָס דער מאַן אירער איז געווען אויפן ים.

זי איז אַוועק מיט אַן אויסלענדישע שיף און איז אין אויסלאַנד געווען אַ לענגערע צייט אַ קעלנעריין.

מארען סאלט באמערקט: - ס'איז א גרויסער חידוש, וואָס זי האָט נישט געהאט קיין קינד.

- וואָס קענסטו וויסן, צי זי האָט געהאט צי נישט?

- האָלט זי שוין דערנאָך חידער געהאט א קינד.

- ניין. - זאָגט פעטרא - זי איז נישט פון די, וואָס האָבן קינדער, זי קאָן זיך שוין אן עצה געבן.

די אַלמע האָט זיך פארטראַכט, און אַלץ וועגן דער זעלבער פאַסירונג. וועגן דער נסיעה קיין אויסלאַנד פון קאַספּערס פרוי האָט מען אין יענער צייט אַסאך גערעדט, און וואָס פאַר אַ ליימישן מאַטן זי האָט, קאַרלסען דער שמיד, פון וואָס פאַר אַ פיינער און בבבדיקער שטוב זי קומט אַרויס, און צום סוף!

- אזא וועלט איז דאָס! - זאָגט מאַרען סאַלט און זי ווייסט נאָך שטאַט-נייס - גרוי-אַרסענס יונגע מאַכטער האָט אינמיטן פאַ-
ריקן מאַנאַט חתונה געהאַט אין קרויסמיאַניע.

- אין קרויסמיאַניע? וואָס עפעס דאָרט?

ס'איז געשטאַנען אין ציימונג. זי האָט געהערט, זי מ'האָט דאָס פאַרגעליינט אין דער ציימונג ביי דאָווידסענען אין געוועלב.

- וועמען האָט זי געקריגן?

- אַ מאַלער, איז געשטאַנען אין דער ציימונג.

דאָ האָבן שוין די קליינע מיידעלעך אויך געהאַט עפעס וואָס צו זאָגן - דאָס איז דער זעלבער מאַלער, וואָס האָט גע-
צייכנט ביי יאָהנסענען און ביי גרוי-אַלסענען - האָבן זיי געזאָגט, דאָס האָבן זיי זייער גוט געוואָס, גאַנץ גענוי, אָט די יונגע, בימערע און נייגריקע!

- ער שטאַמט פון גאָר אַ רייך און אָנגעזען הויז, האָב איך געהערט פון דאָווידסענען.

- מאַדנע, זיי דאָס איז עפעס אזוי שמיל צוגעגאַנגען, און קיין לעבעדיקער מענטש האָט דערפון גאָרנישט געוואָס.

דערויף האָט מאַרען געענטפערט: - מ'זאָגט, אז פאַר דער פּלה איז דאָס געווען די העכסטע צייט.

- נו, אזוי! - האָט די גאַנצע שטוב אַ שעפטשע געמון - די זאַך איז זיי שוין קלאַר, זיי האָבן זיך אַרע פּלוצלינג פאַרטראַכט.

יא, דער עולם האָט חתונה און לעבט א גומן מאָג. ס'נעמט גאַרנישט קיין עק, - זאָגט פעטראַ און זי נעמט זיך הידער אָן מיט שמאַרקייט און לאַזט זיך אַרויס אויף א געפערלעכן העגל. - דו מעגסט זיין צופרידן, מאַרען, וואָס דו האָסט נישט געטון דאָס גאַרישקייט.

- ס'איז נאָך גאַרנישט צו שפּעט. - זאָגט די באַבע.
- פעטראַ האַלט, אז ס'איז שוין שפּעט. - זאָגט מאַרען און איז איבעראַניס באַכיידיקט.

פעטראַ טרעט נישט אָפּ: - דעם אמת זאָגנדיק, האָסטו שוין לאַנג זיך אַרויסגעשלאַגן פון קאַפּ אָט די אַלע זאַכן, אייגנט-לעך, ווי אַלט ביסטו?

- אזוי אַלט, אז איך געדענק שוין אַליין נישט, - זאָגט מאַרען און שטייט אויף. - אָבער איך זיך שוין דאָ דעם גאַנצן אויפדערנאַכט! א גרויסן דאַנק פאַרן ביבור און פאַר פריינטלעכ-קייט! פאַרגעסט נישט, פעטראַ, אַריינצובאַפן זיך צו מיר, ווען דו וועסט פאַרבייגיין!

ניין, קיין גאָר יונגע איז מאַרען נישט געווען, נאָר ווען זי שלענגט גיין אַהיים און האָט געטראָגן די שווערע פּעק פון גע-וועלבן אזוי לייכט, ווי זי וואָלט גאַרנישט געהאַלטן, און די פיס אירע האָבן אזוי לייכט געשפּאַנט, ווי צום טאַנק, האָט קיינער נישט געקאָנט זאָגן אויף איר, אז זי איז אַלט. זי האָט גאַרנישט אויסגעווען אזוי אַלט, די ברויגע אויגן אירע זענען געווען קלאַר, נאָר אַן אַ פּייערל, אָבער מ'האַט זיך שוין געקאָנט פאַרשמעלן, וואָס פאַראַ פרוי דאָס איז, אז זי האָט געקאָנט אין אַזאַ עלטער האָבן אַ קינד. שווייגט בעסער וועגן מאַרען סאַלט, ס'איז נישטאָ האָס פאַרצוואַרפן איר! זענען יערגענס טעכטער און לידיא אַליין, וואָס זיצן זיך אינדערהיים און היילן פון זיך מאַכן גאַנצע לייט, עפעס מער ווערט? - זענען זיי בעסער? איז פּיאַ יאָהנסען עפעס אַסאך מער ווערט? זי מאַלט בעז און קוקט מיט די זעלבע אויגן אויף אַ מאַן און אויף אַ קינדמעטער-סלאַפּ ביים טראַקט.

- כ'האַב זיך געזאַמט, - האָט זי געזאָגט, ווען זי איז אַריין אין שטוב. מאַטמיס האָט גאַרנישט געענטפערט, ווי ער

וואָלט בכלל מיט איר נישט געוואָלט רעדן. ער האָט דערהייל
געזונגען צום קינד און ער האָט געהאַלטן אינמיטן לידל.
— וואָל איך פרוּזן מיט די שמאָט-נייעסן, — האָט מאַרען
א טראַכט געטון — דערצײלן וועגן קאַספּערן און זײן פּרוי, אָדער
פון דער חתונה אין קריסטיאַניע? — מאַטמס איז נישט פון די
מענטשן, וואָס נעמען זיך צום האַרצן שמאָטישע ניסן. — ר'איז
די גאַנצע צײט נישט געשלאָפּן?
מאַטמס ענדיקט דאָס לידל און ענטפּערט: — נײ, אָבער
דו וועקסט אים אויף מיט דיין רעדן.
— שאַדט נישט, ער דאַרף איצט באַקומען צו זײַגן. —
זאָגט זי.

א מאַדנע ביידן: מאַטמס דער סמאָליער, וואָס זיצט בײ
א קינדערבעמל און זינגט!
ער האָט געזאָגן פון כּעס און אונטערגעמאַנצט אויף אײן
פוס. די השגחה האָט אים אָפּגעטון א שרעקלעך און בײז שפּיצל,
ס'האָט זיך אים נישט אײנגעגעבן משלח צו זײן די מאַרען סאַלט,
אידער זי איז געלעגן געוואָרן; דאָס האָט אים שוין אינגאַנצן
דערשלאָגן און פּאַרדרייט דעם קאַפּ. פע, צום טײל, און נאָך
בײ זיך אין שטוב! אָבער דאָס וועט שוין לאַנג נישט געדויערן,
צוויי-דריי טאָג, דערנאָך האַרפט ער זי אַרויס אויפן גאַס. — און
וואָרט נאָר צו אַביסל, זאָלסט נאָר נישט פּאַרגעסן מיטצונעמען
דיין יונגאַטש! — ס'זענען אָבער אַזעק מער הי אַ פּאַר טעג, ס'איז
אַריבער אַ טאָג נאָך אַ טאָג, ער האָלט געדאַרפט נעמען אַ בעזים
און זי אויסקערן, אָבער ווײן זאָל זי גײן? און דערצו נאָך מיט
א קינד בײ דער ברוסט; ר'איז אַפילו אַ קרעפטיקער יונג, מיט
אויסערגעוויינלעכע לונגען, אָבער פונדעסטוועגן...

מאַטמס דער סמאָליער איז געווען אַ מענטש מיט אַ גוט
האַרץ: ער האָט מיט גוטן ווײלן אַזעקגעגעבן צוויי טרין און
האָט מיטן גוטן ווײלן אָפּגעלאָזן אַ יונגע פּרוי, וואָס האָט בײ אים
צוגענומען אַ גאַלדענעם רײנג, און אַזוי ווײטער. ער איז, אַפילו,
לבתחילה געווען שטאַרק בײז, דערנאָך אָבער האָט ער אַלץ נאָכ-
געגעבן. וואָס האָט ער געזאָלט מוין?

מארען סאלט אזו שוין היידער געשמאנען אויף די פיס און זיך גענומען צו דער ארבעט. דאָס קינד האָט קיין סאך ארבעט נישט געפאָדערט, עסן האָט דאָס נישט געפאָדערט, ס'האָט באַקן מען צו וויגן און אַנטשלאָפן געוואָרן, ס'איז זיך געלעגן ביי מאַרען סאַלט אין קאַמער, אין אַן אייגן בעטל, און נישט פאַרנומען קיין אָרט, און מאַטמס איז דורך פאַרשידענע סיבות געווען גענויגט, ער זאָל זיך שטרענג נישט באַציען צו דעם. אין אַ האַלב-יאָר אַרום, אינמיטן זומער, ווען ס'וועלן נישט זיין קיין פּרעסט, וועט ער זי מוזן אַרויסוואַרפן פון יענער זייט טיר, ס'וועט שוין גאָר-נישט העלפן! אָדער שפּעסטמס אין אַ צוויי יאָר אַרום, ווען דער יונג וועט שוין קאָנען אליין גיין.

ער האָט זיך הויך געשוואָרן, אז ער וועט קיינמאָל נישט לאָזן דאָס קינד פאַר די אויגן, דאָס איז אָבער געווען שווער דורכצופירן. אָט מאַכט זיך, אז מאַרען סאַלט, די מוטער, לויפט גראַד אַוועק צום ברונען, און דאָס קינד וויל נישט וואַרטן, הויבט אָן מאַכן קולות און צווינגט מאַטמס צו זיין אַביסל אויפּמערק-זאַמער. דאָס האָט זיך שוין געמראָפּן אַ פּאָר מאָל, מאַטמס האָט געקריצט מיט די ציין און איז געווען שרעקלעך ביי, נאָר ער איז דאָך נישט פון שטיין, ער באַמערקט, אז דאָס קינד ווערט אַנטשוויגן, ווען ער רעדט צו דעם, עס באַרויקט זיך, ווען ס'הערט אַ מענטשלעכע שטים, דאָס האָט שוין געבראַכט דערצו, ער זאָל אַרץ מער רעדן דערצו, ס'האָט זיך געענדיקט דערמיט, אז ער האָט צו אים אָנגעהויבן זינגען. ווען דאָס קינד האָט אָנגעהויבן צו קוקן און דערקענען מאַטמס, האָט ער עס אָנגעהויבן נעמען אויף די הענט און אַרומטראָגן. אָט דער קליינער גאָרנישט, אָט דער יונגאַטש, ער ליגט זיך אזוי באַקוועם און גוט אין זיינע הענט. — שטיק, שריי נישט אזוי, דער געוועלן און דאָס לערנינגל אין דערקשמאַט וועלן נאָך דערהערן, פאַרמאָך דאָס טויל! איי-גנאַלעך, איז קיין הידוש נישט, וואָס די שרייסט נעבעך; ס'איז דיר קאַלט, צו וויגן גיט מען דיר אויך נישט, איך מוז איר, באַמת, איינמאַל זאָגן מיין מיינונג! ס'וועט מיר גאָר קיין הונדער נישט זיין, ווען זי וועט ביינאַכט אין איר שמאָלן בעט דורך דער-

שטיקן אויף טויט. איצט קוק נאָר, כ'העל נעמען אַ קישן און העל דיך אַריינגיין. זעסטו, אזוי איז שוין האַרעמער, און איך העל איר, אויפן ערן-תאַרט, זאָגן מין מיינונג.

— ער איז דערפֿרירן! — שרייט ער צו דער מוטער.

— אזוי, ס'איז אים קאַלט?

— איך הייס נישט, און איך וויל דאָס נישט היסן; דאָס איז נישט מין זאָך. אָבער דו זאָלסט אים נישט איבערלאָזן אַ הונגעריקן.

— ער איז גאָרנישט הונגעריק.

— מיינסט אַחראי, אז ער היינט גלאַט אזוי, אָן אַ שום

סיבה? און דאָס הייל זיין אַ מוטער?

מאַרען סאָלט איז געקומען צום באַשלוס, אז ס'לוינט זיך איר אַסאָך בעסער צו זיין גוט מיטן סטאָליער און זיך נישט צו קריגן. — איך גיב אים שוין זויגן. — זאָגט זי.

— זאָלסט אים גוט אָנווייגן! — פּאָדערט דער סטאָליער. — איך האָב אים נאָך קיינמאָל נישט געהערט אזוי שרייען ווי היינט. מאַטמס גיט הידער אַרויס אין הערקשטאַט צום לערנינגס און געזעלן. ער האָט עגמה-נפש און שעמט זיך, אין דער פיר דרייט ער זיך אויס און זאָגט צו מאַרען: — זאָלסט נישט מיינען, אז איך העל אַלעמאָל אַריינגיין צו אים, מיר איז אַלצאיינס, ער מעג שרייען און שרייען. אָבער אין הערקשטאַט, אין מין אייגע-נעם הויז הייל איך נישט הערן קיין געוויין פון אַ קינד. דו קאָנסט דאָך נישט איבערלאָזן אַ קינד, ס'זאָל זיך רייסן ביזן טויט.

מאַטמס גיט אַזעק אין הערקשטאַט, דער געזעלן מיטן לערנינגס זענען שוין געווען גרייט אַזעקצוגיין. ער האַלט זיך נאָך אין איין בייזערן אויף מאַרען מיטן קינד: — הע, וואָס אין לעבן קאָן פאַסירן! אָבער דאָס העט שוין לאַנג נישט געדויערן. איך קען איינעם, וואָס וואָלט בשום אופן נישט דערלאָזט אזא זאָך ביי זיך אין שטוב. הען ס'האַלט נאָר נישט געווען קיין שטראַף פאַר אַרויסהאַרפן פון שטוב, אָבער דערפאַר קומט אַ שווערע שטראַף, איינע פון די שווערסטע שטראַפן. דו הייסט אויך דערפון? — פּרעגט ער דעם געזעלן.

דער געזעלן הויבט נישט אן היסן, אָבער ער האלט, אז די זאך איז נישט אויסגעשלאָסן.

— א שרעקלעכע שמראָף. אסאך יאָרן. און איך הייל זיך היינט דערפון.

גאנצע מעג אַרבעט ער איצט אויף א קליין בעמל, אויף א קינדער-בעמל, ער זאָגט, אז מ'איז באשטעלט פאר עפעס א משפחה פון אן אנדער שטאָט; די מאָס האָט מען אים אָנגעגעבן, א געהיילעכע באשטעלונג. ס'העט זיין זיער א שוין בעמל מיט קראַפט, מיט שניצערײען אויף די הענטלעך, ער האָט דאָס נאָך געדאַרפט אָפּפאַרבן מיט הייסע פאַרב, אידער ער שיקט דאָס אָפּ. שטייט ער און אַרבעט אויפן בעמל. אָבער ס'איז עפעס א פאַרשטאַלמענע געשיכטע מיטן לידל, מיטן קינדער-לידל, גאנצע מעג גייט דאָס אים נישט אַרויס פון קאָפּ, ער האָט זיך געכאַפט, אז די גאנצע צייט ביי דער אַרבעט ברומט ער צו דאָס לידל און מאכט זיך לעכערלעך, א מענטש מיט אזא נאָז ברומט אונטער אַ קינדער-לידל און היבלעוועט! ער איז חושד דעם געזעלן, אז יענער האלט זיך קוים איין פון גע-לעכטער.

ער איז געווען שטאַרק צופרידן, וואָס ער האָט שוין גע-קאָנט אָפּשיקן דאָס בעמל מיטן לערנינגל צום מאַלער. ער איז נאָך מער צופרידן געווען, ווען ער האָט עס בא-קומען צוריק, הייס הי שניי און א גלאַנצעדיקס; איצט האָט ער עס געקאָנט איינפאַקן און אָפּשיקן. אָבער די השגחה האָט מאַמ-טיסן ווידער אַמאָל אָפּגעטון א שפּיצל, אַצינד האָט דער בא-שטעלער זיך אָפּגעזאָגט פונם בעמל, די לייט האָבן געקויפט א פאַרטיקס, מאַטמיס האָט וועגן דעם באַקומען א ברייה. יא, א ניי שפּיצל פון דער השגחה! מאַטמיס אָבער האָט דאָס אויפ-גענומען גאנץ רויק; ער האָט געזאָגט: — ס'שאַדט נישט, כ'העל שטענדיק קריגן א בעלן אויפן בעמל. נין, מ'מאָר קיינמאָל נישט אַנהויבן מיט באשטעלונגען פון אן אנדער שטאָט.

קורץ גערעדט, דאָס בעמל איז געבליבן ביי אים. און אַצינד האָט דער יונג, מאַרען סאַלטיס קינד, געקאָנט

באנוצן דאָס בעטל, אַ וואָך ביז ס'וועט זיין אַ קונה דערויף. דעם בעטל וועט עס גארנישט שאַדטן.

XXI

אדראי וואָרט געווען בעסער, ווען מ'פראַוועט די חתונה ביי דער פֿלה אין שטוב, אָבער דער קאָנסול אַלסען האָט גע- פראַוועט די חתונה פון דער יינגסטער מאַכטער אין דער הויפט- שטאָט, אין דעם פֿאלמענזאל פון אַ גרויסן האַמער, ער האָט געהאַט פֿארשידענע פֿלענער אין זיין מוח. ווער הייסט, צי האָט ער נישט געטראַכט וועגן דעם, ער זאָל גאָר מיט דער חתונה אַוועקפֿאַרן אין אַ פֿרעמד לאַנד, איבער ימים, קיין אַרגענטינע, אָדער קיין אויסטראַליע. דער דאָזיקער טענש האָט ליב געהאַט באַפֿליגטע געדאַנקען מיט ברייטע האַריוואַנטן, און אזאַ מיטן שמחה האָט ער געוואָלט איינאַרדנען עלעגאַנט און פֿרעכטיק, אַ גרויסער האַמער איז גוט דערצו, קיין זאָך פֿעלט נישט. מ'האַט נאָר געדאַרפט טעלעפֿאָנירן נאָך פינף קעלנער. ס'איז געווען נישט נאָר פיין, ס'איז געווען אויך פֿראַקטיש, ער האָט פֿאַרשפֿאַרט זיין הייב זייער אַסך מיט און אַרבעט און פֿיל זאָרגן ביי דער באַלעבאַטישקייט.

היינט דאָס, אז דער מאַלער, דעם געמיינדע-שרייבערס זון, האָט חתונה געהאַט מיט זיין מאַדעל. אין געבורטס-שטאָט פון דער פֿלה האָט מען דעריבער גערעדט לשון-הרע; ווען מ'האַט ביים ברונען אַלץ גוט אַרומגעטראַכט, איז די זאָך געוואָרן טמאַרק אויפֿפֿאַלדיק, אָבער סוף-בל-סוף האָט די יונגע דאַמע זיך אָפּגעזאָגט פֿונם סוחרישן שטאַנד און פון שעלדרוף יאָהנסען; אַצינד איז שוין נישט שעלדרוף געווען דער בעסטער און אויס- דערהיילטער, נאָר גאָר אַן אַנדערער.

צו דער חתונה האָט מען איינגעלאָדן דעם אַדוואַקאַט פֿרעדריקסען; ער איז שטענדיק געווען אין דער הויפטשטאָט אַלס דעפּוטאַט און אַלס פֿאַרויזער פון אַ קאָמיטע. מ'האַט נישט

געקאנט פארגעסן אין אים, הייל ער איז אן אָנגעזעענע פּערזאָן, אן אָפיציעלע פּערזאָן, מיטן נאָרהעגישן לייב אויף דער ברוסט. — ברוך הבא! — האָט גרויץ-אַלסען אַ זאָג געטון און געגעבן פּרעדריק-סענען גאָר אַ פּיינעם אָרט ביים טיש.

און ביי דער דאָזיקער געלעגנהייט הייל טאָקע דער אַר-האַקאט פּרעדריקסען לייגן דעם גרונטשטיין צו זיין גליק און איבערשמועסן מיט גרויץ-אַלסענען וועגן זיין עלטערער מאַכטער. ס'דאַרף נאָך געהאלטן ווערן בסוד. זיי וועלן צוהאַרטן א שטיקל צייט, נאָט הייסט פּאַרהאַט, דאָס געהערט צו זיינע צוקונפּט-פלענער, זאָגט דער אַדוואָקאַט, ער וועט דאָך אייביק נישט בלייבן קיין דעפּוטאַט, און אויף דעם א פּונקט, אָבער דאָס אָפּגעשמועסטע דאַרף זיין פּאַרפּליכטנדיק.

אַט אזוי האָט אויך גרויץ-אַלסענס צוהיימע מאַכטער גע-דאַרפט זיך אָפּזאָגן פונם סוחרישן שטאַנד און פון די פּיינע סוחרים. זי איז געווען אַ גרויסע און א געזונטע, האָט געהאַט אַ מאַסע אַש-בלאָנדע האָר, דער אַדוואָקאַט איז שוין געווען אין די יאָרן, שוין מער נישט געווען קיין ספּאַרטסמען, געווען אַ ביסל שמוציקלעך. ער האָט געהאַט נישט קיין גריכישע נאָז, אָבער אַ כּוואַט אַ יונג, קיין סאך האָר האָט ער נישט געהאַט אויפן קאָפּ, דערפאַר איז ביי אים אויפן האַל-און-נאַקן אַ דיקער פּאַלד-אזוי אַז צווישן זיי ביידע איז געווען גאָר אַ קליינער אונטערשיד. דער אַדוואָקאַט איז געווען גאַנץ נישקשה.

ער איז היידער צוריקגעקומען אין שטאָט. פּאַרשטייט זיך, אז ער איז גלייך געוואָרן פּאַרויצער פון דער אויספּאַרשונגס-קאָמיטעי וועגן דער שלעכטער באַהאַנדלונג פון די מאַטראָסן, און ער האָט הויך געהאַלטן דעם קאָפּ זיינעם. אַזא קאַריערע! אַ, נין, ער איז קיינעם נישט געקראָכן אויפן קאָפּ, אָבער זיין שטימע איז, דוכט זיך, געוואָרן נאָך גרעכער, ער האָט באַקומען א דוגערנדיקע שטימע. דאָס האָט ער אין סמאָרטינג אויסגעאַרבעט זיין שטימע, ווען ער האָט געהאַלטן זיינע רעדעס ביי די אינ-טערפּעלאַציעס.

אַט גייט ער אַרויס פּאַרנאַכט שפּאַצירן איבער די גאַסן,

און עמעצער האַלט דאָך געקאָנט חשק האָבן צו כאַפּן מיט אים א שטויבס, דער דאָקטאָר, וואָס האָט דעם טאַפּלען קאַנסול פּונם גאַנצן האַרצן פּאַרגינען די אינטערפּעלזאַציע, דער צאָל-באַטמער, וואָס האָט געהערט צו די לינקע, דער יונגער געהילף ביים געמיינדע-שרייבער, וואָס האָט געהאַלט אַליין ווערן אַן אדוואָקאַט, און נאָך אנדערע מענטשן פון פּאָלק. און דער דעפּוטאַט שענקט פאַרביגייענדיק יעדן איינעם אַ פּאָר ווערטער. פּחמת אַ געמיסע סיבה איז אים געווען שטאַרק נישט אָנגענעם; וואָס דער דאָס-טאָר האָט זיך גראָד צוגעטשעפּעט צו אים; ער האָט דאָס אָבער נישט געקאָנט אויסמירן, אַלע אנדערע זענען זיך געגאַנגען זייער וועג, נאָר דער דאָקטאָר האָט אים נישט אָפּגעלאָזט, ער איז געווען דער זעלבער וואָס פּריער.

פּונקט דער זעלבער מענטש אין שטאָט, יאָ. דער דאָקטאָר האָט זיך נישט געענדערט, ער האָט באַזוכט קראַנקע, געשריבן לאַטיינישע רעצעפּטן. געגלויבט אין זיין אייגענער געלדערנטיקייט און אין זיין חויסנשאַפט, און זיך פאַרדינט זיין ברויט. ער האָט אָבער געהאַט גענוג צרות, ער איז שטענדיק געווען מלא יסורים. זעלמן ווען פּלעגט אים צופאַלן אַ שטיקל פּרייד אויך, דאָס פּלעגט אָבער זיין נאָר אַ צופאַל; לַמַּשָּׁל, ווען הענריקסען פון דער ווערף האָט באַצאָלט די גרויסע סומע געלט נאָכן טויט פון זיין פּרוי; אָבער אינאַלגעמיין האָט ער געהאַט זייער הייניק נחת. ער איז בשעתו אַוועקגעגאַנגען פון יאָהנסענען, מיט וועמען ער איז געווען נישט צופרידן, און איז איבערגעגאַנגען אין אַן אנדער געוועלפ, צו דאָוידסענען, נאָר זיי זענען ביידע גלייך, אויך דאָוידסען האָט אים געשיקט אַ רעכנונג. דער קאַנסול, נע-בעך, איז נישט געווען קיין גביר און האָט געמוזט זיין קליינדעך, אַלע זענען קרעמער. אַט אזוי האָט דער דאָקטאָר דערהייל נישט געהאַט קיין שטענדיק אָרט וווּ איינצוקויפּן.

אים איז נישט געווען וואָס מקנא צו זיין, קיין באַזונדערן גלאַנץ האָט זיין רעבן נישט פאַרמאָגט. פאַרשטייט זיך, אז ער האָט זיך קיינמאָל נישט גענומען צום האַרצן איבער זיין אייגענעם כאַ-ראַקטער, וואָס ער קאָן זיך נישט ענדערן, בעסערן, אים האָט

נישט געארט, האָס ער פאַסט זיך נישט צום לעבן, וואָס ער איז אַראָפּ פונם גרייכן וועג. וואָס ער איז נישט קיין פריינטלעכער, א נאַר, א נאַרישער שמאַץ צוזאַמען מיט א נישט-זיכערקייט אין זיין אייגענעם כאַראַקטער. שולדיק זענען געווען די מענטשן, די שטאַט און טיילידיי די השגחה אַליין. ס'איז געווען געווען אַזוי, ער זעלבסט איז געווען פונקט אַזוי, ווי ער האָט געדאַרפט זיין.

אַך, ווי ער האָט דאָס זיך געקאַנט מאַטערן!

דער דאָקטאָר האָט מורא געהאַט פאַר א געפאַר און האָט אויסגעמיטן יעדע זאַך, וואָס פאָדערט מער געוואַנטקייט און ריזיקע; אָבער דערפאַר האָט ער נישט פיינט געהאַט צו קרייגן זיך, פאַר-קערט, ער פלעגט ליב האָבן א שטאַך טון, און דערלאַנגען, ווי נאָר ער האָט געהאַט די געלעגנהייט. ער האָט דערפירט דערצו, אז אַלע האָבן אָנגעהויבן מורא האָבן פאַר זיין צונג, ער איז גע-ווען א דערעסנדיקער, קאָמאַר, א גיפטיקער בין ס'פלעגט אים הנאה טון, וואָס קיינער האַגט אים נישט אָפענטפערן, פאַר אים איז דאָס געווען א נאַחן אויף דער רגע, ער האָט געלאַכט און חוץ געמאַכט דערפון, בטבע איז ער נישט געווען קיין שלעכטער, ער איז בלויז קיין שלעכטער נישט געווען, און צו די איצטיקע מדות זיינע איז ער ערשט שפעטער דערנאַנגען, די שול און די סכעמאַטי-שע אַנטוויקלונג לויט די ביכער האָט פון אים געמאַכט דאָס, וואָס ער איז געווען. ניין, ער האָט אפילו זיין שלעכטקייט נישט געקאַנט דערפירן צו דער ריכטיקער גרייס, ער האָט דערמיט צו שפעט אָנגעהויבן, ער האָט אָנגעהויבן ערשט דאָן, ווען ער איז עלטער געהאָרן, ווען ער איז געוואָרן א מענטש מיט א אַעבראַכן געמיט, ער האָט דאָס דערפירט נאָר צו א זויערער אומצופרידנהייט, ער האָט דאָס דערפירט צו ביטערקייט, קנאה און רבילות. אז אַ מענטש פלעגט שטאַרבן, פלעגט דער דאָקטאָר מיט זיין געפערלע-כער צונג זאָגן: — אַצינד איז היידער א פאַר שייך פריי געהאָרן, — און ער האָט שטאַרק הנאה געהאַט צו קוקן, וואָס פאַר אַ מאַד-נע מינע די צוהערער זיינע מאַכן בשעת מעשה.

אפילו בנוגע דעם דעפוטאַט האָט ער זיך נישט געקאַנט

קנוט האמסין

באר זען פון זיינע מדות, ער האָט געהאלטן אין איין שטעכן אויף
פֿירדענע אופנים. אזוי, למשל, האָט דער דאָקטאָר פֿאַרגעוואָרפֿן
פֿאַרוואָס אזא פֿערזענלעכקייט הי דער אַדוואָקאַט פֿרעדריקסען
שפּאַנט דאָ אַרום מיט שטיוול אויף הויכע אָפּצאַסן און האַקלט
זיך ביים גיין, אינדערצייט זען ער איז שוין אַ דעפּוטאַט. פֿריער
נאָך האָט ער קיין טראַט טון נישט געקאַנט מיט די שוין. דער נייער
מאַנטר איז נאָך נישקשה, אָבער אַזעלכע שיד פֿאַר אַזעלכע פּיס!
דער אַדוואָקאַט האָט גאָרנישט געוואָס, אַז זיינע פּיס זענען
עפּעס נישט אין אָרדנונג.

— דאָס נעמט זיך דערפֿון, וואָס איר קענט נישט קיין אַנאַ-
מאַטיע.

— אזויפֿיל אַנאַמאַטיע, וויפֿיל איך באַדאַרף, קען איך נאָך.
— אָט האָט איר: מ'קומט אין סטאַרטינג און מען מיינט.
אַז ס'איז גענוג דאָס, וואָס מען ווייסט, מער דאַרף מען נישט.
— דערפֿאַר קומט מען אָפט אין דעם אייגענעם האַלקרייז
צו דעם קרייז-דאָקטאָר, כדי צו פֿאַרשולקאַמען זיך אין וויסן.
— אַ-וואָ, אזא פֿאַרפֿולקאַמענהייט העלפט נישט, מ'מוז אָנהייבן
פֿון אָנהויב, ליבער פֿריינט.

דער אַדוואָקאַט האָט זיך מער נישט געהאַלט אויסטענהן,
פֿון דער אַנדערער זייט האָט ער נישט געוואָלט דעם יאָט, וואָס
האָט נישט קיין קאַפּ דרך-אַרץ, אָנטון אזא פֿאַרגעניגן, ס'זאָל הייסן,
אַז ער איז אין בעס געהאַרן און איז אַנטשלאָפֿן. ער איז געבליבן
אין האָט געשוויגן, אָ, די גאַנצע צייט איז ער אים נישט אַרויס
פֿון קאַפּ און ער האָט געטראַכט, הי קליין דער דאָקטאָר איז אין
זיינע אויגן! — אָט האָבן מיר אויך דעם רופּא האַלמע! גומן אָחנט
איך, האַלמע! גיט ער אַ זאָג און בלייבט שטיין מיט דער האַפּנונג
אַז דער דאָקטאָר זעט גיין הייטער. גיין, ער גייט נישט — אן,
העלכער צייט איז ביי איך דאָ ווייניקער מענטשן? כ'האַלט העלפֿן
זיך אָפּשערן.

— וואָס, איר ווילט גיין צום שערער און דאָרט זיצן און
וואַרטן ביי ס'זעט אייער ריי קומען? איר קענט אים דאָך רופּן
צו זיך.

— מיר דעמאָקראַטן זענען ביי זיך נישט אזוינע פריצים, —
ענטפערט דער אַרהאַקאָט.

— איר האָט געוואָנט פריצים? נין, איין גאָט הייסט.
זיי האָבן באַגעגנט דעם סמאָליער מאַטמס און דער אַרהאַ-
קאָט באַגרייט זיך חידער: — גומן אָונט! — ער רעדט מיט אים אַ
פאַר הערטער און לאַזט אים אָפּ.

דער דאָקטאָר זאָגט: — יא, דער גוטער מאַטמס, ער האָט
שוין טאַקע ביי זיך אין שטוב אַ ברוינאוויגיקן נייעם דור. דאָס
איז פאַר אים אויך געווען גאָר אַ קליינער נחת.

אַצינד אָבער איז דער דאָקטאָר דורך אַסאַציאַציע אַריבער
אויף עפעס אַנדערש און ער האָט פּלוצלינג אַ זאָג געמון: — אייער
אינטערפּעלאַציע איז געווען גרויסאַרטיק. אָם אזוי ס'קומט אים,
אָם דעם חויר!

דער אַרהאַקאָט מאַכט אַוועק מיט דער האַנט. — נין, פון
דעם אַלעם, האָס איך האָב דאָרט אין דעם פרט געמון, בין
איך זעלבסט פון דער דאָזיקער אינטערפּעלאַציע אַמזויניקסמן צו-
פרידן!

דער דאָקטאָר היל שוין אַ שמאַך טון: — האָס האָט איר
דען, אַחוץ דעם, נאָך געמון?
— אַ, גאָרנישט. — זאָגט דער אַרהאַקאָט און הייל אויסמירן
דעם היימערדיקן געשפרעך.

דער דאָקטאָר האָט שוין דעם גרויסן מאַן גענוג קליין גע-
מאַכט. האָט ער שוין נאָכגעגעבן זיין הייל און איז דערמיט געווען
באַפּרידיקט, אַצינד האָט ער שוין געקאָנט אַרויסוויין אַזיטל מער
גומטוטיקייט. — פאַרשטייט זיך, אַז אין סמאַרטינג מוז מען
אויף זייער אַסאך. און מיר, די האָס שטייען אין אַ זייט, האָבן
דערפון גאָר קיין אַנונג נישט, נעמט, למשל, די אַרבעט אין קאָמי-
טעט, שוין אָפּגעערדט פון דער אַרבעט אין די קאָמיסיעס, איר
האָט זייער גוט געמון, האָס איר האָט קלאָר געמאַכט די באַצינג-
גען צווישן די מאַטראַסן און זייערע באַלעבאַטמס, איר זאָלט גאָר
אָפּטון די אַרבעט בשלימות. פאַרהאַס, צו אַלדי רוחות, ווערן די
באַלעבאַטמס פון די שיפן אזוי הייך? נישט קיין געבילדעטע,

גראָבע יונגען, האָס קענען נאָר שטיין הינטער דעם געהעלב-מיש, אָבער זיי רויכערן ציגאַרן מיט גאַלדענע עטיקעטן, טרינקען די גוטע מאַדעריאָ פון די אַלמע יאָרן, און די פרויען מיט די טעכ-טער זייערע טראָגן בריליאַנטענע רינגלעך, ס'איז ממש צום ברעכן! אַי, צום מייחל, אָט גייט דאָרט דער פּאָסטמייסטער! איר מוזט מיר אַנטשולדיקן, איצט רוק איך מיך אָפּ! אַצינד העט ער זיידער דורככופּטערן זיין איבערצייגונג וועגן די פיל גילגולים. קאָנט איר זיך פּאַרשטעלן עפעס שרעקלעכערס פון דעם דאָזיקן מענטשן? שוין דאָס אַליין, האָס זיין לעבן איז תמיד באַזוסטויניק און גע-הענדט נאָר צום גוטן, כע-כע! די קומענדיקע דורות, זאָגט ער און קלויבט הענוג פון זיינע קינדער. ער איז אַ נאַר. איך מיין, אַז איר העט מיר אַנטשולדיקן, האָס איך טראָג זיך אָפּ, איך בין זיך נישט קיין שונא, בעסער אַוועקגיין, איידער גיין הערן זיינע מעשיות. — גוטן אָונט, הער פּאָסטמייסטער! איר האָט זיך זיידער אַוועקגעלאָזט גאָט זוכן? מיר האָבן נאָר-האָס פון אייך גערעדט. — איך דאַנק אייך פאַר דאָס גוטע, האָס איר האָט וועגן

מיר גערעדט.

— און אפשר האָט מען גאָר גערעדט עפעס שלעכטס?
 — האַלט איר דאָן געהויס נישט אויסגעהערט.
 — אַווי. איך בין מיר דער נאָענטסטער זיך אַליין.
 — טאַקע מהאי טעמא. — זאָגט דער פּאָסטמייסטער.
 דער דאָקטאָר שטוינט און זאָגט: — זע נאָר, זע, איר זייט אַראַדי זאָגן, אַז איך טו מיר אַרײַן די גרעסטע מוכה, ווען איך רעד גוטס וועגן אייך?

— יא, דאָס מיין איך, ווען איר רעדט גוטס וועגן אַלע מענטשן, הער אַדהאָקאט, ברוך הבא!

דער דאָקטאָר האָט זיך איינגעלעך געקליבן אַוועקגיין אָבער אין דעם מילדן מוט-זאָגן פון דעם פּאָסטמייסטער איז גע-וען עפעס אַזוינס, האָס האָט אים געצוהונגען בלייבן דאָ נאָך אַ רגע און אויף יעדן פאַל אים געבן אַ שטאַך: — הער פּאָסט-מייסטער, איר ווענט גאָרנישט פון דער וועלט. איר גלויבט אין דאָס גוטע און איר האַלט אין איין זאָגן: „אין האָס זאָלן מיר

גלויבן? די העלט חיל רעאליטעט און ראַניק, און נישט קיין מענטשמענטן.

ביי אַזעלכע מיני הייבונחים האָט דער פּאָסטמייסטער שטענדיק געהאַט די אויבערהאַנט, הייל דאָס רירט אָן אַ באַקאַנט געביט, וווּ זיינע גריבלערייען פּלעגן אים לכּל-הפּחות צופירן צו אַ זיכערן שטאַנדפּונקט. דערפאַר טאַקע איז ער שטענדיק גרייט געווען צו פאַרטיידיקן זיין מיינונג, און אַפּטמאָל אַפּילו זייער געלונגען. אוי-סער דעם, איז דער פּאָסטמייסטער בלל נישט געווען קיין נעבעכל, ער האָט אַמאָל געקאַנט גאַנץ פּיין באַליידיקן אַ צווייטן און דחאָק מיט אַראָפּגעלאָזטע אויגן און מיט אַ לייכט שטייכעלע. דאָס, האָט ער האָט געזאָגט, איז אייגנטלעך געווען נישט קיין סאַך, נאָר עט-לעכע גאַנץ העפלעכע הערטער, אָבער זיי זענען נישט שטענדיק געווען אָן אַ מין.

— האָט די העלט הייל, הייס איך נישט, — האָט ער גע-זאָגט — איברינקס, איז נישט היכטיק נאָר דאָס, האָט זי חיל, נאָר אויך דאָס, האָט זי האָט געדאַרפט העלן. אזויווי אָבער די לאַניק איז פאַרט אַז נעבעכדיקע, וואָלט די העלט נויטיק געדאַרפט האָבן נאָך עפעס, אַחוץ איר. איך הייס נישט, מיט דער לאַניק אַליין העט מען הייס נישט פאַרגיין.

— דאָך, אין דער הייסנשאַפט.
— אזוי מיינט איר?

— צי איך מיין אזוי? די הייסנשאַפט נויטיקט זיך נישט אין קיין מעטאָפּיזיק און אָבערגלויבנס; דאָס איז איר לאַניק.

דער פּאָסטמייסטער דרייט מיטן קאָפּ. — די הייסנשאַפט מאַנצט מיט איר שפּיו אַרום דער מעטאָפּיזיק און האַלט זי אין אַיין שטעכן, נאָר ס'שאַדט איר גאָרנישט. שאַדט דאָס טאַקע באַמט נישט? ניין, הייל מ'קאָן זי נישט פאַרהוידן, אָט די פּונדאַמענטאַ-לע לעבנסמאַכט, און זי איז אייביק. מ'קאָן נישט אַריינשמעכן קיין שפּיו אין ים אַריין און אים פאַרהוידן.

— איר זענט געווען אין פּאָלקס-אויזערסיטעט? — פרעגט דער דאָקטאָר.

— ניין, איך בין נישט געווען — הי איר — אויף אַ הייבשוך.

צאנאק דעם שמעכועערמל האָט דער דאָקטאָר זיך דער-
לויבט צו ווערן גראָב. - ס'וואָלט גאָרנישט געשאַדט, ווען איר
וואָלט יאָ געהען. איר וואָלט אפטר דאָן נישט געזעסן אין דעם
שיינעם שמעמל אַלס פּאָסטמייסטער.

- איר רעכנט, אז דאָס איז נישט קיין גרויסע זאָך?

- וואָס מיינט איר דען?

- איך בין צופרידן. אייניקע, כאָטש זיי זענען גענוג גרויס,
האָבן דאָך דעם פּאַרלאַנג צו ווערן נאָך גרעסער. פּאַראַן אַזעלכע,
וואָס האָבן אַט דעם פעלער.

- מיר האָבן גערעדט וועגן דער וויסנשאַפט...

דער פּאָסטמייסטער האַקט איבער: - ניין, אַנטשולדיקט!
איך בין נישט - ווי איר - אַ מענטש פון וויסנשאַפט, וויסנשאַפט.
לעכע פּראַגן קען איך נישט באַהאַנדלען.

- דאָס איז געווען אַ חסרון, - זאָגט דער דאָקטאָר -
די וויסנשאַפטלעכע אמתן זענען אָדער זעלבספּאַרשטענדלעך, אָדער
מ'קאָן זיי לאָגיש דערהייוון, אָדער ביידע זאָבן אינאיינעם. די מע-
טאָפּיזיק אָבער איז נישט דאָס און נישט יענען.

- אָבער, הער דאָקטאָר, איך זאָג נישט און איך מײַן גאָר-
נישט, אז די מעטאָפּיזיק איז אַ וויסנשאַפט, זי איז גיכער דער
היפּך.

- אויב אַזוי, זענען דאָס אַרויסגעוואָרפענע רייד, הער פּאָסט-
מייסטער, און נישט עפעס אַנדערש. אויב מיר האָבן נישט די
וויסנשאַפט, וואָס בלייבט אונז דאָן? משה און די נביאים - איר
מענט זיי הערן!

- די מעטאָפּיזיק קומט דאָרט, וווּ די וויסנשאַפט הערט
אויף; אַמטאָ, דאָס טוט זי.

- די וויסנשאַפט הערט קיינמאָל נישט אויף. זי טאַפט אין
דער פינצער, נישט שמענדיק דערגרייכט זי צום ציל, אָבער
האַלט אין אײַן שמרעבן פּאַראַויס און גייט אַלץ ווייטער און
ווייטער.

- געווען, אַזוי זאָגט מען, - ענטפערט דער פּאָסטמייסטער -
ב'האָב זיך נישט ריכטיק אויסגעדריקט, ב'האָב געהאַלט זאָגן,

די מעטאפויק הויבט אן דאָרט, ווהין די היסנשאפט האָט נאָך נישט דערלאָנגט, דאָס איז נאָר אין געציילטע פונקטן, איינצל הייטן, קלייניקייטן, וווּ די היסנשאפט דרינגט נישט אַרײַן ביזן סאַמע שפּיק, דערלאָנגט שיער-שיער נישט אויף אַ האָר. אזוי זאָגן מיר. — אזוי, איר היילט חוּק מאַכן! אייך היילט זיך גלויבן, אז לעזן דאָס רעמעניש פון לעבן קען מען דורך אַ גאַנצער סיסטעם פון גלגולים. פונדאָנען טעפט איר דאָס גאַנצע ליכט אויפן העג פון לעבן.

— אין וואָס זאָל מען גלויבן! — ענטפערט דער פּאָסטמיי-סמער. — צייטנווייז איז דאָס אַ שוואַכע ליכט, דאָס זענען די שמערן אין דער נאַכט. דאָס איז נישט קיין שמאַרקע ליכט, נישט די זון אין העלן טאָג, אָבער דאָס זענען פּאַרט די שמערן פון דער נאַכט. דאָס איז נישט קיין שמאַרקע ליכט, נישט די זון אין העלן טאָג, אָבער דאָס זענען פּאַרט די שמערן פון דער נאַכט. ביי זייער ליכט קאָן מען אונטערשיידן פאַרשידענע זאַכן. — איז נישט בעסער זיך באַנדיגן מיט דעם ליכט פון דער היסנשאפט, אויף הויפּל דאָס דערגרייכט?

— איך נוץ דאָס אויך. דאָרט, וווּ דאָס הערט אויף, מוז איך זיך באַנדיגן אָן דעם. דאָמאַלס שטייט די היסנשאפט היינט הינטער מיר — דערלאָנגט שיער-שיער נישט אויף אַ האָר-און קוקט מיר נאָך, ווהין איך גי.

— נו, איר העט מיר מוחל זיין, די היסנשאפט האָט שוין עפעס אַנדערש וואָס צו טון, ווי אייך נאַכצוקוקן און הען זי בלייבט הינטערשמעליק, טוט זי זייער קלוג, ווייל זי וויל האָבן אונטער די פיס אַ פעסטן באַדן.

— אַ באַדן, וואָס בייט זיך אין יעדן צווייטן דור! — יא, אזוי זאָגן די נאַרענים, וואָס פאַרשטייען אין דער זאך גאַרנישט. בייט, דמשל, די גראַמאַטיק אירע גרונט-יסודות? — נישט ווייל איך הייל אייך ענטפערן, נאָר דערפאַר אַליין, וואָס איך הייל אַליין אַביסל פריילעך מאַכן, זאָגן איך: — די מאַטעמאַטיק מוז ליכתחילה פון עפעס אַרויסדרינגען. אין דעם ליכט פון מינע שמערן האָט זי געפונען אַ נעבעכדיקן אַ.

כדי דערויף זיך צו שטיצן, א יישר-בות דעם x, האָס איז אָנגע-
נומען געהאָרן צוליב מאַנגל אין עפעס בעסערס.

— האָט די מאַטעמאטיק סוף-כל-סוף אויך קיין שום הערט

נישט?

— איר מיינט אזוי? זי האָט געחיס אַ גרויסן הערט פאַר
פענמשן, האָס האָבן ליב די ריינע און קלאַרע מוח-אַרבעט, טאַקע
נאָר לשם טראַכטן. די מאַטעמאטיק שטייט באַזונדער און איה,
האָס זי איז. אָבער פאַר אונזער גייסטיקן לעבן איז זי לגמרי
גלייכגילטיק.

דער דאָקטאָר האָט זיך מיט ביידע הענט אַ כאַפּ געמון
פאַר די אויערן, הי ער האָלט זיי געהאַלט צוהאַלטן, אַן איי-
סטינקייטע באַהענגונג פון אַ שמאַרקער אָפהענטיקייט. נאָך האָס
האָט ער זיך טאַקע אַריינגעלאָזט אין דעם נוצלאָזן היכות. העל-
כער איז פאַר אים לאַנגהיידיק און האָט אים בלויו אויסגעמאַ-
טערט! ער איז אָבער נישט דערגאַנגען אזוי הייט און האָט די
אויערן נישט פאַרשטאַפּט, ער האָט אפּשר אַ רגע זיך גע-
קווענקלט, צי זאָל ער נישט אַרויסלאָזן פּרוּצלינג אַ געשרי
אָדער כאַפּן און אַנטלויפן פונדאָנען, אָבער דערנאָך האָט ער
זיך באַהערשט און איז אפילו אזוי הייט דערגאַנגען מיט זיין
אַנטשלאַסנקייט, אז ער האָט אַראָפּגעכאַפּט דעם הוט און געזאַגט:
— אַ דאַנק, אַצינד איז שוין גענוג פאַר מיר. איך מוז באַזוכן
קראַנקע מיט מיין אַרעמער היכנשאַפּט. — מיט די הערטער איז ער
פאַרשווונדן אין אַ זייטיק געסל.

זען דער פּאָסטמייסטער האָט אויך געפרוּווט אַזעקצוגיין,
האָט אים דער אַדוואָקאַט אָפּגעהאַלטן; זיי האָבן פונקט איצט
געדאַרפט פאַרבייגיין דאָס געשעפט פון ק. א. יאָהנסען, דעם
טאַפּלטן קאַנסולאַט, און דער אַדוואָקאַט האָט עמעצען געדאַרפט
האָבן לעבן זיך, ער זאָל האָבן מיט וועמען צו רעדן, בשעת ער
זעט פאַרבייגיין די פענצטער. אַך, ער האָט גוט געוויסט, האָס
ער מוט, זען ער האָט אויסגעקליבן דעם העג; ער האָט גע-
האַלט צוגיין ביז צום טאַפּלטן קאַנסולאַט הויז, פאַרבייגיין דאָס
הויז, אַרויפגיין די בערג, צום אָרט, וווּ ס'איז דאָ אַן אויסגאַנג

אויף דער געגנט. ער האָט זיך געהאַט זיינע אויסרעכנונגען.
 דער אדוואָקאַט האָט פּרֿוצלינג אָנגעהויבן רעדן הויך, מיט
 אַ קול, מי ער האָלט די אינטערפּעלאַציעס זיינע: - אַלץ, האָט
 איר האָט דאָ געזאָגט, הער פּאַסטמייסטער, איז טאַקע זייער שוין,
 און איך האָב פיל סימפּאטיעס דערצו. אָבער צי העט אונז אָט
 די גאַנצע מעטאָפּיק און די גייסטיקייט נישט מאַכן אומפּעיק צום
 לעבן דאָ אויף דער העלט? העט זי נישט האַמעחען אונזער
 הילן צו שאַפן?

- איך חיל' איך נישט לערנען, אָבער הען איר פרעגט
 מיך שוין יא, בין איך זיכער, אַז זי העט אונז נאָך פירן אַביסל
 פּאַרויס. מיר העלן אָנהויבן זיך שרעקן פאַר נישט-בשרע פאַר-
 דינסטלעך, מיר העלן זיך אַליין היטן נישט צו אויסוויגן איינער
 דעם אַנדערן בפרהסיא. איר זענט דאָך נישט קעגן דעם?
 - גיין.

- מיר זענען איצט ביז משונעת פאַרנומען נאָר דערמיט,
 היאָזוי דעם אַנדערן אָפּצושטויסן אין אַ זייט, בדי אַליין צו פאַר-
 נעמען דעם אויבנאָן, מיר מוזן קאָנקורירן, יא, אפילו עפעס מער
 זיי קאָנקורירן. זיי האָלט דאָס אויסגעזען, הען מיר וואָלטן גע-
 אַרבעט אַביסל מער איבער זיך, זיי פאַר זיך?

- אָבער זיי איז דער דין, אַז די אַרבעט אַליין איבער
 אונז האַמעחעט אונזער דראַנג צום שאַפן? העלן מיר אויף אַזא
 אופן דאָ אויף דער העלט הייט נישט דערגיין.

- אָבער אין לעבן העלן מיר גיין אַלץ העכער. זיי האָלט
 דאָס אויסגעזען, הען מיר האָלטן געהאַלטן אין איין דערמאָנען זיך,
 אַז מיר העלן דאָ נישט לעבן קיין הונדערטער יאָרן אָן אַ הפסקה,
 מיר קומען אויף דער העלט האַרפן אַ בליק אויף אַלץ און גייען
 אַזעק. זיכער, מיר גייען, הער אדוואָקאַט, פּאַרויס, אפילו הען מיר
 שפּאַנען איינע איבער די אַנדערע.

- מיר קומען צום לעבן מיט פאַרשידענע פּלייזירן. יעדן
 איינעם איז באַשערט עפעס אַנדערש, נאַפּאָלעאָנס טעשים זענען
 געווען העלמ-טאַטן, ער האָט געהאַלט גיין פּאַרויס, אפילו הען
 מ'האַט געדאַרפט איבערשפּאַנען איבער אַנדערע,

— אָבער ער איז געהען די גרעסטע ברכה פאר זיך און פאר דער העלסט-גארנישט.

— דאָס איז שוין אַפנים, זיין מוזל געהען אזוי. ער און אלע אנדערע — מיר אלע טוען דאָס, האָס מ'הייסט אונז.

— מיר צייגן אלץ אַרויף אויף אונזער גורל, יאָ. אויף אז אופן האָבן מיר דעם בעסטן אויסרייד צו פארענטפערן אונזערע מעשים.

נו, דאָ האָט דער פאָסטמייסטער אָנגעהויבן אַפּוּסל צופיל זיך צו דערלויבן, ער האָט אפילו זיך גענומען פּערזענלעך אַנצוי-גרייפן. דאָס איז דעם אַדוואָקאַט נישט געהען צום האַרצן. נישט צוליב דעם האָט ער אים דאָ מיטגענומען. — איך הייל אַרויפגיין אויף אַן אָרט, הוּ ס'איז דאָ אַן אויסבליק אויף דער געגנט, איר העמ, מסתמא, אזוי הייט נישט גיין?

— גיין. — האָט געענטפערט דער פאָסטמייסטער און האָט זיך אומגעקערט.

דער אַדוואָקאַט פּרעדריקסען האָט פריי אָפּגעאַטעמט, אלץ איז צוגעגאנגען, הי ער האָט פריער אויסגערעכנט, ער האָט אַ קוק געטון אויפן זייגער. מער פון אלץ האָט אים הנאה געטון, האָס ער איז פטור געהאָרן פונם דאָקטאָר, ער האָט געוואוסט פון די אָנגעצויגענע באַציונגען צווישן אים און דעם קאָנסול יאָהנסען. ער האָט זייער נישט געהאַלט, אַז דער קאָנסול זאָל אים זען מיט אים צוזאַמען. ער פּיפט אויף דער גייסטיקייט און אויף דער מעטאָפי-זיק; דאָס זענען זאַכן, האָס שטייען אונז אין וועג דאָ אויף דער העלסט, און מיר ווילן דאָך גיין פאַרויס. ער גראַד האָט נישט גע-האַלט גיין איבער אַ צווייטנט קאַפּ, גיין, דאָס האָט אַדוואָקאַט פּרעדריקסען נישט געהאַלט, אַז דאָס זאָל זיין פאַר אים אַ מיניעה. דאָס איז געווען אַ געזונטער דראַנג צום שאַפן. גיין, איבער יענעמס קאַפּ דורכשטופן זיך מיט אַ מעסערן אויסגעשלאָסן בערענטסען, דער געשעפטספירער ביי דעם קאָנסול יאָהנסען, האָט געוואַרט אויף אַ רעזיזיע און אַ פאַרהער, אָבער ס'איז דערצו נישט געקומען. זיין באַלעבאָס, דער אייגנטימער פון אַ שוף קאָן זיין רויק.

דאָס האָלט נאָך געפּעלט, ער זאָל זיך אַרויסשטעלן קעגן

דעם קאנסול און ארויסווייזן זיך קעגן אים ערגער, ווי ער איז באמת. דער אדוואקאט האָט געוויזן זיינע ציין, אָבער באַנוצן זיך מיט זיי האָט ער נישט געוואָלט, ער אלס פּאַרויצער פון דער קאָמיסיע האָט געהאַט הומאַניטאַרע סיבות אין אלס אדוואַקאַט פּרעדריקסען האָט ער אזוי זיך אויפגעפירט צוליב סיבות פון אַן אינטימען כאַראַקטער.

ער גייט פאַרביי דאָס הויז פונם טאָפּלען קאָנסול, אַ הויז מיט שניצערײַען, מיט אַ וועראַנדע און אַ באַלקאָן, אַ גרויס הויז, אַ גאַרען מיט בעז און יאַסמין, אַ ריח פון עשירות און קולטור, אַ פּאַנאַמאַ, צעמענטענע אורנעס, שמעטערדינגען, אַ שפּאַנג אויף אַ פּלאַט, אַלץ ווי ס'באַדאַרף צו זיין. ער גייט אין די בערג-ריב-טיק, פּרילין פּיאַ מאַכט טאַקע אַצינד איר פאַרנאַכטיקן שפּאַציר, זי זוכט אַן אָפּרו נאָך דער טאָג-אַיבעט. ער האָט זי נישט פּאַר-געסן און האָט זיך פון איר נישט אָפּגעזאָגט, ער קוקט אויף איר מיט די זעלבע אויגן ווי פּריער, ווי דער זלות קוקט אויף מידיאַ-נען. אין זאך איז געווען זיכער, אַז אַצינד האָט ער בעסערע אויסזיכטן ביי איר, אפּשר האָט שוין איצט די יונגע דאַמע מער זיך נישט געהאַלט שטיין אין וועג מיט אירע שלעכטע חשבונות. האָט זי דען מיט איר משפּחה נישט באַקומען קיין דרך-אַרץ פאַר זיין צרבעט אין סטאַרטינג.

פּיאַ האָט אים דערזען גיין הינטער זיך און זי האָט אָנגע-הויבן מאַכן גיבע מריט.

אַך, די דאַמע קען אַפּנים, נישט איבעררעכענען, זי איז עפעס גאָרנישט אויסגעאיבט צום רעכענען, ווי זי וואָלט דאָס גאָרנישט געדאַרפט צו האָבן איין גאָט ווייסט, וואָס פאַר אַ באַ-שעפעניש דאָס איז און וואָס פאַר אַ כאַראַקטער ס'האַטן זי גייט אַלץ שנעלער, אָבער דאָס העלפט נישט, ער דער-יאָגט זי און באַקומט פון איר אויך איצט אין דעם דאָזיקן ראָזע-רויטן פאַרנאַכט זיין ארטיל. ווי שנעל זי איז געגאַנגען, ווי שטאַרק זי האָט זיך באַמיט אים אויסצומירן! ווי שטאַרק ס'האַט געמוזט זיין איר פאַרלאַנג צו געניסן פון דער שיינקייט און פון דעם ון-אונטערנאַנג, אויב זי איז אזוי געלאָפּן אָבער דער אַרוואָ.

קאט איז נישט געווען פון די מענטשן, האָס זאָגן זיך גלייך אָפּ פון עפעס.

ער האָט זיך מיט איר באַגריסט פון הינטן און געזאָגט אָן אָמעס:—איר יאָנט מיר אַרויס די נשמה, פרייליך פיא!

זי—אַ פיינע, אַ בלאַסע, מיט אַסאך שלמות, אויסגעפּוצט אַ ביסל הי שטענדיק, קיל הי איר שטייגער איו, אַ גרעפּין מיט לייב און לעבן—האָט זי אַ זאָג געטון:—ס'טוט מיר באַנא. כ'בין געווען פאַרטיפט אין געדאַנקען, איך גיי דאָ אָפּט שפּאַצירן, פּדי צו זיין אַליין.

—אוי אייך אָנגענעם צו גיין אַזוי אַזיין?—פרעגט ער.—וועגן וואָס מראַכט איר, בשעת איר זענט דאָ אויבן?

—וועגן דעם אַלעמען דאָ,—ענטפּערט זי און היינט אָן אויף דער נאַנצער העלט, אויף די וואַלקנס, ים, נירוואַנע—יא, דאָס חירקט אויף מיר גוט.—און זי האָט נישט געקאָנט תּופּס זיין אָט דעם מאָן, די חיה, וואָס איז לעבן איר געשטאַנען און נישט באַ מערקט די שיינקייטן פון דער נאַטור. הי האָט דאָס בכלל אַ מענטש נישט קיין געפיל צו דעם אַלעם!

—איך בין גראַד איצט אַהיימגעקומען פון סטאַרטוינג,—האָט ער געזאָגט—אין כ'האַב זיך מיט אייך געוואַלט באַגריסן. —זייער פּיין פון אייער זייט.

—איר זענט אויך אַ שטיקל צייט נישט הי געווען? זי ענטפּערט:—איר הייסט דאָך, איך קום און פאַר הייטער אַוועק, אַצינד הייך איך פאַרן קיין פאַרזו.

—צום טיילו,—האָט ער, מסתמא, אַ מראַכט געטון, גרויס, גרויס מוז דאָס זיין, נאָט-דאָס, אייפּל-מורעם, ראַטשילד, און אין דער זעלבער רגע האָט ער, אפּנים, געקריגן מורא, צי שטייט ער נישט אַמאָל נידריקער פון איר, הייל ער האָט אַ זאָג געטון:—וואָס קאָנען מיר, דעפּוטאַטן און אַדוואַקאַטן, זאָגן וועגן דאָס אמת גרוי-סעק אַז מ'קאָן דאָס נישט דערגרייכן. פּונדעסטוועגן פאַרשטייען מיר אויך עפעס, פרייליך פיא.

איז דאָס אַ געשפּרעך פאַר אָט דער דאַמע!
—איך מיין, אַז אויך מיר קאָנען שטייגן אַ שטופּע נאָך אַ

שמופע צו אלץ א העכערע מדרגה. אָט דאָס איז דאָס גומע ביי דער דעמאָקראַטישער אָרדנונג, אז יעדער איינער קאָן דערגרייכן צו דער העכסטער שמעלע.

א שטיף שטייגן. די דאָטע, הייזט אויס, מאַכט זיך גאָרנישט פון די אַלע אויסזיכטן, וואָס ער האָט.

ניין, דער אַדוואָקאַט פּרעדריקסען איז הייסט דאָס, אַריבער צו זיינע ענינים. ער האָט מיר געגעבן צו פאַרשטיין, וואָס זי איז פאַר אים, זי איז פאַר אים פשוט אלץ, און צי קאָן זי אים געבן אַ האָפּנונג, עפעס מער האָפּנונג, זיי דאָס לעצטע מאָל.

— ניין. — זאָגט די דאָטע.

צי האָט ער דאָס גוט געהערט, צי וועט זי אויך דאָס מאָל נישט וועלן זיך באַטראַכטן?

— ניין, — זאָגט זי און דרייט מיטן קאָפּ — קוקט אָן בעסער דעם זון-אונטערגאנג, — האָט זי געזאָגט — קוקט נאָר אָן די פאַרבן! זיי פּרעכטיק די וועלט זעט אויס פונדאָנען!

— ניין, ער גיט זיך נישט אונטער: — יאָ, די אויסזיכט איז זייער שיין, אָבער די אויסזיכטן? זי האָט אויף אים אַ קוק געגעבן, זיי זי וואָרט נישט פאַרשמאַנען.

— מיינע אויסזיכטן? די צוקונפט?

אַצינד איז זי אויף אַן אמת געוואָרן עטוואָס אויפגערעגט, ער האָט דאָך געמעגט אַביסל אַנדערש ענטפערן, ווען זי האָט אים אויפגעקוזט געמאַכט אויף די פאַרבן. האָט טאַקע דער דאָ-זיקער מענטש קיין האָר פּאַעזיע נישט און קיין קאַפּ קולטור? — ניין, אַנטשולדיקט, וועגן אייער צוקונפט מוזט איר רעדן מיט עמעצן אַני-דערש. — האָט זי געזאָגט.

XXII

געטראָפּן האָט דאָס אַליזערו, דעם אומשולדיקן אַליזערו, וואָס האָט גאָרנישט געטראַכט זיך צו שמעלן אין וועג דעם אַד-וואָקאַט פּרעדריקסען מיט זיינע פּלענער. פאַרוואָס איז אים באַ-שערט געווען אזאָ אַפּקומעניש?

אליוער האָט געהונקען פון מאַנאָזין צוריק אַהיים און דער אַדוואָקאַט האָט אים אָנגעיאָגט און איז גלייך אַריבער צום ענין: - נו, אַליוער, דו האָסט איצט אַ זיכערע שטעלע, ס'איז איצט די העכסטע צייט, דו זאָסט אויסלייזן דאָס הויז.

ס'קאָן זיין, אַז איינע פון די סיבות, וואָס האָט דעם אַדוואָקאַט קאַט געבראַכט דערצו, איז געווען דאָס, וואָס דער אַדוואָקאַט האָט זיך ערשט אומגעקערט פון אַ מסחר, וועלכער האָט זיך אים נישט איינגעגעבן, אפּשר וועט איצט עפעס אַנדערש געלייגען. מאַכט ער זיך טאַקע גאָרנישט פון דעם אָפּמאַך מיט קאָנסולס אַלסענס טאַכ-טער? אפּשר האָט ער נישט קיין צוטרוי צו איר נדון אַלספּאַלס, האָט ער איצט גערעדט קורץ און שאַרף, ווי איינער, וואָס וויל ראַטעווען דאָס, וואָס ס'לאָזט זיך ראַטעווען, אין זיינע ווערטער איז נישט געווען קיין שום אומזיכערקייט און אומבאַשטימטקייט.

אליוער האָט געענטפּערט: ווי אזוי קאָן ער דען אויסלייזן דאָס הויז מיט זיין פאַרדינסט, וואָס קלעקט נאָר אויפן לעבן. - יא, אָבער וואָס גייט דאָס מיך אָן? - האָט געפּרעגט דער אַדוואָקאַט - פאַרקויף דו דאָס הויז און באַזאָל מיר מיין געלט, וועלן מיר זיין קוויט.

ווי וועט זיך אַהינטון אַליוער מיט זיין משפּחה?
- אָט האָסטו דיר ווידער! - פּאַרט אים אָפּ דער אַדוואָקאַט קאַט. - איך בין דען מחוייב צו זאָרגן דערפאַר? באַטראַכט זיך נאָר אַליין, דאָס הויז האָט פון יאָר-צו-יאָר אַ קלענערן ווערט, דו שטימסט דאָס אפילו נישט אָפּ, די ווענט פוילן דאָך.

- כ'האַב דאָס זומער געוואָלט אָפּשטיין.
- ניין, ווייטער קאָן דאָס אזוי נישט זיין. דו ווייסט, ווי מיין קאַנטאָר איז? - דו אָדער דיין פרוי זאָל צו מיר קומען. - דער-מיט איז דער אַדוואָקאַט אַזעק ווייטער.

פאַרשטייט זיך, אַז אַליוער האָט געמוזט שיקן זיין פרוי, זי האָט שוין אַמאָל דערליידיקט דעם ועלבן ענין, און זי האָט דער-צו אַמבעסטן געמויגט. ס'האָט זיך פונקט אזוי געמאַכט, אַז פעט-ראַ האָט איצט אויסגעווען זייער גוט און פרוילעך, זי האָט אויך גראָד איצט באַקומען נייע און זייער פיינע העש. און אַדאָנק דעם:

איז זי, ווי גרויס זי איז, געווען שטארק צופרידן. קיינער האָט צו איר גאָרנישט געהאָט דערפאַר. און זי האָט באַלד געוואָלט גיין נאָך דעם זעלבן אָונט. - די קאַנטאָר זיינע איז דאָך איצט גע- שלאָסן. - האָט אַליינער אַרײַנגעוואָרפן אַ וואָרט. - וועל איך אָן- קלאַפּן אין זײַן צימער. - ענטפערט פעטראַ. דערויף האָט שוין אַליינער מער נישט געהאָט וואָס צו זאָגן. נאָר ער האָט בלוז באַוונדערט איר ענערגיע, און האָט איר אָנגעזאָגט: - יא, אָבער אין דאָס, אז דו וועסט אים גענוג קלאָר מאַכן, וואָס ער וויל אָפּמין אַ קאָליקע.

אז פעטראַ איז אַהעקגעגאַנגען, האָט אַליינער אַרויסגענומען פון קעשענע די פּלעצעלעך און די צוקערלעך, וואָס ער האָט גע- בראַכט פאַר זיך און פאַר די קליינע מיידעלעך. ער האָט נישט געמאַכט קיין חילוק צווישן זיי ביידע. נאָר ער האָט זיי פאַרמיילט גלייך, און די מיט די בלויע אויגן האָט נאָך אפילו באַקומען עפעס מער, ווייל זי איז מער ליב און, אין תּוֹך גענומען, די האַרציקסע, מאַנדע, ווי דאָס האָט זיך געענדיקט, דער פּאַטער האָט זיך אַ צאַנגע צײַט געריכט ס'וואָל אָנוואַקסן אַ פּערדישע נאָז אויף דעם בלויאַויגיקן פנים, ער האָט זיך אָבער אָנגענעם אָן- טוישט. פון גרויסער שמחה האָט ער דאָס בלויאַויגיקע קינד פּונקט אזוי ליב געהאַט, ווי דאָס צווייטע מיט די „משפּחה-אויגן“. איינ- מאָל האָט ער געשאַנגן די בלויאַויגיקע: - זי איז פון זײַן אייגענער פּלאַטפּאָרם אַרײַנגעפּאַלן גלייך אין דאָסער אַרײַן. ער האָט שוין דאַמאָלס נישט צוגעהונקען, נאָר ער איז מער צוגעפּלויגן זי צו ראַטעווען און האָט זי מיט זײַן קולדיע אַרויסגעשלעפט פון דער טו- פעניש. אז זי האָט אויפגעפּנט די אויגן, האָט ער אַרויסגעלאָזט אַ געשרײַ און האָט זי עמלעכע מאָל אָנגעפּאַמט אין איר נאַסן הינטערחלק, זײַן פּרייד איז באַלד אַריבער אין משוגעת. בכּרל, האָט ער זײַנע קינדער קיינמאָל נישט געשלאָגן. דאָס איז געווען דער מוטערס זאָך. אַליינער איז אַמבעסטן אויסגעקומען מיטן קליינ- וואָרג, און זיי האָבן אים אויך שטאַרק ליב געהאַט.

אַצינד זיצן זיי זיך אַלע דריי געמיטלעך און זענען מלאַ- שמחה מיט זײַער געהײמער סעודה. ס'האָט אויסגעווען, ווי זיי

קנוט האכטון

האלטן זיך געמיינט מיט געגנבעמע זאכן, זיי שרעקן איבער איינס דאָס אנדערע מיט אַ שפּאַס אין שרייען; - די מאַמע גייט די באַ- בע גייט! - זיי באהאַלטן עפעס פאר די ברידער, פאַרן סטודענט און פאַרן שמיד-יונג, אַ, שוין איינמאַל אַ מאַמע, אַ מענטש זאָל נע- מען און פראווען מיט די קינדער אזא מין סעודה. קיינער קאָן דאָס נישט! דערנאָך דערציילט ער זיי מעשיות פון זיינע ים- נסיעות, ער איז אויסגעווען די וועלט, ער האָט געזען פייער-פרע- סער, מענטשן, וואָס האָבן געשלונגען ברענענדיקן פלאַקס, און הינט, וואָס האָבן געשרעפט וועגעלעך מיט מילך. - די גרויסע וועלט! - זאָגן די קליינע מידעלעך, אַך, וואָס איז דאָס אין פאַר- גלייך מיט דעם, וואָס ער האָט נאָך געזען: מאַלפעס, פאזעס, קעמלען, אַוועלכע ווי אברהם, יצחק און יעקב האָבן געהאַט. היי- דע מענטשן מיט רינגען אין די נעז, וואָלקנקראַצערס, בערג, וואָס שפייען מיט פייער, איינמאַל האָט ער אפילו געזען אַ שיף פון ים- רויבער, פעלדן, אַ דריי-מאַסטן-שיף מיט איין-און-דרייסיק אַריינגע- זעצטע זעגלען. איינמאַל איז ער געווען ביי אַ מאָרד אין אַ קאַפּע אין מיטן העלן פּאַג. - אַ, גאָט! - האָבן די קליינע געציטערט פון שרעק. - און דו אליין ביסט קיינמאַל נישט באַפאַלן געוואָרן פון שלעכטע מענטשן? - נאָך דאָס האָט געפּעלט, עמעצער זאָגט אים באַפאַלן, זאָגט ער. באַפאַלן אזא מענטש ווי ער איז דאַמאַס געווען. נאָר ליידער האָט ער געהאַט אזא מוז, אַז ר'איז געוואָרן קראַנק און געבליבן אַ קאַליקע. די קליינע מידעלעך באַדויערן אים, און אַדע דריי זיצן זיי ווי דריי יאכנעס.

פּלוצלינג דוכט זיך זיי, אַז עמעצער קומט, דער פּאַטער רוימט אין דער גיך אָפּ פונם מיט, ער שטופט אַריין אין דער לעצטער רגע צוויי גאַנצע זיסע זעמעלעך אין מויך אַריין און זעצט זיך אַנידער, נישט רירנדיק מיט די באַקנביינער. אַך, ער איז אזוי אָנגעשטאַמפּט און אזוי אויסערגעוויינלעך קאָמיש מיט זיין ערנסטן פנים און מיטן פּוילן מויל.

ס'איז געווען אַ אומזיסטער טומל, קיינער איז נישט געקומען, און די דריי פאַרשווערער זענען געראַטעוועט. איצט באַפאַלט די קליינע מידעלעך אַ ווילדע שמחה, זיי פאַרוואַרפן דעם פּאַטער

מיט פראגן, כדי אים צו צווינגען צום רעדן, זיי קיצלען אים אין די זייטן, רייסן אים ביי די באקן, כיציקען און לאכן. דער פאן-טער מוז ארויפקריכן אויף א בענקל, כדי צו פארענדיקן דאָס קייען; דריי קינדער זענען זיי!

אין אַ היילע אַרום קומט אַריין פראַנק, דער סטודענט, אויס-געמאַטערט און בלאַס פון זיין טאָג-אַרבעט, היי איינער, וואָס איז אָפגעשוואַכט, פון צופיר הוליען. ער באַקומט זיין עסן און זיינע קיבעלעך און ער שווייגט, אפילו איצט איז ער נאָך אַלץ פאַרנוי-מען מיט זיין מאָגערער מוח-אַרבעט, פון וועלכער ער האָט זיך ערשט אָפגעריסן. ס'איז פאַראַן עפעס טרויעריקס אין דעם דאָ-זיקן יינגל, אין די געשענקטע קליידער זיינע, און אין זיינע הענט, וואָס טויגן צו גאָרנישט, אַך, ער איז אזא שפראַכן-קענער און אַזוי נישט רייף!

אַיזווער, זיין פאַטער, איז, אַפנים, איבערצייגט, אז ס'וועט נישט שאַדטן, אויב ער וועט אים זאָגן אַביסל פאַטערלעכן מוסר:— אז וועסט לערנען איבער די בוחות, וועסטו נאָך אינאָנצן קראַנק ווערן דערפון. און אויף וויפל איך זע און פאַרשטיי, קענסטו סיי-ווי-סיי מער ווי יעדער אַנדערער דאָ אין שטאָט, אויב ס'גייט דיר אין דעם.

פראַנק שווייגט.

— דערצייל אונז עפעס פון דעם, וואָס דו האָסט היינט גע-לערנט און געלייענט.

אַך, פון דעם פאַרשטייען זיי דאָך גאָרנישט; נאָר פראַנק באַמקעט אַרויס דאָס און יענען, כדי זיי זאָלן האָבן אַ שטיקל באַ-גריף פון די זאכן; ער רופט אָן ווערבאַל-פאַרמען, סופיקסן, די-סימילאַטאָרישע אויסרופן; ער לאָזט זיך נאָך מער אַראַפ און דער-קלערט זיי קאָזוס און געשלעכט. ס'רעדט אַ חוילדער מענטש, ער האָט דאָס אַלץ אין קאַפ, ברענגט דאָס אַרויס פאַרן מויל, קלאַנג-גען, מיט גרויס מי איינגעחורטע ווידע געדאַנקען, מיט וואָס ער איז פאַרנומען גאַנצע טעג און נעכט, אַ מין פויגל-שפראַך, אַ שרעק-לעכער מישמאַש. ער באַציט זיך דערצו, ווי צו עפעס טייערס און פיינס; ווען די מיידעלעך חזרן איבער זיינס אַ וואָרט נישט

ריכטיק, פארבעסערט ער זיי, און דער קליינער מאן פירט זיך אויסערגעהויילעך געדולדיק דערפון; דורך זיין געלערנטער אומזיסני- הייט איז ער דערגאנגען צו אן איינגעקנעלטער זיכערקייט פון א שול-יינגל. קיין שום מענטש האָט אים נישט געלערנט טראַכטן, אונטערן דרוק פון זיין פליכט האָט ער געשטרעבט אלץ ווייטער. זאָגן, אז ער האָט זיין צייט און זיינע פוחות געפטרט גראַט אזוי, איז אן אומזין, ער האָט געמאַכט דאָס לעבן פאַר אַ שפראַך-הויסני-שאַפט און ער האָט זיך נישט געפילט אָפגענאַרט. און אזוי שפאַנט ער ווייטער דורך זיין מדבר, א פוסט, נאָריש האַנדערן, נישט פרי ערגעץ צו דערגיין, נאָר צוליב דעם, ער זאָל זיין איינער פון די, וואָס שפאַנען דורך דעם מדבר. דאָס איז דער צוועק פון דאָס גאַנצע לעבן זיינס.

די צוהערער זיינע נודען זיך, דער פאָטער גענעצט, ער זיערלויבט זיך אָבער נישט אזויפיל, הי די קליינע מיידלעך. וואָס שטייען פשוט אויף פונם מיט. פראַנק האָט באַמערקט, אז נע רוקן זיך אָפ, דאָס באַליידיקט אים אַביסל און ער זאָגט מיט אן איראָניע: — אהראי, איך וואָלט געדאַרפט זיך אַנדערזעצן דאָ און אייך עפעס דערציילן.

די מיידלעך זעצן זיך פאָרויכטיק צוריק אַנדער אויף די בענקלעך, און דער פאָטער פארענטפערט זיי: — דאָס לערנען זיי זאָך נישט, דאָס איז פאַר זיי צו שווער. אָבער מיר אלע האַלטן, אז דאָס געהערט צו די אינטערעסאַנטסע זאַכן, וואָס מיר האָבן זען-עס-איז געהערט. איך אליין האָב דאָך אין די ווייטע לענדער געהערט רעדן אַ נעגער.

אָבער פראַנק האָט אָנגעהוירן זיין גוטע שטימונג, ער איז אויסגעמאַטערט און אלץ אַרט אים. דערפאַר גרייט ער זיך אַוועק צוגיין, ער וויל שוין אַוועקגיין.

— וויכט אַוועקגיין? — פּרעגט דער פאָטער.

— יאָ.

— נו, דאַנקען מיר דיר פאַר דעם, וואָס מיר האָבן איצט געהערט. אָבער, אז די דייטשע הערטער זאָלן האָבן אַ געשליעכט — איך האָב געהערט אַסאך מער, הי דאָס רוב פון אַווערע מענטשן,

דערן דייטש. - אָבער אויב דו זאָגסט דאָס ...

- דו, דוין שניפס איז משונהדיק פארדרייט. - מאכט אים אויפמערקזאם דאָס בלויאויניקע מידעלע.

פראַנק האַלט מיט אַ מאַדנע פינקטלעכקייט אין איין פאַרבע-
סערן ביי זיי די שפראַך, ער צעדרויבלט זי און הייזט גענוי אָן,
זוי שלעכט זי איז, אַך, ס'איז אָבער אַ אומזיסטע זאך, מיט זיי זיך
אַרײַנצולאָזן אין חקירות, זיי האָבן דאָך נישט אָנגעהויבן ביי אַכט
יאָר צו לערנען שפראַכן. אזוי-אַרום גייט ער אַוועק און פאַרנעסט
צורעכט מאַכן דעם שניפס.

איצט זענען די דריי ווידער אַליין. אויך ביי זיי איז אַוועק
די גוטע שטימונג, זיי קאָנען שוין מער נישט צוריק פריילעך
ווערן און די ברוינאויניקע איז אין פעס אויף פראַנקן. דער פאָ-
מער פאַרענטפערט אים. - יאָ, אָבער ער וועט דאָך נישט ווערן
קײן גלח, וואָס זשע דאַרף ער אַזויפיל לערנען? - אַך, שוויג!
דער שול-דירעקטאָר איז אויך נישט קײן גלח און פונדעסטוועגן
איז ער אַ געלערנטער מענטש. וואָס זשע פליידערסטו גלאַט אזוי
אין דער העלט אַרײַן!

אַבעל קומט אויך אַהיים, און אזויזיי ער האָט שוין געגעסן
ביים שמיד, באַקומט ער איצט גאָר צוויי קליינע קיבעלעך. נאָר
אַבעל איז פון זײַן זײַט אויך אַ גאַנץ פיינער בחור, און נאָכן אויפ-
עסן די געשמאַקע זאַכן נעמט ער אַרויס פון קעשענע פרישע נאַשע-
דייען, וואָס ער האָט מיט זיך מיטגעבראַכט פאַרן עולם. זעט נאָר,
אַבעל באַקומט טאַקע ביים שמיד פיינע קעסט, אָבער דאָ אינדער-
היים איז מיט שפייז-אַרטיקלעך נישט אַלע מאָל אין אַרדנונג, די
שועסטערלעך זענען זיכער נישט יעדן אָונט זאַט, און דער פאָ-
מער אפּשר איז אויך נישט אַלעמאָל זאַט. ווען אַבעל לייגט
אַוועק אויפן טיש די צוויי קליינע שקאַרמוצלעך, זאָגט ער גלייב-
צייטיק, אַז מ'זאָל זיך נישט צורירן צו די זיסקייטן. - ער האָט
דאָס געקויפט פאַר זיך אַליין, זאָגט ער, זאָלן זיי זיך נישט דער-
ווען צו פאַרוובן עפעס, ער וויל בעסער זיך אליין מבדד זײַן.
אָבער די שועסטערלעך מיטן פאָמער באַפאַלן די זיסקייטן און
עסן זיי אויף אינגאַנצן. - איר רויב-חיות! - בײַווערט זיך אַבעל.

דו האַסט נאָך? — פּרעגט די ברוינאוויגיקע. — אַט גיב איך דיר
 באַלד! כאַ-כאַ! דער פּאָטער גיט אָבער פּלוצלינג אַ שעפּטשען—
 און פּראַנק? — און זעט נאָר, ס'ווייזט זיך ארויס, אַז אַבעל האָט
 טאַקע באַהאַלטן באַזונדער אין קעשענע פאַר פּראַנקן צוויי קיבעלעך.
 זיי עסן און האָבן הנאה. די מוטער און די באַבע ווערן
 נישט אַרײַנגערעכנט, זיי טרינקען נאָר אַסאַך קאַווע און האָבן אויך
 הנאה, זיי האָבן אָפּט געפּראַחעט אַ סעודה פאַר זיך. אַליווער,
 דער פּאָטער, דאָס האָט ער אַרײַנגעפירט די געהיימע סעודות, ער
 האָט דאָס געטון פּונם גוטן ווילן מיט עפעס אַ טובה צו טון די
 קינדער; מיט דער צײַט האָט דאָס אָנגענומען מיאוסע פּאַרטען,
 ער האָט שוין עפעס נישט געקאַנט טון אַ זאַך אָפּ, ס'איז אים גע-
 ווען באַקוועמער צו טרעפן די קינדער אין פאַרהויז און אַרײַ-
 שטופן זיי אַ גוטן ביסן, וועלכן זיי האָבן אויפן אָרט געדאַרפט
 אַראָפּשלינגען. אַ, די זכרונות וועגן די אַלע הערלעכע, גנבישע
 שפּיצלעך, ווען דער פּאָטער איז אַזוי גוט געווען צו זיי! — גע-
 דענקסטו נאָך דאַמאַלס, און געדענקסטו נאָך דאַמאַלס? — האָבן
 זיי געאַנט איינער צום צווייטן. דעם אמת זאָגנדיק, איז טאַקע
 נישט געווען נאָך אזא פּאָטער ווי זייערער.

און זיי זיצן זיך אַזוי.

— קוקט נאָר אָן זיינע הענט און געלענקען! — זאָגט דער
 פּאָטער, וויזנדיק אויף אַבעלן. — פּונקט ווי מיינע, ווען איך בין
 געווען געוונט און שטאַרק.

— לאָז מיך אַ קוק טון, אַבעל! — זאָגט די ברוינאוויגיקע
 און רייסט די הערלעך פון זיין האַנט. ער שרייט און קלאָגט זיך
 פאַרן פּאָטער. — דו ביסט דאָך דער עלטסטער, קאַנסטו אויף
 איר נישט אַנשרײען?

דער אַונט גייט אַוועק, אין שטוב הערשט אַ פּאַמיליען-לעבן.
 די וועלט אינדרויסן גייט זיי נישט אָן, זיי שטרעבן נישט צו עפעס
 בעסערס, וואָס דאַרפן זיי דען? די בלוואויגיקע האָט טאַקע באַ-
 קומען קאָלירן אין פנים פון די קיבעלעך. דאָ זיצט אַ פּאָטער
 אַרומגערינגלט פון זיינע קינדער. ער איז פּרייטלעך און פעט,
 און אויב מ'זאָל זיך שטאַרק נישט אוקוקן צו אים, זעט ער אויס

עפעס גאָר אומשולדיק. וואָס פאַראַ קינדער ער האָט! די קליינע מידערעך זענען גוט אַנטוויקלט, אפילו זייער אַנטוויקלט, קלוג היי דער רוח; זיי זענען ביטערע און פאַרשטייען אַלץ. פראַנק איז איצט שוין אַ געלערנטער, און אַבעל איז שוין אַ דערהאקסענער מענטש. ס'קאָן גאָר בעסער נישט זיין, צוזאַמען מיט די זיסע זאַכן דערצו איז דאָס אַן אמתער גן-עדן.

אַצינד מוז אַבעל גיין צו דער באַבען אין קאַמער אַרײַן, דאָרט האָט ער זיין געלעגער. זיין געלעגער איז אַ פשוטע באַנק, וואָס אויף דער נאַכט ווערט זי אַ בעמ. דאָס איז גרויסאַרטיק, אַבעל איז מיד און פאַלט אַנידער היי אַ שטיין, ער גייט איצט שלאָפן דערפאַר, ווייל ער מוז מאַרגן ווידער גאַנצפרי זיין אין דער קוויניע.

באַלד נאָכדעם זענען אויך די קליינע מידערעך געגאַנגען שפּאַפּן, און פראַנק קומט צוריק צו זיך אין צימער, אַליינער בלייבט אַליין זיצן ביים טיש. ער טראַכט, אַז פעטראַ זאַמט זיך צו. לאַנג, גאָט הייסט, וואָס זי טוט; ער גענעצט, ער נעמט אַרויס זיין קליין שפיגעלע און באַקוקט זיך פון אַלע זייטן, אַז פעטראַ וועט קומען אַהיים, וועט ער זי פּרעגן, וואָס זי האָט געטון אַזוי לאַנג, ער וועט זי אומבאַדינגט פּרעגן, אַהדאי, ער מוז ביי איר פּרעגן.

ווען פעטראַ איז סוף-בל-סוף געקומען אַהיים, האָט זי גע-בראַכט אַ נייע. שוין מיט די ערשטע ווערטער אירע פאַרטרייבט זי יעדן שלעכטן געדאַנק. -ס'איז אָנגעקומען אַ פּרעמדער דאַמפּער. דער געוועזענער מאַטראַס שלינגט גלייך אַראָפּ אַלץ און פּרעגט: - ווי?

- ער איז פאַרפאַרן אין זיאַפּן.

אַדאַנק דער ידיעה, פאַרגעסט אַליינער אַלץ מיטאַנאַנדער; ער הינקט אַרויס, בדי צו זען מיט די אייגענע אויגן. אַ לענגערע היילע איז ער געבליבן אינדרויסן, און אַז ער איז ווידער אַהיים-געקומען, האָט ער זיך אָנגעהויבן גרויסן מיט דעם, וואָס ער הייסט אַלץ. - לויט דעם פּלאַן, איז דאָס אַן ענגלישער. - אַן ענגלישער! - רופט אויס פעטראַ.

—ער האָט דיִועדבע אַרט לױקן ווי די קאַרן-שיפן, ס'איז, אַפנים, פאַר גרויץ-אַלסען.

זי וויל אים צוליב טון, זי הנפעת זיך צו אים נאָך מער, מיט אַן איבערגעטריבענעם אינטערעס און שרייט:—צו גרויץ-אַלסען! טאַקע נאָר דו ביסט אַ מבין אויף אַזעלכע זאַכן!

—יאָ, זאָגט ער—נישט אומזיסט בין איך אויסגעווען אַ העלמ. איצט נוצט זי אויס די געלעגנהייט און וואַרפט אַריין אַ וואַרט:—איך בין, אַפנים, זייער לאַנג געוועסן ביים אַדוואָקאַט. דער פאַר אַבער האָב איך מיט אים איבערגעשמועסט ווי ס'דאַרף צו זיין.

—פאַרשטייט זיך, זאָגט אַליווער און פּרעגט באַלד:—וואָס זשע האָט ער געזאָגט?

—ער האָט געוואַרטשעט.

דער הויט-שינדער! איך וואָלט נאָר געדאַרפט האָבן מייע פולע קרעפטן און מײן אַמאָליקע גבורה! וואָס זשע האָט איר אָפּגעמאַכט?

—ער האָט אַ ביסל נאָכגעגעבן. פריער פון אַלץ וועט ער אַ ביסל צוואַרטן. נאָר מיט איינמאַל וועט זיך עס נישט לאָזן טאַכן. זאָגט פּעטראַ.

—ניין?

—די צווייטע וואָך דאַרף איך ווידער גיין צו אים. זאָגט זי. —נו, דאָס איז שוין אַ פאַרלענגערונג, זאָגט אַליווער—איך האָף, אַז דו וועסט די זאַך ברענגען אין אַרדנונג. זאַלסט אים אַלץ נאָכגעבן, וואָס ער וועט נאָר בעטן, אָט דער מנוחל.

און ער גייט ווידער אַרויס פון שטוב. די ענגלישע שיף פאַרנעמט אים אינגאַנצן, ס'ציט אים, דעם ים-מענטש, צום האַפן, צום פּרעמדן דאַמפּער, ער וויל אים זען פון דער נאָענט, אַ שמעק טון דאָרט, אַ ים-שיף פון אויסלאַנד, די ענגלישע שפּראַך, האַלב-נאַקטע הייצער, דער שיפּער הויך, פון אויבן אויף דעם קאָמאַנדאָ-בריק. ביים האַפן טרעפט ער אַסאַך ניגיריקע קינדער פון שטאַט, ער טרעפט דאָרט דעם שיפּער יערגען און דעם אומ-פאַרטיירעכען אַלאום פון דער לאַנקע מיט דער פייקע אין מויל.

— זייער גוט, וואָס די ביסט געקומען, — זאָגט אַלאַום-די קאָנטט מיר אפשר אַ טובה טון, איך זאָל באַקומען אַ ביסל טימן פאַר מײַן פּייקע. זיי פאַרשטייען נישט, וואָס איך זאָג זיי. אַליינער האָט גאַרנישט קעגן דעם, ער זאָל שפּילן די ראַגע פון אַ מענטש, וואָס קען ענגליש, און אזוי מ'האַט איצט אַריבערגעוואָרפן אַ בריקל-גייט ער אַרויף אויפן שיף, נאָר אַלס איז דער זעלבער ווי פריער, ער מאַכט חוּק פון דעם טימן, וואָס ער באַקומט, ער האָט באַקומען נאָר אויפן נאָגל, נישט מער, ער האָט שוין גערויכערט אַמאָל בעסערן טימן, — פע, צום טייל, ס'איז דאָרט קיינער נישטאָ, וואָס ס'זאָל האָבן גוטן, שטאַרקן טי-טון? וווּ איז דער רודערער?

ווייזט זיך אַרויס, אז דער ענגלישער מאַטראַס האָט פאַר-שטאַנען די פּאָר נאָרוועגישע ווערטער: אָדער ער האָט פון דער אומצופרידענער מינע ביי אַלאַום אויפן געזיכט פאַרשטאַנען, וואָס ער מיינט, ער שטאָפט אים אָן די פּייקע און גייט אַזעק. אַליינער קוקט אים נאָך, און עפעס ווייטע זכרונות פליען דורך ביי אים אין מוח. אָט די פרעמדע מאַטראַסן האָט ער שוין אַמאָל געזען, אָדער אפשר איינער פון זיי, וואָס איז ענלעך צו עמעצן. ער האָט אים געקאָנט טרעפן אין אַ האַפּן-שטאָט, אין גאַס, אין אַ פאַרמיט-לער-ביוראָ; אָבער וווּ? די וועלט איז גרויס און אזוי ווייט, און אַליינער איז גרויס און אזוי ווייט, און אַליינער איז אומעטום געווען.

ער טרעפט אַן אַנדערן פון דער מאַנשאַפט און רעדט מיט אים אויף אַ כמעט פאַרגעסענעם ענגליש, ער דערווייט זיך, פונ-וואָנען די שיף קומט און צו וועמען זי איז געקומען צושווימען, אַלץ איז ביי אים זייער וויכטיק און עס טראָגט אים צוריק אַזעק אין זיין פריערדיקן לעבן אויפן ים. ער ווערט געווייר, וויפל די שיף קאָן אָננעמען משא, וויפל מענטשן ס'זענען דאָ אין דער מאַנ-שאַפט, ווי אַלס ס'איז דער קאַפיטאַן און וויפל האָט גערויכערט ביי זיי די נסיעה פון דעם צפון-ים ביי אַהער, דערפאַר האָט אַליינער דערגיילט, אַז ער אַליין איז אַן אַלמער מאַטראַס, ער האָט אָנגעהויבן, ווען ער איז געווען די הויך אַ שפּאַן, בשעת

ס'האט מיט אים געמראָפֿן דאָס אומגליק, איז ער שוין געווען אַ גאַנצער מאַטראָס. אַ פעסל פּי־ש־אײל האָט אים צעבראַכן די בײַ-נער. נו, דאָס איז געווען מיט אַ צײַט צוריק, און דאָ נישט לאַנג, מיט אַפּאַר יאָר צוריק, האָט ער כּמעט אַלײַן אַרויסגעראַטעוועט אַ גרויסע צעבראַכענע שיף, פּאַר אַ קאַלִיקע איז דאָס אַ גרויסע יאָך, דערפּאַר טאַקע האָט מען וועגן אים געשריבן אין די צײַ-טונגען. זײַט עטלעכע יאָר איז ער אַ פּאַרהאַלטער בײַ דעם קאַני-סל יאָהנסען אין מאַנאַזן, דאָרט, אויף יענער זײַט, ער איז אַ חתונה-געהאַטער און האָט מיט זײַן פּרוי געהאַט פּיר קינדער, אײַ-נער פּון די ייִנגלעך איז אַ סטודענט.

אַלאַסן ווערט די פּלאַפּלעריי אויף אַן אומפּאַרשטענדלעכער שפּראַך נודענע. ער גײַט אַוועק אויף דער יבשה. דער ענגלענדער איז אַסאַך געדולדיקער, ס'ווייזט זיך אַרויס צום סוף, אַז ער איז דער רודערער, דער צווייטער רודערער, ער איז בײַ זיך נישט קײַן גרויסער פּרײַך און נישט צופּיל אויסגעפּײַנט, פּאַרקערט, אַ פּשוטער יאַט, ער ווייזט אפּילו אַרויס אַביסל אינטערעס צום קלײַנעם שמעטל, וווּ ער מוז זיך אַביסל פּאַרהאַלטן, פּדי אויסצעלאָרן די סחורה. ער מאַכט אויף אַליווערן דעם בעסטן אײַנדרוק.

אַז ער קומט ווידער אויף דער יבשה, איז ער אָנגעשמאַפּט מיט ידיעות און קען שוין פּאַרזאַמלען אַרום זיך די באַקאַנטע און אָפּגעבן אַ באַריכט. דער פּישער יערגען איז אַ געטרייער צו-הערער, אַן אַלטער אין אַ שטייפּער, -- שטייט ער דאָ און הערט זיך צו, רעדט ווייניק, קוקט דעם דערציילער אין מויל אַרײַן: ער גײַט זיך נישט זײַן וועג, נײַן. ס'איז פּאַראַן אין אים עפּעס נכּנע-דיקס אין דעם אלטן, אָפּגענוצטן פּישער, ווייזט אויס, אַז נאָך אדאַנק זײַן פּרוי מיט וועלכער ער האָט אָפּגעלעבט אַ האַלבן יאָר-הונדערט, איז ער געוואָרן אַזוי דערשלאָגן. אַך, ער איז צופּיל סאַציד, ער זאָל געהערן צו די פּלאַפּלער. לידיא די מוטער איז געווען ענערגיש און מונטער בײַזן היינטיקן טאַג. זי איז געווען די בעסטע וועשערין אין שטאַט, זי איז געבליבן אַ שלאַק אַ ווייב, זי האָט אָבער דעם טאַן נישט אויסגעלערנט זײַן אַביסל רירעוודיקער. ער איז געווען און געבליבן האַמעטנע, גוטפּאַרציק און אונטער-

מעניק. גאָט הייסט, אפשר טאקע דערפאר, וואָס ער האָט געהאט צופיל מעכטער, וואָס האָבן פארנומען אַלע בענקלעך אין שטוב. דער איינציקער זון ווינער איז געווען אויפן ים.

כאָטש די פרעמדע שוף איז געווען נאָר אַ געוויינלעכע פראכט-שוף, האָט זיך אַליינער געהאַלטן, ווי ער וואָלט געווען דער אייגנטימער פון שוף: ער איז דאָרט אויסגעווען אומעטום! אַלץ געזען, דער סאַלאָן איז געווען באַדעקט מיט מאַהאָנאַני און באַגילדט.

-- אין סאַלאָן ביסט אַפנים נישט געווען. -- שלאָגט אים אַלאָס איבער די רייד.

-- אזוי, איך זאָל נישט זיין אין סאַלאָן אַלאָס שרייט אויס: -- דו ווילסט אונז איינרעדן, אז דו ביסט געווען אין סאַלאָן? דער קאַפיטאַן איז דאָך איצט אויף דער יבשה. אַליינער גיט נאָך: -- איך בין פאַרבייגעגאַנגען דעם סאַלאָן און האָב אַלץ געזען. איך פאַרשטיי נאָר נישט, פאַרוואָס קאָנסטו נישט פאַרמאַכן דאָס מויל. -- ער ווענדט זיך צו אַן אַנדערן און זאָגט ווייטער: -- דער קאַפיטאַן מוז זיין שטאַרק רייך.

-- ער האָט דיר דאָס אַליין דערציילט? אַצינד האַלט זיך אַליינער ווידער גרויס, ער האַלט זיך מעשה פאַרוואַלטער פון מאַנאַזין, און ס'איז נישט פאַר זיין כבוד צו פירן אַ מהלוקת מיט אַ מענטשן, וואָס שטייט אַסאך נידעריקער פון אים. די קאַליקע האָט זיך זיין שטאַלץ.

אַבער אַלאָס האָט זיך אויך זיין שטאַלץ. ער קאָן זיך אויך באַשטיין זיין שטעמל. האָט אים עמעצער ווען-עס-איז אַמאָל געזען אַפטרעטן? ווען אַליינער און אַנדערע זענען שוין לאַנג גע- האַט אַוועקגעגאַנגען פון ברעג, איז אַלאָס נאָך אַלץ געבליבן שטיין, נישט צוליב עפעס אַן אַנדער סיבה, נאָר כדי צו דערחיין, אז ער גייט נישט אַוועק. אַ געבראַמענער עקשן און אַן איבערגעקער- טער מענטש, אָן אַ גאַל, אַבער ער האָט געהאַט אַ מיאוס מויל. ער איז געווען אַ פאַרלוירענער שיבור, נאָר ער האָט קיינמאָל נישט געבעמלט. אויסער אַ קאַפּ מיטן. ער איז נישט געווען קיין העפ- לעכער, און ער האָט זיך נישט באַגריסט מיט די אַנגעזעענסטע מענטשן פון שטאַט. ער איז געווען איין-שטאַרק, ער האָט זיך גע-

קָנַט דערלויבן צו שלאָפן הי נאָר ער האָט געוואָלט, אינדרויסן
צי אין שמוב.

ער איז נישט געווען נישט קיין קאפיטאָן, נישט קיין דאָק-
טאָר, נישט קיין קאָנסול, האָט אפילו נישט געהערט צו די דורכ-
שניטלעכע באַלעבאָטיג אין שמעטל, ער איז בלויז געווען אַ
פשוטער אַרבעטער אויפן האַפן מיט אַ פייקע, מייַלן פון אַן אומ-
געקומענער שיף, אַביסל אייזן-ברוכהאַרג; אורדאי, ער, נעבעך, האָט
דאָך געהאַט אין זיך עפעס פון אַ מאַן!

ער האָט אויך געהאַט אויף וואָס זיך צו באַקלאַנגן, ער איז
אויך געווען אַ קאַליקע, אים האָט אויך געטראָפן אַן אומגליק, דאָס
פנים צעשערדיקט, געהאַט בלויז איין האַנט, נאָר דאַנקען גאָט,
וואָס די איינע האַנט איז ביי אים געבליבן גאַנץ; ער האָט בשעת
מעשה קיין טרערן נישט פאַרגאַסן, ער האָט זיך נאָר אויסגעצויגן
ווי לאַנג ער איז: האָ-האָ, ער האָט זיינע צרות דערטרונקען אין
בראַנפן און האָט זיי איבערגעטראָגן. ער איז געווען לויט זיין
שטייגער אַ מאָדנער מענטש; ס'איז אים אפילו אין שלאָף נישט
אינגעפאַלן אויסצושטרעקן די האַנט צוונגעניען, מ'האַט געקאָנט אי-
בערלאָזן אין זיין רשות די טייערסטע סחורות אויפן האַפן, דער-
פאַר אָבער האָט ער געהייסן זיך באַצאָלן זייער טייער. און ווען
ער האָט נאָר געהאַט די געלעגנהייט, האָט ער געשוונדן די הויט,
זיין הוצפּה איז, אין תוך גענומען, געווען אַן אָפענע און קלאַרע,
ער האָט זיך דערמיט נישט באַהאַלטן, ער איז געווען אזוי ווי ער
איז, גראָב און אומפאַראַנטוואָרטלעך, מיט דער פולער זיבערקייט
אין זיך. בכלל, איז ער געווען אַ מענטש מיט גוטע און שלעכטע
מדות צוזאַמען גענומען. האָט ער געמאַכט זיינע נסיעות אין די
שכנותדיקע שמעטלעך, נאָר כדי זיך צושלאָנגן דערפון קאָן נאָר
קיין רייד נישט זיין, אַלאַוס האָט געמאַכט זיינע אויספלוגן, כדי ער
זאָל זיך קאָנען גוט אָנטרינקען, פון וועלכן ס'ווערט געשטאַרקט
זיין מוט. דאָס, וואָס אים פעלט אַ האַנט, האָט אים קיין סך נישט
געשטערט, ער האָט נישט געקאָנט מיט זיין האַנט עמעצן אַרומנע-
מען. אָבער הויבן און טראָגן האָט ער געקאָנט. אויב מ'האַט איין
האַנט, הייסט נאָך נישט, אַז מ'האַט אינגאַנצן נישט קיין האַנט.

דאָס נישט. אַלאָס איז ביי זיך נישט געווען געפאַלן, ער האָט
דאָך נאָך איין האַנט. ער האָט מיט זיכערקייט און פון אויבן
אַראָפּ געקוקט אויף אַליווערן, וואָס האָט געהונקען איבערן ברעג
און ס'פעלט אים אַ פּוס, אָט דער נאַרישער יונג, נעבעך!

די ביידע קאַליקעס האָבן איינס דאָס אַנדערע נישט גע-
קאַנט אַנקוקן, און ס'איז קיין ספק נישט, אַז אַלאָס האָט זיך
געהאַלטן העכער פון דעם פעטן אַליווערן. אַליווער האָט דאָס
געוויסט, און פון קנאה האָט ער זיך קיין אַרט נישט געקאַנט גע-
פינען. דאָס האָט זיך אַרויסגעוויזן אין זיין דערעס:דיקן מיטגעפיל
אַז זיין אומגליקס-קאַלגע; ער האָט אים שטאַרק באַדויערט, ווייל
דאָס אומגליק האָט אים געמאַכט פאַר אַ שרעקלעכן שיכור, וואָס
פלעגט אַריינפאַלן אין אַ שיגעון און שלאָגן דאָס ווייב זינס. — איך
שלאָג זי נישט. — זאָגט אַלאָס. — דאָס געשעט נאָר, ווען זי הייבט
אָן אַרומגיין מיט פרעמדע. דו גיב בעסער אַכטונג אויף דיין
ווייב!

אַליווער האָט שטאַרק רחמנות אויף אַלאָסן, ער ווערט אָפּט
אַזש אויסער זיך און זאָגט: — ס'טוט אמת וויי דאָס האַרק, ווען מ'זיט
אַ קוק אויף דיין פנים. אַסאַך ערגער איז מיט דיין האַנט. דו
קאַנסט זיך קיין עצה נישט געבן מיט דער איינער האַנט, דו
קאַנסט קיינמאַל נישט אַריינציען קיין פאַדעם אין נאָדל. יא, כ'האַב
אויף דיר אמת רחמנות!

נו, יא, אַלאָס קאָן טאַקע נישט איינפערעמען קיין נאָדל,
דאָס איז פון די זאַכן, וואָס ער קאָן נישט טון. נאָר דערפאַר
איז זיין פנים נישט געווען, ווי ביי אַ פרוי גלאַטיק, אָן אַ פאַרד;
פאַרקערט, זיין פנים איז געווען קנאַכיק, האַרט און שטרענג, אַ
שוואַרצע באַרד און אַן אָפגעברענטע הויט, די שוואַרצע פינגלען
פונם פולווער, וואָס זענען געבליבן ויצן ביי אים אויף די באַקן,
זענען העלער נישט געוואָרן. אַליווערס פנים איז געווען גלאַט און
קיילעכיק, ווי אַ הינטערחלקל פון אַ קינד, מיט אַראָפּגעהענגענדיקע
באַקן און מיט אַ פייכט מויל. אויב דאָס פנים ביי אַלאָסן איז
געווען נישט שטאַרק צוציענדיק, איז ביי אַליווערן דאָס פנים גע-
ווען אָפּשטויסנדיק. ער האָט אָבער געהאַט איין גרויסע מעלה, ער

האָט געטראָגן אַסאַך אַ קליגערן קאַפּ אויף זיך, זיינע געדאַנקען זענען געווען אַסאַך רירעוודיקער. איז ער דען נישט געגאַנגען אַהיים פאַרנאַכט מיט גוטע איינפאַלן אָט האָט ער איצט די גע- לענגהייט צו פאַרקויפּן זיין איידער-פּוך, שטילערהייט עס אַרויסצו- פירן פון שטאָט און פון לאַנד.

זעט נאָר, דעם פּוך האָט ער די גאַנצע צייט געהאַלטן ביי זיך אויפן בוידעם, ס'איז געווען אַ טויטער קאַפיטאַל, ס'וועט קיי- נעם נישט שאַדטן, אויב ער וועט דאָס לאָזן אין גאַנג, פאַרקערט, דאָס איז אַ געווינס פאַר אַ גאַנצער פאַמיליע, פאַר אַליווערס פאַ- מיליע, וועלכע איז אין דער סבּנה צו ווערן אַרויסגעוואָרפּן פון הויז. וואָס ס'איז שייך דעם הטא פון גנבענען אַליין, איז דאָס גאַרנישט ווערט, ס'ווערט פאַרטיילט אויף הונדערטער קליינע חלקים, אַ זשמעניע פּוך אין משך פון אַ גאַנצן מענטשן-לעבן. האָבן דען די אָנגעוועענסטע מענטשן פון שטאָט פאַר דער ועלכער צייט געקאָנט באַהייוון אַ ריינערן השבון? קורץ גערעדט: די גנבות זענען שוין געשען, און דאָס וואָס ער וועט דאָס געגנבעטע איצט פאַרקויפּן, פרי דאָס אָפּצוהויטן פון מאָל און שטויב, וועט זיין שולד גרעסער נישט ווערן! ס'וועט דען דעם פּוך נישט שאַדטן, אויב ער וועט צו לאַנג בלייבן ליגן אויפן בוידעם?

אַנדערע מענטשן זענען אויף קיין האָר נישט בעסער פון אים, אָדער זיי האָבן נישט קיין געדעגנהייט אָפּצומין אזא שטיקל אַרבעט, אָדער זיי נויטיקן זיך נישט אין דעם. זיי האָבן אפּשר אַמאָל השק דערצו, זיי איז אָבער שטאַרק נישט אָנגענעם, וואָס זיי קאָנען דאָס נישט אויספירן, זיי זענען געשמידט אין קייטן, זיי זענען די געפאַנגענע פון זייער אייגענער אָרנטלעכקייט און שטאַרק נישט צופרידן, וואָס זיי קאָנען זיך נישט דערלויבן צו זינדיקן. אזוי איז דאָס. וואָס קאָן מען האָבן צו אזא מענטשן ווי אַליווער, אַ קאַדיקע, אַ נעבעדיקער מיט אַ גרויסער משפּחה? וואָלט ער דען נישט געקאָנט אויך זיין פּיין און אָרנטלעך אין אַדע זיינע מעשים, ווען די מיטלען האָלטן אים דערויף דערלויבט? אָבער ווען האָט ער געהאַט מיטלען? ער האָט זיך געלעבט, ווי אַ שוואָס אין דער פינצטער, אַלס פאַרוואַלטער פון אַ מאַגאַזין, ווי אויף

שריט און טריט איז אים אויסגעקומען בייצושטיין א נסיון, ווינטער האָט ער געליטן פון קעלט, ער האָט אזש באַקומען פראָסטביילן אויף די הענט, זומער איז דאָרט געווען אַ שרעקלעכער גערוך פון לעבער און פּיטאייד, עס פלעגט פאַרבאָפן דעם אָמעם, און ווען ער פלעגט אינדערפרי עפענען די טיר פון מאַגאַזין, פלעגט אים אַ זעץ טון אין נאָז, אז ער פלעגט אזש אָפּשפּרינגען צוריק, ס'איז גאָר קיין ווונדער נישט, וואָס ער איז נישט געווען אינגאַנצן אומ-שולדיק, און זיין נשמה איז נישט געבליבן הייך ווי סאמעט. אסאך זאכן, וואָס ער האָט געטון, זענען געווען פאַרמונקלט מיט אַ שאַטן; ס'איז נאָר אַ ווונדער, וואָס ער האָט נישט געהרגעט דעם טאָפּלען קאָנסול און נישט באַגנבעט דעם מאַגאַזין.

ער איז אָבער געווען אַ מענטש מיט אַ גוטן פאַרשטאַנד. ער האָט נישט געטון קיין נאַרישקייטן. וואָס קאָנען אַרויסקומען אויף דער ליכטיקער שיין, ער פלעגט מעסטן און וועגן נישט אָפּן און פינקטלעך, נאָר ער פלעגט זיך דערביי רעכענען מיטן קונה; זיינע ריזעס אויפן שיפל אַלע זונטיק פלעגן שטענדיק זיין בסוד; ער פלעגט קומען צוריק אַהיים ביינאַכט און ברענגען מיט זיך דאָס און יעניק, און צווישן אַנדערע האָט ער געמראָגן, באַהאַלטן אין פאַכטע, דעם איידער-פּוך. אין משך פון יאָרן האָט זיך דאָס צוזאַמענגעקריבן אין אַ זאק, און ווען מ'וואָלט דאָס אויסגעשאַטן, וואָלט געווען אַ פּולדע קאמער. אויף דער ענגלישער שיף קאָן ער קריגן אסאך בעלנים דערויף.

אָליווער האָט זיך נישט געאַייצט, ער האָט געהאַט שבל צו זיין פאָרויבטיק. ער פרעגט ביי זיין געלערנטן זון אין שפּאַס, ווי ער וואָלט אים וועלן אויספרוּחן, וויאזוי איז איידער-פּוך אויף ענג-ליש, פראַנק האָס אַ בלעטער געטון אין אַ ווערטערבוך און באלד געפונען, דאָס האָט ביי אים געדויערט אַ רגע במימרא. אָונט-צייט, ווען ער איז פאַרטיק געוואָרן מיטן מאַגאַזין, איז ער שנעל צוזעק צום ברעג; ער באַווייזט זיך דאָרט, רעדט מיט די ענגלענדער, לויפט אַרום הין און צוריק, ער לאָזט קיים הערן, אז ער פאַר-מאַגט איידער-פּוך—eider down.—אויב זיי דאַרפן? — יא, אהראי. — זאָגט דער שטייערמאַן. — אזוי, איר האָט eider down וויפל האָט

איר? — נאָר אַ ביסעלע, פאַר איין בעט לערך. — אפשר נאָך אויף איין בעט? — פרענט אַ מאַטראַס, וואָס איז געשטאַנען מן הצד. — אַ, ס'קאָן זיין. — אַליווער זאָנט, אָו ער האָט אין משך פון אַסאַך יאָרן איינעקויפט קליינע פאַרטייעס, ס'וועט מסתּמא געוויס קלעקן פאַר צוויי בעטן...

זיי האָבן די זאַכן אַרומגערעדט. אַליווער האָט אַפילו נישט קיין רעכט צו האַנדלען מיט פּוך, ער האָט נישט קיין אָפּן גע-שעפט, ביינאַכט אָבער קאָן ער ברענגען אַ פּראָבע, אזוי האָבן זיי אָפּגערעדט.

די פּראָבע איז פיין, אָן אַ חיסרון, אויסערגעוויינלעך. איין פּעדערל הייבט זיך אויף און פליט אַוועק צו די שטערן. שלאַפּן אויף איידער-פּוך איז ווי פליען אין דער לופטן. דאָס צווייטע מאָל האָט מען אָפּגערעדט וועגן פּרייז און ווען ער דאַרף דאָס צושטעלן, די הערן האָבן זיך נישט געדונגען, זיי רעכענען דאָס אין פונטן, אַליווער אָבער וויל נישט נעמען קיין ענגלישע פונטן, אַזאָ געלט ביי אים אין האַנט וועט אַרויסרופן אַ חשד. אַלרייט, זיי רעדן איבער צווישן זיך, ער וועט באַקומען געלט פּרייער צי שפעטער, ער קאָן זיין נאַנץ רויק! אַליווער האָט אַ ברייט האַרץ פון אַ מאַטראַס, זיי געפעלן אים, און ער טרויט זיי, ער וועט ברענגען צו ביסלעך, און צום סוף וועלן זיי אָפּשליסן דעם גע-שעפט. — כ'האָב קיין מורא נישט פאַרן געלט, דושענטלעמען!

זיי פירן די אונטערהאַנדלונגען אין אַ ווינקל, כדי קיין לע-בעדיקער מענטש וואָל דערביי נישט זיין, זיי שפּאַרן אים אין האַנט עפעס עסנוואַרג און זיי באַציען זיך צו אים ווי ברידער. נישט אזוי ווי די מאַנשאַפט אויף דער שיף פּיאַ, וואָס וויל אַפילו נישט קוקן אויף דער קאַליקע. אַ, צו אַן ענגלענדער איז נישטאָ קיין גלייכן, זיי האָבן אַליווערן גענומען אין די הענט, זיי האָבן מיט אים געשמעסט און אים אויסגעפרעגט. ער האָט אַריינגעוואַרפן איין נאָרוועגיש וואַרט און אַ צווייטס, ווען ער איז געבליבן שטעקן מיט זיין ענגליש. דאָס איז נישט וויכטיק. זיי קאָנען make it out. זיי האָבן אַלע מענטשן פון שטאַט שוין געזען, דעם פּאַסטמייסטער האָבן זיי אָבער נישט געזען, דער מענטש ויצט גאַנצע טעג און

לעבט אין זיין קאנטאר און היט די געלט-בריוו דער שטייערמאן און די מאטראסן אינטערעסירן זיך גאר מיט קלייניקייטן, למשל, צי דער פאסטמייסטער האט זיין ווינונג אין הויף פון פאסט. זי רעדן אויך וועגן אַלייזערס פערזענלעכע אַנגעלעגהייטן; אזוי, ער האט א זון א סטודענט? דאס איז גרויסארטיק. זי הייסן אויך, אז ער האט א שיינע פרוי, מיט א שיינע פיגור. זי האָבן זי געזען אויפן ברעג, פארוואָס ברענגט ער זי נישט מיט זיך? זי וועלן זי נישט אויפּעסן.

זי ווילן אים מכבד זיין מיט א גלעזל משקה, אַלייזער האַלט נישט דערפון; זי האָבן אָבער באַמערקט, אז עסן האַט ער ליב, זי גיבן א וונק צום בופעט-אינהאָבער, וועלכער ברענגט אַל-ווערן פון די גוטע זאַכן, און ער עסט דאָס אויף, זיך אָפּקערני-דיק בשעת-מעשה אין א זייט. וואָס פאַר א דזשענטלמענער זי זע-נען דאָס.

סוף-בל-סוף איז די שוף געוואָרן אויסגעלאָדן, און אַלייזער האַט געבראַכט דעם לעצטן ביסל פּוך. אין יענעם אָונט האַט ער געטראָפּן נאָר דעם מאַטראָס. ס'האַט געשטורעמט און גערענגט, דעם קאַפיטאַן און דעם שטייערמאַן האַט מען געהאַט איינגעלאָדן צום קאַנסול אַלסען אויף א געזעגענונגס-ווייז, דעם צווייטן שטיי-ערמאַן האַט ווי-געטון די ציין, ער האַט געבעטן אַנטשולדיקן, ער קאָן נישט אַרויסגיין. ער האַט געוואָלט, נישט קוקנדיק אויפן ווע-טער, אַרויסגיין אויפן שטיאַך און זיך אַביסל אַנוואַרעמען; די מאַן-שאַפט איז געווען אין שטאַט.

אַרץ איז אין אַרדנונג, היינט ביינאַכט קריגט אַלייזער זיין געלט, נאָרוועגיש געלט, דער צווייטער שטייערמאַן איז דאָס טאַקע גענאַגען אין שטאַט, בדי צו ברענגען דאָס געלט.

זי זענען ביידע אַליין אויף דער שוף. דאַרפן זי זיך נישט האַלטן אין די ווינקלען, דער מאַטראָס לאַדט אים איין אין זייער קאַיווע אויף אַ ביפּשטעקס מיט געבראַטענע קאַרטאַפּל. ס'איז גע-ווען גאָר אַ פּינער כבוד. אַלייזער איז געווען זאַט, ער האַט אַזש געבלאַזן פון זיך, אזוי גוט האַט ער זיך געפילט. פּלוצלינג איז זיין בליק געפאַלן אויף אַ מאַטראָסן-קעסטל, וואָס איז געשטאַנען

ביים וואנט, אין זכרון ביי אים האָט אויפגעלויכטן. ער האָט אַ
קוק געטון אויף דעם מאַטראַס און האָט שיער נישט אַ רוף גע-
טון : אַדאַלף .

- ווי הייסטו? - פרעגט ער .

- קסאנדער . - ענטפערט דער מאַטראַס .

אַ שווייגן .

- מאַדנע, ווי דאָס קעסטל איז ענדעך צו מיין קעסטל . -

זאָגט אַזיחער .

דער מאַטראַס ענטפערט גלייכגילטיק: - אַזויגן ס'איז נישט
מיין קעסטל; ס'געהערט צו איינעם פון אונזערע .

- הייסט דאָס, אַז ס'געהערט נישט דיר ?

- ניין, אויב דו ביסט שוין פאַרטיק מיטן עסן, וועל איך

דיר אַזעקמאַרגן די טעלער . קום, לאַמיר אַרויפגיין .

- פונקט ווי מיין קעסטל . די זעלבע הענטלעך, גרין, מיר

פלעגן דערויף שניידן טיטון, אַט האַסטו שפורן דערפון ...

- אַזוי .

- ווי, האַסטו געזאָגט, הייסטו ?

- קסאנדער . קום, לאַמיר אַרויפגיין, דער איבעריקער עולם

וועט באַדד קומען .

זיי זענען אַרויפגעגאַנגען . ס'האָט געשמורעמט און גערענגלט,

ס'האָט שנעל אָנגעהויבן פינצמער ווערן, אַרום און אַרום איז גע-

וואָרן שטאַרק פּוסט . זיי זענען געשמאַנען אויף דער שיף און גע-

קוקט אין דער ווייט, זיי האָבן גערעדט פון וועטער און געשאַקלט

מיטן קאָפּ . אויף דער שיף איז אַלץ גרייט צום אָפּשוועמען, דער

לאַצמאַן האָט זיך איינגעקוואַטירט אין האַטעל און האָט געוואַרט

אויפן אָפּפאַרן, נאָר מ'וועט נאָך מוזן איבערנעכטיקן דאָ ביים

ברעג .

דאָרט, אויפן ברעג צווישן די צווייפּגעשמעלטע קעסטלעך,

האָט זיך עפעס גערירט, דער ברעווענט האָט זיך געהויבן, אַ קאָפּ

האָט זיך אַרויסגעהויבן און איינגעהערט . דאָס איז געווען אַלאַום

פון דער לאַנקע, וואָס האָט זיך איינגעאַרדנט דאָ אויף נאַכטלענגער .

אַזיחער איז אפשר פון דעם גומן ביסן שטאַרק באַרוישט,

ער פרעגט פרוצלינג: — ווי האָסטו דאָס גענומען?
 דער מאַטראַס האָב נישט פאַרשטאַנען.
 — דאָס קעסטל האָב איך פאַרקויפט אַ יונג, וואָס האָט גע-
 הייסן אַדאַף.
 — דאָס קעסטל איז נישט מיינס, הערסט דאָך!
 — ניין, אַנטשולדיקט, דאָס איז נישט דיינס, אָבער ...
 דער מאַטראַס זאָגט: — דו קאַנסט גיין אַהיים, קום מאַרגן
 בייַזייַטנס חידער, הייַנט בייַנאַכט וועלן מיר נישט אָפּפאַרן.
 ס'איז געהען אזויגער ערף.

XXIII

אָליווער איז געגאַנגען אַהיים האַלב באַטויבט. קאָן ער טאָ-
 קע אזוי ווייניק פאַרטראַגן, אז אַ גוט ביסל עסן און אַן אַלט מאַ-
 טראַסן-קעסטל זאָלן אַרייַברענגען אין זיין מוח אזאָ באַאַסן נו
 האָט ער, אָליווער, טאַקע, באַמת געהאַט מער שכל און איז געווען
 רירעוודיקער פון דעם מענטשן, וואָס איז געלעגן אונטערן ברעזענטז
 ער האָט געמראַפּן אַפּאַר ענגלענדער פון דער מאַנטשאַפּט,
 וואָס האָבן זיך אומגעקערט צו דער שיף, זיי קערן זיך אום פון
 אַ שענק און זענען שטאַרק פּריילעך, אָליווערן איז דאָס גוט באַ-
 קאַנט פון אַמאָל.

פאַר גריץ-אַלסענס הויז זעט ער שטייען מענטשן מיט שירמס
 און מיט לאַמטערנס אין די הענט, דאָס זענען די הערן, וואָס
 האָבן דאָרט פאַרבראַכט דעם אָונט און איצט געזעגענען זיי זיך
 איינער מיטן אַנדערן און גייען אַהיים. דער טאָפּלסטער קאַנסול איז
 נישטאָ צווישן זיי, אויך דער קאַנסול הייבערג איז נישטאָ, ער איז
 אויך עפעס געוואָרן גרויסאַרטיק ביי זיך און קאָן זיך נישט טרעפּן
 מיטן קאַנסול גריץ-אַלסען, אָליווער זעט דעם אַדוואָקאַט פּרעדריק-
 סען און הערט זיין דונערנדע שטימע, ער דערקענט די בייידע
 ענגלענדער, דעם קאַפיטאַן און דעם שטייערמאַן, ער דערקענט
 דעם קאַנסול דאוודסען, דעם פּאַסמייסטער, דעם שטאַט-אינווי-
 זי.

ניער, דעם צאָרבאָאמטן. דאָס איז געווען די געזעלשאַפט. אים פאלט איין, אז ער קאָן זיך זיין געלט נאָך מער פאַרזיכערן, ווען ער וואָרט זיך גענויער דערוויסט וועגן דעם אָפּגאַנג פון דער שיף, דערפאַר וויל ער איצט נאָכגיין די צוויי שיפס־לייט, אַליינער איז צוריק ביי זיינע קלאָרע געדאַנקען.

— אַ גוטע נאַכט, אַ גוטע נאַכט!

דער פּאָסטמייסטער האָט נישט קיין שירם, ער זאָג אים קענען עמעצן באַרגן, ער פרעגט אָבער ביי דעם עולם: — אפשר וועט עמעצער ביי מיר נעמען די לאַמטערן? איך וויל נישט ווייט פון אייך, הער קאַפיטאַן.

— ניין, אַ שיינעם דאַנק, איר זענט זייער פריינטלעך.

דער פּאָסטמייסטער גייט מיטן הער דאָוירסענען אונטער איין שירם. זיי גייען אין איין ריכטונג, ער האַלט די לאַמטערן אַזוי, אז אים אַליין לייבט זי אַמזויניקסטן; זיי רעדן נישט צווישן זיך איבערן שטאַרקן ווינט, און דאָס, וואָס זיי רעדן, איז נאָר וועגן גלייכגילטיקע זאַכן. דאָוירסען, דער נישט-גרויסער סוחר און קאַנג-סור, האָט היינטיקן אָונט דאָך עפעס באַמערקט, און ווען זיי שטייען שוין ביי זיין טיר, פרעגט ער געהיימנישפּול: — האָט איר באַ-מערקט, ווי דער אַדוואָקאַט איז דאָס היינט געווען פאַרנומען? — פאַרנומען?

— מיט דער דאַמע, מיט דער טאָכטער, ווי הייסט זי דאָרט?

אַלסענס טאָכטער, די עלטסטע?

ניין, דער פּאָסטמייסטער האָט דאָס נישט באַמערקט.

— דאָס האָט, אפשר, אייך עפעס אַ באַדייטונג. — מיינט

דאָוירסען.

— דאָס איז געווען מעגלעך, קאַנסול אַלסען האָט שיינע קינדער, שיינע טעכטער, סיי די, וואָס האָט חתונה געהאַט מיטן מאַלער, סיי די, וואָס איז איבערגעבליבן; זיי זענען ביידע זייער סימפּאַטישע דאַמעס. איך מראַכט אַלע וועגן דעם, וואָס איר האָט געזאָגט, וואָס זאָל דאָס באַדייטן? זי איז אַזוי יונג און שייך, דער אַדוואָקאַט איז וואַניקסטנס טאָפּל אַלט.

— ס'טרעפן זיך אויף דער העלט צועדכע אומגערוםפערטע זאכן אויך .

— אך, יא, מיר ארבעטן און מיען זיך, מיר פרייען זיך, און קעמפן, און ווערן אויסגעמאטערט, און נעמען אן אלע מיט- לען, וואָס שפעטער צו שטארבן. זייט מוחל, איר האָט געוואָלט עפעס זאָגן?

דער קליינער סוחר און קאָנסול־דאָזירסען האָט אפשר גאָרנישט געהאַט, וואָס צו זאָגן, אָבער ער האָט געמאַכט אַ באַ- וועגונג. ס'איז געווען אַן אינסטינקטיווע באַוועגונג. ער האָט זיך געוויס דערשראָקן, טאָמער הויבט דער פּאָסטמייסטער הידער אָן זיינע נודנע דרשות, ער האָט דערפאַר געענטפערט: — כ'וואָלט איינס נאָר וועלן זאָגן, אַז איר קאָנט רויק מיט זיך נעמען דעם שירם. דער פּאָסטמייסטער האָט נישט מסכים געווען, ניין. אַ דאַנק, ס'איז נאָר עמלעכע שריט, ער האָט אינדערהיים אָן אייגענעם שירם. יאָ, וואָס האָט ער געוואָלט זאָגן? אַך, יאָ, אַקעגן דעם האָז אין וואַלד און די מען אויפן ים...

— דער אַדוואָקאַט מראַכט נאָר וועגן נדן. — וואַרפט אַריין דאָזירסען .

און דער פּאָסטמייסטער פון זיין זייט וואַרפט אויך אַריין: — אַך, וואָס זענען מיר, מענטשן, עפעס אין אַ שטענדיקן אומרה, ביי- טאָג און ביינאַכט! מיר האָבן עפעס קיינמאָל נישט קיין מנוחה. דאָ האַנדלט זיך נישט וועגן באַקומען גענוג. מ'ווייל באַקומען דו- קאָ מער ווי גענוג. אונזער נשמה שטייגט אין דער הויך און פאַלט הידער אַראָפּ, קריכט אויף אַלע פיר, פרוּזט אַנדערע מיני עריות און פאַלט הידער צוריק. און אין איינעם אַ טאָג שטאַרבן מיר . דער ענגלישער קאַפיטאַן וויל היינטיקע נאַכט אויפהויבן די אַני- קערס, דאָס וועטער איז גראָד נישט פאַסיק. פונדעסטוועגן וויל ער אויפהויבן. אַ צוועלף מייַל פונדאָנעט דאַרף ער אָנלאָדן סחורה, ער וויל זיין גרייט, אַז מאָרגן זיבן אַזויגער אינדערפרי וואָלט ער קאָנען לאַדן האַלץ. דערנאָך וועט ער זיך לאָזן אויפן צפון-ים און וועט פרוּזן אַ נייעם וועג. אַז ער וועט היינט ביינאַכט אָפּפאַרן, וועט ער געווינען אַ טאָג. אָבער צי געווינט ער אַ טאָג פאַר זיין

קנוט האטמון

לעבן? א, ניין, ער מאמערט זיך אויס, אָבער ער געווינט נאָר אַ מאַג פאַרדינסט. די היות און די פייגל שלאַפן ביינאַכט.

– ווילט איר נישט נעמען מײן שירם?

– ניין, אַ דאַנק, ס'רעגנט שוין כמעט נישט. יאָ, איצט וויל איך אייך מער נישט אויפהאַלטן. דער ענגלישער קאַפּיטאַן האָט גע- רעדט וועגן גאַט...

– יאָ, ער איז אַ פרומער – האָב איך געהערט, אָבער איצט איז שוין צײט שלאַפן, הער פּאַסטמײסטער.

– פרום, יאָ. איך האָב נישט אַרץ פאַרשטאַנען, דער ענגלענדער, בכלל, האָט זיך זײן אײגענע רעליגיע דאָ אויף דער וועלט, און ער האָט די רעליגיע אויף אַן ענגלישן שטייגער. ער פאַרשקלאַפט אײן פּאַלק נאַכן צוײטן, נעמט בײ זײ צו זייער זעלבשטענדיקײט, קאַסטרירט זײ אָון האַדעוועט זײ שטאַרק, ביז זײ ווערן פעט און אונטערטעניק: אײנמאַל אין אַ שײנעם מאַג זאָגט דער ענגלענדער: „ראַמיר זײן גערעכט, זײ ס'שײט געשריבן אין די הייליקע שריפטן!“ און דערנאָך וואַרפט ער צו די קאַ- סטראַטן עפעס אַזױנס, וואָס ער רופט אָן זעלבספאַרוואַלטונג.

– ס'איז ריכטיק, וואָס איר זאָגט, הער פּאַסטמײסטער. אַ גוטע נאַכט!

– אַ גוטע נאַכט! אַזױ, איר ווילט גײן שלאַפן? דאָ איז נאָך, איבעריקנס, געווען אַן אַנדער זאַך. איך פּרעג בײ זיך, צײ האָבן נישט די ענגלענדער זייער אײגענעם גאַט, פּונקט אַזױ זײ זײ האָבן זייער אײגענע מלוכה. צײ וואָלט איר דען געקאָנט אַנדערש דערקלערן דאָס, וואָס זײ פירן אויף דער גאַנצער וועלט שטענדיקע עראַבערונגס-מלחמות, און דערנאָך, אַז זײ זײן, מײנען זײ, אַז זײ האָבן געטון אַ גוטע און אַ גרויסע זאַך? זײ פאַרלאַנגן גען פון יעדן מענטשן, אַז ער זאָל דאָס אַזױ פאַרשטײן, זײ דאַנקען זייער ענגלישן גאַט, וואָס זייער פאַרברעכן איז געלונגען, אדאַנק דעם ווערן זײ פרום, און אָט באַטערקט מען איצט דעם מאַדנעם שטריך אײנפּ באַרצקער פונם ענגלענדער; זײ זענען איבערצײגט, אַז אויך אַנדערע פעלקער דאַרפן זיך פּרײען דער- מיט, וואָס זײ האָבן געטון: „איצט מוזן דאָך די מענטשן זײן גוט,

זאָגן זיי, לאָזט, זאָל הערשן די גערעכטיקייט, ווערט פרום! ביי די אנדערע פעלקער קומט דאָס אויס מאָדנע, וואָס די ענגלענדער לאָזן נישט אַראָפּ די אויגן פון בושה; זיי מוזן אהראי האָבן זייער אייגענעם גאָט, וועלכער איז פון זיי צופרידן און געפינט שוין פאר זיי אַ זכות. זיי שרייבן אין די צייטונגען: איצט איז געקומען דער ריכטיקער מאָמענט, איצט מוז די מענטשהייט ווערן אנדערש, זיי מאַכן דאָס פאר אַ פראָגראַם פאר זיך: „אצינד קומט, לאָמיר ווערן פרום, זאָגן זיי, וואָס האָבן מיר דען אנדערש וואָס צו טוין? אַ, זיי אנדערש די מענטשן מוזן איצט ווערן, אלע מוזן גאָר אַנ-דערש ווערן, ס'מוזן הענגען אנדערע בילדער אויף די ווענט, אנדערע ביכער אויף די עטאזשערקעס, אנדערע פרעדיקער אין די קלויסטערס, מיר מוזן האָבן אַן אנדער פאָלקס-געוויסן. און ס'מוז זיין אַן אנדער צוזאמענלעבן צווישן די מענטשן, אנדערע איינריכטונגען אין די הייזער, אַן אנדער וויסנשאַפט, אַן אנדערע מענטשן-ליבע, אַן אנדער מין יראה פאר גאָט – קורץ גערעדט, אצינד דארף אלץ זיין פון אַן אנדער טייג געקנאָטן!“ פארוואָס? זייער די ענגלענדער אַליין זענען אנדערש געוואָרן? די ענגלענ-דער ווערן קיינמאָל נישט אנדערש. אפשר דערפאר, וואָס די מענטשהייט האָט זיך פּרובירט געביטן אין פארגלייך מיט דעם, וואָס איז געווען פריער? די מענטשהייט ענדערט זיך זייער לאנג-זאם און נאָך אַ רייע פון פיר, פיל גילגולים...

דער פאָסטמיסטער האָט זיך אַרומגעקוקט, ס'איז קיינער נישט געווען לעבן אים, דאָווידסען האָט זיך אָפגעטראָגן. מסתמא איז דאָווידסען געשטאנען, זיי לאנג ער האָט נאָר געקאָנט. דער-נאָך איז ער קוים מיטן לעבן אַרויס. ס'איז שוין נישט דאָס ערשטע מאָל, וואָס דער עולם אַנטקויפט פון אַם דעם פרעדיקער: דער עולם לאָזט אים אָפט איבער אַליין. דער עולם וויל הערן דווקא דאָס, וואָס ער האָט דערוואַרט צו הערן; דער פאָסט-מיסטער קומט אַלעמאָל אַרויס מיט עפעס, אויף וועלכן קיינער ריכט זיך נישט, דערפאר איז ער איינער קעגן דער גאַנצער געמיינדע. מיט אַן אַראָפגעלאָזטן קאָפּ גייט דער פאָסטמיסטער אַהיים, די הינטערטיר ביי אים שטייט אָפן זיי געוויינלעך, ער

קנוט האַמסון

גייט אַרײַן אין פאַרהױז. אויף דער אַנדערער וואַנט האָט זיך
עפּעס באַזעגט, ער האָט אויפּגעהױבן די לאַמטערן און אָנגעקוקט
דעם מענטשן.

אַ מאַנסביל, אַ פּרעמדער אין די דרייסיקער, אַן אומבאַ-
קאַנטער מיט אַ שיטערער און מונקעלער באָרד, ער גייט אָנגעטון
אין אַ גומי-מאַנטל, אַרומגעאַרטלט מיט אַ רימען.

אַ פּאָר סעקונדן האָבן זיי אָנגעקוקט איינס דאָס אַנדערע,
דאָס באַגעגעניש האָט זיי בייַדן איבערראַשט; דער פּרעמדער האָט
גענומען קוקן אויף דעם שירם, וואָס איז געהאַנגען אויפן וואַנט,
דערנאָך צוריק אויפן פּאַסטמיסער און הייטער אויפן שירם. ס'איז
אַ רחמנות צו קוקן אויף אים, אַזוי צעמישט איז ער געווען. אָט
דער שירם — ס'האַט אויסגעזען, ווי ער וואָלט זיך נישט געקאַנט
דערמאָנען, ווען ער האָט דעם שירם דאָ אויפּגעהאַנגען.

וועט אים דער פּאַסטמיסער נישט אַרויסהעלפּן? וויאַזוי? —
דער פּאַסטמיסער, וואָס קאַן זיך אַליין קיין עצה נישט געבן;
ער האָט זיך מיט רוקן אָנגעשפּאַרט אין דער וואַנט און דעם
לאַמטערן געהאַרטן אין דער הויך.

דערווייַל נעמט דער פּרעמדער דעם שירם און הויבט זיך
אָן צו פּאַרענטפּערן מיט אַ מינע פון פּאַרלױרנקייט, זיין שטימע
קלינגט מאַדנע, אומהיימלעך; איז דער מענטש פון זינען אַראָפּ,
אָדער ער איז שיבור? ער רעדט ענגליש, די ווערטער זענען
ווערטער, אָבער דער מענטש איז משוגע, ער פּרוּווט, צי דער
שירם וועט זיך קאַנען עפּענען, ער רעדט מיט אים: — ציין-
דאָקטאָר! — זאָגט ער — דאָס מײַן איך. וויאַזוי זאָגט מען הייטער?
איר פּאַרשטייט?

דער פּאַסטמיסער שטייט אויסגעשמרעקט און איז בלאַס,
ווי אַ בר-מינן. לבתחילה האָט זיין פנים אויפּגעלױכטן מיט אַן
אויסדרוק פון צופּרידנקייט; ס'האַט אויסגעזען, אז ער קען דעם
מענטשן און וויל מיט אים רעדן, ער האָט זיך צוריקגעאַלטן
אין זיך פּאַרטראַכט, ער האָט אפּנים, איינגעזען זיין טעות און
איז היידער געבליבן ווי פּאַרגליהערט.

פּאַרשטייט ער נישט די שפּראַך? ניין, ער האָט שוין

היינטיקן אויפדערנאכט געשטאמלט אויף דער שפראך מיטן קא-
פיטאן און מיט דעם שטייערמאן. האָט ער גאָרנישט געהאט וואָס
צו זאָגן? אפשר האָט ער צופיל צו זאָגן! ווען דער פרעמדער
האָט זיך אַ רוק געטון צו דער טיר, האָט דער פּאָסטמייסטער
אַ שעפּטשע געטון: - וואָרט אַ רגע!

- דער ציין-דאָקטאָר! - זאָגט דער מענטש. - איר פּאַר-
שטייט נישט? איך בין משוגע פון ציין-ווייטיק. ווינט ער נישט
דאָ? איך זע אַ שירד...

דער פּאָסטמייסטער שעפּטשעט: - איך האָב געהאט אַ זון...
- איך בין עס נישט. - ענטפערט דער מענטש און וויל
אזעקגיין.

- פון וואָנען זענט איר?

- אזעק! - באַפעלט דער מענטש.

דער פּאָסטמייסטער זאָגט מיט אַראָפּגעלאָזטע אויגן: - איר
האָט מיט זיך געבראַכט אַ שירם, ווען איר זענט אַהער געקומען?
דער מענטש פאַרטראַכט זיך: - האָב איך גאָרנישט געהאט
קיין שירם? דאָן...

אַבער פּלוצלינג האָט זיך דער פּאָסטמייסטער דערמאָנט אין
דער טיר צו אים אין קאַנטאָר, וווּ ס'ליגן די ווערט-בריוו, דאָס
וויכטיקסטע פון אַלץ; די טיר פון דער קאַנטאָר איז נישט פאַר-
שלאָסן. זי איז האַלב-אַפּן. דער פּאָסטמייסטער לאָזט זיך לויפן,
און באַלד הערט מען פון דאָרטן אַ קרעכצן.

אַרויסגייענדיק אין הויף, איז דער פרעמדער פּלוצלינג
געבליבן שטיין, געוואַרט אַ רגע און זיך אומגעקערט צוריק. ער
איז צוריק אַריין אין פאַרהויז און אויפגעהאַנגען דעם שירם אויף
זיין אָרט. דורך דער אָפענער טיר האָט ער געזען דעם פּאָסט-
מייסטער אינעווייניק. דער פּאָסטמייסטער איז געזעסן אויף זיין
פּאָטער-שטול מיט אַ פאַרוואָרפענעם קאַפּ. דער ברענענדיקער
לאַמטער איז געשטאַנען אין אַ זייט.

דער פרעמדער גייט ווידער אַרויס אינדרויסן און לאָזט
זיך לויפן. ס'שטורמט און ס'רעגנט. אַליווער איז אָנגעקומען אונס
ברעג און געזען דעם מענטשן פאַרבלייכויפן. - דאָס איז דער

צווייטער שטייערמאן. - גיט ער אַ מראַכט. - ער האָט, אַפּנים, שרעקלעכע ציין-ווייטיק, האַללאַ! - רופט ער אויס און זיך אים דערמאָנען וועגן דעם געלט. דער מענטש האלט אין איין לויפן. וואָס הייסט - דאָס איז אַליינערן געוואָרן זייער פאַרדעכטיק. וואָס האָט דער צווייטער שטייערמאָן צו טון איצט אין שטאַט? היינט ביינאַכט, ווען דער ים וועט זיך הויבן, וועט, מסתמא, דער ווינט זיך אויסדרייען, און דער שטורם וועט אַריבערגיין, דאַמאַלס וועט זיין שיף קאָנען אָפּפאַרן. ווייסט ער נישט דערפון? אַליינער שרייט אים היידער נאָך, אָבער ס'איז אומזיסט. ער לאָזט זיך לויפן אויף אַן אמת און יאָגט נאָך דעם צווייטן שטייערמאָן אינמיטן שליאַך, און ס'איז ממש נישט צום גלויבן, ווי-אַרום ער הייבט אַזוי שנעל מיט זיינע קיליעס. אויב מ'מוז שוין, קאָן אַליינער נישט אָפּשטיין און קאָן אַ יאָג טון אויך. ער איז איצט איינגעשטעלט מיט זיין געלט.

ער דעריאָגט דעם לויפער און זעט, ווי ער בלייבט שטיין און גיט עפעס אַ סיגנאַל - ס'איז גראַד אויפן סאַמע ברעג פונם פרייען פעלד, דאָרט וווּ ס'הויבט זיך אָן דער וועג אין וואַלד אַרײַן, אין געדיכטן וואַלד אַרײַן, און דאָרט האָט זיך דאָס דער-הערט דער סיגנאַל. אַליינער האָט דערהערט אַן ענטפער אויפן סיגנאַל. - אַרומיאָגן זיך נאָך מיידלעך איז איצט נישט קיין פאַסיק וועטער, - מראַכט אַליינער - ס'מוז דאָ פאַרקומען עפעס אַנדערש, וואָס קאָן דאָס זיין? ער הינקט צו ביז צום ערשטן בוים און באַהאַלט זיך דאָרט.

ער זעט אַ פאַר געשטאַלטן אַרויסגיין צום צווייטן שטייער-מאָן, זיי בלייבן שטיין, און די קעפּ זייערע בויגן זיך אָן זייער נאָענט צום שטייערמאַנס קאָפּ. דאָס זעט אויס שטאַרק סודותדיק, זייער מאָדנע. דער ווינט האָט געבלאָזן אין זיין זייט, ער וואָלט גע-קאָנט הערן זייער געשפרעך, נאָר ער הערט אָבער גאָרנישט, זיי רעדן, אַפּנים, גאָרנישט אַדער זיי שושקען זיך. זיי זעען אויס ווי גייסטער, זיי באַוועגן זיך, זיי קוקן, מסתמא, איינער אויפן אַנדערן. זיי האַנדלען און וואַנדלען, זיי שוויגן אָבער. אַליינערן קומט דאָס

אויס שטארק אומהיימלעך, ער וואָרט גערן אַזעקגעגאנגען, ווען ס'וואָרט אים נישט אָפּגעהאַלטן די זאָרג פאַרן געלט.

די צייט שטייט נישט, ס'איז שוין נאָך האַלבע נאַכט, דער ים הויבט זיך שוין, דער הינט הויבט זיך אָן אויסדרייען, אין פּלוצלינג באַמערקט זיך עפעס אָן אומרויקייט און אַ שטיקל בהלה צווישן דעם קליינעם הייפּעלע מענטשן, די גייסטער דער-נענטערן זיך צו אַליינערן. און ער הערט טאַקע, ווי זיי רעדן. ס'זענען צווישן זיי פאַרזאָן נאָך צוויי, אַחוץ דעם צווייטן שטייער-מאַן, אַ פּרוי און אַ מאַנספאַרשוין מיט אַ לאַנגער באַרד. ווען זיי זענען געווען שוין גאָר נאָענט צו אים, איז ער אַרויסגע-שפרונגען אויפן וועג. פון דער גרופּע האָט זיך דערהערט אַן אויסגעשריי. דער צווייטער שטייערמאַן האָט זיך שוין אַ לאַז געטון, פּרי צו מאַכן פּליטה, אָבער אין דער רגע האָט זיך אַליינער געווענדט צו אים און געפּאָדערט זיין געלט.

— קום צו גיין אויפן שיף! — ענטפּערט דער צווייטער שטייערמאַן. ער באַמראַכט זיך אָבער באַלד, רוקט אַריין די האַנט אין זיין waterproof (גומי-מאַנטל) און נעמט אַרויס געלט, פאַפּיר-געלט, אַ סך פאַפּירלעך. ס'איז געווען פינצטער, דער מענטש מיט דער באַרד האָט אָנגעצונדן אַ שוועבעלע און צוגעלויבטן.

פונם ים האָט זיך דערהערט דריי קורצע פייפן פון אַ סירענע, דאָס איז די ענגלישע שיף, וואָס רופּט צונויף די מאַן-שאַפט. דער צווייטער שטייערמאַן לאַזט זיך לויפן.

מאָדנע, ווי אין דעם זעלבן מאָמענט איז אַליינער ווייניקער פאַראינטערעסירט מיט זיינע באַנקנאָטן, ווי מיט זיין געזעלשאַפט. אַזדאָ פאַרלירט ער נישט דעם קאַפּ, ער שמעקט אַריין דאָס געלט אין קעשענע און פאַרויבערט דאָס גוט, אָבער ער איז אויסער זיך, וואָס די דאָזיקע פּרוי איז אינמיטן. — אין אַזא נאַכט גייסטו אַרום? — פּרעגט ער ביי איר און רופּט זי אָן ביים נאָמען.

— יאָ. — ענטפּערט זי צעמישט.

אָך, זי האָט געמיינט, אַז אין דער פינצטער איז זי זיכער, אָבער דאָס שוועבעלע האָט זי אויסגעגעבן; אַצינד קאָן זי זיך

נישט האַלטן אויף די פיס, זי איז אָפהענגיק און ענטפערט יאָ, ווי מ'וואָלט זי געצווונגען צו ענטפערן.

וואָס וועט זיין ווייטער? אַליווער בלייבט אַליווער. דער קאָפּ וויינער, הויבט אָן אַרבעטן, ס'איז גראָד די ריכטיקע שעה פאר אַזאַ מענטש ווי ער: די פינצטערע נאַכט, די געהיימיש פון אַזאַ גרויסן פאָק געלט אין אַ waterproof, דאָס געהיימע צונויפקומען זיך אין אַ פאַרוואַרפן אַרט, און צום סוף אַ פרוי - יאָ, דאָס איז געווען דעם שמיר קאַרלסענס מאַכטער, די אלמנה, וואָס פירט די באַלעבאַטישקייט ביי איר פאַמער, אַליווער האָט, איבעריקנס, פון איר ביו איצט קיין שלעכטס נישט געהערט, אָבער אפשר איז זי פאַרט געווען געראַטן אין איר שוועסטער און אין איר ברודער, דעם וואָגלער? דער שמיר קאַרלסען האָט נישט געהאַט קיין נחת פון זיינע קינדער. וואָס פאַראַ עסקים האָט די מאַכטער ביינאַכט דאָ אינדרויסן.

- כ'האַב דיך געזען. - זאָגט אַליווער.

ער באַקומט נישט דערויף קיין ענטפער.

און אויב אַליווער האָט גערעכנט, אַז דערפון וואָס ער איז אַן עדות פון אַ געהיימע זאַך היינטיקע נאַכט, וועט אים עפעס אַרויסקומען, האָט ער זיך טועה געווען.

- וואָס האַטו דאָ צו טון? - האָט ער געפרעגט.

אָבער דאָ מישט זיך אַריין דער מענטש מיט דער לאַנגער באַרד און זאָגט: - מיר האָבן געוונגען אַ דועט, און וואָס טוסטו דאָ אַליין?

- איך? האַסט דאָך געזען; כ'האַב אָפּגענומען מיין געלט.

- דיין געלט? יאָ. ס'איז, מסתמא, געווען פאַרן פּוך פון די

איידערן?

- אַך, אַזוי, דו ווייסט דאָס?

- יאָ, איך ווייס דאָס.

אַליווער האָט זיך געווענדט צו דער אלמנה: - ווער איז דאָס

מיט דיר? איז דאָס דען דיין געריבטער?

- און ווען ס'וואָלט אַזוי געווען? - ענטפערט דער מענטש

אויף זייער אַ דייטלעכן אופן און מאַכט אַ שריט נענטער צו אַליווער.

אליוער ציט זיך צוריק און זאגט: - כ'האָב נאָר געוואָרט
הערן, פּונדאָנען דו בישט? צי קען איך דיך אינגאָנצן נישט, צי
וואָס? אפשר קען איך דיך?
- פּונדאָנען איך בין? מער-ווייניקער פון דאָרט, פּונדאָנען
דיין פּיך שטאַט, כאַ-כאַ!

אַצינד פאַרשטייט שוין, אַפּנים, אַליוער, אז ער וועט גאָר-
נישט פּוועלן, און ער ווערט ווי אַ פּעמעלע: - איך האָב נישט
קיין שום מאַגאָזין פון פּוך. אָט דעם פּוך האָב איך מיר צונויפ-
געקויפט צוביסלעך אין משך פון העכער צוואַנציק יאָר, דאָס קאָן
איך דיר זאָגן. ניין, ליידער בין איך נישט דער מענטש, וואָס
קאָן פאַרמאָגן מאַגאָזינען מיט פּוך, איך בין אַ קאַליקע, ווי דו
ועסט

דער מענטש מיט דער לאַנגער באָרד פילט זיך איצט,
מסתמא, זייער זיכער, אָדער ער מאַכט אפשר אזאָ אַנשטעל, אויב
ער איז דאָס נישט; ער אינטערעסירט זיך בכלל נישט מער מיט
אַליוערן, ער ווענדט זיך צו דער אלמנה און פּליידערט מיט
איר אינגאָנצן גלייכגילטיק: - ס'האָט גאָרנישט געקאָנט בעסער גיין!
איצט האָט אויפגעהערט צו רעגענען! ער מוז באַלד גיין צום
שיף.

- יאָ.

- זיי קאָנען דאָך אָן אים נישט אָפּפאַרן, אָן אים וועלן
זיי נישט קאָנען זיך קיין עצה געבן. ניין, ס'האָט באַמט אויף
קיין ברעקל נישט געקאָנט גיין בעסער. אַצינד וואָלט ער שוין
לאנג געווען ביי דער שיף, ווען מ'וואָרט אים נישט אָפּגעהאַלטן
מיטן צאָלן דאָס געלט. האָט מען שוין אַזוינס געזען! פּוך פון
איידערן! געגנבעטע סחורה! אָבער ס'האָט בעסער נישט געקאָנט
גיין. ס'איז דיר קאַלט?

- ניין.

- טאָ זי זעט נישט אַזוי פאַרוואַרט, וואָס פעלט דיר דען?
ער פאַרט אַוועק און מיר בלייבן דאָ. דאָס איז אַזעץ. אַ ווילער
יאָט!

- ער האָט היינט ביינאַכט געהאַט שטאַרקע ציין-ווייטיק. -

האָט אַליווער באַמערקט, בדי זיך אַביסל צוהאַנפּען.
 דער מענטש אינגאַרירט אים און רעדט ווייטער: אָבער
 וואָס פאַראַ הינמיטש וועמער מיר האָבן געהאַט, בשעת מיר האָבן
 גלאַט-אַזוי געוואָלט זיך מרעפּן מיט אים! פאַרהאַס האָסטו נישט
 געוואָלט נעמען זיין גומי-מאַנטל, ער האָט דאָך אים געוואָלט דיר
 געבן ?

— כ'האָב אים נישט געוואָלט נעמען.
 — ניין, דו האָסט אים נישט געוואָלט נעמען. אָבער ער פון
 זיין זייט האָט געהאַט זייער אַ פשוטע כוונה.
 — איך נעם גאַרנישט פון אים.—זאָגט זי.
 אַ שווייגן. פּלוצלינג גיט דער מענטש אַ זאָג מיט אַ שמיכּ: —
 איז ער דען נישט דיין געליבטער ? וואָס רעדסטו ?
 — אַ שווייגן!

— איך רעכּן, אַז דו ביסט פּריי און קאָנסט זיך באַגעגענען
 מיט דיין געליבטן! איבעריקנס האָט קיינער נישט איבער דעם צו
 זאָגן, מיר זענען אָבער גלאַט-אַזוי זיך צונויפגעקומען און האָבן אים
 דאָ צופעליק געמראָפּן, דאָס איז אַלץ. אָבער דאַרפן מיר דען בלייבן
 שטיין דאָ אויפן וועג ?

— ווען איך וואָלט אַלץ געוואָלט פּריער... — זאָגט זי.
 אַצינד הויבט פּלוצלינג אָן דער מענטש מיט דער באַרד
 מאַכן פּריידעך, ער נעמט אַרויס פון דער קעשענע אַ מויל-האַר-
 מאַניקע און נעמט שפּילן אַ מעל-אַריע. ער טוט דאָס אפּשר, בדי
 זי אויפצומינטערן, און אפּשר, בדי אונטערצושטרייבן זיין אייגענע
 זאָרגלאַזקייט, בדי צו דערהייען די אומשולדיקייט פון זיין געפינען
 זיך אויף דער גאַס אינמיטן נאַכט. ס'איז עפעס אומגלויבליעך, אַז
 ער זאָל דאָס שפּילן, אָבער ס'איז פאַרט ער, אַליווער הערט די
 מוזיק מיט זיינע אייגענע אויערן. און בדי זיך ווידער צוצוהאַנפּענען
 און מיט דעם מענטשן צו שליסן אַ פּריינטשאַפט, שרייט אַליווער
 אויס: — דאָס איז גרויסאַרטיק, ווי גאָט איז מיר ליב! ער רוקט
 זיך צו צו דער אַלמנה און זאָגט: — איך בין בשעתו אויסגעווען
 די גאַנצע וועלט, אָבער אַזוינס ווי דאָס שפּיל ..

דער מענטש רייסט אים איבער, דרייט זיך אויס צו אַליי.
 הערן און פרעגט:—אויף וואָס וואַרטסטו?
 די קאַליקע זעט באַשיינפערלעך, אז דער מענטש האָט אים
 נישט אזוי שטאַרק ליב און ער ענטפערט דערפאַר:—אויף נאָר-
 נישט. איך וויל איצט אַראָפּגיין און אַנקוקן, ווי די שיף הויבט
 אויף דעם אַנקער.

דער מענטש הויבט הידער אָן צו שפּילן.
 אָבער דערמיט איז ער באַגאַנגען אַ פעלער, ער איז געווען
 צו דרייסט, זיין שפּילן רופט אַרויס ביי אַלייוערן אַ חשד. געוויס
 דערקענט ער איצט אָט דעם וואָגלער; ער האָט מער אַריינגע-
 טראַכט, ער האָט זיך דערמאַנט דאָס זעלבע שפּילן אין זיינע יונגע
 יאָרן, אחוץ דעם דערמאַנט ער זיך נאָך אין די לעגענדעס, וואָס
 זענען אַרומגעגאַנגען וועגן דעם שפּילער; ער איז געווען אַ קינד
 פון דער שטאָט, דעם שטיר קאַרלסענס אַ זון, דער קינסטלער
 פון דער מויל-האַרטאַניקע, דער וואָגלער, וועלכן מען האָט גע-
 קאַנט מרעפן ביי אַלע שאַסיי. און באַן-אַרבעטן אויף דער יבשה.
 מיט וואָס פאַר אַ מחשבות טראַגט ער זיך דאָ אַרום? ער האָט
 ביי זיך געהאַט זיין שוועסטער, זיין ברודער איז געווען ביי די
 ענגלענדער אויף דער שיף, אָט דער מיטן מאַטראַסן-קאַסטן-אַ,
 אַ באַנדע פון שוועסטער און ברידער, אַלע צוזאַמען ס'האַט אַליי-
 ווערן שטאַרק געאַרט, וואָס ער האָט זיי נישט געקאַנט זאָגן אין
 פנים, וואָס ער האָט פון זיי געוויסט.

ער איז געגאַנגען אַהיים פאַרוונקען אין טיפע מחשבות. איצט
 האָט ער געהאַט אויפצוקניפן אַ גרויסן פּלאַנמער, און איין גאָט
 ווייסט, צי ס'האַט זיך אים באַמת געלוינט אַריינצולאָזן אין אַזא
 זאך. דעם צווייטן שטייערמאַן האָט ער אינגאַנצן נישט געקענט, און
 אפשר איז ער געווען די וויכטיקסטע פּערזאָן פון די אַלע. אויסער
 דעם, האָט אַלייוער זיך געדאַרפט פרייען מיט זיין אייגן געשעפט;
 זיין קעשענע איז געוואָרן אָנגעשטאַפט מיט געלט, דאָס איז געווען
 דער שכר פאַר זיין פליסיק אַרויספאַרן יאָרן-לאַנג צו די נעסטן
 פון די פייגל.

ער איז שוין כמעט געווען אינדערהיים, ווען די סירענע פון

דער ענגלישער שיף האָט אַ לאַנגן פיף געטון און איז אָפּגעפֿאַרן פון ברעג.

בסך-הכל איז דער טאָג געווען רייך מיט איבערלעבונגען; ס'איז פּמעט געהען ווי יענער באַרימטער טאָג, ווען אַליווער איז צוריקגעקומען פון ים מיט דער צוקראָבענער שיף. אַליווער וואָלט איצט אויך גאָר-נישט געהאַט קעגן דעם, ער זאָל איצט אויך קי-מען אַהיים און זיך באַזיין באַרימערש און פּויל מיט פּאַרדינסטן. אָט איז דער אמתער מענטש, נישט אַבי-הער, טיפּן אויסערגעהייני-לעך-גוטן קאַפּ, מיט אַ היש-הריח פון אַ שפּיר-הונט. ער איז געקוי-מען מיט געלט, מיט סודות, מיט ידיעות. אַזער ער האָט גאָר-נישט געקאַנט אויפּטון. דאָס הויז-געזינד איז געשלאָפּן, געטרען איז געשלאָפּן. נו, יא, בכלל, זי איז דאָך מיי-הי נישט געווען זיין האַרץ-פּריינט, ס'פּאַלט אים גאָרנישט אײן! אָבער אין דעם מאָמענט וואָרט ער זיך גערן געגרויסט פאַר איר מיט זיינע געהיימישן און וואָרט איר אײנערומט עפעס אין אויער, און זי וואָרט שוין גע-האַט פון וואָס צו טראַכטן, זי וואָלט אַזש גרין און בלוי געוואָרן. אזדאָי, אָבער פּעטראַ איז געשלאָפּן. זי איז, מסתמא, געווען נע-בעך מיד, ס'איז געווען אײנער פון די אָונטן, ווען זי האָט ווי-דער געמוט גיין צום אַדוואָקאַט פּרעדריקסען פירן אונטערהאַנג-דלונגען וועגן דעם הויז, זי איז, מסתמא, ערשט נישט זאָנג אַהיים-געקומען און איז, אשנים, גאָר-וואָס רויק און מילד אײנגעשלאָפּן.

אַליווער וועט זי אויף, אַרפּלאָונדיק בביוון אויף דער ערד די קוליעס זיינע. ער טראַכט בשעת מעשה וועגן דעם, וואָס פאַר אַ וויכטיקער מענטש ער איז איצט, און ער זאָגט מיט אַן אומצופּרידענעם טאָג—דו האַסט, מייגטלעך, געקאַנט צוגרייטן פאַר מיר אַ גלעזר האַרעמס, ווען איך קום אַהיים פון אַזא וויכטיקן עסקן איך בין אינגאָצן דורכגעפּראָרן.

פּעטראַן איז ער, אשנים, שוין נמאס געוואָרן מיט זיין גרויסן זיך און באַרימען זיך מיט די גרויסע געשעפטן זיינע, זי ענטפּערט מיט פאַררום:—אַ גלעזל וואַרעמס? כ'האָב אויך נישט געטראָפּן קיין שום וואַרעמס, ווען איך בין געקומען.

—אַזוי, דו ביסט נישט געווען אינדערהיים?

— כ'האָב דאָך חידער געמוזט גיין צום אַדוואָקאַט.
 — וועסטו טאַקע קיינמאָל נישט פאַרטיק ווערן מיטן אַדוואָ-
 קאַט? — רופט ער אויס מיט היץ.
 קיין שום תשובה.

— און וואָס, אין גאַטס הייליג, איר האָט נאָך אַלץ וואָס
 אַרומצורעדן? איין וואָך נאָך דער אַנדערער גייט אַזעק, און
 ס'נעמט נישט קיין עק, צו אַרדי שוואַרצע יאָר! אָבער איצט
 וועל איך אים ווייזן! אז ער וועט מיך אַריינברענגען אין בעס,
 וועל איך אים פאַרשטופן דעם פּיסק מיט געלט! דו גלויבסט
 דאָס נישט? ס'איז מיר לחלוטין אַלץ איינס, צו גלויבסט יאָ צו
 ניין, דו קענסט מיך נאָך אינגאנצן נישט און אזא נאַר, ווי איר
 בידע מיינט, בין איך נאָך אויך נישט...
 קיין שום תשובה.

נישטאָ וואָס צו טון, אָבער אַליינער וויל איצט ברויזן מיט
 גומן און זאָגט אין פאַרם פון אַ הקדמה: — יאָ, יאָ, די ענגלישע
 שיף איז נאָר-וואָס אָפגעפאַרן!
 פעטראַ שלאָפּט.

ניין, דער מאַמענט איז געווען אַ געפטרטער, פון זיין גאַנ-
 צער גרויסקייט און פּיערלעבקיט איז אַ תל געוואָרן. נו, ס'איז
 שוין איינמאָל אַ תענווה, אין אזא מעמד אַהייטצוקומען צו דער
 משפחה מיט אַ פאַרמעגן אין קעשענע!

ער האָט אויסגעטון זיינע נאַסע קליידער, האָט אָפגעטשע-
 פעט דעם הייצערנעם פּוס, און האָט זיך געלייגט לעבן זיין פרוי—
 ווי אַן אינזל לעבן אַן אינזל, קיין אַנדער ברירה איז נישט גע-
 ווען. איר פעכט גאַרנישט, איר גוף ליגט און רוט, זי אַטעמט
 שווער און רויק, ס'איז פינצמער, ער קאָן זי נישט זען, אָבער
 פילט די אָנגענעמע וואַרעמקייט, וואָס טראַגט זיך פון איר, זי
 האָט זיך פריידעך אָפגערוקט אין אַ זייט, כדי אים צו לאָזן אַן
 אָרט. זיינע פּינאָבטיקע איבערלעבונגען לאָזן אים נישט צורו, די
 שעהן רוקן זיך, און אז ס'הויבט אָן צו טאַגן און ער קאָן קיים
 זען, שטרעקט ער אויס די האַנט נאָך זיין געכט, ער דרייט
 אויס דעם רוקן צום בעט און ציילט סודותדיק זיין געלט.

אויף מאַרגן איז ער אין בעס אויף פעטראן און רעדט צו איר נישט אפילו קיין איין האַרט; א פרוי, וואָס איז פאַרשלאָפן א גרויסע געלעגנהייט, עפעס זיך צו דערוויסן, איז גאַרנישט ווערט. אָבער ער האָט דערפון גאַרנישט געהאַט, ווייל ס'האָט זיך גראַד אזוי געמאַכט, אז פעטראַ אליין האָט געבראַכט די ידיעה וועגן דעם אומדערהערטן געשעעניש: זי איז געקומען פון ברוגען, האָט אפילו נישט באַחזן אַזעקצושטעלן דעם עמער און תיבה אָנגע-הויבן דערציילן, אז די פּאָסט האָט מען די נאַכט באַראַבעוועט, דעם פּאָסטמיסטער האָט מען געפונען ערגעץ הייט אין שטאַט אויף אַ טרעפּל. ער איז דאָרט געזעסן אָן אַ הוט און איז נישט געווען ביים פּולן זינען.

אין יעדן אנדערן פּאַר האָלט אַליינער געכאַפט זיינע קוליעס און וואָלט אַזעקגעהאַפּקעט אין שטאַט אַרײַן; אָבער דער בעס, הלמאי ער האָט דורך פעטראַן ביינאַכט נישט געפּיערט זיין דערפּאָלג, האָט אים אָפּגעהאַלטן. ער האָט אפילו נישט אַרויסגע-וויזן קיין סימן פון איבערראַשונג איבער אירע ידיעות, איבער איר רויבער-מעשה, ניין, ניין, בשום אופן נישט! ער עסט ווייטער פּרישטיק, און פעטראַן קאַסט דאָס ממש געזונט, וואָס ער פרעגט זי נישט אויס. ווי זי ווערט דאָס משוגע, אַלץ מער משוגע! זי האָט, אַפּנים, געגעבן אַ שבועה, אים מער קיין קאַזע נישט צו געבן, כאַטש דאָס טעפעלע זיינס איז ליידיק; ער מעג זיך אליין מטריח זיין! סוף-בל-סוף זאָגט זי: — וואָס איז דאָס, האָסט היינט-טיקע נאַכט ס'לשון אָנגעוויירן?

— ס'לשון אָנגעוויירן? — ענטפּערט ער זייער פאַרווונדערט.
 — טו דיר, וואָס דו ווילסט!
 — וואָס האָב איך דען געדאַרפט רעדן? — פרעגט ער. —
 וואָס מיינסטו דערמיט?
 — האָסט, אַפּנים, גאַרנישט געהערט, וואָס איך האָב דער-צײַלט?

— וואָס — אַט דער שמוציקער? כ'הייס אַסאַך מער!
 זי קוקט אים אָן, ס'קומט איר נאָר אויף דער מחשבה: —
 ביסט אַמאָל נישט געווען דערביי, און ביסט פאַרוויקלט אין דער זאַך?

דאָס איז אויסגעצייכנט! ער ויצט זיך און זעט אויס אומ-
שולדיק ווי אַ קינד, ער האָט ריינע הענט, און צום סוף זאָל
מען אים גאָר חושד זיין אין אזא זאך! ער האָט מיט ווירדע
אויסגעשפיגן און געזאָגט: - אפשר וואָלטסטו צוגעמאַכט דאָס מויל?
- איך האָב נאָר געפרעגט. איך האָב גאָרנישט אזוי ש'לעכט
געמיינט.

- דו גיב אַכטונג אויף דיין מויל! - חורט ער איבער און
שטייט אויף.

אַהדאי איז פעטראַ געווען שמאַרק אויפגעבראַכט דערפאַר,
וואָס ער האָט אירע גרויסע נייעסן געמאַכט צו גאָרנישט, אירע
גוואַלטיקע נייעסן; נאָר ער האָט לעהאַט געבן זיך זיינע קוליעס,
און זי האָט דערפאַר געפונען פאַר מער פאַסיק אַוועקצוגיין, איי-
דער צו בכייבן; זי פאַרוואַרפט דעם קאַפּ און לאָזט זיך אַוועק
מיט אירע נייעסן צו דער באַבען אין קאַמער.

אַליווער עסט אָפּ צו דער זעט און גייט אַוועק פון דער
היים.

די געשעענישן פון די לעצטע פאַר שעה האָבן אויף דער
גאַנצער שטאָט געמאַכט אַ שרעקלעכן איינדרוק, אין מאַנאָזין איז
קיין לעבעדיקער מענטש נישט געקומען, און אַליווער האָט איצט
געהאַט די בעסטע געלעגנהייט נאָכצוקלערן אַלץ. ס'איז נאָך אַ
גליק, וואָס ער האָט ביינאַכט נישט צערעדט זיך און אַלץ אויס-
דערציילט. די השגחה האָט צוגעשפּילט, פעטראַ וואָלט געהאַט
פאַר איר חוב צוצעטראָגן יעדעס וואָרט. און וואָלט אים פאַר-
היילט אין דעם פאַסט-רויב. און ער, מיט זיין גאַנצער אומשול-
דיקייט, וואָלט אפשר אַרײַנגעפאַלן אינאיינעם מיטן געלט פאַר
דעם איידער-פוך. אַצינד האָט ער געדאַרפט זיין פאַרויכטיק, פרוי-
ער פון אַלץ דאַרף ער נישט אויפרייסן די אויגן מיט זיין געלט,
נישט אויסגעבן אַ סך, נישט מאַכן קיין צו שיינע קליידער, לגמרי
נישט פּונן זיך, דער העל-רויסער שניפּס, וואָס הענגט אין דעם
שווי-פענגצער פאַרן געשעפט פון האַנט-אַרבעטן, זעט איצט שוין
נישט באַפּונן זיין האַלד.

אַליווער האָט אַלץ אַרומגעטראַכט גאַנץ גענוי: אַ מויל פו

דעם אױעקגערויבטן געלט האָט ער בײַ זיך אין קעשענע, ער האָט דאָס נישט אױעקגערויבט, גאָט איז זײַן עדות. דעם שמיד קאַרל-סענס קינדער קאָנען, מסתמא, געבן דערקלערונגען וועגן דעם, ווען עמעצער וואָלט זיי אויסגעגעבן, אַליינער האָט אָבער גאָר-נישט בדעה זיי אויסצוגעבן, דאָס וואָלט נאָך געפעלט! אלע אומשטענדן זענען קעגן דעם, ערשט דאָס אַליין, וואָס זײַן אָבעל אַרבעט בײַ דעם שמיד, און די אלמנה פירט דאָרט אָן מיט דער באַלעבאָטישקייט. איז דען בלויז דער שמיד אַליין זײַן מײסטער? אַליינער האָט געהאָט פּאַטערלעכע געפילן אין אַ גע-נוגנדיקער מאָס, און ער וועט זײַן זון נישט אַרײַנפירן אין אַן אומגאַדיק, איבעריקנס, קאָנען דעם שמידס קינדער אויך זײַן אומ-שולדיק, ווער קאָן דאָ וויסן, אפשר ווייסט דאָ אַממײנסטן דער צווייטער שטייערמאַן פון דער פרעמד, ווער קאָן אים דען?

אָ, דער דאָזיקער צווייטער שטייערמאַן און דער דאָזיקער אַדאָלף מיטן מאַטראָסן-קעסטל זענען אפשר געווען די גרעסטע פאַרברעכער! האָבן זיי זיך דען נישט געבעטן בײַ אַליינערן, ער זאָל זײַן ווייב מיט זיך ברענגען אויף דער ענגלישער שיף, זיי וועלן זיי נישט אויפגעסן! אָבער אַליינער האָט ער-פּוּנס נישט מיטגענומען זײַן פרוי און זיי נישט איינגעשטעלט, ער געהערט נישט צו די מענטשן, וואָס נעמען מיט זייערע ווייבער צו אַנ-דערע. און ס'ווייזט זיך אַרויס, אז זײַן אַנשטענדיקייט האָט אים אַ גרויסע טובה געטון, האָט אים אָפּגעהיט פון אַ גולדניס-הייז, ווהיין ער איז שיער נישט אַרײַנגעפאַלן...

אין שטאָט האָבן זיך פאַרשפּרייט די אומגלויבליכעסטע קלאַנגען, די צייטונג האָט אָפּגעדרוקט אַן אַרטיקל פון אַ מענטש, וואָס קאָן זאָגן דאָס ריכטיקע וואָרט, דער פּאַליציאַנט קאַרלסען אין אויסגעווען אין אלע עקן שטאָט און געמאַכט רעוויזיעס, פון דעם פּאַסטמײסטער האָט מען נישט געקאָנט אַרויסבאַקומען קײן שום אויפקלערונגען; ער איז געווען דערשלאָגן און מיט פאַר-צוירנדיקייט אלץ געקוקט אויף דער ערד, פריער האָט ער גע-פרוּווט אָפּשילדערן עפעס אַ פרעמדן מאַן, וועלכן ער האָט באַ-געגנט בײַ זיך אין פאַרהויז אַרום צוועלף אַזײַנער בײַנאַכט;

דער פרעמדער מענטש איז געווען אן אלטער מיט א גרויער באַרד, אפשר האָט ער אָנגעמאַן אַ מאַסקע; ער האָט גערעדט ענגליש. ביי אַ שפּעטערדיקן פאַרהער האָט ער געענדערט זיין עדות-זאָגן: דער פרעמדער איז גאַרנישט געווען קיין אלטער, פאַרקערט, ער איז גאַר געווען אַ יונגער, און ער וואָלט זיך מיט אים נישט געקאָנט טון קיין עצה. דער מענטש האָט קיין שירם נישט געהאַט. קורץ גערעדט, דער פּאָסטמיסער האָט נישט גערעדט צו-דער-זאך און האָט אלעמען צעמומלט. ער איז אַראָפּ פונם זינען, ער האָט באַקומען אַן אָנפאַל. דער דאָקטאָר איז ביי אים געווען און פעסטגעשטעלט אַ בלוט-אויסגוס אין געהירן און אַ גייסטיקע פאַרטעמפּטקייט. אַ, גאָט, אַ מענטש, וואָס האָט ערשט געצייכנט מורעמס און היזער מיט זיין!

די שטאַט איז פול געווען מיט די אלע קלאַנגען. ס'וואָלט געווען אַ בפּירושע עחלה בנוגע די איינזוינער פון שטאַט, צו זאָגן, אַז זיי האָבן נישט מיטגעהאַלפּן הי ס'געהער צו זיין דער מאַכט און דעם פּאָליציאַנט קאַרלסען אין זייערע אויספאַרשונגען; אין די ערשטע טעג האָבן זיי אַלץ איבערגעקאָזט און זיך אינ-גאַנצן אָפּגעגעבן דעם דאָזיקן צוועק. און אין דעם דאָזיקן גרויסן טומל איז לגמרי דערטרונקען געוואָרן אַן אנדער ניס, וואָס וואָלט געוויס פאַרדינט די אלגעמיינע אויפּמערקזאַמקייט, דהיינו, אַז דער קאָנסול ק. א. יאָהנסען האָט באַקומען דעם ריטער-קרייץ פון דאַנגעבראַגן. ווער האָט זיך דאָס איבערגענומען מיט דעם כבוד, ווער האָט דאָס דערמאַנט? אַ נאָמיץ פון עמלעכע שורות אין דער צייטונג, אַ צופּעליקער גליק-ווינטש פון עמלעכע איינזוינער, וואָס האָבן געדענקט דערין, די פרוי יאָהנסען אָבער, יא, זי האָט דאָס אַסאך מער געשעצט, און זי האָט וועגן דעם באַלד מעלע-גראַפירט שטעלדרופן, וואָס געפינט זיך איצט אין ניי-אָרלעאַן, און ביאָן, וואָס איז גראַד געווען אין פאַרית.

XXIV

אין די גרויסע שמעט האלט מען זיך ביי דער מיינונג, אז
אין די קליינע שמעטלעך קומען גאָר קיינמאָר נישט פאָר קיין
גרויסע געשעענישן. דאָס איז אַ מעות, און אזאָ אַרט דענקען באַ-
ליידיקט פשוט; ס'קומען דאָ פאָר אמתע באַנקראַטן, אַפּערעס,
מאַרדן, סקאַנדאַלן פונקט אזוי גוט ווי אין דער גרויסער וועלט.
די אַרטיקע צייטונג גיט נישט אַרויס ביי אזאָ פאל קיין עקסטערע-
אויסגאַבעס; אָבער יעדע נייע פאַרשפּרייט זיך זייער שנעל פונם
ברונען איבערן גאַנצן שמעטל און דרינגט אַרײַן אין די ענגסטע
קעמערלעך. איז אין דעם גאַנצן שמעטל, וואָס שטייט ביים ים,
פאַראַן באַמטש איין מענטש, וואָס האָט פאַלד אויף מאַרגן גאַנצ-
פרי נאָך נישט געזוכט וועגן דעם רויב אין פאַסט? העכסטנס
האָט דאָס געקאָנט זיין ביי די גריקן-אַלסענס, ווייל זיי זענען
מענטשן, וואָס בלייבן לאַנג ליגן אין די בעטן און זייער אָפט
עסן זיי אַפילו פּרישטיק אין די בעטן.

אין די קליינע שמעטלעך פערן נישט קיין שטורמישע אי-
בערצעבונגען, און פונקט אזוי פערט אויך נישט קיין פאַרשידנ-
אַרטיקייט אין זיי. די קליינשמעטליקע האָבן אין זייערע איבער-
לעבונגען איבערגענוג פאַרשידנאַרטיקייט. הלמאי זאָלן זיי טאַקע
זיין פאַרמשפט צו לעבן און צו שטאַרבן נאָר מיטן פאַסט-רויב?
ווען ס'וואָלט אזוי געווען, וואָלט די באַרימטע מעשה נישט אזוי
גיך אָנגעוואָרן איר פּרישטייט. אַממיינסטן האָט זי דערהאַלטן ביים
לעבן דעם דאָקטאָר, ווייך אַדאַנק איר האָט ער זיך אין אַגע-
וויסער מאַס געקאָנט אַרויסווייזן אַלס אַ זיגער, אַקעגן דעם צע-
בראַכענעם פאַסטמייסטער, אָבער דאָס האָט געדויערט נישט לאַנג,
אזוי לאַנג, ביזוואַנען די מענטשן איז נמאס געוואָרן צו רעדן
וועגן דעם.

וואָס איז געווען דער סוף? ס'איז בכלל נישט געווען קיין
סוף, די מעשה איז נאָך אַלץ נישט אויפגעקלערט געוואָרן. דער
אַרטיקע צייטונג וועגן דעם האָט גערעדט ענגליש און האָט

אפשר געמראָגן אַ מאַסקע, אָבער אַלנמאלס האָט ער נישט געהאַט קיין שירם, אָט דער וואָרשיינלעכער פאַרברעכער איז נישט גע- פונען געוואָרן. מ'האַט מעלעגראַפירט צו דער ענגלישער שיף, אָבער זי האָט שוין געהאַט אויסגעלאָדן אירע משאות אין נאָר- וועגיע און איז שוין געווען אויפן וועג צו זייערע אייגענע האַפּנס. מ'האַט אויך אַהין מעלעגראַפירט, און אז די שיף איז אָנגעקומען, האָט מען דורכגעפירט אַ שטיקל פאַרהער, אָבער דאָס האָט צו גאַרנישט געבראַכט. פאַרשטייט זיך, אז ס'האַט זיך אַרויסגעוויזן, אז אַדאָלף איז געווען אַדאָלף, אַ שמירס אַ זון, אַ נאָרוועגישער מאַטראַס; אָבער ער האָט חתונה געהאַט קיין ענגלאַנד און האָט דאָרט געווינט, ער איז געווען אויף אַן ענגלישער שיף, און אונ- מער אַן ענגלישן פּלאַג איז ער געווען אינאַנצן געזיכערט. אוי- סערדעם איז דער קאַפיטאַן זייער געווען אַ פרומער מענטש.

אויך דער צווייטער שטייערמאַן האָט זיך אַרויסגעוויזן אַלס אַ נאָרוועגער, אַ פּאַסטמייסטערס אַ זון פון אַ געוויסן באַקאַנטן, קליינעם שמעל, נישט קיין חתונה-געהאַטער, מיט אויסגעצייכנטע צייגנישן פאַר זיין גרויסאַרטיקן אויפפירן זיך, אויף אים איז קיין שום חשר נישט געפאלן - דער פּאַטער וואָלט אפשר בשעתו אין דעם פרעמדן דערקענט זיין זון אין קאָרידאָר, ער האָט דאָס אָבער דאָך נישט געטון, אַחוץ דעם, איז ביי אים געווען די זעל- בע זאך מיטן ענגלישן פּלאַג, און אז דער ענגלישער פּלאַג וואָלט אַפילו קיין איין מאָג, אַפילו קיין איין רגע נישט באַשיצט קיין פאַרברעכער, דאָס האָט געוואָס די גאַנצע וועלט. דער צווייטער שטייערמאַן און אַדאָלף זענען, הייסט דאָס, איצט געווען אָנגע- שמעלט ביי אַ פרומען ענגלישן קאַפיטאַן, און ס'האַט אַפילו קיין רייד נישט געקאַנט זיין פון אַרויסגעבן זיי.

פאַרוואָס האָבן די צוויי מענער נישט באַזוכט זייערע על- מערן, ווען זייער שיף האָט זיך אויסגעלאָדן אין זייער געבורטס- שטאָט? יא, זעט איר, דאָס איז געווען איינע פון די מער דע- ריקאַטע פּראַגן, וואָס מ'האַט זיי געשמעלט, אָבער אַפילו דערויף האָבן זיי געגעבן אַ תשובה, וואָס האָט זיך געלייגט אויפן שבץ: זיי האָבן זיך נישט געוואָלט ווייזן פאַרן פּאַטער, מוטער, ברודער

און שוועסטער מיט ציידיקע הענט, און ס'האָט זיך זיי נאָך נישט איינגעגעבן צונויפצולייגן פון זייער פענסיע אַ גרעסערע סומע. דאָס איז די סיבה. אָבער גאָט איז אַן ערות, - האָט דער צווייטער שטייערמאַן אויסגערופן - אז ער איז נישט אַפילו איין אויפדער-נאַכט געווען אין שטאָט, זיך נישט אַרומגעדרייט אַרום זיין פאָ-טערס הויז, ער האָט אַריינגעקוקט דורך די פענצטער און האָט געציטערט, ווען ער האָט דערהערט די טיר זיך עפענען, און די הענט האָט ער געלייגט אויפן האַרצן, ווען ער האָט דעם שטאָט פון זיין מוטער געווען פאלן אויף די פאַרהאַנגען. דאָס האָט גע-האַט אַ ווירקונג, דאָס געריכט אַליין איז געווען גערירט, ס'האָט זייער אַסאך צו זאָגן, ווען אַ געריכט פילט זיך גערירט.

מיט'ן מאַטראָס אַדאָלף איז, אגב, געשען אַ מאַדנע זאַך: בשעת מ'האָט אים און זיינע זאָכן איבערגעקוקט, האָט מען בא-מערקט, ווי זיין קערפער איז אינגאנצן טאַטוירט. די צייכנונגען האָבן אויפגעריסן די אויגן און זענען געווען פשוט נישט אָנשמענ-דיק, און אויף דער פראַגע, ווי מ'האָט אים דאָס געמאַכט, האָט ער געענטפערט: - אין יאַפאָן. - די דאָזיקע צייכנונגען האָבן אַדאָלפן אַ רעה געטון, ביי דעם אויספאַרשונגס-ריכטער האָט ער דערמיט אַסאך אָנגעהאָרן, אָבער דאָס איז נאָך נישט קיין ראיה, אז ער האָט גענומען אָנטייל אין דעם רויב אין פאַסט. דער צווייטער שטייערמאַן האָט נישט געהאַט קיין שום טאַטוירונגען, און זיין קערפער איז געווען ריין און שיין, אזוי, אז ער איז פון דער זאך אויף זיכער גאַנץ ריין; יא, דאָס האָט אַ טובה געטון די ביידע פאַרדעכטיקע.

אַט אזוי איז די מעשה מיטן רויב אין פאַסט צוביסלעך פאַרגעסן געוואָרן, און דער גנב אָדער די גנבים האָבן אויך נישט אַריינגעכאַפט אַסאך: אַ זיבן-אַכט מויונט קראָן אין ווערט-בריוו. ווען ס'וואָלט אויסגעקומען צו טיילן דעם רויב צווישן אַ גרעסערן עולם, וואָלט אויסגעקומען זייער קליינע חלקים. ס'האָט זיך גע-וואָלט פראַסט און פשוט זאָגן: - נו, זאָל זיין צום געזונט!

די גאַנצע זאך האָט שוין אויפגעהערט פאַרנעמען אַן אָרט, קאַרלסען דער פּאָליציאַנט האָט אָנגעהויבן דעם ברען צו דע-

אויספארשונג, און מ'קאן אים נישט דן זיין דערפאר, אין דער געשיכטע איז געווען פארמישט דעם ברודערס א זון, און אים פערזענלעך איז די זאך אויך נישט שטארק אָנגענעם געווען. נאָר אויך די העכערע מאַכט האָט זייער ווייניק אַכט געקוינט דערויף, מ'זאָל דערגיין דעם אמת; ס'וואָלט בפירוש געווען אַ גרויס נאָרישקייט, מ'זאָר איבער אזא קלייניקייט פאַרפירן אַן עסק. מיט ענגלענדער, אויסער דעם האָט די שטאַט געוואָלט שווינען דעם שמיד קאַרלסענען, וועלכער האָט פאַרדינט צו האָבן אַסאך בעסערע קינדער, ווי ער האָט געהאַט.

אָבער וואָס איז מיטן פאַסמייסטער? ער האָט זיך אַזוי שטאַרק גענומען צום האַרצן, אז מ'האַט אים נישט געקענט דער-קענען: אַן איינגעהויקערטע, געבראַכענע געשמאַלט, מיט בלאַנ-דזענדיקע אויגן און מיט אַ מויל, וואָס בורמשעט שמענדיק. דער מענטש מיטן איידעלן האַרצן האָט נישט געקאָנט פאַרמאָגן דעם שאַרן און דעם בוין, וואָס האָט מיט אים געמאַרפן ביי זיין אַמט. צוליב עפעס אַנדערש האָט ער זיך דאָך נישט געדאַרפט מצער זיין, הייל זיין זון האָט דאָך גאָר קיין שלעכטס נישט געמון. אַלע האָבן עפעס רהמנות געהאַט אויפן פאַסמייסטער. ער האָט טאַקע אַלע זיינע יאָרן אַ שוין ביסל אויסגענודעט די מער פאַרשמענדיקע מענטשן מיט זיין אייביקער פרומקייט און מיט זיינע מעטאָפיוישע פלוידערייען אויף אַלע גאַסן און געסלעך. אָבער איצט, אז דער פינצטערער מול זיינער האָט אים געבראַכט צו אַזא מצב, האָט מען גיכער געדענקט זיינע מעלות, ווי די חסרונות פון דער אומגליקלעכער נשמה. צי האָט ער דען נישט געמאַכט די צייכונגען צו דער גרויסער שול-געביידע, צו אַט דער מויער מיט די זיילן, וואָס מ'זעט נאָך פון דערווייטנס, פונם ים, איידער מ'פאַרמט נאָך צו צום ברעג - אַ זכר ביון מוים? אַצינד איז ער געווען מיט אַ פאַרנעפּלטן פאַרשטאַנד, נאָך ערגער פון אַ קליין קינד.

— ער איז צעדרויט און איז לגמרי מוים, — האָט געזאָגט דער דאָקטאָר — ס'איז מיר לעצטנס סיי-ווי-סיי שוין געווען אויפפאַנדיק דאָס, וואָס ער האָט געהאַט אזא שאַרפן בליק, ער

איו געוואָרן אזוי קרובקע, אז ס'איז גענוג געווען אַ קליינער שמויס
מ'זאָג אים אומהאַרפן און צעברעכן. זיין פרומקייט האָט אים
געלייגט אין דער ערד אַריין.

נישט אזוי לייכט ווי אַלע אנדערע איז דעם דאָקטאָר אָן-
געקומען צו פאַרנעסן דעם רויב אין פּאָסט, ער האָט זיך נאָך
אַלץ אַרומגעטראָגן מיטן חשד, אז די ענגלישע שיף איז מאַקע
אָוועקגעפאַרן מיטן געלט. וואָס האָט געקאָנט שמערן דעם צווייטן
שטייערמאַן, וועלכער איז געווען גוט באַקאַנט מיט די אַרטיקע
אומשטענדן, אַריינצובאַפן זיך אין פּאָטערס הויז און אָוועקגנבענען
די ווערט-בריוו? - די קוימענדיקע דורות - פּלעגט דער פּאָסט-
מייסטער זאָגן, אַך, אַ דור, וואָס איז גרייט צו אַלץ! דער יורש
אַדאָלף איז געווען פון דעם זעלבן מין, די העסלעכע צייכנונגען
אויף זיין קערפער האָבן ערות געזאָגט אויף זיין כאַראַקטער. וואָס
אמת איז אמת, ביידע פּאָטערס האָבן געקאָנט נחת האָבן פון
זייערע יורשים!

דער דאָקטאָר האָט זיך אויף אַן אמת נישט געקאָנט אָפּ-
זאָגן זיך פון צו פייערן אַביסל זיין נצחון. ער האָט נאָך
קיינמאָל נישט געשפּאַנט איבער די זאַמדיקע גאַסן מיט אַזאַ לייכט-
קייט, און קיינמאָל איז נאָך נישט אזוי קלאַר באַשטעטיקט געוואָרן
די ריכטיקייט פון זיינע אנשווינגען אויפן לעבן. ער האָט זייער
אָפט באַזוכט די פרומע און גלויביקע שברי-פּלי, דעם פּאָסט-
מייסטער, ער פלעגט אים באַטראַכטן אינדערגיך און גלייך אָוועק-
גיין. ער האָט נישט געפונען קיין שום שפורן פון בעסערונג, קיין
שום מעגלעכקייט, אז זיין פּאַציענט זאָל זיך צוריק אומקערן צום
באַזוכטזיין און קלאַרן געדאַנק, און האָט דערפון אויסגעדרונגען,
אז ער בלייבט שוין אין דער פינצטערניש אויף שמענדיק. צי
האָט זיך נישט אָט - דאָס קינדישע מויל שמענדיק געגרויסט מיט
די מענטשליכע רעיונות? אז די רעיונות פון דעם מענטשן
הערן קיינמאָל נישט אויף, אז די מענטשליכע רעיונות זענען אַ
ליכט, וואָס לעשט זיך קיינמאָל נישט אויס? נו, פאַר אים אָבער
זענען זיי לבל-הרעות אויסגעלאָשן געוואָרן און איבערגעלאָזן נאָך
זיך אַ שוואַרצן קנויט. אזוינע שוואַכע קעס דאַרפן זיך קיינמאָל

נישט אריינגלאזן אין אזעלכע זאכן, זיך גריבלען אָן אַן עק, זיי דאַרפן בעסער צייכען קלויסטערס און שול-געביידעס און בלייבן טריי דעם קאַטעכיזם,

דער דאָקטאָר האָט גראָד נישט געהאַט קיין גרונט נאַריש זיך איבערצונעמען און צו פרייען זיך, ער האָט אָבער אויף זיין אופן געפונען אַ שטיק באַפרידיקונג. זיין מאַטעריאַליזם האָט אין דעם פאַל געוונען, די מעשה מיטן פּאָסטמיסטער, וואָס איז געוואָרן אַן אידויאַט, האָט געשאַרקט דעם דאָקטאָרס פּאַזיציע צווישן די מענטשן; ס'איז עפעס אויסגעקומען, הי ער וואָלט פריער פאַרויסגעזאָגט דאָס אומגליק, מיט זיין אויטאָריטעט וואָלט זיך פאַרט קיינער נישט געקאָנט פאַרגלייבן, זינע אַרויסגעזאָגט געדאַנקען זענען געווען זייער ריכטיק. ווען ער האָט געמענהט, אַ דער גלויבן האָט דעם פּאָסטמיסטער דערפירט צו דעם מצב, האָט אים אפילו דער אָדער יענער געקאָנט אַ פּרעג טון: - דער גלויבן? - דערויף ענטפערט אָפּ דער דאָקטאָר: - אונדא, דער אַבערגלויבן. - דערויף קען מען שוין גאַרנישט זאָגן.

אָבער די אמתע ליכטיקע פרייד האָט דער דאָקטאָר גע- האָט פונקט אזוי ווייניק ווי פריער, דאָס לעבן זינס איז געווען און געבליבן נידעריק און געמיין. ווען ער זאָל נישט געווען האָבן פון צייט צו צייט דאָס פאַרגעניגן צו רייצן זיך מיט עמעצן, וואָלט ער גאַרנישט אויסגעהאַלטן. עמעצער קאָן מיינען, לַמשל, אַז ער האָט דאָ געכאַפט אַ גוואַלטיקע מציאה מיטן פאַרבייטן דאָס געווענד? ער האָט איבערגעריסן די לאַנגיעריקע באַצייגונגן מיטן קאָנסול יאָהנסען און איבערגעגאנגען צום קאָנסול דאָוידסען, ער האָט דערמיט נישט געוואָלט אָנמין דאָוידסענען אַ שאַדן, פאַרקערט, ער האָט געוואָלט הויבן זיין קליין געשעפט. וואָס זשע איז דערפון געוואָרן? אויך דער האָט נישט פאַרשטאַנען דאָס צו שעצן, אויך דאָוידסען האָט אַריינגעשיקט אַ רעכנונג. זיי זענען אַלע גלייך, דאָוידסען איז נאָר געווען אַ נייער קאָנסול. דערצו נאָך איז דער קאָנסול דאָוידסען נישט געווען דער מענטש, מיט וועמען דער דאָקטאָר וואָלט געקאָנט זיך גוט דורכשמועסן, אויף אַלע טענות פון דעם דאָקטאָר פּלעגט ער גאַרנישט ענטפערן,

ער פלעגט זיך גאָ ווונדערן; פון אַם דער יארמולקע האָט מען נאָר געקאָנט חוּק מאַכן.

דער טאָפּלמער קאָנסול איז פאָרט געווען עפעס אנדערש, כאָטש ער איז אויך געווען נישט מער ווי אַ סוחר און אַן אייגן-טימער פון אַ שיף.

מ'האָט שוין געשמעסט, ווי גרויסארטיק ס'איז געווען דעם דאָקטאָרס וויזיט ביים טאָפּלמן קאָנסול, ווען ער איז געקומען צוויינטשעווען פארן קרייץ דאָנעבאָרג. ער האָט מיט זיך מיט-גענומען דעם אַפטיקער, זיי זענען ביידע געווען זיער נכעדריק. זיי זענען אין קאָנסולאָט אַריין דורכן געוועלב, דאָס האָבן זיי קיינמאָל נישט געמוז, זיי האָבן דורך איינעם פון די געוועלב-משרתים אַריינגעשיקט זיערע וויזיט-קארטלעך, אויסגעטון די קא-פעלושן און קאַלאַשן, אַזעקגעשמעלט די שטיקעלעך און מיט אַ קעשענע-קעמעלע געבראַכט אין אַרדנונג די האָר פון קאַפּ, זיי האָבן ביידע געטראָגן הענטשקעס אויף די הענט.

דער קאָנסול איז געווען פאַרווונדערט, ער איז זיי געקומען אַנטקעגן צו דער מיר מיט די וויזיט-קארטלעך אין האַנט און אין אַ חוץ אַ פרעג געטון, צי זיי ווילן אפשר אַן אוידיענק? זיי האָבן זיך ביידע אַ נויג געטון. — נו יאָ, ביטע — האָט דער קאָנסול אַ זאָג געטון נאָך אַלץ מיט אַ לייכטן טאָן.

אַבער ווען זיי זענען אַריין אין דער קאָנטאָר און האָבן נאָך אַלץ מיט דער זעלבער פייערלעכקייט אים אָנגעוואַנטשט, האָט שוין דער קאָנסול אַליין אָנגעהויבן איבערנעמען זיך און טראַכטן, אַז אַזוי דאַרף טאַקע זיין, אפשר דאַרף מען זיך טאַקע אַזוי באַגיין, בשעת מען קומט ווינטשן פאַרן ריטער-קרייץ, ווער וויסט! ער האָט נאָר לופנים געפרוּווט זיין אַביסל באַשיידן און געזאָגט: — נו, יאָ, ס'איז דאָך נישט בדאי, מ'דאַרף דאָך נישט זיין אַזוי פאַרמעל! — די ביידע געסט אַבער האָבן זיך געהאַלטן שטאַרק און נישט געלאָזט איבערגיין צו אַ לייכטן טאָן.

דער קאָנסול האָט די הערן מכבד געווען מיט ציגאַרן, זיי האָבן זיך אויפגעהויבן, און יעדער איינער פון זיי האָט גענומען אַ ציגאַר און זיך טיף פאַרנויגט, זיי האָבן אַבער נישט פאַררוי-

בערט. דער קאנסול האָט זיך אויך באַמיט אַרויסווייזן וואָס מער העפלעכקייט, ער האָט אָנגעהויבן רעדן וועגן דעם רויב אין פּאָסט, וואָס איז דאָ נישט לאַנג פּאַרגעקומען. די הערן האָבן מיט אויפֿ- מערקזאַמקייט געהערט אין זיך יעדעס מאָל פּאַרנויגט, זיי האָבן געלייגט גרויס געוויכט אויף זיינע ווערטער. דערווייַל איז אַלץ גענאָגען זייער גוט, דער קאָנסול יאָהנסען איז געווען אויסערגע- זייןלעך פּיין, ער, דער גרעסטער מענטש אין שטאָט, האָט גע- דאַרפט אונטערהאַלטן דעם גוטן מאָן. אַ געוועלב־משרת איז אַרייַנגעקומען און איבערגעגעבן דעם קאָנסול די פּאָסט, דער קאָנסול האָט די פּאָסט אַוועקגעלייגט און אפּילו קיין קוק נישט געטון. דער געשעפטספּירער בערענטסען איז אַריין און עפעס גע- פרעגט, דער קאָנסול האָט אָפּגעענטפּערט פּון אַ זייט: - שפעטער, איך בין איצט פּאַרנומען!

בשעת מעשה זענען די ביידע הערן געזעסן שטיל, ס'האָט אויסגעזען, ווי זיי וואָלטן זיך געריכט אויף נאָך אַ בעסערן מאָן. אָבער זיימער איז עס נישט געגאַנגען. דערפאַר האָט זיך ביים דאָקטאָר אויפגעכאַפט דער טייל, ער האָט געוואָלט אויף אַן אנדער אופן זיך קילן דאָס האַרץ. ער האָט זיך געווענדט צום אַפטייקער און האָט אים געזאָגט אַפּאַר ווערטער; פּון גרויס אַכטונג צום ריטער האָט ער גערעדט שטיל, ער האָט אָבער געזאָגט: - מיר האָבן אייגנטלעך, אויך געדאַרפט אויסטון די שייך פּון יענער זייט מיר!

דער קאָנסול האָט פּאַרשטאַנען וועגן וואָס דאָ האַנדלט זיך; אַפּשר האָט ער ביי זיך אין האַרצן זיך אַ קרום געטון, אויף זיין פנים אָבער איז גאַרנישט קענטיק געווען. בעת ער האָט אָפּ- געענטפּערט דעם דאָקטאָר: - איר האָט אורדאי מורא, ביי אייך זענען אַפּשר די זאָקן צעריסן?

נא, איז דער קאָנסול יאָהנסען נישט געווען שאַרפּזיניק? ס'איז געווען אַ טיפּער שטאָך, דער דאָקטאָר איז אויף אַ זיילע געבליבן זיצן דערשלאָגן, דערנאָך האָט ער אַ זאָג געטון מיט אַ שטייכ־: - מעגלעך, ס'קאָן זיין. - אָבער באַלד נאָכדעם האָט זיך זיין פּולסער אָנגעכאַפט און אַ זאָג געטון: - איך האָב,

איבעריקנס, פאַר מיינע זאַקן און פאַר אַלץ, וואָס איך האָב גע-
קויפט ביי אייך אין געהעלב, שוין באַצאָלט!
- מאַקע? - האָט דער קאַנסול אָפגעענטפערט מיט אַ
פראַגע.

- איך קאָן אייך ווייזן די קבלה.
- אזוי? - ענטפערט דער קאַנסול, און אז דער דאָקטאָר
שווייגט נאָך אַלץ, גיט ער צו: - איך ווײס נישט, וואָס מיינט
איר דערמיט.
- כ'מײן גאָרנישט, - האָט געענטפערט דער דאָקטאָר -
דאָס איז אַלץ.

דאָ וואָלט דער קאַנסול געדאַרפט זיך אָפשמעלן, ווימער
נישט גיין; אָבער ער האָט זיך, מסתמא, באַליידיקט, וואָס מ'האָט
אויף אזא אומן פון אים חווק געמאַכט, און ער האָט נישט געהאָלט
דערלאָזן, אז עמעצער זאָל אויף אים רייזן: - איך ווײס זייער
ווייניק פון די קליינע קניות, וואָס איר און אנדערע מענטשן מאַכן
אין געהעלב, דאָס טוט בערענטסען. איך זיך נאָר דאָ אין קאַנ-
טאָר און האָב אַביסל גרעסערע מסחרים צו ערלעדיקן.
- אָ, דאָס איז ביי מיר קיין ספק נישט. - האָט אויך
דער אַפאָיקער צוגעגעבן; ער האָט עפעס מורא און וואָלט אַ
בעזן געווען אַביסל פאַרגלעטן.

דער דאָקטאָר ווייזט זיי צוין, לײכנדיק, קאלט: - אהודאי
אזוי! זאָגט ער. - מיר זענען גרויס, מיר זיאן דאָ און געבן
פאַראַרדנונגען, מינדלעך און שריפטלעך, פאַר דער קליינער
פראַכטשיף, מיר שטייען נישט אַליין הינטער די געהעלב-מישן און
פאַרקויפן נישט אַליין גרינעם זיף און פינגעררוטן. - דער דאָקטאָר
ציט אַריין אין זיך די לופט דורך די ציין, און דאָס מאַכט דעם
איינדרוק, ווי אים וואָלט קאלט געווען - אָדער גיכער, ווי ער
וואָלט געווען שטאַרק אין בעס.

דער קאַנסול ענטפערט: - ס'איז מאַקע פונקט אזוי, ווי
איר שמעלט דאָס פאַר, אין די קלייניקייטן מיט איך מיך נישט.
- אָ, ווי גרויס מיר זענען! - רופט אים דער דאָקטאָר.
נאָט מיינער, ווי גרויס מיר זענען, איר און איך!

דער אפטייקער מיט זיך אריין: - ניין, גארנישט דאָס
האָט מען געהאט אין זינען. אנטשולדיקט, איך פארשטיי די זאך
אנדערש; וואָס פאַר אַיך אין, הער דאָקטאָר?
דער דאָקטאָר שטייט אויף: - ניין, איר ווייסט וואָס,
אפטייקערישע נשמה, הער...

- שטיי! די מעשה דערפון איז אזוי, הער קאָנסול, מיר
זענען געקומען אַהער, כדי - מיר האָבן געמיינט, דער דאָקטאָר
און איר, אז מיר אַלס גוטע באַקאַנטע קאָנען זיך דערלויבן אַ
קליינעם שפּאַס - ס'איז אונז, פאַרשטייט זיך, גאַרנישט איינגעפאַלן
פון אייך חוּק מאַכן, מיר האָבן נאָר געוואָלט מאַכן אַ קליינעם
שפּאַס מיט דעם קרייז, מיט דער ריטערשאַפט, וואָס נישט איר
און נישט מיר זענען, מסתמא, דערפון אזוי שטאַרק אַנטציקט. מיר
האָבן אפשר זיך נישט געהאַלטן היי ס'דאַרף צו זיין, מיר האָבן
אַבער געמיינט, אז מיר וועלן קומען צו אייך און אַביסל פּריילעך
מאַכן זיך און אייך.

- און איר האָט נישט געהאַט קיין מעות. - ענטפערט דער
קאָנסול - היי איר זעט בין איך פון ערשטן אויגנבליק איינגעגאַנגן.
גען אויף אייער שפּאַס.

- אז אייך היילט זיך געבן אַזעלכע לאַנגע ערקלערונגען
וועגן אַ זאך, וואָס איז זעלבסטפאַרשטענדלעך! ס'איז מיר אַ חונדער,
הער אפטייקער! - רופט אויס דער דאָקטאָר - קומט, לאַמיר גיין!
אַריי!

דער אפטייקער איז אויסגעשטאַנען, אַבער ער האָט דורכ-
געלאָזט דעם דאָקטאָר און אַליין האָט ער איבעראַניס אָנגעהויבן
געבן דערקלערונגען. דעם קאָנסול, ער האָט זיך באַנוצט דערביי
מיט אויסערגעוויינלעך זעפּלעכע ווערטער. ער האָפט, אז קיין שום
מיספאַרשטענדנישן וועלן נישט זיין צווישן אַלעם באַקאַנטע; דער
דאָקטאָר האָט איבערגעכאַפט די מאַס, ס'האָט דאָך נישט קיין זין,
נעמען און אויסטון די שיד, און אָנפירן מיט די גרויסע שיפּן פון
איינ האַפּן צום צווייטן, פון גענוא אין איין מאָג, קיין ציריך אַ
צווייטן מאָג - דאָס איז כּמעט איבער דעם מענטשלעכן פאַר-
שטאַנד ...

— ציריך איז נישט קיין האפן ביים ים — זאגט דער קאָנ-
 סול און שמייכלט, פילנדיק זיך בשעת מעשה עפעס העכער.
 — נו, זאָל זיין ניין. איך בין ציידער גאָר אַ קליינער ידען
 אין די זאכן, איך ווייס נאָר, אז איך באַקום פון ציריך פילן.
 אָבער וואָס האָב איך געוואָלט זאָגן, אַלנפאַלס איז דאָס אַ ריוויקע
 אַרבעט. ויצן דאָ און זיין דער דירעקטאָר פון די שיפן אויף די
 ימען און איינצייטיק האָבן דעם גרעסטן געשעפט דאָ אין שטאָט.
 צוליב דעם האָבן מיר טאַקע געמעגט אינדרויסן אויסטון די שיך,
 איך זאָג דאָס אָפן, נאָר ווי איך קען אייך, וואָלט דאָס אייך
 נישט געווען שטאַרק אָנגענעם. דער דאָקטאָר האָט לכתחלה קאָ-
 ציע געמאַכט, נאָר איך וואָלט דעם קאָנסול געבעטן, איר זאָלט
 אויף אונז נישט זיין ביזו.

— דאָס האָב איך שוין צאָנג פאַרגעסן, רעדט נישט מער
 דערפון, נאָך דאָס פעלט, איך זאָל פאַראיביל האָבן אויף דעם
 דאָקטאָרס רייד, איך האָב עפעס אַנדערש, וואָס צו טון. — ענט-
 פערט דער גוטמוטיקער קאָנסול יאָהנסען. — איר דאַרפט זיך נישט
 נעמען צום האַרצן.

— און סוף-בל-סוף, וואָס ס'איז נוגע דעם קרייץ, זענט איר
 פאַרט דער ערשטער ריטער דאָ אין שטאָט. און ס'איז נישטאָ קיי-
 נער, ווער ס'זאָל אייך נישט פאַרגינען דעם באַמת פאַרדינטן פּוּד.
 איז דאָס אפשר געגעבן געוואָרן אַלס אָנערקענונג דערפאַר, וואָס
 איר האָט צוריק מיט צוואַנציק יאָר פון אַן אַלטער צעבראַכענער
 שיף געמאַכט אַ גרויסאַרטיקע שיף?

דער קאָנסול זאָגט מיט אַ שמייכל: — נו, פון יענער צייט אָן
 זענען צוגעקומען נאָך קלייניקייטן.

— אַהראי, אַ גאַנצע רייע פון וויכטיקע זאַכן, איבערהוינט
 אייערע ווערטפולע באַריכטן. אַצינד וועט, אַפנים, אויך די נייע
 רעגירונג נאָכטון דעם ביישפּיל — איז דאָס נישט געווען באַליוויאַ?
 — וואָס הייסט? איך בין דאָך נישט קיין קאָנסול פון באַליוויאַ.
 — אַנטשולדיקט.

— אַלסען אָדער הייבערג איז מסתמא קאָנסול פון באַליוויאַ.
 — אָבער איר זענט דען נישט קיין טאַפּלער...

— קאָנסוכ? אודאי, — האָט געענטפערט קאָנסול יאָהנסען און זיך צעלאַכט אויף אַ קול איבער דעם אַפטייקערס פארזענהייט. — יאָ, פארשטייט זיך, טאָפּלעטער קאָנסול, כאַ-כאַ-כאַ! דער טאָפּלעטער קאָנסול פון באַליוויואָ איז גראָד איינער פון יענע, כאַ-כאַ-כאַ!

— אַך, איך האָב גאָר געמיינט האַלאַנד, — זאָגט דער אַפטייקער זייער דערשלאָגן — איך בין זייער אומגליקלעך. אַלגעמאַרס איז אייער רימער-קרויץ אַ כבוד נישט נאָר פאַר אייך, נאָר פאַר דער גאַנצער שטאַט, דאָס איז פאַר אונז אַלע אַ כבוד. די האַ-לאַנדעזישע רעגירונג וועט, מסתמא, אויך לאַנג נישט וואַרטן און וועט וויסן ווי אַפצושטאַצן אייערע פאַרדינסטן.

— וואָס הייסט ניין, דערצו איז גאָר קיין סיבה נישטאָ. ווירט איר גאָרנישט פאַרוויכערן אייער ציגאַר, איידער איר גייט נ, ווי איר ווירט?

— זיי וועלן זיך גוט שעמען! — האָט, מסתמא, געמראַכט דער קאָנסול וועגן די הערן. וואָס זענען אַוועקגעגאַנגען. און ער מראַכט אויך, אַז דער גאַנצער נאַרישער וויזט וועט דעם דאָקטאָר אַלני-פאַרס גאָרנישט געבן, די הערן האָבן אַפּשר געהאַט אַנדערע מחשבות, גאָט ווייסט, אַפּשר האָט דער אַפטייקער אין זיך געלאַכט, בשעת ער איז אַרויס, און דערנאָך ווען ער האָט דערציילט דעם דאָקטאָר טאָר וועגן זיין „סאָרטי“ פונם טאָפּלעטן קאָנסול, האָבן זיי אַפּשר ביידע צוואַמען געלאַכט. אָ, דאָס אָנפירן מיט די שיפן אויף די וועגט-ימען — ס'איז אָבער געווען אַ באַקאַנטע זאַך, אַז דער קאָנ-סול האָט נישט געטויגט דערצו, און מיט דער פראַכטשיף פֿיא האָט דער עיקר אָנגעפירט דער זון שעלדרופּ.

פונדעסטוועגן איז דער דאָקטאָר געווען שטאַרק צופרידן! ער האָט געזאָגט:—דעם אמת זאָגנדיק, האָט ער דעם שפּאַס גאָר-נישט תּופּס געווען. ער זיצט מסתמא איצט, אין דעם מאַמענט, אינדערהיים און מעסט אָן דעם קרויץ.

דער אַפטייקער אָבער האַלט, אַז ער האָט יאָ תּופּס געווען. —תּופּס געווען וואָס האָט ער דען תּופּס געווען! ווי האָט איר געזאָגט: אַ ריווקע אַרבעט?

— יאָ, איך האָב געזאָגט: אַ ריווקע אַרבעט.

—איר האָט געזאָגט באַליוויאָ און ציריך און ער האָט אייך
נישט אַרויסגעוואָרפֿן?

—שפעטער וועט אים ווערן קלאָר אין מוח. סוף-בל-סוף
וועט ער דאָס פֿאַרט תּוֹפּס זײַן.

בשום אופן נישט. ניין, ס'איז געווען נישט שטאַרק געלונגען
פון אונזער זייט.

דער דאָקטאָר איז אוועקגעגאַנגען צו גרוי-אַלסענען. ער
פֿלעגט אָפֿט גיין אַהײַן. אין דער לעצטער צײַט כּמעט יעדן
מאָג, ער האָט דאָרט געהאַט עפעס צו באַזאָרן. דער איידעם
ויערער, דער קונסט-מאַלער, איז אַהײַנגעקומען מיט זײַן וײַב און
קינד אויף זומער. דעם קינד האָט גאַרנישט געפּעלט, די יונגע
מוטער אָבער, ווי אַלע יונגע מוטערס, איז געווען עפעס אָנגע-
שראַקן און געשיקט נאָכן דאָקטאָר.

דער דאָקטאָר האָט גאַרנישט געהאַט קעגן דעם, ער זאָל
קומען צו גרוי-אַלסענען אין שטוב, ער האָט גאַנץ גוט פֿאַרדינט
דערבײַ און דאָס איז אים געווען זייער צום האַרצן. דאָרט איז
געווען נישט שטאַרק עלעגאַנט און נישט אַקוראַט, אַלץ איז גע-
ווען פון דער ברייטער האַנט, ס'האַט זיך געפּילט אַן איבער-
פֿלוס פון אַלץ און אפילו אַ פֿאַרשווענדערִישקײַט, פֿאַר דער שטוב
האַבן זיך געוואַרגערט דאַמען-הענטשקעס נישט צו דער פֿאַר,
טײַערע שירעמס זענען דאָרט געשטאַנען מיט צעבראַכענע שטעק-
לעך. אין די צײַמערן איז נישט געווען קיין אומאַרדנונג, אָבער
אין אַלץ איז קענטלעך געווען די רײַכקײַט. די ראַמען פון די
בילדער, די מעפּיכן, דאָס מעבל. די פֿאַרהאַנגען זענען געהאַנגען
ביז צו דער ערד מיט אַ שליף. ניין, דאָ האָט נישט געהערשט
קיין קמצנות, אָבער דער מין איינריכטונג האָט דערמאַנט אַ סעלף-
מעיד-פֿאַרמעגן. פֿריש-געבאַקן געלט.

נו, וואָס?—האַט אַהראַי געטראַכט דער דאָקטאָר און געמרוני-
קען דעם טײַערן הײַן און גערויבערט די גוטע צײַגאַרן. אַלנספּאַל
הערשט דאָ האַרציקײַט און גאַספּרײַנטלעכקײַט, און מ'האַט זיך
דאָרט גערעכנט מיט זײַן אויטאָריטעט. ער האָט געהאַט אַ וײַב
אַרט אין עק פון דער סאַפּע, און אַלע אַרום האָבן אים געקוקט
אין מױך אַרײַן. וואָס אַרט דאָס אים, אַז דאָס געלט איז פֿריש

אויפגעקומענס! געלט איז געלט. א מיליאָן איז נישט ערגער פון א טויזנטער. און דאָ איז זיך געזעסן דער דאָקטאָר. ער איז נישט געווען דער מענטש, וועלכן מ'האָט געקאָנט אימפּאָנירן מיט עפעס, אין דער סביבה האָט ער אָבער אויסגעווען אַ ביסל אָפּגעקראַכן, זיין געקראַכטמאַציעט העמד אויף דער ברוסט האָט געסקריפעט, און די מאַנזשעטן האָט ער געמוזט צוהאַלטן מיט דעם קליינעם פינגער, זיי זאָלן ביי אים אינגאַנצן נישט אַראָפּפּאַלן.

—ניין, דעם קינד פּעלט היינט אויך גאַרנישט, —האָט ער געזאָגט—ס'באַקומט גאָר נאָך אַ פּאַר ציינדלעך, פּדי ס'זאָל אויך מיט דעם זיין ענדלעך צו זיין שיינער מוטער.

די יונגע מוטער ווערט שטאַרק רויט און זאָגט:—נו, דאָס איז גוט. מיר זענען געווען אזוי אומרויק. קאָמיש איז גאָר דאָס, וואָס אַמ מערסטן האָט זיך געשראַקן גאָר עמעצער אַנדערש.

דער קאַנסול אַלסען פּרעגט:—ווער האָט זיך דאָס אַמטער־סטען געשראַקן?

—דו, טאַטע! דאָס מוזטו מודה זיין.

דער קאַנסול פּאַרענטפּערט זיך:—איך האָב זיך נישט גע־שראַקן, כ'האָב גאָר געטראַכט, פּאַרוואָס זאָל דאָס קינד האָבן אומזיסטע שמערצן, ווען ס'איז דאָ עפעס אַ מיטל אויסצומיידן דאָס. דאָס קינד האָט אַ נאָמען נאָך מיר, הער דאָקטאָר.

—דאָס האָט אַסאך צו זאָגן!—זאָגט דער דאָקטאָר.

דאָ איז דער דאָקטאָר געווען גאָר אַן אַנדער מענטש, ער האָט נישט געדאַפּט בסדר שטיין אויף דער וואַך, פּדי נאָכאַנאָנד צו שמעכן. דאָ האָט מען סיי־ווי געהאַט גרויס דרך־אָרץ פאַר אים, אויך אָן דעם שמעכן. דאָ איז ער געווען פּריינטלעך און נאָכגי־ביק, ער האָט זיך געפּילט זייער פּריי. האָבנדיק דאָס באַוויסמויין, אז ער שטייט העכער פון זיי, האָט ער פּונדעסטוועגן נישט פאַר־טיפּט דעם תּהום צווישן אים און צווישן די דאָזיקע מענטשן. דאָ אין שטוב האָט, אַחוץ דעם, געהערשט אַ גוטע שטימונג און ס'האָט נישט אויסגעווען אזוי נעבעכדיק. דער דאָקטאָר איז פון דער היים געווען נישט אזוי שטאַרק געפּיעשמטעט, דאָ האָט זיך

געפילט א פרייעכקייט און א געוונטקייט, און ממילא האָט דאָ אויך געהערשט עפעס אַ קינדישע וויכטיקייט.

מענטשן זענען אָן אויפהער אַרײַן און אַרויס. אויסער דעם איידעם מיט זײַן משפּחה איז געקומען צו גאָסט אויך דער מאָ-לער, דעם שטוב-מאַליערס זון; אַ, זײַ האָבן אים מיטגענומען, ער האָט נישט חתונה געהאַט אין דער משפּחה, זײַ קאַלעגע, פּוּ-דעסטחעגן איז ער געווען אַן אָנגעלייגטער גאָסט און געוויינט אין אַ מאַנסאַרד-צימער מיט טעפּיכער און פּאַרהאַנגען, וואָס זענען גראָפּעהאַנגען ביז דער ערד.

און אָט האָט זיך דעם מאָלער פאַרוואָלט צײַכענען אַ בילד פונם דאָקטאָר.

—וואָס ווילט איר דערמיט טון?—פרעגט דער דאָקטאָר גאַנץ אויפריכטיק. —איך קאָן דאָס נישט קויפן און עמעצער אַנדערש וועט דאָס געוויס נישט קויפן.

—איך וויל צײַכענען נאָר צוליב אייער פנים, —ענטפערט דער מאָלער. —וועגן האָנאָראַר שמועסט מען נישט! —גיט ער צו זייער טון-טער. דער דאָזיקער זון פון אַ שטוב-מאַליער האָט גאַרנישט גע-האַלטן אזוי שלעכט, צײַטנווייז האָט ער געהאַט אין זיך גאַנץ שײ-נע איינפאַלן, ער איז געווען היציק און פסדר פאַרליבט, ער האָט אויך געהאַט אַן אָרנטלעך געזיכט, ער האָט אָבער געהאַט אַ פּאַר-פּאַנגע, גרויסע הענט. דער דאָקטאָר האָט פאַטרעכט אָט די הענט מיט עקס.

—יא, צײַכנט אייך! —האַט געזאָגט דער דאָקטאָר, האַלטנדיק זיך גרייכנדיגטיק.

—א דאַנק! אָבער איך וואָלט בעסער געוואָלט אייך צײַכענען בײַ אייך אין קאַבינעט, אין דער סביבה פון פלעשער מיט מעדי-קאַמענטן און גראָפּע ביכער, פאַרוונקען אין אייער וויסנשאַפט.

דער דאָקטאָר האָט אַזש אַ צײַמער געטון. דאָס איז שוין איינמאָל אַ מערקווירדיקער קינסטלער. ער האָט אַ שטיקל השגה, וואָס אַ געלערנטער איז און אין וואָס ס'באַשטייט זײַן מעטיקייט! דער דאָקטאָר איז קענטיק געווען שטאַרק גערייט, די באַקן זע-

גען געוואָרן אַ ביסל רױט. ער האָט אויסגעטרונקען זײַן גלאָז, בדי
דאָס צו פֿאַרבאָרגן.

יאָ, בײַ גרױן־אַלסענען אין שטוב האָט ער זיך גוט געפֿילט.
לבתחילה האָט ער דאָ קײַן גרױסע האָפֿנונגען נישט גע-
לײגט, ער האָט געוואָלט אויסאידעלן דאָס הויז, ווי ער האָט שוין
אויסגעאידלט אַסאך אַנדערע הייזער, דאָס הויז פֿון הענריקסען
אויף דער ווערק, הייבערגס הויז, דאָמירסענס געוועלב, דעם קאַני-
סול יאָהנסענס הויז. אַצינד האָט ער זיך דאָ געפֿילט גוט, ווי לאַנג
ס'לאָזט זיך. ער האָט אויסערדעם געהאַט נאָך אַנדערע געדאַנקען:
ער האָט געוואָלט אונטערשמעלן אַ פֿיסל דעם קאַנסול יאָהנסען
דערמיט וואָס ער האָט געהויבן דעם קאַנסול אַלסען-ביטע, פֿאַר-
זוכט נאָר, ווי דאָס העט אײַך געפֿעלן! ער האָט גערן געוואָלט
אַרײַנברענגען אַ שטיקל גלײַכגעוויכט אין יענע באַצױנגען און שאַפֿן
נאָך אַזאַ בוח אין צוײַטן צד. ער האָט געקאַנט צעטיילן די
שטאַט אויף צוויי קעמפֿנדיקע לאַגערן.

ס'וואָלט אפשר געגאַנגען אויף אַ דרך, נאָר דאָס אַלץ
האַט זיך אָפֿגעשלאָגן אין דער גוטמוטיקייט און פֿאַסיוויטעט פֿון
דער משפּחה אַלסען. נײַן, די משפּחה אַלסען האָט זיך נישט
געלאָזט לערנען, זײ זענען נישט געווען קײַן גרױסע בעלנים
אויף אינטריגעס און מחלוקתן, זײ זענען געווען בעלנים גוט אָפֿ-
צועסן, זײ האָבן ליב געהאַט געלט און אײַנריכטונג, ווי עס
פֿאַסט פֿאַר גרױסע סוחרים; זײ האָבן אָבער נישט געהאַט קײַן
קאַפּ קולטור, קײַן שום אידעסטרירטן זשורנאַל און קײַן אײַן
מעלער, וואָס הערט געמאַלט דורך דער מאַכטער. די משפּחה
אַלסען האָט זיך געהאַלטן נידעריק בײַ דער ערד.

— יאָהנסען איז געוואָרן אַ דימער.—זאָגט דער דאָקטאָר,
איצט איז אײער רײ.

גרױן־אַלסען שאַקלט מיטן קאַפּ, גיט אַ קרעכץ און זאָגט:—
ס'איז נישט אַזוי גרײנג.

— דאָס איז נישט אומדערגרײכבאַר. ס'פֿאַדערט זיך נאָר אַביסל
אַרבעט.

גרױן־אַלסען שאַקלט הידער מיטן קאַפּ, גיט הידער אַ קרעכץ

און ענטפערט: - איך בין קאנסול-אר-אגענט פון א לאנד, ווו ס'וע-
נען נישטא קיין ריטער-קרייצן.

- אזוי, אָבער הערט, הער קאנסול, אלנפאלס קאָנט איר
דאָך האָבן אַן אייגענע ווילע הינטערן שמאָט.

- אַ ווילע? יאָ, יאָ, געוויס!

- וואָס, ניין? פאַרוואָס זאָל נאָר אַינער פאַרמאָגן אַ ווי-
לע? און פאַרוואָס זאָל ער דווקא דאָס האָבן? איר זענט גע-
וויס רייכער פון אים?

גריץ-אַלסען שאַקלט מיטן קאָפּ און שמייכלט: - טרייבט
נישט איבער!

- אָבער אַ ווילע, איר זאָלט אַהין אַרויספאַרן מיט צוויי
פערד.

- מיט צוויי פערד? ניין!

- איר קאָנט זיך עס פאַרגינען!

- יאָ, געוויס, - ענטפערט דער קאנסול און גיט זיך אַ
קלאַפּ מיט דער פּוויסט אין ברוסט-אָבער צוויי פערד. - ניין, אַנט-
שולדיקט-איך קאָן נישט אָנטרייבן אפילו מיט איין פערד.

- קאָנט איר צונעמען אַן אָנטרייבער! איר זענט דאָך אַ
מענטש, וואָס פאַרשטייט זיך אין די זאַכן. אַן אָנטרייבער מיט
גאָלדענע קנעפּ און מיט אַ גאָלדענעם פאַס אויף זיין הימל.

- ניין, ניין, דער אָנטרייבער אליין וועט צעפיקעט
ווערן פון געלעכטער, - זאָגט גריץ-אַלסען - און איך קאָן נישט זיצן
אין אַ וועגעלע מיט צוויי פערד.

דער דאָקטאָר לייגט-פאַר: - וועל איך דער ערשטער זיך
אריינעצן, דאָס הייסט, די פרוי אַלסען און איך. נישט אזוי,
פרוי אַלסען?

- די פרוי אַלסען רופט אויס אַ דערשראָקענע: - איך? ניין,
גאָט באַהיט! די פרוי דאָקטאָר קאָן זיך פאַרן-די פרוי דאָך-
טאָר קאָן זיך זעלבסט...

מ'קאָן דאָ גאָרנישט אויפמן.

XXV

דאָס לעבן אין שמעטל איז זיך הייטער גענאָנגען מיט זיין וועג-נאָר דער פּאָסטמיסטער איז געווען און געבליבן אַ צע-בראַכענער מענטש. ער איז באַפרייט געוואָרן פון זיין אַמט, מ'האַט באַשטימט פאַר אים נאָר אַ קליינע פענסיע, די פאַמיליע זיינע האָט זיך איבערגעצויגן אין אַ קליין הייל לעבן דער ווערק, און אַ נייער פּאָסטמיסטער האָט איבערגענומען די קוואַרטיר ביי דער פּאָסט.

ס'איז שוין געווען נאָך זומער, און ביידע עילויים פון שמאַט זענען צוריקגעפּאָרן צו זייער שטודיום. זיי זענען גראַד נישט געווען צווישן זיך קיין גרויסע האַרץ-פריינט, אָבער זיי זענען געפּאָרן צוזאַמען אויף איין שוף. האַרץ-פריינט? פּראַנק האָט די גאַנצע פּרייע צייט געאַרבעט און אַסאך איבערגעיאָגט ריינערטן, ויזווי-זשע האָבן זיי געקאַנט זיך צונויפּלעבן?

אַ, וואָס פּראַנק האָט נאָר נישט געלערנט אין די פּאַר וואָכן! מ'האַט דאָס אָבער דערקענט אויף זיין פנים. ער האָט זיין מוח אָנגעשמאַפט מיט פאַרשידענע שפּראַך-דיעות, ער האָט דאָס געמאַכט פאַמעלעך, נישט געיאָגט זיך, אָן גוואַלט, נאָר דורך צייט און בוחות, אַצינד איז ער געשטאַנען אויף דער שוף געל און אויסגעדאַרט, אָן אַ טראַפּן בלוט, ווי ער וואָלט באַשאַפּן געוואָרן נאָר צו לערנען, נאָך מער לערנען. דאָס לעבן אַרום זיך האָט ער נישט געשענקט מער אויפּמערקזאַמקייט, ווי ס'איז ווערט געווען, מיט זיינע הענט האָט ער נישט געוואָס, וואָס אָנצוהייבן פון, ער האָט זיך צוגעקוקט צו דער אַרבעט פון די מאַטראַסן מיט אַ טעמפּן בליק. די מענטשן ביי דער מאַשין האָבן זיך אים אויס-געוויזן שרעקלעך אויסגעשמירט. פּראַנק וואָלט נישט געזען בנח אַג-לאָרן קאַסטנס און פעסער אין דער שוף, ניין, נישט דערויף איז ער באַשאַפּן געוואָרן; ער האָט אָבער געקענט נאָכקוקן אין די ווערמערביכער, ער איז אָבער געווען אָנגעלאָרן אַיט די דע-

קנוט האנטסון

ליקאטע און הייליקע שפראך-ווערטן, דאָ קאָן נישט זיין קיין שום פאָרגלייך. פיינקייט ווערט דערגרייכט דורך דער פלייסיקייט אין שול, און ביי אַרבעט גייט די פיינקייט סיי-ווי לאַיבור.

אויף דער שיף האָט ער געטראָפֿן אַ באַקאַנטן פֿון דער שול-באַנק, דעם שפּאַננאַגל; ער האָט זיך אַרויסגערוקט פֿון דער מאַשין, ווי אַן אויסגעבלייכטער נעגער, האַלב אָנגעטון, מיט אַ פּאַר-שוויצט פנים און מיט אַ צעבראַסטעט העמד.
— נוט מאָרגן! — האָט ער געזאָגט — און זיך פּאַרנויגט פּאַר פּראַנקן.

— גוט מאָרגן! — האָט אויך פּראַנק געזאָגט, און האָט אָנגע-הויבן אויפּגראַבן אין זיין זכרון דעם נעגער. — דאָס ביסמוך

— יאָ, האָסט נישט געוואָסט?

— ניין! — האָט פּראַנק געענטפּערט אַ ביסל צוריקגעהאַלטן.

— איך בין אַ הייצער. וואָס מאַכט אַבער? גוט?

— אַבער, יאָ, דוכט זיך, אַז אַווי.

דער שפּאַננאַגל האָט געוואָלט אָפּפּרישן די זכרונות זיינע פֿון די שוליאָרן. — וויסמוך געדענקסטו נאָך דאָס? — ער לאַכט, זיינע ווייסע ציין בלאַנקען, ער טראַכט גאַרנישט וועגן דעם, ווי אויס-געשמירט ער איז, ער איז געשטאַנען אויף אַ צוג-ווינט, און ס'האַט אים גאַרנישט אויסגעמאַכט. פּראַנק האָט זיך אַלעמאַל אָפּגערוקט אין אַ זייט און געזאָגט. ס'ציט דאָ זייער!

— וואָס הערט זיך ביי דיר אינדערהיים, וואָס מאַכן דייע שוועסטער? נישקשה?

— יאָ. כ'האַב געהערט, ס'איז נישקשה.

— באַ-באַ-באַ, מ'קאָן מיינען, אַז דו קומסט נישט פּונדער-היים. — זאָגט דער שפּאַננאַגל. — ס'איז זייער קאַמיש, וואָס דו האָסט נישט געוואָסט, אַז איך בין דאָ. דייע שוועסטער ווייסן דאָס.

— פּראַנק זאָגט אויסמיידנדיק: — איך האָב אַווי פיל אַנדערע זאַכן צו טראַכטן.

— אַבער דאָס געדענקסטו נאָך, ווי מיר האָבן אויסגעבראַכן די שוויבן? און ווי דער דירעקטאָר איז אָנגעקומען?

פראנק ווערט פון אים אלץ ווייטער, ער איז שוין כמעט
 ביים האַריוואַנט און זאָגט: - ניין, דאָס איז געווען זייער לאַנג.
 דער שפּאַננאַגל באַמערקט, אז זיין חבר איז זייער געלערנט
 און ער פרוּווט זיך פּרעגן ביי אים וועגן זיינע ענינים: - דו פּאַרסט
 ווידער אויפן אוניווערסיטעט?

- זעלבסטפּאַרשטענדלעך.

- מיין גאָט, ווי ווייט דו ביסט שוין פּאַרגאַנגען? דו ווערסט

שוין אינטיכן אַ גלח?

- אַ גלח? - לאַכט פּראַנק. - ניין, געוויס נישט.

- נו, איך לערן שפּראַכן.

- נו, אַלע שפּראַכן פון דער וועלט! יאָ! דאָס איז אויך
 נישט קיין קלייניקייט. אַלע שפּראַכן פון דער וועלט, ווי דער דיי-
 רעקטאָר. ריינערט אָבער וועט ווערן אַ גלח?

- ניין, דאָס ווייס איך נישט.

- דאָס ווייסטו נישט?

פּראַנק זאָגט נישט גערן: - ניין. כ'ווייס נישט, האָס ער וויל

ווערן.

- כ'האָב היינט אינדערפרי געזען ריינערטן אַרויסשטייגן

אויף דער שיף, אָבער ער האָט מיך, אַפּנים, נישט דערקענט.

- ניין, דאָס קאָן געמאָלט זיין. דו ביסט דאָך אַצינד אַזוי

שוואַרץ.

- פונדעסטוועגן האָב איך זיך מיט אים באַגריסט. - זאָגט

דער שפּאַננאַגל און הויבט אָן אַרויסשאַרן אַש פּונם אויזן און
 אַרויסוואַרפן פון שיף.

- דאָ איז אזא שטייב! - האָט פּראַנק געזאָגט.

ניין, ריינערט האָט דערקענט נאָר דעם, וועמען ער האָט
 געוואָלט דערקענען; ער האָט פּראַנקן, זיין קאַלעגע, וואָס האָט
 אים איבערגעשטיגן, אויך קוים דערקענט, פּראַנק האָט אים
 כמעט נישט געזען אויף דער שיף, ריינערט איז געפּאָרן מיט
 דער צווייטער קלאַס און ס'רוב געווען אין דער ערשטער. פּראַנק
 אָבער איז זיך געשטאַנען אין דער דריטער קלאַס און געהאַט
 די איבערצייגונג, אז ער קען אַסאך שפּראַכן.

קנוט האטמסון

ריינערט בשעת זיין פרייער צייט האָט נישט געפרוּווט עפענען קיין ביכל; ער פלעגט נאָר נעמען אַ ביכל אין האַנט ויין טאַטן, דעם צווייטן גלח, צוליב, דאָס רוב צייט אָבער איז ער געווען אויסער דער שטוב. ריינערט האָט נישט געלאָזט וואַקסן קיין גראָז אונטער זיינע פיס, ער האָט פולשטענדיק באַ-זיגט די קליינע לידיא און די קליינע מיידעלעך אויף דער ווערק, און אויך ביי הייבערגס אַליסא געהאַט גרויס דערפאַלג. דער רוח זאָל אים נעמען, ווי שוין דער יונג האָט אויסגעזען מיט זיינע ליפּען און מיט זיינע שיינע בגדים, דערצו נאָך האָט ער זיך געהאַלטן אזוי אומפאַרשעמט, אז מ'האַט אים געקאָנט אָננעמען פאַר אַ דערוואַקסענעם. דאָס איז דערגאַנגען אזוי ווייט, אז ער האָט זיך באַמיט אַרויסשלאָגן ביים געהילף-סאַלטיס זיינע דאַמען, כאָטש יענער איז שוין אַ געענדיקטער.

פראַנק האָט זיך אַרומגעדרייט אויפן דעק פון שיף און איז געווען בלוי פון קעלמ, ער האָט געהאַלטן אין איין זוכן אַ ניי וואַרעם ווינקל אַלעמאַל, ווען די שיף פלעגט פאַרקערעווען. ווען ער וועט קומען אין קריסטיאַניע, וועט ער פריער פון אַליץ זיך קויפן אַ טאַגל מיט אַ סאַמעטענעם קאַלנער.

ער איז פאַרבייגעגאַנגען דעם צימער, וווּ מען רייכערט, די מיר איז אָפן, ער האָט אַריינגעקוקט אַהין און זיך אָפגע-שמעלט. ער האָט זיך מיט עמעצן באַגרויסט און געוואָלט זיך גיין ווייטער. אָבער ער האָט זיך עפעס פאַרהאַלטן. אַחוץ דעם זענען דאָרט געווען באַקאַנטע, זיי זענען געזעסן פונקט אַקעגן אים, דער אַדוואַקאַט פּרעדריקסען פון זיין היימיש שמעטל, אַ גרויסער מאַן, ער האָט אָבער געפליידערט מיט אַ נידעריקערן פון זיך, מיט ריינערטן, זיי זענען זיך געזעסן איינער לעבן אנדערן און געשמעסט, דער אַדוואַקאַט האַט זיך געפּוצט די נעגל מיט אַ פּערלמוטערן מעסערל, זיי האָבן ביידע גערויכערט.

פראַנק איז צו זיי נישט צוגעגאַנגען, אָבער ער האָט זיך נישט געאַילט אַוועקגיין. ער איז דאָך מער אַדער ווייניקער באַ-קאַנט, דער עולם האַלט פון אים, האָט ער דורכן מיר געזאָגט

ריינערטן: - איך האָב געטראָפֿן דעם שפּאַנאַגל, ער האָט זיך אויף דיר נאַכגעפּרעגט.

ריינערט האָט גאַרנישט געענטפּערט, ער איז זיך געזעסן און ווי ער וואָלט זיך פּאַרטראַכט.

- ער איז אַ הייצער דאָ אויף דער שיף.

- אזוי! - זאָגט ריינערט, ווי נישט פּון דער וועלט.

- ווער איז דאָס דער שפּאַנאַגל? - פּרעגט דער אַדוואָקאַט.

גלייך ווי ער וואָלט דאָס נישט געוואָס.

- אונזער אַ שול-חבר. - ענטפּערט ריינערט - יא, כ'פּרי

מיך זייער, וואָס כ'וועל הידעראַטאַל זען, די געקער פּון קאַר-נעויל."

- כ'האָב דאָס נאָך נישט געזען.

- קלאַוסען איז דאָרט גרויסארטיק; דאָס זאָגן אַלע.

- איך האָב אזוי הייניק צייט פאַר טעאָטער און צירק, -

זונערט אַדוואָקאַט פּרעדריקסען - איך האָב דאָך מיין אַרבעט אין

סטאַטיוו, און אויסער דעם בין איך פּאַרויצער אין אַ פּאַרזאַמעני

מאַרישער קאָמיסיע.

פּראַנק האָט פּאַרשטאַנען, אז ער האָט דאָ מער נישט וואָס

צו טון, און איז אַזעקגעגאַנגען הייטער. ער האָט זיך פּאַררוקט אין

אַ וואַרעם ווינקל און געשמיכלט צו זיך אַליין, אַ, ער קען שפּראַכן

בעסער פּון זיי בידן צוזאַמען. פּרעדריקסען האָט אפּשר געקענט

אַ קליין ביסל דייטש - דאָס איז געווען אַדען!

האָט דען אויך דער אַדוואָקאַט פּרעדריקסען נישט געקאָנט

שמייכלען מיט זיינע שפּראַכן איז אים געגאַנגען, ווי מיט זיין אַנאַ-

טאָמיע: ער האָט אַזויפיל געקענט, וויפיל ער האָט געדאַרפט. אַזינד

קערט ער זיך אים און זיין קאָמיסיע, פּולקאָס אויסגערוט און גרייט

די אַרבעט הידער איבערצונעמען, ווי ער האָט זי איבערגעלעזט.

די דאָזיקע זיצונגען אין דער קאָמיסיע זענען געווען נישט אַמ-

ערנשט, אין צייטונג פּלעגט שטיין, ווען ער פּלעגט זיך אומקערן

ער האָט געקאָנט פּון דער מלוכה-קאַסע פּאַקומען רייע-הוצאות,

אַדום-צייט האָט ער זיך געטראָפֿן מיט זיינע קאָלעגן און מיט אַנ-

דערע פּון זיין שטאַנד ביי אַ גלעזל פּונש און ביי אַ לאַנגער פּייקע.

דאָס האָט אים צוגעגעבן אַן אָנווען. אַ קליין אָרטיק בלעטל האָט אים צווישן אַנדערע אָנגערופן קינפטיקער מלוכה-יועק: — האָבן מיר דען נישט קיין גרויסע מענער? און דער אָבער-פּראָקוראָר פּרעדריקסען? דעם הער אַדוואָקאַט האָט דאָס גראָד נישט גע- שאַדט, וואָס מ'האַט אים דערמאַנט, דאָ קאָן ער נאָר געווינען, די צוקונפט איז נאָך פאַר אים, ער איז שוין אַצינד געווען אַימענטש, וואָס האָט זיך שוין געקאַנט דערלויבן בשעת אַ געשפּרעך אַרויס- צונעמען אַ מעסערל אין פּוצן די נעגל.

אַט אַזוי זענען די דריי פון שטאַט, פּראַנק, ריינערט און דער אַדוואָקאַט, געפּאָרן קיין קריסמיאַנע. יעדערער צו זיין אַרבעט, צו זיין ציל, צו זיין צוקונפט. דער שפּאַנאַגאַל האָט געהיאַט די מאַשין.

און דאָס שטעמל ביים ברעגים איז הידער געלעגן הינטער

וי.

זיי האָבן געבענקט אַהיים, יעדער אויף זיין שטייגער, פּראַנק אַפּשד הייניקער פון אַלע. זיין קאַמער איז געשטאַנען ליידיק, די אַלמע האָט שוין מער נישט געדאַרפט גיין אויף די שפיץ פינגער, און האָט שוין געקאַנט דונערן מיט די פּלים אויף דער קיך, וויבאַל זיי האָט נאָר געוואָלט. דאָס הייסט נאָך נישט, אַז ס'איז גע- וואָרן אַסאך בעסער. אַבער האָט געירשנט דעם ברודערס קאַמער; פאַר אים איז דאָס געווען נישט פון די גרויסע זאַכן, ער האָט דאָרטן נאָר גענעכטיקט, און אויסער דעם איז אַבער נישט געווען דער מענטש פון וויסנשאַפט.

דער אַדוואָקאַט האָט פּונדעסטוועגן איבערגעלאָזט נאָך זיך אַ פּוכט אָרט. נישט ווייל זיין קאַנטאַר האָט שטאַרק געליטן פון זיין אָפּפּאָרן, די געשעפטן זיינע זענען נישט געווען אַזוי גרויס מ'זאָל נישט קאָנען אַרץ באַזאָרגן דורך דער פּאַסט, און ס'זאָל נישט דערליידיקט ווערן אויף זיין בענקל אין סטאַרטוינג. נאָר דער אַדוואָקאַט האָט פאַרן אָפּפּאָרן געשלאָסן אַ געוויסן אָפּמאַך; דער פּרייזין אַלסען האָט ער אַפּשד געפּעלט. אַלנאָלס איז איר פּאַרגעקומען, אַז ס'איז מיטאַמאָל שטאַרק שטיל געוואָרן, הען זיין שטימע האָט זיך מער נישט געלאָזט הערן. און וואָס נאָך?

נאָר וואָרט אַביסל, די ריכטיקע צייט איז נאָך נישט געקומען, זי
 נענטערט זיך, די אָרטיקע ציימונג האָט שוין אויסגערעכנט די
 קינפטיקע גרויסע מענער, אויך אים, דעם מיטן אָפּמאָך. דער פּריי-
 לין אַלסען האָבן געהויבן געפּעלמ יענע שווערע טריט אויף די טרעפּ,
 אויב נישט עפעס אַנדערש, דער הער, וואָס איז אַריינגעקומען און
 געסאָפּעט שווער, אָן האַלד-און-נאַקן, מיט אַ פעטן פּאַלד, אָן אויס-
 געשמרעקטע האַנט: - גוטן אָונט, גוטן אָונט! - ווען זי וואָלט
 נישט געהאַט קיין טבע צו פּאַרנעסן, וואָלט זי זיך געדאַרפט דער-
 מאַנען אין די אויסגערויכערטע שטיקלעך ציגאַרן אינם אַשבּעכער,
 אין דעם דיאַלאָג, אין זיין זאַכלעך רעדן פון ליבע און פון דער
 נאָרדעגישער פּאָליטיק: - צו וואָס, אין תּוֹך גענומען, שטרעבן מיר
 דאָ אין לעבן? ס'זאָל גוט זיין, וואָס נאָך? מיר שטייגן פון איין
 מדרגה צו דער צווייטער, און ס'גייט אינו אַלץ בעסער און בע-
 סער, מיר עסן גוט, קליידן זיך גוט, מיר שפּאַרן עפעס אָפּ, ווערן
 פאַרמעגלעך, מיר האָבן אייגענע הייזער אין שטאָט, מיר האָבן חלק
 אין די שיפּן אויפן ים, מיר וווינען אין זומער-וווינונגען, מיר שיפּן
 זיך, ווען מיר הייבן אָדער מיר פּאַרן זיך דורך מיט אַ פּערד-און
 וועגל. מיר טוען קיין זאָך נישט, וואָס עס פּאַסט נישט, מיר הייבן
 נאָרנישט פּאַרגלעטן דאָס נישט גלאַטע, זאָלן דאָס אַנדערע טון,
 יעדער איינער לויט זיין געשמאַק! דערנאָך - דערנאָך קאָנען מיר
 לאָזן אין גאַנג די געשעפטן און געבן מענטשן אַרבעט, מיר קאָ-
 נען פון גוטס אַרום אונז און אויסשמרעקן די האַנט, דערלאָנגען
 הייבן. מיר הערן עפעס פון אַ משפּחה, וואָס איז אָן אַ דאָך אי-
 בערן קאָפּ, לאָזן מיר זי וווינען אין איינעם פון אונזערע הייזער:
 ביטע, קאָנסט דאָ וווינען, דו מיט דיין הויזגעזינט! מיר הערן עפעס
 פון אַן אומגליק און מיר נעמען אַנטהיל, מיר זענען נישט מער
 מיט פאַרשטיינערטע הערצער. מאַטראָזן ווערן קאַליקעס ביי זייער
 געפּערלעכער אַרבעט, מיטן מיר זיך אַריין און היטן אָפּ זייער
 רעכט. אויף אזא אופן ווערן מיר סאָלידאַריש, מיר פּאַרערן פּאַר-
 טריט און דעמאָקראַטיע, לאָזט אונז נאָר ברענגען אין אַרדנונג די
 מיליטערדינסט, די פּאָן און דאָס פּאַטערלאַנד...

- אַוודאי. - זאָגט דערויף די פּריידין אַלסען.

— נישט אמת? אזוי גייט עס און אזוי מוז עס זייטער גיין!
 ס'איז אָבער נישט גוט, ווען דער מענטש איז אליין, ווער רעדט,
 בעת זיין מצב פאָדערט אַ געהילפֿין, פרייליך אָלסען...
 — ווילט איר נישט פאָרוויכערן נאָך אַ ציגאַר?

— יאָ, אַדאַנק. טאַקע אַ געהילפֿין, זי איז נויטיק צוליב אַ
 סאָך טעמים: די שטוב פאָדערט אַ באַלעבאַסטע, זי זאָל די צי-
 מערן אין אָרדנונג האַלטן, די איינקויף אין שטוב זאָל זיין אין
 אירע הענט. קומט עמעצער און וויל מיטן מאַן עפעס רעדן, ער
 אַרבעט, ער איז אין מלוכה-ראַט, די פרוי דאַרף דאָן פאַרמערען.
 די פאַרוואַלטונג פון אַ מושב-זקנים אָדער אַן אַנטשאַלט פון גייס-
 מי-קראַנקע וויל האָבן איר הויכגעשעצטע אונטערשטיצונג, נו, גוט,
 די פרוי גיט איר נאָמען אונטער דעם אויפֿרוף. זי איז אויף אַ
 העכערער מדרגה, דערלאַנגט צו אַ גרויסן פּבור, אָבער זי נעמט
 אויף זיך נייע התחייבותן. זי קאָן זיך נישט אָפּזאָגן דערפֿון. די
 עפנטלעכקייט האַלט די אויגן אויף איר געווענרט, די געזעלשאַפט
 שמעלט אירע פאָדערונגען. קאָנט איר די דאָזיקע פאָדערונגען דער-
 פילן, מיין פרייליך?

— איך? — זאָגט פרייליך אָלסען מיט אַ שמיכל — אַ, דאָס
 ווייס איך נישט. נו, אויב דאָס מוז זיין, וועל איך קאָנען. ווי איז
 אייער מיינונג?

— איך בין אין דעם זיכער. און אַצינד מוז מען קלאָר מאַכן,
 צו די פרייליך איז מסכים. זינט אונזער ערשטן אָפּמאַך זענען שוין
 אַריבער עטלעכע חדשים, איר האָט געהאַט צייט די זאָך גוט
 אַרומטראַכטן. איך וואַרט אָבער אויף געוויסע ענדערונגען, וואָס
 דאַרפן אָנקומען, נישטאָ זיך וואָס צו אַיילן. איך גיב אייך נאָך
 צייט.

דאָ פּרעגט פרייליך אָלסען אַביסל פאַרווונדערט: — איר
 זאָגט אונזער ערשמער אָפּמאַך? וואָס פאַראַ אָפּמאַך?
 — ליבע פרייליך, אונזער צייטווייליקער אָפּמאַך. איר גע-
 דענקט נישט, אויף אייער שוועסטערס חתונה? איך מיין, אז מיר
 זענען דאָן געקומען צו אַ הסכם...

— יאָ, מיר זענען זיך צענאַנגען נישט ברוגו.

— נו, זעט איר ?

— אין דעם אָפּמאָך האָט איר נאָר אַליין גענומען אָנטייל.
— נו, יאָ, וועגן דעם וועלן מיר זיך נישט שפּאַרן, איך האָב
טאַקע אַממייסטן גערעדט, דאָס זענט איר טאַקע גערעכט. איך
האָב אייך געגעבן מיין הבטחה...

— זי מאַכט נאָר אַביסל דעם אָנשמעל! — טראַכט, מסתמא,
ביי זיך דער אַדוואָקאַט פּרעדריקסען. אָבער בדי צו זיין זיכער,
חיל ער עפעס אַרויסזאָגן, אַרויסרעדן, וואָס ס'איז אים אויף דער
מינוט איינגעפאַרן. די מאַלער און קינסטלער, וואָס פּלעגן קומען
צו זיי אין שטוב, וועלן ביי אים דאָס מיידל נישט אויסכאַפּן,
ס'גלויבט זיך נישט, אז אזא זאך זאָל געשען, אַצינד אָבער חיל
ער וועגן דער זאך זאָגן אַ פּאַר ווערטער: — איך האָב אַלואַ אַוועק-
געלייגט מיין בקשה צו אייערע פּיס, און אָט ליגט זי. הם. ווער
זינגט דאָס דאָרט אויפן בוידעם ?

— דאָס זענען די מאַלער. זייער אַטעליע איז פּונאוויבן.

דער אַדוואָקאַט שמייכלט: — אַך, אָט די יינגלעך, נשמות
אָן זאָרגן, זיי זיינען און באַמאָלן דעם לייחנט! פון דעם צווייטן
דער איך נישט, אָבער אייער שוואַגער איז דאָך פון אַ געבילדעט
הויז, איך בין מיט זיין פּאַטער געווען צוזאַמען אויף דעם אוני-
ווערסיטעט. ווי גייט דאָס דעם זון? אזא יונגערמאַן און האָט נישט
קיין באַדן אונטער די פּיס, ער האָט נישט געלערנט עפעס רעכטס,
האָט נישט שמודירט. פון דעם אַנדערן חיל ער אינגאַנצן נישט
רעדן, אָבער אייער שוואַגער האָט דאָך פון געבוירן אָן געהאַט
פאַר זיך אַ צוקונפט. נו, ס'קאָן אים אפשר גוט זיין, ער קאָן דאָך
פון צייט-צו-צייט פאַרקויפּן אַ בילד, איך וועל ביי אים שפּעטער
קויפּן אַ בילד. און איך וועל אייך בעטן אויסצוקלויבן.
— וואָס!...

— יאָ, דאָס חיל איך, — שאַקלט דער הער פּרעדריקסען
מיטן קאָפּ פון זיין הויך, ווי פון אויבן אַראָפּ — קויפּן אַ בילד
און אייך בעטן, איר זאָלט דאָס בילד אויסקלויבן, ווילט איר ?

— וואָלט איר זיך אויף מיר פאַרלאָזט ?

— איך וואָלט זיך אויף אייך פאַרלאָזט מיט אַ סאָך וויכטי-

קנות האמסון

קערע זאכן. און האָס איז נוגע די בילדער, וועלן מיר ביי אים אָפקויפן נישט איינס נאָר צוויי, דאָס וועלן מיר טון. איך פאָר איצט ווידער קיין קריסטיאניא אויף דער דינסט פאר מין פאָטער-לאַנד. זאָל דערהיייל אונזער אָפּמאָך אַביסל רוען, און אז די צייט וועט קומען, וועלן מיר ביידע האָבן איין מיינונג, אזוי האָף איך... אָט אזוי האָט אויסגעזען דער צייטווייליקער אָפּמאָך! דער אדוואָקאט איז כמעט איינער אַליין געווען און אים באַטייליקט. זעט נאָר, ער האָט מיט אַ פאָר חדשים צוריק די זאָך געבראַכט אין אָרדנונג, ער איז געווען דערפון צופרידן, היינט איז אים איינגעפאַלן, ער זאָל נישט בלייבן אַליין מיט זיין אָפּמאָך, ער האָט געוואָלט אויך אַרײַנציען דעם צווייטן צד. זעלבסטפאַרשטענדלעך, אז די פרייזין אָלסען וועט מסכים זיין, ער האָט נאָר געדאַרפט פּרעגן ביי איר, זי אַביסל אויספאַרשן. ס'איז דאָן געגאַנגען, ווי עס גייט זיך, זי האָט זיך אַביסל געקווענקלט, דאָס האָט אָבער נישט געשפּילט קיין ראָלע, די זאָך האָט זיך פאַרענדיקט דערמיט, וואָס זי האָט צוגעזאָגט קויפן בילדער פאַר איר ווינונג.

דערמיט איז דער אדוואָקאט פּרעדריקסען אַרויף אויפן שיף. די פרייזין אָלסען אָבער איז איבערגעבליבן אַליין אין שטאָט, זי איז זיך ווידער געזעסן איינזאַם און געטראַכט. וואָס האָט זי צוגעזאָגט דעם מענטשן? גאַרנישט! צוהלומין גאַרנישט. צי האָט זי אים אין דער ערשטער רגע קאַטעגאָריש אָפּגעזאָגט? אַנדערע פּרויען זאָגן קיינעם נישט אָפּ קיין איין-איינציקן נישט. אפילו דער, וואָס טויג שוין צו גאַרנישט, קומט אויך אַמאָל צונוק, מ'זאָל קאָנען טראַכטן פון אים. פרייזין אָלסען איז געווען געווען נישט פון די אויסגערעכנטע, נישט פון די איבערגעשפיצטע און כיטערע, דאָ איז גראָד געווען אַט-דער מענטש, זי האָט אים געוואָלט האַלטן אונטער דער האַנט, ווי ס'זאָל נישט זיין - איז ער פאַרמ געווען בעסער פון גאַרנישט; זי איז געוואָרן ערטרע, די שוועסטער אי-רע האָט שוין חתונה געהאַט, איין גאָט הייסט, די צוקונפט איז פאַר איר, אַ מלוכה-יווען איז פאַרט עפעס ווערט, ער זאָל נאָר ווערן מלוכה-יווען. אַלנפאַלס מעג מען אַ טראַכט מן דערפון! זי זאָל זיין אויסגערעכנט? זי איז לגמרי נישט געווען אַרײַנגעטון ביי

איבער די אויערן אין חשבונות, זי איז זיך געווען א נאטיכעך מיידל און גלייך צו אלע אנדערע מיידלעך, די נאטור אליין האָט אָנגעפירט מיט איר פּאָליטיק. זי האָט נאָך אין קיין זאך נישט גע- פילט קיין מאַנגל. זאָר זי פּלוצים פילן אַ מאַנגל אין אַן אָנהענג- גער? זי האָט פון אַלץ געהאַט איבערגענוג, און דאָ האָט זי אַ מלוכה-יועץ אויך, ער זאָל דאָס נאָר ווערן! אין דעם איז נישטאָ גאַרנישט אומפּאַרשטענדלעכס, אַ הוּן, וואָס ויצט אויף אַ בייט אין אַ גאַרטן איז. אויך נישט קיין אומפּאַרשטענדלעכע זאָך.

פאַרשטייט זיך, אַז דאָס פּריילין אַלסען האָט געבענקט נאָכן אדוואָקאַט, ווען ער איז אדוועקגעפאַרן.

האַבן נאָך אים אנדערע אויך געבענקט? אפשר אַליווערס משפּחה? דאָס גלויבט זיך נישט? אַליווער איז געווען איבערגליק- לעך, ווען זיין האַרטער בעל-חוב איז אדוועקגעפאַרן, און אויך פעם- ראַן איז שוין, מסתּמא, נמאס געוואָרן דאָס אייביקע יאָגן צום אַד- וואָקאַט. סוף-בלי-סוף זענען פאַרענדיקט געוואָרן זייערע אונטער- האַנדלונגען. און זי זאָל עפעס פילן צו דעם דאָזיקן מענטשן, וואָס האָט איר גורם געווען אַזויפיל עגמת-נפש, איז אויך נישט צו גלויבן; ס'קאָן דאָ גאָר קיין רייד נישט זיין פון עפעס אַ באַציונג צו דעם מענטשן מצד פעטראָן, נאָך דאָס האָט געפעלט! האָט מען אפשר געהערט פון עפעס אַנס, צי גאָר פון אַן אומברחמנותדיקער לי- בע, צי האָט מען אפשר גערעדט ביים ברונען, אַז זיי ביידע שטייען אין אַ פּלאַם-פייער, און אפשר איז געפאלן דאָס וואָרט: „קורצשלוס“? דער דאָך איבער פעטראָס קאַפּ האָט געהערט צום אדוואָקאַט, זי האָט גערעדט מיט דעם מענטשן, זי האָט דערמיט געוואָלט איינהאַלטן דעם דאָך איבער איר קאַפּ, דאָס איז געווען אַלץ. פאַרשטייט זיך, אַז זי האָט אָפּט געמוזט אַהין גיין, פרי מיט אים אַרומרעדן די זאָך, אַליווער האָט צייטנחיו געקאָנט דערויף בורטשען, וואָס זי ווערט עפעס קיינמאָל נישט פאַרטיק. האָט זי זיך אפשר געפּוּצט אַ חוץ אַ ניי העמד אונטערן קלייד? ניין, קיינמאָל נישט, אויף הויפל ס'איז אַליווערן באַחוּסט. די נייע העמ- דער האָט זי געהאַט, האָט זי זיי געוואָלט טראָגן, פעטראָ איז גע-

ווען א התונה-געהאטע פרוי, אלע פרווון מצד די מענער צו דער-
נענטערן זיך צו איר, קענען אויף איר קיין איינדרוק נישט מאכן,
זי האָט נאָך צוריק מיט יאָרן, ווען זי איז נאָך יונג געווען, אַראָפּ-
געלאָזט שעלדרופ יאהנסענען א פאטש אין באַק פאַר זיינע זיסע
רייד צו איר, היינט וואָס וואָלט זי שוין איצט געטון, ווען אויף
אירע שלייפן ווערן די האָר שוין גרוי און אַליין האָט זי שוין
דערהאקסענע קינדער?

אַליינער האָט אזוי-ארום נישט געהאַט קיין סיבה זי חושד צו
זיין. ער האָט נאָר אַ זאָג געטון: — ר'אזי שוין אוועקגעפאַרן?
— יאָ. — ענטפערט פעטראַ — און איך וואָלט מיך זייער גע-
פרייט, ווען ער קומט שוין נישט מער צוריק.

— וואָס הייסט? דו מיינסט, אז ער וועט שוין אייביק זיין
דאָרט?

— דאָס הייסט איך נישט. נאָר איך וואָלט געווען צופרידן,
ווען ער קומט נישט צוריק.

אַליינער האָט דערקענט אין זיין פרוי, אז דאָס, וואָס זי
זאָגט, מיינט זי ערנסט; זי האָט געמאַכט אַ מינע פון עקל און
האַט אויסגעשפּיגן אין אַ זייט. דייטלעכער רעדן האָט זי שוין נישט
געדאַרפט, זי האָט נישט געקאָנט פאַרטראָגן דעם אַדוואָקאַט.

— יאָ, ער איז נישט פון די מענטשן, וואָס גאָט האָט ליב, —
האַט ער אַ זאָג געטון — אָבער אַט-די אַדוואָקאַטן, זיי זענען דען
אַמאָל בעסער געווען!

— און דאָס זאָג איך דיר, — האָט זי הייטער געצויגן —
אַ צווייטן מאָל מענסטו שוין אַליין גיין צו אים. מיינ פוס וועט
שוין דאָרטן גישט אַריינטרעטן.

האַט עמעצער געקאָנט דייטלעכער רעדן? אַליינער האָט
דאָס אויפגענומען נישט שלעכט, פאַרקערט; יאָ, אַ צווייטן מאָל
וועט ער אַליין גיין צום אַדוואָקאַט, זאָגט ער, נאָר איינמאָל וועט
ער דאָרפן גיין, ער וועט דאָס דערליידיקן איינס און צוויי, האָט
ער געזאָגט און אַ שאַקל געטון מיטן קאַפּ. און ער וועט איינמאָל
פאַר אַלעמאָל פאַרענדיקן די זאַך, ער וועט אים זאָגן, היאזוי ער
הייסט, אַליינער אַנדערסען, און ער וועט פון אים פאַרלאָנגען אַ

קבלה פאר דער סומע, וואָס ער וועט אַ וואָרף טון דעם בלוטוויגער אויפן מיט. די קאָליקע און דער פחדן האָט זיך אויסגעמאַלט, ווי ער וועט זיך האַלטן דאַמאַלס.

איבעריקנס איז אַלייזער די לעצטע צייט טאָקע לעוואָרן אַביסל דרייסטער. די זיכערקייט, אַז ער האָט געלט אין קעשענע, האָט דעם מענטשן אויפגעהויבן, זיין כאַראַקטער איז געוואָרן פעס-טער. אויף מאַרגן נאָך דעם רויב אין פאַסט האָט ער זיך נאָך נישט געפילט זיכער, און ער האָט געבעטן פעטראָן, זי זאָל אים אין וועמל אַריינייען אַ בוועם-קעשענע. פעטראָ האָט פון אים חווק-געמאַכט און געהאַלטן דאָס פאר באַרימער. — אַ שטאַרקע קעשענע! — האָט ער פאַרלאָנגט. — אַודאי, פון זעגל-דייחט! — האָט פעטראָ געזאָגט. אַלייזער האָט זיך געמוזט ווענדן צו זיין מו-טער, זי זאָל דאָס אַייננייען.

און איצט, ווען ער האָט שוין געהאַט זיין בוועם-קעשענע, און די געלט-פאַפירלעך אין דער קעשענע, האָט זיך אַלייזער דער-פילט גאָר זיכער; קיינעם וועט דאָך נישט אַיינפאַלן צו קומען מיט אַ חיוויט צו אַ קאָליקע, וואָס האָט קיינעם קיין שלעכטס נישט גע-טון. דאָס געלט פאר דעם אַיירערן-פוך איז געווען זיינס. ס'איז נאָר געווען פאַרדראַסיק, וואָס דאָס געלט קאָן נישט זען די ליכטיקע שיין. ער וואָלט זיך אמת מחיה געווען, ווען ער וואָלט זיך געקאָנט לאָזן אין די געוועלכן און פאַרלאָנגען דאָס און יענען, און דערנאָך אַרויסנעמען דאָס גאַנצע געלט און דערפון באַצאָלן; די דאָזיקע פריד איז אים פאַרבאָטן, ער מוז זיין געלט אויסגעבן באַהאַלטענערהייט. ס'איז נאָך געווען גוט, וואָס דאָס געלט איז באַשטאַנען דאָס רוב פון אַיינציקע קליינע געלט-פאַפירלעך, פון וועלכע ער האָט געקאָנט אין געחיסע. פאַרויכטיקע פיזעס אַרויסנעמען און קויפן פאר זיך עפעס. אויף אַזאָ אופן האָט ער טאַג-טעגלעך געקאָנט קויפן עפעס אַ זיסע זאַך אין מויל אַריין, אַ חוץ דעם האָט ער געקאָנט זיך פּוצן, האָבן אַ פייערע שניפּסל צום האַלן און אַ האַרטן קאַלנער; פאר די קליינע מיידלעך האָט ער געקויפט שיכלעך מיט קליידלעך. קיינער האָט גאָרנישט חושד געווען, קיין סאך געלט האָט ער נישט אויסגעגעבן; אַ פאַר גרע-

סערע געלט-פאפירלעך זענען געלעגן נישט גערירט ביי אים אין
בוזעם-קעשענע.

אזוי איז אלץ געגאנגען גוט, אַליווערן האָט גאַרנישט גע-
פעלט, ער איז בכלל געווען אַ שמח-באַלקן! קיין פּרעסער איז ער
נישט געווען, ער איז נאָר געווען אַ שטיקל נאַשער. פּעטראַ איז
געווען דער הויפּך, זי איז געווען זשעדינע און גיריק. גראַד איצט
איז אים צונויף געקומען זיין גאַנצע גוטמוטיקייט, בדי דורכצוקומען
מיט פּעטראַן, איר אַ סאך מוחל צו זיין. דער טייל הייסט פּאַר-
האַס, זי איז עפעס געוואָרן קאַפּריזשע און שטאַרק פּאַרדרייט, איר
איז אַלץ אינם נישט געווען ניהא, זי האָט נישט געקאַנט עסן, נישט
טרינקען, קיין זאך נישט געקאַנט פּאַרטראַגן, די קאַווע, האָס
מ'האַט לעצטנס געקאַכט, איז געווען נישט קיין גוטע, — האָס
פּאַראַ קאַווע ברענגסטו דאָס אַהיים! — האָט זי געזאָגט. זי האָט
ביי דאַחזרעסענען געווען אַ שטיק שוויצאַרישן קעז, און הען זי וואָלט
נאָך איצט ביי יאָהנסענען געדינט, וואָלט זי דעם קעז געגעסן!
איבעריקנס, האָט זי ביים פּרויורער האַלמע אין פענצטער געווען
געבן זיף, ס'מוז מסתמא זייער גוט שמעקן!

און אַליווער, האָס האָט אַ פּוּלע קעשענע מיט געלט, וואָלט
געקאַנט ענטפּערן: — דיר דאַרף זיך נישט גלוסטן אַלץ, וואָס דו
זעסט, פּעטראַ! גיב בעסער אַ טראַכט וועגן דעם, הויפל מיר פּאַר-
דינען איך מיט דיר. צוריק רעדנדיק, גייט אונז נאָך זייער גוט.
דאָ האָט פּעטראַ געהאַט די געלעגנהייט צו אַנטפלעקן דעם
ביטערן כאַראַקטער אירן, און זי האָט אָנגעהויבן זיך קריגן מיטן
מאַן. אַנשטאַט מורא צו האָבן פּאַר זיינע קוליעס, האָס זענען גע-
לעגן ביי אים צו דער האַנט, האָט זי אָנגעהויבן חוּזק-מאַכן פון
זי און אויך פון אים אַליין און געזאָגט, אז זי רעכט מיט אַ פּאָר
קוליעס, רעדט מיט קוליעס, לייגט זיך אין בעט מיט די קוליעס
און וועט שוין מסתמא שטאַרבן מיט די קוליעס; שוין איינמאָל אַ
לעבן! און דערביי האָט זי אויסגעשפּיגן אין אַ זייט, גלייך ווי זי
וואָלט געהאַלטן ביי אויסברעכן.

אַליווער וואָלט דאַמאָלס געקאַנט מיט זיין קרעפטיקן אוי-
בערשטן טייל פון קערפּער כאַפּן אַ האַק און צעשמעטערן דעם

מיש, אָדער צעוואַרפן דעם אויחן אָדער אויף אַן אַנדער אומן געבן איר אַ קליינע התראה, אָבער געטון האָט ער נאָר עפעס אַני-דערש: ער איז אַזעק אין שטאַט און געקומען צוריק מיט אַזאַ קעז און מיט אַזאַ שטיקל זיף, ביטע! ניין, ס'איז אים נאָר אויפן זינען נישט אַרויף! פעטראַ איז געבליבן אַ רגע ווי געלעמט, אַזוי פאַרחידושט איז זי געווען, זי האָט אַזש אָנגעהויבן היינען: זי האָט נאָרנישט געהאַלט האָבן די זאך! וואָס פאַר אַ נאַרישן קאַפּ ער האָט, צוליב אַזעלכע נאַרישקייטן זאָל מען נאָך פאַרקריבן אין חובות! — טראָג שוין אָפּ די זאַכן צוריק!

— ניין, דאָ האָסטו, וואָס דיר האָט זיך געגלוסט, — האָט ער געזאָגט.

וואָס איר האָט זיך געגלוסט? זי טאָר נאָרנישט אַמאָל אַ שפּאַס טון? אָדער זי דאַרף צו דעם אַלעמען שטום זיין דאָס גאַנצע לעבן אירס? פּע!

ס'האָט אַלייזערן שטאַרק געאַרט, וואָס זי שפּייט אויס, ווען זי רעדט וועגן אים, פונקט אַזוי ווי זי האָט אויסגעשפּיגן, ווען זי האָט גערעדט וועגן דעם אַדוואָקאַט; נאָר וואָס קאָן ער העלפן. אַך, גרויסע ענדערונגען קומען פאַר ביי דעם מענטשן, וואָס האָט באַקומען אַ נייעם כאַראַקטער. אַלייזער האָט שטאַרק צוגערעדט די פרוי, זי זאָל כאַטש פאַרווכן דעם קעז, נו, יאָ, זי האָט פאַרוכט און באַלד צוריק אויסגעשפּיגן, — וואָס הייסט דאָס? דאָס איז נישט דער קעז, דו מיינסט אַדדאי, אַז מיר קאָן מען אָפּמאַרן? — פעטראַ איז געוואָרן שטאַרק בלאַס פון אויפּרעגונג, זי איז געווען אויסער זיך, זי האָט אָנגעשריגן אויף די קליינע מיידלעך, פאַר-וואָס זיי זאָבן, ווען זי האָט נאָך אַ שמעק געטון צו דעם זיף, האָט זי אַזש זיך אָנגעכאַפט ביי דער נאָז.

ס'איז פשוט געווען אוממעגלעך איר מיט עפעס צוצומרעפן. נו, יאָ, נישט אַלייזער און נישט די קליינע מיידלעך האָבן נאָרנישט געהאַט קעגן דעם, אַז די גוטע זאַכן זאָגן בלייבן פאַר זיי.

אַזוי איז דורכגעגאַנגען איין טאָג נאָכן צוהיימן, מיט גוטן און בייזן, מיט קריגערייען, מיט קליינע איבערלעבונגען פונם טאָג,

אמאל מיט א גומן געריכט פון פיש, אויך אַליווער האָט זיך אַרויס-
געכאַפט פאַרנאַכט אויפן ים, אַמאָל מיט געבעקס צו דער קאַווע.
ווען אַליווער האָט גראָד אויסגעביטן אַ גרעסער געלם-פאַפירק אויף
קליינס. ס'איז זיי געגאַנגען גאַרנישט שלעכט, דעם גאַנצן הויזגע-
זינט האָט זיך געלעבט אַסאך בעסער, ווי דאָס רוב קליינע מענ-
משלעך אין שמאַט; וויפֿל מענטשן האָבן דאָס אַ שמעלע מיט
אַ פעסטן געהאַלט און דערצו נאָך אַ בוזעם-קעשענע מיט געלט?
אַסאך ערגער איז געגאַנגען דעם אומגליקלעכן פּאָסטמיסער
מיט זיין משפּחה. דער דאָקטאָר האָט ביי דעם שווער קראַנקן
נאָך אַרײַן נישט געפונען קיין שום בעסערונג; דער פּאָסטמיסער
איז געווען, ווי מ'האַט אים אַנידערגעוועצט, שטום און איינגעבוּגן,
ווי ער וואָלט געווען טויט. מ'קאָן אויך נישט זאָגן, אז ער זאָל זיין
אינערלעך שטאַרק צופרידן מיט עפעס וואָס, כאָטש ער האָט גע-
שטיבלט אין זיין איינזאַמקייט און פון פריילעכקייט וועגן זיך גע-
פאַטשט איבער די קני. אַ, לחלוטין נישט! ס'איז גאַרנישט
געווען צו דערקענען, ער זאָל זיך טרייסן מיט זיין אַלמע פיראַ-
סאָפיע, מיטן נחת פון זיינע קינדער, וואָס זענען אים איבערגע-
וואַקסן, וואָס אַרבעטן, אַדאַנק גאָט, פאַר אַ בעסערן לעבן אינם
צוהיטן גלגול. דער פּאָסטמיסער האָט אויסגעווען, ווי ער וואָלט
גאַרנישט געטראַכט, גאַרנישט געזוכט און מער אין גאַרנישט גע-
גלייבט. ער האָט אלע זיינע יאָרן געזוכט און סוף-בל-סוף געפונען
אַ קליין סטעוועקלע מיט אַ ברעקל ליכט, דאָ האָט ער זיך גע-
לאָזט גיין — ביזוואַנען די מאַוימדיקע השגחה האָט זיך אים אַהעק-
געשמעלט שוין גאַנץ ווייט אינמיטן וועג און אים פאַרהאַלטן. די
כהאַרעיס פון זיינע אייגענע מחשבות האָבן אים איינגעשלאָנגען.
זיין פרוי און זיינע טעכטער זענען געווען ענערגישע מענטשן;
אין טאַכטער האָט געדאַרפט אַצינד באַקומען אַ שמעלע ביי דעם
קאַנסול יאָהנסען אין געוועלב, דער זון, דער לאַנדווירט, האָט גע-
געבן, וויפֿל ער האָט נאָר געקאַנט, אַדאַנק אים האָט מען ווי ס'ניט
געקאַנט דורכקומען מיט דעם אַרעמען געהאַלט, אָבער אזויפֿיל
דערוואַקסענע מענטשן וואָלטן נישט געקאַנט פון דעם געהאַלט
אַרײַן דורכגעבן. ס'וואָלט געווען זייער שלעכט, ווען דער זון פון

ענגלאַנד, דער טיכטיקער צווייטער שטייערמאַן, וואָלט נישט גע-
 קומען צו הילף. ווען ער האָט דערהערט פון דעם רויב אין פּאַסט
 און פון זיין פּאַסטערס אומגליק, האָט ער זיך געהאַלטן ווי אַ מאַן.
 ער האָט אָנגעשריבן אַ גרויסאַרטיקן בריוו צו זיינע עלטערן און
 שוועסטער און ברידער, ער האָט געזאָגט אַביסל מוסר, אַז אין
 אַ שעה פון נסיון דאַרף מען זיך פאַרלאָזן אויף גאָט, דערציילט,
 אַז ער האָט אויך געהאַט אומאַנגענעמעלעכקייטן פון דער זאַך, מ'האַט
 אים עפעס חושד געווען, מ'האַט אים אויסגעהערט, אָבער ער איז,
 פאַרשטייט זיך, אַרויס גיין. ער האָט נישט קיין פאַראַיבאַל, וואָס מ'האַט
 אים חושד געווען, גאָט צו דאַנקען, די גערעכטיקייט האָט מנצח
 געווען, אין ענגלאַנד זיגט די גערעכטיקייט שטענדיק. צום סוף
 האָט ער אַרויסגעזאָגט די מיינונג, אַז דאָס דאַרף זיין אַן אָנזאָג
 די מענטשן, זיי זאָלן זיך באַקלערן און תשובה טון, ווייל אָט דאָס
 אומדערהערטע געשעעניש איז נישט נאָר נוגע זיין משפּחה, נאָר
 אויך אַלע מענטשן. הקיצור, ער איז געוואָרן פּרום. שוין איינמאָל
 אַ זון! מיט קיין איין-און-איינציק וואָרט האָט ער נישט דערמאָנט
 דאָס וויכטיקסטע, אַז ער האָט איצט פאַרמאָגט מער געלט. צי
 דערפאַר ווייל ער האָט באַקומען אַ גרעסערן געהאַלט, אָדער ער
 האָט אויף דער ענגלישער ערד אַנטדעקט אַ נייעם קוילן-גרובן,
 אַלפּאַצטס האָט ער איצט צוגעשיקט אַ גאַנץ פיינע סומע און האָט
 צוגעזאָגט נאָך מער צושיקן. דאָס האָט זיי פשוט געראַמעוועט, דאָס
 האָט פאַרשאַפט זיין מוטער און די שוועסטער אַסאך גליק. זיי
 זענען אַוועק צום פּאַסטער און אים דערציילט דאָס ניס, זיי האָבן
 אים געוואָלט דערמיט איבערראַשן, כדי זיין פּאַרטעמפּטער מוּת זאָל
 אויפגעטרייסלט ווערן דערפון, זיי האָבן געהאַפט, אַז די פרייד
 וועט אים מ'ט איין קלאַפּ אומקערן דעם פאַרשטאַנד; שמעלט אייך
 נאָר פּאָר, ווען דאָס געשעט טאַקע! דאָס איז אָבער נישט געשען
 און זיי זענען געווען אַנשושט. דער פּאַסטמיסטער האָט זיי אויס-
 געהערט, ס'האַט אויסגעווען, ווי ער וואָלט זיך אַפילו באַמיט צו
 פאַרשטיין, וואָס זיי דערציילן, און געשלונגען די רייד, אָבער ער
 איז דערפון קליגער נישט געוואָרן. ס'האַט געמאַכט דעם איינרוק,
 ווי ער וואָלט שוין דאָס ניס געהערט אָדער ער האָט שוין דער-

פון געטראכט, די איינציקע פארענדערונג אויף זיין געזיכט איז באשטאנען דערין, וואָס ער איז נאָך בלאַסער געוואָרן. זיין פרוי האָט אויסגעבראַכן מיט אַ געוויין.

— ניין, — האָט געזאָגט דער דאָקטאָר — אייער זון, דער צווייטער שטייערמאַן, וועט אייער מאַן נישט אויסהיילן.

דעם פּאָסטמיסטער פרוי פלעגט אַסאך נישט דערין. זי האָט זיך אָבער דערפילט שטאַרק באַליידיקט פון דעם דאָקטאָרס שמענ-דיקער זיבערקייט און האָט אַ פּרעג געטון: — פאַרוואָס נישט?

— יא, פאַרוואָס נישט! — ענטפערט דער דאָקטאָר. — איך גלויב שוין גיכער, אז דעם הער פּאָסטמיסטער וועט נמאס ווערן זיצן אויף זיין בענקל און קוקן אויף זיין פופעק.

וואָס איז דאָס פאַר אַ רייד צו אַ משפּחה, וועלכער ס'האָט געטראָפּן אזא אומגליק! נאָר אזא טבע האָט ער שוין געהאַט דער דאָקטאָר צו רעדן תמיד אזוי; דאָ קאָן מען גאָרנישט טון.

דער דאָקטאָר האָט זיך געלאָזט אַהיים, אין זיין קאַבינעט. ער האָט דאַמאַלס פּאָזירט פאַרן מאַלער, דערפאַר האָט ער גע-טראָגן דעם אָפּגעפאַרענעם מאַנטל מיט די געשמרייפטע הויזן, וואָס ער האָט זיך אויפגענייט צו פּיאַ יאָהנסענס קאַנפּירמאַציע. דאָס איז געווען מיט אַסאך יאָרן צוריק.

ער איז פאַרבייגעגאַנגען יאָהנסענס מאַפּלן קאַנסולאַט, ער האָט שטענדיק געהאַט אַ האַכזאַם אויג צו דעם געשעפט, האָט ער באַלד באַמערקט, אז מ'האָט היידער אויפגעהאַנגען אַ נייע שילד: „מאָדע-מאַנאַזין, פּלוצן, טריקאַמענע זאַכן, הוטן ווערן באַפּוצט“...

די שילד האָט מען מסתמא אויפגעהאַנגען אויף דער טיר ביינאַכט. דער דאָקטאָר האָט זיך אָפּגעשמעלט און איבערגעלייענט די שילד גאַנץ גענוי, און פּדי נישט צו רעדן צו זיך אליין, האָט ער אַ זאָג געטון צו אַ דינסטמידל, וואָס איז פאַרבייגעגאַנגען און האָט זיך פאַרנויגט: — אונזער הער ריטער האָט שטאַרק ליב נייע שילדן.

אזדא, דער קאַנסול יאָהנסען האָט צוגערוימט דעם צוגע-בויעטן טייל פון דעם געוועלב, ווו ס'זענען יאָרן-לאַנג געשטאַנען אויועלעך און בראַנעס, און האָט געמאַכט דערפון אַ מאָדע-מאַנאַזין.

דער דאָקטאָר איז געגאנגען הייטער און צו זיך אַליין גע-
 שטיבלט, ער איז צוגעקומען צו דער טיר פון זיין הויז און האָט
 דאָרט געטראָפֿן דעם מאַדער, וואָס האָט אויף אים געוואַרט. —
 אן אַנטדעקונג, יונגערמאַן! — רופֿט ער אויס נאָך פֿונדזייטנס. —
 אַ גאַנצע איבערלעבונג! — און האָט אָנגעהויבן צו דערציילן.

בבֿל וואָלט דער דאָקטאָר נישט געפֿירט קיין געשפרעכן
 מיט אַ מאַליערס אַ זון, אָבער מיט דעם דאָזיקן יונגענמאַן איז
 גאָר עפעס אַנדערש, ער איז געווען אַ קינסטלער און נישט קיין
 פשוטער מענטש, טאַקע שרעקלעך נישט קיין געלערנטער מענטש,
 אָבער מיט אַזויפֿיל פֿאַרשטאַנד צו שוויגן, ווען די געלערנטקייט
 אַליין רעדט, בשעתן פֿאַזירן פֿלעגט מען אַרויפֿנעמען אויפֿן טיש די גאַנ-
 צע שטאַט, אָנהויבנדיק פֿון דעם אומגליקלעכן פֿאַסטמייסטער ביז צו
 די יאָהנסענס און גריץ־אלסענס, פֿון דאָווידסען און הייבערג ביז
 צום אַדוואָקאַט פֿרעדריקסען און אַליזער די קאַליקע — מיט דער
 פֿולער שטובֿ ברוינאוויגיקע נפשות. דעם מאַלער איז אויסגעקומען
 צו הערן נישט איין טשעקאָוע זאָך וועגן די פֿאַרהעלטענישן אין
 שטאַט, דער דאָקטאָר איז געווען זייער היציק, און געהאַט אַ בייזע
 צונג, ער האָט געקאַנט שיסן און טרעפֿן אין ציל, באַשט ס'האַט געקאַנט
 געשען אַמאָל, אַז ער האָט געוואָלט זיין אַביסל צו שנעל און זיין
 פֿייל איז אַז פֿאַרבייגעפֿלויגן. אַ דאָקטאָר קאָן אויך אַמאָל שיסן
 און נישט טרעפֿן.

— יונגערמאַן, איר זענט דאָ אַ פֿרעמדער, — האָט ער גע-
 קאַנט אַ זאָג טון — די גאַנצע שטאַט איז איין נעסט, אַ צאָך, אָבער
 אָן טיר וואָרט וי געווען אַ בלאַטע. איך גיב זיי עפעס צום איי-
 נעמען. — אָט אזוי זענען זיי ביידע געזעסן אין דעם קאַבינעט פֿון
 אַ קליינשטעטערדיקן דאָקטאָר, דער מאַדער האָט געצייכנט, און דער
 דאָקטאָר האָט צעלאָזט די צונג. ס'איז נאָך אַלק נישט געווען קיין
 הינסאָפֿטלעכע שטימונג אין דעם צימער, כאַטש דער מאַדער האָט
 דאָס שטאַרק געוואָלט האָבן, און דאָס בילד האָט געדאַרפט הייסן
 „דער דאָקטאָר“. דער דאָקטאָר האָט אויפֿגעזוכט אַ פֿאַר ביכער,
 ער האָט אויסגעשטעלט עטלעכע גלעזערנע פֿלעשער, אַ הער־רערל
 איז געשמאַנען אויפֿן טיש, אויף דער וואַנט איז געהאַנגען אַ טאַחל

מיט פארשידענע אותיות צוצוקלויבן ברייךן פאר קורצזוכטיקע, אין א ווינקל איז געשטאנען אביסל סובלימאט אין א מעפעדע, דאָס איז געווען אַלץ. ווו זשע איז דער אָפּעראַציע-מיש און די גלע-זערנע פּאָליצעס מיט די מיונמער אינסטרומענטן? צוויי פשוטע בענקלעך זענען געשטאנען אין צימער. דאָ איז נישט געווען קיין מיקראַסקאָפּ, נישט קיין סקעלעט, אפילו נישט קיין שאַרבן, וואָס זאָל עדות זאָגן אויף דעם פעסטן מוט פון דעם מעדיצינער ביים עוסקן זיך מיט א מויטן.

אין די דאָזיקע ראַמען האָט מען געצייכנט דעם דאָקטאָר. די ויצונגען ביים מאַרן זענען געווען זייער אָנגענעם, מ'פּלעגט זי איבעררייסן, דאָ פּלעגט קומען א מאַן מיט א געשזאָלענעם פינגער, און דאָ פּלעגט אַרײַנפאַלן א יונג ערשט חתונה-געהאַט ווייבל מיט א מאַדנעם צײַן-ווייטיק. דער דאָקטאָר איז געווען א פּרעכטי-קער מאַדעל, פול מיט לעבן, פול מיט איינפאַלן, פאַרבימערט-קייט, אומגלויבן, העלדישקייט, זיין פנים האָט זיך יעדעס מאָל גע-בימט, אָבער אין אויסדרוק פּלעגט שטענדיק בלייבן אויף זיין פנים, דאָס איז א מיניע פון א מענטשן, וואָס שטייט העכער פון אַלעמען. אַך, ווי ער האָט דאָס פאַרשטאַנען אויפצוקלערן דעם יונגערמאַן און געבן אים צו פאַרשטיין, אַז די שטאַט איז א נעסט און א לאַך!

און אָט האָט ער זיך מיט אים געטראַפן ביי דער טיר פון זיין שטוב און האָט נישט געהאַרט, ביי מ'זעט אַרײַן אין שטוב, ער האָט גלייך אָנגעהויבן דערציילן, וואָס ער האָט ערשט איבער-געקעמט: — יונגערמאַן, דער אַדוואָקאַט פּרעדריקסען איז נישט דער איינציקער, וואָס האָט געקאַנט פאַראייניקן זיינע אייגענע נוצן מיט דער ליבע צו זיין פּאַטערלאַנד! — ווי ער האָט דאָס גע-שאָסן, אַמאָל מרעפט ער אין ציל און אַמאָל נישט! — דער קאַני-סול יאָהנסען האָט היינטיקע נאַכט געעפנט א מאַדע-מאַגאַזין. דאָס איז, מסתמא, זיין געשעפטפירער בערענטסענס אַרבעט, ער איז א מענטש מיט אַסאך מעלות, פון די אויזעלעך און די בראַנעס איז קיין גרויסער ריוח נישטאַ, זיי זענען צו לאַנג אויסגעשטאַנען, ניין, מ'דאַרף פרווון מיט מאַדע-סחורות! נו יא, ס'פאַסט זיך זייער גוט צום רומל דאַרט אין געשעפט, יאָהנסען פאַרקויפט זאַכן פון מאַג-

מעגלעכן געברויך, פארהאָס זאָל ער שוין נישט פארקויפן קיין געפוצטע קליידלעך פאר די דינסטמיידלעך? מאָדע-מאָנאָזין! ווער וועט אָנפירן מיט דעם נייעם צווייג פון מסחר? דער צעבראָכענער פּאָסטמייסטער האָט דאָך צוויי טעכטער, די עלטערע פון זיי דארף אָנפירן מיטן געשעפט, פאר יאָהנסענען איז דאָס פשוט געווען א גליק, האָט דער פּאָסטמייסטער איז צוויי צעבראָכן, און זיין טאָכטער מוז גיין אויף א שטעלע. זי איז זייער אַ געשיקט און אַני שמענדיק מייַדל, און אָט מוז זי פאַרלאָזן איר ווינונג דאָרט אונטן ביי דער ווערף און אָנפירן מיטן מאָדע-מאָנאָזין. זי האָט דאָס נישט געלערנט, אָבער דאָס טאכט נישט אויס, קיין סאך דארף מען דערצו נישט האָבן, יאָהנסען האָט איר קיין סאך נישט געצאָלט, יא, ס'פאַלט נאָך אויף אים דער גלאַנץ פון אַ בעל-טובה, וואָס ער גיט איר אַרבעט. יונגעראַן, די שמאָט איז אַ לאַך...

די מיל האָט זיך געדרייט, דער מאָלער האָט נישט גע-קאָנט קומען צום וואָרט; צום סוף האָט דער דאָקטאָר אַ זאָג גע-טון: — נו, יא, דאָמיר אַריינגיין און זיך נעמען צום מאָלן.
— איך וואָלט היינט זייער גערן אַביסל געבטלט. — זאָגט דער מאָלער.

— אזוי, נישט מאָלן? פון מיינעמוועגן, אדרבא. איר האָט עפעס אנדערש צו טון?

דער מאָלער ענטפערט: — איך בין עפעס נישט אויפגעריינט.
— אזוי? נו, פון מיינעמוועגן, ביטע. אַ גוטן טאָג!

דער דאָקטאָר האָט נאָכגעקוקט דעם מאָלער, זיין שלעכטע שטימונג איז אים געווען פאַרדעכטיק, דער יונגעראַן האָט דאָך ביי זיך געהאַט דאָס פאַרבן-קעסטל; נישט אנדערש, אז ער האָט זיך געקליבן ערגעץ צו גיין!

אמת טאָקע, דער מאָלער האָט געוואָלט ערגעץ אנדערש גיין. די פרוי קאָנסול יאָהנסען האָט אים איינגעלאָדן צו קומען אין קאָנסולאַט, ער זאָג אויפן בילד פון איר מאַן, וואָס ער האָט געמאָלן צוריק מיט עטלעכע יאָר, צוגעבן דעם דאָננעבראָג-קרייץ. אַך, אָט די קאָנסולן און די פרויען זייערע אין די שמעמלעך ביים ברעגים! נו יא, זי האָט אינם בריועלע, וואָס זי האָט צו-

געשיקט צום מאַלער, געמאַכט אויפּמערקזאַם דערויף; דאָס בילד איז נאָך פריער געהען גענוג ענדלעך, האָט די פרוי קאַנסול יאָהנ-סען געשריבן, אָבער פיא, וואָס האָט זיך ערשט אומגעקערט אַהיים פון פאַריו, האַלט, אז נאָך אַ פאַר פאַרביקע שטריכן וועלן דעם בילד אַסאך צוגעבן. פאַסטער איך איך אויסגעמאַלט מיט זיין ערן-קרייץ אויפן שוואַרצן ראָק.

XXV

ס'ווערט האַרבסט, דער ווינטער קומט, און די מעג זענען שוין זייער קורץ. אין פּלוג איז זייער אָנגענעם צו שטיין אין קוואַ-ניע, האָבן אַ דאָך איבערן קאָפּ און האַמערן דעם גליענדיקן אייזן. וואָס ליכט פון זיך אַליין, איך האָט מען ביים שמיד אין שטוב געקאָנט גאַנץ פּיין אָפּעסן און אַנטרונקען זיך, יא, דעם אמת זאָגן. דיק, זענען כמעט אַלע אַרום אַבעלן געהען אין אַסאך אַן ערגע-רער זאַגע ווי ער! ער אַליין האָט אויך געהאַלטן, אז ס'גייט אים גוט. נעמט, אַשטייגער, אָט די אַרבעט, זי קאָן געמון ווערן אָן הענטש-קעס און אָן אַ היטל. אַ גרויסער לעדערנער פאַרטוך איז געהען אַבעלס היכטיקסטער בגד. קאַרלסען דער שמיד איז פאַר די לעצ-טע פאַר חדשים שטאַרק אַראָפּ, ווען ער פּלעגט רעדן וועגן זיינע בוחות, וואָס פאַרלאָזן אים, פּלעגט ער ווערן שטאַרק אומעטיק. ער האָט געגעבן אַנצוגעהערן, אז ער וויל איבערגעבן עמעצן די קוואַניע, ער האָט עפעס געמורמלט וועגן טויט: אז דער טויט קומט אָן, אָדער ער גייט נאָר פאַרביי ביז צום צווייטן מאָל, אָבער שטאַרבן מוזן מיר אַלע. דער האַרבסט האָט גאָר געמאַכט פון אים אַ תל, האָט אים געמאַכט שיטערער די האָר אויפן קאָפּ און ווייס, די רעיונות זיינע זענען שטאַרק אָפּגעשוואַכט גע-וואָרן און זענען געהען עפעס נישט פון דער וועלט, ער פּלעגט זיך שוין פאַרגייען אַ שפּאַר ביסל צו רוען, בשעת אַבעל פּלעגט אַרבעטן. פאַרשטייט זיך, אז די רויבעריי אויף דער פאַסט האָט אויף אים געמאַכט אַ שטאַרקן איינדרוק, זיין ברודער דער פאַ-

ליציאנט קארלסען, האָט זיך נישט געקאָנט איינהאַלטן און אים דערציילט אַלץ וועגן דעם פאַרהער אין ענגלאַנד און אים אויך דערציילט, אז אַדאָלף טראַגט עפעס תּוּרשע צייכנונגען אויף זיין לייב. דער אַרטימטשקער שמיר האָט דערויף געענטפערט: - דאָס איז נישט אונזער אַדאָלף. - דער פּאָליציאַנט קארלסען אָכער האָט געמענהט: - און באַרעכנ זיך נאָר, פאַר דער גאַנצער צייט, וואָס זיי האָבן אויסגעקאָדן די שיף, איז ער געווען הי און האָט נישט געפונען פאַר נויטיק דיך אויפצוהוכן! - דאָך, - ענטפערט דער שמיר - ער האָט זיך געוויס געטראָפּן מיט דער שוועסטער, ווען ער איז הי געווען, אזוי דוכט זיך מיר. ביידע יונגען זענען געווען ביי דער שוועסטער, וואָס זשע דאַרפן זיי קומען צו מיר? דו דאַרפסט זיי נישט טון קיין עזירה! - נו, אויב אזוי איז אַדאָלף, הייסט דאָס, דאָ געווען? - פרעגט דער פּאָליציאַנט קארלסען. - זיין. - האָט געענטפערט דער שמיר.

צוויטער נאַרשיקייטן. ס'האָט נישט געהאַט קיין שום זין. קאַרל. סען דער שמיר האָט דאָס אויפגענומען אינגאַנצן אַנדערש, נישט אזוי ווי דער פּאָסטמיסטער, ער איז געווען נישט קיין געבילדע-טער, מיט אַ פשוטן שכל, ער האָט אַלץ באַטראַכט פון זיין איי-גענעם שטאַנדפונקט, אין זיין געדאַנקען-גאַנג איז נישט געווען קיין היסטעריע. ער איז געווען אַ פשוטער בעל-מלאכה, אַ שמיר, ער האָט זיך געהאַלטן ביי זיין פּאָך. ס'איז גוט, ווען מ'האַלט זיך ביים אייגענעם פּאָך, אז נישט הייסט מען אַן אויפגעקומענער, און דער יסוד גייט לאיבור. און איז דען דער שמיר נישט געווען דער פּאָך-טער? ער האָט פון אַדאָלפּן געהערט מער שלעכטס ווי גוטס און ער האָט זיך נישט מייאש געווען. צוריק מיט עמדעכע יאָר איז ער אַרומגעקראַכן דאָ אין קוויניע, געשטעלט פראַגן, געקלאַפט מיטן האַמער אויף קליינע שטיקלעך אייזן און געמאַכט ווונדן אויף די פינגערעך. ער האָט דאַמאָלס געוויינט, מ'האַט אים קוים איינגע-שטילט, ס'איז נישט געווען אזוי? אָט דער אַדאָלף פון ענגלאַנד מוז זיין גאָר אַן אַנדער אַדאָלף - ער האָט זיך מסתמא אויך אָפּגעברענט די פינגער, ער איז נאָך דאַמאָלס גאָר יונג געווען. - אַלע מענטשן צוזאַמען גענומען זענען גוט, אַחוץ די מנוחלים -

פלעגט דער שמיר זאָגן. אָבער ער האָט זיך שוין לאַנג מייאש געווען פון דעם געדאַנק, אז איינער פון זיינע זין זאָל זיין דער יורש אויף זיין קווינע, ווער זשע וועט פאַרמ זיין דער ממלא מקומו?

ער האָט געזאָגט צו אַבעלן: - אין אַ יאָר אַרום וועסטו שוין קענען מער ווי איך, בשעת איך האָב אָנגעהויבן אַרבעטן זעלבשטענדיק.

אפשר מיינט ער עפעס מיט דעם זאָגן. אָדער דאָס איז גע-ווען נישט מער ווי אַ שבת און אַ מין אַטעסטאַציע? ביי אַבעלן אין האַרצן האָט דאָס אַלפאַרס איבערגעלאָזט אַ לאַנגן גאַלדענעם שמריוף, ער האָט באַלד אַ מראַכט געטון וועגן דער קליינער לידיאַ און וועגן דער צוקונפט. עפעס אַ מאָדנער בחור! קוקט אים אָן, ער איז קרעפטיק און פשוט, שמענדיק אויסגעשמירט מיט סאַזשע, אַ גאַנצע נאַטור, פול מיט לעבן; מיט די יאָרן האָט ער באַקו-מען אַ פעסטן ברוסטקאַסטן, און כאַטש זיינע האַריקע הענט האָבן אויסערלעך אין דער פאַרם זייערער נישט געהאַט קיין שלמות, האָבן זיי דאָך פאַרמאָגט אין זיך אַ קראַפט. זיינע שידך האָט ער אַליין אין דער קווינע אַרומגעשלאָגן מיט אייזן, און דער, וואָס פאַרשטייט זיך אויף פּאָדעשוועס, האָט ערשט געקאַנט זיין אַ מבין אויף אַבעלס שידך.

גייענדיק פאַרנאַכט אַהיים, האָט ער באַגעגנט זיין פּאָטער, און ער האָט אים גלייך אויפן אָרט איבערגעגעבן ווי די זאך איז. אָליווער - כאַטש ער אַליין איז שוין זינט אַ פּאָר וואָכן פאַרנו-מען מיט די טיפע גריבלענישן זיינע וועגן עפעס אַזוינס, וואָס האָט זיך פאַרלאָפּן ביי אים אין שטוב - האָט באַלד אַוועקגעוואָרפּן זיינע אייגענע מחשבות און זיך גוט צוגעהערט צו די רייד פון זיין זון. - ער מיינט אַוודאי, אז די זאָלסט איבערנעמען די קווינע, די וועסט זי קענען פירן - זאָגט ער.

- אַזוי. - זאָגט אַבעל.

- איך האַלט גאַרנישט, אז דאָס זאָל זיין אוממעגלעך. ווי האַלסטו דו?

- איך ווייס נישט.

דער פאָטער שאַקלט מיטן קאָפּ, ווי דאָס האַלט שוין גע-
זען אַ באַשלאָסענע זאָך און דערקלערט: - איך קאָן גאָר אַני-
דערש נישט טראַכטן.

אזדאָ, אַליינער איז געזען דער פריינט פון זיינע קינדער,
צו אים פלעגן זיי קומען מיט זייערע ספקות און דאגות, ער האָט
זיי מיטגעפילט און פארשטאנען, ער איז ווי באשאפן געהאָרן דער-
צו, ער זאָל זיין אַ פארשטענדיקער פאָטער, האָט קאָן קאָן זיי-
נע קינדער זיך אַליין דערציען, אַבעל, אָט דער פייערדיקער יונג,
האָט זיך אַמאָל אַרויסגעערעדט, אַז ער וויל חתונה האָבן, אָ, ער האָט
זיך געהאַט זיינע טעמים, ער וועט קיינמאָל נישט זיין גליקלעך
ביז ער וועט זי נישט באַקומען, האָט ער געזאָגט. דער פאָטער
האָט דאָמאָלט נישט אויסגעשאָסן מיט אַ געלעכטער, נאָר פאַר-
קערט, ער האָט אַ שאַקל געטון מיטן קאָפּ און געזאָגט: אַז די
זאָך איז גאָרנישט אזוי קרום, אין תוך גענומען איז דאָס גאָרנישט
קרום, און דאָס איז ביי אים גאָרנישט קיין ניס. ווייל בשעת אַבעל
וועט שוין זיין דער שמיד און דער גומער בעל-מלאכה אין שטאָט
און וועט זיין גרויס, מיט אַ פאַר ברייטע פלייצעס, וועט ער דאָ-
מאָלט קאָנען טון, וואָס ער וועט נאָר וועלן. ער דאַרף נאָר אָפּ-
האַרטן אַ קליין שטיקל צייט, כדי זיך אַרומצוקוקן, איינצואַרדנען
אַ שטוב מיט אלע נויטיקע זאַכן, שאַפן אַ הייב, ער וועט שוין
אַליין זיך איבערצייגן, די צוויי יאָר וועלן שנעל אַריבער. אַבעל
ענטפערט אָפּ, אַז ער פילט זיך נישט בכוח אויסצוהאַלטן גאַנצע
צוויי יאָר - ניין, דאָס גלויב איך דיר - ענטפערט דער פאָטער
נאָכגיביק, אַבעל זאָגט הייטער: - ווייל אין די זומער-צייטן קומט
אָט דער ריינערט אַהיים און מאַכט מיר אַלץ קאַליע. - ריינערט,
- זאָגט דער פאָטער מיט אַ חוזק, און אַבעל שעפט דערווייל
גחת, - ער איז נאָך גאָר אַ קליין יינגל, ער איז, דוכט זיך, אַלט
נישט מער פון אַכצן יאָר! - אַבעל, האָט איז ערשט נישט לאָנג
אַלט געוואָרן זיבעצן יאָר, איילט זיך אַריינצוואַרפן: - איך בין
אויך ערשט אַלט אַכצן יאָר. - יאָ, אַבער ס'איז נאָך אַ חילוק
צווישן אים און דיר, דו ביסט אַ בעל-מלאכה און אַ פאַכמאַן; ווען
דו וועסט האָבן אויסגעלערנט דיין פאַך, ביסטו אין ערשטן בעסטן

טאָג גלייכצייטיק אי מיסטער אי געזעלן. איך קאָן דיר בלויו זאָגן: ס'איז נישט פאַראַן אויף דער הייטער וועלט די זאך, וואָס לויפט אזוי שנעל איבער, ווי אַ יאָר אָדער צוויי! זע נאָר, דאָ האָט איי-נער חתונה און דאָ האָט אַ צווייטער חתונה, און אַליין זענען זיי נישט מער ווי געהילפן ביי אַ מויערער. און דו וואָס ביסטו? מיט אַלע זיינע רייד וויל ער, אפנים, זאָגן איין זאך. אז די צייט אַליין וועט אַרויסהעלפן דעם דאָזיקן ווילדן יונג, ער זאָל זיך קאָנען באַהערשן.

ער האָט היינט זייער גוט געווירקט אויף זיין זון, ער האָט אים אויפגעמונטערט. ער האָט אַרויסגעזאָגט זיין מיינונג וועגן דער זאך זייער אָפנהערציק און מיט אַסאך מלצות. דער שמיד וועט איבערגעבן זיין קוויטע אין די הענט פון אַבעלן - פונקט אזויווי פּרעה האָט איבערגעגעבן אין די הענט פון יוספּן די אוצרות זיי-נע. - איך וויל דיר עפעס זאָגן, אַבעל, - זאָגט ער - דו ביסט אויסערגעוויינלעך געשיקט ביי דיין פאך און דו ביסט ביכולת אויס-צופירן אַלץ, וואָס ער הייסט, ווי גאָט האָט געבאָטן, ווי זשע קאָן דאָס קאַרלסען אנדערש טראַכטן.

- ניין. - איז אַבעל מספּים.

-- זיין גאַנץ האָב-און-גוטס גייט איבער צו דיר אין די הענט, לאַמיר אַצינד גיין אַהיים און דאָס צווייטן טון די שוועסטערלעך דייע, דאָס איז אַ הויכטיקע זאך. אַ יאָר איז אַסאך הייניקער ווי מ'רעכנט. וואָס איז אַ יאָר? גאָט גיט נאָר אַן איין-איינציקן מאָל אַ פינטל מיטן אויג, און דאָ האָסטו שוין אַ יאָר. און ווען מ'גייט איבער אַ זאך צו פאַרזאָלן, דאַרפסטו רעכענען, אז דאָס איז דייע אַן אייגענע זאך. ס'איז אַ גוואַלטיקער אונטערשיד צווישן אַ גוטן פאַרזאָלער און אַ שלעכטן, און אז איך פאַרזאָלט מיט די אוצרות און מיט דעם גרויסן מאַגאזין פון דעם קאָנסט, איז דאָס פונקט אזוי...

אויפגעבלאָזענע רייד און פלוידעריי, האַרציקע ווערטער און באַרימעריי. און דער פאָטער גיט פּלוצלינג אַ זאָג: - יאָ, איר, יונגעלייט, איר גייט באַמת פאַרויס, דו, אַבעל, און פראַנק אויך! אויב דו ווילסט איצט צוואַרטן אויף קאָוע, האָב איך מיט זיך

קיבעלעך פונם בעקער. — זאגט ער, פרי אריינצוברענגען די פיי. ערלעכקייט. — ס'איז שבת אויפדערנאכט, מאָרגן דארפסטו נישט גיין אין קווינע.

א, אבעל האָט אסאך ארבעט אין איז פארנומען, ער וואָשט זיך ארום און גייט ווידער אַוועק. ער איז ווי א פישער, וואָס האָט שוין א פיש אויף זיין ווענטקע, ער דאַרף נאָר אַ צי טון פאַר דעם שמריק. אָט דער ריינערט איז דעם זומער ווידער געווען דאָ אַ גאַנצע אייביקייט און האָט אים פאַרבימערט דאָס לעבן; איצט איז ער ווידער אַוועקגעפאַרן, אָבער די קליינע לידיא פירט זיך נאָך אַלץ נישט אויף קעגן אים, ווי ס'דאַרף צו זיין, נישט אייני-מאַל גייט ער אַוועק פון איר אין אַוונט מיט אַ שווער האַרץ. היינטיקן אַוונט גייט ער צו איר מיט אַ באַדייטנדיק גרינגער האַרץ. ער טרעפט זי אינדערהיים און רופט זי אַרויס, זי דערקענט, אַפנים, אין אים, אַז עפעס איז דאָ געשען, און זי לאָזט זיך גיין מיט אים.

ער דערלאָנגט באלד די האַנט, און ווען זי בלייבט פאַר-ווידערט און גיט אים נישט די האַנט, כאַפט ער אַליין איר האַנט און דריקט זי פעסט.

די קליינע לידיא אָבער — זינט זי האָט אָנגעהויבן אַרבעטן פאַר דעם נייעם מאָדע-מאַגאַזין פון דעם קאָנסול יאַהנסען און האָט אַהין גענייט העמדער און בלוזקעס, האָט זי שמענדיק געהאַלטן אַ נאָדל אין האַנט און זיך אַרומגעטראָגן מיט אַסאך נאָדלען אויף איר ברוסט, מ'האַט גאַרנישט געקאָנט צו איר נאָענט צוקומען. — אַך, כ'האַב דיר אַ שמאָך געגעבן, ווי איך זע. — זאָגט זי קאַלטבאַדטיק.

יא, זי האָט דאָס באַמערקט, ער שטייכלט וויער און לעקט אָפּ דאָס בלוט.

אָט דער קליינער צופאַל האָט אים גראַדע קיין רעה נישט געטון, אַדאָנק דעם איז ער געווען מער צוריקגעהאַלטן, אַ נישט וואָלט ער נאָך געקאָנט אויסרעדן אַסאך אומגעלומפערטע זאַכן. — ווילסט עפעס פון מיר? — האָט זי פּלוצלינג אַ פרעג געטון.

— ראשית, — זאגט ער — נעם איך איבער אין די נאָ-
ענטסטע טעג די קווינע! — און דערנאָך האָט ער גערעדט גלאַט
אין דער וועלט אַרײַן און אַסאַך מנום געווען, ער האָט זיך גאָר-
נישט צוגעהערט צו די פראַגן, וואָס די קליינע לידיא האָט אים
געשטעלט. אַוודאי, ער איז שוין איצט אַ געוועזן, ער האָט זיך
שוין אויסגעלערנט די מלאכה, און הייאָר ווי איבעראַיאָר וועט ער
קאָנען טון, וואָס ער וועט וועלן. זײַן פאַטער האָט אים געזאָגט,
ער זאָל זיך באַזאָרגן מיט אַ ווינונג און מיט אַ היים... — וואָס איז,
וואָס האָסטו זיך עפעס צעכיכיקעט ווי אַ גאַנז! — האָט ער גע-
זאָגט אויסער זיך.

— נײַן. — האָט זי געפרוּווט זיך פאַרענטפערן. אָבער קײן
גרויסער בעל שכל איז ער דאָך נישט, ער איז נאָך אַפילו נישט
קאָנפירמירט, יא, איז ער טאַקע נאָך נישט קאָנפירמירט?
— דערויף האָב איך דיר שוין נישט איינמאַל געענטפערט. —
גיט ער צו.

אָך, גאָט אין הימל, ווי ער פליידערט דאָס! און איר מו-
טער, ווי נאָר זי דערזעט אים, לאַכט זי. וויפל איז ער דאָס אַלץ?
— דריי און צוואַנציק מיט דריי חדשים. — ענטפערט ער,
און ס'דוכט זיך, אז ער אַלײַן וואָלט געגלויבט אין זײַנע אייגענע
רייד.

דאָ צעלאַכט זיך די קליינע לידיא אויף אַ קורץ און
פרעגט איבער נאָכאַמאָל: — ווי אַלט, זאָנסטו? זאָל מיך גאָט אָפ-
היטן פון דיר, אָבער!

— דו האַלטסט נאָר אין אײַן לאַכן! — רופט ער אויס באַ-
ליידיקט. — און דו, ווי אַלט ביסטו? וועגן דעם טראַכסטו גאָרנישט.
די קליינע לידיא האָט, דעם אמת זאָגנדיק, אויך נישט גע-
וואָלט זײַן קײן קליינע, פונקט ווי ער, זי האָט גערן געוואָלט
שפּילן די ראַלע פון אַ נײַטאַרין און האָט שוין אַ שטיק צײַט גע-
טראָגן לאַנגע קליידער: — איך? — האָט זי געזאָגט — ווי אַלט
איך בין? פאַר וואָס פּרעגסטו דאָס? איך וויל דאָ מער נישט שמוין
און דײַך אויסהערן.

אָבער האָט איבערגעביטן דעם שמועס. — נײַן, דו ווילסט

נאָר הערן ריינערטן, אָבער ס'מוז איצט נעמען אן עק. איך קאָן באמת נישט גלויבן, אז דו מאַכסט פון אים אַ ווען, קליינע לידיא. – איך? מײן מוטער זאָגט, אז ער איז אַ פיינער הער. – נײַ, ער איז אַ שאַרלאַטאַן! – האָט אַבעל אויסגעשרייען מיט אַן אומנאַטירלעכער אויפגערעגטקײט – ווען ער וועט ווידער קומען, וועל איך אים אַ נעם מױן צווישן מײנע נעגל. פאַרשטייסטו מיך?

– איצט מוז איך אַרײנגיין. – האָט זי געזאָגט. – צווישן אַט די נעגל! – האָט ער געשרייען און אויסגע- שטרעקט בײדע פּוּסטן אין דער הויך. – דערויף בין איך אַ מאַן, דו וועסט שוין זען!

ס'איז איר, ווייזט אויס, אַלץ מער קלאָר געוואָרן, אז ער האָט זיך עפעס געמאַטערט, און ווען ער האָט איר שפעטער דער- קלערט, אז ער מוז זי האָבן און ער קאָן לענגער נישט וואַרטן, איז זי געוואָרן נאָכגיביקער און געזאָגט – נײַ, דאָס קאָן זי נישט. ער האָט אַלץ ווייטער גערעדט מיט עפעס אַ פרעמדער שטים, וואָס האָט געציטערט, יעדעס וואָרט האָט געהאַט אַ מײן, און זי האָט סוף-בלי-סוף אַרויסגעזאָגט ערנסט, אפשר אַביסל צו דערהאַקסן פאַר אירע יונגע קינדער-יאָרן: – יאָ, אָבער איך קאָן נישט זאָגן, אז איך האָב דיך לײב.

ער האָט געשמייכלט נישט-גלויבנדיק: – אַוודאי, אַוודאי, – האָט ער געזאָגט. און דערנאָך האָט ער ווידער אָנגעהויבן: – זי וואָרטן אפשר געקאָנט וויינען אויבן ביים שמיד, דאָרט איז דאָ אַן אַלקער, בלוי אויסגעפאַרבט, מיט שײנע פּאָליצעס, דער שמיד האָט געוויס גערעכנט, ער זאָל אויך איבערנעמען די שטוב, וואָס דען האָט ער געקאָנט האָבן בדעה? דאָרט וועט אַבעל זי באַ- האַלטן, און דאַמאָלס וועט שוין אין די פּעריען נישט זײן מער קײן יאָגעניש מיט דעם בחור, מיט דעם פּראַנט אין די הויזן בין די קני, מיט דעם שנעק! – האָט ער געזאָגט. ס'וועט ווערן גאָר אַן אַנדער לעבן. אַבעל האָט באַשראַקן נאָך אַסאַך אַווינע זאַכן און האָט ווייטער גערעדט אין דעם גײסט. די קליינע לידיא, זעט אויס, האָטן דאָס אויפגענומען מיט

קנות האמסון

מער פארשטאנד פון אים, זי האָט צוגעשאַקלט מיטן קאַפּ, בשעת ער האָט גערעדט וועגן אַלקער, און ווען ער האָט דערקלערט, אז אויף להבא וועט ער מאַכן אַ סוף צו דער מעשה, האָט זי דאָס אויפגענומען זייער ערנסט, זי האָט אַפילו פאַרשטאַנען, אז ער דאַרף אזוי רעדן, און האָט נישט געפרוּהט פּראָטעסטירן. און בשעת זי האָט זיך אזוי צוגעהערט צו זיינע רייד, האָט זי פאַמעלעך, פאַמעלעך צוגעמאַכט די אויגן, ס'האָט אויסגעווען, ווי זי וואָלט פאַר-זירן פון געזיכט די אויגן אירע, און פּלוצלינג האָט זי זיך אויס-געדרייט און אַוועקגעגאַנגען.

זי איז אַריינגעגאַנגען אין שטוב און מער נישט אַרויסגע-גאַנגען!

אַבער האָט געהאַרט אַ ווייצע, ער איז פון אַלעמאַל געווינט געווען צו אזא נישט-קאַרעקטער באַהאַנדלונג מצד דער קליינער לידיאַ, און דאָס אַוועקגיין אירס פּלוצלינג איז שוין ביי אים גע-ווען נישט פון די ערנסטע זאַכן. למשל דאַמפּאַס, ווען זי האָט אָפּגעגאַסן זיינע הענט מיט קאַכעדיקער קאַווע, בדי דערמיט אָפּצו-בריען די האָר. אָדער ווען זי איז צו אים צוגעגאַנגען מיט דער שמאַטע, וואָס מ'וואַשט די בריקן, אין האַנט און ביי אים געוואָלט דערמיט אָפּווישן דעם טונקעלן שאַטן אונטער זיינע אויגן, כאַטש דער שאַטן איז געווען אונטער דער הויט און האָט זיך גענומען פון צופיל דאַנות.

ווען ער האָט שוין געהאַט בדעה אַוועקצוגיין אהיים, האָט די קליינע לידיאַ עטוואָס געעפנט די טיר און דורך דער שפּאַרע אַרויסגעקוקט. זי האָט זיך, אַפנים, מער נישט געקאַנט איינהאַלטן אין שטוב.

— איך זע דיך, — האָט ער אַזאָ געטון — אפּשר קאַני-סטו ווידער אַרויסקומען. ער האָט צעקנעפּלט זיין רעקל און אַ זעץ געטון זיך אין ברוסט, יא, די תנועה איז געמאַכט געוואָרן, נאָר בדי צו באַווייזן איר זיין זיגער-קיימעלע — דאָס קיימעלע אָן אַ זיגער.

אז זי איז ווידער אַרויסקומען, האָט זי אומשולדיק א פּרעג געטון: — וואָס, די שטייט נאָך דאָ?

— אהראי, — האָט ער געענטפערט קאלטבלומיק — איך ווארט אלץ אויף דיר.

זי האָט אין שפייכלער אָנגענומען א פולן ברעם האָלק, דאָס איז געווען נאָר אַ ביטרע שפייצל פון איר זייט, ער קאָן דאָך נישט רעדן מיט איר, ווען זי שטייט שווער באַלאָדן מיט האָלק. ער האָט דאמאָלס אַ זאָג געטון מיט אַ צייכטן מאָן, שפילנדיק זיך מיט זיין קייטלע: — יאָ, יאָ, אויב דו ווילסט נאָר, קליינע ליריא, קאָן איך אין א האלבע שעה ארום נאָכאמאָל קומען.

איינגטלעך, האָט ער מיט איר מער נישט געהאט וואָס צו רעדן, אָבער ס'גייט זיך נישט אין דעם, ער האָט נאָר געוואָלט זיין מיט איר צוזאמען, וואָס דען נאָך!

אצינד האָט ער געמאכט א קליינעם שפאציר צום ברעג און צוריק, ער האָט געוואָרט אריינבאפן זיך נאָכאמאָל או דער קליי-נער צידיאָ. ווען ער באגייט זיך מיט איר פריינטלעך און העפ-לעך, וועט איר גאָרנישט שאַדטן, אויב זי וועט מיט אים פאר-ברענגען אַן איבעריקן מאָל, און אים וועט זי דערהייל אַ גרויסע טובה טון דערמיט.

און— צי איז דאָס אפשר געווען מיט אַ ביוון אָדער גראַט אַ גליקלעכער צופאַל — ער האָט זי געטראָפן איינע אַליין אין שטוב, די עלטערן האָבן זיך שוין געלייגט שלאָפן אין אַלקער, און די שוועסטער אירע זענען אַוועקגעגאַנגען, ס'איז דאָך דאָרט געווען שבת אויפדערנאַכט. די קליינע ליריא האָט גענייט און איז געווען שטאַרק פלייסיק.

ער האָט פאַלד באַמערקט איר אויסערגעוויינלעך זיס מויל. נאָר פון העפּלעכקייט וועגן און בדי נישט צו דערקומשען, האָט ער פאָרט געוואָלט זיך איינהאַלטן און נישט געבן איר קיין קוש, ער האָט זיך בכלל נישט געוואָלט אַרויסהיין פון דער שלעכטער זייט. — מיר זענען זיך היינט צוגאַנגען נישט גאָר אויף אַ פריינט-לעכן אופן. — האָט ער געזאָגט.

— אהראי, זי ווייסט דערפון גאָרנישט. וואָס הייסט — אָבער געם צו די פינגער דייע פון די ווייסע בענדער, אַבעל!

און ווירער דער זעלבער מאָן, דאָ קאָן ער שוין גאָרנישט

אויפמון, זי האָט זיך נאָך מער נאָדלען אָנגעשטאָבן אויף דער ברוסט און הי פריער זיצט זי ביים טיש, ווי זי וואָלט זיך אַרום-געצוימט. איז גאָר קיין חידוש נישט, וואָס ער איז אין בעס גע-וואָרן און איז געווען אויסער זיך, דערפאַר וואָס זי האָט אים דערמאָנט וועגן די ווייסע בענדער, וואָס ער טאָר זיך נישט צו-רירן. —אָך, דו ביסט געוואָרן אַזאַ! —גיט ער אַ זאָג. —איך האָב שוין אין מיין לעבן געהאַלטן אין האַנט שטאַף און סאַמעט פון די מייערסטע סאַרטן. און בכלל, וואָס האָב איך דאָ צו שפאַרן מייע פינגער. —זאָגט ער און נעמט זיינע הענט צו זיך.

זי זאָל אפילו גאַרנישט פילן צו אים, וואָלט זי אויך גע-דאַרפט זיין גערירט, געדאַרפט זיין גערירט ביז טרערן, וואָלט זיך געדאַרפט אים וואַרפן אויפן האַלץ; אָבער נין, אָן צערטלעכ-קייט!

ער האָט זיך שוין לאַנג אַרוםגעטראָגן מיטן געדאַנק, צו קרייגן די מאָס פון איר פינגער, ער מוז דאָס אָבער מאַכן דרין אַנב, ער דאַרף דאָס האָבן פאַר א געוויסן צוועק; דערפאַר טאַקע האָט ער זיך פריער נאָך געשפילט מיט אַ שטיקל שמאַלע מאַש-מע. דו האָסט אַזעלכע דינע פינגער, —האַט ער געזאָגט —דיין ווייז-פינגער איז אויך נישט קיין סך גרעבערן לאַמיר נאָר אַנקוקן!

אויב ער מיינט, אַז זי האָט נישט קיין פינגער פון אַ גרוי-סער, נאָר פינגער פון אַ קינד, איז דאָס פשוט אַ באַליידיקונג! — נין, לאַז מיך אָפּ! —זאָגט זי. —איך האָב נישט קיין צייט! ווען ער נעמט זי אַצינד אַרום פראָסט און פשוט און וואַרפט איר אַרין אַ פאַר קושן פאַר איר וויכטיקער מינע, וואָס זי מאַכט, וואָרט דאָס אפּשר געווען אָן עוולה? זי האָט אָבער אויסגעווען הי זי וואָלט געוואָלט זיך פאַרטיידיקן, נישט צולאָזן צו זיך, גלייך הי זי וואָלט דורכדעם געקאָנט האָבן אַ גרויסן שאַדן, אָבער ער האָט זיך פאַרט אַריינגעריסן און געטון דאָס זייניקע; ער האָט נישט געקוקט אויף די נאָדלען, געקושט, ער האָט אַ צייט געקושט און נישט אויפגעהערט. און זי האָט זיך געלאָזט, זי האָט נאָר געשטימט: —דו ביסט משוגע געוואָרן! לאַז אָפּ! וואָס ווילסטו? —זי האָט זיך אָבער געלאָזט. אַ, ער און די קליינע לידיא, זי

האָבן נאָך פריער דאָס געמון, דאָס איז נישט דאָס ערשטע מאָל.
 דערנאָך ערשט איז אים עפעס געוואָרן נישט אָנגענעם, ער
 האָט אפילו געפרוּווט לאַכן און מאַכן פון דעם אלעס אַ חוץ,
 דאָס האָט זיך אים אָבער נישט איינגעגעבן. זי האָט צוגעגלעט
 די האַר, צורעכט געמאַכט איר קעליגערל, וואָס האָט זיך פאַר-
 רוקט אין אַ זייט; דערנאָך איז זי געבליבן זיצן שמום, און דאָס,
 האָס זי האָט זיך הידער גענומען צום נייען, איז אויך געווען
 נישט מער ווי אַן אויסריד. יאָ, יאָ, ס'איז קענטיק, אַז ער האָט
 איר פאַרשאַפט גרויסע שמערצן, דאָס האָט איר שטאַרק געאַרט,
 זי האָט, אפנים, געהאַלטן, אַז די לעצטע קושן און אויב די
 פריערדיקע קושן וועלן צו גאַרנישט נישט ברענגען.

איז זי זיך געזעסן, די קליינע לידיא, אַרומגערינגלט מיט
 שטאַפן, שפיצן, זידפאָדים, קנעפלעך און בענדער, זי האָט אפילו
 אַרויסגעלייגט אויפן טיש די פיינע גענייען פון אירע שוועסטער,
 אַכץ בדי צו באַרימען זיך, זי אליין האָט דאָס רוב גענייט דעם
 אונטערשלאַק, אויף אַבערן האָט דאָס אָבער נישט געמאַכט קיין
 איינדרוק, און די אַלע הכנות זענען געווען איבעריק, ער איז
 געווען גאָר אַ קנאַפער מבין אין די זאַכן און נישט געוואָס, האָס
 אַ נייטאַרין איז.

—אויך וויל בשום אופן נישט דו זאָלסט מיך נאָכאַמאָל
 קושן!—האָט זי פּרוּצלינג אַ זאָג געמון.

—ניין!

—ניין. בשום אופן נישט.

—ווען האָב איך דיך געקושט? איך ווייס פון גאַרנישט!—
 אָבער זיין אומפאַרשעמטקייט האָט אים דאָס מאָל נישט אַרויסגע-
 האַלפן, ער האָט באַלד דערזען, אַז אַלץ שטעלט זיך קעגן אים.
 און אים איז איבערגעבליבן נאָר איין זאַך, זיך צו נעמען צום
 אַלטן מיטל, וואָס זי פלעגט דערבוי שיער נישט אַנטלאָפן ווערן;
 ער האָט זיך הייטער גענומען זי פאַרויבערן, אַז זי מוז אים נע-
 מען, אים און נישט קיין אַנדערן, און זומער-צייט וועט ער איר
 נישט לאָזן אַרויסגיין פון שטוב.

—שווייג!—האָט זי אַ זאָג געמון.

— מאַרגן גיי איך שוין און וועל קריגן אַ קיך-אויחן. — באַ-
שליסט ער. — יאָהנסען האָט אַרויסגעוואָרפֿן עטלעכע אויוועלעך.
אָועלכע, זיי וואַלגערן זיך דאָרט, איך וועל זיך נעמען איין אוי-
וועלע, זיי זענען שטאַרק פאַרראַסטעט, איך וועל דאָס אָפּרייניקן.
אַהראַי, איך מו דאָס טאַקע מאַרגן.

— יאָ, פֿרוי נאָר! — האָט זי געדראָט.

זיי האָבן זיך אַביסל געשפּאַרט וועגן דעם; די קליינע לידיא
איז דאָ געווען די מער פאַרשטענדיקע און זי האָט געהאַט די
אויבערהאַנט. — אז דו האָסט גאָרנישט קיין קאַפּ בושול — מענהט זיי.
— נו, איך קאָן נאָך צוואַרטן אַ פּאַר טעג. — זאָגט אַבעל
אַרויס די מיינונג, בדי וואָס בולטער אַרויסווייזן זיין נאָכגיבליקייט.
— אַ פּאַר טעג! — ענטפּערט ער מיט אַביסל מיטלייד.

— זאָל איך שוין גאָר קיינמאַל נישט האָבן דאָס גליק? —
האַט ער ענערגיש אַ פֿרעג געטון — אויב דו האַלטסט טאַקע אזוי,
וואָלט איך טאַקע אַ בעלן געווען וויסן.
דעריוף ענטפּערט זי אויסערגעוויינלעך קאַלט און פֿון אויבן
אַראָפּ: — יאָ, אזוי האַלט איך.

— אז דו ווילסט מיך בביל נישט?

— יאָ, אין דעם האַסטו שוין געקאַנט זיך איבערצייגן, —
האַט זי געענטפּערט. און זי האָט אָנגעהויבן צונויפֿנעמען אלע זאַכן
פֿונם טיש, ווי זי וואָלט דערמיט געהאַלט ווייזן: „זע נאָר, ווען
איך וואָלט דיר אין דעם מאָמענט געגעבן אַן אנדער ענטפּער,
וואָלט איך אין מיין לעבן אַלץ געשמעלט אין קאָן!“ זי האָט זיך
אָנגעהויבן אַרומדרייען אין שטוב, די מוטער אירע האָט זי גע-
רופֿן—לידיא, די מוטער האָט געזאָגט:

— גיי שוין שלאָפֿן, לידיא! און דו, אַבעל, זאָלסט שוין
אַוועקגיין! איך וויל אויך נישט, דו זאָלסט זיך דאָ שטענדיק אַרומ-
דרייען פֿון גאַנצפֿרי ביי שפעט ביינאַכט, דו הערסט! וואָס איז דאָס
פאַראַ פֿוסטע נאַרשיקייטן פֿון עפעס אַ שנעק! ביסט ביים זינען?
גיי בעסער אַהיים און זע, ס'זאָג ביי דיר זיין טרוקן אונטער דער
נאָז!

די טיר פֿון אַלקער האָט זיך צוגעמאַכט אין האָט זיך חידער

געפנט, און ליריא די מוטער האָט ווידער אָנגעהויבן נאָכאַמאָר,
דער ריבאייזן האָט געזאָגט דאָס לעצטע וואָרט: - זאָלסט זאָגן
דיין פאָטער אין מײן נאָמען, ער זאָל דיר אַרײַנטייִכן אַ פּאַר שמיץ
אין אונטערחלק!

אבעל - איז אזוי געבליבן זיצן! דערנאָך איז ער אויפ-
געשטאנען און איז געבליבן עפעס מאָדנע שטיין, מיט אַ בענקל
צווישן די פיס. ער האָט זיך ענדלעך ווי אויפגעכאַפט פון שלאָף,
האָט אַ קוק געטון פריער אויף דער פאַרמאַכטער טיר, דערנאָך
אויף דער קליינער ליריא. זײַן פנים איז עפעס געוואָרן בלוי,
אַבער ער האָט זי ווי-סינישט-אוי אײַנגעהאַלטן און אַ זאָג געטון
מיט אַ שטייכל-זאָל דאָס גיין צו אַלדרי רוחות.

די קליינע ליריא איז אים נישט געקומען צוהילף און נישט
נתפעל געוואָרן פון זײַנע גבורות. זי האָט אים נישט געהייסן גיין,
ניין, זי האָט זיך בכלל צו אים נישט געווענדט, וואָס מ'מיינט
דערמאָט: „נו, מאַך דאָס גיכער, דאָס לעבן איז נאָך עפעס ווערט,
זי מתפלל צו גאָט!“ ניין, די קליינע ליריא איז שוין צוגעוויינט
צו דער שאַרפער צונג פון איר מוטער און האָט קיין מורא נישט
געהאַט, נאָר ווען אַבעל האָט זיך אַ לאָז געטון צו דער טיר,
האָט אויסגעווען, ווי איר וואָלט געפעלן געווען דער אופן פונם
פאַרשווינדן זײַנעם, זי האָט אים נישט פאַרהאַלטן און נישט גע-
רופן צוריק.

יא, יא. - האָט ער געזאָגט, פּדי אַביסל צו פאַרדעקן די מפּלה
זײַנע. יא, איך וועל מיך שוין אַראָפּשלאָגן פון דעם וועג, אויב
די לאַגע איז שוין אַזא. אַ, ער האָט אפשר צופיל צוגעזאָגט, ער
האָט פּלוצלינג אַ פרעג געטון בײַ דער קליינער ליריא: - אפשר
קאָנסטו אַרויסגיין מיט מיר אַביסל, מיר זאָלן אַביסל שמועסן.
- ניין, בשום אופן נישט! - ענטפערט זי.

אַבעל איז אַוועקגעגאַנגען אַהיים. די עלטערן האָבן זיך
עפעס געקרייגט; ער האָט אַבער גאָר קיין חשק נישט געהאַט זיך
צוצוהערן און איז אַוועק צו זיך אין קאַמער.

און ס'איז פאַרט געווען זײַער אַן אײַנטערעסאַנטע מחלוקת,
האָט האָט אויסגעבראַכן אין דער נייער שטוב. די מחשבות און

גריבלענישן, מיט העלבע אַלייזער האָט זיך גאַנצע וואָכן אַרומגע-
טראָגן, האָבן זיך געענדיקט דערמיט, וואָס ער האָט איבעראַניס
גענומען זיין פרוי צום פאַרהער. פעטראַ איז הידער געווען אויף
דער צייט; אָבער וויאזוי, אין גאָטס ווילן, איז דאָס געשען?

פעטראַ האָט געפרוּווט אויף פאַרשידענע אופנים צו פאַרדעקן
איר צושטאַנד אַזוי זאַנג ווי נאָר מעגלעך, מ'קאָן מיינען, אַז אַ
פרוי, וואָס האָט אַ מאַן, טאָר נאָרנישט גראָב ווערן, יא, ווי זי
וואָלט אָפגעטון עפעס אַן עוולה; אפשר איז דאָס טאַקע געווען די
סיבה, וואָס אַלייזער האָט אָנגעהויבן חושד זיין. אָבער אין יענעם
אַחנט, ווען ער האָט זיך געווענדט גלייך צו איר מיט זיינע מענות,
האָט זי נאָרנישט געקלערט עפעס צו פאַרבאָן און האָט נאָר
נישט געלייקנט.

—פעטראַ, זאָגט ער—איך זע עפעס, אַז דו ווערסט הידער

גראָב?

—דו פלאַפּלסט!—ענטפערט זי.

—און צו אַלדי רוחות, וויאזוי ביסטו דערצו געקומען?

—ס'האָט נישט קיין זין צו זייקענען,—זאָגט זי מיט אַ

שטייכר—דו זעסט דאָך סיי-ווי אַלץ.

—יא, זאָגט ער—איך האָב דאָס באַמערקט שוין אַ שיינע

פאַר וואָכן.

פעטראַ האָט געהאט צייט זיך צוצוגרייטן דערצו, זי האָט
נאָרנישט געהאט וואָס אים פאַרצוואַרפן, זי האָט נאָר אַ זאָג גע-
טון:—וויאזוי איך בין דערצו געקומען, דאָס ווייסטו, מסתמא,
אַליין!—ניין, זי האָט דעם אָנגריף זיינעם אָנגענומען, אָבער זי האָט
אים גלייך אָפגעווענדט, זי האָט אים אָפגערוקט אין אַ זייט. וואָס
איך האָב געטון?—האָט זי הידער אָנגעהויבן. דאָס וואָס איך האָב
אַ קינד, איה, דוכט זיך, נישט קיין גרעסערער אומגליק, ווי דאָס,
וואָס מאַרען סאַלט האָט געהאט אַ קינד.

—מאַרען סאַלט?—וואָס האָט זי דערמיט געמיינט? אַלייזער

האָט נאָר קיין ווערטער נישט דערויף.

—יא, איך זאָג דאָס אָפן.—האָט פעטראַ היימער גערעדט

שטרענג און באַליידיקט. זי איז דאַמאָלס געווען אַסאַך עלטער
פון מיר אַצינד, און איך פאַרשטיי נישט, ווי געוויסע מענטשן,

האָבן זיך געקענט פאַרקוקן אויף דער מאַרען.
 - איך פאַרשטיי נישט דיין גאַנצע פּלאַפּלעריי.
 - נו, זאָגט פעטראַ, - אויב אזוי, קאָן איך דיר זאָגן, מ'באַ-
 שולדיקט דיר, אז דו ביסט דער פּאָטער פון מאַרען סאַלמס
 קינד.

אַליוער האָט געעפנט מויל און אויערן. צי זענען די מענטשן
 חסר-דעהן ער האָט געזאָגט: - דו... דו האָסט פאַרלוירן דעם שכל.
 פעטראַ האָט געבורטשעט און האָט געמאַכט דעם אָנשמער,
 ווי זי וואָלט געווען נאָך מער באַליידיקט.
 - ווען איך זאָל אזוי ריין זיין פון המאים, ווי דו! - האָט
 ער געזאָגט.

- דו היינט אליין, וואָס דו ביסט - ענטפערט זי ברוגו.
 אַצינד האָט זיך ביי אַליוערן דערוועקט דאָס געפיל פון
 גאחה, די מעשה האָט אים אָנגעהויבן געפּעלן צו ווערן. און טא-
 קע באמת, נאָך אלע מעשיות קאָן ער גאַרנישט האָבן קעגן אזא
 באַשולדיקונג, ער האָט געוויס נישט געהאַט בדעה דאָס צו בא-
 טראַכטן פאַר אַ פּחיתת-הבבור, העכסטנס נעמט ער דאָס אָן פאַר
 אַ שטיקל באַליידיקונג. - ווער זשע האָט דאָס פאַרט אויסגעטראַכט
 אזא ליגן? - פרעגט ער.

- וואָס איז דיר דער הילוק, ווער דאָס איז. נאָר אויב דו
 ווילסט שטאַרק וויסן, איז דאָס מאַטמיס.

- האָט דאָס מאַטמיס געזאָגט?

- יא, ער האָט, מסתמא, געהאט א גרונט דערצו.

אַליוער האָט זיך אויף א ווילע פארטראכט, דאָס היט
 פאררוקט אין א זייט און זיך א זען געטון אין ברוסט. - וואָס
 מיט א מענטשן קאָן אַלץ פאַרקומען אין לעבן. - זאָגט ער. -
 איבעריקנס, אַרט דאָס מיך גאָר ווייניק, וואָס דו מיט מאַטמיסן
 טראַכטן וועגן מיר. אָבער זאָל ער נאָר נישט זיין ביי זיך אזוי
 זיכער, אז איך וועל אויף אים נישט דערלאנגען אין געריכט.

- ס'וועט דיר גאַרנישט העלפן, ס'איז ווייניק איינגעגעבן
 מאַטמיסן, וואָלסט געדארפט איינגעגעבן די גאַנצע שטאַט.

- די גאַנצע שטאַט רעדט דערפון? - האָט אַליוער געפרעגט.

- יא, אויף וויפל איך ווייס -

ער האָט זיך פאַרטראַכט און גענומען זיך באַקלערן. ער האָט זיך איצט געפונען אין אַ מאָדנער לאַגע, ער האָט זיך פריער גאַרנישט געקאַנט אַזוינס פאַרשטעלן, גאָט זאָל נאָר אָפּהיטן! דאָס דאַרף מען נישט דורכלאָזן, מ'דאַרף דאָס אויסנוצן. טראַכטנדיק אַזוי, האָט ער אָנגעהויבן אונטערברומען אַ ניגון. פעטראַ האָט אים פאַרשנדיק אָנגעקוקט, זי איז געשטאַנען און, קענטיק, נישט גע- קאַנט באַגרייפן, וואָס איז פאַרגעקומען אין האַרצן ביי דעם דאָזיקן מענטשן, ביי דעם צעשעדיקטן מענטשן, זאָל ער גאָר ברומען אַ ליידל אפּשר איז ער אין דעם מאַמענט פיל גליקלעכער, ווי ער איז געווען די לעצטע צוואַנציק יאָר, אפּשר האָט ער גאָר דאָס געפיל, אַז ער ווערט עפעס פריש אויפגעריכט, אַז ער באַקומט ווידער, באַקומט עפעס אַ ווערט, אפּשר האָט ער זיך דערווען רעאַביליטירט אַדאַנק דעם שקר, אַדאַנק דעם פאַלשן ליכט אין וועלכן ער געפינט זיך. אָבער דאָך רעאַביליטירט. פאַרהאַט זעט ער עפעס איצט אויס, ווי ער וואָלט מיטאַמאָל רייך געוואָרן, שטאַרק רייך געוואָרן? האָט ער באַקומען וויין און ברויט און באַ- קומען די ברכה? האָבן זיך פּלוצלינג די הימעלן געעפנט, איז אַ נס געשען? זעט נאָר, ער איז שוין נישט מער דער נעבעכדיקער. ער איז שוין אַמאָל געווען אין דער גרויסער וועלט, אין דער רגע איז ער מיט ויין גאַנץ וועזן ווידער דאָרט, ער זיצט, באַ- לעקט זיך און קלויבט עפעס נחת, ער האָט זיך גענומען פאַר- שטעלן די אַמאָליקע יאָרן, ווען ער האָט געהאַט גליק ביי די שיינע מיידלעך אין די האַפּן-שמעט, פעטראַ איז פון תמיד אָן גע- ווינט געווען צו זען אים פעט און גלייבגליטיק אַרומהינקען מיט זיין קוליע איבערן שטוב אָדער זיצן אויף אַ בענקל ביים טיש און כאַפּן אַ דרימל. אַ, ער געהערט דאָך צו די וואַסערגעוויקסן, וואָס ליגן אונטער די בריקן סאַמע ביים וואַסער אין זייער טויטער מעמפּקייט און נישטיקייט און עמעמען נאָר; אַצינד אָבער זיצט ער דאָ. קוועלט פון פרייד איבער עפעס אַ זאַך, וואָס איז דאָ געשען? פעטראַ האָט אַלץ ווייניקער און ווייניקער פאַרשטאַנען, וואָס מיט אים קומט דאָ פאַר, און זיין אונטערברומען אַ ניגון האָט

איר גאָר צעמישט די רעיונות; וואָלט זי נישט געווען ביי זיך אזוי זיכער, וואָלט זי גלייך צוגעגאנגען צו אים, אַריינגעקוקט אין פנים, צי איז דאָס באמת אַלייזער אנדערסען און צי איז ער ביי זיינע געדאַנקען? זי האָט אים צוריק אַריינגעבראַכט אין דער הירק-לעבקיט, זאָגנדיק צו אים: - דו זינגסט נאָך אַלץ?

- וואָס?

- איך זאָג, דו זינגסט נאָך אַלץ.

- איך זינג מיר איז פשוט איינגעפאלן, טראַגלעזע.

איך זינג נישט.

- יא, טו דיר דיינס. פאַראַן מענטשן, וואָס האָבן נאָר דאָס

אין קאָפּ, מער גאַרנישט!

און וואָס טוט אַלייזער? ער הייבט זיך אויף פון בענקל און גייט גלייך צו צו איר און נעמט זי אַרום. אַ מאלפע, וואָס קרימט עמעצן נאָך, צוויי אומגעוויינטע הענט, וואָס נעמען זיך אַרום. ער וויל אַריינגיין אין דער ראָל, ער מאַכט זיך, הי ער וואָלט נישט געקאָנט ביישטיין איר רייך, די ליידשאַפּטלעכקייט פון איר ווען, ער האָט אַרויסגעשטעקט די צונג און געלאַכט מיט זיין פייכט מויל. אָ, זי איז געווען אַ גענימע! וואָלט זי נישט גע-ווסט, אז הינטער אַט די נאַרישע שטיק זיינע איז עפעס פאַראַן - וואָלט זי אים אפשר אַנטקעגנגעקומען, יא, זי וואָלט אַפילו געקאָנט אַנפירן דערמיט, נאָר אַצינד וואָס זי זיך צוריקגעצויגן, איר האָט אַנגעכאַפּט אַ שוידער. אז ער האָט דאָס דערזען, האָט ער זיך אַראָפּגעלאָזט צוריק אויף זיין בענקל, אַפגעשוואַכט און מיט אַ מעמפן אויסדרוק אויפן פנים.

פעטראַ וואָס זיך געדאַרפט איינהאַלטן, זי זאָל נישט אויס-שפּיען פאַר אים אין די אויגן, זי איז בטבע געווען אַ געוויינטע נאַטור, די וואַסערגעוויקסן פון אונטער דער בריק האָבן אויף איר אַנגעוואָרפן אַ שרעק, און זי האָט זיך געשעמט. נאָר בדי צו פאַר-ווישן די שוורן פון דעם אַלעם, האָט זי אויף אים מער נישט געוואָלט קוקן און געזאָגט ווי צו זיך אליין: - איך זאָל נאָר קאָ-נען דערגיין, וואָס אזוינס האָסטו דערזען אין דער דאָזיקער מאַרען סאַלט!

אָליווער האָט געענטפערט שוואַך: - שוויג בעסער! איך האָב דאָס נישט געטון, דו הערסט!
 - דו וויסט בעסער, וואָס דו אַליין האָסט געטון.
 - יא, גוט-מאָרגן, ווילסט גלויבן, גלויב! מיך אַרמ דאָס גאָרנישט.

- ניין, דאָס פאַרשטייט מען, - זאָגט פעטראַ מיט אַ מאַן פון אַ באַעוואַהטע. - דו ביסט דער באַלעבאָס פון שטוב, מיר, די זייטיקע, האָבן נישט קיין רעכט צו מישן זיך אין דייע עסקים.
 - נו, איך בין נאָך נישט אזא מיראָן!
 - אַלנפאלס, זאָרגסטו זיך זייער ווייניק וועגן מיר. - זאָגט זי. אַט איז ער צוביסלעך הידער געוואָרן דער פריערדיקער אָליווער און ער גיט אזוי אַ פּרעג מיט איראַניע: - נו, ווער זשע האָט זיך דאָס אַצינד וועגן דיר אזוי געזאָרגט?

קיין ענטפער אויף דער דאָזיקער פּראַגע האָט ער נישט באַ- קומען. ער האָט גאָרנישט גערעכנט צו באַקומען, פעטראַ אָבער איז געווען אומפאַרשעמט און האָט געזען אויסצופירן דאָס איריקע: - ווען איך וואָלט מאַקע געווען פון די, וואָס ווילן דאָס, וואָלסטו שוין געזען, - זאָגט זי - אָבער איך בין נישט פון די. איך בין אויך נישט נייגעריק צו דערגיין, וואָס דו מוסט, און מאַרען סאַלט איז שוין געווען אַלט זעכציק יאָר, קאָנסט זי, אפשר, נעמען!
 נו, פעטראַ האָט זיך נאָך אַלץ בשום-אופן נישט געוואַלט אָפּזאָגן פון דער אידעע. ס'איז אפשר געווען נישט נאָטירלעך, וואָס אָליווער האָט דערביי געמאַכט אַ גוטע מינע און מער נישט גע- וואַלט זיך אַנטקעגנשטעלן? זי האָט אים נאָך אַלץ געוואַלט איי- רעדן, אז זי איז אים בפירוש חושד, פון דעם חשד העט ער נאָר געוויינט, און ווען ער נוצט דאָס אויס ווי געהעריק, דאָן העט אים געוויינט גאָרנישט שאַדטן.

- יא, יא, - זאָגט ער, ווי ער וואָלט מסכים געווען מיט איר - איך קאָן מיר אויך האָבן מיין חיסרון. איך האָב נאָך נישט גע- זען אַ מענטשן, וואָס זאָל נישט האָבן זיינע פעלערן, זיינע שוואַכ- קייטן. זיינע ליידנשאַפטן.

ס'איז געהען מאַדנע, ווי לייכט ער האָט דערויף געקריגן פּעטראַס הסכּמה, און פון דאמאָלס אָן האָבן זיי זיך שוין מער נישט געשפּאַרט. פּאַרקערט, די געשפּרעכן זייערע זענען געהען לייכטע און גוטמוטיקע. זיין פּאַרהער, וואָס ער האָט געוואָלט דורכ-פירן ביי פּעטראַן און די פּראַגע, פון וואַנען, צו אַלדי רוחות, האָט זיך דאָס גענומען, וואָס זי האָט אָנגעהויבן גראָב ווערן, איז נישט צושטאַנד געקומען און טאַקע בטל געוואָרן. אַליינער האָט דאָס אָפּגעלאָזט, יאָ, ער איז אַדעק נאָך ווייטער און זיך אויסגעדריקט, אז ער באַהונדערט זי, ער האָט אַפילו געלאָזט פּאַלן אַ פּאַר ווער-טער וועגן דעם, אז זי פּאַרמאַנט אַ טיילוואַנישע פּרוכטבאַרקייט: שוין עמלעכע און פּערציק יאָר, און נאָך אַרץ אזוי הילד!

— נו, — ענטפּערט זי האַלב אין אַ שפּאַס — בין איך, הייסט דאָס, אַצינד ווייטער גוט?

— דו? רופּט ער אויס. — נישט אַ דיין גלייכן אויף דער וועלט! און דאָס מוז איך דיר זאָגן, דו האָסט דאָס אין דיר, ס'קומט דיר, מ'זאָל דיך לויבן. און נאָט איז אַן עדות, דו פּאַרשפּאַרסט איצט מאַכן אין זיך אַנטדעקינגען, דו פילסט אַליין גאַנץ גוט דיין געשלעכט.

XXVII

אויף מאַרגן זענען אַליינערן אַפנים, ווידער באַפּאַלן ספּקות הייל ער האָט געפּרענט ביי פּעטראַן: — האָט דאָס טאַקע מאַטמיס אויף אַן אמת געזאָגט?
— וואָס אזוינס?
— אז איך בין דער פּאַטער פונם קינד?
— אַזאוי. דו האָסט דאָך געהערט!
— איך פּאַרשטיי נישט, ווי אזוי אים האָט אזוינס געקאָנט איינפּאַלן?

פּעטראַ שפּאַרט זיך אונטער מיט די הענט ביי די זייטן און ענטפּערט: — ניין, דיר איז די זאך לנגרני פּרעמד, אָבער מאַרען הייסט דאָס, מסתּמא, אַמבעסטן.

— אויך מארען זאגט דאָס?

— אלנפאלס האָט זי דעם יינגל אַ נאָמען געגעבן נאָך דיר.

— נאָך מיר? — האָט אַליזעווער אויסגערופן—זיי הייסט ער דען?

— אַלע אַנדערעס.

אַ שטיל שוויגן. דאָס איז געווען זיי אַ שפּונט אין לאַך, יאָ,

אין דעם איז אויך עפעס געווען, נאָר פּונדעסטוועגן... אָ, אָט די

מייזאַנטישע זייבער, אויף וואָס זיי זענען אַלץ פּעיק!

צום סוף גיט פּעטראַ צו: — מאַטמיס האָט, אַפּנים, געהאַט

אַ גרונט צו זאָגן דאָס, וואָס ער האָט געזאָגט.

דאָ האָט אַליזעווער, קענטיק, אָנגעהויבן שטאַרק אַיבערצו-

קלערן: — אָבער וויאזוי האָב איך דאָס געקאַנט טון? — און ווען

ער איז אַרויסגעגאַנגען פּון שטוב און זיך געלאָזט גיין צו מאַט-

מיסן, האָט ער דאָס געטון, נאָר פּדי דערוויסן זיך ביי אים גע-

נויערע פּרטיים.

ס'איז געווען זונטיק אינדערפּרי, ער האָט מאַטמיסן געטראָפּן

אין קיך האַלב-אַנגעטון, ער האָט געהאַלטן דאָס קינד, מאַרען

סאַלט איז געווען אין קלויסטער. ער הינקט אַריין גלייך פּון גאַס,

און דער סמאָליער איז איבערראַשט און קוקט אים אָן פּרעמד.

— גוט מאַרגן!

— גוט מאַרגן!

אַ שטיל שוויגן. אַליזעווער האָט מען נישט פּאַרגעלייגט קיין

בענקל, האָט ער זיך אַזעקגעזעצט אויף אַ הילצערן קעסטל. זיי

האַבן זיך דורכגעוואָרפּן מיט אַ פּאַר ווערטער וועגן דעם וועטער, וועגן

די קעלטן; מאַטמיס איז געווען קאַרג אויף אַ וואָרט, ער פּלוי-

דערט אָבער מיטן יינגעלע, וואָס זיצט אויף דער ערד.

— ער איז אויסגעוואַקסן. — זאָגט אַליזעווער.

— יאָ, ער וואַקסט.

— ווי אַלט איז ער? זע נאָר, ער האָט שוין ציין! ווי

הייסט ער?

דעם סמאָליערס אויגן האַבן אָנגעהויבן פּרענען פּון פעס: —

וואָס איז דער חילוק? — האָט ער געזאָגט. — דאָ רופּט מען אים

„ראָס קינד“.

—איך פרעג נאָר, אייגנמלעך גייט ער מיר גאָר ווייניק אָן.
די מוטער האָט אים געגעבן אַ מיאוסן נאָמען, זי האָט
אָבער דערביי געהאָט געזיסע בחונות.

דער סטאָליער איז דערהייל פיינמלעך געשטימט, און ס'גע-
דויערט זייער לאַנג ביז ער ציט ביי אים אַרויס אַ וואָרט.—הויבט
אָליווער אָן אַליין:—אין העמען איז ער געראַטן?
—אין דער מוטער.—ענטפערט מאַטמס קורץ.

—אודאי, אין דער מוטער. אָבער פון פאָמערס זייטל
העמען האָסטו דאָס אין זיינען?—רופט מאַטמס פאַרביטערט
אויס.—דו קענסט אפשר דעם טאַטן?

אָליווער צעלאַכט זיך, נעמט דאָס פּלומרשט אויף גוטמוטיק,
אָבער ער מוז זיך פאַרט אויך אַביסל פאַרטיידיקן:—אָ, דו ביסט
תמיד דער זעלבער מאַטמס, ווי געהען! און איך זאָל תמיד אזוי
רין זיין פון שלעכטס!

—אלע זאָגן אזוי, הען ס'קומט צו עפעס אָן ערנסטע זאָך.

—האָס מיינסטו דערמיט?

—האָס איך מיינן אַז אלע לייקענען. און דער, וואָס איז
אַממייסטן שולדיק, לייקנט אפשר אַממייסטן. עפעס אַנדערש זעט
מען נישט אין לעבן. זיי קויפן אונטער און געבן דערויף אויס
געלט, אַרץ בדי די מענטשן זאָלן פאַרשוהיגן.

אָליווער איז מיט אים מסכים און באַדויערט די מוטערס,

ער באַדויערט אויך די קינדער.—די קינדער נעבעדן!—זאָגט ער.

—יא, אלע רעדן זיי אזוי.—ענטפערט מאַטמס, נעמט בשעת
מעשה דאָס קינד אויף די הענט און פּלוידערט מיט אים אַביסל—
האָט דורך גאָר די מאַמע איבערגעלאָזט אַליין? יא, דו קוקסט
אויף דער טיר, זי העט זיך נאָך זאָמען אַ גוטע שעה. זי נעמט
זיך נישט צום האַרצן, נאָ היר מיינן זייגערל!

אָליווער שטייגט, מאַטמסעס פּלאַפּלעריי קריכט אים ווייניק

אין קאָפּ אַרײן. ער איז פאַרמון מיט זיינע אייגענע מחשבות. אָרי-
הער האָט פאַרמאָגט עפעס אַ מרה-שחורהדיקע כּישרעקייט, זיין
קאָפּ פּלעגט אַמבעסטן אַרבעטן אין דער פּינצטער און אין די
זייטיקע וועגן. דאָ האָט די האַנט זיינע זיך אָננעהויבן פאַרען אין

דער העסמל-קעשענע, פארשטעלט און בגנבה, ווי ער וואָלט זיך צופעליק אַ קראַץ געמון. ער ציט עמוּאַס אַרויס אַ פּאַר געלט-פּאַפּירלעך, באַטראַכט זיי, צי ס'איז סאַראַן דאָס, וואָס ער דאַרף, און בלייבט הייטער זיצן שטיל ווי אַ קעצעלע. פון די עמלעכע הערמער, וואָס מאַטמיס האָט געוואָגט, איז אים הייניק-וואָס קלאַר געוואָרן, ער האָט עפעס נישט-דייטעך גערעדט, און אַליינער מוז איצט אָנהויבן פון סאַמע אָנהויבן: איך האָב געהערט, אַז דאָס יינגל רופט מען אַלע אַנדערעס, דאָס איז, מסתמא, נישט ריכטיק? איך קאָן דאָס נישט גלויבן.

—אָווי, דו האָסט דאָס געהערט?—שרייט דער סטאַליער אויס מיט כּעס. —וואָס זשע, צום מיינל, פּרענסטו? מיר דאַכט זיך, אַז דו ביסט געקומען אַהער אויסשפּיאַנירן! וואָס דאַרפסטו דאָ האָבן? אַליינער האָט געענטפּערט גוטמוטיק, ווי די אויפּרענונג זיינע וואָלט אים גאַרנישט געאַרט... ניי, ס'גייט מיך לחלוטין נישט אָן, ווי דאָס יינגל הייסט, און איך וועל דיך הענגן דעם מער נישט פּרעגן...

—נו, אַצינד, אַז דו הייסט שוין?—שמאַרעט ער מיט זיין לאַנגער נאָז.

נאָך אַן אויסגערעכנטן שחינן זאָגט אַליינער פּונקט אַזוי רויק ווי פּריער:—דו חידושסט זיך אַחדאי, וואָס איך בין געקומען צו דיר אין שטוב, מאַטמיס? מאַטמיס ענטפּערט גלייך יאָ.

—דאָס פאַרשטיי איך—זאָגט אַליינער. און בשעת-מעשה נעמט ער אַרויס אויף דער ליכטיקער שיין צוויי געלט-פּאַפּירלעך און גיט אַ זאָג:—וואָס האָבן געקאָסט די מירן, וואָס דו האָסט דאַמאַלס פאַר מיר געמאַכט?—די מירן...?

—וואָס דו האָסט מיר איבערגעלאָזט. איך וויל פאַר זיי באַצאָלן. ס'איז שוין לאַנג צייט געווען, כּיבין אָבער פּריער נישט געווען כּבוּח.

דער סטאַליער איז געוואָרן שטאַרק צעמישט. און נאָר גע-קאָנט אַרויסרעדן:—דו האָסט זיך אויך נישט וואָס צו אַיילן...

— אָבער, איך קאָן דאָך נישט דערלאָזן, אז דו זאָלסט
וואַרטן גאָנצע דורות.

— די טירן-ניין, נישטאָ זיך וואָס צו איילן. ביסטו געקומען
צוליב די טירן?

אָליווער רעדט מיט הירדען: זעסטו, מאַטמיס, דו האָסט מיר
דאָמאָלס נישט צוגעשיקט קיין רעכנונג, דערפאַר בין איך נישט אינ-
גאָנצן שולדיק, אָבער אַצינד וועל איך זיך נישט דינגען אויף
דעם פרייו. איך וויל באַצאָלן ביז אַן ערע. און מאַמער איז צווישן
אונז עפעס פאַרגעקומען, וויל איך, אז איצט זאָל אַלע פאַרגלעט
ווערן.

מאַטמיס מורמלאַט אונטער: — דאָס איז ביידנס שולד, ס'איז
קענטיק, אז ער האָט חרטה אויף די בייזע רייד זיינע, און ער
זאָגט: אפּשר ווילסטו זיך צוועצן-פּונדעס טוועגן האַלט ער זיך ווי-
טער צוריקגעהאַלטן; ער איז, קענטיק, נישט גאָר צופּרידן מיט
זיין באַזוך, ער רעדט ווייטער נאָר מיטן קינד.

— יאָ, ס'איז אים ביי דיר גאַנץ גוט, — באַמערקט אָליווער —
דאָס איז פאַר אים אַ גרויסע זאָך. נו, דאָס מוז איך דיר זאָגן,
מאַרען האָט דאָס פאַרדינט. זי איז נישט שלעכט געבויט.
— נו. — זאָגט מאַטמיס.

— גאָרנישט שרעכט געבויט, און צוריק מיט צוויי יאָר, ווען
זי האָט געהאַט דאָס קינד, איז זי דאָך געווען יינגער ווי אַצינד.

דערפאַר טאַקע איז נישטאָ זיך וואָס צו ווונדערן.
— ניין, מ'דאַרף נישט, קינד, שפּאַרן דעם זייגער אין מויל
אַריין! וואָס איז שייך דעם, איז נישט שטענדיק הענגט דאָס אָפּ
נאָר פּון דעם עלטער, — האָט דער סטאַליער זיך אַוועקגעדרייט
פּונם קינד און זיך געווענדט צו אָליווערן, — דער עיקר איז נאָר, וואָס
זיי פאַרמאָגן ברייטע נאָזלעכער, וואָס זיי האַלטן אין איהן אָנבלאָזן.
— כאַ-כאַ-כאַ, יאָ, פאַרשטייט אַ געשעפט, מאַטמיס! נאָר, וואָס
האַב איך געוואָלט זאָגן, עס האָט ברוינע אויגן, ווי איך זע.

קיין שום ענטפער.
— ברוינע אויגן זענען זייער גוטע. איך אליין האָב בלויע.
אויגן און איך האָב זיך מיט זיי גאַנץ גוט דורכגעשלאָגן אין לעבן

במעט אלע מיינע קינדער האָבן ברוינע אויגן, ס'איז פונקט אזוי ווי איך האָלט גאַרנישט געקאָנט האָבן קינדער מיט אנדערע אויגן. דער סטאַליער האָט אים נישט איבערגעשפּאַרט, ער האָט אים נישט געמאַכט אויפּמערקזאַם אויף קיין זאַך, ער האָט אים נאָר געענטפּערט:—זיין מומער האָט ברוינע אויגן. בכלל, דאַרף דאָס קינד נישט הערן אָט די אלע זאַכן, ס'פאַרשטייט האָס מ'רעדט. — ס'קינד פאַרשטייט דאָס נישט.

— דאָס קינדן ס'איז נישטאָ קיין זאַך, וואָס דאָס קינד זאָל נישט פאַרשטיין. ס'פאַרשטייט אַלץ. אַז דו זאָגסט נאָר: טיר, קוקט דאָס אויף דער טיר, אַז דו זינגסט אַ לידל ביים היבלעווען, ווייסט ער, אַז דאָס מיינט מען אים.

— ביי מיינע איז אויך געווען דאָס זעלבע. — זאָגט אַליזער. — ס'איז פשוט אומגלויבליעך, — זאָגט הייטער דער סטאַליער — איך מוז זיך פון אים היטן מיט דער ציימונג, אַנישט לערנט ער זיך באַלד אויס לייענען אַ ציימונג פון אַנהויב ביזן סוף, פון דעם הערן אַליין, ער הערט זיך צו, ווי איך לייען די ציימונג. אַפּוואָגן די נאַכט-תּפּיכה מיט צונויפּגעלייגטע הענטלעך אויף דער ברוסט — איז ביי אים גאַרנישט.

— פונקט ווי ביי מיינע! — רופט אויס אַליזער.

— יא, אַזא קינד, ווי דאָס קליינע איז נישטאָ אויף דער גאַנצער העלט. — פאַרזיכערט דער סטאַליער.

אַליזער חורט איבער: — ס'האָט אים פאַרט געטראַפּן אַ גליק, וואָס ער איז אַריינגעפאַלן צו דיר אין שטוב. — סוף-בל-סוף איז אַליזער שטאַרק אַנטישט מיט דער ווענדונג פון זייער שמועס. ער קאָן הייטער נישט גיין. ס'פירט צו גאַרנישט, ער מוז זיך רוקן צוריק, נענטער צום אָפּגרוגט: — וואָס האָב איך דיר געוואָלט זאָגן. איך פאַרנעס אזוי, יא, אָט זיך איך מיט דעם געלט אין האַנט, ווי דו זעסט, אָבער שמעל דיר פאַר, אַז איך הייב דיר עפעס פּרעגן. דהיינו, אָט האַלטסטו ביי דיר דאָס קינד און האַסט דאָס ליב געקריגן, אָבער האָס וואָלט געווען, ווען זיין פאַטער פאַלט אַריין פּלוצלינג, מאַלט איך אויס, און דערקלערט...

דער סטאָליער גיט שאַרף אַ פּרעגן-הילסט אפּשר מיט אים
אינאיינעם קומען אהער?

- איך? מיט זיין פּאָטער? וווּ וועל איך אים נעמען? איך
בין נישט מער הי אַ קאַליקע.

- אַ, אויף דיר איז אַלץ צו גלייבן.

אַליוער גיט אַ שטייכל-איך הייל מיך נישט מאַכן בעסער
זיי איך בין, בשום אופן נישט. לאַמיר בעסער נישט רעדן דער-
פון; אָבער אין איינעם אַ שיינעם טאָג וועט, אפּשר, דאָס קינד
מער נישט זיין ביי דיר...

- נו, זאָלן זיי אהערקומען און פרוּוון עס צונעמען ביי
מיר! זאָלן זיי פרוּוון!-האַט מאַטמיס געדראַט.

- איך רעכן, אז אין איינעם אַ שיינעם טאָג וועסטו הערן
אויס בחור און דו וועסט חתונה האָבן, וווּ וועט זיך דאַמאָלס
דאָס קינד אַהינטוּן?

- אַהינטוּן? - שרייט אויס דער סטאָליער.- מיינסט אַזוי, אז
אַז אַט נעם איך און האַרף עס אַרויס? עס וועט פונדאָנען נישט
אַמעק, איך גיב מיי קאַפּ.

- אָבער ווען דער פּאָטער וועט קומען...

- וואָס עקבערסטו און וואָס גראַבסטו? אַלץ דאָס זעלבע
און נאַכאַמאָל דאָס זעלבע. צו אַלדי רוחות, וואָס היילסטו זיך דאָ
דערוויסן? האָסט פאַר עפעס מורא, דו ציטערסט פאַר דיין הויט?
דו זיצסט און רעדסט, כ'האַב שוין אַ פּוּדן קאַפּ פון דייע מיאוסע
פּליידערייען, איך הייל מער נישט הערן דערפון!

אַליוערן געלונגט אַריינצוהאַרפן אַ פאַר הערטער: - איך?
ניין, איך רעד נישט קיין מיאוסע זאַכן, איך זיך נאָר דאָ מיט
דיין געלט אין דער האַנט, מיט די דאָזיקע צוויי געלט-פּאַפּירלעך...
- ס'האַט שוין ווער געהערט אַזוינסל זעצט זיך דאָ אַנידער,
מאַכט אַן אומשולדיקע מינע און רעדט אַזעלכע שחיינערייען! דאָס
געלט... וואָס איז דען מיטן געלט? אַ! - רופּט ער פּלוצלינג אויס.
סוף-בל-סוף עפענען זיך מאַטמיסן די אויגן, ער ווערט בלאַס פון

בעס, ער הויבט זיך אויף פון בענקל מיטן קינד אויף די הענט:
— נעם באהאלט דאָס געלט און טראָג זיך אָפּ פּונדאָנען, איך
דאַרף דאָס נישט!

יא, אַלייזער שטעלט זיך אויף און הייז זיך נישט קריגן,
אַבער ער רייצט זיך נאָר מיט אים; הינקענדיק צו דער טיר,
וואַרפט ער אַרײַן: — הע, הע, ס'קומט אויס, ווי דאָס קינד וואָלט
געזען דײַנס! ביסמו אפשר דער פּאָטער פּונם קינד?
— איך, דו זאָגסט דאָס?

— איך פּרעג נאָר — ענטפּערט אַלייזער. און אַצינד איז שוין
קלאָר, אַז ער ווײַל מאַטמסן נאָך מער צערײַצן. — דו האָסט אַפּילו
געמאַכט אַ בעט פאַרן קינד: — זאָגט ער.

מאַטמס פאַרטיידיקט זיך. — דאָס איז גאָר געמאַכט געוואָרן
נישט פאַר אים. און דו לײַגסט אפשר אויף דער הויזער ערד?
דו האָסט נאָך גאַרנישט געהערט, אַז אַ קינד זאָל זיך האָבן זײַן
בעט? אַבער אַצינד נעם וועג, אומבאַדינגט! — האָט מאַטמס
אויסגערופּן, אַנידערועצנדיק דאָס קינד אויף דער ערד. — און נעם
צוריק דיין געלט, מיט וועלכן דו האָסט מיך געוואָלט אונטערקויפּן.
כאַ-כאַ! דו מײַנסט, אַז דו קאָנסט מיך אונטערקויפּן, און פאַרדעקן
דערמיט, קײנער זאָל נישט וויסן, אַז דו ביסט דעוּ פּאָטער? —
דאָס האָט זיך דיר נישט אײַנגעגעבן, באַהאַלט דאָס געלט פאַר
עמען אַנדערש! אַ, דו ביסט שוין אײַנמאַל אַ חויר! אַרויס פּון
שטוב, זאָג איך דיר!

און אַלייזער גײט אַרויס.

עד איז שטאַרק צופּרידן, אַפּנים, אַז ס'קאָן שוין בעסער
נישט זײַן; אַלייזער ברומט הייטער אונטער אַ לידל. ווען ער קומט
צוריק אַהיים, ווערט פעמראַ שיער נישט פאַרברענט פּון נײַגיריקייט,
אַבער ער זאָגט גאַרנישט, ער פּילט זיך נאָך מער מאַנספאַרשוין
און ער שטעלט זיך אַוועק בײַ דער טיר פּון שטוב מיט אײַן
האַנט אין בוועם-קעשענע, ווי ס'וואָלט אים לחלוטין נישט קאַרט
געזען, שטייענדיק דאָרט, האָט ער געפּלוידערט מיט די פאַרביי-
גייענדיקע מײַדלעך און וויבּלעך און גערעדט נאַרשקײַטן.

גוטע צײַטן, שלום-בית און אמתע פּרייד פּון לעבן — אַ.

מיר שטייגן, מיר גייען אלץ העכער, זאך גאט געבן אויף ווייטער
 נימש ערגער! דאס דריקט זיך אויס אין אמת שיינע מעשים: מאַט-
 מיס האָט טאַקע ביי זיין הויז אַ רויט פּאַסט-קעסטל, האָט דער-
 פּאַר אַליווער געקויפט אַ מעשענע קלאַמקע צו דער דרויסן-מיר
 און געזאָגט צו פעטראָן: — דו זע נאָר, אַז דאָס זאָל מיר גלאַנצן! —
 ער האָט כלל נישט מורא געהאַט, אַז מ'וועט באַמערקן, וואָס פאַר
 אַ אויסברענגער ער איז, ער האָט געקויפט קליינע מתנות פאַר
 זיינע מיידלעך און פאַר זיין פּרוי און איז געווען זייער גוטהאַרציק;
 יא, ער האָט אַפילו פאַר דער אַלטער אָפּטער געבראַכט אַ שקאַר-
 מיצל קאַווע — כאַטש דאָס האָט אים, מסתּמא, נישט געקאָסט קיין
 געלט.

ווי גליקלעך דאָס לעבן איז אַצינד! דער ווייטער פאַר-
 שווינדט, אַ יאָר איז דורכגעגאַנגען, און אַליווער האָט זייער ריכטיק
 געזאָגט; קיין זאך גייט נישט דורך אַזוי שנעל ווי אַ יאָר. קיין
 גרויסע זאַכן זענען נישט פאַרגעקומען, ס'איז נאָר אַביסל צו פאַר-
 טרייבן די לאַנגווייליקייט, אויף מער איז די משפּחה נישט געווען
 געווינט. דאָס קינד האָט ווידער געהאַט בלויע אויגן, און פּונדאָ-
 נען דאָס נעמט זיך, האָט קיינער אין איילעניש נישט געקאָנט דער-
 גיין, נאָר די פּראַגע האָט שוין מער נישט געהאַט אַזאַ אומגע-
 הויערע באַדייטונג ווי אין די אַמאָליקע צייטן. אַליווער זאָל זיך
 נעמען דערגיין די זאך? וואָס וואָרט געווען, ווען מ'נעמט זיך צו
 אים אַלץ, האָט מען אים דען ווייניק באַרעדט, ער איז דען נישט
 געווען ביי אַלע מענטשן פון שמאַט אין די מילער? איינמאָל האָט
 ער געפרוּחט אויסגיסן זיין ביטער האַרץ צוליב דעם, וואָס ס'איז
 שוין ווידער דאָ אַ קינד מיט בלויע אויגן, נאָר פעטראַ האָט אים
 איבערגעהאַקט: — מיר ביידע האָבן דען נישט קיין בלויע אויגן?
 אין אַ שמועס מיט זיין אַלטן פּריינט, מיט דעם פּישער
 יערגען, האָט ער אַרויסגעזאָגט דעם געדאַנק, אַז אפילו די געוויקסן
 אויף דער ערד זענען נישט אַלע גלייך; פאַראַן אַזעלכע, וואָס
 טראָגן פּרוכטן איבער דער ערד און אַזעלכע, וואָס טראָגן פּרוכטן
 אונטער דער ערד. — נעם, למשל, די עפלבויםער, זיי האָבן רוימע
 עפל, און אַנדערע האָבן געלע עפל. נעם אָבער די קאַרטאָפּל,

וואָס וואַקסן אונטער דער ערד, — איין סאָרט קארטאָפּל איז געל, און אַ צווייטער — ברוי, פונקט דאָס זעלבע איז ביי אונז מיט די מענטשעכע אויגן. זיי האָבן פארשידענע קאָלירן. מײַנונג איז, אז דאָס הענגט גאָר אָפּ פון איר אַליין, ווען די פרוי פארדרייט מיר שוין צופיל דעם קאָפּ, ווערן געבוירן קינדער מיט ברוינע אויגן; זיי מיינסטו, יערגען.

אָך, יערגען איז שוין געווען איבער זעכציק, זיין חייב איז געווען לידא, דאָס ריבאייזן, ער איז געווען אַ טאַטע פון דריי דערוואַקסענע טעכטער, גאַנצע דאַמען, די אויגן זיינע האָבן אַנ-געוויזן זייער קאָליר. ער איז געוואָרן עובר-בטל. ער האָט גאָר נישט געדענקט. — וואָס הייסט משוגע? — האָט ער אַ פּרעג געטון און זיך אויסגעדריקט, אז אַ פרוי קאָן אויך אַמאָל זיין משוגע און שלעכט. אַליווער אָבער האָט, קענטיק, שטאַרק געוואָלט, מ'זאָל אים גרינמלעך פאַרשטיין. — נעם, למשל, די מאַרען סאַלט, — האָט ער געזאָגט — מ'איז דאָך מיך חושר, אז איך בין דער פאַטער פון דעם קינד, און דער יונגאַטש האָט גאָר ברוינע אויגן.

— אָך, אזוי. — האָט דער פּישער יערגען אַ זאָג געטון.

— אָדער נעם עמעצן אַנדערש פון שטאַט, ס'זענען פאַראַן

ברוינע אויגן לרוב, און ביי מיר אַליין — ביי מיינע זענען כמעט קיין אַנדערע אויגן נישט פאַראַן. אָבער דו דאַרפסט נישט גלויבן אַלץ, וואָס לייטן טראַכטן אים אויף מיר, יערגען, כ'בעט דיך זייער, גאָר איך וויל זיך בלד נישט פאַרענטפערן, וויל איך האָב אַ הייסע נאַטור; איך בין אַ ווילדער מענטש, האָב איך קינדער מיט בלויע און מיט ברוינע אויגן, ווי ס'טרעפט זיך.

— יא. — זאָגט יערגען.

און אַט אזוי שטייגט אַליווער פון טאָג צו טאָג אַלץ הע-כער אין זיין אייגענעם עולם-הדמיון. און וואַרט נאָר! ער איז אַליין דער באַשעפער און דער גואל, ער גייט צו דערצו מיט זיין אייגענעם מאַסשטאַב. ער פאַרשפרייט די דאָזיקע וועלט הייט-הייט, אין אַפאָר יאָר אַרום וועט ער נאָך אַלץ שטיין אויף אַ בערגל אין באַטראַכטן דאָס גרויסע קעניגרייך, וואָס געהערט צו אים. און אַצינד איז ער אַפּשר אַ שמה-בהלוק, אים געפעלט

דאָס לעבן אין דער דאָזיקער וועלט זיינער! ער שיסט נישט אַרויס מיט קיין געלעכטער און ער מאַכט דאָס נישט אַוועק מיט דער האַנט. מיט אַ וועלט, וואָס מ'באַשאַפט אַליין, מוז מען קאָנען זיך אַן עצה געבן, אַלע באַשעפער מוזן זיין אַזוי.

פון צייט-צו-צייט האָט ער געהאַט גרויס ענמט-נפש. ס'האַט אים אַמאָל געקאָנט אַנכאַפן אַ השק, אַרומצושלעפן זיך אויף דער גאַס אָונט-צייט. צושטיין צו פרויען און מיט זיי אַביסל פאַרברענגען. ער האָט געקענט דאָס לשון, נאָך פון דער צייט, ווען ער איז געווען אַ מאַטראַס, אָבער ס'האַט אים איצט געפּעלט דאָס מזל פון אַמאָל, ס'איז נישט געווען דאָס גליק פון אַמאָל, אפשר דערפאַר, וואָס ער האָט שוין נישט געהאַט די אַמאָליקע געשיקט-קייט אין שיוסן, אָדער אפשר דערפאַר, וואָס ער האָט נישט גע-טראָפן די ריכטיקע חיה. וואָס איז אַזוינס געשען פאַרהאַטן לאַכן זיי אים אויס, אָט די נאַרישע מיידן אָט די הילדע גראָזן, די לצים, האָבן זיי דען נישט געהאַט קיין אַמונה אין זיינע גרויסע פּלענערן פאַרהאַטן. צו אַלדי רוחות, פלעגן זיי אַזש אַפּשפּרינגען צוריק, ווען ער פּלעגט וועלן זיי אַנרירן? דאָס, וואָס ער האָט געמוזט רעגירן מיט אַ וועלט, האָט געהאַט אויך זיינע שלעכטע זייטן! אין דער לעצטער צייט האָט ער היידער אַרויסגערועדערט אויבן ים כאַפן פיש. אַהדאי, ס'איז געווען אַן אַלט, גוט מיטל, ווען ביי אים פלעגן זיך מערן די שווערע איבערלעבונגען; איין גאָט הייסט, היי שווער ס'איז אים געווען זיך צוריק צופאַסן צום לעבן. ס'האַט געהייסן, אַז ער כאַפט פיש, פּדי צו האָבן אַ זייטיק פאַרדינסט, אָבער אין דער אַמתן האָט ער זיך נישט גענומען אַזוי ערנסט צום כאַפן פיש, היי זייער אַפט פּלעגט ער זיך גאָר אומ-קערן אָן פיש. און אין אַביסל קליינגעלט האָט ער זיך גאַרנישט גענויטיקט? האָט זיין הויגערבאַרע בוזעם-קעשענע אין וועסט נישט אָנגעהויבן זיך אויסשעפן? אָ, ער האָט מיט אַ הייטיק אין האַרצן זיך צוגעקוקט, ווי די קעשענע לידיקט זיך אַליץ מער אויס, ער וואָלט גערן געמאַכט ערגעץ אַ הלוואה, יאָ, ער וואָרט אפילו פעיק געווען צו גנבנען, אַבי נישט צו דערלאָזן, אַז דאָס געלט זאָל פאַרשווירן, ס'איז נישט גוט, ווען מ'דאַרף מיט די אייגענע אויגן

צו קוקן, ווי מען ווערט א קבצן. ער האָט זיך געוואָס די אלטע שטעלע זיינע אין מאַנזין און זיין געהאַלט, נו אַהראַי, אויפן טעג-לעכן לעבן האָט דאָס געקלעקט, אָבער אַלץ, וואָס איז נויטיק פאַר זיין עלעגאַנץ און קרייגעלט אויף נאַשערייען, צו וועלכע ער איז שוין געווען געווינט, דערויף האָט שוין נישט געמאַנגן. ווי זשע האָט זיך אַהינגעטון דאָס געלט פאַר דעם איידערן-פּוך? ס'איז דאָך געווען אַ גאַנץ פיינע סומע, דער מייחל הייסט, ווי זי איז אַהינגעקומען. נישט ער האָט אויסגעצאָלט דעם אַדוואָקאַט פּרעד-ריקסען פאַרן הויז, נישט ער האָט זיך און זיין גאַנצע משפּחה פאַרזאָרגט מיט קליידער אויף אַ צוויי יאָר; מיט אַ פאַר פון די גרעסערע באַנקאַטן זיינע האָט ער געמוזט צופאַרן אין אַ שבּניש שטעמל און האָט זיי דאָרט צעביטן אויף קליין-געלט; אָבער דאָס איז שוין אויך געווען מיט אַ יאָר צוריק. זיין בוועם-קעשענע איז געווען לידיק. ער האָט געמעגט נאָך טיפּער אַהין אַרײַנקוקן, ער האָט געקאַנט איבערקערן די קעשענע, זי איז געווען און געבליבן פּוסט.

האָט ער אפּשר נישט געדאַרפט אַרויסרודערן און כאַפּן פּישן דעם אמת זאָגנדיק האָט אַלייזער גאַרנישט געהאַט קעגן דעם, אַז ער זאָל זיך היידער וויגן אין זיין שיפל. ער האָט זיך פאַר-זאָרגט מיט אַ טאַפּ און מיט די מכשירים צו כאַפּן פּיש, ס'רוב פּלעגט ער פאַרבלייבן אויפן ים פון שבת אויפדערנאַכט ביז מאַנ-טיק אינדערפרי. פריער פון אַלץ האָט ער געכאַפט פאַר זיך אַליין, וויפל ער האָט געדאַרפט אויף די אַנדערטהאַלבן מעת-לעט. דאָס זענען געווען שעהן פון פּוילקייט און זאָרגלאַזיקייט, ער האָט זיך מער געלאָזט מיטן שטראָם, ווי אַליין גערודערט, ער פּלעגט אַרײַנפאַרן אין דעם איינגוס און אַרומזוכן אויף די אינזלען; מסתמא האָט ער היידער געוואַמלט איידערן-פּוך, אַהראַי האָט ער געזוכט נאָך פּרישע אַוצרות און נאָך שווימענדיקן האַרץ. איינמאַל האָט ער געפונען אַ לידיק פּעסל און אַן אַנדערש מאָל אַ פּלאַש מיט אַ צעמל אינהייניק, אָבער אַלץ אָן אַן אמתן ווערט. דאָרט ווייט, ווי די דאַמפּערס פּלעגן פאַרקערעווען אין איינגוס, האָט אַרויסגע-שטאַרט אַ פּויגל-באַרג גלייך אַרויף פונם ים אַרויס, ער איז דאָרט

שוין נישט געווען א יאָר צוהיי; ס'איז געווען ווייט אהין, אָבער ס'האָט זיך געלוינט די מרהה אַריבערצוכאַפּן זיך אַהין, די פּייגל האָבן געהאַט זייערע נעסמן אויף די באַרג-אַפּוזאַן, האָס זענען גע-ווען הי טעראַסעס, זיי זענען געווען נישט שמאַרק שרעקעוודיק.

מען זענען אַריבער און אַבעל איז טאַקע געווען אַ ווילדער בחור, אַ קאָמישער יונגאַטש; ער האָט געקאָנט דעם טאַטן זיינעם אַריינשטופן ביי אַ געלעגנהייט אַ צוהייקראָנען-שטיק, אַנישט וואָלט זיכער געהאַלטן שמאַל מיט די נאַשערייען פאַר אַלייזערן. אויב נישט ביי אים, וווּ דען וואָלט ער געקאָנט באַקומען געלמ? ער האָט אפילו געהאַט אַ זון, וואָס האָט געהייסן פראַנעק. אַ געלערני-טער בחור, ממש אַן עילוי, אַ, נאָר אַהיים האָט ער קיין געלט גאַרנישט געשיקט, אַליין קיינמאַל נישט געקומען און נישט געשריבן, ס'זענען אַרומגעגאַנגען קלאַנגען, אַז ער האָט באַקומען אַ שמעלדע פון אַ לערער און האָט ווייטער שטודירט; הען וועט שוין נעמען אַן עקז די קליינע קאַנסטאַנצע הענריקסען אויף דער ווערף האָט פון אים באַקומען אַ בריוו, אַז ער האָט נאָך אַ יאָר צום ענדיקן. און דאַן וועט ער זיין פאַרטיק, אַזוי האָט ער געשריבן אין זיין בריוו. אין משך פון דעם יאָר האָט אַלייזער נישט געקאָנט דער-האַרטן פון אים קיין שטיצע, נאָך אַ קיילעביק יאָר; דערפאַר אָבער וועט נאָכן יאָר זיין אַ פעטער ביסן נישט יעדער איינער האָט דאָס אַגעלערנטן זון אונטער דער האַנט!

דערווייל האָט ער געהאַט אַבעל'ן, אויך אַ טייערער בחור. אַלייזער איז געווען אַן אַרנטקעכער מענטש, ער האָט נישט גע-מאַכט קיין שום אונטערשיד צווישן זיינע צוויי זין. נאָר אויב שוין יאָ, איז אים אַבעל געווען אַסאך נאָענטער צום האַרצן. גייענדיק אינדערפרי צום מאַגאַזין, האָט ער אָפט אָפּגעמראָטן אויף אַ היילע אין דער קווינע; אַבעל פלעגט שוין זיין ביי דער אַרבעט, דער פאַטער פלעגט קלויבן נחת, ער וויל כאַפּן אַ שמועס מיטן זון, אויספרעגן אים ווי ס'גייט אים. ס'איז תמיד גענאַנגען אויסגעצייכנט. אַבעל האָט איצט איבערגענומען די קווינע און איז שוין געווען אַן אָנגעזעענער מענטש; אַ, דאָס איז שוין געווען איינמאַל אַ זון, מ'האַט מיט אים געקאָנט שמאַלצירן! אויך אַנדערע מענטשן פלעגן

קומען אין דער קווינע, דער שפאנאָגל פלעגט אַרײַנקומען, ער איז איצט געווען אַ הייצער אויפן שפאציר-שיפּל, ער האָט, אפּנים, געהאט בדעה צו וואַרטן, בײַ אײנע פּון אַבעלס שוועסטערלעך וועט אַביסל אונטערוואַקסן, און דערנאָך וועט ער זײ נעמען. אָט מיט אַזעלכע מחשבות האָט זיך אַרומגעטראָגן דער שפאנאָגל. ער קומט אַרײַן אין קווינע און פרעגט: – דו האָסט אָפּגעקויפּט די קווינע? – נײַן, – ענטפּערט אַבעל – אײך האָב נישט קײן געלט צו קויפּן אַ קווינע, אײך פאַרטרעט נאָר דעם מײסטער. אפּשר קאַנסטו קריגן פּון מײנעטוועגן אַ ײַנגל צום האַמער? – אײ, – זאָגט דער שפאנאָגל – קײף דיר בעסער אַ דאַמף-האַמער, וואָס ווערט געטריבן מיט פאַראַפּין, וועסטו פאַרשפּאַרן אַ ײַנגל צום גרויסן האַמער. – אָך, רעד נישט קײן נאַרישקײטן. – זאָגט דער צוויי-טער. – אײך האָב אַזעלכע האַמערס געווען אסאך אין האַרטען. – אַבעל האָט געוואָס זײער גוט, אַז אַזעלכע האַמערס געפּינען זיך, וואָס ווערן געטריבן מיט פאַראַפּין, אָבער נאָך וואָס טױג אײם אַ האַמער צו אַ קווינע, וואָס געהערט נישט צו אײם? – שווייג בע-סער! – דער שפאנאָגל האָט פאַרגעדייגט, אַז אַבעל זאָל אײף זײן אײגענעם חשבון קויפּן דעם דאַמף-האַמער, און דאָס געלט, וואָס ער דאַרף אויסגעבן פאַרן דערנײַנגל אײף קעסט און שכירות, וועט בעסער אַרײַנפאַלן צו אײם אין קעשענע, דאָס וואָלט געווען אַן ענין, בײַ וועלכן דער מײסטער קאַרלסען וואַרט אײך נישט דערלײגט. – וווּ זאָל ער נעמען געלט אײף אַזאַ האַמער? – פרעגט אַבעל – דער שפאנאָגל ענטפּערט: – אַביסל האָסטו שױן, מסתמא, אַלײן, עפעס קאָן אײך דיר אויסלײען, און די רעשט וועסטו בלײבן שוודיק... – אָך, צום מײחל, דער שפאנאָגל אײ, אפּנים, גע-ווען פאַרליבט אײבער די אויערן אין אַבעלס בלוואויגוקער שוועסטער!

נײַן, נײַן, די קווינע געהערט נאָך נישט צו אַבעל, אָבער זײ איז געווען בײַ אײם אין די הענט, און ער האָט בײַ איר פאַר-דינט אַ שײנע מטבע. קאַרלסען דער שמיד איז נישט תמיד גע-ווען אויסער דער קווינע, ער האָט נישט פאַרלאָזט אײנאַנאַן די קווינע, ער דאַט ליב געהאַט קומען זיך אַזעקשמעלן בײַ דער

שרויפן-פרעס און פוילן, ער פלעגט פוילן דאָס און יענק, אַלץ וואָס דארף געפויילט און געפוצט ווערן. אין דער געשעפטלעכער זייט פון דער קונויע האָט ער וואָס אַמאָל אַלץ ווייניקער זיך גע- מישט. - הי מיינסטו? - פלעגט ער פרעגן ביי אַבעלן, ווען אים פלעגט אַמאָל אויסקומען אליין אָנצונעמען אַן אַרבעט. און בכלל, איז ער שוין אפילו קיין האַלבער אַרבעטער אויך נישט געווען, ער פלעגט קומען אינדערפרי זייער שפעט און פלעגט אַוועקגיין פרי. ס'פלעגט אזוי-ארום אויסקומען, אַז אַליינער האָט געמראָפן זיין זון איינעם אַליין, בשעת זיינע באַזוכן אינדערפרי.

זיי פלעגן פלוידערן וועגן זיינע אייגענע עסקימעך און פלעגן אַרומרעדן די געשעענישן אין שטאַט. - ווייסט, יערגען דער פישער ווערט אַלץ אַ גרעסערער אידיאָט, - זאָגט אַליינער - ער ווייסט שוין נאָר קיין חילוק נישט צווישן געלע און בלויע קאַר- מאַפּל, פאַרוואָס זאָל איך פּאַרן צייט און רעדן מיט אזאַ מענטשן איך אַנטלויף, ווען איך דערזע אים. - צווישן דעם פּאַטער און דעם זון זענען קיינמאָל נישט געווען קיין חיטוקי-דעות, זיי פלעגן וועגן אַלץ רעדן פריינטלעך, זיי פלעגן אפילו, אין אַ געוויסער מאָס, רעדן ברודערלעך וועגן אַלץ, וואָס ס'איז זיי נאָר געלעגן אויפן האַרצן; צעגיינדיק זיך, האָבן זיי נישט באַשלאָסן קיין שום וויכטיקע זאַכן, זיי האָבן זיך נישט דערמאכט צו עפּעס, חלילה; אַליינער פלעגט זיך בלויז דערוויסן, וואָס זיין זון האָט אין יענעם מאָג געהאַט צו טון, פאַר וועמען ער שלאָגט אַרום מיט אייזן אַט די טאַטשקע: דאָס איז געווען פאַרן קאַנסול יאָהנסען, פאַר זיין זומערוויינינג; ער איז געוואָר געוואָרן וועמען ס'נעהערט דאָס פיינע הענטל, וואָס מ'האַט נעכטן צוגעשיקט אין קונויע, ס'איז דעם דאָק, מאָרס. אַ, אַט דער אַבעל, ער איז געווען זייער אַ געראַטענער- ער האָט געאַרבעט פאַר אַלע אָנגעזעענע מענטשן.

אַבעל פּרעגט פּלוצלינג: הי איז דיין מיינונג וועגן דעם דאַמף-האַמער, וועגן וועלכן איך האָב מיט דיר געהאַט גערעדט? דו האָסט געזאָלט וועגן דעם אַ מראכט טון. פאַרשטייט זיך, אַז דער פּאַטער האָט קיין אַונג נישט גע- האָט וועגן דעם ווינדערבאַרן האַמער, דאָס האָט דער זון נאָך

פריער געווסט, איז אבער נישט געווען קיין מאדנער מענטש דערמיט, וואָס אים האָט זיך פּלוצלינג פּאַרגלויבט צו דערווייזן זיך דעם פּאַטערס מיינונג און אפשר האָט ער טאַקע נישט געהאַט מיט וועמען אַ וואָרט אויסצורעדן; ער האָט זיך דחלוטין נישט באַצויגן צום פּאַטער פון אויבן אַראָפּ, ער האָט זיך אפילו צוגע- הערט צו אים מיט אַן אינערלעכן מיטלייד, ס'האָט אויסגעזען, ווי ער וואָרט זיך גענויטיקט אין דעם פּאַטערס צושטומונג אין אַלץ, וואָס ער האָט פּאַרגענומען.

— איין זאך הייל איך דיר זאָגן, — ענטפּערט אַלייזער — איך בין געווען אין די היימע לענדער און געווען אַלערדיי פעל- קער... אַצינד האָב איך די זאך גוט אַרומגעטראַכט. און אויב דו קאָנסט טאַקע קריגן אזא האַמער, זאָלסטו אים באַרד קויפּן. דאָס איז מײַן עצה.

— אזוי.

— יא, דאָס זאָג איך דיר פשוט. ס'איז נישטאָ נאָך אזא בעל- מלאכה, וואָס זאָל האָבן אזא דאַמף-האַמער, אפילו אין אַן אַנדער פּאַך, ס'וועט ווערן באַקאַנט אין דער גאַנצער שטאַט, אין גאַנצן קאַנט, און דו וועסט קוקן, ווי די פּונקען פליען, ווען דער חברה- מאַן וועט שטאַנגן אין דעם אייזן.

— יא.

— מ'וועט שרייבן וועגן דיר אין צייטונג, און דאָס מענסטו מיר גלויבן אויפן וואָרט, הייל איך אַליין בין שוין אַמאָל געשטאַ- נען אין צייטונג. איך האָב אַ גרויסע אויסלענדישע שיף בעת אַ שמורעם און געוויסער געבראַכט פון ים און צוגעפירט צום ברעג. איך האָב דאַמאָלס נאָר געשיקט אַ שליח אויף דער יבשה נאָכן קאַנסול און נאָך דעם פּראָטאַקאָל. וואָס מיינסטו, אַשמיגער, האָבן זיי געטראַכט אָט די אַלע, וואָס זענען געלאָפּן אַהין קוקן און שפּעטער, אין אַ דריי טעג אַרום, איז וועגן מיר געשטאַנען אין דער צייטונג.

— יא.

אַלייזער איז קיינמאָל נישט מיר געוואָרן אַנדערע צו מאַ- טערן מיט זיין דערציילן וועגן דער געעשעעניש. אָבער ער האָט

אויך דעם דאמף-האמער נישט פארגעסן, ניין, ער פלעגט זאָגן, אז ער קאָן אים גאָר פון קאָפּ נישט אַרױס. און ווען ער וואָלט נאָר געהאַט בײַד עפעס גאָר אינגיכן באַהילפּיק זײַן דעם זון זײַ. נעם, ווען ער וואָלט געקאָנט אַרױנקױגן אין זײַנע הענט אַביסל געלט, ס'זאָל נאָר ווערט זײַן די מי, וואָלט ער גלייך געלאָפּן צום זון. — לאָז מײַך נאָר צױנויפּנעמען מײַנע געדאַנקען! — זאָגט ער און מאַכט רערבײַ אָן ערנסטע מײַנע, צושאַקלענדיק מיטן קאָפּ, גלייך ווי ער וואָלט פאַר זיך געזען אַ מעגלעכקײט דאָס דורכ-צופירן. אָ, דאָס געלט וועט זיך שוין געפּינען, און אויב נישט, איז ער גרייט יעדע נאַכט צו זײַן אויפן שיפּל און גאַנץ פּרי אומ-קערן זיך אַהײַם אָנגעלאָדן מיט שווימענדיקן האַלץ, וואָס מ'קאָן פאַרקויפּן פאַר גוט געלט.

דאָס איז נאָר אַ פּלאַפּלעריי אויף אַ גוטברודערישן אופן. נאָכן פּאָטערס אַוועקגיין איז אַבער געבליבן דער זעלבער קבאָן ווי פּרױער. יאָ, נאָך אַפּשר אַ גרעסערער קבאָן, ווייל ער האָט אין אַ געוועט אָנגעוויזן צוויי קראָן. דאָס איז פּאַרגעקומען אזוי: אַבער האָט אַ זאָג געטון: — דו קאָנסט שוין מער נישט אַרױסשווימען בײַנאַכט, דו האָסט שוין נישט די אַמאָליקע כּוחות דערצו. — אין דעם אויבערשטן טײל פון מײַן קערפּער בין איך פּונקט דער זעלבער ווי פּרױער. — ענטפּערט דער פּאָטער. — דו וועסט אָם דעם אײַזערנעם בלאָק שוין מער נישט זײַן כּוח אויפּצוהײבן. — אזוי, איך וועל נישט זײַן כּוח? אָם דעם אָ, וואָס איך האָב שוין אײַנמאַל אויפּגעהױבן? — יאָ, אָבער איצט ביסטו עלטער געוואָרן מיט אַ יאָר. זאָר זײַן, איך לײג אײַן צוויי קראָן! — אָלױער האָט אפּילו נישט אָנגעשפּיגן אין דער האַנט, ער האָט אויפּגעהױבן דעם בלאָק און געוונען צוויי קראָן. — כּווייל זײ נישט נעמען. — האָט ער אַ זאָג געטון — ניין, דו ווילסט אַהראי ליבערשט, אז דער אײ-זערנער בלאָק זאָל דיר פּלײען אין קאָפּ. — האָט דער זון אָפּגע-ענטפּערט און האָט אַרױנגעשפּאַרט דעם טאַטן די צוויי קראָן.

סאַמע וויצן פון גוטברודערשאַפּט.

קײנער פון זײ בירע האָט מיט קײן וואָרט נישט דערמאַנט די קלײנע לײדיאָ, נישט געלאָזט פּאַרן קײן וואָרט וועגן חתונה.

האָבן, ניין, אַבער איז געוואָרן אַסאך עלטער און מער געזעצטער מענטש. זיינע הענט זענען נאָך אַלץ געזען באַוואַקסן מיט געדיכ-מע האַר, דערפאַר אָבער האָט ער געהאַט אין זיין רשות אַ קו-ניע, ער איז געווען אַליין אַ בעל-מלאכה, ער האָט געקאָנט וואַקסן און וואַקסן. איבעריקנס, זענען אויך געווען אַנדערע סיבות, וואָס האָבן מיטגעהאַלפן אין דער זאך, די מוטער לידיאַ האָט, אויף אַזאַ אופן, געהאַט אויף זיין אַנטוויקלונג נישט קיין קליינע הירקונג. ער האָט געמעגט לייקענען, נישט אָנערקענען דאָס, אָבער אין איינעם אַ געוויסן אַוונט צוריק מיט אַ פּאַר יאָר האָט דאָס אַלעט ריבאייזן אים געגעבן אַ גוטע לעקציע, וואָס ער קאָן נישט פאַר-געסן. אין אירע רייד איז געווען עפעס אַווינס. אַ קנאל אין די אויערן, אויפּוואַכונג; דער נאַטירלעכער פּועל-יוצא איז געווען, אַז ער האָט אָנגעהויבן זיך דערהייטערן פון יערגען דעם פישערס הויז. אוודאי וועט ער זיך האַלפן פונדערהייטנס, ווי ער האָט צוגעזאָגט! ער האָט זייער שטאַרק געהאַלט היסן, ווען וועט ערדוורד זיך אומקערן אַהיים פון נייגהינע, אָדער ווי ער איז דאָרט, אָבער ער האָט אויסגעמיטן דאָס הויז. שפעטער האָט ער באַגעגנט די מוטער לידיאַ, זי איז אַצינד געווען צו אים אויסערלעך זייער פרידלעך געשטימט, זי האָט זיך אים אַ נויג געטון און געזאָגט אַ פאַר פריינטלעכע ווערטער. ער איז זיך אויך זייער אידל באַגאַנ-גען. אין אַ פאַר וואָכן אַרום שפעטער האָט ער באַגעגנט די גע-ליבטע קליינע לידיאַ אַליין. ער האָט זי אפילו נישט געדאַרפט באַגעגענען אַצינד, לכּל-הפּחות אין דעם טאַמענט, ווען ער האָט זיך אומגעקערט פון קווינע אָן אויסגעשמירטער אין סאַזשע, נישט קיין געוואַשענער. דאָס באַגעגעניש האָט ער שוין נישט געקאָנט אויסמירן, די קני האָבן אים געציטערט, ער האָט פאַרט זיך גע-גריסט, נאָר קורק, און איז גענאַנגען הייטער. אין די לעצטע פאַר וואָכן איז ער געוואָרן זייער שעמעוודיק. שפעטער האָט ער זי גע-טראָפּן אין גאַס אָנגעלאָהן מיט פעקלעך; ער זאָגט אפילו גע-קאָנט דערנענטערן זיך צו איר און העלפן איר טראָגן די פעק-לעך, נאָר ער האָט דאָס נישט געטון.

ניין, ער האָט שוין מער נישט גערעדט פון התונה-האָבן.

— דו האָסט דעם אייזערנעם בלאַק אַצינד אויפגעהויבן נישט
 אזוי הויך ווי דאָמאָלס! — האָט ער אויסגערופן צו זיין טאָמן.
 — וואָס האָב איך נישט? — ענטפערט דער פּאָטער. — דו
 אליין האָסט זיך אויך געמעגט אַנדערזעצן פון אויבן אויפן בלאַק!
 אויב אַליינער האָט געקאָנט אזוי גרויסאַרטיק זיך וויצלען,
 איז אַ סימן, אז ער איז געווען אין אַ באַזונדערס גוטע שטימונג.
 אַ, אָבער אין יענעם טאָג האָט ער דווקא געהאַט אַ שלעכטן פּאַר-
 געפיר! ווען ער איז אליין געבליבן אין מאַגאָזין און בשעת-מעשה
 זיך אַרומגעפּוצט, אַריינקוקנדיק אין שפיגל, בדי ווייטער זיך נעמען
 צו דער אַרבעט, איז אים מיטאַמאָל קלאָר געוואָרן, אז ער שטייט
 פאַר אַ געפאַר: ער האָט אין שטאַט באַגעגנט דעם אַדוואָקאַט
 פּרעדריקסען. אָט דער בלוטוויגער, דער הויטשינדער, ער קוקט
 אויף דער קאַליריק, ווי ער וואָלט געווען זיין אייגנס. אַצינד איז
 פונקט צוויי יאָר, זינט זיי האָבן זיך געטראָפן דאָס לעצטע מאָל.
 אַליינער האָט שטאַרק איבערגעטריבן, דער אַדוואָקאַט איז
 ווי שמענדיק געווען פּריינטלעך און איז פאַרבייגעגאַנגען, פאַרוואַקען
 אין זיינע געדאַנקען, אָבער אַליינער איז שוין מער נישט געווען
 יענער מומיקער מאַן, די בוועם-קעשענע איז געווען פּוסט, די
 שטייפקייט פון זיין כאַראַקטער איז פאַרשוואַנדן געוואָרן. ווען ער
 איז אַהיימגעקומען אויף מיטאַג, האָט ער מיט פעטראָן גערעדט,
 אָבער ער האָט איר נישט דערציילט קיין שום ניס, זי האָט אליין
 באַגעגנט דעם אַדוואָקאַט.

— האָט ער עפעס געזאָגט? — פּרעגט אַליינער.
 — אַהאָ, צי האָט ער עפעס געזאָגט! ער זאָל מיר עפעס
 זאָגן — אינמיטן גאַס?

— ווי זעט ער אויס?
 — דאָס ווייס איך נישט. ווי ער זעט אויס? איך קוק נישט
 אויף קיין מאַנסביד און פאַרקוק זיך נישט אויף זיי. דער אַלמער
 חזיר האָט מיך גענוג אויסגעמוטשעט, ווען ער איז געווען דאָ דאָס
 לעצטע מאָל.

— מיר דאַכט זיך, אז ער האָט אויסגעזען נישט זייער
 פּריינטלעך.

אין א ויילע ארום רעדט אליינער הייטער: אצינד וועט דער אדוואקאט היידער באהיין וואָס ער קאָן. - פון זיינעוועגן וועל איך זיך מער נישט רירן פון אַרמ. - האָט א זאָג געטון פעטראַ. - אָהאָ, איז אפשר בעסער, אַז מיר זאָלן אלע אַרויסגע-וואַרפן ווערן אויף דער גאַס? - אַליינער אַנטוויקלט די זאך וויי-טער און פון זיין שטאַנדפונקט: ער האָט זיך נאָך קיינמאָל אַזוי נישט געשראָקן פאַר דער געפאַר, צו בלייבן אָן אַ דאָך, ווי אַצינד; זיי דאַרפן נאָר האָפן, אַז דער אַדוואַקאט וועט זיך באַהיין מעשה-מענטש, נאָר אויב ער האָט בדעה צו באַהיין זיך מיט דער קאַ-לעקע ווי אַ מערדער, דאַמאָלס מוז פעטראַ נאָכאַמאָל זיך נעמען ענערגיש רעדן צו זיין געוויסן.

- ווי מיינסטו? - פרעגט אַליינער.

פעטראַ גיט אַ טראַכט און האַלט עס נישט פאַר אוממעג-לעך. אָבער ס'איז פאַראַן זייער אַסאך, וואָס רעדט קעגן דעם. זי האָט אַפילו נישט וואָס אָנצוטון...

- אָנצוטון?

יענע אומגליקלעכע העמדער האָט זי שוין לאַנג אויסגעטראָגן. זי דאַרף גאָר האָבן אַ בלוזע, וואָס זאָל זיך פאַרקנעפּלען פון פאַרנט. און אויסערדעם נאָך אַנדערע מלבושים. אויב די מניעה איז נאָר אין דעם, האַלט אַליינער, אַז מ'קאָן זיכער עטלעכע מלבושים קרייגן אויף באַרג. ער צינדט זיך היידער אָן, זעצט אַרויף זיין היטל אויפן קאָפּ אין אַ זייט, גלייך ווי ער וואָלט געהאַט אין זיין רשות די מעכטיקע פאַטראָנען, און ער רעדט מעשה-פאַרוואַרגער פון דער משפּחה: - איך גיי שוין אין דעם מאַדע-מאַנאַזין און ברענג דייר די נויטיקע מלבושים. אין אזא פאַל מוז ער טון אַלץ, וואָס ער איז נאָר בכוח.

XXVIII

דער אַדוואַקאט פּרעדריקסען האָט איצט אַמחייניקסטן גע-טראַכט וועגן דעם, ווי צו באַאומרויכן אַליינערן און זיין הויזגעזינט.

ער האָט געהאט גאנץ אנדערע ענינים צו פארזאָרגן. גראָד אין די לעצטע טעג איז זיך פארלאָפן אַ זאך, וואָס האָט אויפגערוי- דערט די גאנצע שטאָט. ווי די העלסט האָלט געהאלטן ביי אונ- מערגיין. דער רויב פון דער פּאָסט אַמאָל איז גאַרנישט קעגן דעם. דער דאָמפער פּיאַ איז אונטערגעגאַנגען! וואָס פאַראַ ממשות קאַנען האָבן די אַלע איבעריקע זאַכן, בשעת דער דאָמפער פּיאַ איז נישט געווען פאַרויכערט און אפשר רוינירט דעם טאָפּלמן קאָנסול און אַריינגעצויגן אים אין תהום?

עפעס אנדערש האָט שוין מער קיין שום באַדיטונג נישט. פריער זענען אויך פאַרגעקומען ערנסטע געשעענישן אין שטאָט: דער אַלטער שול-דירעקטאָר איז געשטאַרבן, ער האָט דאָך געקאָנט אַלע שפּראַכן פון דער העלסט, ער האָט מיטן יונגן דור אַיינגעקענעלט די גראַמאַטיק און די נויטיקע קענטענישן, אַצינד איז ער שוין געווען טויט, און מיט אים איז באַגראָבן געוואָרן די גאַנצע לימודות זיינע, און נאָך אַ זאך האָט מען אַרומגערעדט דאָרט ביים ברונען: דעם דאָקטאָרס ווייב האָט אין משך פון די לעצטע צוויי חדשים נישט אויפגעהערט קלאָנגן זיך, אַז זי איז אויף דער צייט; דאָס איז געווען דאָס ערשטע קינד ביי איר, אַך, ליבער גאָט, ווי זי האָט דאָס נישט געקאָנט פאַרמאַגן, ווי זי האָט דאָס מורא געהאַט, און ווי זי האָט דאָס זיך שלעכט געפילט! — וואָס קאָן מען העלפן צו אַזאָ אומגליק, ס'איז דען נישט אַ גאָטס-זאך? — און אָט, אין איינעם אַ שיינעם מאָג איז דעם דאָקטאָרס פרוי פּלוּצלינג שוין מער נישט געווען אויף דער צייט. — וואָס? — האָבן אויסגעשריגן די ווייבער ביים ברונען; זיי האָבן אויפגעהערט פאַמפען דאָס וואַסער און האָבן זיך נישט גע- רירט פון אַרט מיט זייערע עמערס; זיי זענען נאָר אַזוי-זיך גע- שטאַנען. האָט די פרוי פשוט אַ מעות געהאַט, און ס'איז טאַקע גאַרנישט געווען?.. הלילה! בשום אופן נישט? אָבער דער אוי- בערשטער טיילט נישט אין אַלע פרויען גלייך; איינע מוז יאָר- יערלעך ווערן אַ מומער, די אנדערע ווערט דערפון באַהיט דאָס גאַנצע לעבן. דאָס געשעט טאַקע, ווען מ'האַט אַ דאָקטאָר פאַר

קנוט האַמסון

א מאַן; ער איז אפילו א געלערנטער, ער קאָן טון, וואָס ער וויל, נאָר דאָס איז נישט קיין קונץ...
ס'האָבן נישט געפעלט קיין סענסאציעס.

אַבער אין איינעם א פרימאָרגן איז דער עולם ביים ברוגען ווי געהאָרן פון א דונער געמראָפן; ס'איז אָנגעקומען די ידיעה הענגן דעם אונטערגאנג פון פ. א. די ידיעה איז אָנגעקומען פון שעלדרוף יאָנסענען אין ניי-אַרלעאָן. די טעלעגראַם איז אָנגעקומען ערשט אויפן דריטן טאָג, דאָרט איז געווען געמאָלדן קורץ און שאַרף, ס'איז אָנגערופן געווען אָרט און צייט און ס'האָט געהייסן, אז די פאָרויכערונג פון דער שיף איז אין אָרדנונג. אַבער דער סוף איז געווען, אז די פאָרויכערונג איז גאַרנישט געווען אין אָרדנונג. און דאָמאָלס האָט דער בליץ ערשט דערקאָנט אַזש ביים סאַמע ברוגען.

אין דעם קריינעם האַפן-שמעל, וואָס האָט געצויגן איר חיונה נאָר פון די שיפן אויפן ים, האָבן אפילו די פרויען געוואוסט זייער גוט, וואָס אזוינס פאָרויכערונג באַטייט, און דאָס זאָל גאָר דער טאָפּלמער קאָנסול נישט היסן? איז דאָס דען נישט געווען פון די וויכטיקסטע זאַכן, וואָס דער קאָנסול אַליין האָט געהאַלטן אין זיין האַנט, איבערלאָזנדיק פאַר בערענטסענען אָנצופירן מיט דעם געוועלב און מאָדע-מאַנאַזין? ס'איז אפילו געקומען צו א שטיקל צוזאַמענשטויס צווישן דעם קאָנסול און זיין געשעפטס-פירער; דער קאָנסול איז געווען זיכער, אז ער האָט בערענטסענען געגעבן די נויטיקע פאַראָרדנונג צו באַנייען די פאָרויכערונג, און בערענטסען, ער האָט טאַקע דאָמאָלס גאַנץ ריכטיק לויט דער פאַראָרדנונג באַנייט די פאָרויכערונג, אַבער נאָכדעם שוין נישט מער. — אַבער דער קאָנסול האָט בפירוש געגעבן די פאַראָרדנונג נישט אויף איינמאָל נאָר אויף אַלע מאָל. — ניי, — האָט בערענטסען געענטפערט — איך האָב עס נישט אזוי פאַרשטאַנען. — דער קאָנ-סול האָט זיך אָנגעכאַפט ביים קאַפּ און געהאַלטן אין איין מענהן, אז ער האָט אויסדריקלעך געמיינט אויף שמענדיק, אויפן גאַנצן לעבן, און בכלל, בערענטסען האָט אַליין געמעגט פאַרשטיין, האָט ער דען נישט געווען, וואָס אויף דעם קאָנסולס שרייבמיש האָט

זיך געטון? ער האָט דאָס אַלץ געדאַרפֿט באַזאָרגן: די אומגע-
 הויערע טעגלעכע פּאָסט, די באַריכטן צו זיינע מלכות, די בי-
 כער, אַ וועלט, אַ כאַאָס... האָט דאָסמאָל אויך בערענטסען געמעגט
 געדענקען!.. הייזט זיך אַרויס, אַז בערענטסען איז טאַקע געווען
 זייער ענערגיש און צוגעלייגט זיין האַנט, ווען נישט דאָס, וואָלט
 אויף דעם קאָנסולס שרייבטיש אויסגעווען אַסאַך ערגער. - יאָ,
 אָבער דער קאָנסול האָט פּאַרט אַרויסגעלייגט די פּאַרויכערונגס-
 פּאַפּירן צום דערליידיקן. - בערענטסען האָט אפילו געווען די פּאַ-
 בירן ליגן, זיי זענען געליעגן גאַנצע דריי וואָכן פאַר זיינע אויגן,
 דערנאָך זענען זיי פּאַרשוונדן. - אַהדאי, דער קאָנסול האָט זיי
 סוף-בל-סוף אַזעקגעלייגט צווישן די דערליידיקמע פּאַפּירן. בערענטסען
 האָט אפילו קיין וואָרט נישט געהערט, אַז ער דאַרף דאָס באַ-
 זאָרגן. - דאָך, צו אַזוי רוחות, דער קאָנסול האָט שוין זייער לאַנג
 געזאָגט, אַז ער מוז די פרעמיע אָפּשיקן: - איר זאָלט נישט פּאַר-
 געסן די פּאַרויכערונג! - האָט ער געגעבן זיין באַפעל. אַ, אַצינד
 זאָל זיך נאָר דער אויבערשטער מרחם זיין!

די פּרוי יאָהנסען איז אַריינגעקומען אין קאַנטאָר, קוים האַלטן-
 דיק זיך אויף די פּיס, זי האָט פּאַרבראַכן די הענט, געכליפּעט,
 געווישט די נאָז און די אויגן, זי האָט געצימערט און גערעדט
 ווי פון היק. דאָס איז געווען זייער נישט גוט פאַר דער פּרוי-
 קאָנסול, זי האָט געלייטן אויף אַ לעבער-קראַנקייט, איר פנים האָט
 געהאַט אַ שטאַרק געלע צורה. די טאַכטער, פּרייליך פּיאָ, איז אויך
 אָנגעקומען אין קאַנטאָר, זי האָט די זאך אויפגענומען גאָר אַ-
 דערש און האָט נישט צוגעגאַסן קיין בוימל צום פּייער. ס'העלפּט
 נישט, האָט זי געזאָגט, מ'וועט מוזן ביישטיין דעם נסיון. זיי מוזן
 אַרויסהייען, אַז זיי פּאַרמאַגן קולטור, האָט זי, די גרעפּין, געזאָגט;
 און וואָס ס'איז נוגע איר, וועט זי נאָך אַסאַך פליסיקער אַרבעטן,
 זי האָט זיך איר קונסט, איר באַרוף; די צוויי בילדער, וואָס זי
 האָט קאַפּירט אין גוהר, וועט זי מוזן פאַרקויפּן, זי וויל די בילד-
 דער טאַקע באלד אָפּשיקן, מ'זאָל זיי דאַרט פאַרקויפּן אויף אַ
 ליציטאַציע. - האָב קיין מורא נישט, טאַמע!

דער קאנסול האָט אַרום זיך גאַרנישט נישט געזען און גאָר-
נישט געהערט.

דערפאר איז אין שטאָט געווען נאָך איינער אַ מענטש, דער
דאָזיקער האָט שוין אַלץ געזען און געהערט – דער אַדוואָקאַט
פּרעדריקסען. אַ, אַ קלוגער מענטש, אַ גליקלעכער בר-מזל און
בכלל מייחלאַניש אויסגערעכנט, אויף אַ האָר. אָט איז ער שוין
ווידער דאָ, נאָכדעם ווי ער איז אָנגעוועסן אַ גאַנץ יאָר אין סטאָר-
מינג און אין זיין קאַמיסיע; אַצינד האָט ער אַסאָך פיינער אויס-
געזען, ווי דאָס לעצטע מאָל; ער האָט שוין מער נישט אויסגעזען
אַזוי גראָב און אָנגעפרעסן. ווער הייסט, אפשר האָט ער זיך גע-
מאַכט מאַסאַזשן אויפן פנים! פון וואָס דען האָט זיך צו אים גע-
נומען די כמעט גייסטריכע פריינטלעכקייט? פאַרשטייט זיך, אַז אַ
שטיקל חירקונג האָט אויף אים געהאַט דאָס, וואָס מ'האַט אים
אונטער די גוגל געמאַכט פאַר אַ רעפּערענט פון זיין שטאָט;
אַבער דאָס איז נאָך נישט מחייב, אַז אַן אַדוואָקאַט ווי ער מוז
זיך מטריח זיין און אַליין באַזוכן די פאַרוואָרפענע ווינקלען פון
אַרעמקייט און נויט און אַהין אַרײַנברענגען אַ טרייסט! פונדעסט-
וועגן איז ער געגאַנגען צו דעם שול-דירעקטאָרס טאַכטער, וואָס
האַט ערשט דעם פאַטער אירן פאַרלוירן, און צו דעם אַלטן
פאַסטמיסטער, וואָס האָט דעם שכל זיינעם אָנגעוואָרן, און אומע-
טום האָט ער אַרויסגעוויזן זיין וואַרעמען מיטגעפיל. אָט אַזאַ איז
ער איצט געווען. ווי נאָר ער איז אַראָפּגעשטיגן פון שיף און איז
אַרויף אויפן ברעג, האָט אים דער פאַסקודנער אַלאַוס פון דער
לאַנקע שוין געזאָגט „דו“ און אים אָנגערופן פשוט „פּרעדריקסען“.
ער האָט דערפון נישט געמאַכט קיין עסק, ער האָט נאָר אַ שמייכל
געטון און געזאָגט: – טראָג נאָר אַוועק מיין רענצל, אַלאַוס! –
און אַלאַוס האָט געענטפּערט: – טראָג דיר אַליין דיין רענצל!

איידער ער האָט נאָך באַוווּזן זיך וואַרפן אויף דער שווע-
רער געזעלשאַפּטלעכער אַרבעט און איידער ער האָט צונויפגערופן
די ערשטע פאַרוואַמונג זייגע אין שטאָט, האָט ער זיך פאַרגונען
אַ פאַר פרייע טעג אין האָט אַרומשפאַצירט אין זיין העלן אַנצוג
מיט זיין גרויסן הוט; ער האָט געקויפט אַ שמעקן, געטראָגן גאַנצע

שיך, גערויכערט תמיד פאפיראסן, יא, ער איז געוואָרן אַן אנדער
 מענטש. פארוואָס דרייט ער זיך דאָ אַרום, צוליב וואָס האָט דער
 פולער און שווערער מענטש געדארפט אַרויפקלעמערן אויפן העכסטן
 אָרט פון באַרג? ער האָט אויסגעזען אויסטערליש, מאָדנע איינזאם,
 נישט בלויז פון נישט-קעגנזייטיקער ליבע און מחכת טיפע איבער-
 לעבונגען. זען ער פלעגט פאַרבייגיין דעם קאַנסולס גאַרטן מיט
 די צעמענטענע אורנעס, מיט דעם גערוך פון בעז און די הימ-
 לענדיקע שמעמערקינגען, פלעגט ער זיך פאַרנייגן פאַר דער פרוי
 יאָהנסען. צו איר האָט ער גאַרנישט געהאַט, אַראָפּגענומען פאַר איר
 זיין גרויסן קאַפּערוש. ער האָט אויך געגרויסט די פרוילין פיאַ,
 אפילו דעם קאַנסול אַליין פלעגט ער גריסן, זען יענער פלעגט
 זיין אויף דער וועראַנדע. ער איז, אפילו, געווען אַ פאַרשטייער
 פון אַ קאַמיסיע, וואָס איז קעגן דעם קאַנסול, נאָר אַריינמישן דע-
 רין די היים און די משפּחה איז געווען אינגאַנצן איבריק.

— איך באַגריס אייך צו אייער צוריקקומען פון פאַרזי! —
 האָט ער מיט דונערנדיקער שטימע אַריבערגעשריען איבער די
 שמאַכעטן צו דער פרוילין פיאַ.

אינגטלעך, איז שוין זייער לאַנג, זינט זי איז אַהיימגעקומען
 פון פאַרזי, האָט זי מסתמא, אַ מראַכט געטון, און זי וואָלט פונקט
 אזוי גוט אים געקאַנט באַגריסן צו זיין צוריקקומען פון סטאַרטנינג,
 אָבער זי האָט אים נאָר באַדאַנקט מיט אַ נאַכלעסיקן שאַקל מיטן
 קאַפּ. זער קאָן פאַרשטיין דעם דאָזיקן מענטשן!

ער שפאַרט זיך אָן מיט זיינע פולע אַרעמס אויף די שמאַ-
 כעטן און גייט באַלד נישט אַוועק, נאָר ער זאָגט: — איר פילט
 זיך, אַפּנים, זייער גוט אינדערהיים?
 — יאָ.

— איך אויך דאָס זעלבע.

ס'אַרז נישט-העפלעכקייט פון דעם קאַנסולס זייט! ער זיצט
 זיך אויף דער וועראַנדע און לייענט נאָך אַרץ די צייטונג; דער-
 נאָך ווערט ער מיטאַמאָל אויפּמערקזאַם, הויבט אויף אַביסל זיין
 הוט און פאַרנייגט זיך און נעמט זיך הייטער לעזן די צייטונג.
 — אַוואַי פיל איך מיך אינדערהיים זייער גוט. ווער רעדט

נאך, אז קיין בעסערע היים האָב איך נישט...
 – אפשר ווילט איר אריינקומען? – פרעגט די פרוי יאָהנסען.
 – ניין, א דאנק, ס'איז שוין שפעט. איך בין נאָר אַרויס פאַרן
 שלאָפן-גוין אַביסל שפּאַצירן, און איך קאָן אײך אָפּגעבן אַ גרוס,
 פּרײַזן פּיאַ, פּונם העכסטן באַרג!
 – ס'איז דאָרט אויבן היינט אָונט-צײַט מסתּמא געווען זײער
 שײן?

– ווונדערבאַר שײן. אַ זון-אונטערגאַנג מיט אַ פּאָר אמת שײנע
 וואַלקנס! איך בין דאָך קײן מבין נישט דערויף, ווי די מאַלער
 און קינסטלער, אָבער לויט מיין געשמאַק, איז דאָס געווען עפעס
 אויסערגעוויינלעך. וואַלט איר זיך נישט געלאָזט איבעררעדן אויף
 אַ קליינעם שפּאַציר אַהין אַרויף?
 – אַצינד? ניין.

– אַ, ניין. און איר גייט מסתּמא אַמליבסטן אַלײן?
 אַצינד פאַררויכערט זיך דער קאַנסול הידער זײן ציגאַר,
 אָבער ער קאָן זיך בשעת-מעשה נישט אָפּרײסן פון דער צײַטונג
 זײנער: וואָס, אום גאַמס ווילן, אינטערעסירט אים דאָרט אזוי
 שטאַרק? און וואָס איז מיט דער פּרוי יאָהנסען? די דאָזיקע פּרוי
 יאָהנסען איז דאָך קײנמאַל נישט געווען קאַרג אויף אַ וואָרט? אין
 די אַלטע צײַטן פּלעגט זי מיט גרויס פאַרגעניגן פּלוידערן, בשעת
 דער אַדוואָקאַט פּלעגט מיט איר פאַרברענגען און זיך אָפּגעבן
 מיט איר. יא, זי האָט געמאַכט אַ מינע, ווי ער וואַלט זי לחלוטין
 נישט אָנגעגאַנגען. ווי רײך און ווי גרויס די צײַט זענען דאָס גע-
 וואָרן; אָבער ווי האָבן זיי זיך געקאַנט איינהאַלטן און דאָס נישט
 אַרויסהײן! גיט נאָר אַ קוק, אַט ויצט זי, די טאַכטער פון דעם
 הויז; שוין זינט עטלעכע יאָר, ווי זי איז שוין גענוג אַלט און זי
 איז גענוג שײן, אזש אַביסל צופיל, און אַט ויצט זי און האַלט
 זיך עקשנותדיק צוריק, נאָר דערפאַר וויל זי איז שטאַרק רײך
 און איז זײער אַ פּײנע בלח, אַ שידוך צו מן. דער אַדוואָקאַט
 פּרעדריקסען וואַלט דאָך געקאַנט אַחוץ דעם דער משפּחה פיל
 צונוץ קומען אין פאַרשידענע זאַכן, אַצינד איז ער שוין נישט
 אַבי-ווער, ער איז אַ דעפּוטאַט און אַ גרויסער מענטש: ער קאָן

נאך אפילו ווערן גרעסער. יא, ער האָט אפילו באַשטימטע אויס-
 יכטן צו ווערן נאָך גרעסער - דאָס וועלן באַוווּן די נייע האַלן.
 פאַרהאָס שטייט ער עפעס פון יענער זייט שטאַכעטן און שדכנט
 זיך צו איר? ס'פאַסט דאָך נישט פאַר אַזעלכען ווי ער; זאָל זי
 אים נאָר אַקעגנקומען, זאָל זי אים נאָר ווייזן דעם קליינעם פינ-
 גער! ער האָט זיך שוין עפעס אויסגעלערנט אין דער הויפט-
 שטאַט, דאָס צווייטע מאָל וועט שוין בעסער גיין, ער וואָלט אַ
 בעלן געווען זי נעמען אונטערן אָרעם...

- אַ גוטע נאַכט! - געזעגנט ער זיך און גייט אַוועק.
 אין אַ הייליגן אַרום האָט דער קאַנסול אויפגעהויבן דעם קאַפּ
 און האָט אויך אַ הויב געטון דעם הוט, אָבער געזען האָט ער
 דאַמאָלס שוין בלויו דעם אַדוואָקאַטס רוקן און זיין פעטן קנייטש
 אויף זיין קאַרק אונטערן הוט. אַזא גדלות! און דאָס ליינען די
 צייטונג! דער קאַנסול האָט אַוועקגעוואָרפן די צייטונג און זיך
 פאַמעלעך אויפגעהויבן, הויך אַ גענעץ געטון און געזאַגט: נו,
 איך גיי אַריין זיך לייגן.

- יא, אַ גוטע נאַכט! - האָבן די דאַמען געזאַגט.
 אַלץ אַרום האָט געאַטעמט מיט שליוה, קיין סימן נישט פון
 געפאַר. אָבער אויפן צווייטן טאַג, יא, דאָ האָט שוין דער דונער
 געטראָפן.

דער אַדוואָקאַט פּרעדריקסען האָט דאָס צוערשט געהערט
 ביים שערער, שפעטער האָט ער זיך געטראָפן מיטן אַפטיקער,
 וועלכער האָט דאָס באַשמעטיקט. לכתחילה האָט ער טאַקע גע-
 האָט בדעה זיך לאָזן פּיין אָפּגאַרן און אַ פאַר טעג נאָך אַזוי
 שפּאַנען צום בערגל און דערביי פאַרבייגיין דעם קאַנסול יאָהנסענס
 גאַרטן; אָבער נאָך דער ידיעה וועגן דעם אונטערזאַנג פון דעם
 דאַמפּער פּיא, האָט ער לגמרי געענדערט זינע באַשלוסן און
 האָט זיך געלאָזט גיין אויפן וועג צו גרוי-אַלסענס הויז. ער איז
 געגאַנגען, און אין זיין גיין איז נישט קענטיק געווען קיין שום
 אומזוכערקייט, קיין שום פאַרבאָרגענע זאַך. ער האָט אויסגערעכנט
 און ריכטיק אויסגערעכנט, פאַרשטייט זיך. ער איז איצט געגאַנגען
 צו גרוי-אַלסענען. ווהיין דען האָט ער געדאַרפט גיין? אַ, אין

דעם גיין זיינעם איז געלעגן אסאך הירדע, וואָס האָט פאָרויס
עפעס מחייב געווען!

מ'האָט דאָרט אויף אים געוואַרט; פרייליך אַלסען איז רויט
געוואָרן, ווען זי האָט דערהערט זיין קול. זי האָט געוואַרט, און
ער איז צוריקגעקומען מיט אַ צוויי טעג צוריק, אָבער ער האָט זיך
פאַר די צוויי טעג נישט באַוויזן.

— נו יאָ, מ'האָט מיך געמאַכט אונטער די אויגן פאַר אַ
רעפערענט פון דער שטאַט, — האָט ער געמאַלדן — און דאָ האָב
איך געמוזט זיך באַקענען מיט די נייע ענינים. אָ, איך האָב גע-
האַרעוועט! אין אַזונט-צייט בין איך געווען אַזוי מיד, אז איך האָב
געמוזט גיין שפּאַצירן אַליין, כדי אַביסל צו קומען צו זיך. ווען
נישט, וואָלט איך מיר שוין לאַנג דערלויבט צו קומען און איך
באַגריסן, פרייליך אַלסען.

— די עלטערן מיינע האָבן מיר געוואַנט, אז איר זענט צו-
ריקגעקומען. — האָט די פרייליך אַלסען געוואַנט.

ווייטער איז זי נישט געגאַנגען, אָ, ניין! אָבער ווען ער גיט
איר אין דער רגע צו פאַרשטיין, אַז איצט וועט זי שוין מיר נישט
קאָנען זיך אַרויסדרייען פון זיין קאַלאַסאַלער ליבע צו איר, וואָלט זי
געחויבט אויפן אָרט נישט געקאָנט זיך באַשליסן. ס'זענען שוין אַרי-
בער מער ווי צוויי יאָר, זינט זיי האָבן דאָס לעצטע מאָל פאַר-
בראַכט צוזאַמען. זי איז דערהייל עלטער געוואָרן, אַ פאַר בריוו
האָבן אין דער צווישן-צייט אַביסל דערהאַלטן ביים לעבן איר באַ-
ציונג צו אים, וואָס האָט שוין געהאַלטן ביים אָפּשטאַרבן. מיטן
אַנדערן מאָלער, דעם שטוב-מאַליערס זון, איז גאַרנישט געוואָרן,
ער איז געווען און איז געבליבן אַ קינסלער און אַ לייכטזיניקער;
אָ, ער איז שטענדיק געווען פאַרליבט אַט אין איינער, אַט אין
אַ צווייטער, דאָס יאָ. ער האָט נישט פאַרמאָגט קיין קאַפּ שטאַנד-
האַפטיקייט. ער האָט זיך סוף-בל-סוף אַראָפּגעלאָזט צום האַפן און
זיך גענומען מאַלן אַלאַוסן פון דער לאַנגע. דאָס האָט קיין פנים
נישט געהאַט, נאָכדעם ווי ער האָט געמאַלן די נאַשה פון קאַנ-
סול אַלסען; אמת טאַקע, דעם קאַנסול אַלסענס משפּחה איז ביי
זיך נישט געווען שטאַרק גדולדיק, אָבער אַריינפאַלן צו די בייער

צינגער אין מויל האָבן זיי נישט געוואָלט. אַהויך דעם אלעם — חתונה האָבן מיט אַ מאַלער, דאָס איז אויך געווען אַ האַרבע שאלה, די שוועסטער אירע האָט דאָס שוין אויסגעפרוּווט, ס'האָט זיך איר געלעבט נישט איבעריק גוט, מ'האָט אַפילו גערעדט פון אַ גט — די לעצטע מאָדע אין לאַנד. זי האָט שוין איצט צוויי קינדער, און אין די ערשטע יאָרן נאָך דער חתונה פלעגט זי אָפט וואַך-לאַנג אַפּוּיצן ביי די עלטערן, פּדי צו פאַרקלענערן איר אייגענע הוצאה, און ווען זי פלעגט דאַרפן צוריק אַהיימפאַרן, פלעגט זי באַקומען אַ גרויסע סומע געלט און אַ פול איינגע-פאַקטן קאַסטן. אין לעצטן יאָר האָט זיך די לאַגע שטאַרק געענדערט, דער מאַלער האָט באַקומען אַ גרויסן נאַמען, ער האָט אין בערלין אויסגעשטעלט זיינע בילדער און זיי פאַרקויפט צו זייער הויכע פּרייזן. דער רעוואַלטאַט איז געווען, אז אַצינד האָט ער, דער מאַלער, געגעבן אַנצוהערן וועגן אַ גט; אַצינד האָט ער שוין גע-קאַנט זיין זעלבשטענדיק. דאָס איז געווען צוויי טרויעריק און נאַריש! ביז היינטיקן מאָג האָט זיך דערווייך איינגעגעבן אויסצו-מירן די קאַטאַסטראָפּע, אָבער בכלל איז דאָס לעבן פונם פאַר-פאַרק געווען נישט קיין גליקלעכס. אַ, די קינסמלערישע חתונות, — נישט אַלע מאָל האָבן זיי אריכת-ימים!

אָבער ווי האַלט מיטן געמיינדע-שרייבער? אַוועקגעפאַרן. ער איז דאָ געווען אַ גאַנץ יאָר, שפּעטער איז ער אַריבער אין רעוויזי-אָנס-דעפּאַרטאַמענט, ער האָט קיינעם נישט געפּעלט, קיינער האָט נישט געבענקט נאָך אים. דער ממלא-מקומו איז אויך געווען אַ יוריסט, ס'האָט זיך אָבער אַרויסגעוויזן, אַז ער האָט שוין אַ פּכה און אַ פינגערל — האָס זשע טוט ער דאָ אין שטעטל, האָס זשע האָט געטויגט דער פּרייזין אַלסען אַנצוהויבן מיט אים? ווען ער איז געקומען מיט אַ חזיוט צו זיי, איז זי אַפילו צו אים נישט אַרויסגעגאַנגען, ניין, זי האָט עס נישט געטון. זי איז געבליבן זיצן ביי זיך אין צימער. צו וואָס דאַרף זי עפעס אַרויסגיין צו אים? שפּעטער האָט זי אים באַגעגנט אין שטאָט; ער האָט עפעס אויס-געווען ווי אַ היימלאָוער, מיט אויסגעריבענע הויזן, אַ פאַרטראַכטער

און א נידערגעשלאגענער, אָבער מיט אַ פּלה און מיט אַ רינגל. אזא איינעם מעג מען לאָזן צורו.

און דערווייל איז פריילין אַלסען נאָך אַלץ געוועסן אינדער-היים; זי איז געוואָרן עלטער און געלעבט מיט אירע זכרונות. האָט האַרץ אירס איז מסתמא נישט געווען פול מיט בענקשאפט נאָך דעם אַדוואַקאַט, ער איז איר אָבער נישט אַרויס פון זינען, ער איז ביי איר פאָרט געווען דאָס גרויסע געזינס. הי איז מאַ-קע אין דער אמתן, האָט ער עפעס אויסזוכטן צו ווערן אַ מלוכה-ראַט? ווי די נאַטור אַליין וואָלט זיך דאָ געמיט און אָנגעפירט מיט דער פאָליטיק פון דער פריילין אַלסען, זי האָט דאָך געמוזט איינמאַל איבער אַלעמאַל חתונה האָבן.

— אפשר היילט איר פאררויכערן אַ ציגאַר? — האָט זי גע-זאָגט צום אַדוואַקאַט.

ער האָט אָנגעהויבן רעדן וועגן דעם אינמערנאָנג פון דער פּיאַ, דאָס האָט זיך גאַטס צאָרן אויסגעגאַסן אויף דער משפּחה יאָהנסען. — איר פאַרשטייט, אַ דאַמפּער נישט צו פאַרויכערן! וואָס זשע דען טוט ער דאָרט, דער קאַנסול, אין זיין קאַנטאָר, ווען ער פאַרנעמט אזא אויסערסט היכטיקע זאַך? אַלץ מוז דאָך האָבן אַ גרענעק! געזיס דאַרף מען האָבן מיטלייד מיט מענטשן, וועמען ס'טרעפט אַן אומגליק, אָבער גאָט ווייסט וואָס ער טוט, ס'קאָן גאָר זיין, אז אזא סאָרט לעקציע וועט גאָרנישט שאַטן דעם גומן יאָהנסענען. זיי אַלע האָבן אויף אַן אומפאַרשעמטן אופן זיך גע-האַלטן נאַריש-גרויס.

— איך ווייס נישט, — האָט געזאָגט די פריילין אַלסען — איך האַלט גאָרנישט שעכדרופן פאַר אַ נאַר.

דער אַדוואַקאַט האָט גלייכגילטיק געענטפּערט: — וואָס שעלד-רום איז און וואָס ער איז נישט, דאָס ווייס איך נישט. איך רעד נאָר פון דער טאַכטער און די עלטערן.

— איך וואָלט אַ בעלן געווען וויסן, ווי האָט דאָס שעלד-רום אויפגענומען. ווי איז אייער מיינונג, צו וואָס וועט ער זיך אַצינד נעמען?

דער אַדוואַקאַט קוקט זי אָן ווי ער וואָלט געווען פון אַן

אנדער העלט, ער קאן זיך נישט איינהאלטן, ער פארקניימט דעם שטערן, פארציט די ברעמען און קוקט: - די פראגע אייערע איז זייער קאמיש, - זאגט ער - איך האב נאך נישט באהויבן צו פארטראכטן איך דעריבער, איך האב אנדערע זאכן, וועגן וואָס צו טראכטן. מיט וואָס דער אָדער יענער בחור וועט זיך פארנעמען? איך ווייס נישט. ער וועט מסתמא מון דאָס, וואָס ער האָט ביז איצט געטון. שטייט ער נישט דאָרט הינטער דעם פארקויף-מיש אין געוועלב אָדער אין דעם ערך?

- שעלדרוף! נין, ער איז נאָך קיינמאָל נישט געשמאנען הינטער דעם פארקויף-מיש.

- אזוי, זאָל זיין נין. יא, מיר איז אַלץ איינס.

- מעגלעך, אז ער וועט איצט קומען צוריק צוהיים און איבערנעמען די געשעפטן אין זיינע הענט.

דעם אדוואָקאט צו עפעס זייער אָט די רייד און ער פרווהט זיך נאָך מער אָנצוגרייפן פון אויבן אַראָפּ: - ווער ס'וועט איבערנעמען דאָס דאָזיקע באַנקראַמירטע געשעפט מיטן געוועלעבל, האָב איך באמת נישט געהאט קיין צייט צו באַטראַכטן. אַפּשור איז טאַקע שעלדרוף דער פאַטיקער מענטש דערצו, כ'ווייס נישט. ער האָט עפעס שטודירט?

- עפעס שטודירט? יא, ער האָט דען געהאט עפעס אַנדערש צו מון אין אויסלאַנד?

- אזוי? גענאנגען אין א שול, געווען אין די אויסלענדישע אוניווערסיטעטן? מאַדנע, וואָס קיינער האָט דערפון גאָרנישט נישט געהערט! - אָבער דאָ ווערט דעם אדוואָקאט פּלוצלינג קלאָר, אז ער רעדט נישט דאָס, וואָס ער דאַרף רעדן, און ער גיט אַ זאָג: - בכפּל, וואָס איז דאָ וואָס צו רעדן וועגן דעם שעלדרוף, איך רעד וועגן דער איבעריקער משפּחה, ס'וועט זיי געוויס גאָר-נישט שאַדטן, ווען זיי ווערן אַביסל אַראַפּלאָזן די קעפּ, וואָס זיי האַלטן אזוי שטאַלן. זיי מין איך דאָס.

פרייליך אַלסען געפינט נאָך פאַר נייטיק צו זאָגן אַ גוט וואָרט וועגן פּיאַן.

- פּיאַ מאַלט זייער שיין. - זאָגט זיי.

— איר האַלט אַזוי? — דער אַדוואָקאַט זעט אויס, ווי ער וואָלט זיין געצוונגען צו זאָגן עפעס אַנדערש, דאָס פּריילין גיט פּלוצלינג אַ פּרעג: — איר האַלט נישט אַזוי? — ער ענטפּערט: — אפּשר וועלן מיר רעדן וועגן עפעס אַנדערש — איך מיט אייך. דאָ איז ער גלייך צוגעטראָטן צו זיין אייגענעם ענין.

א, אַהראי איז מעגלעך, אַז ער וואָלט אַצינד בעסער גע- טון, ווען ער שוויגט לגמרי. ער האָט עפעס נישט געקאָנט אָני- הויבן. די יאָרן-לאַנגע קאַלמע און צוריקגעהאַלטענע באַציונג פון אים צו פּריילין אַלסען איז נישט דורכגעגאַנגען פּאַר איר אומבאַ- מערקט, און דאָ וואָר ער זיך גאָר ערקלערן אין ליבע, זיך אין אַ געהיסער מאַס אַנטשולדיקן, דאָס איז נישט קיין פּשוטע זאַך. וווּ האָט ער זיך געקאָנט אויסלערנען די קונסט צו פּאַנגען אַ האַרץ, טראַכטן וועגן נדן? און אַחוץ אַלעמען האָט זיין לייבן- שטימע נישט געפּאַסט דערצו, זי האָט געטויגט פּאַר דעבאַטן און קאַמפּן, דאָ אָבער דאַרף ער נאָר אַ שעפּטשע טון, עפעס אַרויס- זינגען, און באַמת, אַן אַנדערער אויף זיין אָרט וואָלט שוין לאַנג זיך אָפּגעזאָגט דערפון. ער זעט נישט די געפּאַר און רוקט זיך פּאַרויס.

ס'איז נאָך אַ גליק, וואָס דאָס פּריילין האָט זיך נישט שטאַרק גענומען צום האַרצן. פּאַר די עמלעכע יאָר האָט זי זיך עפעס אויסגעלערנט, זי האָט זיך פּאַרשטאַנען אין די דאָזיקע ענינים, זי איז שוין נישט געהען קיין קליין מיידעלע. פּיאַ יאָהנסען אפּילו איז אויך הייט נישט אַזעק מיט אירע מאַניערן פון אַ גרעפּין.

דער אַדוואָקאַט האָט מאַקע אָנגעהויבן איבערצייגט און צו- דרינגלעך — אַט דער פּויער, דער קלאַק! ער האָט עפעס דער- מאַנט וועגן צוואַמען אַרבעטן, ס'קאָן דען זיין אַ רייד וועגן אַ צו- זאַמענאַרבעט צווישן זיי ביידע? האָט זי וועגן דעם אַ טראַכט געטון?

זי האָט דערויף גאָרנישט געענטפּערט, וואָס איז דאָס אַזוינס צוואַמענאַרבעט? און בכלל איז איר גאָרנישט איינגעפּאַלן, אַז דאָס איז אַ וואָרט, וואָס גיט איר נישט קיין שום אַנדער אויסזעג, נאָר

אָדער צו ווערן רויט איבער די אויערן אָדער צו פארקלאָן דאָס צימער.

דאָ האָט זיך דער אַדוואָקאַט אויסגעדריקט דיימלעכער און דערציילט, ווי ער האָט וועגן איר אין משך פון די צוויי יאָר שטענדיק געטראַכט, -זי האָט אים אין דער זעלבער צייט מסתמא פארגעסן, ער אָבער האָט נישט אָנגעהויבן צו פארגעסן, זיינע צוויי בריוו קאָנען ערות זאָגן. אַלץ, וואָס איז אַרויסגעזאָגט געוואָרן ביי זייערע פריערדיקע באַגעגענישן, איז איבערגעהזרט געוואָרן אין די צוויי בריוו, און דאָס גילט נאָך איצט אויך. הבלל, פרייליך אַלסען, אַצינד איז די פראַגע: צי ס'איז פאראַן אַ שטיקל פאָרשטענדיש און אַ נייגונג פון ביידע צדדים?

קײן שום ענטפער. ער האָט גאַנץ היפש געוואַרט. און צום סוף האָט זי אַ זאָג געטון, פונקט ווי ער: - לאַמיר רעדן פון עפעס אַנדערש!

איז דאָס געווען אַ מין קאָקעמירן? ער האָט זיך שוין מער נישט געפילט שמאַרק זיבער, די רייד אירע וועגן שעלדרופ יאָהנ-סען האָבן געוויקלט, ער זאָל ווערן ביי זיך נישט זיבער; זי האָט בפירוש אויסגעדריקט די זיבערקייט. אַז ער איז קיינמאָל נישט געשטאַנען הינטער דעם פאַרקויף-מיש, און אַז ער קערט זיך אום צוריק, בדי איבערצונעמען די געשעפטן. וואָס קאָן דאָס באַטייטן אין אַזאַ מאָמענט? צום מיינל, ער קען נישט זינגען, ער רעדט אָבער היימער, אפשר הייל זי האָבן צייט, בדי זיך צו באַטראַכטן? פאַר אים איז איצט געקומען די רעכטע צייט, די נישט-זיבערקייט האָט גראַד היינט אינדערפרי אים אַליין געשטויסן דערצו, ער זאָל גיין רעדן און הערן, ווי די זאך שטייט. אָבער זי הייל אפשר לי. בערשט אַ לענגערע צייט צום באַטראַכטן זיך?

— יאָ. — האָט זי בלויז אַ זאָג געטון.

באמת? ער מוז מודה זיין, ער גלויבט זיך קיים, נאָך גאַנצע צוויי יאָר און נאָך דעם אַלעם, וואָס צווישן זיי איז פאַרגע-קומען. דעם אמת זאָגנדיק, האַלט זי דען נישט, אַז די שטאַט ווערט וואָס אַמאָל אַלץ אַן ערגערער לאַך? אַ שטאַט פול מיט אומגליק, באַנקראַט און אומעם, אין אַנדערע שטעט לאַכן די מענטשן

און ס'גייט זי זייער גוט. וואָס פאַר אַ פאַרחיילונגען קאָן מען דאָ האָבן?

דאָ וואַרפט זי אַרײַן מיט אַ שמיכל: — איך בין נישט גע-
ווינט צו פאַרחיילונגען.

זי קאָן דאָך אָבער זיך צוגעהוינען! איז געהען דער ענטפער.
אַ, אין אַנדערע שמעט, אָט די אלע שיינע גאַסן, די שוי-פענצ-
טער, די קאַפּעען, — איז זי נישט נייגעריק דאָס צו זען? און וואָס
איז נוגע דעם אַרט לעבן, האַנדלט זיך נאָר וועגן דעם, ווי מ'באַ-
שטימט אַרײַן פאַר זיך, ס'איז נישטאָ קיין זאָך, גאַרנישט, וואָס
מ'זאָל דאָרט נישט קאָנען באַקומען. די גאַנצע פּראַכט און לוקסוס
פון לעבן האָט זיך דאָרט צוזאַמענגעטראָפּן, אינדערפרי און פאַר-
נאַכט גייען אַרויס צייטונגען, די מוזיק שפּילט, אויפן סטאַרטמינג
פּלאַטערט אַ פּאָן; זונטיק, אויב מען וויל נאָך, קאָן מען ליגן אַ
גאַנצן טאָג אין בעט, אָדער גיין אין טעאַטער, אָדער זיך דורכ-
פאַרן מיט אַ טראַמוואַ, אָדער גיין אין דעם סטודענטישן העלדל
שפּאַצירן, אָדער הערן אַ גומן פאַרטראַג. וואָס האָט מען דאָ אין
דעם מקום? זי זאָל האָבן די זעלבע שמרעבונגען, וואָס ער, וואָס
זי אויך געקאָנט אַרויספאַרן פונדאָנעט...

אייגנטלעך, איז דאָס אויך נישט געהען קיין געזאַנג, אָבער
ס'איז אויך נישט געהען דער היפּוך דערפּון, און דאָס פּריילין האָט
גראַך געמעגט אַביסל זיך פאַראינטערעסירן; אָבער ניין. איין גאַט
הייסט, וואָס אַזוינס וואָלט געקאָנט די דאָזיקע אַרויסברענגען פון
גלייכגעחויכט? דער אַדוואַקאַט רוקט זיך אַלץ צו זעענטער צו איר
בין ער איז סוף-בל-סוף האַרט לעבן איר; ער האָט זיך עפעס
אויסגעלערט אין דער הויפט-שמאַט, ער איז געוואָרן דרייסטער,
ער האָט זי אַרומגענומען און געזאָגט: — מײַן לייבע פּרייליק, ווען
וועט שוין צווישן אונז סוף-בל-סוף קומען צו אַ פאַרשמענדליש!

זי האָט זיך אַ הויב געמון, דאָס האָט זי געמון, זי האָט זיך
אויפגעוויבן, זיך געלאָזט לויפן, אָבער נישט צו דער מיר, די דאָ-
מע איז נישט געוואָרן איבערגעראַשט, זי האָט אים נאָר אַנגעקוקט
און געזאָגט: — כ'האַף, אַז איר וועט זיך האַלטן פּיין, פּרעדריקסען?
— פאַרשטייט זיך, הם. אָבער דאַמען האָבן דאָך ליב, אַז

מ'זאל מיט זיי אביסל פלירמעווען. — זאגט ער און גיט זיך אנויג מיטן קאפ און פינטל מיט אן אויג, געבנדיק צו היסן, אז ער קער זיך אויס אין די זאכן. ער האט גארנישט געמיינט קיין שלעכטס, ער האט נאר געוואלט אביסל דערנענטערונג, זי הייסט דאך, ווער ער איז, זי קען אים דאך...

— יא, דאס הייס איך זייער גוט. — ענטפערט זי און זעצט זיך אנדער אויף דער סאפע.

ער האט געהאט דעם פארגעניגן זיך טרעפן מיט אסאך דאמען, דאס האט אים נישט געפעלט, בשום אופן נישט, ער איז געווען צווישן די געסט אין שלאס, ער האט געהערט בארימטע זינגערינס און דאס אלץ... א, יא, און אייניקע פון זיי זענען באמת געווען זייער פין און לויט זיין געשמאק, אויסערגעוויינלעך, זיי האבן געטראגן מיך דעקאלטירטע קליידער מיט גאלד און בריליאנטן. אבער בויען א שטוב מיט אזעלכע און זיי נעמען פאר לעבנס-פריינט-ניין!—האט א דונער געטון פרעדריקסען און גע-שאקלט מיטן קאפ. פארקערט, ער האט שמענדיק געטראכט וועגן א געוויסער דאמע אין זיין אייגן קליין שמעטל, און אויף איר האט ער זייער פיל האפנונגען געלייגט...

— אויף פיאן. — האט פריילין אלסען אריינגעהארפן א הארט. הי פון הימל אראפגעפאלן! ער איז געווארן אביסל צע-מישט און האט באמערקט:— פארוואס עפעס האט איר זי דערמאנט? פריילין אלסען האט געשטימבלט.

— פיאן-האט ער אנגעהויבן-לאמיר זי לאזן צורו. זאל זי דארט ארומשפאצירן מיט איר רויטן הוט און זאל זי דארט מאַלן אירע ביידער. כ'האב שוין געזאגט, מ'קאן זיך דען פארשטעלן א מער אומנוצערך באשעפעניש הי זי איז? וואס, נישט אמת? אבער דאס גייט אנונישט אן, כ'פארשמי גלאט נישט, וואס רעדן מיר עפעס וועגן איר. יא, איר זאלט מיך נאר נישט שלעכט פאר-שמיין, פריילין אלסען, די קונסט און שיינע ביידער און געמעלן האבן פאר זיך א גרויסע ווערט. אך, גאט אין הימל, הי גאנץ אנדערש איר זענט אין פארגלייך מיט דער דאזיקער פרוי, זי איז גישט די העלסט פון איך, עפעס דין און דאר און א פאר לאנגע

שטאַלצן. גאָט זאָל נאָר אָפהיטן!

דאָס האָט נישט געקאָנט זיין פאַר פריילין אַלסען שטאַרק אומאַנגענעם, האָט מ'האַט זי געשטעלט העכער פון אַן אַנדערער, דער אַרוואַקאָט פון זיין זייט האָט נישט געקאַרגט קיין שבחים, אויב זי איז נישט געווינט געווען צו הערן קאָמפּלימענטן, מעג זי דאָס אַצינד הערן! פריילין אַלסען הויבט זיך אויף און שטעלט פאַר אים אַנידער דעם אַשבעכער, כדי ס'זאָל אים זיין באַקווע- מער, און ביי דער דאָזיקער פריינטלעכקייט, זאָרגנאָמקייט הערט ער מיטגעריסן פון זיין ליבע און ער נעמט זי אַרום מיט זיין אָרעם. זי הוצט נאָר איבער:—האַלט זיך פּיין, פּרעדריקסען!—זי איז אָבער נישט פאַרשוונדן הי אַ טרוים, זי האָט זיך אַראָפּגעלאָזט אין אַ שטורף לעבן אים. ער איז דאָך פאַרט נישט געווען אַזוי געפער- לעך, ער וועט זי דאָך נישט אויפּעסן, ער איז נאָר געווען אַביסל ברומאַל און נישט דערצויגן הי אַלע מענער, האָט שטערן שטערט דאָס זיי, די מאַנסבילן, גאָר הייניק.

—אָבער איר מוזט דאָך מודה זיין, אַז איר זענט געווען שטאַרק פאַרליבט אין פּיאַן.—גיט זי אַ זאָג.

—אין פּיאַן?—זי זאָל דאָס קאָנען זאָגן, זי זאָל דאָס אַרויס- ברענגען פון מויל! הערט נאָר אויס, אַ מאַלערין, אַ בלאַסע און אַ ברוטאַרעמע! פאַר פריילין אַלסען איז ער גרייט אַרומצורייזן די גאַנצע וועלט, צוליב פּיאַס ביכדער קיינמאָל נישט.—דאָס איז עס!— די קונסט, מוזיק-תיחתי, אָבער פאַרן טאַג-טעגלעכן לעבן האָלט ער בעסער געהאַלט האָבן אַזעלכע הי פריילין אַלסען, מיט אַזעלכע הענט און פּיס, מיט אַזאַ פיגור.—אך, פריילין אַלסען!—גיט ער צו —זי האָט זייער שיינע ציין.

רעדן זיי נאָך אַלץ העגן פּיאַן צום טיחל, זי איז דער אמתער עקשן, פריילין אַלסען, אַז זי הויבט שוין אָן פון עפעס צו רעדן. אַלס ענטפער דערויף לענט ער זיך אָן אויף איר און רוקט זיך צו נאָך נענטער צו איר, נעמט זי אַרום מיט זיין אָרעם און פילט איר אָנגענעמע האַרעמקייט. געוויינלעך רעדט ער צו איר בשעת מעשה: ער וויל איר טאַקע זאָגן, ווער ס'האַט שיינע ציין, ווער ס'איז אַ שייך, פּרעכטיק מיידל און אַ צירונג פאַר איר רייכן

הויו. ער איז איצט גראָד געווען אין די אָנגעזעענסטע הייזער, יאָ, אין די הויכע ספּערן, דערפאַר קאָן ער פאַרגלייבן, און קאָן זען דעם אונטערטיר, אַזא הערלעכע געשמאַלט, און בכלל אַזעלכע פּרעכטיקע פאַרמען... פאַרגלייבט דאָס מיט פּיאַן, קוקט אָן זיך אַליין, פּריילין אַלסען, און דערנאָך גיט אַ קוק אויף פּיאַן, גאָט זאָל מיר אַזוי העלפּן, ס'איז פּונקט ווי מ'האַלט אַראָפּגעפּאַלן פּון די האַלקנס אויף דער ערד. און אין אַלגעמיין, אַלץ, וואָס זי זאָגט און טוט און ווי זי זעט אויס-לויטער קונסט, סובמטעלקייט, שפּיצן, קאָקעטעריי און אַלץ מיטאַנאַנדער.

פּריילין אַלסען האָט זיך פּון די שפּיצן געמוזט צעלאַכן, און דערפּון איז ביים אַדוואָקאַט דער מוט זייער נאָך מער גע-וואַקסן. -זענען דאָס געווען כאָטש די שפּיצן פּון די אונטערהויזן! - האָט ער אַ זאָג געטון.

ער האָט דערפּילט, ווי זי רוקט זיך אָפּ פּון אים און פּרוּווט אויפּצושטיין, ער האָט זי אָבער פּעסט געהאַלטן. יאָ, ער האָט דאָס געמוזט אַרויסזאָגן. ווייך האָ-האַ-האַ, לאַכט ער, אַ מענטש ווייך דאָך. נישט חתונה האָבן מיט ליפּ. ער געהערט נישט צו די מענטשן, וואָס פאַרלייקענען די פּרייד פּון לעבן. פאַר-קערט, ער איז אין דער הינזיכט אַ פּריינט פּון אַרע שיינקייטן אין לעבן און פאַרגעניגנס; און אויב ער האָט קיין מעות נישט, איז פּריילין אַלסען אַליין ווי באַשאַפּן געוואָרן דערצו, נישט אמת?

-אַצינד מוזט איר מיך אָפּלאָזן. -האָט זי געזאָגט און רוקט זיך פּון אים אַזעק נאָך ווייטער.

ער מוז זיך אומקערן צום ערנסטן און זאכלעכן געשפּרעך; ער מעלדעט איר, אַז אַצינד איז געקומען דער ריכטיקער מאַן-מענט, די נאָענטסטע וואָלן וועלן אים מסתּמא הידער אַריינפירן אין סטאַרמינג, און דאַמאָלס איז זעלבסטפאַרשמענדלעך, אַז ער וועט אַריינגיין אין דער רעגירונג. ס'קאָן אויסזען מאַדענע, פּון זיך זעלבסט אַזוי צו טראַכטן און צו רעדן, אָבער ס'פעלט פאַרט דער פּאַסיקער פאַרטערעט פּון נאַהיגאַציע, און ער אַלס פאַרויזער

פון דער מאַטראַסן-קאָמיסיע האָט שוין די נויטיקע גרונטלעכע ידיעות אין דעם געביט, זאָגט ער.

— צי, און דאָמאָלס וועט איר שוין ווערן מלוכה-ראַט! — זאָגט זי.

— אויף וויפל אַ לעבעדיקער מענטש קאָן אויסרעכענען, יאָ. — ענטפערט ער. זי זאָל נאָר נישט מיינען, אז דאָס איז נאָר זיינע אַ פאַנטאַזיע. אַחוץ דעם, וואָס ער איז שוין אין די צייטונגען באַ- צייכנט געהאָרן אלס דער צוקונפטיקער מלוכה-מאַן, האָט ער נאָך הינטער די קוליסן געהערט דאָס און יענען. — און אַצינד, פריילין אַלסען, פּרעג איך אייך פון גאַנצן האַרצן, צי קאָן געמאַכט זיין, אז איר זאָלט מיט מיר טיילן מײַן גורל און ווערן די פרוי פון אַ באַקאַנטן פּאַריטיקער, די פרוי פון אַ מלוכה-ראַט?

קײן שום ענטפער נישט.

ער רעדט הייטער, און דרך-אגב האָט ער געגעבן אַנצוגע- הערן, אז אויך קאָן איר וועט ער נישט זיין אזוי פאַרצוהייפּלס; ער האָט מאַקע אַ גרויסע באַקאַנטשאַפט, אַצינד אָבער מראַכט ער בלויז וועגן פריילין אַלסען. ער רעכנט, אז אירע עלטערן, דער קאַנסול און זיין פרוי, וועלן גאָרנישט האָבן קעגן דעם, ער הייבט דאָך גאַנץ פשוט זי מאַכן פאַר זיין פרוי. וואָס פאַראַ ענטפער גיט זי, צי קאָן ער האָבן אַ האַפּענונג?

און צום סוף האָט זי געענטפערט: — איך קאָן אייך וועגן דעם גאָרנישט זאָגן.

— איר היילט אַוודאי זאָגן, אז איר דאַרפט זיך נאָך באַ- מראַכטן?

— יאָ, יאָ. איך וויל זיך נאָך באַמראַכטן.

— ווי לאַנג?

— דאָס הייסט איך נישט. לאַמיר אַצינד מער נישט רעדן דערפון.

— מיר וועלן זיך אומקערן צו דעם ענין נאָך די האַלץ.

— ווען וועט דאָס אויסקומען?

— אין אַ פיר-פּינף וואָכן אַרום. איך וואָלט אייך זייער גערן

מיט זיך מיטגענומען. פאַרנדיק קײן קריסטאַניע, איך בענק נאָך

איך און האָב איך לייב. מיר וועלן איינאַרדענען אָן אייגענע
 חויכונג, מיר וועלן האָבן ביי אונז געסט, די איינפלוסרייכסטע פּער-
 זענלעכקייטן, פּאָליטיקער. און נאָך אַ זאָך; מיר וועלן ביי אייער
 שוואַגער אָפּקויפּן צוויי בילדער; און אַז איך זאָג אַ זאָך, וועט
 דאָס זיכער זיין, נאָר איר וועט מוזן אַרײַן אויסקלײבן. לאַמיר זאָגן.
 מיר וועלן וואַרטן ביז נאָך די האַרץ?

— יאָ, יאָ.

זי האָט גאַרנישט צוגעזאָגט, לגמרי גאַרנישט. ווען ער איז
 אַדעקגעגאַנגען, איז זי נאָך געבליבן אַ היילע זיצן אַ פאַרטראַכמע.
 פּרײַזן אַלסען האָט נישט געהאַט זיך וואָס צו באַקלאַגן, זי האָט
 נאָך גאַרנישט אָנגעוויזן, זי איז בבלל נאָך הייב נישט געהען קיין
 פאַרלוירענע, אַוודאי האָט זי נישט געהאַט קיין פּינצטער מול. ס'קאָן
 נאָך זיין, אַז זי וועט באַקומען אַ מאַן, פאַר וועלכען די שטאַט וועט
 זיך אויסמוזן מיט פּלאַגן, ווען ער וועט קומען, ווער נאָך וואָרט
 אין אַזאַ פּאַל זיך געקאָנט באַרימען מיט אַזאַ מאַן?

זי האָט דערהערט טריט אויף די טרעפּ און זי גיט אַ
 טראַכט: — ער קומט נאָכאַמאָל? — אָ, אַסאָך אַ גרעסערע איבער-
 ראַשוּנג פאַר איר: דער פּאַטער אירער איז אַרײַנגעקומען מיטן
 קאַנסול יאָהנסען, דער מאַפּלעטער קאַנסול אַרײַן, וואָס האָט נאָך
 מיט זיין פּוס קיינמאָל נישט איבערגעמראָטן זייער שוועל, אַצינד
 אַז ער געקומען און האָט פאַרקויפּט זיין הילע גריץ-אַלסענען.

XXIX

דער מצב ביי דעם מאַפּלען קאַנסול איז געווען אַסאָך ער-
 גער, הי מ'האַט געמיינט. ער האָט גאַרנישט געפרוּהט מאַכן קיין
 סוד פון דעם, אַז די פּיאַ איז אונטערגעגאַנגען, נישט-זייענדיק פאַר-
 זיכערט; פאַרקערט, אין דעם ערשטן מאַמענט, בשעת ער איז גע-
 ווען שטאַרק אויפגערגענט, האָט ער אַלץ אויסגעשאַטן. אַצינד זענען
 געקומען די רעוולוטאַטן דערפון; ער און זיין געשעפטפירער האָבן
 דערהייל געהאַט וואָס צו טון, זיי האָבן געמוזט איינהאַלטן אַביסל

און בארויקן די איבערגעשראָקענע קרעדיטאָרן. זיי ביידע האָבן געהאַלטן אין איין באַראָמן זיך, זיי האָבן געהאַנדלט און געהאַנדלט, דער קאָנסול האָט געכאַפט און טעלעגראַפיש פאַרויכערט דעם דאַמפער, נאָכדעם הי דער דאַמפער איז שוין אונטערגעגאַנגען; דאָס האָט ער אָבער געטון אויף זיין אייגענער אחריות, און בערענטמען האָט אין דער זעלבער צייט אויך אויף זיין אייגענער אחריות מבטל געמאַכט דעם דאָזיקן נאַרישן איינפאַל. בערענטמען איז גע-
ווען אַ פּערל.

אָבער די פּערל בערענטמען איז דאָך געווען נישט מער הי אַ מענטש. סאַמע אינמיטן פון דער גרויסער קאָכעניש אין שטאַט האָט ער זיין קלאָרן קאַפּ נישט פאַרלוירן, ער האָט אַפילו וועגן זיך זעלבסט אויך געטראַכט מעשה-מענטש.

זעט נאָר, אָט שטייט דער עולם אין די קליינע הויפּטער, וואָס ביי די הייזער און האַלטן אין איין רעדן וועגן דער קאַמאַ-סמראָפע; אַצינד וועט שוין דער טאַפּלער זיין באַנקראַט, ער, וואָס האָט נאָך קיינמאַל נישט איבערגעלעבט קיין קרויט, ער, וואָס האָט אַלע צייטן געהאַט גענוג געלט אויף אַלץ, דער צענטער אין שטאַט פון אַלע ליידן און פריידן, דער, וואָס האָט שטענדיק געטייט אויף רעכטס און אויף לינקס, דער, וואָס האָט געהאַט זיין אייגנס אַ גרויס הויז מיט אַ וועראַנדע און מיט אַ באַלקאָן — און אַצינד האָט ער גאָר באַנקראַטירט. וואָס הייסט, מענטשן האָבן שוין געוואָס וועגן דעם? אַלע האָבן שוין געוואָס. איז דען געבטן נישט געקומען אַ הער פון קריסטיאַניאַ און פאַרכאַנגט זיין געלט! איז דען היינט נישט געווען אַ צווייטער הער פון האַמבורג, בדי אויפצומאַנען זיין געלט! איז דען נישט געקומען אַ דריטער און פערטער, קומט דען נישט יעדן טאָג אַן אַנדערער! די מענטשן האָבן זייער גוט פאַרשטאַנען, אַז דאָס באַדייט אַ פּולקאַמע ירידה. דאָס האָט זיך אָפּגערופּן אויף אַלעמען אַרום, דאָס האָט געטראָפּן כמעט אַלע מענטשן אין שטאַט, דער דאָקטאָר האָט דאָס באַטערקט ביי דער פּראַקטיק זיינער, די הערף האָט נישט געאַרבעט. הענריקסאָן פון דער הערף האָט גאָר פאַרלוירן דעם

קאָפּ און האָט געזאָגט: - מענטשן, גייט אַהיים, איך קאָן שוין מער נישט!

און אַצינד, ווען די שטאָט האָט געשמאַכט אונטער דעם יאָך פון דער שווערער צייט, איז שוין באמת צייט געווען, און דער מענטש זאָל זיך פאַרטראַכטן און תשובה טון. די מענטשן האָבן נאָך צוריק מיט יאָרן באַקומען און ערנסטע התראָה דורך אַ גע-וויסן רויב אין פּאַסט; אָבער זיי האָבן זיך ווייניק וואָס גענומען צום האַרצן דערפון, דער איינדרוק איז געווען, ווי פון אַ קאלב מיט צוויי קעפּ, די מענטשן זענען ווייטער געבליבן די זעלבע ווי פריער.

אָבער פּרובירונגן און דערשימערונגן, און ערד-ציטערניש, ווי דער באַנקראַט פון דעם טאָפּלען קאָנסול, זאָל אַמאָל נישט זיין אין שטאַנד צו מאַכן די מענטשן אַביסל לעבעדיקער? פון וואָס זענען דאָס די מענטשן אויסגעקלעפט? אין דער אַרטיקלער טאַג-צייטונג איז געווען אַן אויפּרוף צום פּאַלק, מ'זאָל ווערן פּרוּב, און די הייבער ביים ברונען האָבן גאַנץ ברייט אַרומגעזען די פּראָגען באַלד האָט זיך עס צעטראָגן איבער דער גאַנצער שטאָט, אין יעדן הויז איז דאָס געוואָרן באַקאַנט, אויסערלעך האָבן די מענטשן זיך נישט געענדערט, ס'איז נישט געווען צו באַמערקן פון אײַן טאַג אויפן צווייטן קיין סימן פון וועלכע ס'איז פאַרענדערונג, און אויב ס'איז שוין יאָ געווען אַ שטיקל פאַרענדערונג, איז דאָס גע-ווען גיכער לרעה. און גראַד מיט דעם זעלבן דאַמפּער, וואָס האָט געבראַכט דעם הער פון האַמבורג, איז אין שטאָט אָנגעקומען גאָר אַן אַנדער גאַסט, און עלטערע דאַמע, איינע פון די שוין באַקאַנטע פאַרשווינען, די טאַנץ-לערערין! די וועלט איז, ליידער, אַראָפּ פון זינען. גראַד אַצינד, ווען די מענטשן האָבן זיך גענומען ווערן פרוּב, און פון גאַסטפּאַרכטיקייט וועגן. זענען זיי אַנדערע מענטשן געוואָרן, איז פונקט דאַמאָלס אָנגעקומען די טאַנץ-לערערין, כדי דעם יונגן דור צו לערנען טאַנצן, און די מענטשן זענען געבליבן די זעלבע, ווי זיי זענען פריער געווען.

אָבער וואָס איז מיט בערענטסענען? אַ יאָ, בערענטסען האָט צוגעשלאָסן דעם לאַגער ווי שמענדיק און זיך געלאָזט גיין,

אויסמיידנדיק איין קופקע מענטשן נאך דער צווייטער, וואָס זענען גע-
שטאַנען אַרום זייערע הייזער, אויף זיין פנים איז גאַרנישט קעני-
טיק, ער זאָל זיין עפעס נידערגעשלאָגן. אָט אזוי טאַקע דאַרף
אויסזען דער מענטש, וועלכער איז דער געשעפטפירער ביי אַ
באַנקראַטירטן באַלעבאַס, ער דאַרף אויסן זיין נאָר די טובה פון
דעם באַלעבאַס און מאַכן אַ מינע, ווי ער וואָלט האָבן אויסזוכטן
אויף גוטע געשעפטן. איינציטיק קאָן ער אַ טראַכט מון ווי אַ
מענטש און העגן זיך אליין.

בערענטסען דער געשעפטפירער גייט נישט אין דעם אָהנט
גלייך אַהיים, אין זיין בוידעם-שטיבל, אַ חלילה, ער לאָזט זיך גיין
גלייך צום גרויסן הויז פון ק. א. יאָהנסען, ער וויל רעדן מיט
פרייליין פיאַ. ער הייסט זייער גוט, אַז דער קאַנסול איז נישטאַ
אינדערהיים, דער קאַנסול מיט זיין שווער געמיט האָט זיך לי-
בערשט געלאָזט גיין ערגעץ אַנדערש, אידער גיין אַהיים. פון
צימער האָבן זיך געהערט פרעמדע קולות, אַלסאָ היילבערג איז
דאַרט געווען, קאַנסטאַנצאַ פון דער ווערף איז דאַרט געווען, אויך
פרייליין אַלסען און אַפילו דעם פאַסטמיסטערס מאַכטער, וואָס איז
געווען אָנגעשטעלט אין מאָדע-מאַגאַזין, - זיי אלע זענען מסתמא
געקומען, כדי פרייליין פיאַ זאָל נישט בלייבן אליין מיט אירע
זאָרגן.

נו, די גרעפין, פרייליין פיאַ, האָט אַצינד דערווייזן, אַז אויב
זי האָט געהאַט צרות, האָט זי אויך פאַרמאָגט גענוג קולטור אין
זיך, זי זאָל קאָנען איבערטראַגן די צרות. אין דעם מאַמענט האָט
זי דערציילט פאַר די דאַמען אַן אינדיש מעשהלע, וואָס זי האָט
נישט לאַנג געליינט און וואָס זי האָט געהאַט בדעה צו אילוסטרירן.
זי האָט אַריינגעפירט דעם געשעפטפירער בערענטסען אין
דעם קליינעם צימער אין פאַרטער, וואָס מ'האַט גערופן קאַבי-
נעט, און זי האָט זיך צו אים צוגעזעצט אים אויסצוהערן. זעט
נאָר: בערענטסען האָט דאָך אין די לעצטע מעג איבערגענוג גע-
רעדט מיטן קאַנסול אליין, און צו דער פרוי יאָהנסען, וועלכע
פּלעגט אין די גליקלעכע צייטן אַפילו זיך נישט אומקוקן אויף
בערענטסענען, האָט ער נישט געוואָלט גיין. איז מער קיינער נישט

געבליבן סידן פריילין פיא. אפנים, אז אזוי איז דאָס געווען, ווי זשע דען אַנדערש! אַצינד איז ער געזעסן און האָט איר מסתמא געשילדערט די גאַנצע לאַגע, דעם פאַרוויקלטן פּלאַנטער פון זייער געשעפט, די קאַמאסטראַפּע; וואָס דען האָט ער דאָרמ געדרשנמ? אַנב, האָט דאָס לאַנג נישט געדויערט, און אז בערענטסען איז אַרויס פון שטוב, און פריילין פיא איז הידער אַריינגעקומען צו זי אין צימער, איז איר פנים געזען פונקט אזוי רויק און אומבאַ-וועגלעך ווי שמענדיק. די יונגע דאַמען האָבן זי אָנגעקוקט מיט אַ טרויעריקן בליק. בערענטסען איז אָן-שום-ספּק געקומען מיט אַ ידיעה וועגן עפעס אַ נייעם אומגליק - מיט וואָס דען? נאָר פיא האָט אַרויסגעזויגן אַ שטאַרקע גייסטיקע קראַפט.

יא, אַצינד האָט פיא אין אַ גרויסער מאָס אַרויסגעזויגן אַ שטאַרקע גייסטיקע קראַפט. ס'האָט זי מסתמא געארמ, וואָס די אַלע יונגע מידלעך, העלבע זענען געשטאַנען אסאך נידעריקער פון איר, האָבן זיך דערקויבט אזוי צודרינגלעך אויסצודריקן זייער רחמנות-געפיל צו איר; זי האָט זי אויסגעלאכט, דאָס האָט זי יאָ געטון.

אז די יונגע מידלעך האָבן דאָס דערוען, האָבן זי אויך געלאכט און זיך געפרייט. - עפעס גוטע ידיעות? - האָבן זי געפרעגט.

- אהדאי, וואָס דען מיינט איר? - האָט זי געענטפערט, - ער האָט זיך מיר דערקלערט אין ליבע. א שמומער מאַמענט.

- ווער? בערענטסען?

פּיא האָט צוגעשאַקלט מיטן קאַפּ, שמיכלענדיק שטאַלן. - מײן טאַטנס געוועלב-משרת. - האָט זי געזאָגט.

עמלעכע מינוט דורכאנאנד האָט דער גאַנצער עולם נישט געקאָנט קומען צו זיך. אַליסא היילבערג האָט שפּאַרק חשק גע-האַט אַרויסצוזווייגן איר פּינקייט; באַטש זי איז נישט געווען פון די רייכע, האָט זי אַ זאָג געטון: - אין אזא צייט ווערן די משרתים זייער חוצפּהדיק.

און פיא האָט דעריוף געענטפערט: - יאָ, מ'דארף אצינד אלץ קאָנען איבערטראָגן.

פריילין אַלסען האָט נישט געקאָנט פארטראָגן די שטיק פון דער גרעפין, זי האָט דאָס נישט געקאָנט תופס זיין; אפילו אין דער גייסטיקער קראפט דארף אויך זיין אמאָס. אָט נעמט אשטיי-גער, די פיאַ יאָהנסען, דער פאָטער אירער איז געווען געצוונגען פארקויפן זיין געשעפט, ס'איז אים געגאנגען שלעכט, אפשר איז די עוולד מצד דעס געוועלב-משרת גאָרנישט געווען אזוי גרויס, וואָס ער איז פונקט אין יענעם מאָמענט גרייט געווען אהעקצוגעבן דאָס האַרץ זיינס און די האנט.

- וואָס האָסטו געענטפערט? - האָט פריילין יאָהנסען געפרעגט. פיאַ האָט זי אָבער אָנגעקוקט מיט ארויפגעצויגענע ברעמען און געשוויגן.

- איך הייס נישט, צי איז דאָס אזוי שטארק אומזיניק, פיאַ, און אומפארשעמט פון זיין זייט, בערענטסען איז נישט מיט קיין סאָך עלטער פון דיר, מיטדערצייט וועט ער זיך דערשלאָגן צו אַן אייגן געשעפט און ער האָט גאָרנישט אזא העסלעכן אויסזען אויסערלעך.

פריילין אַלסען האָט די זאך פאָרגעשמעלט אסאך פיינער און מער צוציענדיק, ס'האָט אויסגעזען, ווי זי וואָלט גאָרנישט גע- האָט קעגן דעם, אז מיט פיאַ יאָהנסען זאָל געמון ווערן נישט אזא געהויבענער שידוך. פיאַ אָבער האָט זי נאָר אָנגעקוקט נאָכ- אמאָל, אָט די גריין-אַלסענס, יאָ, זיי זענען עפעס אַ באַזונדער סאָרט מענטשן. און באמת, פריילין אַלסען האָט נישט געהאט קיין איבעריק שיינע פיגור, זי איז נישט געווען אזוי שלאַנק און נישט אזוי צארט, ניין, זי האָט נישט געקענט קאָפירן קיין בילדער, זי איז געווען נישט אינגאנצן פעסט אין שרייבן אויך, זי האָט אויך נישט געליינט קיין אינדישע מעשהלעך; אָבער פריילין אַל- סען האָט געהאט אירע פינף געזונטע חושים, זי האָט מסתמא אַ טראַכט געמון, אז איצט וואָלט שוין פאר פיאַ יאָהנסען אויך צייט געווען זי זאָל חתונה-האַבן. זי גיט אַ זאָג: דיר לייגט אפשר עמע- צער אַנדערש אין קאָפּ, פיאַ; הייל אַנדערש פארשטיי איך נישט.

מיט האָס אָט דער בערענטמען נעבעך איז דאָס אזוי ווייט פאַר-
קראַכן.

האַט זי שוין איינמאַל געקריגן און גלייך אין פנים אַרײַן!
— אָבער הער נאָר. — האָט אליסא הייבבערג אַ זאָג געטון
האַרנדיק.

— סײַדן איך וואָלט געהען אין אַ גרויסער נויט. — האָט פּיא
געזאָגט,

— נו, אויב אזוי, זאָג איך נאָכאַמאָל: דו האָסט געוויס אַן
אַנדערן אויפן אויג.

איצט האָט שוין די גרעפּין געענטפערט אויפגערעגט, אַביסל
מער ווי אלע מאָל: — ווען איך הייב נאָר, האָב איך צען פאַר
איינעם.

אַ שטומע מינוט. די פיר יונגע דאַמען האָבן מסתמא גע-
טראַכט, אַז דאָס איז אַ ווײַלונגערישער זאָג, און פּרײַלין אַלסען
האַט אַ זאָג געטון: — אויב די זאך איז טאַקע אזוי, איז דאָן...

— אַזדאָ איז דאָס אזוי, — האָט פּיא צוגעגעבן און דערביי
צוגעשאַקלט מיטן קאַפּ. — ווען איך וואָלט אַפילו קיין איין-און-
איינציקן נישט געהאַט. וואָלט איך אויך בערענטמען נישט גענומען.
ווען איך זאָל אַפילו שוין גאָר קיינעם נישט האָבן, וואָלט איך
אַלנפאַלט קיינעם נישט גענומען פון דער שטאַט.

— אזוי? — האָט פּרײַלין אַלסען געזאָגט און זי האָט פאַר-
ביסן אירע פולע ליפּן. זעט נאָר, זי האָט שוין געהאַלטן דעם אוצר
אין דער האַנט, און ער איז גראָד געהען פון אַט-דער שטאַט,
אָבער ער איז אפשר נאָך נישט דער ערנסטער, אָהאָ, ס'איז נישט
אויסגעשראַסן, אַז די שטאַט וועט נאָך אַמאָל פון זיין פּבור וועגן
אַרויסהענגען פּאַנען. פּרײַלין אַלסען האָט אפשר באַתו רגע גע-
האַט אַ שטיקל געפיר פון אייפערזוכט, באַקומען אַ חשד, אַז דער
אוצר אירער האָט זיך אפשר פּרײַער געשאַרט לעבן פּיא יאָהנסען,
אירער ער איז געקומען צו איר — אַך, וואָס זי האָט דאָס גע-
האַט אויף זיך אַריבערצוטראַגן!

— איך בין טאַקע געהען אַביסל אין דער ברייטער וועלט
און האָב פאַרשידענע זאַכן געזען און געהערט, — זאָגט פּיא —

דער עיקר האָב איך אינזינען מיין אייגענע קונסט, איך פרעך זיך ס'רוב מיט קינסטלער, נישט מיט די הערן פון דער שמאָט.

נו, דאָס איז שוין געווען אַביסל צו שמאַרק פאַר אַליסא היילבערג, זי אַליין האָט איינעם געהאַט אין שמאָט, ריינערטן, דעם אָרגאַניסמס זון: ער איז נאָך אַפילו געווען זייער יונג, אָבער וואָס פאַר אַ שיינע לאַקן און וואָס פאַר אַ עלעגאַנטע מאַניערן! וואָס פאַ-
ראַ צוגאַנג צו פריווען! זי האָט זיך מסתמא, בשעת די לעצטע פּעריען נישקשהדיק פאַרקאָכט אין דעם פּריש-געבאַקענעם סטודענט. פּיאַ האָט פאַרטראַכטערהייט געשאַקלט מיטן קאַפּ אַהין און אַהער און האָט צוגעברומט: — גאָט אין הימל, די קינסטלער וואָלטן מיך גאַנץ שוין אויסגעלאַכט!

דערויף האָט געענטפּערט פּריילין אַלסען: — וואָס מיינסטו, ווען דו נעמסט בערענטסענען? מיין שוואַגער וואָרט דיך אַלספּאַלס נישט אויסגעלאַכט.

— אזוי? — האָט פּיאַ נייגעריק אַ פּרעג געטון. אַצינד איז זי געוואָרן לעבעדיק. פּריילין אַלסענס שוואַגער איז נישט געווען אַבי-
ווער, נאָר בפּירוש אַ קינסטלער. ער איז אַלץ מער פּפורסם גע-
וואָרן, ער איז אַן אויפגייענדיקער שטערן. זי האָט געפּרעגט, וואָס ער וואָלט געקאָנט זאָגן? ס'וואָלט אים אפשר איינגעפּאַלן, אַז זי מאַלט נישט גוט?

— ער האָט געזאָגט, אַז דו ביסט צו קאַפּריזיק, אַז דו קאָנסט נישט ליב האָבן און דו קאָנסט קיינמאָל נישט אַריינמון זיך מיט אַלע חושים, דאָס זאָגט ער. איך ווייס נישט, וואָס ער האָט דערמיט געמיינט, אָבער דו האָסט שוין אַזאַ נאַטור, זאָגט ער, און דו וועסט נישט התונה האָבן.

פּיאַ האָט זיך נישט צוגעהערט צו אירע פּשוטע רייד און האָט נאָר אַ פּרעג געטון:— אָבער וואָס האָט ער געזאָגט וועגן מיי-
נע בילדער?

— דאָס געדענק איך נישט. איך רעכן, אַז ער האָט געזאָגט, אַז אין זיי איז נישטאָ קיין פייער.

— וואָס איז אין זיי נישטאָל?

— אַך, איך ווייס נישט גענוי. נאָר דו ביסט אַ קאַלטער

מענטש, און דאָס איז רי מיינונג אויך פון די איבעריקע קינסמ-
לער, האָט ער געזאָגט.

פיאָ נעבעך, זי ווערט איצט פאַרוזנקען אין מחשבות און
שווייגט אַ זענגערע ווילדע. דאָס צו הערן איז געווען נישט שטאַרק
אַנגענעם, זי איז געוואָרן ביי זיך געפאַלן.

—ער האָט מיינע קאָפּיעס פון צווער נישט געזען—האָט זי
דאָן אַ זאָג געטון—איך רעכנ, אז זיי האָבן שוין פּייער, דאָס קאָן
איך זאָגן נאָנץ דרייַסט. ער האָט אויך נישט געזען די אידוסטראַ-
ציעס, וואָס איך וויל מאַכן צו די אינדישע מעשהלעך. איך האָף,
אז דאָס וועט יעדן איינעם פשוט עפענען די אויגן.

ווען די געסט זענען אַדעקגעגאַנגען, האָט פיאַ אויפגעזוכט
איר מוטער, דאָס ערשטע מאָל איז איר אויסגעקומען צו זיין אַזוי
באַאומרויקט, באַאומרויקט ביז אין דער טיף פון איר נשמה. די
מוטער אירע, אַ מידע פון דעם שווערן פעקל צרות פאַר דעם
טאָג, איז שוין געלעבן אין בעט. און די טאָכטער וועט זי גע-
וויס נישט טאָכן אַביסל מונטערער, ניין! וואָס איז פיאַ פונקט
איצט געגאַנגען צו איר?

פאַרשטייט זיך, אז זי איז אַריינגעקומען העפלעך, ווי
ס'פאַסט פאַר אַ געבילדעטע מיידל ווי זי, זי האָט אָנגעפּרעגט, צי
זי שמערט נישט, אפשר וויל די מוטער, אז זי זאָל אַדעקגיין,
ווייל ס'איז... אין תוך גענומען איז דאָס גאָרנישט.

—וואָס דען, פיאַ?

—אך, דו פילסט זיך אויך נישט שטאַרק גוט, ס'איז גאָר-
נישט, מ'קאָן דאָס אָפּרייגן אויף אַ צווייטן מאָל. אַיאָ, מאַמע, איך
בין דאָך אַ קינסטלערין, און איך וועל נישט דערלויבן דער נאָ-
רישער קריטיק צו מאַכן פון מיר אַ תל!

—וואָס רעדסטו, מיין קינד, דו האָסט דאָך געהאַט בלוין
גוטע אָפרופן וועגן דיר?

—איז דאָס נישט אמת? יאָ, איך וועל זיי חייזן, דו וועסט
זען, מאַמע, וואָס איך וועל מאַרגן מאַכן, ס'וועט זיין דאָס בעסטע,
וואָס איך האָב ביו איצט געמאַכט.

—בערענטסען איז דאָ געווען?

-דו וויסט, וואָס ער האָט געוואָלט?
 -דאָכט זיך, אז איך שטייט מיך אָן.
 -ניין, ס'הייבט זיך נישט אָן. ער שדכנט זיך צו מיר,
 צו פיאַס גרויסער פאַרווונדערונג האָט זיך די מוטער נישט
 אויפגעכאַפט פון בעט אין נישט פאַרלאַנגט, אז מ'זאָל די מינוט
 אַפּוואַנגן דעם געשעפטפירער בערענטסען, ניין, זי איז געבליבן רויק
 לינגן, ווי זי וואָלט זיך פאַרטיפט אין עפעס אַ מחשבה.
 -דו וויסט, אז דיין טאטע האָט פאַרקויפט די ווילעל-האַט
 זי צום סוף געזאָגט.
 -וואָס פאַר אַ ווילעל-פיאַ האָט גאַרנישט געוואָסן; דאָס איז
 דאָך שרעקלעך, זי וואָלט בעסער געוואָלט חרטה האָבן אויפן
 עסק און האָבן די ווילעל צוריק. -אונזער ווילעל פאַרקויפט?
 -יא, גריין-אַלסענען.
 פיאַ איז אַ פאל געטון אויף דער מוטערס בעט. דערפאַר,
 הייסט דאָס, זענען היינט צו איר געקומען די פיר מיידלעך. גריין-
 אַלסענס טאָכטער האָט מיט זיך מיטגענומען די קאַמפאַניע, זי זאָל
 האָבן ערות פאַר איר טרוימף. ווען פיאַ וואָלט איצט נישט גע-
 האָט איר קונסט, וואָלט זי געווען פודקום באַנקראַט, אזוי אָבער
 איז זי געווען רייך.
 -דער טאטע דיינער און איך, מיר האָבן שוין גערעדט
 דערפון, -האַט די מוטער געזאָגט-בערענטסען האָט אונז אויך צו-
 גערעדט דערצו, און מיר האָבן מסכים געווען, אז מ'דאַרף עפעס
 איבערלאָזן פונדריינעטווענג, דו זאָלסט דאָס האָבן צו יעדער צייט.
 -איך?-האַט פיאַ געזאָגט.-איך האָב מיר מייַן קונסט.
 די מוטער און די טאָכטער האָבן זיך איבערגעשמועסט וועגן
 דעם. אַ די פרוי קאַנסול יאָהנסען האָט זיך פאַרטראַכט, איר איז,
 אַפנים, ערשט איצט קלאָר געוואָרן די כוונה פונם געשעפטפירער
 בערענטסען, בכלל, האָט זי זיך איצט אויסגעלערנט בעסער פאַר-
 שטיין די מענטשן פון שטאָט, וואָס שטייען נידעריקער פון איר.
 און אַט בערענטסען? ער טוט דאָס זעלבע, וואָס איר מאַן, דער
 קאַנסול האָט אַמאָל געטון, וואָס אַסאך מענער טוען. מיר לעבן
 דאָך צווישן מענטשן.

די מוטער מיט דער טאכטער האָבן נאָך אַלץ אַרומגע־רעדט די זאך, פֿיאַ אָבער האָט, אָפֿנים, געטראַכט וועגן אירע אייגענע ענינים. די קינסטלער האַלטן, אז זי איז אַ קאַלמע נאַמור, דאָס האָבן זי איר אָפּגע־ראַנקט פֿאַר דער הילף און שטיצע, וואָס זי האָט זי געגעבן—איאָ, מאַמע, איך האָב זי דאָך אַסאך געהאַלפֿן—אָהדאי, אָבער אַצינד וועט דאָס מער נישט זיין. די גריין-אַלסענס, קאַנסול אַלסענס, זענען איצט רייכער פֿון אונז. —זיי האָבן אָבער נישט קיין שום קולטור.—געפינט פֿיאַ אַ שטיקל נחמה פֿאַר זיך.

—ניין, אָבער זי זענען זייער רייך. גיב נאָר אַ טראַכט, זיי האָבן איצט געקויפט שפּייקעסמלעך פֿון עכטן קרישטאַל! די מוטער מיט דער טאכטער האָבן געלאַכט און זענען בכלל געוואָרן אַביסל אָפּגעפֿרישט. פֿרוי יאָהנסען אַליין, וואָס איז דאָ געלעגן ביי זיך אין בעט מיט איר געל געזיכט און מיט איר פֿעקל צרות, האָט אַ זאָג געטון:—יאָ, יאָ, אַצינד וועלן מיר מוון וואַרטן ביי שעלדרוף וועט אַהיימקומען, ער וועט אַפֿשר גע-פינען עפעס אַן אויסוועג.

—געוויס, געוויס, מאַמע. האָב נישט קיין יסורים! זעסטו, די קינסטלער האָבן קיין אַנדער היסרון אין מיר נישט געקאַנט געפֿי-נען. זיי האַלטן נאָר, אז איך האָב נישט קיין אינערלעכן פֿייער, דאָס איז אינגאַנצן. נאָר איך וועל זיי שוין באַהיזן, פֿאַרלאָז דיך אויף מיר. אָ, זיי וועלן שוין זען!

און זי האָט נאָך אַלץ גערעדט וועגן דעם.

אַט די ווילדע פֿיאַ! זי איז שוין נישט געווען גאָר יונג. דאָס פֿנים אירס, וואָס איז אַמאָל געווען היי אַן אַבריקאַס ערשט פֿון בוים, איז שוין מער נישט געווען אַזוי פֿריש, אַביסל צופֿיל ריף, די יונגע דאַמע האָט צוביטלעך אָנגעהויבן אויסזען, ווי זי האָלט אָפּגעבלייבט. די יונגע יאָרן אירע זענען ביי איר דורכגעלאָפֿן אַן אַ באַזונדערן דערפֿאַלג, אָבער אויך קיין מפֿלות האָט זי נישט געליטן, קיין זאך איז נישט געווען אין שטאַנד צו ענדערן דעם אָנגעצייכנטן וועג אירן, נישט צוגעלאָזט קיין זייטיקע ווירקונג און זי איז געבליבן איינגעגלויבט אין זיך. זי האָט זיך קיינמאָל נישט

געלאזט אויף אומזעגן, דאָס האָט זיך גענומען דערפון, וואָס זי האָט קיינמאָל נישט געזוכט קיין אומבאַקאַנטע וועגן, צוליב וואָס זאָר זי זיי וזכּן? זי איז טאַקע געווען אזא באַשיידענע און אזא באַגרענעצטע, איר ליבע און מומערלעכקייט האָבן געפונען זייער תּיקון אין דעם מאָלן בילדער, די גאַנצע צייט האָבן איר נישט געפעלט קיין מיטלען דערצו, זי האָט זיך דערמיט געקאַנט באַשעפטיקן אָן איבעררייס; זי האָט געמאַלט נישט פון עפעס אַן אינערלעכן דראַנג צי אַן אויסערלעכן, זי האָט געמאַלט גלאַט אזוי. קיינער האָט קיינמאָל נישט באַמערקט, אז זי זאָל זיין מיט זיך אומצופרידן; זי האָט קיינמאָל נישט געמאַכט קיין פעלער, קיינעם נישט געטון קיין שלעכטס, זי איז נישט געווען פאַרשווענדעריש, אין אַ געשפּרעך מיט עמעצן פלעגט זי זיך זייער פּיין אויסדריקן, פלעגט זיך פאַרנייגן שוין. אין איינעם אַ שיינעם טאָג האָט זי גאַנץ גוט געקאַנט אַ פּרעג טון דעם הימל איבער זיך און די ערד אונטער זיך: — ווער בין איך? בין איך עפעס? — אַי, דאָס האָט זי גאַנץ גוט געקאַנט פּרעגן.

פּרילין פּיאַ — אפּשר האָט זי נישט געקאַנט פאַרטראַגן די שווערע משא פון איר אייגענער אויסדערוויילקייט, אפּשר איז דאָס אַ שווערע לאַסט אויף איר וועג. ס'איז זייער נישט גוט, ווען דער מענטש האָט גאָרנישט קיין זאָרגן און האָט קיינמאָל ביי זיך נישט קיין שברת-הלב.

— איך זאָל דאָס זיין דער קאַלטער מענטש? — זאָגט זי און שטייט אויף פון איר מומערס בעט. — דערצו נאָך זאָל איך נישט קענען זיך אַרײַנטון אין אַ זאָך מיט אַלע הושיים?
די מוטער מיט דער טאָכטער זענען אַרײַנגעפאַלן אין אַ גוטער שטימונג און האָבן אָנגעהויבן טרייבן קאַטאַזעס. די מוטער האָט זיך אויפגעזעצט אין בעט און אלע ווייזע זיך צעלאַכט, זי האָבן ביידע פאַרטאַגט איינעם און דעם אנדערן טעמפּעראַמענט און זענען ביידע געווען מיטן גאַנצן האַרצן גרייט צו פאַרטרייבן די אומעטיקע מחשבות.

פּיאַ האָט אָנגעהויבן זיך מאַכן, ווי זי וואָלט אַרײַנגעפאַלן אין אַ זאָרגלעזער שטימונג; האַ-האַ, זי האָט אויף הינטן אַ שמויט

געטון מיטן פוס, כדי ארויסצוהיין, הי שטיפעריש זי איז, אָ, גע
 נוג שטיפעריש, זי האָט אויך אַ שמורכע געטון מיטן עלנבויגן,
 פונקט הי זי וואָלט עמעצן האָבן אינדערזייט, אין וועמען זי איז
 פאַרליבט, און שענקט אים אַ שמורכע אין זייט. זי האָט גאַרנישט
 שלעכט געשפילט. זי האָט מיט די פינגער אַ הויב געטון דאָס
 קליידל, ס'האָבן זיך אזש אַרויסגעזען די ווייסע אונטערהויזן אירע;
 זיי זענען געווען אויסערגעהיילעך שייך, פיר מיט שפיצן און שרייפן,
 און דאָך האָבן זיי פלוצלינג דערזען די ליכטיקע שייך, און פיאַ
 האָט אַ הויב געטון דעם לינקן פוס. דערביי האָט זי באמת אויס-
 געזען פול מיט האָפענונג און גלויבן, אז מיט דער צייט וואָלט זי
 נאָך אפשר געקאָנט איבערראַשן די קונסטלער מיט איר פאַרשייט-
 קייט. — האָ-האָ! — האָט זי ווידער אמאל געזאָגט. אַחדא, ווייך אין
 תוך גענומען איז זי טאַקע אַ געפערקעכע פרוי און אַ געמיינע,
 נישט אמת? זיי וועלן שוין זען! ווען זי האָט צום דריטן מאל
 אויסגעשמרעקט דעם פוס — איז דאָס נישט געווען צופיל, צופיל?
 האָט זי דען נאָך נישט גענוג געטון? ס'האָט דאָך נאָר געפעלט,
 זי זאָל אַ הירושע טון.

אָ, דאָס אַלץ איז דאָך געווען זייער אַנשמענדיק און
 אומשוואַדיק, ס'איז אָבער געווען זייער אַן אומעטיקע פאַרשמעלונג,
 דאָס וואַרפן זיך פון דער אַלטער בתולה אַהין און אַהער האָט
 געקאָנט מאַכן לאַכנדיק אפילו דעם אויזן.

— און וווּ איז בערענטסען? — האָט זי פלוצלינג אַ פּרענג גע-
 טון. — איז ער אַוועקגעגאַנגען? ווי דעכנסטו, מאַמע, פאַרהאַס טאַקע
 נישט, איך בין איצט צו אַלץ גרייט. אפשר שטייט ער נאָך אונטן
 פאַרן הויז, זאָל איך אים אַריינרופן?

מ'האָט אָבער פון איר נישט פאַרלאָנגט דעם קרבן, זי האָט
 זיך געקאָנט פאַרשפּאַרן די טרהה און נישט טון דעם גרויסמוטיקן
 שריט, דער גורל האָט פאַר איר געזאָרגט, זי זאָל ווייטער קאָנען
 ווי ביי אַהער, פירן אַ באַשיידן לעבן, וואָס פאַרמאָגט פיר שיינ-
 קייט, פאַרהאַס זשע מוז זיך דאָס ענדערן? אין שטאַט איז געקו-
 מען איינער אַ מענטש, וואָס האָט געבראַכט אין אַרדענונג די אַלע
 ענינים פון דעם געשעפט, געראַטעוועט די פירמע, האָט צוריק

אזעקגעזעצט די מיטגלידער פון דער משפחה יעדן אויף זיין אָרט, באַרויקט די גאַנצע שטאָט...
שעלדרופּ איז אַהיימגעקומען.

האַט ער טאַקע אַלע ענינים פון זייער געשעפט געבראַכט אין אָרדנונג אין אַ טייל פון זיי האָט ער אפילו אַריינגעבראַכט אַן אומאַרדנונג. אַך, אויסמיידן דאָס האָט מען נישט געקאַנט. מענטשן שטויסן איינס דאָס אַנדערע אַראָפּ פונם זעג, טרעטן איינער איבער דעם אַנדערן, אייניקע פאַלן צו נער, ערד, בדי אַנדערע זאָלן אויף זיי טרעטן, זיי איבער אַ בריקל, אַנדערע גייען אונטער, דאָס זענען די, וואָס זענען נישט בכוּף אויסצוהאַלטן די שטויסן, און זיי גייען אונטער. אָבער די, וואָס בלייבן פון אויבן, בליען און לעבן אַ גוטן טאָג. אָט אזוי שאַפט זיך די אומשטערבליכקייט פונם לעבן. זעט נאָר, דאָס אַלין ווייסן די זייער ביים פּרוּנען!

אַז שעלדרופּ יאָהנסען איז געקומען צופאַרן פון ניי-אָרלעאַן, האָט ער נישט אַרויסגעוויזן קיין גרויסע צוגעלאָזיקייט און קיין איבעריקע גוטהאַרציקייט. דעם געשעפטפירער בערענטסען האָט ער קיין שלעכט וואָרט נישט געזאָגט, דערפאַר אָבער האָט ער זיך שטאַרק געטשעפעט צום פּאַטער, פּאָדערנדיק פון אים אַ קלאָרן ענטפער.

דער קאַנסול האָט נישט פאַרשטאַנען, וואָס איז ער עפעס שולדיק, איז דען געהערט געוואָרן אזוינס? ער זאָל נאָך באַקומען פאַרזוּרפן ער האָט דאָך בערענטסענען בפירוש געבעטן, ער זאָל נישט פאַרגעסן אָן דער פאַרויכערונג.
— פון וואָס דען האָסטו געהאַט צו טראַכטן?— האָט שעלדרופּ איבערגעריסן אינמיטן.

ס'האַט באַמת נישט געווינט, זיך אַריינדאָן אין אַ דיסקוסיע מיט אַזא נאַרשן זון, מיט אַזא עקשן, מיט אַ זון פון היינטיקער וועלט, ער קומט גאָר פון אַן אַנדער וועלט. שטערלינג, האָט ער געזאָגט; דאָלאָרן, האָט ער געזאָגט. ער האָט זיך גענומען אָפּ-שטויבן און דורכבלעטערן דעם פּאַטערס ביכער, גלייך ווי ס'וואָלט אים געזאַנגען נאָר אין דעם, צו געפינען דאָרט עפעס אַ טעות,

ער איז געווען אין גאנצן געשעפט. האָט דער קאָנסול געהאָט
 חייניק וואָס צו טראָגן אויפן קאָפּ? האָט ער זיך נישט געהויבן
 איבער דער שטאַט ווי אַ מורעם? איז ער דען נישט געווען אַחוץ
 פיל אַנדערע זאָכן אויך אַ קאָנסול פון צוויי לענדער? האָט ער
 נישט געמוזט זיינע באַריכטן דערלאָנגען צו דער ריכטיקער צייט?
 די אלע תירוצים זיינע זענען גאַרנישט ווערט געווען, דער
 קאָנסול איז ביי זיינע צוואַמענשטויסן וואָס אַמאָל אַלץ קלענער
 און נישטיקער געהאָרן, ער האָט געגעבן אַן אָנצוהערעניש, אז ער
 איז גרייט צו ליקוידירן זיין געשעפט. פיאַן האָט ער שוין פאַר-
 זאָרט, ער האָט צוליב דעם פאַרקויפט זיין הילע, אים אַליין און
 זיין פרוי קאָן גיין, ווי ס'גייט, ער וועט אפשר קריגן אייניקע
 אַגענטורן, אַן אַגענטור פון אַ פאַרויבערונגס-געזעלשאַפּט...

ביי שעלדרוף אויף די ליפן האָט זיך באַוווּן אַ ברייטער
 שמיכל, און דאָס האָט דער פּאָטער באַמערקט. ער האָט זיך
 געפילט געטראָפן און האָט איבערגעהורט נאָכאַמאָל, אז ער וועט
 זיין געשעפט פאַרקויפן, בדי אלע חובות צו באַצאָלן און בלייבן
 אַן אַרנטלעכער מענטש.

שעלדרוף האָט דערויף געענטפערט:—מיר וועלן נישט באַצאָלן.
 —פאַרקערט,—האָט געזאָגט דער פּאָטער און איז געגאַנגען
 נאָך הייטער אין זיין ירידה-שטימונג—און איך זאָג זיך אָפּ פון
 זיינע קאָנסולאַטן, ס'איז אַ באַשלאָסענע זאָך.

—ס'הויבט זיך נישט אָן—האָט שעלדרוף געמאָלדן פעסט.—
 מיר זענען גאַרנישט אַזוי רייך, מיר זאָלן זיך דאָס קאָנען דער-
 לויבן.—האָט ער צוגעגעבן. בכלל האָט ער אַצינד דורכגעקוקט די
 ביכער, זיי זענען זייער אויבערפֿלעכלעך געפירט געהאָרן, דאָס
 איז אַ פעלער; ביי ציפערן איז נישט שייך קיין ערך, ציפערן
 זענען אַן ערנסטע זאָך, אַ שטרענגע זאָך.—מיט ציפערן קאָנסול
 זיך נישט שפילן! נאָר די לאַגע איז נאָך גאַרנישט אַזוי שלעכט,
 טאַמע; ס'וואָלט שוין אויסגעווען, ווען מיר זאָלן נאָך דעם קאָפּ
 פאַרליין. אָט די אלע הערן, וואָס קומען צוליפן פון קריטיאָניע,
 האַמבורג, געטעפאָרג און האָרר, פון היינט אָן שיק זיי צו מיר.—
 האָט ער געזאָגט.

- דו מיינסט דאָס ערנסט?

- אָבער מיט איין הנאי, אז דו, טאָמע, זאָלסט זיך אויסרוען.

סוף-בל-סוף האָבן זיך אין אים דערוועקט די געפילן פון א זון, דער פאָטער האָט זיך גענויטיקט אין אָפּרו, דאָס האָט ער פארשטאָנען. און דער פאָטער איז כלל נישט קעגן דעם, ער זאָג זיך אויסרוען, ער האָט א שוין ביסל איבערגעמראָגן, די האָר זיינע זענען געוואָרן נאָך בימערער. די אויגן אָן א גלאַנץ, די טעג אָן א קאָפּ מנוחה, די נעכט אָן א שטיקל פרייד. - איך קאָן דאָך אָבער נישט די גאַנצע צייט אַרומגיין און גאָרנישט טון. - האָט ער געזאָגט

שעלדרוף מעלדעט אָבער: - איך וויל איבערנעמען אין מיינע נע הענט דאָס גאַנצע געשעפט, דו זאָלסט קאָנען זיך אויסרוען. גלייך פון אָנהייב האָט שעלדרוף גענומען זיך צו אַלע ענינים זייער שטרענג און דערביי קיינעם נישט געשאַנעוועט; ער האָט אָפּגעזאָגט אַזוינער אַנדערסענען פון זיין שמעלע אין מאַגזיין, ער האָט זיך אָפּגעזאָגט אַרויסצוגעבן די יערלעכע אונטערשטיצונג מיטן אַנצוג פאַר דעם פּילאָלאָג פּראַנק, אַליזערס זון, ער האָט משלח געווען דעם אַלטן האַלצהעקער, דער דאָזיקער אַלטער דינער האָט געהאַלטן פאַר אַ גרויס כבוד דאָס, וואָס ער האָט געדינט ביי די פרוי יאָהנסענס עלטערן נאָך און האָט פון זיי געהאַט אַ זיבבערנעם קעפל. אַ געשאַנק פאַר זיין מריישאַפט. שעלדרוף האָט אויך מבטל געמאַכט דעם אָפּמאָך מיט הענרוקסען אויף דער ווערק.

די מענטשן זענען היידער געשאַנען אין די הויפלעך ביי זייערע הייזער, אין יעדער איינער האָט אַרויסגעזאָגט זיין מיינונג וועגן דעם אמתן מצב; ס'קאָן קיין ספק נישט זיין, דער קאָנסול איז אינגאַנצן אַראָפּ, און שעלדרוף האָט איבערגענומען דאָס גאַנצע געשעפט צו זיך אין די הענט, אומעטום זעט מען זיין ווירקונג, אַודאי, פון איין זייט איז די ווירקונג געווען אַ גוטע, פון דער אַנדערער זייט נישט קיין גוטע, וועגן דעם איז הייס דעבאָטירט געוואָרן ביים ברוינען.

אָ, ווי די מילן האָבן זיך געדרייט, און די צינגער האָבן

געפלאגלט! די פרוי יאהנסען האָט איצט אָנגעטון זייער אַ קליינעם הוט. פריער פלעגט זי שטענדיק טראָגן אַ ברייטן הוט מיט אַ ווייסן ראַנד, וואָס האָט זיך געוויגט בשעתן גיין, ווי ער וואָלט געווען אויף זאָויעסעס. און אַצינד האָט זי אַ הוט, וואָס איז ענלעך צו דעם, וואָס די קליינע פרוי קאָנסול דאוורסען טראָגט און וועל-כער קאָסט נישט קיין סאָך. אַפּנים, אַז אין דעם האָט זיך שעלד-רום אויך אַריינגעמישט, וווּ מישט ער זיך נישט אַריין? דעם פאַר-וויקלטן ענין מיט דער ווערף האָט ער אויך געבראַכט אין אָרד-נונג. זעט איר, צווישן דער פאַרשטאַרבענער פרוי הענריקסען און דעם קאָנסול איז אַמאָל געווען עפּעס אַ שטיקל סבב, דאָס איז געווען שוין זייער לאַנג, דאַמאָלס נאָך, ווען די פרוי הענריקסען האָט נאָך פּריש און לעבעריק אַרומגעטאַנצט אויף דער ערד און איז געווען אַלט זייער ווייניק איבער דרייסיק. יא, אזוי איז דאָס געווען, אַצינד איז די ווערף געשטאַנען פאַרשטומט. דאָס איז גע-ווען דאָס ערנסטע, די ווערף איז געבליבן שטיין, קאספאַר און די אַלע אַנדערע אַרבעטער זענען אַרויסגעוואָרפן געוואָרן אינדרויסן און זענען געווען אַרבעטסלאָז, דאָס איינציקע, וואָס זיי האָבן גע-האַט צו טון איז געווען: אָפּצוהיטן זייערע אייגענע הייבער איינער פון דעם אַנדערן.

שעלדרוף האָט אַלץ גענומען אין זיינע הענט. ווען ס'פלעגט קומען אַ שליוּה פון די בעלי-חובות, פלעגט מען אים אַריינפירן גלייך צו שעלדרוף אין קאַנטאָר, וווּ ער איז געזעסן איינער אַליין; די הערן פון געטעבאָרג און האַרד זענען ביי אים לאַנג נישט געזעסן, ער איז מיט זיי געקומען צו אַ סבב, זיי אַרויסבאַלייט פריינטלעך צו דער טיר און זיך היידער אַנידערגעזעצט. וואָס האָט ער זיי אַזוינס געזאָגט, וואָס ער האָט זיי צופרידן געשמעלט? נישט דאָס, וואָס ער האָט געזאָגט, נאָר דאָס, וואָס ער האָט גע-טון, האָט געמאַכט אויף די הערן אַן אומפאַרגעסלעכן איינדרוק: ער האָט זיי אויסגעשריבן אַ וועקסל פאַרן חוב. און אָט - אין ווונדער נאָך דעם צווייטן! דער דאַמפּער פּיאַ איז אין געשעפט געבוכט מיט צוויי הונדערט טויזנט קראָן; וווּ וועט שעלדרוף נעמען דעם מיליאָן צו דעקן דעם היוק פון דער שיף? ער האָט, אַפּנים,

אין דער גרויסער וועלט געהאט ריוויקע פארבינדונגען!
און שעלדרוף האָט זייטער געטון זיינס און אלץ גענימען צו
זיך אין די הענט. אין איינעם אַ שיינעם טאָג, ווייזט זיך ארויס,
אז דער גוטער שעלדרוף אַליין איז נישט געווען אינגאנצן נאָר
געשעפט – וויאזוי זשע? דאָס האַרץ זיינס האָט אים פאַרפירט!
אינמאָל מיטאַנגס-צייט איז ער געגאַנגען צו גרויץ-אַלסען אָפּשאַמאַן
דעם ערשטן ווייזט נאָך זיין קומען, און דאַמאָלס האָט ער זיך
פון דאָרט אומגעקערט אַלס... חתן. איז ער נישט גענוג ענערגיש?
דאָס איז געשען אַזוי זעלבספאַרשטענדלעך, נישט שעלדרוף און
נישט פריידין אַלסען האָבן נישט באַוווּן אַרומצוקוקן זיך רעכטס
און לינקס און אויפן אָרט געקומען צו אַ גמל. די דאַמע האָט
אַפילו נישט אויסגעדרוקט איר הונטש, פֿיין באַהאַנדלט צו ווערן,
ס'איז מער נישט געווען ווי דער סוף פון אַ קינדער-ליבע, ביידע
האָבן דערגרייכט דאָס, וואָס זיי האָבן זיך געווינטשן, פאַר ביידן
איז דאָס זייער נויטיק. דאָס איז געשען אין דעם זעלבן טאָג,
ווען דער אַדוואָקאַט פּרעדריקסען האָט ערב די וואָלן אָרגאַניזירט
די פאַרזאַמלונגען פון די וויילער, ער האָט דאָך נישט געהאַט
קיין מעגלעכקייט צו זיין אויפן צווייטן שלאַכטפּעלד און נישט
דערלאָזן דאָרט צו דער פאַרשמענדיקונג, האָט דאָס געמוזט גיין,
ווי ס'גייט זיך! אַודא, אויסגעוויילט איז ער דוקא יאָ געווען –
אַבער נאָר אין איין אָרט. אין אַ צווייטן אָרט האָט ער געליטן
אַ מפּלה. ס'האַט זיך נאָך קיינמאָל נישט געטראָפּן, אז דער אַדוואָ-
קאַט זאָל אויף אזאַ מיאוסן אופן אַ טעות האָבן אין חשבון: ביי
די וויכטיקסטע וואָלן איז ער דורכגעפאַלן. אַ פּאַליטישן דורכפאַל
קאָן מען נאָך פאַרטראָגן – ס'איז נאָר ביי די צווייטע וואָלן; אָבער
דער לעצטער באַשלוס פון פריידין אַלסען איז אַ פאַרלוירענע זאַך
אויפן גאַנצן לעבן. דערנאָך האָט שוין קיין זאך נישט געקאָנט
מער העלפּן, נישט דאָס אַרומנעמען זי מיט זיין אָרעם און נישט
ווען רעדן מיט זיין דונערנדיקן קול! וואָס האָט דאָ געקאָנט
העלפּן?

אַ לענגערע צייט איז ער אַרומגעגאַנגען אַ פאַרטראַכטער,
אַ וואָך-צייט דורכבאַנדר. אָ, דער אַדוואָקאַט פּרעדריקסען איז

בשום אופן נישט געווען פארלוירן, זיין לעבנספעיקייט איז געווען אויסערגעוויינלעך גרויס, ער האָט געוואָלט גיין אַלץ פּאַרויס, און איצט, אַראָפּ פון וועג! ער האָט נישט געשמרעבט צו דער גרוי-סער מאַכט, ער האָט נאָר געשמרעבט צו דער גרויסקייט און צו דער מדרגה פון אַ פּאַליטיקער אין סטאַרמינג, ער האָט געשמרעבט צו אַ פּאַרמענג, צו אַ קליינשטעמלדיק רייכטום. דערצו איז ער הי געבוירן. און אַזעלכע באַשיידענע צילן זאָל ער נישט דערנרייכן? ער איז שוין איצט אַפילו גענוג גרויס, ער איז דער רעפּערענט פון שטאַט, דעפּוטאַט, פּאַרויצער פון אַן אומענדלעכער קאָמיסיע, אין אַ צייט אַרום ווערט ער יוסטיץ-מיניסטער! וואָס פאַראַ קאַר-יערע! ווער וואָלט זיך דאָס געקאָנט פּאַרשטעלן צוריק מיט עפּ-לעכע יאָר, ווען ער האָט זיך אַרומגעדרויט אָפּגעריסן און אַר-בעמסלאָז, ווען ער האָט זיך נישט געקענט דערלויבן אויף אַ צי-גאַר, יא, ווען ער האָט אַפילו ביים שערער האַלטע געמוזט זיך גאָלן אויף קרעדיט. - איך האָב פאַרגעסן מיטצונעמען מיט זיך קליינגעלט, פאַרשרייבט - ביזן צווייטן מאָל!

פרייליך אָדסען האָט אים אויף אַ נידערטרעכטיקן אופן אָפּ-געטון אַ שפּיצל, נאָר ער וועט דאָס איבערקומען. דער אַדוואָקאַט פּרעדריקסען קאָן אַלץ איבערקומען, ער וועט אַנטויל נעמען נאָך אין אַסאך קאָמיסיעס, ער וועט זיך נעמען אַ רייכע פרוי, און אויף ווייטער וועט ער שטענדיק צאָלן דעם שערער האַלטע גלייך אויפן אָרט. און אַלס יוסטיץ-מיניסטער וועט ער ביי זיך אין ביוראָ טון, וואָס מ'דאַרף טון, מער פּאַדערט זיך נישט פון אים. איינער פון זיינע פּריערדיקע קאַלעגן, וואָס זענען מיט אים צוזאַמען געוועסן אויף די בענקלעך פון סטאַרמינג, וועט אים פּרעגן וועגן דאָס און יענץ, וועט אים אָנזויזן אויף דער אָדער אויף יענער אַרמיניסטראַ-טיווער פּראַגע, אַהדאי, דער יוסטיץ-מיניסטער גיט זיין הבטחה, צו ווענדן זיין אויפּמערקזאַמקייט אויף דער זאַך, און דער דעפּוטאַט דאַנקט דערפאַר

אַ, דער יוסטיץ-מיניסטער איז אַ טיכטיקער טאָן, ער וועט שטענדיק ווענדן זיין אויפּמערקזאַמקייט אויף עפעס, דאָס יא, ער איז אַ מענטש, וואָס שמרעבט צו גיין פּאַרויס, ער איז אַ פירער,

אין זיין ביוראָ ווערן דערליידיקט סײַ גרויסע און סײַ קליינע זאכן. אויב עמעצער האָט מוראָ, דער מלוכה-ראַט פרעדריקסען זאָל עפעס נישט אָפטון אויסערגעוויינלעכס, איז אַ סימן, אז ער קען אים נישט, ער וועט מון נאָר דאָס, וואָס ס׳איז נויטיק, דערצו איז ער באַשאַפן. ער איז אַ ראָד אין דער מאַשין פון דער מלוכה, ווען די איבעריקע רעדער דרייען זיך, דרייט ער זיך אויך. ער האָט נישט קיין בריווינדיקע נאָמור, ער טאָר זיך שנעל נישט דרייען, ער דאַרף נאָר נישט בלייבן שטיין.

ווען ער וועט שטאַרבן, וועט מען ערשט פילן הי ער גייט אָפּ.

XXX

אָליווער איז היידער אַריינגעפאלן אין אַ רעכטער צרה: מ׳האָט אים אָפּגעזאָגט פון דער שטעלע אין מאַנאָזין. דערהײל גייט ער נאָך צו דער אַרבעט, אָבער ווען דער חודש וועט זיך ענדיקן, וועט ער בלייבן זיצן אויפן האַסער. דאָס איז, באַמת, קיינעם נישט אַרויף אויפן רעיון! אָליווער איז שרעקלעך דערדריקט.

ער גייט צו אַבעלן פּדי מיט אים איבערצורעדן. צו ווע- מען דען זאָל ער גיין? דער פּילאָלאָג פּראַנק איז אַ גוואַלטיקער קעגנער פון שפּראַכן, אַ לערער, אָבער די גרויסע אונטערשטיצונג, אויף וועלכער דער פּאָטער האָט געוואַרט, איז נאָך נישט אָפּגע- שיקט געוואָרן אַהיים, דערפאַר אָבער זענען געווען קלאַנגען, אז ער איז אַ חתן געוואָרן פאַר קאַנסטאַנצע הענריקסען אויף דער ווערף. יאָ, דערפון קאָן אָליווער נישט געהאַלפן ווערן!

אַבעל האָט געוואַלטיקט אין דער קווינע, וואָס קאַרלסען דער שמיר האָט אָפּגעגעבן אין אַרענדע פאַר אַ מעסיקער פּרייז. ער האָט געקויפט דעם הערלעכן דאַמפּהאַטער, וואָס איז באַהייצט געוואָרן מיט פּאַראַפּין; ער האָט געקלאַפט גרויסאַרטיק און איז געווען אַזוי גוט ווי אַ געזעלן. אַבעל האָט געהאַט אַסאַך אַרבעט און האָט גאַנץ שיין פאַרדינט. אַבעל איז קיין בעל-תּאווה נישט

געווען, ער זאל דאָס גאַנצע געליט זיינס פאַרניצן בלויז פאַר דעם מאָגן, ער האָט בעסער מיטן געלט פאַרשאַפט פאַר זיך אַ גאַנצע איינריכטונג, איינגעקויפט בעטגעוואַנט מיט וועש, אַ קאַמאַדן; ער איז געגאַנגען צו גאַרשמיד עווענסען און ביי אים געקויפט צוועלף גראַם גאַלד. וואָס האָט ער געקויפט? גאַלד. און דערצו נאָך האָט אַבעל געהאַט אַן איבעריקן צווייקראַנענשטיק פאַרן פּאָטער.

זעט נאָר, אַליווער מאַכט נישט דעם קלענסטן אונטערשיד צווישן זיינע קינדער: אין אַ עת-צרה איז ער נישט געגאַנגען צו פּראַנקן, וועלכער איז נישט הי געווען, ער איז געגאַנגען נאָר צו אַבעלן, וועמען ער האָט געקאַנט מרעפּן יעדן פּרימאַרגן אין קווינע. אויך היינט האַנדל'ט זיך מער נישט ווי אין אַ צווייקראַנענ-שטיק, אַליווער מערדעט, אַז שעלדרופּ יאָנסען האָט אָפּגעזאָגט אַ קאָליקע פּון דער שמעלע, ס'האַנדלט זיך דאָ וועגן זיין שטיקל ברויט, וואָס קאָן ער איצט טוין?

— יאָ, — ענטפּערט אַבעל און פאַרמראַכט זיך — קיין אַנדער אויסוועג וויס איך נישט, איך מוז חתונה האָבן.

דאָס איז עפעס געווען אַ מאַדנע זאַך. און דער פּאָטער האָט געעפּנט מויל און אויגן. — וואָס מיינסטו דערמיט? — האָט ער געפרעגט.

— כ'האַב איצט אַלץ פאַרטיק און איך וויל שוין לענגער אויף איר נישט וואַרטן. — האָט אַבעל געמאָלדן. — איך וויל מאַכן אַ סוף צו דעם ענין.

אַליווער האָט לכתחילה נישט פאַרשטאַנען, ווהיין זיין זון ציילט, ער האָט זיך אָבער געקענט צופאַסן; ער האָט באַלד אַוועקגעשטעלט אין אַ זייט זיין אייגענע זאַך און מיט גרויס מיט-געפיל זיך גענומען צוהערן צום זונס ענין. — נאָך וואָס דאַרפסטו מאַקע לענגער וואַרטן אויף איר. — האָט ער געזאָגט.

— אַווי, דו מיינסט אַווי?

— צי איך מין אַווי? וואָס איז זי דען אין וואָס ביסט דו? זי איז נישט מער ווי, אַשטייגער, אַ געפונענע פּעדער אין גאַס, אַ שטיקעלע פּוך.

— ווילסט אפּשר זען דעם רינג? — האָט אַבעל אַ פּרעג געטון.

ער האָט אַרויסגענומען דעם רינג פון שופלאָד אין דער באַנק
ביים פענצטער. ס'איז געווען זייער אַ שיינער רינג, אַ גראַבער און
אַ בלישמענדיקער, שווער אין דער האַנט, גאָלד. - כ'האַב אים
גראָד איצט פאַרטיק געמאַכט. - האָט ער געזאָגט.

אַליינער איז געבליבן שטיין אָן צשון און האָט זיך נישט
געגלויבט, אָבער ער האָט אַפיקו נישט אַ פינטל געטון מיט אָן
אויג. ענדלעך האָט ער אַ פּרעג געטון; - וואָס האָט עווענסען פאַר.
צאָגט פאַרן רינג?

- עווענסען? איך האָב דעם רינג אַליין געמאַכט. - און אַבעל
האָט באַוווּן די פאַרם, אין וועלכער ער האָט אים אויסגעגאַסן,
האָט באַוווּן די פּייל-דרעמלעך, מיט וועלכע ער האָט געפּיילט,
און די פּיילן, וואָס זענען געווען באַדעקט מיט גאָלד. - זעסטו, אָט
איז אפילו דאָס שמירגל-פאַפּיר, מיט וועלכן כ'האַב אים געפּוצט, -
האָט ער געזאָגט. און אָט זענען די פאַרשידענע פּיילן, גראַבע
און דינע, צום סאַמע סוף האָב איך אים נאָך אָפּגעריבן מיט
זאַמט-לעדער.

דאָס אַלץ איז געווען דער ריינער אמת, אַליינער האָט גע-
שאַקלט מיטן קאָפּ און געזאָגט: - גאָט אין הימל, אַבעל, דאָס איז
דאָך אויסערגעוויינלעך, אַדן, צו וואָס דו נעמסט זיך נאָר, איז
זייער שיין אויסגעפערטיקט.

און אַבעל איז ביי זיך געוואָרן שטאַרק גדול פון דעם פּאָ-
טערס שבחים, ער זאָגט אָבער: - אַצינד האַנדלט זיך אין דעם, צי
זי וועט אים וועלן האָבן.

- צי זי וועט וועלן האָבן! - האָט אַליינער אויסגערופּן. - אויב
דאָס באַשעפעניש וועט נישט וועלן, זאָלסטו זי שיקן נאָר צו מיר!
שיק זי נאָר צו מיר! אזא רינג, ווי דער דאָזיקער, זאָל מען נישט
וועלן האָבן! קוק נאָר אָן, ער איז דאָך צוויי מאָל אזוי שווער
ווי דער, וואָס איך האָב דיין מאַמען געקויפט אין אויסלאַנד. רעד
נישט אַוועלכע נאַרישקייטן!

וועגן דעם פּאָטערס מצב איז מער קיין רייד נישט געווען,
אָבער דער ווייזט זיינער אין קוזניע האָט פאַרם אויפגעמונטערט
דעם אומגליקלעכן פאַרשוין. ער האָט קיין סאָך נישט געדאַרפט,

שוין דאָס אַרײַן, וואָס אַבעל האָט נישט פאַרלוירן דעם מוט אַנט-
קעגן דער אָנקומענדיקער נויט, איז פאַר אים געווען אַ שטיקל
נחמה און אַ חיזוק. אַבעל זאָל פאַרלוירן דעם מוט? ניין.

ער האָט אַרויסגעצויגן דאָס מיכעלע, וואָס האָט אַרויסגע-
קוקט פון דעם טאַמנס קעשנקעלע פון פּאַרנט, אַבעל האָט עס
געוואָלט אַנטלויען אויף אַ רגע, ס'איז אים אַרײַן אַ זעמדעלע אין
אויג. אַבער ווען אַליווער באַקומט דאָס צוריק, דערפילט ער, אז
דאָס מיכעלע איז געוואָרן שווערער מיט אַ צוויקראָנענשטיק.

דערנאָך גיט ער אַוועק, אַליהער. מאַדנע, ווי ער פילט זיך
דאָס אָפגעפרישט, דער ווייט אין קווינע האָט אים גאָר גוט גע-
מאַכט, ער האָט שוין חידער געלט אין קעשענע, מאַרגן איז זונ-
טיק, ס'וועט געוויס זיין אַ גוט וועטער צום אַרויספאַרן אויפן ים-
אָך, און אויף אַהבא וועט מען זיך שוין אַן עצה געבן! אז ער
קומט אַהיים אויף מיטאַג, ברענגט ער פאַר די קינדער גוטע זאַכן,
און נאָכמיטאַג פאַרט ער אַרויס אויפן ים.

ס'ווערט נאָכט, און ער קומט נישט אַהיים, ס'איז שוין דער
צווייטער טאַג, אַליווערן זעט מען נישט; דערצו איז מען שוין
געוויינט, ער לָאָזט דאָס שיפל שווימען, ער כאַפּט פיש, וויפּל
ער דאַרף צום עסן, שטייגט אַרויס אויפן ברעג, קאָכט, עסט אָפּ
און שלאַפּט. קיין זאָך אין דער וועלט קאָן זיך נישט פאַרגלייבן
מיט אַזא פּוילקייט און אַזא ליידיקייט!

ווען ס'האָט איבערן ים און איבער די אינזלען אָנגעהויבן
גרויען אויף טאַג, איז געווען אַ ווינדערבאַרע שטימונג, ממש ווי די
איינזאַמקייט פון דער אייבוקייט אַלײַן; ווייט-ווייט אויף דער יבשה
שטייען עטלעכע נאַקעטע מעלעגראַפן-סלופּעס; צו אַליווערן דער-
מאַגט זיך דאָס קלינגען פון די גלעקער אין אַ נאָענטן דאַרף,
דאָס מאַכט אים ווייך געשטימט, מאַכט אים שטייל און רויק.
דאָס גרויען אויף טאַג ברענגט אים נישט צו קיין שלעכטע
מחשבות, ס'רייסט זיך ביי אים נישט אַרויס קיין קללה, קיין שום
אפיקורסשער געדאַנק, ניין, ניין, די וועלט איז שייַן, ס'איז גוט צו
לעבן אויף דער וועלט, און נאָכדעם ווי ער עסט אָפּ דאָס, וואָס
אים איז איבערגעבליבן פון נעכטיקע פיש, פילט ער זיך זאַט

און צופרידן און זאגט: - געלויבט דער אויבערשטער און אדאנק פארן גוטן ביסל עסן! דאָס איז אַביסל מער, ווי די היינטיקע מענטשן זענען זיך נוהג.

נישט יעדער פארטאָג איז ענלעך צום צווייטן, פארטאָג אויך אַ זונטיק-פארטאָג מיט אַ קליינגעריי פון גלעקער און מיט אַ תפילה-שטימונג, אין דער לופט טראָגט זיך אַ לייכטער גערויש און אַ ברויזן, דעם ים לייגט ביי זיינע פיס, דאָס איז זיין היים, זיין ווי-געלע, די כוואַליעס דערנענטערן זיך צו אים, הויבן זיך אויף און פאלן אַראָפּ. פון זיי בלייבט איבער נאָר אַ שוים, זיי ווערן פארשווונדן אין די ווייטן. אַלץ אַרום איז הונדערט-שיין. דערמאָנט זיך נאָר, איינמאָל אין די יונגע יאָרן זיינע האָט ער זוכה געווען און געווען אַ מיטשטעך. שפעטער האָט איינמאָל געבראַכט צופירן פון ים אַ גרויסער שיף. דאָס אַלץ האָט געמון אַליווער אַנדערסען. ער איז הידער געשלאָפן, ס'איז אַ מחיה אזוי צו עסן און צו שלאָפן. די זון שטייט נאָך אויפן הימל, איצט איז די ריכטי-קע צייט און שעה, אַצינד וויל ער סוף-בל-סוף גאַנץ ערנסט אַרויס-רודערן צום פּוּנגל-באַרג; דער באַרג לייגט זייער ווייט, דאָרט וווּ דאַמף-שיפן פאָרן אַרײַן אין דעם איינגוס. היינט מוז דאָס געשען, אויף די שמאַצע טרעפלעך פון באַרג איז געווען דאָ איידערן-פּוך. - אַך, גאָט, יאָ! - זיפצט אַליווער און רודערט שוואַך. זיין פרומ-קייט, ווי די מענטשלעכע פרומקייט בכלל, איז אפשר אַביסל צו-פיר אויסגערעכנט, ער קאָן דאָך נישט פאַרנאַכלעסיקן זיינע איי-גענע עסקים. ער ווייסט, אז דער פאַסאָזשירן-דאַמפער איז געווען אין שמאַט און איז הידער אַוועקגעפאַרן, בכּן קאָן אים איצט קיי-נער נישט באַגעגענען, ער איז דאָ איינער אַלײַן אויף זיין נסיעה, אָן ערות. און בכלל, וואָס קאָנען אים ערות שאַטן? אַליווער פאַרט זיך כאַפן פּיש, דערצו האָט ער די פולע רעכט.

אַך, אויך אַצינד, ווי שמענדיק אין משך פון די לעצטע צוואַנציק יאָר, איז אין אַליווערס לעבן פארטאָג עפעס נישט-אומלע-גאַס, עפעס אויף דער גרענעץ, צייטנחווין אפילו אַביסל איבער דער גרענעץ.

היינט גנבעט ער זיין איידערן-פּוך, נישט מיט דער זעלבער

פארויכטקייט און ראפינירטיקייט, הי שמענדיק, ער קאן פשוט נישט פארבייפארן און נישט אפשטעלן זיך ביי דער טייערער סחורה, ער זאל זי נישט מיטנעמען, כאפט ער דעריבער שנעל און פילט אן זיין זאק מיט אַרץ, וואָס ער דערטאָפּט, קלויבט נישט איבער. ס'געשעט נאָך עפעס אנדערש, וואָס פאַרכאַפּט אים נאָך מער. אַליווער האָט נאָך נישט פאַרלוירן דעם זיין פאַר שטאַרקע אי-בערלעבונגען און פאַנטאַזיעס, און די פאַנטאַזיעס זיינע זענען אים געבליבן טרײַ. צוליב וואָס איז ער אַצינד אַרויסגעפאַרן?

קײן פּויגל איז דאָ אינגאַנצן נישטאָ אין די נעסטן, ס'זענען אויך נישטאָ קײן אייער דאָרט, די יונגע האָבן זיך שוין אויסגע-פיקט פון די אייער, אַליווער האָט געהאַט די בעסטע געלעגן-הייט זיך גלייך נעמען צו דער אַרבעט. ער איז בודק די אונ-טערשטע נעסטן, גראָבט טיף און געפינט דאָרט פאַפיר; אַוודאי פאַפיר, בריוו, וואָס קאָן דאָס זײַן? אַ פאַסט, קאַנזערווען מיט מאַר-קעס, ס'איז זייער מאַדנע! ער רוקט אַזעק דעם איידערן-פּוך און נעמט צונויף די בריוו, דאָס זענען געלט-בריוו, אויפגעריסענע קאָנ-ווערן מיט זיגלען, נאָר אָן געלט, רעקאַמענדירטע בריוו נישט קײן געעפנטע, ער לייענט די אַדרעסן און דערקענט די באַלעבאַ-טיים, מענטשן פון דער שטאָט און פון די אַרומיקע ערטער; ס'פאַלט אים אײן, עפענען אײן רעקאַמענדירט נבריוו, און ער גע-פינט אין אים געלט, ער עפנט אויף נאָך עטלעכע און געפינט דאָרט געלט-פאַפירלעך שטאַרקע איבערלעבונגען.

אַליווער דאַרף האָבן דעם גאַנצן נאַכמיטאָג דערצו, בדי גוט בודק צו זײן דעם פּויגל-באַרג, ער איז געוואָרן שטאַרק זשעד-נע, ער איז בודק אײן נעסט נאָך דער אַנדערער, ווי ער קאָן נאָר דערלאַנגען, געפינט דאָ און דאָרט דאָס וואָס ער זוכט, ער לייגט אַרץ צונויף אין אַ הויפּן, ער ווערט אַרץ רײכער און רײ-ער. בין-השמשות-צײט פאַרט ער אַזעק פונם פּויגל-באַרג מיט זײן עשירות, דאָס שיפּל פאַרט ווי מיט פאַרע, קײנער באַגעגנט אים נישט, קײן עדות האָט ער נישט. ער קומט ווידער צום אינזל, וווּ ער האָט פאַרבראַכט די לעצטע נאַכט.

פון היינטיקן טאָג אָן ביז צום סאַמע מויט וועט זיין האַרץ אָנהויבן קלאַפן יעדעס מאָל, ווען ער וועט זיך דערמאָנען אין די דאָזיקע איבערלעבונגען. לכתחילה האָט ער אַ מענות געהאַט, ער האָט גערעכנט, אז די בריוו שטאַמען פון עפעס אַ צעבראַענער שיף, שפעטער אָבער האָט ער זיך דערמאָנט, אז אין דער צייַט מונג איז נישט איינמאַל געשטאַנען וועגן נישט-אַרנטלעכע פּאַסט-באַסטמע, וואָס גנבנען אַרויס דאָס געלט פון די ווערט-בריוו און די בריוו וואַרפן זיי אַרײַן אין ים. אַ, אָבער אַליווערס קאַפּ אַר-בעט און האָט שוין געקאָנט באַשיידן זיינע צוויידייקע זאַכן, ער שמויסט זיך אָבער באַלד אָן, ווי דער אמת איז: דאָס איז געווען די רעשט פון אַ געוויסן פּאַסט-רויב. נישט ער און נישט קיינער פון די איבעריקע מענטשן האָט נישט פאַרגעסן וועגן גרויסן גע-שעניש, דעם פּאַסטמיסטערס משפּחה האָט שוין גראָד געהאַט אַ סיבה צו דערמאָנען זיך אין דעם. אַליווער אַרײַן האָט זיך נאָך עפעס דערוואַסט וועגן אַ פעקל געלט-פאַפּירלעך פון יענער צייַט. אָבער ווער איז פאַרמ דאַמאָלס געווען דער גנב, צי אַדאָקף מיט קאַסטן, וואָס האָט זיך אַ נאָמען געגעבן קסאַנדער, צי דער צוויי-טער שטייערמאַן, דעם פּאַסטמיסטערס זון, צי גאָר עמעצער אַנ-דערש, אַצינד ערשט האָט ער זיך אַרויסגעוויזן פאַר אַן אייזל, פאַר אַ פאַרטאַטש, פאַר אַ שרימוזדיק לערנינגל. דאָ האָט ער געהאַט אַזאַ אויסערגעוויינלעכע געלעגנהייט, און ער האָט זי אויסגענוצט ווי אַ שוטח, ער איז געשטאַנען אין דער פינצטער אויפן שיף און אויסגעליידיקט נאָר די גרעבערע בריוו, און דעם רעשט האָט ער געוואָרפן גלייך אין ים אַרײַן! ער איז זיך באַגאַנגען מיט דעם רייכן אוצר ווי אַ פאַרשווענדער, ער האָט זיך געהאַלטן ווי אַ מענטש, וועמען קיין זאַך איז נישט הייליק, אַליווער האָט זיך ממש גענומען צום האַרצן פון יענעם האַלטן זיך. זענען אָבער די שטוי-מע היות, די איידער-פייגל, מער פאַרשטענדיק און דערפאַרן ווי די מענטשן. זיי האָבן באַהאַלטן דעם אוצר. אָט די איידערן-פייגל זענען קלוג, זיי שטאַפן אָן זייערע נעסטן מיט אַלץ, וואָס זיי געפינען, אפילו מיט ווערט-בריוו...

אַליווער פילט נישט קיין הונגער, ס'פעלט אים נישט קיין

שלאָף, ער בלייבט זיצן ווי פארגליחערט ביו ס'הויבט אָן גרויען אויף טאָג, דערנאָך לייגט ער צונויף אין פולער אָרדנונג זיין פאָסט, וואָס ער האָט באַקומען פונם ים, וואָס איז אים געשיקט געוואָרן פון גאָט, פונם הימל אַראָפּ; ער נעמט אַרויס די געלט-פאפירלעך און באהאלט זיי אין דער בוועם-קעשענע, שארט צו-נויף אַלע בריוו און פארברענט זיי; דערנאָך צעשארט ער דאָס אָש און פארזוישט די שפורן. אים אַליין האָט זייער גוט אָפגע-גאַלטן מיטן כאַפּן פיש, אודאי, אָבער געוויסע מענטשן העלן זיך אויך מעגן פרייען, וואָס די בריוו זענען פארברענט געוואָרן.

שפעטער רודערט ער אַהיים, דאָס שיפל שווימט ווי אַ פאַרע. ס'איז מאַגניק אינדערפרי. אַליינער פילט זיך אויסגעמאַ-טערט פון דער גרויסער אַנשמרענגונג, אינדערהיים רעדט ער נישט קיין סאך, אָבער ער איז אויסערגעוויינלעך פריינטלעך און צו-פרידן מיט אַלץ, וואָס מ'דערלאַנגט אים צום עסן, ער האָט דאָך געצט אין קעשענע און קאָן נאָכן עסן אונטערלענען דאָס האַרץ מיט זיסע זאַכן. נאָכדעם גייט ער אין מאַגאַזין.

אין משך פונם טאָג פאַררוקט ער זיך פון צייט צו צייט הינטער, די זעק און פעסער און ציילט דאָס געצט, גלייכט עס אויס און בויגט-אויף די קנייטשן. ס'קומט אַריין אין קונה נאָכן אַנדערן און גריסט זיך מיט אַ מיטגעפיל; זיי ווייסן, אז מ'האַט אים שוין אָפגעזאָגט פון דער שמעלע, זיי האָבן אויף אים רחמנות, אַליינער אָבער ענטפערט: — גאָט העט מסתמא מיך אויך נישט פאַרלאָזן.

טיף אין האַרצן בלאָזט ער זיך. איצט שטייט ער היידער אין זיין מאַגאַזין מיטן געצט און קעשענע און ווערט ביי זיך אַלץ מער און מער גדולדיק; ער איז אפילו אָנגעטון אין זייער אָפגע-טראַגענע קליידער, אָבער דער כאַראַקטער זיינער ווערט ברייטער, ער ווערט ביי זיך מיט זיין אייגענעם מהות אַביסל פעסטער, ער ווערט דערהויבן. אַליינער שטייט איצט אין דער הויך, אויפן שפיץ באַרג, ער זעט נאָר זיך אַליין, ס'גייט ביי אים איבער אין גדלות און, דעם אמת זאָגנדיק, פאַררייסט ער די נאָז. נישט אַנ-דערש, אז ער האָט חשק אַריינצוגיין אין האַטעל, זיך פאַרשמעלן

פאר א רייכן ענגלענדער, פאָדערן פאר זיך א פערד-און-וועגעלע אויף צו מאַכן אויספלוגן אין דער געגנט-אָן א גומא. ווען ער איז צו מיטאָג געגאנגען אַהיים, איז אים אַריינגעפאלן א משונעת אין קאָפּ, אַריינגויין אין אַ פאָר געוועלען און אַפּוצאָלן די אלטע הובות, נאָר מיטן לעצטן פונק פון זיין פארשטאנד האָט ער זיך באַצייטנס געכאַפט צוריק. גרויסער גאָט, זיין עשירות איז דאָך נישט אזוי גוואַלטיק! ער וואָלט זיך דערפאר נישט געקאָנט קויפן קיין לעבנסלענגלעכע רענטע, ניין. אָבער דאָך גענוג גרויס, אז אַ שלימול נעבעך זאָל באַקומען מוט און ווערן אפילו אַביסל חוצפהדיק, ער האָט געמופעט מיט דער קוליע אין דער ערד און צו זיך אַליין גערעדט: -כ'וועל מיך נישט לאָזן אַרויסוואַרפן פון מאַנזין, כ'וועל גיין צום קאָנסול.

פריער פאר אלץ האָט ער איינגעקויפט פארשידענע נאַשע-רייען און מיטגענומען אַהיים, אָ ביו איצט נאָך נישט באַקאָנט צוקעלעך אין פושקעס און אין זילבערפאַפיר; פון דעם מאָמענט אָן זענען שוין די געצוקערטע פרוכטן נישט געווען מער קיין פאַנטאַזיע און קיין פיקציע פאר אַליווערס משפחה. דער רעזולטאַט מאַט דערפון איז געווען, וואָס זיינע נאָענטע האָפּן ממש געשמוינט, זיי האָבן דאָך קיינמאָל נישט אַרומגערייזט אין דער וועלט, יאָ, פעטראַ האָט פון אים חווק געמאַכט און האָט געזאָגט, אז ער האָט מסתמא ביי זיין לעצטער נסיעה געפונען אַן אוצר. אַליווער האָט נאָך גרעסערע ניסים באַוווּן; דאָסמאָל איז ער שוין נישט געווען אזוי פאַרויכטיק ווי אין דער ערשטער צייט פון זיין עשירות, ער האָט איינגעקויפט פארשידענע מלבושים פאר אַלעמען אין שטוב, ער האָט אויך זיך פאַרוואָרגט מיט אַ גאַנצן אַנצוג און אַחוץ דעם האָט ער זיך אויך געקויפט אַ שניפּסל מיט זילבערנע שפרענקעלעך. ס'איז אפשר געווען אַ שניפּסל פאר מיידלעך, אָבער ער האָט זיך נישט געקאָנט פאַרשטעלן דאָס שניפּסל זאָל זיין נישט אויף זיין האַלד, נאָר אויף אַ האַלד פון אַן אנדערן. שפעטער אַביסל, אין דעם זעלבן טאָג, איז ער אַוועק צום גאָלד-שמיר עווענסען, וואָס האָט אויך געהאַט געבעט-ביבלעך, ברייטן און מוזיק-אינסטרומענטן, און דאָרט געקויפט אַ מעשענעם האָרן,

אויסצוהענגען אויף דער וואנט. ער האָט געזאָגט צו פעטראָן:—
 דעם האָרן מוזטו האַלטן ריין, ער זאָל שמענדיק גלאַנצן
 אָט אזוי האָט ער זיך געפירט מיט דער ברייטער האַנט
 און איינגעקויפט זאכן, אַצינד איז געקומען די רייע פון דעם קאַני-
 סול. אַליווער האָט זיך נאָך פרויער באַרימט, אז ער דאַרף צו
 אים גיין; ער דאַרף נאָר איין האָרט זאָגן אָט דעם מאָן, אָט דעם
 גרויסן הער, ער וועט אים געבן צו פאַרשטיין, ער וועט אים זאָגן,
 ווער ער איז...

פונדעסטוועגן האָט ער דאָס אָפגעלייגט פון טאָג אויף טאָג,
 ער האָט, אַפנים, געהאַט נאָך עפעס צו באַקלערן און האָט מיט
 זיך אריין נאָך נישט געהאַט דורכגעקומען. דערווייך האָט ער באַ-
 קומען אַ בריוו, ס'איז געווען פון דעם אַדוואָקאַט, דעם מלוכה-
 יועץ פּרעזעריקסען; ער שרייבט, אז ער איז געהאַרן מלוכה-יוועץ
 און חיל אַלע זיינע עסקים אין זיין היימיש שטעטל ברענגען אין
 אַרדנונג. דעריבער מוז אַליווער באַצאָלן דעם אַלמן חוב אָדער
 אַפרייניקן דאָס הויז, ווי ער ווילט.

אַליווער האָט קיין סאך נישט געמראַכט, ער האָט נאָר צו-
 געהאַרט, ביז דער מאַגאזין איז געוואָרן פאַרמאַכט, און דערנאָך
 איז ער אַוועק צום דאָקטאָר.

אָ, ער האָט זיך גענומען נישט צו קיין שיינער אַרבעט,
 אָבער ער איז אַוועק צום דאָקטאָר.

ביים דאָקטאָר אין צימער האָט געהערשט די זעלבע אַרימ-
 קייט און האָט אויסגעווען פונקט אזוי נישט-וויסנשאַפּטלעך ווי
 פרויער, דאָרט איז נישט געווען נישט קיין שקעלעט און נישט קיין
 מיקראַסקאָפּ, בלויז אַ נישט-פאַרענדיקט בילד פונם דאָקטאָר אַליין
 איז געהאַנגען אויף דער וואַנט. צוריק מיט עמלעכע יאָר האָט
 ער פאַזירט פאַר אַ יונגן מאַלער, פאַר אָט דעם שנעק, וואָס האָט
 געזאָלט מאַלן אַ בילד פון אַ „דאָקטאָר“, דאָס איז געווען אַ
 שטיק צעשטריוונג אין דעם גרויען לעבן פונם דאָקטאָר, דאָס איז
 טאַקע געווען פאַרן דאָקטאָר אַ גרויסער פּבור. אָבער איינמאָל האָט
 דער מאַלער געהאַט ביי זיך באַשלאָסן, אז ער קאָן איבעררייסן
 אינמיטן די אַרבעט און אַוועקגיין צום שכן דאָרט, פּדי אויסצומאַלן

א דאָנעבאַרג-קרייץ אויף זיין פראַק; דאָס האָט שוין דער דאָק
 מאַר נישט געקאָנט פארטראַגן, ניין, דאָס וועט נישט גיין, אַדאָנק,
 נישט אָנעמראָפן אויף קיין נאר, נישט אָנעמראָפן אויף אַבי-וועמען.
 דער דאָקטאָר האָט געזאָגט: - נעמט אייך אייער בילד און גייט
 אייך דערמיט געזונטערהייט!. - פארברענט אייך דאָס! - זאָגט דער
 מאַלער. - איר קאָנט אייך אַליין פארברענען אייער קוואַטש. - ענט-
 פערט דער דאָקטאָר. - אייך בין נישט אייער משרת! - דער יונ-
 גער מאַלער איז געוואָרן שמאַרק אין בעס און האָט אַ זאָג געטון: -
 דאָס איז נישט קיין קוואַטש, דאָס בילד איז זייער ענלעך, ס'איז
 האַרב-פארענדיקט, ס'איז אַ גענויע בילד פון אייך. - פרייער איז
 דאָס בילד געשטאַנען אין אַ ווינקל מיטן קאַפ אַראָפּ, שפעטער
 אַבער האָט דער דאָקטאָר געענדערט זיין מיינונג וועגן דעם, ער
 איז גאָרנישט אזא נאר, ער זאָל נישט פארשטיין די שמעכיקע רייד
 פון דעם מאַלער; ס'קאָן געווען זיין, אז די ווערטער האָבן אין זיך אַ
 קערנדל פון אמת, ער געהערט צו דער קאַמעגאָריע מענטשן, האָס
 צווייפלען אין אַלץ אויסער אין דער וויסנשאַפט. ער איז אַן אָנהענגער פון
 דער געוועזענעם קייט אין דער נאַטור און פון דער טעאָריע וועגן די
 ברוינע אויגן, אָבער אַט די קאַמעגאָריע מענטשן ווייסט נישט פון קיין
 פחדנות, קוקט אין דער פוסטקייט און דער האָפנונגסלאָזיקייט גלייך אין
 די אויגן, גיט אפילו נישט קיין פינטל מיט קיין אויג. דער דאָק-
 טאָר איז געווען שמאַרק זיכער אין זיין געלערנטקייט. געהאַלטן
 זיך פאַר דעם איבערמענטש אין דער קליינער שמאַט, דער באַ-
 שוודיקער און דער ריכטער, אָבער אין אַ גוטע מינוט האָט ער
 פאַרט צוגעלאָזן דעם געדאַנק, אז ס'זענען גראַד דאָ גרעסערע
 פערזענלעכקייטן פון אים: דער ענגלענדער, אַשטייגער, דער פראַנ-
 צויז, אייניקע דייטשן, דער האַלענדער, אַ דער דאָקטאָר איז נאָך
 נישט געווען אזא נאר, ער האָט געוויסט, אז ער אַליין איז נישט
 גאָר קיין מושג; איז נישט געפערקעך, דאָס בילד זאָל הענגען
 אויפן וואַנט נישט-פארענדיקט. דאָס איז שוין געווען אַן עובר, אַ
 וואָס גרענעצט זיך אפילו מיט גרויסקייט
 וואָס האָט אַליינער געהאַלט פון אים?
 ער זאָל אים באַטראַכטן.

וואָס זאָל ער אים געטראַכטן?

דאָרט אַרום דער דרך ווינער. מ'זאָל פעסטשמעקן דעם
שאַדן, וואָס ער האָט געליטן, און ער זאָל דערויף באַקומען
אַ צייגניש.

וואָס איז דען? ניין, דער דאָקטאָר איז נישט מסבֿים. אַליי-
ווער האָט געדארפט דאָס טון, ווען דער דאָקטאָר האָט אים פאַר-
געלייגט. אַצינד האָט דאָס נישט קיין זין. — גיי געוונטער היים אַהיים.
אַליינער האָט זיך שטאַרק געווינדערט. וואָס זאָל דאָס באַ-
טייטן, זאָל דער דאָקטאָר אַצינד זיך מער נישט אינטערעסירן מיט
זיין דרך? ער גיט אים צופאַרשטיין, אז ער און זיין משפּחה גע-
פינען זיך אַצינד אין אַ שווערער לאַגע, און אַ שריפטלעכע צייגניש
פון דעם דאָקטאָר קאָן אים שטאַרק צונוץ קומען.

— ניין, גיי בעסער אַהיים!

אַליינער שטעקט אַרײַן די האַנט אין בוזעם-קעשענע און
זאָגט, אז ער וועט באַצאָלן פאַר דער צייגניש, ס'האָט זיך אין
אים אָנגערופן דער מאַטראַס, דער כוואַט, ער וועט זייער גערן
געבן הונדערט קראָן דערפאַר.

— דו האָסט דען הונדערט קראָן?

— אַוודאי, כ'האַב זיי!

ביי דער לעצטער פּראַגע ווינער איז דער דאָקטאָר גע-
וואָרן אַביסל רויט פון זיינע אייגענע עטלעכע ווערטער. פון וואָס
האָט ער געטראַכט? האָט ער זיך אפשר דערמאָנט אין זיין הבטחה,
וואָס ער האָט געגעבן זיין פּרוי וועגן אַ בריליאַנטענעם רינג, אַ צו-
זאָגן נאָך פון דער יוגנט, וואָס ער האָט ער-היום נישט מקיים גע-
ווען די לייכטע רויטקייט, וואָס האָט זיך דעליקאַט געלייגט אויף
זיין געזיכט, האָט דאָס געמאַכט אַסאַך פּיינער. ער האָט אַרויפגעוועצט
זיינע ברילן און אַ פּרעג געטון: — הייסט דאָס, אז אַ פעסל פּיש-
אייז איז דאַמאַלס אויף דיר אַרויפגעפאַלן און האָט דיר צעבראַכן
אַ פּוס?

אַליינער איז אַביסל אין אַ פאַרלעגנהייט, אַדאָנק זיין שטענ-
דיקער פאַלשער אילוזיע: — ס'איז, אייגנטלעך, נישט געווען קיין
פעסל פּישאייז, נאָר אַ קלאַק, אויף וועלכער איך בין אַרויפגעפאַלן

רײַטנדיקערהייט און בין צעקוועטשט געוואָרן. דערנאָך בין איך אָפּערירט געוואָרן.

— טו זיך אויס!

אָליווער טוט זיך אויס, דער דאָקטאָר באַקומט אים און באַטראַכט אים און זאָגט: — וואָס ווײַססטו פון מיר געוויר הערן? אז דו קאָנסט נישט זיין קיין פּאָטער? דאָס ווײַססטו אַליין גאַנץ גוט. — און ער ווײַל נישט דורכלאָזן די געלעגנהייט אַרויסצווײן זיין גרויסקייט און קלוגשאַפט. — דאָס איז פאַר מיר, איבעריקנס, קיינמאַל קיין סוד נישט געווען. — גיט ער צו.

אָליווער נעמט דאָס אָן ערנסט און בעט ביים הער דאָקטאָר, ער זאָך דאָס אים געבן שריפטלעך.

— צוליב וואָס? — ניין, דער דאָקטאָר ווײַל ווידער נישט. — וויפל קינדער האָט דיין פרוי?

— מיר האָבן פינף קינדער — זי האָט פינף.

— מיין צייגניש האָט שוין אַביסל פאַרשפּעטיקט, די ברוינע אויגן אין שטאַט זענען שוין אויסגעלאָשן געוואָרן. טו זיך אָן!

— איך ווײַל דאָס נישט צוליב די ברוינע אויגן, חלילה. מיר האָבן צוויי קינדער מיט בלויע אויגן.

דער דאָקטאָר, אָט דער אַרטער קליינשטעמליקער רביצותניק, האָט אָנגעשפּיצט די אויערן, אָבער ער האָט נישט געוואָלט זיין פון די, וואָס פּרעגן זיך נאָך, פאַרקערט, ער האָט אַ זאָג געטון מיט אַ מינע פון גלייכגילטיקייט: — לאַז מיך צורו מיט דייע פרוי. וואַס ענינים! — אַפּנים, אז אָליווער האָט אים נישט געקאָנט גאָר. נישט מחדש זיין, דער דאָקטאָר האָט שוין געוויס אַלץ געהערט, קאָן ער זיך איצט פאַרגינען, צו זיין אין דעם מאָמענט גלייכגילטיק. טיך דערצו. ער האָט אָנגעשריבן די צייגניש און זי פאַרגעלייענט, אָליווער האָט אַ שאַקל געטון מיטן קאַפּ, אז ר'איו מסכים און זיך גענומען צו זיין בוועם-קעשענע.

דער דאָקטאָר האָט אים פעסט צוגעהאַלטן ביי דער האַנט: — ב'גדויב, אז דו וועסט נישט האָבן די העזה, מיר פאַרצולייגן געלט פאַר דער צייגניש!

— ניין? — האָט אָליווער אַ פּרעג געטון צעמישט.

-- נ"ן.

דאמאלס איז אַליינער אַזעקגעגאנגען.

ער איז אַזעקגעגאנגען צו שעלדרופ יאָהנסענען און געבעטן, ער זאל אים באַפרייען אויף אַ פאַר טעג פון דער אַרבעט. - פון מיינעמועגן, זייער גערן! - האָט שעלדרופ יאָהנסען ברייט גע- ענטפערט, בדי דערמיט אַרויסצוווייזן, היי איבעריק אינגאנצן אַט דער אַליינער איז פאַרן מאַגאזין. אַליינער איז אַזעק אַהיים. ביי זיך אין שטוב האָט ער געגעבן צו הייסן, אז ער האָט ברעה צו מאַכן עפעס אַ נסיעה, און אז די שטוב-מענטשן האָבן אַ פאַטש גע- טון מיט די הענט פון פאַרווונדערונג, האָט ער אָנגעהויבן בלאַזן פון זיך און זיי דערקלערט, אויף וויפּל דאָס שפּילט ביי אים קיין שום ראַצע נישט; ער האָט שוין געפרוּווט אַרומרייזן די גאַנצע וועלט. - איך דאַרף זיך אַראָפּכאַפּן אין קריסטיאַניע צו אַ געהייסן מלוכה-ראַט, - האָט ער געזאָגט - איך האָב דאָ אין קעשענע אַ פאַפּירל, וואָס איך דאַרף אים הייזן. - אַ, ווי פאַרשטעלט אַליי- נער האָט דאָס גערעדט, און גרויס ער האָט זיך דאָס געהאַלטן! ער איז אַזעק צו אַבעלן און אים געזאָגט: - אויב דו דאַרפסט עפעס האָבן פון קריסטיאַניע, מאַשינעס, געצייגן און אַנדערע זאַכן, קאָנסמו מיר זאָגן, וועל איך שוין באַזאָרגן. - נו, אַודאי, - ענט- פערט אַבעל - אויב, דו קאָנסט, קויף מיר אַן אייזערנע מאַס. הי קאָן מען גאַרנישט באַקומען, און אַן דעם קאָן איך זיך קיין עצה נישט געבן, - דו וועסט שוין האָבן אַ מאַס. - האָט אַליינער גע- זאָגט מיט גדלות. - פון דעם בעסטן סאָרט. - האָט ער געזאָגט - אַזויפיל קאָן נאָך אַ פאַטער טון.

און אַליינער איז אַזעקגעפאַרן.

אין אַ פאַר טעג אַרום איז ער געקומען צוריק זייער גוט געשטימט. אַודאי, הייל ער האָט דאָרט ביי זיין בלוטוויגער גע- פועלט אַלעץ וואָס ער האָט געדאַרפט פועלן.

ער האָט געפרוּווט אויפווכן זיין זון פראַנק, דאָס איז זעלבס- פאַרשטענדלעך, אַליינער מאַכט נישט קיין אונטערשיד צווישן זיינע קינדער, ער האָט נאָכגעפּרעגט אויף פראַנקן, נאָר דאָס איז געווען גאַנץ אומניס, פראַנק איז געווען אַ לערער ערגעץ אין אַ גרויסער

שולע. בכלל, האָט ער דעם אוניווערסיטעט שוין געענדיקט, ער האָט דאָרט מער נישט געהאט וואָס צו לערנען. אַחוץ דעם האָט ער נאָך געקאָנט איבערגעבן אַ גרוס אויך פונם מלוכה-ראַט פּרעד-ריקסען; אַי אַ פּרעבטיקער מענטש, ווי שמענדיק — זייער צוגעלאָזן און באַרעדעוודיק; אַצינד האָט ער אַ קוויטל אויפן גאַנצן געלט, וואָס איז געשטאַנען אויפן הויז. דאָס הויזגעזינט איז אויסער זיך פון פּרייד. אַליינער טראָגט אויפן קאָפּ אַ שטרויענעם הוט אויף אַ זייט; — ס'האָט מיר נאָר געקאָסט אַ פּאַר ווערטער! די שטוב-מענטשן זענען שטאַרק נייגיריק, האָבן זייער אַסאַך וואָס צו פּרעגן; אַליינער בלייבט שטום.

אַליינער איז שוין נישט איינמאַל געווען אין אַ שווערער לאַ-גע; ער פּלעגט דאָס אויפנעמען גאַנץ אייגנאַרטיק, ער האָט בשעת-מעשה געהאַט אַ מערקווירדיק ביטערען בליק, וועלכן ער פּלעגט פּאַמעלעך אויפהויבן פון דער ערד אַרויף-צו, דערביי פּלעגט ער צוגעבן אַ פּאַר ווערטער, וועלכע פּלעגן פאַר אַ זייטיקן זייערן מיט אַ געהיימער געפאַר. ער האָט פאַרמאָגט אין זיך עפעס אַ פאַר-דאָרבנקייט, אַ נידערטרעבטיקייט, פאַר וועלכע דער געגנער טוט זיך צוריקציען. אויך דאָס מאָל איז ער קעגן זיין בעל-חוב נישט גע-ווען גראָב און האָט נישט באַנוצט קיין מעסער. וואָס זשע האָט ער אַזוינס געזאָגט? ער האָט גערעדט נישט קיין סאַך. ביינאַכט, ליגנדיק שוין אין בעט, האָט דאָס הייב זינס שוין נישט געקאָנט אויס-האַלטן אויס נייגיריקייט, און ער האָט איר איבערדערציילט אויפן בעסטן אופן דעם גאַנצן געשפּרעך, וואָס ער האָט געהאַט מיטן מלוכה-ראַט אַ, דאָס דאָזיקע פּאַרפאַלק, אָט דער אַליינער מיט זיין הייב, זיי האָבן ביידע קיין בושה נישט געהאַט אַנצורופּן די זאַכן מיטן אמתן נאָמען, און פון צייט צו צייט האָט אים פּעטראַ צוגע-וואָרפן אַ שטיקל שבח פאַר זיינער אַ גוטע תשובה און האָט גע-זאָגט:—יא, דו האָסט אָפּגעמון אַ זאַך! — האָט זיך אַליינער ערשט גענומען בלאָזן.

וואָס האָט ער דען געזאָגט? ער האָט נאָר דערקלערט, אַז ער האַלט פאַר זייער יושרדיק, דער הער מלוכה-ראַט זאָל בשתּיקה זיך אָפּוואַגן פונם חוב, דער הער מלוכה-ראַט זאָל אים גאַנץ

פשוט שענקען דאָס הויז, אים און פעטראָן און די קינדער ...
 - די קינדער? זיי זענען דאָך שוין דערוואַקסענע? - האָט
 דער מלוכה-ראַט געזאָגט.

- נישט אַלע. נישט די צוויי מיט די בלויע אויגן. אין קינד
 פון די ביידע איז נאָך גאָר קליין.
 - אזוי?

- זייער קליין. במעט אַ גאָרנישט. און דער הער מלוכה-
 ראַט האָט ביים קעניג און ביי דער רעגירונג אַזויפיל צו טון און
 און צו טראַכטן, אז דער הער מלוכה-ראַט וואָלט באַמט מיר
 געדאַרפט אָנשרייבן אַ קבֿלה פאַר דעם הויז.
 - אַ קבֿלה? ניין.

אַליווער נעמט אַרויס דאָס צייגניש פון דעם דאָקטאָר, אז
 ער איז אַ קאַליקע.

דער מלוכה-ראַט לייענט איבער דאָס צייגניש, גיט דאָס אָפּ
 צוריק און פאַרשטייט נישט, וואָס פאַראַ שייכות דאָס האָט צו אים.
 - ניין. - זאָגט אויך אַליווער. דער הער מלוכה-ראַט האָט אַזויפיל
 אויסן קאַפּ, דערפאַר טאַקע דאַרף ער פון זיין זכרון אינגאַנצן
 אויסמעקן דאָס הויז אין זיין געבורטשטאָט און איינמאַל פאַר אַלע
 מאָל אָנשרייבן אַ קבֿלה דערויף.

- ניין. פאַרוואָס עפעס?
 אַליווער קוקט אָן אויפהויבנדיק זיין בליק פון דער ערד
 און ענטפערט:

- וועט דער מלוכה-ראַט אויף זיך נעמען אַ נייעם קלאָפּאָט?
 אָט אזוי האָבן זיי צווישן זיך גערעדט.

אפּשר איז דעם הער מלוכה-ראַט פּרעדריקסען איינגעפאַלן,
 אז זיין גוטער נאָמען איז אין געפאַר? קורץ און שאַרף, עס האָט
 זיך אַרויסגעזען, אז ס'פאַסט גאָרנישט, ער זאָל האָבן אַן עסק
 וועגן עפעס אַ הויז און מיט אַ קאַליקע און מיט אַ מענטש אַ בעל-
 מום. האָט וועט דערויף זאָגן זיין אַמאָליקער וואַלקרייז, וואָס וועט
 דערויף זאָגן זיין געבורטשטאָט? און ער האָט אָנגעשריבן די קבֿלה.
 אַ שטיק צייט האָט זיך אַליווער געקויכעט אין זיין נצחון.
 און די הנאה, וואָס ער האָט דערבוי געהאַט, האָט ער נישט

געקענט באהאלטן. ער האָט נאָך געהאַט געלט, באַמט ער האָט אַסאָך אויסגעגעבן אויף זיין גרויסער נסיעה, אויף מלבושים פאַר זיין הויזגעזינט, אויף דער אייזערנער מאַס, אויף אַ קלאַרנעט, אויף נאַשערייען, אַלץ מיטאַנאָדער, אָבער ס'איז אים נאָך געבליבן געלט, און ער האָט געהאַט דאָס געפיל פון אַ מאַן, וואָס האָט גע-ראַטעוועט זיין כבוד. נאָר איין זאך האָט זיך נישט געענדערט. ער איז נאָך אַלץ געווען אָפגעוואַנט פון זיין שטעלע אויפן מאַנאַזין און ער האָט געמוזט גאָר אינגיכן אַוועקגיין פון דאָרטן. און דאָס איז געווען דאָס אומגליק זיינס. גאָר אינגיכן וועט מיט אים נעמען אַ סוף, און דאָס וועט בויהן זיין קאַפּ צו דער ערד.

אין איינעם אַ שיינעם מאַג האָט אַלייזער גענומען אויף זיך אַ מיאום און פרעך שטיקל אַרבעט; ער איז אַוועק צום קאַנסול מיט דעם דאָקטאָרס צייגניש. יא, צום קאַנסול אַליין. ס'איז דאָך ביים מלוכה-ראַט דורכגעגאַנגען אַזוי גלאַט. אַלייזער האָט געמוזט פרוהן נאַכאַמאָל. ס'איז אים אָנגעקומען זייער שווער דאָס צו טון, ער האָט קוים געפועלט ביי זיך; ער האָט אָבער קיין אַנדער ברירה נישט געהאַט... ער האָט זיך קיינמאָל נישט פאַרגעשמעלט, ער זאָל קאָנען אַזוי נידעריק פאַלן, ער וואָלט נישט וועלן צו-שטיין צום קאַנסול יאָהנסען מיט אַזעלכע מיני תביעות, ער וואָלט וועלן אָפּהיטן אַט די פריילעכע ברוינע אויגן, זיי זאָלן זיך נישט דאַרפן אַראָפּלאָזן פון בושע. אָבער וואָס דען זאָל ער טון? גאָר אין קורצן בלייבט ער אָן ברויט, און דער קאַנסול האָט נאָך געמעגט אויף אַזויפיל אַ טראַכט טון וועגן אַלייזערס הויזגעזינט, ער זאָל די שטעלע אין מאַנאַזין איבערלאָזן פאַר דער קאַליקע. און וואָס וועט דער קאַנסול פון אַלייזערן דערפאַר האַבן? אַלץ. ער האָט פאַר דעם קאַנסול געקאַנט דינען אלס אַ מחיצה. אַ, ס'האָט זיך גאָרנישט געענדערט אין זיין צוגעבונדנקייט צו זיין שפּץ, דעם לעבונג, ער קאָן אים אָפּטרעטן זיינע רעכט, ער קאָן ביי אים זיין אַ פרייער הונט, ער קאָן זיין דער וועכטער פון זיין האַרעם...

אַלייזער איז אַוועק צום קאַנסול.

ס'איז דערפון גאָרנישט געוואָרן. ניין, דער קאַנסול און דער

מאָפּלטער קאָנסור יאָהנסען איז שוין נישט געווען דער זעלבער ווי פריער, ער רוט זיך אויס, ער איז אָפּגעלאָזן, דער זון האָט ביי אים צוגענומען די מאַכט, דער אַלמער טורעם איז איינגעפאַלן. אפילו אויסערדעך האָט מען דאָס געקאָנט באַמערקן אויפן קאָנסול, אז ער איז נישט ער, ער זעט אויס גרוי און פויל, ווי דאָס רעקל זיינס וואָלט נישט געווען גוט אויסגעבערשטעלט. ווען מ'הייסט נישט, וואָלט מען געקאָנט מיינען, אז ער איז אַרונגעטרעפּען אונטער דער ווירקונג פונם מאָבלעמל און איז געוואָרן פרום. פאַרשטייט זיך, אז ער איז נאָך געווען קאָנסול פון צוויי לענדער און געשריבן צו זיינע מלוכות באַריכטן, ער האָט נאָך געהאַט אַ קיילע. ביקן בויך — אָבער וואָס נאָך? אַצינד האָט מען נאָר געהערט: שעלדרוף און שעלדרוף, מ'האַט אויסגעמיטן דעם פּאָטער און געגאַנגען גלייך צום ווין יאָ, דער קאָנסול האָט אין דער לעצטער צייט געמוזט הערן, ווי דער עולם רופט אים ווידער פשוט „יאָהנסען פון דעם האַפן“, פּראָסט און פשוט „יאָהנסען פון דעם האַפן“. אָט דאָס זענען מענטשן. — ווי האָט זיך אַהינגעטון די מאַנטשאַפּט פון פּיאָ — פּרעגן מענטשן. בכלל, זענען דאָס געווען מאַטראַסן, וואָס זענען אַ צענדליק יאָר געווען אויסער דער היים, די משפּחות זייערע האָבן דאָ ביים באַלעבאָס אָפּגענומען דעם געהאַלט ביז היינטיקן טאָג; אַצינד אָבער זענען זיי פאַרשוונדן געוואָרן, זיי זענען פאַרוואַקען געוואָרן אין די טיפּענישן פון ים. ווער איז דאָ שולדיק אָ יאָהנסען פון דעם האַפן? לבתחילה האָט דער קאָנסול געפרוּווט זיך פאַרענטפּערן, געבן דערקלערונגען, ס'העלפט אָבער גאָרנישט, גיי מענה זיך אויס מיט אַזעלכע גראָבע קעפּן זיי לאָזן גאָרנישט אויסרעדן אַ וואָרט, זיי שלאָגן איבער די רייד, זיי בורמשען. שוין נישטאָ די צייטן, ווען מ'האַט געקאָנט אַנטון דאָס גאַלדענע קייטל אויף דעם וועסטל און שפּילן די ראָל פון אַ הער.

אין קריסטיאַניע האָט אַליווער געהאַט גליק, דאָ אין שטאַט איז אים נישט געגאַנגען. דער קאָנסול האָט אים אויסגעהערט; אַליווערן האָט באַמט זיי געטון דאָס האַרץ, צוקונדיק, ווי דער קאָנסול הערט אויפּמערקזאַם אויס און ווערט באַמט וואָס אַמאָל אַרץ

מער אומבאהאלפן. אליזבער האָט ביי זיך נישט געקאָנט פועלן אַרויסצונעמען דעם דאָקטאָרס צייגניש. איך האָב, דאָכט זיך, דיר און דיין הויזגעזינט קיין שום שלעכטס נישט געטון. האָט דער קאָנסול געזאָגט. אַצינד קאָן איך מער גאָרנישט טון, כ'האָב דאָ מער נישט צו זאָגן, לאַמיר האָפּן אויף בעסערע צייטן.

א, פאַר אַ טרייען אָנגעשטעלטן איז דאָס באַמת שווער געווען אויסצוהערן דאָ האָט אליזבער געמוענט אַן אויסוועג, גיין צום ליידאַק אַליין, צו שעלדראָפּן, און ווייזן אים די פּויסט. צי דאָס וועט העלפּן אָן ספק. נישט אומזיסט הייסט ער אליזבער אַנדערשען, אָבער דערווייַל ווערט ביי אים די געבענטשמע בוזים. קעשענע וואָס אַמאָל אַלץ מאָגערער און אין דער זעלבער מאָס פאַרמט ביי אים די שטימונג און געמיט. דערווייַל גייט אַזעק אַ מאָג נאָך אַ טאָג, און אליזבער נעמט גאָרנישט פאַר קיין אַנט-שידנס, און איינמאָל אַ פאַרנאָכט זאָגט צו אים שעלדראָפּ: ער זאָל איבערגעבן בערענטסענען דעם שליסל פון מאַנאָזין.

הייסט דאָס, אז אליזבער זאָל שוין מאָרגן נישט קומען, ער איז פּריי.

עס איז טאַקע געשען דאָס, אויף וואָס ער האָט זיך די גאַנצע צייט געריכט, פונדעסטוועגן האָט דאָס אים געמאַרפּן ווי אַ דונער, ער איז נישט געווען גענוג ענערגיש, בייציימנס צו פאַ-זאָרן די שטוב מיט ביליקער קאַזע און גריין-מעל, און אַצינד קאָן די משפּחה וויגן די אייגענע פינגער.

ס'גייט אַזעק אַ שטיקל צייט, אַ ביטערער חודש, אליזבער איז שלעכט געשטימט און קאָן זיך נישט ווייזן פאַר קיין לעבע-דיקן מענטשן, ער רעדט נאָר אין שטוב דאָס סאַמע נויטיקסטע, ער דרייט זיך אַרום אין שטאַט צווישן די הייזער, ס'איז נאָך גוט, וואָס ער האָט נאָך אַ נישקשהדיק מלבוש אויף זיך. פון די בני-בית האָט ער נישט קיין גרויס נחת, די קינדער זענען געוואָרן בלאָס, דער קלאַרנעט איז געהאַנגען אויף דער וואַנט נישט אויס-געפּוצט, די אַלטע האַלצט אין איין זיפּצן און קרעכצן, זי האָט שוין נישט מער קיין איין קערנדל קאַזע. אליזבער צעשרייט זיך פּלוצלינג: קאָנסט שוין באַקומען קאַזע אין דער הילפּס-קאַסע—

אך, איך בין שוין אזוי אלט, הלוחאי העלפט מיר נאָט, איך זאָל שוין לייגן אין קבר—ענטפערט די אלטע.

איינמאָל אין אַ שיינעם פרימאָרגן האָט דאָרט אין שטוב געהאַלטן באַזונדערס שמאַץ, ס'איז שוין אפילו נישט געהען קיין גלעזל וואַרעמס צום פרושטיק. פעטראַ קומט צוריק פונם ברוינען, זי איז אַביסל אויפגעטונטערט, אַלייזער אָבער שווינגט. ער מראַכט אפשר וועגן דעם, אז די השגחה האָט זיך דאָ געדאַרפט אַרייַן-מישן, די השגחה אָבער האָט, אַפנים, אנדערע זאכן אין זינען, זי איז זיך עוסק מיט די ליליעס אויפן פעלד און מיט יעדן איינציקן פון די נישט געצייילטע האָר אויפן קאָפּ. פעטראַ גיט אַ זאָג, און ס'מאַכט דעם איינדרוק, זיי ס'וואַלט עמעצער פון דרויסן איר אַרייַנגעגעבן דעם געדאַנק: — כ'וואַלט וועלן וויסן, וואָס וואַלט גע-ווען, ווען איך גיי זיך דורך צו אים און רעד זיך מיט אים דורך אַלייזער ענטפערט דערויף גאָרנישט. די באַקן זענען ביי אים געוואָרן איינגעפאַלן, ער האָט נאָך קיינמאָל נישט אויסגעווען אזוי אָפגעלאָזן און נאָך קיינמאָל נישט געהאַט אזא אומהיימליכען אויסדרוק, אָן אויסדרוק פון נישט קיין לעבעדיקן מענטשן, ס'גייט אים קיין זאך נישט אָן. ער גייט אַוועק פון שטוב, און אז ער קומט צוריק, פאַלט ער אַנידער מיט זיין קוריע אויף אַ בענקל און פרעגט מיט חווק: — די האָסט דאָך געהאַט בדעה גיין צו שעלדרופן?

פעטראַ נעבעך איז נישט געהען צונגערייט צו אזא מין שאלה און זי ענטפערט נאָר: — יאָ.

— דו ביסט אָבער נישט געאָנגען?

זי קומט צו זיך און הויבט זיך אָן שפאַרן: היינט? זי קאָן זיך דאָך נישט לאָזן ווי זי שטייט און גייט, זי מוז דאָך פריער אויסוואַשן אַביסל וועש, זי איז דאָך שרעקלעך אָפגעלאָזן.

אויף מאָרגן, נאָכן ענדיקן די וועש, אז זי האָט זיך היידער פֿיין אָנגעטון און אַלץ געבראַכט אין אָרדנונג, איז זי היידער גע-וואָרן אַן אמת שיינע און הערלעכע פרוי, אַלייזער האָט געמעגט אַ קוק טון אויף איר מויל און אויף אירע אָנגעשטעלטע ליפן, וואָס באַוועגן זיך די גאַנצע צייט, ער האָט אויך געמעגט איר געב,

א קוש, אָבער ער איז געווען לגמרי אָן לעבן. וואָס האָט זי גע-
האַט פֿון איר שיינקייט?

מיט איר ווייזט ביי שעלדרופן האָט זי גאָרנישט געפועלט,
זי איז געקומען צו א שטיין, צו א שטיק-האַלץ. שעלדרופ האָט
אָפגעוואָגט, ער האָט קיין שום אַרבעט נישט פאַר אַליווערן, ער
איז נישט ביכולת ווייטער אים אויסצהאַלטן. — נו, דאָמיר בעסער
נישט רעדן דערפֿון! — אַ, שעלדרופ האָט נישט פאַרגעסן יענעם
פאַטש אין באַק, וואָס ער האָט אין דער יוגנט געכאַפט פֿון פעט-
ראָן; אַצינד איז ער שוין אַ חתן און אַ קליינלעכער מענטש, ער
איז גאָרנישט געווען ענלעך צום מאַטן זיינעם, וואָס האָט געהאַט
זייער אַ ברייטע האַנט.

ס'איז נישט געווען קיין אַנדער אויסוועג; ביי אַליווערן אין
האַרצן האָט זיך אָנגעקליבן אַזויפיל פאַרדרוס און האַס, אז ער
האַט זיך אַליין אַוועקגעלאָזט צו שעלדרופן. אַ פאַטאַלער שריט,
וואָס האָט אים גורם געווען פיל עגמת-נפש. ס'האַבן גאָרנישט גע-
האַלפן אַלע הונעות און העחיות, מיט די פאַרשמעלטע ריר, מיט
די דראָונגען, מיט דעם קרומען בריק, וואָס הויבט זיך אויף פֿון
דער ערד; שעלדרופ איז אַ מאַדערנער מענטש, אַן אַנטשיידענער
און האַרטער מענטש. אויב עמעצער מיינט, אז דער דאָזיקער הער
האַט מורא פאַר אַ סקאַנדאַל, איז ער זיך מועה, ער קאָן נאָך אין
אַזא עסק עפעס פאַרדינען; אין דעם פאַל קאָן ער זיין גאַנץ
רויק, ער האָט ביי זיך פֿרייליך אַלסען, און ס'קאָן געשען, וואָס
ס'וועט געשען.

אַליווער האָט געמוזט אַוועקגיין מיט גאָרנישט. ער האָט זיך
געהאַלטן זייער נאָריש און האָט פאַרלוירן דאָס גלייכגעוויכט, ער
האַט אָנגעהויבן שרייען. — שאַ! — האָט שעלדרופ שטרענג אַ זאָג
געטון. אַליווער האָט אַ שטיק געמון אויפן מיט זיין קאַסטבאַרע
מעדיצינישע צייגניש; נו, יאָ, שעלדרופ האָט גענומען דאָס פאַפיר
אין האַנט און איבערגעלייענט, ער האָט געפֿרעגט: — וואָס זאָל דאָס
באַדייטן?

— איך בין נישט קיין פאַטער פֿון די קינדער. — זאָגט
אַליווער.

שעלדרוף פרעגט מיט א שטייבל: - יא, וואָס, צום מייזש, גיט דאָס מיך אָן?

דער דאָזיקער סוחר איז נישט אין שטאַנד משיג צו זיין דעם פינצטערן מזל פון אַט דעם, וואָס שטייט אַנטקעגן אים, אַפילו די געמיינהייט און נידערטרעכטיקייט, וואָס האָט געשטעקט אין די ווערטער פון דער דאָזיקער קאָליקע, האָבן אויף אים געמאַכט אַן אויבערפֿלעכעכען איינדרוק; ער האָט געהאַלטן אין איין שטייבלעך. אַליווער האָט זיך צונויפגעקאַרטשעט און איז געוואָרן בדייך; ער האָט געזאָגט אַליק, וואָס ער האָט נישט געדאַרפט זאָגן, דערמאַנט זינע פּינף קינדער, איבערגעחורט, גערעדט וועגן די ברוינע אויגן; אַ, שיינע אויגן, אַט די ברוינע...

- נעם דעם וועג!
- ברוינע אויגן...
- נו, איז וואָס?

אַליווער האָט זיך אינגאַנצן פאַרלוירן, יענעם קאַלטקייט האָט אים נאָך מער צערייצט. - יא, איר מענט לאַכן! ווער האָט דען ברוינע אויגן דאָ אין שטאַט...?

- אויך! - האָט אים שעלדרוף איבערגעשלאָגן די רייד און זיך צעלאַכט אויף אַ קול.

- ניין, נישט איר, דאָס ווייסט איר גאַנץ גוט. וואָס איר האָט, איז נישט היכטיק; אָבער וואָס עמעצער אַנדערש האָט...
- אזוי, הער נאָר אויס, - האָט שעלדרוף געזאָגט, אויפֿ-הויבנדיק זיך - דאָס מאַל וועט אויך דעם דאָקטאָר גאַרנישט העלפֿן; נעם דיר דאָס פּאַפּיר און גיי זיך געזונטערהייט! איך מײן דאָס גאַנץ ערנסט.

XXXI

מ'זענען דורכגעגאַנגען עטלעכע טעג, און איבער דער שטאַט האָט זיך פאַרשפּרייט אַ קלאַנג, אַז אַליווער איז נישט נאָר אַן אַ פּוס, נאָר ער איז אַ בעלי־מום גאָר אויף אַן אַנדער אָפּן, ער האָט קניט האַמסין

א צייגניש פונם דאָקטאָר, אז די קינדער זענען נישט זיינע איי-גענע. וואָס בלייבט אים נאָך איבער? דער קלאַנג האָט דערלאָנגט אזש צו אַליווערן אַליין, און דווקא דורך דעם סטאַליער מאַטמיס.

און דאָס אויך, צו די אַלע צרות זיינע איז נאָך צוגעקומען אַט דער בויון! וויאזוי איז דאָס אַנטפּלעקט געוואָרן אַט דער סוד, וואָס איז אויפ'יל יאָרן געהאַלטן געוואָרן? קאָן מען בכלל האַלטן אַ סוד? דאָס שלאָגט זיך דורך, דורך די ווענט, די שטיי-נער אויפן ברוק רעדן דערפון, דאָס שטומע באַקומט לשון; דער יונגער סוחר האָט אפשר געמאַכט דערפון אַ וויץ.

מאַטמיס דער סטאַליער האָט עגמח-נפש, וואָס ער האָט אויף אַן אומשוואַריקן מענטשן געוואָרפן אַ חשד, אז ער איז דער פּאָ-מער פון מאַרען סאַלמס קינד, ער איז זייער אויפריכטיק און זיי-ער נישט געשיקט, ער וויל מתקן זיין די עוולת, וואָס ער האָט געטון; ער וואַרט אָפּ אַליווערן אויף דער גאַס, ער באַגרייבט זיך מיט אים און גיט אים די האַנט. ס'איז געווען אַ מאַדנע באַגעגע-ניש - שטייען זיך ביידע מענער איינער קעגן דעם אנדערן. אַלי-ווער פאַרשטייט נישט.

- יאָ, זאָגט מאַטמיס - איך האָב דיך נאָר געוואַלט באַ-גריסן און דו זאָלסט מיר מוחל זיין, וואָס איך האָב קעגן דיר געזינדיקט! - ער רעדט פּאַרויכטיק ווי ער קאָן נאָר, ער רעדט אַרום און אַרום, און אַליווער איז דאָ גאַרנישט חושד און פאַר-שטייט נישט אַ לענגערע ווילע דעם עצם געשפּרעך. אָ, דער דאָ-זיקער סטאַליער מאַטמיס, אַט שטייט ער, אַ מאַדנער מענטש, אַ קאַמישער יונג, ער געדענקט נישט די עוולת, וואָס ער האָט גע-האַט פון אַליווערן, יענער האָט אים אָפּגענאַרט מיט די מירן, אָפּגעשווינדלט מיט אַ גאַלדן פינגערל, צוגענומען ביי אים פעטראַן אַליין, און דאָ האָט ער זיך אַרײַנגענומען אין קאַפּ בעטן מחילה, ער האָט נישט געקאָנט געפינען קיין רה, זינט ער האָט זיך דער-ווסט, וואָס מיט אַליווערן איז...

- וואָס מיט מיר איז?

- יאָ, אז דו ביסט אַ בעל-מום און דו ביסט אזוי אָפּערירט.

אליינער קוקט אים אָן און צום סוף זאָגט ער: - אזוי, די
ווייסט דאָס?

אָהאָ, פאַרהאַס זאָל מאַטמיס נישט וויסן! די גאַנצע שמאַט
רעדט דערפון, אומקערנדיק זיך פונם ברוינען אַהיים, האָט מאַרען
סאַלט נעכטן געבראַכט דאָס נייעס, וואָס איז געוואָרן צוגעפּוצט און
רייכער מיט אַ פּאַר פרטים און זיך פאַרשפּרייט נאָך ווייטער; ס'איז
גאַרנישט געווען אזוי טראַגיש, פאַרקערט, ס'איז אַביסל קאַמיש,
שמאַרק קאַמיש. און די פעטרא, וואָס האָט אַליין געהאַט אירע
קינדער; נישט אַלע פרויען קענען דאָס. כיכיבי!

נאָר מאַטמיס שטרייכט דאָס נישט אונטער, ער ווייזט נאָר
אַרויס מיט'ליידי צו דעם געניזוקטן און לאַזט פאַלן אַ פּאַר ווערטער
וועגן דעם ווי שווער און גרויזאַם דאָס לעבן איז זיך מיט אים
באַגאַנגען, יאָ. דאָס איז זייער טרויעריק. אָבער, אפשר איז די
גאַנצע מעשה אַ ליגן?

אָליינער איז פאַר אים געשמאַנען מיט אַן אַרפּפּגעלאָזטן
קאַפּ, ער איז אין דעם ערשטן מאַמענט געווען אין אַ פאַרלענג-
הייט, ער האָט נישט געוויסט, וואָס צו טון, צי זאָל ער אָפּלייקע-
נען אָדער מודה זיין. ער האָט נאָכגעגעבן, ער האָט אַוועקגעלייגט
אין אַ זייט די כוואַטסקע שטיק ווינע און האָט געזאָגט: -ניין, ס'איז
נישט קיין ליגן.

ביי דעם דאָזיקן ענטפער האָט דער סטאַליער פּרוצלינג
דערפילט אַ דערלייכטערונג, יאָ, ווי מ'האַלט פּלוצלינג צוגענומען
ביי אים עפעס אַ מניעה אין וועג. האָט ער אין דעם מאַמענט
געטראַכט וועגן זיינע פּערווענלעכע זאַכן? ער האָט אַ זאָג געטון צו
אָליינערן: -יאָ, יאָ, ווי אומגליקלעך דו ביסט נעפעך! נאָר איך
וועל דיר עפעס זאָגן: קיינער פון אונז קאָן נישט וויסן, וואָס מיט
יערן איינעם פון אונז וועט פאַרקומען; מיר געפינען זיך אַלע אין
רשות פון דעם גורל. אָט, לַמשל, דאָס קינד האָט איינמאַל דער-
טאַפט די שוועבעלעך און געוואַלט אונטערצינדן די שפּענדלעך
פונם ווערקשטאַט! ס'האַט געקאָנט אַליין פאַרברענט ווערן.

מאַטמיס פּלאַפּט, ער טרייסט אָליינערן און טוט וואָס ער
קאָן נאָר. און דערווייל דערציילט ער, אז ער נעמט זיך מאַכן אַ

בעט פאר אַבעלן. ער איז ביי אים געווען די טעג און באַשמעלט אַ בעט; ער מוז האָבן ביי פּערצן טעג.

— אַך אַזוי, זאָגט אַליווער—פאַר אַבעלן?

— יא, פאַר אַבעלן. ער קלייבט זיך חתונה האָבן. און מאָר-נע, ווי שנעל די יוגנט וואַקסט, און איידער מ'קוקט זיך אַרום, ווערן זיי שוין זעלבשמענדיק. וואָס טויגן דאָ די ריידן פונדעסט-וועגן זענען די מענטשן אין די עלטערע יאָרן אויך אין די הענט פון דעם גורל, מאַטמיס האָט גערעדט, יא, ער האָט גערעדט גלאַט אין דער וועלט אַרײַן.

אַליווער ענטפּערט גאָרנישט, און מאַטמיס זאָגט:— איך שעם מיך צו דערצײלן, איך קלויב זיך אַצינד חתונה האָבן. אַליווער האָט שוין געהאַט אזא טבע, ער האָט געקאָנט פאַרגעסן זײַנע אייגענע פּריידן און לײדן און פּלוצלינג פאַראַינטע-רעסירן זיך מיט אַ צווייטן מענטשן, דערפאַר טאַקע האָט ער אַ פּרעג געמון איבערראַשט:—רו?

— יא, דו מענסט פּרעגן! אָבער אַצינד איז דאָס זיכער, — האָט דער סטאָליער צוגעשאַקלט מיטן קאָפּ—מאַרען וויל נישט אַוועק פון דעם יוג, און איך, דער אייזל, האָב זיך צו אים צו-געוויינט; אָבער ווען אַ קינד קאָן נעמען און אונטערצינדן דעם ווערקשאַט און אַרײַן אויך פאַרברענט ווערן, דאָס וויסן מיר אַלע, און דאָ קריכט ער אַרום צווישן די פּיס די גאַנצע צײַט, און זונטיק נעמט ער מיך אָן פאַר דער האַנט און זאָגט:— אַרויס-גיין, אַרויסגיין!—ער איז אַ טײַערער בחור. איך קאָן נישט זאָגן, אַז איך האָלט זיך אָן אים נישט געקאָנט באַגיין, אָבער אויך מאַרען וועט אים נישט אַוועקגעבן.

וידער אַ גאַנצער צעטל מיט מענות, צום סוף פּרעגט אַלי-ווער:—הײסט עס, דו נעמסט די מאַרען פאַר אַ ווייב?

— וואָס דען זאָל איך מוין?—ענטפּערט דער סטאָליער. — יא,

די מאַרען.

און מאָדנע, אַז דער סטאָליער מאַטמיס האָט זיך סוף-בסוף-סוף געלאָזט גיין אַהיים, אים איז עפּעס אויסגעקומען, אַז ס'איז גאַרנישט אַזוי שרעקלעך, וואָס ער וויל נעמען די מאַרען,

פארקערט, ער האָט זיך איצט געאייִלט אַהיים, ער האָט פון זיך אַראָפּגעוואָרפֿן אַ שווערע משא, וואָס האָט אים געדריקט אויפֿן האַרצן, איין גאַט ווייסט דעם אמת. דער סמאָליער איז אפשר פֿטור געוואָרן פון דעם ערנסטן, וואָס האָט אים נישט געקאָזט צורו, דהיינו, אז אַזווער האָט קיין שום שייכות נישט צו מאַרען און צו איר יינגל! ווער ס'זאָל נישט זיין דער פּאָטער, אַליווער געוויס נישט.

און די קאַליקע שפּאַנט אויך אַהיים. פּאַרשטייט זיך, אז ס'איז נישטאָ קיינער, ווער עס זאָל זיך פון אים נישט באַהאַלטן און נישט אַנטלויפֿן פֿאַר אים, ער האָט אָנגעוויזן דעם מענטש-לעבן אויסזען, ער איז געווען צעשעדיקט און אָפּגעפּאַרן, ער האָט ביי יעדן איינעם אַרויסגערופֿן אַן עקל. קאָן ער זיך דערוואַרטן, אז עמעצער זאָל אים אַמאָל אָנקוקן אָן אַ ווידערווילן? דאָס אַראָפּ-הענגענדיקע פעטע לייב זיינס זעט אויס שרעקלעך, אָפּשטויסנדיק, היינט דאָס הינקען זיינס איבער דער גאַס! אַפּילו פֿאַר אַ חיה, אַ פּיר-פּיסיקע חיה, קאָן מען אים נישט פּאַררעכענען, ער איז נישט נאָר אַ קאַליקע, ער איז אַן אויסגעליידיקטע קאַליקע, אינעווייניק פּוסט. ס'איז אַמאָל געווען אַ מענטש.

ער הינקט אַוועק. מאַטמיס דער סמאָלער דערווייטערט זיך פון אים.

ער לייגט עפעס אָן וועג און גייט פּאַרביי דעם דאָקטאָרס הויז, אפשר האָט ער אויף אים אַ חשד, אז ער האָט אויסגעגעבן זיין סוד, און וויל זיך מיט אים אָפּרעכענען. קאָן זיך נאָך אַליווער מיט עמעצן אָפּרעכענען? שוין אַוועק די יאָרן. ער דערזעט דעם דאָקטאָר שטיין ביים פענצטער פון זיין קאַבינעט און גייט הייטער; אפשר איז אים קלאָר געוואָרן, אז ער טוט אַ קרומע זאָך. ער גייט פּאַרביי און גייט הייטער, דער דאָקטאָר זעט אים און קוקט אים נאָך. אַליווער איז אַ שטיקל דערשיינונג, אַ פּראָבלעם, דער דאָקטאָר קאָן זיך טראַכטן וועגן אים און שאַצט אים אָפּ אויף זיין אייגענעם אַרט. אָט דער מענטש מיט איין פּוס האָט עפעס איבערגעלעבט אויף דער וועלט, דער שטורעם האָט אים געפּאַקט אינמיטן וועג, אַ דונער האָט אים געטראָפֿן, און ער איז פּאַרניכטעט

געוואָרן. די טראַגט האָט אים אַמאָל אין אַ ווייץ אַ נאָמען געגעבן ים-קראַפּיווע, אַ סברה, אַז דער ציונעמעניש וואַקסט פון זיין אייגן פּריילעך ווייבל. דער דאָקטאָר געפינט דעם ציונעמעניש פאַר זייער נאַריש. די ים-קראַפּיווע איז נישט אַ פאַרניכטעמע זאָך, די ים-קראַפּיווע איז דאָס, וואָס זעצט זיך אָפּ אויפן דעק, אַביסל שליים, אַזדאי, ס'האָט נישט קיין ליניעס, ס'האָט נישט קיין פאַרם, אַזדאי אַזוי. אָבער אַלס שליים איז דאָס אַ פאַרבן-רייכער ווונדער, אַ לעגענדאַריש שפּיגל-איי, וואָס איז אָבער אַזוינס אַליינערן ער הינקט אַרום | איבער דער ערד, ער איז אַ קוריאַן, ער איז אַ רעבוס. אַט הינקט ער דאָרט אַרום, ער האָט נישט אַלע אַבריים, בלויז אַ טייל פון אים הינקט דאָ איבער דער גאַס; וואָס עס פעלט אים נאָך, איז דעם דאָקטאָרס דינסט געוויזן געוואָרן ביים ברונען, אין איינעם אַ שיינעם טאָג האָט ער פּלוצלינג אָנגעוויזן דעם אַלגעמיי-נעם לעבנס-אינהאַלט פון אַ מענטשן, ס'איז געשען פּייל-פון-פּווינג, מיט איין שניט פון מעסער, פון יענעם טאָג אָן האָט ער זיך גע-פונען אויסער דער מענטשהייט, ער האָט פאַרלוירן דאָס רעאַלע אין זיך, ער איז געוואָרן נישט מער הי אַ געשפּענסט. אַביסל צו שטאַרקע ווערטער? וואָס הייסט, — ס'איז דען נישט פון אים אַ תּל? זייט אַזוי גוט, נעמט און באַטראַכט אים נאָכאַמאָל, ער איז פּויל-קום אין זיין פּוסטקייט, אַן אומגליק האָט געטראָפּן דעם מאַטראַס און אים געמאַכט צו גאַרנישט. ער גייט אונטער, דער אונטערנאָנג זיינער איז אַ מייסטער-ווערק, זייער גוט אויסגעפירט און מיט שכל. האַרט נאָר צו! ער לעבט דאָך, ער איז דאָך נישט איי-גאַנצן אויסגעלאָשן געוואָרן, ער איז נישט מער ווי אַ רעשט, וואָס שלעפט זיך אַרום מיט זיין הילצערנעם פּוס און מיט זיין קוליע, פון וועלכע מ'קאָן אויסלייגן אַן אות פון רונען-שריפטן, אָדער אַ העברעישן אות. פאַרהאָס האָט אים דער טויט געשווינט? פּרעגט ביי דער השגחה! וואָס איז דער צוועק דערפון? דער מענטש איז אפּשר אַ נישט-געלונגענער פּרוּה, אַ סקיצע צו פאַרניכטונג? ער איז אַ רעשט, און דער דאָזיקער רעשט האָט נאָך רעשמלעך, קומט און נעמט זיי, ביי אים איז נאָך פאַרבליבן אַ פּוס, ער קען רעדן... ער איז אַמאָל געווען אַ מענטש.

ס'איז אים נאך אזויפיל געבליבן, אז ער האט די גאנצע צייט געהאט מוט צו דערהאלטן זיך ביים לעבן. ער האט זיך אן עצה געגעבן! ער האט זיך באנוצט מיט קינסטלעכע מיטלען, כדי איבערצוקומען די צייט, ער האט געזאגט לינגס, ווייל ער האט געציטערט פאר זיין הויט, ער האט זיך פארגעשמעלט פאר א מאנסביל, געמראגן לאנגע הויזן. כדי צו פארדעקן זיין חסרון, האט ער אויסגעמראכט א מעשה מיט א פעסל פיש-אייך, דאס, וואס האט זיך מיט אים געמראפן, האט ער ארומגעהויט מיט א דערהויבע. נער ווירדע און א נאמען געגעבן „דאס באשערמע“. ער איז געווען געצווינגען צו ראטעווען זיין כבוד דורך שווינדל; ער האט געוואלט זיין מיט מענטשן גלייך, האט ער נעבעך געמוזט זיך אליין איבער-רעדן און גלייבן אין די באבע-מעשיות. אפשר האט ער דערין גע-פונען זיין שטיקל גליק, אלנפאלס האט ער קיין אנדער גליק נישט פארמאגט. איז דאס געווען נישט מער ווי א קונץ? נישט מער ווי א קונץ. אבער גלענצנד אויסגעפירט, ממש א קונסטווערק.

אצינד איז אלץ ארויס אויף דער ליכטיקער שיין, דאס קונסטווערק איז אויפגעדעקט געווארן. אראפגעריסן דער שלייער פון קונצנמאכער, דעם דאקטארס דינסט האט זיך אָנגעהערט ביים ברוי-נען זאכן, וואס מ'קאן נישט נאכדערציילן. אז פערטא פלעגט פון דער לבנה פארגיין אין טראגן-און האבן קינדער, כי-בו! אלווער איז אבער פאָרט געווען דער מאן אין שטוב; גאנצע צוואנציק יאָר איז ער פאר אלעמען אין די אויגן געשמאנען אין מאנאוין און געשפילט די ראָלע פון א מענטשן. אן אנדערער אויף זיין אָרט וואָלט זיך שוין לאנג פארגראָבן אין זיך, וואָלט געזוכט איינזאמ-קיט, וואָלט געזוכט גאָט, האט דען די שטראָף פון גאָט אן אַ-דער צוועק? – אבער אַליווער? ניין. ער איז עפעס געווען שטארק פארהארטעוועט. דעם דאָקטארס פרוי האט געבראכט פון ברוינען די פּריאַטקע צום מאן. דער דאָקטאר האט געזאָגט: – דאָס איז זייער קאָמיש, מענטשן קאָנען נישט באַגרייפן, פארהאָס אַליווער איז נישט גאָטספּאַרכטיק, אינדערציט ווען ער איז דאָך א צעבראָ-כענער שאַרבן! האט ער זיך דען נישט אָפּגעגעבן מיט גאָט? האט

אים ווייניק מי און אָנשטרענגונג געקאָסט זיך צו האַלטן אויף דער אויבערפלאַך פון דעם נאַרמאַלן מענטשן?

שטייט זיך דער דאָקטאָר ביים פענצטער און באַגלייט מיט די אויגן די קאַליקע, רעדט צו זיך אַליין, ער גראָבט אַרויס עמ-לעכע ווערטער אין די טיפּענישן פון זיין דרייטער יוגנט, זיין וועלטאַנשווינג האָט זיך ביו אַיצט נישט געענדערט: אַ פעמער און נישט-פּרוכטבאַרער אַריענטאַטישער טיפּ. וואָרט ער כאַטש געווען אַזעלכער! אין דער ביאָלאָגיע איז ער נישט באַוווּסט; אַ חיה מיט הייצערנע אברויס. דאָס איז זיין גאַנצע גרויסקייט. אַן אינוואַליר, אַוודאי, און אַ וועטעראַן. ער איז די גאַנצע צייט געשטאַנען אויס-געצויגן אויף איין פּוס, אויף זיין הייצערנעם פּוס, און איז גע-בליבן אַ הייליקער. האָ-האָ! די השגחה!

דאָ פאַרשווינדט אַליווער אויפן סאַמע עק פון דער גאַס. אַליווער קומט אַהיים. אויף פעטראַן קאָן מען גאַרנישט דער-קענען, זי ווייסט אָבער אַלץ. דער טאָן פון איר רעדן האָט זיך נישט געענדערט, ווערט ער צוריק מונמער, ער איז שטאַרק הונ-געריק, דערוועט ער, אַז אויפן מיט שטייט עפעס אַ מאַכל, ס'איז אפשר נישט פון זיינעטוועגן צוגעגרייט געוואָרן, מ'דאַרף אים אָבער אַסאַך מוחל זיין, ער נעמט זיך עס צום עסן. ס'איז געווען אַ קאַלמע קאַשע. בדי אויסמידן אַן אָנגריף מצד פעטראַן, דערציילט ער גלייך: - אַצינד קלייבט זיך שוין מאַטמיס אויף אַן אמת חתונה האָבן.

פעטראַ באַמערקט די כיטרע המצאָה זיינע און גיט זיך נישט אונטער, זי זאָגט: - וואָס, דו האָסט אויפגעגעסן די גאַנצע קאַשע; גאַנץ פּיין!

פּויוע.

פונדעסטוועגן איז די ידיעה, וואָס אַליווער האָט געבראַכט זייער אַ וויכטיקע און אַ מאַדנע, פעטראַ גיט אַ פרעג: - האָסט אַליין גערעדט מיט מאַטמיסן?

- יאָ.

- וועמען נעמט ער?

אליוער שוויגט א היילע, דערנאך זאגט ער: - וועמען ער
נעמט? - און ער שוויגט הייטער.

- נו יא, דאס גייט מיך באמת נישט אן. - זאגט פעטרא
און קערט זיך היידער אום צו דער קאשע. - די שיסל איז שוין
ליידיק, וואָס וועלן מיר עסן וועטשערען?

- ער נעמט די מאַרען. - זאגט אלייוער.

ס'גייט אַוועק אַ היילע, ביז פעטראַ קען דאָס באַנעמען, ביז
זי קאָן דאָס גלויבן, זי ווערט אויף אַ קאָמישן אָפּן אייפּערזיכטיק,
מאַכט חוּק פּון דער מאַרען, לאַכט פּון איר. אַ פּרוי אין מתושלחם
יאָרן, אַ דינסט מיט אַ קינד! אַ, פאַר אלייוערן איז ממש געווען
אַ גליק, וואָס ער האָט געבראַכט דאָס נייעסל. דאָס האָט
אַוועקגעצויגן די גאַנצע אויפּמערקזאַמקייט פּון זיין הייב. און אים
מיט זיין פּעקל צרות געלאָזט צורו.

און דאָס איז געווען נישט דאָס איינציקע מאָל, וואָס ער
מיט זיינע עסקים גייט אַוועק אין אַ זייט און גאַנצע טעג און וואָכן
דערט מען נישט פּון אים, עפעס די השגחה אליין האָט זיך דאָ
אַריינגעמישט: ער האָט זייער אָפט מורא געהאַט, אַז אָט נעמט
מען אַרויף אויפּן טיש זיין חרפה און מ'וועט נעמען רעדן דערפּון,
קומט אָבער אַ זייטיקע זאָך און העלפט אים אַרויס פּון דער
צרה. פּריער פּון אַליץ אַבעלס חתונה. נישט מער און נישט היינטי-
קער. אַבעל האָט חתונה. דאָס איז געווען אַ גרויסע און היכטיקע
געשעעניש, וואָס האָט ממש פאַרכאַפט די גאַנצע שטוב אלייוערס.
יאָ, אַבעל האָט טאַקע באמת חתונה.

ער האָט אפילו נישט באַקומען דאָס מיידל, וואָס ער האָט
געוואָלט, ער נעמט אַ מיידל נישט פּון שמאַט, אַ גרויס און וויל
מיידל, ליאַוויז, אַ טאַכטער פּון אַ פאַרמעגליכען פּויער. זי איז גע-
ווען אין די זעלבע יאָרן מיט אים, ס'איז געווען אַ יונג פאַרפאַלק,
ביידע האָבן געהאַט קרעפּטיקע הענט און אַ ברייטע און שטאַרקע
ברוסט. ער האָט געקאָנט טרעפּן אַסאך ערגער, אָט דער אַבעל,
דער ווייטער יונג, דער זאָרגלאָזער אַרבעטער! ער האָט שטענדיק
גערעדט פּון חתונה האָבן, נאָר אין דעם מאָמענט, ווען דער טאַטע

האָט אים געמאָלדן, אז ער בלייבט אָן ברויט, האָט ער באַלד באַשלאָסן, וואָס שנעלער צו מאַכן די חתונה. דער פּאָטער האָט געשטוינט, אָבער דאָסמאָל איז עס געווען דער ריכטיקער איינפאַל. דער רינג האָט סוף-בל-סוף באַפּוצט נישט די האַנט, צוליב וועלכער ער איז רכּתחילה געמאַכט געוואָרן. ניין, די קליינע לידראַ האָט דעם רינג נישט געוואָלט נעמען, ווען אַבעל איז מיט אים געקומען צו איר; זי האָט זיך אַליין געקויפט אַ רינג; מיט אַ רויט שטיינדל, זי וויל נישט טראָגן קיין גלאַסן רינג. —וואָס פעלט דעם רינג?—האָט אַבעל געפרעגט. —איך האָב אים אַליין געמאַכט, און איך גלויב, אז דער רינג איז גענוג שטאַרק.

אך, ניין, זי דאַנקט אים, אָבער זי וויל אים נישט נעמען; מענטשן ווערן מיינען, אז זי איז שוין אַ בּהּ. און בכלל, זי האָט איצט, אין דעם מאָמענט, קיין צייט נישט, זי מוז איצט גיין צום פּאַריציאָנט קאַרלסען שפּיץ אויפן קלאַוויר; זי האָט זיך אומגע-דולדיק אַרומגעדרייט אין ציטער היין און צוריק, האָט זיך אַני-דערגעשמעלט ביים שפּיגל, זי איז געווען פּאַרפּוצט. זי האָט גע-טראָגן שטאַרק הויכע אָפּצאַסן, יא, היי פון אַן אַרביטעקמאַך אויסגעבויעט.

אַבעל, ווי זיין טבע איז שטענדיק געווען, האָט גערעדט צו זיך אַליין, נאָר אַביסל מער פּאַרשעמט און אַביסל מער איבער-געשראַקן ווי אַלעמאָל, ער האָט געפּלודערט, געמישט ערנסט מיט שפּאַס. וואָס מיינט זי, אַצינד זענען זיי ביידע שוין גענוג אין די יאָרן, ער האָט אַ קונויע, אַצינד וויל ער וויסן.

וויסן, וואָס איז דעין זי פּאַרשטייט נישט, דגמרי נישט, אַבעל גיט אַן איבעריקן מאָל צו פּאַרשטיין, ער האָט פּאַרמאַנט אַן אייראַקייט און דעליקאַטע מאַניערן, נישט געפּלויגן אין הימל. די קליינע לידראַ בעט אים, ער זאָל אויפהערן, איר איז גוט אינדערהיים און זי וויל נישט חתונה האָבן, זי ניט פּאַרן מאַדע-מאַנזין.

אודאי, אָבער אַבעל זאָגט, אז ער וויל איצט קריגן אַן

ענדגילטיקן ענטפער. ער פארמאגט א דאמפּהאַמער, ער האָט איינגעקויפט פאַר דער שטוב פיל זאַכן, זי וועלן ווינען אין דער אַלטער שטוב ביי זיין פּאַמער, ביי מאַטטיסן איז דאָס בעט שוין פאַרטיק.

ס'האָט באַמט אויסגעזען, זיי דאָס אַלץ איז פאַר דער קליינער לידיאַ צופיל, יאָ, זיי זיי וואָרט געהאַלטן ביי פאַלן אונטער דער משא פון דעם, וואָס זיי האָט דאָ געהערט. זיי האָט זיך אויסגעצויגן און אריינגעקוקט אים אין פנים.

—דו קוקסט מיך אָן—האָט אַבעל אַ פּרעג געטון.

—יאָ—ענטפערט זי—איך פאַרשטיי דגמרי נישט, וויאזוי קאָנסטו

אזוי טראַכטן! דו רעכנסט איזדא, אַז איך בין מספּים

זיי האָבן ווייטער גערעדט, גערעדט אזוי און אזוי, זיי זאָגט, אַז ס'הייבט זיך איר לאַכן פון אים. צום סוף האָט זי אָנגעהויבן רעדן ערנסט, ער האָט באַקומען אַ קלאַרן ענטפער, און זיי האָט אים סוף-ביל-סוף געמוזט פאַרוואַרפן, וואָס פאַר אַ סאָרט פּאַמער און מוטער ער האָט.

אַזינד, היינט דאָס, איז פאַר אים מער קיין האַפענונג נישטאָ,

ער איז אַנטשוויגן געוואָרן.

די קליינע לידיאַ אַבער איז נישט געווען אינגאַנצן אָן אַ האַרק, זי איז געווען אַ מידל זיי אַלע אַנדערע, האָט זי רויק אָנגעהויבן רעדן וועגן אַנדערע זאַכן; איר ברודער עדוואַרד קערט זיך אום און איז אויפן וועג אַהיים, ער האָט לעצטנס געשריבן פון באַסטאָן. אַבעל האָט דערויף געגעבן זייער אַ העפלעכע תשובה און איז היידער אַנטשוויגן געוואָרן. יאָ, האָט זי מודיע געווען, זי איז שוין גרייט אַוועקצוגיין. אַבעל איז אויפגעשטאַנען און זיך אַוועקגעלאָזט צו דער טיר; און בדי נישט אויסצווען אינגאַנצן דערשלאָגן, האָט ער נאָך געפרוּווט זיך ווערטלען:—יאָ, יאָ, איך קאָן דאָך שפּעטער נאָכאַמאָל קומען.

אַבער ער איז שוין מער נישט געקומען.

ער האָט זיך אַוועקגעלאָזט אויפן שלאַך, דער גרינגסטער מענטש אין שטאָט האָט געשפּאַנט מיט אַזעלכע שווערע טריט, זייט אויס, אַז ער האָט אַרומגעוואַנדערט, נאָר בדי אַביסל

אפצוטרייסלען פון זיך די ראגות און יסורים, ער האט זיך געלאזט גיין שנעלער, זיך געלאזט לויפן. ווי עפעס אונטער א דרוק. גלייך ווי ער וואלט האלטן ביי אנווערן א ירושה. און דערצו מוז ער צו-אייילן. א, ער האט, אפנים, געהאט עגמת-נפש און איז געווען אין בעס.

ער איז געבליבן שטיין אינמיטן וועג פאר א הויף. ביי אבערן האט זיך מיט דעם הויף עפעס געבונדן, ס'האט ארויסגע-רופן זכרונות פון די קינדער-יאָרן; דאָ האט ער אמאל אלס קליין וועהריקל זיך צוגעשארט צו א רעקל, וואָס איז געהאָנגען אויף א שטריק, ער האט דאָן געבעטן עפעס עסן, האט ער אָבער גאָר-נישט באַקומען, צום סוף האט ער געזאָגט, אז ער וואָלט וועלן קויפן אַ מעפעלע קאָזע, אָבער דאָס האט מען אויך אָפגעזאָגט, מיטן תירוץ, אז ער איז נאָך צו קליין. דאָס וועהריקל נעבען דערפאר אָבער האט ער ביי דער געלעגנהייט זיך געגעבן אַ שבעה, אז ער וועט זיך נאָך אומקערן צו זי, צו די אומפאר-שעמטע מענטשן, ווען ער וועט ווערן אַ גרויסער. אַצינד איז ער דאָס געקומען.

אַ מיידל שטייט אין הויף, ער קען זי אַביסל, ער פלעגט זיך צו איר ניגן, אַצינד דערקענט ער אין איר, אז זי הייסט, ווער ער איז, זי פאָרעט זיך מיט אַ שאַרפּשטיין און איז עפעס שטאַרק פאַרנומען. זי ווערט רויט, זי הייסט לאַוויזע. פאַרשטייט זיך, אז דאָס, וואָס אָבער שטייט גראָד איצט לעבן איר, איז נישט קיין צופאַל. ער שטייט דאָ, ווייל ערגעץ אַנדערש האט ער געליטן בזיון, אויף צו-להבעים איז ער אהער געלאָפן.

און די יונגע, די לאַוויזע, איז אויך אפשר נישט דורך אַ צופאַל גראָד אין דעם מאַמענט אַרויס פון שטוב, בכלל איז גאָר-נישט אזוי נויטיק געווען, זי זאל מוזן אזוי גענוי באַקוקן דעם שאַרפּשטיין. זי הויבן אָן פירן אַ שמועס, אָבעל איז קיינמאל נישט אויסגערעכנט מיט אַ וואָרט, רעדט ער פאַרשירענע זאַכן, זי ענט-פערט ווייניק, אַ הערלעכע אומזיכערקייט האט אַרומגעהויבט איר ווען, און אַרום אירע לייפן האָבן אַרומגעטאַנצט שטייכלדיקע שרימלעך, ביי דעם דאָזיקן ערשטן מאל רעדן זי אָפּ וועגן דאָס און

יענק, ביים צווייטן מאָל עפעס מער און ביים דריטן מאָל אַצן. אבעל האָט זיך גוואַלטיק געאייגלט, ער זאָל פטור ווערן פון דעם רינג.

דאָ האָט מען געקאָנט מיינען, אז אבעל איז עפעס מיט-אמאָל געוואָרן אַ גרויסער בעל-משפּחה: אַ פרוי, עלטערן, צוויי שוועסטער און אַ באַבע, אין די ערשטע פּאָר וואָסן נאָך דער חתונה איז דאָס געווען אַ גאנץ שווערע משא; אָבער אבעל מיטן דאָמף-האַטער האָבן גאנץ גוט געאַרבעט, אַחוץ דעם האָט דער פּאָטער אויך געהאַקט אין דער קוואַנע, זיין איבערשטער טייל קערפער איז געווען אויסערגעוויינלעך שטאַרק, ער איז געווען באַזונדערס געשיקט ביים פּיילן, ער פּלעגט פּיילן ווי אַ מאַשין. ס'איז גאנץ גוט געגאַנגען. דערצו נאָך האָט די בלויאַויגיקע פּאַרלאָזט די שטוב, איז שוין געווען מיט איינער ווייניקער. קוקט נאָר אָן דאָס קליינע נפּשל, די בלויאַויגיקע, זי האָט מיטן שפּאַנאַנגל זיך איבערגעצויגן אין אַן אייגענער, געמיטלעכער שטוב אויפן בערגל, און ביי אַבעל, אָט דעם קאָמישן יונג, זענען אַ גאַנצן טאָג געשטאַנען טרערן אין די אויגן. דער פּאָטער האָט אים געוואַלט אַבוסט טרייסטן, האָט ער געזאָגט: - יאָ, יאָ, איר זענט, קינדער, גוט איינער צום אַנדערן. וואָס פּאַראַ גוטע קינדער איר אַלע זענט געוואָרן! - וואָס איז די יאָגעניש מיט איר? - האָט אבעל געענטפערט.

ס'האָט זיך נישט געענדיקט מיט דער איינער שוועסטער אַצין. אבעל האָט געהאַט נאָך אַ שוועסטער, די ברויאַויגיקע, אָט די מיט די פּאַמיליען-אויגן און מיטן אַוואָלן פנים. זי האָט נאָך צייט, האָט אבעל געמראַכט, אָבער דאָ האָט זיך עדוואַרד אַריינגעמישט; עדוואַרד האָט זיך אומגעקערט אַהיים און האָט זי גענומען. דער מאַטראָס איז אַזויפיל יאָר געווען אויסער דער היים, ער האָט זיך אומגעקערט אַהיים שוין אַ דערוואַקסענער, אַ ברייטפּלייציקער מאַן און האָט גענומען די ברויאַויגיקע פאַר אַ ווייב.

ס'האָט זיך, אַגב, אָפּגעשפּילט אַ שטיקל ראָמאַן: ערשטנס, איז די ברויאַויגיקע געווען נאָך גאָר אַ יונג באַשעפּעניש, במעט אַ קינד, און צווייטנס, האָט עדוואַרד אָנגעמראָפּן אויף אַ חידוד-שטאַנד מאַד זיינע עלטערן און זיינע שוועסטער.

— וואָס מיינט איר! — האָט ער געזאָגט שטאַרק פאַרוונו-
 דערט. — און אזוי האָט אזא מומער און קיין פאָטער האָט זי
 אינגאנצן נישט, גייט עס מיך שטאַרק אָן? זיי האָבן געהאַלטן אין
 איין דערהייז און אויפקלערן די זאך; אָבער ערואַרד איז געווען
 אַ מאַטראַס און אַ געזונטער בחור, און דערצו נאָך פאַרליבט; די
 אלע פּרוֹטאָקעס און בכלל אלע זאַכן, וואָס ער זעט נישט מיט די
 אייגענע אויגן, גייען אים לגמרי נישט אָן, און ער האָט דאָס אין
 דער ערד. זיי האָבן צום סוף אים דערציילט, אז די קליינע ליריאַ
 האָט טאַקע מהאיטעמא נישט גענומען אַבער, ווייל די משפּחה
 איז איר נישט געפּעלן. — אָבער זי האָט דאָס געדאַרפט מן-האַט
 געקלונגען ערואַרדס תּשובּה.

מ'האַט גאַרנישט געקאָנט מיט אים מן.

אויף דער חתונה זענען זיך דאָך צונויפגעקומען ביידע משפּחות,
 און אַבער האָט זיך ווידער באַגעגנט מיט דער קליינער ליריאַ.
 זיי האָבן צווישן זיך געהאַט אַ קורצן געשפּרעך. זי האָט אַפּילו
 נישט געפרעגט אָפּן און דייטלעך, צי ער האָט זי פאַרגעסן, נאָר
 פון די רייד אירע איז געווען קלאָר, אז זי ערואַרט פון אים, ער
 זאָל זיך פאַרענטפּערן און דערקלערן, פאַרוואָס ער האָט געהאַלטן
 וואָרט און איז נישט געקומען צו איר. אַלץ וואָס זי האָט געזאָגט
 האָט געקלונגען אזוי הכּנהדיק און אומעטיק, דער טאָן אירער
 איז געווען אזא פּרומער. זי האָט פון צייט-צו-צייט געהוסט און זיך
 בשעת-מעשה צוגעהאַלטן ביי דער ברוסט, זאָל ער טאַקע זען, אז
 זי איז איצט גאָר אַן אַנדערע; זי האָט דאָס לעבן גענומען אַסאך
 ערנסטער און פּלעגט וויינען דורך די נעכט, זי האָט פשוט גע-
 טויגן מיט בלוט. פאַרשטייט זיך, אז זי איז געווען זייער שוין
 אָנגעטון, כאָטש זי איז געווען אזוי דערשלאָגן, און די אויגן ווערן
 יעדעס מאל פּייכט. אַ, זי איז נאָך געווען זייער יונג, זי האָט זיך
 געוויס נאָך נישט אָפּגעזאָגט פון דער וועלט, פּלוצלינג האָט זי פון
 איר בוזעם אַרויסגענומען עפעס גאָר אַ פּיינע זאך, וואָס האָט אויס-
 געווען הי אַ פּוץ-זאך מיט שפּיצן; אָבער ס'איז געווען נישט מער
 הי אַ מיכעלע, און זי האָט מיט דעם אָפּגעשלאָגן דעם שטויב פון
 די שיך. אַ, די קליינע ליריאַ וועט זיך שוין אַן עצה געבן, ווער

ס'וועט נאָר פרווון אַ שטייכל מון צו אירע פייכטע אויגן, וועט גלייך דערזען אירע אויגן, אז זיי זענען גאָר טרוקן און שמרענג, זי האָט פאַרשמאַנען זיי צו פאַרטידיקן זיך.

עדוואַרד מיט זיין יונג הייבֿל זענען נישט געבליבן אין שמאַט, יאָ, זיי זענען אַפילו נישט געבליבן אין לאַנד, זיי זענען אַזעק קיין אַמעריקע. אז עדוואַרד האָט דערזען דעם מצב ביי זיי אין שטוב: וווּ דאָס הויז איז פול מיט דערוואַקסענע טעכטער, וואָס זיצן אינ-דערהיים, נייען און מאַכן דעם אַנשמעל פון גרויסע פריצות, האָט ער זיך גלייך אָפגעטראָגן. אַבעל איז צוליב דער שוועסטער שמאַרק געווען קעגן אַט דעם שריט פונם פאַרפאַלק. ער האָט איר גע-זאָגט: — אויב אַווי, וועלן מיר זיך קיינמאַל נישט זען. מיך אַליין אַרמ דאָס נישט, — האָט ער געזאָגט — אָבער בנוגע צו אַנדערע איז דאָס נישט אין אָרדענונג. — זיינע אַרגומענטן האָבן נישט גע-ווירקט, און די שוועסטער האָט בעסער געוואָלט נאָכגיין דעם מאַן. — גיסט אַפילו קיין טראַכט נישט וועגן דעם, אז מיר אַלע אינדערהיים וועלן גאָרנישט קאָנען אויסקומען אָן דיר. — האָט ער אַ זאָג געטון אָן אויפגערעגטער. אָ, אַט דער אַבעל! ער איז אינ-גאַנצן אויסגעלאַכט געוואָרן פונם גאַנצן בני-בית, פון אַלע דער-וואַקסענע פרויען, וואָס זענען איבערגעבליבן.

אָבער אַט די אַלע חתונות מיט די אַלע קליינע געשעענישן האָבן געהאַט אַ באַדייטונג נאָר פאַר אַלייזערס משפּחה, אָבער נישט פאַר דער שמאַט און פאַר די אַנדערע מענטשן. פאַר אַלייזערס משפּחה זענען זיי געווען גרויס און וויכטיק, אפּשר איז דאָס מאַ-קע געווען פאַר זיי די גרעסטע טובה. אַלייזער האָט נישט גע-האַט זיך וואָס צו באַקלאָגן, אין דער לעצטער צייט האָט מען אויפגעהערט אים צו פאַרפאַלגן, ס'האַט פאַסירט דאָס און יענץ, איינס נאָך דאָס אַנדערע, אים איז דערפון ערגער נישט געוואָרן, פאַרקערט, ער פלעגט שמענדיק עסן ביי אַבעלס גרויסן טיש און האָט זיי פרייער געקריגן די פאַר מטבעות טאַשן-געלט. וואָס האָט ער זיך נאָך געקאָנט היינטשן?

קיינער האָט אויף אים נישט געקוקט קרום, פעטראַ האָט געשוויגן. דעם אמת זאָגנדיק, איז זיין גורל נישט געווען דער

ערנסטער, אַלייזער האָט צוריק באַקומען מוט און אויפסניי געוואָרן
 ווידערשטאַנד-פּעיק. אין דעם מאַמענט, ווען אַן אומגליק האָט גע-
 טראָפּן דעם טאַפּלען קאַנסול, איז אַ גרויסער מאַן ווי אונטערגע-
 האַקט אומגעפאַרן און זיך אָפּגעוואָגט פון אַלץ. דער געשעצטער
 פּאַסטמייסטער האָט איינמאַל ביינאַכט באַקומען אַ דרוק אויף זיינע
 מענטשלעכע מחשבות, וועלכע האָבן נישט געקאָנט באַשטיין דעם
 נסיון, און ער איז געבליבן שטום און איריאַטיש. דער אַלמער
 אָרנטדעכער שמיר האָט נישט געקאָנט פאַרטראָגן דאָס שלעכטע,
 ער האָט נישט געקאָנט פאַרטראָגן דעם חשר, אז ער האָט אַ זון,
 ביי וועמען דאָס גאַנצע לייב איז באַדעקט מיט יאָפּאַנישע טאַטו-
 רונגען, ער איז געוואָרן ווי אַ קינד, שטענדיק געוויינט, פאַרביסן
 פון ווייטיק די ריפּ, געדאַנקט גאָט פאַר דאָס שוועכטע ווי פאַר
 דאָס גומע און האָט געוואַרט אויפן טויט. אַלייזער איז געווען אַ מער
 שטאַנדהאַפּטיקע נאַטור, אַפילו נישט אזוי איידל און עמפּינדלעך,
 אַ מענטש וואָס דאַהט זיך נישט, אַלס מענטש איז ער געווען פון
 דעם ריכטיקן שטאַף, ער האָט פאַרטראָגן דאָס לעבן, ווער האָט
 זיך נאָך אזוי טיף אונטערגעטוקט, ווי ער? אַ קליין שטיקל דער-
 פּאַל, אַ געלונגענער שווינדל, אַ גנביש שטיקל אַרבעט, וואָס האָט
 זיך אים איינגעגעבן, מאַכן אים פונסניי פאַר אַ גליקלעכן מענטשן.
 אַלייזער איז געווען אין דער גרויסער וועלט, ער האָט געזען פאַר-
 מעס, אָבער וואָס האָט ער דערפון געהאַט?

די טעג זענען נישט געשטאַנען. אינדערהיים איז געווען שלום
 ושלווה, די גאַסניינגלעך האָבן אים מער נישט נאָכגעשריגן, אָבער
 אַלדאָס פון דער לאָנקע האָט אים פאַרפּאַלגט, ווי נאָר ער האָט
 געהאַט די געלעגנהייט. אַלייזער וואָלט איצט געקאָנט זיין גליקלעך,
 אַלדאָס האָט אים אָבער דאָס נישט פאַרגונען, פאַר מענטשן אין די
 אויגן פרעגט ער ביי אַלייזערן וועגן דעם דאָקטאָרס צייגניש. אַלי-
 ווער גייט אַהיים און פאַרברענט די צייגניש, פאַרשעלטנדיק זי, און
 אויף ווייטער האָט ער אים אויסגעמיטן, ווי נאָר ער האָט געקאָנט,
 און צום גליק האָט ער געהאַט אַביסל מיטן ביי זיך אין קע-
 שענע, ווען ער האָט אים אַ צווייטן מאַל געטראָפּן. זיי האָבן זיך
 געביטן מיט די ראַלן, אַצינד איז אַלייזער געווען אויפן פּערד.

כ/האָב אויף דיר רהמנות-גיט אַלאַוס אַ זאָג.
 -ווי געפעלט דיר דער מיטן-פרעגט אַליווער.-ער איז
 אפשר נישט גוט?

אַלאַוס האָט גאַרנישט געהאט קיין האַרץ, ער גיט פּלוצלינג
 אַ פרעג-איז דאָס אַלץ אמת, וואָס מענטשן דערציילן וועגן דיר?
 דערנאָך טוט שוין אַליווערן באַנג, וואָס ער האָט אוימוזסט
 געגעבן דעם מיטן, פונדעסטוועגן גיט ער צו וויסן, אז ער וועט
 אים נאָך געבן מיטן, ער פאַרדינט איצט גאַנץ פּיין ביי אַבעלן
 אין קווינע און קאָן זיך דערקויבן אַ גוטן-פריינט מכבד זיין מיט
 אַביסל מיטן.

דער פישער יערגען קומט אָן אויף דעם געשפרעך און
 הערט זיך צו צו די לעצטע עטלעכע ווערטער און ביזע רייד
 פון אַלאַוסן; ס'האָט אַליווערן טאַפּל געאַרט, וואָס ער הערט דאָס,
 ער פלעגט זיך שמענדיק גרויסהאַלטן פאַר יערגענען, און אַחוץ
 דעם איז אַצינד צוגעקומען די מחותנשאַפט. וואָלט אַלאַוס כאַטש
 פאַרמאָגט אַ ברעקל פון איידעלע געפילן און טאַקט אין זיינע
 צודרינגלעכע פראַגעס; די לעצטע פראַגע זיינע איז געווען; צוליב
 וואָס דאַרף אַליווער טראָגן קליידערן ער קאָן דען נישט גיין
 נאַקעטערהייט? אַלאַוס גייט דערנאָך אַוועק צופרידן און מיט אַ
 פאַרריסענער נאָז.

אַליווער איז מלא רציהה. יערגען גיט אַ יאָג-דו דאַרפסט
 גאַרנישט הערן, וואָס אַלאַוס הערט, נישט פדאי זיך נעמען צום
 האַרצן.-אַבער ווי ס'ווייזט אויס, האָט אַליווער דוקא געהאַט גרויס
 עגמות-נפש דערפון, די קאַדיקע האָט געקוקט ביז און געקריצט
 מיט די ציין.-ביזעל דאָס אים געדענקען!-האָט ער געזאָגט און
 צוגעשאַקלט מיטן קאַפּ.

ס'איז אַבער קיין תכלית נישט צו שטיין דאָ און פליידערן
 מיט יערגענען, אַליווער האָט פּלוצלינג אַוועקגעוואַנקען פון דאַרטן
 און האָט זיך פאַרקערעוועט אויף דער הויפטגאַס פון שמאַט. ער
 פילט זיך גליקלעך, ס'איז שבת אויפדערנאַכט, ער טראָגט אַ גוטן
 אַנצויג, ער האָט נאָך נישט פאַרלוירן די האָפנונג. ער איז געבליבן
 שטיין ביי אַ פענצטער פון אַ שיך-געשעפט און באַטראַכט די

דאמען-שיך; ער האָט אויפּמערקזאָם געמאַכט דעם ערשטן-בעסטן דורכגייער אויף די הויכע אָפּצאָסן פון די דאָמען-שיך, זיי דער-לאַנגען ביז איבער די קני. אַליינער איז געשטאַנען און געקוקט אויף די שיך און געמשמאַקעט צו זיי און גערעדט מעשה-אויסגע-לאַסענער יונג. פּלוצלינג האָט עפעס אַ יונגל אויסגערופן אַליינערס אַ צונעמעניש, און דער עולם אַרום האָט אויסגעשאָסן מיט אַ געלעכטער, אַליינער איז געבליבן שטום.—צו שוכהאַרג איז שוין באַרד נישט צוזוקומען פאַר אונזערן אַ מענטשן.—האָט הינטער אים עמעצער געזאָגט. דאָס איז היידער דער פישער יערגען. אַליינער האָט צוריק באַקומען מוט, ער רעדט היידער וועגן די שיכלעך און משמאַקעט, אַ, דאָס איז נאָר אַ שוואַכער אָפּגלאַנץ פון די אַמאָ-ליקע געשפרעכן מיט יערגענען; דער טייל ווייסט, ווי ער איז דאָ אָפּגעקומען געוואָרן. ווען אַליינער פאַלט שוין נאָר אַריין אין פאַרצווייפּלונג, רופט ער אויס אויף אַ קול:—אַצינד גיי איך אין טאַנצזאַל!

ער מאַכט הכנות, ער קויפט אַ פּלעשעלע טואַלעט-וואַסער און באַשפּריצט זיך דערמיט, ס'טראָגט זיך פון אים אַ פיינער גערוך, ער קויפט דינעם טאַלק, כדי צו באַשימט דעם דיז אין טאַנצזאַל. זעט נאָר, ער גרייט זיך צו עפעס, ער וויל רייטנדיק אויף אַ בליץ זיך לאָזן אין וועג, ער וועט זיך נעמען שפּילן ליבעס און דאָס בעסטע מיידל אַוועקרויבן—היט זיך! גאָט ווייסט, אפּשר האָט ער זיין שטאַרקן מוט געשעפּט פון דעם צעבראַכענעם געמיט זינעם, דאָס לעבן זינס איז געווען אזוי קלאַגנדיק, אז ס'איז אַזש געוואָרן קאַמיש, ער איז געווען בראַס און פאַרשוויצט, ער נעמט אַרויס אַ שפּיגעלע פון קעשענע, רייבט די פּאַקן און פּוצט זיך, ער עפנט דאָן די טיר אין זאַל און פאַלט אַהין אַריין. אַלע אויגן זענען אויף אים געווענדט. — אַליינער, — זאָגן זיי — אַליינער, כּא-כּא!—ער זוכט אָפּ אַ בענקל און זעצט זיך אַנידער. דער עולם טאַנצט היימער.—נעם צו דיין קוליע!—זאָגט אים איינער אַ מאַטראָס, וואָס איז דורכגעפּלויגן פאַרביי אים אין אַ וואַלס.—וואָס שרייטו אַזוי איך אין מיינע צייטן האָב נישט געשריען אין טאַנצזאַל.—זאָגט אַליינער צו דעם, וואָס זיצט ביי דער זייט. ער

באקומט אָבער באַלד אַן ענטפער דערויף. - יאָ, דו ביסט, אַפּנים, געווען דאָן דער אמתער יאָגד-הונט, אַלייזערל-ער ווינט מיט דעם קאַפּ היין און צוריק און דערציילט פון אַלאַסקאַ און האַמבורג און גרינהאַרן און ניו-יאָרק; מיט אַלע מינים ראַסעס און הויטפאַרבן האָט ער געמאַכט, געשפּילט מיט זיי ליבעס, ער האָט געמאַכט אַ וואַס מיט מאַלאַיערינס, בינעזערינס, אינדיאַנערינס און נעגערינס, איינע און אינדיאַנעריין איז געווען די שענסטע, וואָס ער האָט נאָר אַמאָל געקושט...

אַלייזער איז בלאַס און באַגאַסן מיט שווייס, דער פּוילער מענטש אין אים שמרענגט זיך אָן צו מאַכן זיך לוסטיק. מענטשן זאָגן אים, יאָ, יאָ, אָבער אזא מענטש האָט נישט געדאַרפט מראַכטן פון אזעלכע זאַכן. און ער ענטפערט, פאַרוואָס עפעס נישט? אזא היציקע נאַטור ווי זיינע קאָן נישט אויפהערן, קאָן נישט מאַכן אַ סוף, זיי זעען דאָך, אַט איז ער איצט דאָ אין טאַנצואַל. קומט נאָר אַהער, יונגען, ווילט איר אפשר פאַרוובן עקסטרע פיינע צוקערדעך?

ער האָט אָנגעהויבן רעדן וועגן די מענין, אז זיי זענען גאָר-נישט קעגן די מענין פון אַמאָל; דער יונג, וואָס האָט דאָרט גע-שריען, קאָן נאָרנישט טאַנצן קיין וואַלס, טאַנצן דאַרף מען אויף די שפּיץ-פינגער, נישט מיט די גאַנצע מריט, מ'דאַרף די דאַמע האַלטן אין דער לופטן, זי זאָל נישט פאַרמאַטערט ווערן. מ'טאַנצט דאָ זייער שלעכט. ער האָט אַפּילו געהאַט חשק אַוועקשמעלן זיך און ווייזן, וויאזוי דאָס ווערט געמאַכט.

די צוהערער האָבן אויסגעשאַסן מיט אַ געלעכטער.

- האָ-האָ! - האָט אַלייזער אַ זאָג געטון, דאָס קען ער גראָד זייער גוט. - גיט נאָר אַ קוק אויף די פּאָר פּיס דאָרט, צו אַלדי רוחות, דאָס איז שוין איינמאָל אַ פּאָר פּיס, איך דאַרף נאָר זיך דערקלויבן צו זיי. איר וועט שוין דאַמאָלס זען, ווי ס'וועט גיין. מראַ-לאַ-לא! גייט נאָר און באַשיט דעם דיל מיט אַט דעם מאַלק! - האָט ער געזאָגט און געגעבן דעם ביימל.

- מאַלק? - האָבן זיי אַלע אויסגערופן.

- יאָ, מאַלק. מיר פלעגן אים שמענדיק נוצן, און באַשימן,

ווען דער דיל פלעגט זיין אביסל צו הארט און נישט-גלאטטיק.
 - אך, אזוי. - האָבן זיי געזאָגט, באַשיטנדיק דעם דיל מיט
 מאַלק.

אַהאָ, אַצינד איז טאַקע באַמט געוואָרן גלאַטטיק. דער טאַנץ
 האָט זיך צונויפגעשמאַלצן מיט דער מוזיק, דאָס איז באַמט געווען
 אַ פייערדיקער וואַלס, אַלע פּיס האָבן זיך באַזעצט ווי אין אַ הירבל,
 די פּיס דרייען זיך אין אַ קרייז אָן אויפהער, דרייען זיך הין און
 צוריק. ס'איז מאַדנע, ווי דער מאַלק האָט גוט געוויקלט.
 - דו פאַרשטייט אָן ענין, אַליינער! - האָבן זיי געזאָגט.

רעכנדיק זיך מיט אים, ער איז דאָך פאַרט אַ קאַדיקע.
 - אָ, מיך וועט קיינער נישט אָפּנארן. - האָט ער אַ זאָג
 געטון. און אָט דאָס ביסל אָנערקענונג, וואָס דער עולם האָט אים
 דאָ געשענקט, איז געווען גענוג, ער זאָל היידער אַריין אין די פּע-
 דערן! און ער איז איצט געווען גרייט אָנהויבן זינגען דעם הימן
 פון אויפֿלעבונג. אָ, דו פּריילעכער אָונט! - זעט נאָר דאָס מיידל
 דאָרט, וואָס פאַראַ ברוסטן זי האָט דאָס, גייט נאָר אַהין און זאָגט
 איר, אַז איך וויל מיט איר עפעס רעדן! -

דאָס מיידל איז צוגעקומען, אַליינער האָט זי מכבד געווען
 מיט צוקערלעך, ער איז פאַרט געווען דורך און דורך אַ מענטש,
 וואָס איז אויסגעווען אַ וועלט, ער האָט געזאָגט: - כ'בעט אייך,
 פּריילין, אַ קליינע דערפּרישונג! - דאָס מיידל האָט געלאַכט,
 זי האָט עפעס גענומען פון זיין ביימל און אים געזאָגט אַ ליב
 וואָרט. ס'איז צוגעקומען אַ צווייטע, ס'זענען געקומען נאָך. אַליינער
 האָט פּונאַנדערגעטיילט די זיסע זאַכן און אַלע געהאַלטן אין אים
 רעדן, אַ בלאַסער און אַ פאַרשוויצטער, וועגן דעם, אויף הויפּל זיי
 רעגן אים אויף און רייצן אים. - דיך? - פרעגן זיי און ברעכן
 אויס מיט אַ הויך געלעכטער און מיט אַ קוויטש. - אַוואַי, אַוואַי,
 - זאָגט ער - איר רייצט מיך איבער דער מאַס! - וואָס איז דער
 אומגליק, ווען ער איז אַפּילו אַ קרוימער? פּונדעסטוועגן איז ער נאָך
 אזוי גוט ווי אַנדערע. זיי האָבן נאָר געדאַרפט זען, ווי אַ קראַנקן-
 שוועסטער אין איטאַליע האָט אויף אים אַכטונג געגעבן און נישט
 אָפּגעטראָטן פון אים און זי האָט בפּירוש געהאַלט חתונה האָבן

מיט אים, ער האָט זיך נישט געקאָנט אויסבאהאַלטן פון איר האַרצן און קושן.

מ'האָט היימער געטאַנצט. אַליינער איז געווען אויסגעטאַמערט, אָבער ער האָט מיטן פוס גאַנץ שטיל אויסגעקלאַפּט דעם טאַקט, און ווען דאָס איז אפשר נישט גענוג באַמערקט געוואָרן, האָט ער אָנגעהויבן אויך צוקלאַפּן מיט דער קוליע. איין בחור און אַ צווייטער האָט אָנגעהויבן ווערן אין פעס אויף אים, נישט נאָר הייל ער האָט מיט זיין קלאַפּן געמאַכט אַ מומל, נאָר אויך דערפאַר וואָס ער האָט אָפּגעצויגן די טענצערינס מיט זיין לייכטזיניקן גע- שפּרעך און מיט די גוטע זאַכן, וואָס ער האָט פּונאַנדערגעטיילט. זיי האָבן אים געמאַכט אויפּמערקזאַם, ער זאָגט זיך האַלטן רויק און נישט זיין אזוי אויסגעלאַסן, ס'האָט אָבער נישט געהאַלטן, ער איז געוואָרן נאָך מער לייכטזיניק. אַנדאָל, אין דעם אָונט איז ער אויסערגעוויינלעך פּריילעך, די מיידלעך קוועלן אָן פון אים, און ווען מ'זאָל ביי זיי אַ פּרעג טון, וואָלטן זיי דאָס נישט געלייקנט, אַלע חייסן דאָס. — כ'בעם, פּרייליך, נאָך אַ שטיקל דערפּרישונג... אוי — אַ פּאַר האָט זיך איבערגעקערט און אַ פּאַל געטון. אַ קחימשעריי און אַ געשריי! אַ צווייטע פּאַר איז אַרויפּגעפּאַלן אויף דער ערשטער, און ס'איז געוואָרן אַ שרעקלעכער מומל, וואָס איז דאָס פּאַראַ שחיינעריי, מ'זאָל זיך גאָר אויסגלייטשן? מאַרק! ווער האָט דאָס געבראַכט? די מלבושים זענען איינגעריכט געוואָרן אין טאַק און שטויב, האָבן זיך די טענצער מיט די טענצערינס אַ ליאָז געטון איבער דעם זאַל גלייך צו אַליינער און אָנגעהויבן זיידען אים. אַליינער ענטפּערט, אַז ער האָט נישט איינמאַל גע- טאַנצט אויף טאַק און ער וועט זיך ביי זיי נישט גיין לערנען. זיי טענהן, אַז ער מוז זיי באַצאָלן פאַר די מלבושים, וואָס זענען געפּטרט געוואָרן אַדאַנק אים, יאָ, זיי זיידען אים, רופן אים אָן אידיאָט, חזיר, הונט און נאָך עפעס פון דעם מין. אַליינער האָט זיך בשעת-מעשה געהאַלטן אין דער מעלה, ער האָט אָנגעהויבן טענהן, אַז זיי מעגן חייסן, ווער ער איז געווען ביז איצט, אָט דער אַליינער אַנדערסען, וואָס איז פּמעט אַ האַלבן לעבן פון אַ מענטשן געווען פאַרהאַלטער פון קאָנסול יאַהנסען, זיי מעגן זיך שעמען און

נישט אויפירן זיך אויף אזא אופן, בנוגע צו די בעסערע מענטשן...

— אהעק פון דאנעט. — האָבן זיי געשריגן. אוי ווי, מיט וואָס פאַר אַ נעמען זיי האָבן אים אָנגערופן און וואָס זיי האָבן אַזוינס אויסגערעדט אויף אים, וואָס פאַר אַ מין רעשמל פון אַ מענטשן ער איז, אָן אָגעבלאָזענע קישקע, אַ באַקל! און דאָ האָט ער זיך נאָך מיט טואַלעמ-וואַסער באַגאַסן, ער איז צעפוילט, אָט ויצט ער, און ס'שמעקט, ווי אין אַ שטאַל! אַרויס!

פאַרשטייט זיך, אז די מעשה איז אַרײַן צו די מענטשן אין די מילער. און די הייבער ביים ברונען זענען געווען שטאַרק אין בעס אויף אים, זיי האָבן נישט געקאָנט פאַרשטיין, פאַרהאַס אזאַ שברי-פּלי זאָל בעסער נישט ווערן פרום און גיין אין קלויסטער אַרײַן פאַר וועמען-זשע דען איז דער קלויסטער! אָבער מאַדנע, ווי אפילו דאָסמאָל האָט מען אינדערהיים אָליווערן לגמרי נישט געמשעפּעט, ס'האָט אויסגעזען, ווי פעטראַ וואָלט זיך פון אים. אינגאַנצן מייאש געווען. ער האָט קומענדיק אַהיים, אָנגעפּולט די גאַנצע שטוב מיט שרעקלעכע ריחות, און פעטראַ איז אַזש אָפּגע-געשפרונגען אַ פאַר שפּאַן צוריק, נאָר צו קיין מחלוקת איז נישט געקומען. אַ די השגחה האָט זיך הידעראַמאָל אַרײַנגעמישט: פון דעם פּילאָלאָג פּראַנק, זייער זון, איז אָנגעקומען אַ ידיעה, אז ער איז באַ-שטימט געהאַרן פאַר אַ צייטווייליקן דירעקטאָר אין דער שטאָטישער העכערער שול.

אין יענעם מאָמענט איז נישט געווען ווער ס'זאָל קומען צו אָליווערן און אים אָנרופן קינדערלאָזער מענטש. אמת טאַקע, זיינע קינדער זענען געווען נישט מער ווי זיינע אָן אייגענע המצאה, אָבער ער האָט זיי פאַרט געהאַט; פאַר דער צייט, וואָס זיי זענען געווען קינדער, און ווען זיי זענען שוין אַביסל אויסגעוואַקסן, איז ער פאַר זיי פאַרט געווען עפעס, זיי האָבן איינס דאָס אַנדערע גוט געקענט, זיי האָבן אים גערופן טאַטע צווישן זיך און אין די געשפרעכן מיט אַנדערע, אַצינד קערט זיך פּראַנק אום אין זײַן געבורטסשטאָט אַ גרויסער און אַ געלערנטער. פעטראַ און די באַבע

האָבן בעסער געוואָלט, אז פראַנק זאל זיין אַ גלח, נאָר דאָ קאָן מען גאַרנישט העלפֿן. אַזייער האָט שטאַלץ אַ זאָג געמון: - שוין איינמאָל אַ זון!

XXXII

אין שטאַט זענען דאָ און דאָרט ביי גרויק-אַלסענען און ביים טאָפֿט קאָנסול אַרויסגעהאַנגען געוואָרן פֿלאַגן, יא, ביי אַלע קאָני-סולן און ביי הענריקסענען אויף רער ווערף. שעלדרופּ יאָהנסען און פֿרייזין אָדסען האָבן זיך גענומען, זיי זענען געפֿאָרן אין קריסט-יאַניע, זיי האָבן דאָרט חתונה געהאַט, און אַצינד האָט דאָס פֿאָר-פֿאַלק געדאַרפט צוריקקומען. דעם פֿאַסט-דאַמפּער האָט מען שוין אויסגעזען, נאָך איין פֿלאַג וואָלט געדאַרפט אַרויסגעהאַנגען ווערן אויף דעם קאָנסול הייבערגס בריג, וואָס האָט אין אַ הינקל ביים האַפֿן געלאָרן פֿישאָיל.

דער ברעג איז שוין פֿול מיט מענטשן, און ס'קומען נאָך אַלץ צו פֿרישע מענטשן. פֿון די קאָנסולן פֿעלט נאָר דאָוידסען, אַט דאָס ביטרע קליינע סוחר, וואָס דערווייטערט זיך פֿון גרויסע זאַכן. דער בירגערמייסטער און דאָקטאָר זענען אויך נישט געווען, דערפֿאַר איז דאָ געווען פֿראַנק דער יונגער שול-דירעקטאָר. ער האָט נישט פֿאַנג חתונה געהאַט מיט קאָנסטאַנצע הענריקסען פֿון דער ווערף, דאָס יונגע ווייב איז דאָ נישט געווען. פֿראַנק איז נישט געווען פֿון די קליינע מענטשעלעך דאָ אויפֿן ברעג, ער איז פֿילאַלגיש אויסגעוואַקסען איבער דער שטאַט, די שטאַט ביים ברעג-ים, ער איז אַ גרויסער מענטש, ער איז אַלס פֿערער איבער דער מאָס געלערנט, ער קען אַסאָך פֿרעמדע שפּראַכן מיט זייערע גראַמאַטיקעס. ער שטייט אין אַ זייט, לעבן אַ באַרג פֿון פעסלעך פֿישאָיל, וואָס ווערן געלאַדעוועט אויף דער בריג; ער גייט אָני געטון אין דעם נייעם סוּרדוט, אין וועלכן ער איז געווען אָנגעטון צו זיין חתונה, היט ער זיך נישט צוגיין נאָענט צו די פעסלעך, פֿון דער אַנדערער זייט פֿאַרשמעלן זיי אים פֿון אַ צוג-לופּט, וואָס

בלאזט איבער דעם ברעג. ער קאן נישט פארטראגן קיין צוג-
לופט. דער פאָטער זיינער שטייט אויף דער צווייטער זייט האַפן
און שפּאַרט זיך נישט צום זון. אַליינער ווייסט שוין ווי זיך צו
האַלטן.

אַליינער איז ווידער אין דער מערה. ער האָט טאַקע נישט
מער קיין שמעלע אין מאַגאַזין, ער געפינט זיך אַ גאַנצן מאָג אין
דער קווינע ביי אַבעלן, צייטנווייז פּיילט ער איין, זעלמן ווען ער
שווימט אַרויס אויפן ים און כאַפט אין דער בוכטע פּיש. — מײן
זון דער שמידמיסער, — פּלעגט ער זאָגן — מײן זון דער שול-
דירעקטאָר. — ער שטיצט זיך אויף זיינע זין און געניסט אויך דער-
ווייז אין דער פּולער מאָס פּון זייער גומן נאַמען און גרויס בבור,
וואָס זיי האָבן געהאַט ביי דער שטאַט.

סיגייט אים גוט און ער איז אַ שטח בחלקו; די השגחה
זאָל אים נאָר לאָזן צורו, וואָלט ער זיך נישט געהאַט וואָס צו
קלאָגן. ס'איז זעלבספּאַרשטענדלעך, אז די יינגלעך אין גאס וועלן
נישט טשעפען דעם פּאָטער פּון זייער אייגענעם שול-דירעקטאָר און
וועלן אים נישט נאָכשרייען מיאוסע ווערטער, דאָס זעלבע איז
זעלבספּאַרשטענדלעך, אז אַליינער וועט איצט נישט גיין אין טאַנצ-
זאל און וועט דאָרט מער קיין סקאַנדאַלן נישט מאַכן. אַצאָס פּון
דער לאָנקע איז דער איינציקער, פאַר וועמען ער האָט מורא, און
אַפילו דער האָט אויך, אַפּנים, אַפּגעשטעלט זיינע פּינטלעכע אַרויס-
טרעמונגען. און באַמת, ס'גייט אַוועק איין טאַג ענדלעך צום צווייטן.
אַליינער איז שוין נישט דער ערגסטער דאָ אויפן האַפן, ס'פאַראַן
עריגערע פּון אים. אָט די אַלע פּיינע מענטשן, ווער זענען זיי?
מענטשן פּון אַ גאַנץ יאָר, פּון איין שטאַנד, קליינשטעמליקע גרויסע
לייט, נורנע פיגורן אין געפרעסטע העמדער. אַליינער איז געווען
עפעס אַנדערש. אינדערצייט ווען אַלע זענען פּון איין שניט, טיילט
ער זיך פאַרט אויס, ער איז דאָך עפעס פאַר זיך. ער איז אַ קרבן
פּון דער פּאַטאַלער לעבנס-קראַפט, אַווראי, זי האָט אים געקייט,
געקייט, אויסגעשפיגן און אַרויסגעוואָרפן אויפן ברעג, איבערלאָזנדיק
אין אים אַ גאָלדריקן לעבנס-אינסטינקט, וועלכער לאָזט זיך בשום-
אופן נישט אויסוואַרצלען. די צייטונג וואָלט איצט ווידער געמענט

דרוקן איר פראגראם און אויפפאדערן דעם עולם צו א נייעם קורס פון פרומקייט, וואס ס'איז געטון געווארן אין אנדערע שטעט, מענטשן נויטיקן זיך דערין, און די צייט פאדערט דאס, קורץ גערעדט, מ'האט געדארפט אנהויבן פון דער ענדע. אַליווער האָט מער גאַרנישט פאַרנענומען, ס'איז נישט זיין זאך עפעס איבער-אַניס אַנצוהויבן, ער שטייט דאָרט, ווי מ'האָט אים אַנידערגע-שמעלט, דער מענטשלעכער געדאַנק רירט אים נישט פון אָרט, די חייבער ביים ברוגען זענען נישט בכוח אים אַרויפפירן אויפן גלייכן הענט. פאַרשטייט זיך, דאָס לעבן, גאָט, די השגחה, דאָס זענען אַלץ פראַגן, וואָס זענען גרויס ווי די העלעט, פראַגן גוואַל-טיק נויטיקע, נאָר מיט אַזעלכע פראַגן קאָנען זיך פאַרנעמען נאָר מענטשן, וואָס האָבן זיך אויסגעלערנט לייענען און שרייבן, וואָס קאָן דאָ אָבער אַליווער אויפמוגן? ווען אַזאַ מוח ווי זיינער זאָל זיך פֿלוצלינג נעמען פאַרשן אָט די זאַכן, וואָלט זיך ביי אים נאָר דער קאַפּ פאַרדרייט, אַליווער וואָלט דאָן נישט געקאָנט פאַרנעמען זיך מיט זיין אַרבעט, ער וואָלט נישט געקאָנט הנאה האָבן פונם עסן און די נאַשערייען, ער וואָלט נישט געקאָנט זיין דאָס, וואָס ער איז. זאָלן אנדערע פרוּחן זיין גרעסער, ווי זיי זענען באמת! יא, ער איז א שמה-בחלקו, דאָס דערקענט מען אויף זיין פנים. ער שטייט גאַנץ דרייטט אויף זיין הילצערנעם פוס, און ער זעט אויס, ווי ער וואָלט הינטער זיינע פֿלייצעס געהאַט די מעכטיקע אַפּיטרופּים זיינע גרייט, אין פאַל ווען ער וועט זיי דאַרפן. און די מענטשן געבן אים אָפּ כבוד: ער איז דאָך דער פּאָטער פון דעם דירעקטאָר, טראַכטן די מענטשעלעך...

די שיף איז אָנגעקומען. דאָס יונגע פאַרפאַלק שטייט אַרומגע-רינגלט פון זייער גאַנצער משפּחה. אויפן שיף און אויף דעם ברעג הויבט מען רויק מיט די קאַפּעלושן. פרייליך פיאַ האָט גאָר קיין מורא נישט זיך אַנצומון אַסאך רויטס, פּורפור-רויטס, דאָס מאַכט זי שטאַרק אויפ-פאלנד, זי האָט לעצטנס שטאַרק לייב געקריגן קליינע הינטלעך, זי טראָגט אין שוים אַ קליין שניי-היים געקרייזט חיהלע, מיט ווייסע פאַטלעס איבער די אויגן און מיט אַ בלויען שרייף אויפן האַלדז. זי איז, ווי איר שטייגער, שטאַרק עלעגאַנט, זי רעדט מיט אַ געדעמפּטער

שמים, קיין עין-הרע א דאמע און א גרעפיין דאָס איינציקע, האָס זי האַלט יאָ געקאָנט זיך הינטשן, איז, זי זאָל זיין געזונט און האָבן גענוג אויסדויער, זיך קאָנען פאַרנעמען מיט איר קונסט און קאָנען איראָסמירן די אידישע מעשהלעך. זי איז פאַרט גוט דערצויגן און טוט קיינעם קיין שלעכטס נישט, זעט דאָס לעבן מאַקע איר נאָכגעבן.

די מוטער אירע, פרוי יאָהנסען, איז שוין אַביסל געקומען צו זיך, זי זעט שוין נישט אויס אַזוי דערשלאָגן ווי פריער. דאָס פנים ביי איר איז נאָך אַלץ געל ווי פריער, אָבער טראָגן טראָגט זי ווידער אַ ברייטן הוט. מ'האַט געשמעסט, אַז די גאַנצע מעשה מיט דעם אונטערגאַנג פון דער שיף פיאַ מיט דעם באַנקראַט איז געהען אַן אויסגעטראַכטע זאַך, דרוי האָבן האָט פרוי יאָהנסען געלעבט מיטן געדאַנק, אַז זי איז אַרעם. דערנאָך איז זי ווידער געהאַרן רייך ווי פריער, דיך און אַנזעעהדיק שטייט זי אויפן דעק פון שיף לעבן איר טאַכטער, נאָר אַראַנק איר און איר נדן איז דאָס ק. א. יאָהנסען געהאַרן דער גרויסער מאַן. זי האָט איר ברייטן הוט כשר פאַרדינט און אפילו אַצינד הייסט זי הי צו באַ-נעמען זיך בנוגע די גרוין-אַלסענס, ס'זעט אויס, הי זי האַלט העלן זאַגן-אַהראי, מיר זענען מאַקע מחותנישאַפט, אָבער מיר קערן זיך מיט זיי ווייניק אָן! - ס'איז נישט מער ווי מעשה-שמן, איר מאַן האָט פאַרלוירן דעם קאַפּ און פאַרקויפט זיין וויליע דער דאָזי-קער משפּחה. צוליב וואָס דאַרפן די דאָזיקע מענטשן אַ וויליע? זיי זענען דאָרט געווען אַן איין-און-איינציק מאַל, זינט זיי האָבן די וויליע געקויפט, זיי האָבן נישט איינגעשפּאַנט קיין פערד און אַהין געפאַרן, זיי זענען געגאַנגען צופּוס, ער, דער קאַנסול אַלסען און זיין פרוי. אַפנים, אַז דער שפּאַציר איז פאַר זיי געווען גענוג, ווייל אין קריסטיאַניע האָבן זיי די וויליע אַוועקגעשענקט דעם יונגן פאַר-פאַלץ. וואָס דען האָבן זיי געקאָנט טון מיט דער וויליע, אַז זיי ווייסן נישט מיט וואָס מ'עסט דאָס?

אָבער אָט קומט אַן יאָהנסען אליין, דער טאַפּלעטער קאַנסול, דער איינציקער, וואָס טראָגט אַ ציילינדער. ער טראָגט איבערן אַרעם אַ פּלעד און שפּאַנט האַסטיק, אפשר האָט ער זיך פאַר-

האָטן מיט די אָפּרעכנונגען. אָדער ער האָט דאָרט אַ שטיף גע-
 טון מיט דער באַדינעריין; צו אַלדי רוחות דאָרט. דער מאַפּלמער
 קאָנסול איז פּאָרט אַ גרויסער מאַן, פירט אָן מיט גרויסע געשעפטן,
 האָט אַסאך אָפטייכונגען! און איינגעפאַלענער טורעם איז ער? ער
 איז אַ צוריקאויפגעשטעמטער טורעם. מ'שאַצט אים איצט אַפּ
 אויף אַ מיליאָן אָדער אויף אַן אַנדערער קיילעכיקער סומע; אין
 קריסטיאניע האָט ער געמראָגן דעם דאָנעבראַג-קרייץ אויף זיין
 ברוסט. איז טאַקע באמת געווען און אויסגעמראַכטע מעשה דער
 אונטערנאָנג פון פּיא, און וואָס איז געווען דער מיינ? אַלנפאַלס,
 האָט דער קאָנסול פּאָרט דערלעבט בעסערע צייטן, ער דאַרף זיך
 מער נישט אויסרוען, ער האָט הייטער וואָס צו זאָגן אין זיינע
 אייגענע עסקים און אויך אין פרעמדע.

דער דאָזיקער מענטש האָט דאָך קיין רו נישט געקאָנט גע-
 פינען, ביז ער האָט זיך איינמאַל נישט אַוועקגעלאָזט צום אַלטן
 פּאַסטמייסטער, און אַ צווייטן מאָל, ווען איז נאָך ענגער געוואָרן,
 האָט ער זיך מיטן זעלבן צוועק דורך אַ הינטער-טיר זיך פאַר-
 קליבן צום שמיד קאַרלסען, נאָכדעם האָט שוין קיינער נישט
 געקאָנט זאָגן, אז ער איז אַ קאַלמע בריאה, ער האָט אַפילו אַדורכ-
 געמאַכט אַ קורס פון פרומקייט, ס'האָט אָבער נישט געהאַלפן. ס'איז
 דורכגעגאַנגען אַ שטיקל צייט, און ער איז ממילא אַרויס פון דער
 קלעם און זיך מער נישט גענויטיקט אין קיין הילף. אויף וואָס
 דאַרף ער דאָס? ווען ער דערמאַנט זיך אין דעם פּאַסטמייסטער
 און אין זיין באַשיידנקייט, מוז ער לאַכן. דער פּאַסטמייסטער האַלט
 אין איין זוכן אַ מקום-מנוחה, ער האָט געפונען אַ קליינעם שטערן
 און האָט זיך געלאָזט גיין אין זיין שייך, דאָס איז נישט געווען קיין
 גרויסע ליכטיקייט, נישט קיין זון און נישט קיין העלער מאָג, נאָר
 זען עפעס האָט מען געקאָנט. וואָס מער איינגעהאַלטנקייט! האָט
 קאָנסול יאָהנסען נישט געזוכט, דאָס איז פאַר אים אַ צו שווערע
 אַרבעט, ער האָט נאָר געוואָלט פרעגן, ווי קאָן מען קויפן אַביסל
 מנוחה.

אַצינד שטייט ער אויף דעם דעק פון שייף היידער אָן זאָרגן
 און היידער אויפן פערד. האָ-האָ! ער זעט אויס, ווי ער וואָלט

נאך געקאנט איבערמראגן א דריי-פיר אועלכע באנקראטן. ער איז א כוואט א יונג, אט דער טאפלמער קאנסול, אויף דעם צי אויף אן אנדער אופן האט ער זיין זון, דעם קנאקער, געמוזט אביסל פארצוימען און איינהאלטן. - מיר, - רעדט ער וועגן געשעפט - מייע אגעשטעלטע. - זאגט ער. ס'איז אויך אין דער באציונג פון די מענטשן צו אים שנעל פארגעקומען א שינוי, מ'קוקט הידער צו אים פון אונטן ארויף, און מ'שענקט אים די אויפמערקזאמ-קייט; אין תוך גענומען איז דאס געווען נישט דער זון, נאר דווקא דער פאטער, וועמען די מענטשן האבן זייער גאנץ לעבן געמראגן אויסן קאפ און ליב געהאט. ער פארמאגט די ועלפע מעלות וואס זיי, ער איז פונקט אזא פשוטער ווי זיי, ער איז א גוטמוטיקער מענטש, ער האט נישט קיין קאפ ערנסט און שטאנדהאפטקייט, אבער דערפאר איז ער איינער אויפן טויף, איינער פון די אגעווע-ענסטע פערזענלעכקייטן אין שטאט, רייך, אט וועט ער מסתמא באלד הידער באקומען א נייע פיא...

דער קאנסול יאהנסען איז אויך דער איינציקער, וואס גריסט אויף א קול ביים ברעג. ער קאן זיך דאס דערלויבן, הייל ער איז דאס, וואס ער איז. - זעסט דארט עמעצן, וואס ער זאל נעמען די פעקלעך? - זאגט ער צו שעלדרופן און גייט באלד אדעק. אפשר האט ער עפעס פארגעסן אין זיין קאיוטע, אדער ער וויל אפשר עמעצן נאך זאגן דעם לעצטן זיי-געזונט. דער רוח חיים אים! דא קומט פרוצים אן אלזאס פון דער לאנקע און שפאנט אהער מיט ברייטע שפאן. האט ער זיך היינט פארשלאפן, צי האט ער גאר ביו דער לעצטער רגע געשפילט אין קארטן? ער כאפט דאס ברעמל און ווארפט דאס אריבער אויפן שיפל, אז עס טוט זיך אזא א שאקל. דאס פערד, וואס האט געדארפט אפפירן דאס יונגע פארפאלק אויף זייער ווילע, האט זיך אויפגעשטעלט אויף די הינטערשטע פיס, אלאסון ארט דאס ווייניק, ביים אראפלאזן דאס בריקל, באגריסט ער זיך מיטן מאטראס מיט א פאר שטארקע ווערטער: - נו, כאפ נאר דאס ברעט און שטיי נישט דארט ווי א ליימענער גולם!

אלזאס האט אין די לעצטע עטלעכע טעג שטארק געהוילעט,

און דערפאר איז אים שטארק געלעגן דערין, ער זאָל אַרויסהיין, וואָס פאַר אַ וויכטיקער מענטש ער איז. די היליאַנקעס פון אָם דעם אַלאָס אויף דער לאַנקע קאָן מען אינגאַנצן נישט פאַרגלייבן צו די סעודות מיט ווין אין דער קירכע, ער פלעגט טרינקען, היפל ס'פלעגט נאָר אַרײַן. אַצינד איז ער אָנגעקומען אויפן ברעג שטאַרק שיבור און מיט אַ פאַרריסענער נאָז, אָ, אַ גאָט געבענטש- מער סקאַנדאַליסט, ער גייט אַרום אויסגעצויגן מיט דער פּייקע אין מויל, אפּשר איז ער הונגעריק, אָבער שטאַרק איז ער ווי אַן אָקס. מיט מענטשן רעדט ער ברייט פון אויבן אַראָפּ, אַ שטימע האָט ער געהאַט אַ גראָבע מיטן דער „רר“. וואָס פלעגט ער רעדן? זיינע רייד זענען געווען גענוג פאַרשמענדלעך, זיי פלעגן שמענדיק צילן אין אַ באַשטימטער ריכטונג. ער האָט זיך געמאַכט, ווי ער וואָלט שעלדרוף יאָהנסענען נישט באַמערקן אויף דער שיף, און ער האָט זיך געווענדט צום אָנטרייבער:

— נו, דו וועסט אָפּפירן שעלדרופן אויף דער היליע? —
האָט ער אים געזאָגט. — אַ גאַנץ פּיינער בחור! געב אים נאָר אַ פּרעג, וואָס איז דאָס געווען פאַר אַ געשיכטע מיט דער פאַרויכע- רונג פון דער שיף פּיאָל האָסט גאַרנישט געהערט? שעלדרוף, אָט דער בימערער יונג, האָט אַליין פאַרויכערט די שיף און דאָס געלט אַריינגעלייגט צו זיך אין קעשענע.

דער עולם, וואָס איז געשטאַנען אויפן ברעג, האָט זיך צו- געהערט צו די רייד. דאָס איז נישט קיין קלייניקייט, אַלאָס האָט גראָד נישט איבערגעטריבן, ער האָט נאָר געבראַכט צום אויסדרוק איינעם פון די פאַרשפּרייטסטע קלאַנגען. דאָס, וואָס ער האָט גע- זאָגט וועגן שעלדרופן, איז געווען זייער וואַרשיינלעך, ער האָט דאָך די גאַנצע צייט זיך געעסקט מיט דער שיף, דער פּאָטער האָט מאַקע אין דער זאך קיין שום דערפאַרונג נישט געהאַט, האָט שעלדרוף נישט געקאָנט באַצאָלן איין פּרעמיע פון דער פאַרויכע- רונג? ער איז געווען אין שטאַנד דאָס צו טון. דערמיט דערקלערט זיך דאָס, וואָס שעלדרוף איז געקומען אַהיים, זיך אַוועקגעזעצט אויף דעם טאַטנס שטול און אונטערגעשריבן איין וועקסל נאָכן אַנ- דערן. אַצינד איז קלאָר נאָך אַ זאך, פאַרוואָס דער פּאָטער האָט

וידער פארנומען זיין שטול, ווען די זאך האָט דערזען די ליב-
טיקע שיין. אָ, ס'קאָן זיין אז דערפאר טאָקע האָט דער קאָנסול
יאָהנסען זיך ווידער אָנגעצונדן און ווידער געפונען זיין אָרט. ער
האָט פאַרצאָמט דעם מאָדערנעם זון זיינעם, ער איז געוואָרן די-
רעוודיקער, ער האָט צוריק צוגענומען אין זיינע הענט כמעט אלע
געשעפטן. קיין זאך באַדעבט נישט אזוי אַ מענטשן, ווי אַ נצחון.
דאָס יונגע פאַרפאַלק גייט אַראָפּ אויפן ברעג באַלאָרן מיט
בלומען, זיי זעצן זיך אויף דער פּור און פאַרן אָפּ גרוסנדיק זיך,
זיי פאַרן אויף דעם האַניק-חודש. אַלאָס בלייבט שטיל אַ היילע.
די מחותנים האָבן איינער נאָכן אנדערן אָנגעהויבן אַראָפּשטייגן פון
דער שיף, אַלאָסן איז געוואָרן שטאַרק לאַנגהייליק צו שטיין ביים
אַפּשטייג-בריקל, ער לאָזט זיך גיין צו דער פאַדערשטער לוקע, אַב-
מונג צו געבן אויף די סתורות. עמלעכע קעסטלעך ווערן אויס-
געלאָדן. אַלאָס קאַרגט נישט קיין שמעכווערטער, ער טוט דאָס
אָן אַ בייזער פּונה, אָבער אָן קיין שום געפיל פון פאַראַנטוואָרט-
לעכקייט און אָפּשיי, ער איז נאָר אויסן איין זאך, דער עולם זאָל
שטיינען און זאָל קייבן פון געלעכטער.

אַט שטייט זיך אין אַ חניקל פּראַנק, דער נייער שול-דירעקט-
טאָר, מאַגער און בקי אין שפּראַכן. אַלאָס ווענדט זיך צו אים: -
שטיי נישט דאָ, דו וועסט נאָך איינריכטן די פעסער! - זאָגט ער
אים. דער וויץ געלינגט אים, און דער עולם שיסט אים מיט אַ
געלעכטער. אַלייזער הערט ווי מ'איז נוגע-בכבוד זיין זון, קיין קאַפּ
דרך-ארץ, אַלייזער הינקט צו נעענטער אַ פאַר שפּאַן, ווי ער וואָלט
וועדן זיך אַריינמישן, ער קוקט ווידער מיט זיין ביטערען בליק און
ס'מאַכט דעם איינדרוק, ווי ער וואָלט געהאַט באַשטימטע געפילן
בנוגע צו אַלאָסן.

אַלאָסן הויבט אונטער זיין נצחון און ער רעדט הייטער: -
דו שטייט דאָ אין מיין דירה, אפשר הייסטו נישט דערפון?
אודאי, אין אַט דעם חניקל ליגט אַלאָס פון דער לאַנקע אונ-
טער אַ ברענענט. אפשר ווילסטו אויפדערנאָכט קומען צו מיר, וועל
איך דיר געבן אַ שטיקל געלעגער!

נאָך מער עזות!

פראנק פארלייגט די הענט פון הינטן, בדי ארויסצוהיין זיין גלייכניטיקייט, און גייט פארוואלדע אונזעק איבער דעם ברעג. ער ענטפערט נאָר דעמאָלט, ווען ער דארף עמעצן לערנען. אָבער דאָ אויפן ברעג דארף ער קיינעם נישט לערנען.

אלאום לאָזט אָבער נישט אָפּ, ער לאַכט פון אים הינטער זיינע פלייצעס און זאָגט דערביי: - יאָ, דו מענסט מיר גלויבן איך שעץ דיך - דערווייל דערועט ער אַלייזערן, פראַנקס פאָטער, ער שרייט צו אים, רופט אים צו, דאָרט גייט זיין זון, דער זון פון פעטראָן און דער לבנה. אַלייזער הערט דאָס אויס און בלייבט שטיין מיט אַראָפּגעלאָזטע אויגן. דערפאַר אָבער האַלט אַלאָום שטאַרק פון פעטראָן, ער קען זיך גאָרנישט אַפּלייבן, ער זאָגט, אַז ער האָט זי געקענט נאָך גאָר אַלס קליין מיידעלע - זי איז פון תמיד אָן געווען זייער אַשיינע, - זאָגט ער - פארוואָס קומט דאָס איר אַריינצופאַרן אין אַזאַ אומגליק, זי האָט דעמאָלט התונה געהאַט מיט אַלייזערן און איז דאָן געוואָרן, אזוי צו זאָגן, אָן אַי-ביקע אַלמנה. אָך, דו ליבער גאָט, אַלייזער, דיך טאָר מען גאָר-נישט נעמען אויפן צונג! אַזאַ שלימוזל, נעבעך, כּהאָב אויף דיר רחמנות, דו טויגסט פאַרט צו גאָרנישט, דו קאָנסט נאָר זיצן, ווי אַ פרוי, און האַלטן אַ נאָדל-פאַדעם, דערפאַר אָבער פעטראָן...

דאָ האָט אַלאָום פּלוצלינג דערוען דעם דאָקטאָר אויפן ברעג, און שיבורהייט ציט ער גלייך אַרײַן דעם דאָקטאָר אין זײַן פּלוידערײ, ער לאָזט קײנעם נישט דורך. - פעטראַ האָט נישט געטון ווי דעם דאָקטאָרס פרוי, וואָס האָט נישט געוואָלט האָבן קיין קינדער, נײַן, האָט זי זײ נישט געקאָנט באַקומען אינדערהײם, אײז זי געזאַנגען אין שטאַט און זײ דאָרט באַקומען, אַפּנים, ס'דאַרף אזוי זײן, ס'איז איר אַלץ אײנס, וואָס דאָרט אין קירכע איז געזאָגט געוואָרן, ס'גײט אַפּשר דערצו, אַז די וײבער וועלן בכּלל אויפ'הערן האָבן קינדער! ס'וועט דאָך זײן דער רוּח וײסע וואָס! זײ דאַרפן אַפּשר טון ווי די דאָקטאָרין און אזוי לאַנג וײנען און קלאָגן, בײז זײ וועלן זײ פאַרשפּאַרן צו האָבן! וײנען אַהין, וײנען אַהער און דו נעם און וואָרף זײ אַרײַן אין ים אַרײַן, זי האָט נישט פאַרדינט עפעס בעסערס! איז עס נישט אזוי געווען, דאָקטאָר, -

האָט ער אויסגערופן עזותדיק, - דו האָסט דעמאָלט געמוזט אויס-
ווישן מיט אַ שמאַטע די טרערן אויפן בריק. אָבער איך הייל דיר
נאָך איין זאך זאָגן, איידער דו גייסט אַוועק; די פרויען, וואָס גיבן
פון זיך נישט אַרויס קיין לעבן און קיין בלוט, דאַרפן גיין און
זיך אַליין באַגראָבן אין דער ערד. אָט דאָס דאַרפן זיי טון...

- נעם אַוועק דאָס בריקל! - וואָרנט דער קאַפיטאַן.
אַלאַוס הויבט אויף דאָס בריקל זייער הויך, כאַטש מ'דאַרף
נישט, מאַכט מיט דעם עטלעכע שפּאַן אויף צוריק און קאָזט דאָס
פאַלן אויף דער ערד. דער ברעג גיט אַ ציטער. די שוף פאַרט
דאָן אָפּ.

אַ אָבער אין יענעם טאָג האָט אַלאַוס פון דער לאַנקע
דאָס לעצטע מאָל געפלאַפלט דאָ אויפן ברעג און געוויון זיין
גבורה; ער איז די נאַכט פאַרשטומט געוואָרן. הייבערנס פּעסלעך
פּיטאייז זענען אַרויפגעפאַרן אויף דעם ברעזענט, אונטער וועלכן
ער איז געלעגן, און האָבן צעקוועטשט זיין ברוסטקאַסטן. אַלאַוס
האָט געהאַט אַ טרויעריקן סוף, ער האָט קיין בעסערס נישט
געקאָנט דערוואַרטן. מ'קאָן אים אַסאך פאַרוואַרפן, אָבער אפּשר
איז ער אויך דורך דעם גורל זיינעם ניווק געוואָרן, אַ יונג פּערדל,
וואָס איז אומגעקומען ביים געצוימט ווערן...

די מענטשן אויפן ברעג האָבן אפילו געהערט ביינאַכט
אַ זען, אָבער ס'איז באַלד שמיל געוואָרן, און זיי זענען צוריק
אַנטשלאָפן געוואָרן, אַז ס'האָט אָנגעהויבן גרויען אויף טאָג, האָט
מען געפונען אַדאָוסן. אַביסל פלאַטשיקער ווי שמענדיק איז ער דאָ
געלעגן, און שפורן פון ברוט זענען געהען ביי אים אַרום דער
נאָז און מויל, ער איז אָבער נישט געלעגן מיט קיין אָפענעם מויל,
זיינע ציין זענען געהען צונויפגעפּרעסט. אַחוץ דעם האָט ער אויס-
געזען, ווי ער וואָרט זיך געפּוילט אָדער ווי ער וואָרט געשלאָפן
מיט אַ שטיינערנעם שלאָף. פאַרשטייט זיך, אָן אַ סימן פון בעס און
חוק אין זיין פנים. ער האָט אויסגעזען, ווי ער וואָרט וועלן
זאָגן: - וועקט מיך נישט, איידער מיר קומען אָן!

די ידיעה וועגן דעם אומגליק האָט זיך בליק-שנעל פאַרשפּרייט
אין שמאַט. דורך אַ מאַדנעם צופאַל איז אַלייזער פונקט אין דער

ועלבער נאכט געהען א קורצע צייט אינדרויסן און האָט גאַנץ צופעליק געהערט דעם זעץ פון דעם פעסל פישאָייל, ס'איז אים אָבער נישט איינגעפאלן, אז דאָ איז עפעס געשען. אַליינער האָט געזאָגט, אז ער האָט זיין גוטן חבר נישט געהונטשן אזא סוף, אזא אין תוך גוטן מענטשן. ס'איז געהען שוין צו הערן זיינע רייד וועגן אָט דעם שלימזל, וואָס האָט אָפילו נישט געקאָנט אַרײַנציען אַ פּאָדעם אין אַ נאָדל, אָבער אַליינער האָט דאָך אַליין געהאַט גענוג דערפאַרונג אין דער זאך און האָט געוואָס, וואָס איז אַזוינס אַן אומגליק און דאָס האָט אים געעפנט דאָס מויל און ער האָט באַקומען לשוין...

דעמאָרט האָט מען ווידער גענומען אַרײַנמראַכטן אין די פּראַגן פון לעבן, השגחה און גאָט, און אייניקע האָבן דאָס אַרויס-געזאָגט מיט גרויס באַגאָבטקייט. דאָ האָט מען געקענט נאָכאַמאָל איבערצייגן זיך, אויף וויפּיל דאָס לעבן איז נישט מער ווי אַ שוואַך-אַנגעצויגענער שטריק, און מיר טאַנצן אויף אים! אַלאַס האָט איצט שוין געשוויגן און אַנדערע האָבן געפּלאַפּלט. און בכלל איז אַלאַס פון דער לאַנקע נישט געהען דער גרויסער מענטש, אז מ'זאָל אים געדענקען אַ לאַנגע צייט און אים נישט קענען פאַרגעסן, מ'ווערט פשוט מיר צו האַלטן שטענדיק אין איין אַרײַנקוקן אין לאַך פון דער ביקס, פון וואָנען די קויל פליט אַרויס, און מ'נעמט זיך ווידער צום פּאַנצן. אַ די טאַנק-לערערין, זי הערט נישט אויף צו קומען אין שטאָט, העלפן דעם עולם אַביסל פּרײַקעך זיין און באַפן אַן עברה. ס'האָט אויסגעזען, ווי זי וואָלט עס געטון מיט אַן אינער-לעכע באַפּרידיקונג. צייטנווייז פּלעגן די געשעפטן גיין זייער שרעכט, נאָר זי פּלעגט זיך האַלטן; וואָס טוט נישט אַ מענטש צוכיב דער קונסט? מיט אַ צייט צוריק, ווען פּיאַ איז אונטערגעגאַנגען, און אין שטאָט איז געהאַרן זייער שטיל, האָט זי גאָר קיין שילדער נישט געהאַט און זי איז אַוועקגעפאַרן מיט ליידיקע הענט, דערפאַר אָבער, אז זי איז איצט נאָכאַמאָל געקומען, האָבן זיך פאַרשריבן צווימאַל אַזוי פיל. מענטשן זענען שוין אַזוי, זיי ענדערן זיך נישט, זיי זענען שטענדיק די זעלבע, און מענטשן האָבן שוין אזא טבע, זיי טאַנצן זיך און ס'איז קיין אונטערשיד נישט, צי דער טויט

קוט האַמסון

וועט זיי היינטיקע נאכט באזוכן אָדער ער וועט זי דאָס מאָל אויסמיידן.

אייניקע מענטשן, וואָס פאַרמאָגן נישט קיין געדולד, נעמען זיך פאַר אַרײַנצומישן זיך אין דער קאָמפּעמעניץ פון דער השגחה אַזײַן אַרײַנברענגען דאָרט געוויסע רעפּאַרמעס; זיי פּלאַנעווען אויפֿ-צושטעלן אַ וועלט, וואָס זאָל גאָרנישט זיין ענלעך צו אונזער וועלט, שמעלן צונויף אַ פּראָגראַם, זיי שאַפּן אָפּ אלע שרעכטע זאַכן, און דאָס טוען זיי נישט פון גאווה, זיי הויבן נישט די קעפּ און קרייזן נישט פון ווילטאָג בױ אין הימל אַרײַן, גיין, זיי שפּאַרן זיך ווי ס'נישט איז דורך מיט הכנעה און געבעט פאַרויס; זיי מישן איבער די בלעטער-נאָטן, שעפּטשענדיק דערבײַ צערמלעך. אָבער ס'ווערט פאַרט נישט געשפּילט לויט די נאָטן פון דעם מענטשן.

ווער האָט נאָך אזוי ערלעך פאַרדינט, מ'זאָל מיט זיין פּראָגראַם מספּים זיין און אָנערקענען, ווי דער אַלטער פּאַסט-מייסטער, אָבער ווער האָט זיך מער פאַר אלע אָפּגעאַרט? אמת מאַקע, דער רױבֿ-אַנפּאַל אין פּאַסט האָט פון אים געמאַכט אַ תּל, ער זאָל די לעצטע עטלעכע יאָר פון זיין לעבן זיין אַ פּשוטער איריאַט, אָבער ער אַלס איריאַט האָט ער דען נישט געקאָנט פילן דאָס גוטע, דאָס גאָט-געבענמשטע? ווי דען אַנדערש, איז ער אפשר אַצינד אויך צופּרידן, כאַמש גאָר אין אַן אַנדער מצב, און אפשר פילט ער און זעט מיפּער פון אַנדערע? ס'האָט אויסגעזען, ווי ער וואָלט געווען עפעס אין אַ נייער וועלט, ער איז געוואָרן איינס מיט דעם היינט און די שמערן, אַלס אַ טײל פון דער אַלטהעלט, מיט וועמען ער ווערט צוזאַמען געטראָגן דורכן שטראָם. עסן? יאָ, עסן פּלעגט ער דווקא צונעמען, נאָר ס'איז אים געווען אַלץ איינס, וואָס פאַר אַ עסן ער באַקומט און צי ער באַקומט בכלל. אַ שאַטן, אַ געשפּענסט אָנגעמון אין קליידער, איינער פון יענער וועלט. ער האָט נאָך פּונדעסטוועגן אַרױסגעוויזן סימנים פון לעבן, ער האָט געזען מיט די אויגן, אָן אויפהער געפּינטלם מיט זיי, געאַמעט, און הען ער פּלעגט זיין פאַרקילט, פּלעגט ער ניסן. אָבער אזוי האָט ער שוין צו קיין זאך נישט געמוינט. איז ער אפשר געווען

דאָס אומגליקלעכסטע באַשעפעניש אין שטאַט? ער רעדט נישט דערפון, ער האָט שוין גראָד צופיל גערעדט אמאָל. מענטשן, וואָס האָבן אים געזען, האָבן געפונען, אז ער איז רויק און אז ער האָט זיך אונטערגעגעבן, ער האָט אויסגעזען פשוט און אויפריכטיק, ווי ער וואָלט זאָגן: - איך זיך דאָ און בין אַן אידיאָט נישט אָן אַ סיבה, איך האָב מיר מיין צוגאַנג דערצו, איך האָב דאָ גע- פונען מיך.

אַלץ איז זיך געגאַנגען מיטן אויסגעטראָטענעם וועג. אפשר איז דער פּאַסטמייסטער טאַקע גערעכט, ווען ער זאָגט, אז דאָס לעבן ווערט פון ערגעץ, אויסער דער רעאַלער וועלט, אָנגעפירט דורך אַ שטאַרקן מוח, וואָס הייסט גערעכטיקייט. אין שטאַט זענען געזען אזעלכע, וואָס האָבן צוביסלעך אָנגעהויבן אויף אַן אמת דורכצוגעמען זיך מיט די געדאַנקען. ווי זשע דען אַנדערש קען מען פאַרענטפערן דאָס, וואָס דער אַלגעמיינער מצב האָט זיך פאַרבע- סערט. אַט, אַשטייגער, איז די ווערף היימער געלאָזט געהאַרן אין גאַנג. ס'זענען געווען נאָך דערפרייענדיקע דערשיינונגען. אָבער דאָס, וואָס די ווערף האָט אָנגעהויבן אַרבעטן, איז געווען פשוט אַ גרויס גליק פאַר דער שטאַט. קאַספאַר האָט היידער באַקומען אַרבעט, אַלע אַרבעטער האָבן פאַרדינט צו לעבן. הענריקסען אַליין איז אפילו נישט געוואָרן קיין גביר, נאָר ער האָט באַקומען אַ גרויסע שטיצע. ס'האָט זיך אַרויסגעוויזן, אז דער טאַפּלמער קאַנסול האָט היידער געהאַט די מעגלעכקייט צו טון גוטע זאַכן, זינט ער האָט זיך אַרײַנגעזעצט אין זײַן פּאַטערשטול און האָט איבערגענומען די געשעפטן צו זיך אין די הענט.

ס'גייט, אַלץ מיטאַנאָדער גייט, און ס'רוב גייט אפילו גאַנץ גוט. וואָס גייט אַמבעסטן, הייסן מיר נישט; דאָס אויפשטייגן און אַראָפּזינקען געהערט צו דאָס גאַנצע, אַלץ געהערט צו דאָס גאַנצע. אַ ליכט שמעקט אין לייכטער און ברענט שטיף, די מיר עפנט זיך, און דאָס ליכט ווערט פאַרלאָשן. העמענס שולד איז דאָס? שולד, פאַרוואָס עפעס?

- לאָזט אונז גיין געדולדיק זיי די בוימער אין וואַלד! - זאָגט קאַרלסען דער שמיר. ער זאָגט דאָס אַרויס אויף זײַן אופן,

ער איז נישט געלערנט, קאן ער קיין גרויסע זאכן נישט זאגן, אבער ער טוט זיך אן די מי, גאט צו דאנקען פאר יעדן נייעם מאג. די לעצטע צייט האט ער, אפנים, מער נישט געפילט קיין מעם אין די מאג-טעגלעכע זאכן און אין דער מלאכה זיינער. אָט שטייען זיי, למשל, אין דער קוויניע און רעדן צווישן זיך וועגן דעם טויט פון אַלאָסאָן און פון אַסאך אנדערע זאכן. דערציילט קארל-סען דער שמיר פון א צייט, ווען ער האָט נישט געקאָנט קריגן קיין קוילן. ער דערציילט, ווי ער האָט געמוזט פאַרמאָכן די קוויניע אויף עטלעכע טעג. — אין דער גאַנצער שפּאַט איז נישט געווען קיין שטיקל קויל, קיינער האָט נישט געהאַט קיין קוילן. לאַנג האָט דאָס נישט געדויערט, ס'זענען גאָט-צו-דאַנקען אָנגעקומען קוילן, אָבער ס'וואָלט אַסאך לענגער געדויערט, ווען ס'וואָלט נאָר ביי מיר אַליין געפעלט קוילן.

— וואָס איז עפעס? — פרעגט אַליווער.

— אַסאך לענגער, — ענטפערט דער שמיר שטיב — הייל איך האָב עפעס בעסערס נישט פאַרדינט. אין דעם זכות פון אנדערע בין איך אויך געהאַלפן געהאַרן.
ער איז זיך דאָ געשטאַנען, ער האָט, זעט אויס, געקריגן דעם אַרט באַנעמען זיך פון די גרויסע קעפּ, ער איז געווען פריינט-לעך און נכנעדיק, ער איז אפילו געווען אביסל נאָריש, ווי ס'מרעפט ביי פיל פון די גרויסע קעפּ.

— און ווי גייט עס? — פרעגט אַבעל.

— ס'גייט גוט.

— דיין געזען קען גוט די מלאכה? — פרעגט ער אין אַ היץ, אַנהייזנדיק אויף דעם דאַמפּהאַמער. — גאָט זאָל דיר העלפן און דיין האַמער! — זאָגט קאַרלסען דער שמיר. — אזוי, גייט דיר, הייסט דאָס, גוט!

דערנאָך גייט ער צו צום פענצמער און קוקט זיך איין אונטער דער באַנק. אַבעל פרעגט אים, צי ער זוכט עפעס, ער וויל אים העלפן. ניין, ניין, ער זוכט גאָרנישט, ניין, ניין, צום סוף גע-פינט ער, אָ, ער האָט דאָס געזען די גאַנצע צייט, נאָר ער מאַכט זיך, ווי דאָס וואָלט געווען פאַר אים עפעס גאָרנישט-הויכטיקס, וואָס

ער האָט אַמאָל אַזעקגעוואָרפֿן; ס'איז אַ קליין קעסמעלע מיט אַסאך פאַרשידענע זעקעלעך און ביימלעך.

— וואָס איז דאָס? — פּרעגט אַבעל.

יא, וואָס איז דאָס אַזוינס? ליגט עפעס דאָ אינמיטן.

— וואָס איך דאָס פאַרברענען?

דער שמיד הערט נישט די פּראַגע און זאָגט: — ס'זענען עמקעכע קליינע זעקעלעך; יעדער פון זיי האָט געהאַט איין זעקל, דאָס זענען זאַכן, וואָס זיי האָבן אַליין אויסגעשניצט. אַזדא, ס'גע-
הען צייטן, הען זיי האָבן זייער אַסאך געשניצט, פאַרשטייט זיך, אז דאָס זענען ס'רוב געהען נאָר קלעצלעך, צווישן זיי זענען אויך געהען שיפּלעך, אָקסן און מענטשן פון קליינע שטיקלעך האַלץ. מיר האָבן זיי באהאַלטן, זיי האָבן דאָס זייער טייער געהאַלטן, און יעדער באַזונדער האָט זיך געהאַט זיין זעקל. ממש נישט צום גלויבן, וואָס זיי ליגן נאָך דאָ גאַנץ! איך העל זיי מיט זיך מיט-
נעמען און העל זיי אין אויבן אַריינזאָרפֿן.

אַבעל ליגט פּאַר, ער זאָל דאָס אַרויפּטראַגן צו אים, נאָר דער אַלטער שמיד טראַגט אַליין אַזעק זיינע קאַסטבאַרע זעקלעך. אַבעל אַרבעט היימער. איינער אַ מענטש קומט אַריין און בעט, מ'זאָל אים באַשלאָגן מיט אייזן אַ פּאַך נייע רעדער; ביים פּאַראַם-פּירער האָט זיך איבערגעריסן די קייט, מ'מוז זיי גלייך אויפן אָרט צונויפּשטעלצן. אַבעל שוויצט. ער זאָגט צום פּאַטער: — אויב דו האַסט צייט, רייניק אַביסל אַרום דאָס באַשלאָגענע אייזן. — דאָס איז דער טאָן פון רעדן צווישן זיי, פּריינטלעכע ווערטער, אַצינד אַזוי ווי שמענדיק, אָן קיין שום באַפעלן. און דער פּאַטער באַקומט דעם איינדרוק, אז ער דרייט זיך נישט אַרום אומזיסט אין דער קווינע, פאַרקערט, ער טוט דאָ און דאָרט זייער נויטיקע אַרבעטן. ער ענטפּערט: — כ'העל שוין קריגן צייט, נעמען זיך דערצו.

אַלידער פּייט דעם באַשלאָג-אייזן און מאַכט אים ווייס, דאָס זענען הענטלעך און הינקלען פאַר אַ קעסמל. די קעסמלעך גייען אין דאָרף, וווּ די מענטשן באַנוצן נאָך די פּיינע אויסאַרבעטונגען פון דער קווינע פאַר זייערע פאַרשלאָסענע קעסמלעך.

און אין דער קווינע פארגייט דערווייל דער מאָג, פארגייט אינמיטן דער ארבעט און די געשפרעכן צווישן זון און פאָטער. פארמיטאָג האָט זיך די בלוואויגיקע אויפן וועג אין געוועלעבל אַרייַן געכאַפּט אויף אַ היילע אין קווינע, זיי האָבן אַלע דריי פאַרבראַכט. די בלוואויגיקע איז געגאַנגען אָנגעטון אין אַ העל קליידל, האָט אַבעל איר פאַרגעלייגט זיך זעצן אויף דעם הויפן קוויך; דער נאָך זאָגט ער איר, אַז זיי האָט איינגעריכט דעם שטערן, ער לייגט צו זיין שוואַרצן פינגער צו איר הייסן שטערן און מאַכט אים ערשט איצט שמוציק. דאָ מוז שוין דער פאָטער אַרויסנעמען זיין שפיגעלע.

זיי לעבן זיך גוט צווישן זיך, קיינער שטייט נישט דעם אַנ-דערן אויפן וועג, ווען די בלוואויגיקע גייט הייטער אַזעק, ווערט זיי אומעטיק.

אַוונט-צייט קלויבט זיך אַליינער אַרויס כאַפּן פּיש, ס'הויבט אָן אַביסל רעגענען, ס'איז אַ גינסטיק וועטער צו כאַפּן פּיש. אַבעל רעדט אָפּ אַפּריער און קויפט אָפּ ביים פאָטער די פּיש, וואָס ער וועט כאַפּן: - ווען דו וועסט קומען צוריק, זאָלסטו אויפהענגען דאָס בינמל פּיש אויף דער קיך-טיר ביים שטאָט-אינושעניער. וואָס פאַרלאַנגסטו דערפאַר?

- איך פאַרלאַנג גאַרנישט. - ענטפערט דער פאָטער.

- אַהאָ, דו וואָלסט געדאַרפט בעסער אַנקלאַפּן צום שטאָט-אינושעניער און פאַרלאַנגען אַ גוטע מטבע פאַר די פּיש, -ווערמלט זיך אַבעל - אָבער איך וויל דערפון נישט הייסן, אָט האָסטו צווי קראַן, מער קריגסטו נישט!

אַליינער איז אַרויסגעשווימען און האָט זיך דאָרט לאַנג נישט געזאַמט, אין אַ צוויי שעה אַרום האָט זיך אויסגעלייטערט, און ער איז געקומען צוריק. ער האָט די פּיש זייער שיין אויפגעניזעוועט אויף אַ שטריקל און האָט אַזעקגעהונקען אין שטאָט. אַבעל הייסט אַפּילו זייער גוט, ווהיין ער גייט מיט דעם. ער גייט פאַרביי דעם שטאָט-אינושעניער און גייט גלייך צום שטיינערנעם הויז מיט די זיילן פון פאַרנט; בדומט איז פאַרמ געדיכטער פון וואַסער, ער גייט צו זיין זון, דעם שול-דירעקטאָר, און בלייבט דאָרט שטיין פאַר

דער קיך-טיר. ער פוצט זיין איינציקן שוך מיט שפייעכץ און מאכט אים ריין, דער שוך הערט ממש ניי און גלאנציק, דעם הילצער-נעם פוס דארף מען נישט פוצן. דערנאָך קלאַפט ער אָן. דאָס דינסטמיידל איז אין קיך. פראַנקס פרוי, קאָנסטאַנצע פון דער הערף, קומט אַרויס מיטן גרויסן בויד, הייל זי איז אויף דער צייט. אַליזעער פאַרמאָגט גענוג טאַקט און פיינע מאַניערן. ער מוט אויס דאָס הימל און דערלאַנגט זיינע פיש. דאָס מיידל נעמט צו ביי אים דאָס בינטל. פרוי קאָנסטאַנצע איז ביי זיך נישט גרויס, זי דאַנקט אים שטאַרק פאַר דער מתנה, זי קען דעם שווער אירן, נאָר זי בעט אים נישט זיצן, - אַך, מיר זאָלן געווען האָבן די פיש צו מיטאַג! - זאָגט זי, נאָר בדי עפעס צו זאָגן. אַליזעערן ווילט זיך שפּילן די ראָל פון אַן איידעלן מאַן, גלייך ווי ער וואָלט גאָר שטאַמען פון סאַמע אָנגעזעענע מענטשן און ער ענטפערט: - ווי נאָר ס'וועט זיין מעגלעך, וועל איך זיך באַמיען דאָס נעכסטע מאָר פריער צו קומען. - ניין, ענטפערט אָפּ פרוי קאָנסטאַנצע, ער דארף מער נישט ברענגען קיין פיש, זי וויל דאָס נישט, ער איז דאָך מיט איין פוס, און נאָך אַנדערע זאַכן... אַליזעער פייפט אויף אַזעלכע מיני רייד, פאַרשטייט זיך, אַז ער פייפט געלאַסן, ער מאַכט נאָר מיט די הענט, ווי ער וואָרט וועלן הייזן, אַז ער איז נישט קיין קרומער, אָ, ער וועט שוין דחקא יאָ קומען...

- דו הערסט דאָך, אַז איך וויל נישט, - זאָגט פרוי קאָנ-סטאַנצע-און איך בין זיכער, אַז מײן מאַן וויל דאָס אויך נישט. - זאָגט זי. נאָר אַליזעער פאַרשטייט דאָס נישט און בלייבט זיך ביי זיינס. דער יונגער פרוי בלייבט שוין גאַרנישט וואָס צו טון, ווי נאָר צו פרעגן גלאַט אַזוי אַ פאַר ווערטער ביי דעם מיידל, און באַקומענדיק אַן ענטפער, דרייט זי זיך אויס און גייט אַריין אין שטוב. אַליזעער פרווהט פאַרפירן אַ שמועס מיט דעם דינסטמיידל, די שנור איז, אַפנים, אַוועק, בדי צו ברענגען פאַר אים עפעס. אַ שטיק פיינקובן, אים איז עפעס נישט אָנגענעם אַוועקצוגיין בל. זמן די שנור איז נאָך נישט צוריק. דאָס דינסטמיידל איז אָבער זייער קאַרג אויף אַ וואָרט. ער דערקענט זי, זי איז דאָס מיידל

פון מאנצואל. האָס איז דאָן געווען מיט די פולע ברוסטן, ער האָס זי דאָן מכבד געווען מיט צוקערלעך. פארשטייט זיך, אָז ער דערמאָנט איצט נישט דעם פריילעכן אָחנט, ניין, דאָ אין הויז, איז אַליינער אָן אַנשמענדיקער מענטש, ער זאָגט, אָז די קיך דאָ איז אַ שיינע, זייער אַ שיינע קיך. - אָ, יאָ - ענטפערט דאָס מיידל - איז דער שול-דירעקטאָר אינדערהיים? - פּרעגט אַליינער. - יאָ, ער איז אינדערהיים. - האָס טוט ער, ער שטודירט אורדאי - דאָס הייסט זי נישט, זאָגט דאָס מיידל און טוט זיך היימער איר אַרבעט. אַליינער וואַרט נאָך אַ היילע, אָבער די יונגע פרוי קומט מער נישט אַרויס. דאָן זאָגט ער אַ גוטע נאכט און גייט אַוועק. קיין נאָך שטערט אים נישט, קיין שום אומאָנגענעמס. פאַר-קערט, אַליינער פילט זיך נאָר אַבוסל לייכטער, האָס ער איז פרוי געוואָרן פונם בינמל פיש. ער גריבילט זיך איצט נישט. ווען עמע-צער האָלט איצט צו אים צוגענאָגען און האָלט אים פאַרגעלייגט ער זאָל שטאַרבן, וואָרט ער דאָס נישט אָנגענומען, אָ, בשום-אופן נישט, אַליינער האָלט, אָז דאָס לעבן איז גאַרנישט אַמערגסטן. נישט אַלע מענטשן גייט אזוי גוט הי אים: אַ דאָך איבערן קאָפּ, דאָס שטיקל ברויט פעלט נישט אויס אין שטוב, אַ צוהיילקראַנענ-שטיק אין קעשענע, אַ פרוי מיט קינדער, און וואָס פאַר אַ קינדער! ער איז פאַרט דער אייביק-דויערנדיקער מענטשן-מאַמעריאל. ער הינקט אַוועק אַהיים. ער איז טאַקע אַ שטיקל בעל-מום, ער איז נישט קיין פולקאָמענער, נאָר ווער איז יאָ פולקאָמען? ער איז אזוי צו זאָגן, אַ שטיק בילד פון דעם לעבן אין שטעמל, דאָס לעבן איז אין אים פאַרקערפערט, ס'קריכט, אָבער כאַטש אזוי איז דאָס אייפריק, ס'הויבט אָן פון גאַנצפרי און דויערט ביז ביינאַכט דאָן לייגן זיך די מענטשן שלאָפן. און אַנדערע לייגן זיך אונטער אַ ברעזענט. ס'געשעען גרויסע און קליינע זאַכן, אַ צאָן פאַרט אַרויס פון טויל, אַ מענטש פון דער רייע, אַ וואָראַפייטשיק פאַלמ אַראָפּ אויף דער ערד.